

W  
dis  
a.

51



2346

5-4

d. 57.



319.







LAVRENTII VALLENSIS AD SANCTISSIMVM NICOLAVM QVIN  
TVM PONTIFICEM MAXIMVM IN THVCYDIDIS HISTORICI TRA  
NSLATIONEM.

PROOEMIVM.

VOD Aeneas apud Virgilium Nicolae Quinte Summe Pō  
rifex: Id ego nunc possum dicere: Et quia carmen ē etiam de  
cantare: Quat euasisse tot Vrbes Argolicas: mediosque uiam  
tenuisse per hostes. Nam ex argolicis urbibus atq; ex medijs  
hostibus euasisse mihi uideor militia iam quam mihi impe  
traueras perfunctus. Et enim quē admodum Romani olim  
imperatores qualis Augustus Antonius aliiq; permulti tua  
dignitas facit: ut hac utar comparatione: Romæ confidētes  
ac per se Urbana negotia procurātes bella præsertim peregrina ducibus demā  
dabant: ita tu cum sacra: religionem: diuina atq; humana iura: pacem: amplitudi  
nem salutē latini orbis per te ipsum cures: mandasti cum alia alijs: tum uero no  
bis quasi tuis præfectis tribunis ducibus utriusque linguæ peritis: ut omnem  
quoad possemus gratiam tuæ ditiōi subiiceremus id est ut græcos tibi libros in  
latinum traduceremus. Propositum sane Magnificum singulare & uere summo  
Pontifice sapiente dignum. Nam quid utilius: Quid uberius: quid etiam magis  
necessarium librorum interpretatione: Vt hæc mihi mercatura quædam opti  
marum artium esse uideatur. Magnæ rei eam comparo cum mercaturæ compa  
rō. Quid enim illa in rebus humanis cōducibilius quæ omnia ad uictum ad cul  
tum ad præsidium ad ornamentum ad delicias deniq; uitæ pertinentia compor  
tat: ut nihil usquam desit: omnia ubiq; abundant. & quod in aureo sæculo fuisse  
fertur: sint cunctorum quodammodo cuncta cōmunia. Idem fit in translatione  
linguarum sed tanto præclarius quanto potiora sunt bona mentis corporis bo  
nis. Siquidem ex rebus quas ista transferendi negotiatio nobis apportat animi  
alūtur uestiuntur roborantur ornātur delectantur ac prope diuiniore efficiun  
tur. Nam quid suauius salubrius amabilius & ut uno completar uerbo melius q̄  
libri qui uel e græca uel ex hebræa uel ex Chaldaica punica ue lingua in nostrā  
traducuntur: Siue historicorū siue Oratorum siue Poetarum siue Philosopho  
rum siue medicorū siue theologorum. Adeo nullum cū deo nos Latini cōmer  
tium haberemus nisi testamētum uetus ex hebræo & nouum e græco foret tra  
ductum. Longiore opus esset oratione qui ut huic tempori conueniret ad om  
nes interpretationis laudes exequendas. Sed ut ommissa aliarum linguarum in  
tione ad superiorem redeam militiæ comparationem. Nō minus tibi gloriosum  
ē Romæ Pontifex libros græcos q̄ reliqui sunt trāfferendos curare q̄ aut Asiā  
aut Macedoniam aut cæteram græciam Romano adiicere imperio. Verum enī  
uero quæ mihi uel forte optigit uel consulto data est prouincia ita dura ita aspe  
ra est ut uix ulla ex omnibus magis. Octo nanq; ut scias mi imperator si forte ne  
scis quæ expugnanda mihi mādasti oppida in editissimis sita sunt: ac saxeis mon  
tibus quæ neq; telis tormentis ue ledi neq; scalis ascendi neq; uallo cingi ac uix  
cuniculis oppugnari possint. Neq; hoc uelim magis imbecillitati meæ attribuas  
quæ rei difficultati. Nam omnium confessione arduus est saxeusq; Thucydides  
cum cæteris in locis tum uero in ora iōibus quibus octo eius referēti sunt libri



Vt Ciceronis quem græcum suæ ætatis homines appellabant uerbis constat dicentis in oratore. ipsæ illæ contiones ita multas habent abditasque sententias uix ut intelligantur. At cur sumpisti hoc opus quidam inquirunt? Ego uero non sumpsi sed accepi nihil minus quam mea sponte sumpturus. At cur accepisti? Nempe quod imperatoris mei detractare impia sanctissimi alioquin & sapientissimi uiri nefas esse ducebatur: & cum ille tantum mihi honoris habuisset. ita enim interpretabar ut prouinciam a nemine unquam bello tentatam mihi debellandam committeret imori facis ipsi operi quam aut contumaciter aut ignauiter desistere. Decepit me tamen una qua nitebar spes: Bissarion Cardinalis Hicenus: cuius ut opinor suasu transferendum tu mihi Thucydidem iniunxisti uir ne ceteras eius laudes attingam consensu eruditiorum: iter græcos latinissimus: inter Latinos græcissimus. Is enim qui precipue me & potuisset adiuuare & uoluisset statim post mandata hanc mihi prouinciam abs te Bononiæ legatus est missus. Quo magis desperationem uictoriæ præsumebam quam meo mihi Marte agendum esset neminemque habere qui aut posset: aut uellet auxilio esse. Itaque quantum laboris exhauserim aut potius exanclauerim quantum Erumnarum periculorumque pertulerim uel hinc estima: quam si mihi ob hoc quemadmodum erga multos fecisti triumphum decreueris non tam ipso triumpho gauisurus sim quam laboris sine gaudeo. Quociens enim mihi uidebar insuffodiendis cuniculis uersari aut in profundis lapidicinis aut inscrutandis aurum uenis intra uiscera montium abditis unde nec suspicere nec prospicere nec respicere possem sine ullo laboris mei aut socio aut consocio. Quare si his cuniculis oppida expugnaui si lapides hos porphyreticos excidi si hoc aurum effodi ut spero nimis causa est cur sine laborum meorum hoc est effectu gaudeam. Et enim Thucydides ut iam de laudibus eius dicam. Talis est inter historicos græcos quale aut inter marmora porphyriticum aut iter metalla aurum tanta in eo grauitas tanta ius tanta sine ulla (ut sic dicam) scoria fides quod est in historia precipuum ut ista qui legunt uera prorsus fuisse non dubitent & scriptorem rebus agendis non tantum interuisse sed etiam præfuisse pro ut interfuit multis & præfuit ut ex ipso quoque opere apparebit. Tametsi existimatur est serius uenisse cum classe ad afferendam Antipoli opem & ob id iniuste exilio mulctatus. Quo in exilio hanc scripsit historiam: nec eam ut statuerat absoluere potuit morte præuentus. Hic igitur sine controuersia atque herodotus ita iter græcos historicos extiterit princeps ut inter nostros Salustius ac Liuius. Quod testatur tum Cicero alter enim sine ullis salebris quasi sedatus amnis fluit alter incitacior fertur & de bellicis rebus canit etiam quodammodo bellicum: tum Quintilianus historiam multum scripsere præclare sed nemo dubitat longe duos ceteris præferendos quorum diuersa uirtus laudem pene est parem consequuta densus & breuis & semper instans sibi Thucydides: dulcis & candidus & fusus Herodotus: ille concitatus hic remissis affectibus: melior ille contionibus hic sermonibus ille ut hic uoluptate. Habes itaque Summe Pontifex qualis sit græce Thucydides quem si a me traductum censebis eandem seruare dignitatem: omnis mei laboris obliuiscar. Strenuus enim miles nihil pluris facit quam a suo quam præstantissimus sit imperatore laudari. Iam tuum meumque Thucydidem: hoc namque tecum commune habebis si opus meum probabis agnoscas.



THVCYDIDIS HISTORIARVM PELOPONNENSIVM LIBER PRI  
MVS.

HVCYDIDES Atheniēsis bellum pelopōnensium Athe  
niensiumque quod inter se gesserunt conscripsit. Exorsus  
statim ab eo moto: sperans etiam fore tum magnum; tum  
superioribus memorabilius certis hinc signis: q̄ & utrique  
florēbāt omni ad bellum apparatu: & cætera græcia e suis  
finibus ad alterutros accessit: alii quidem protinus: alii ue  
ro post consultationem. Et enim maximus hinc græco  
rum motus extitit: & quadam ex parte barbarorum ac p̄  
pe dixerim plurimorum hominum. Siquidem quæ ante  
nos natos: quæque uetustiora adhuc fuerunt plane com  
perta esse propter longitudinem æui non quierunt. Sed ex coniecturis per quas  
longissime repetenti mihi contingit credere non magha sane extitisse existimo:  
neque bellicis neque cæteris in rebus. Nam constat eā quæ nunc græcia uoca  
tur haud quaquam stabiliter olim fuisse habitata: crebroque illic migratū  
q̄ facile sua quique relinquebant. ab aliquorum maiore numero coacti. Quip  
pe nulla dum negotiatione: nullo inter se citra formidinem commercio: uel ter  
ra uel mari sua quisque ea tenus colentes: quatenus suppeteret uictui non pecu  
niæ copiam habentes: nec humum arboribus conferentes: utpote incertam: quo  
tiens quis alius superueniens auferret ab eis præsertim q̄ muris carerent: & existi  
mantes se necessarium quotidie uictum ubique adepturos haud ægre pelleban  
tur. Ideoque neque magnitudine ciuitatum ualidi erant: neque alio bellico appa  
ratu: Adeo quaque tellus præcipue paciebatur assiduas incolarum migrationes  
ueluti ea quæ nunc thessalia uocatur. & Boetia & pleraque peloponnesus præ  
ter Archadiam: quæque alia terrarum uberrima erat. Nam propter bonitatem  
soli maiores aliquorum iam uires effectæ: tum seditiones excitabāt: tum uel ma  
gis alienigenarum insidiis obnoxii erant. Itaque magis Atticam obsterilitatis  
segetis longo æuo pacatam iidem semper icoluere homines. Cuius rei non mi  
nimum indicium est propter colonias quas dimisit non in cæteris per æque ad  
auctam fuisse. Nam ex reliqua græcia qui aut bello aut seditione exciderant ad  
athenienses tanquam ad stabiles potentissimi quique se recepere. Confestimq̄  
ciues effecti: iam inde a uetustate maiorem etiam hominum frequentia Ciuita  
tem fecere: ita ut postea non sufficiente iam attica colonias ioniam quoque dimi  
serint. Facit autem apud me fidem priscae imbecillitatis hoc quoque non mini  
mum: q̄ ante troianum bellum constat græciam Helladem nihil communiter  
egisse ne ipsum quidem hoc nomen tota utique mihi uidetur habuisse. Sed quæ  
dam loca ante Hellenem Deucalionis filium: nec usque quaque hoc fuisse co  
gnomen: sed tum suum: cuiusque gentis proprium tum pelasgicum a se ipsis co  
gnomen impositum. Hellene autem eiusque liberis in phthiotia rerum potitis  
& eas gentes emolumenti gratia in alias Ciuitates adducentibus: singulos iam  
maxime propter linguæ commercium Hellenes id est græcos esse uocatos.  
Quæ res longo tempore non potuit optineri quod indicat præcipue Homerus  
qui diu post troianum bellum natus: nequaquam cuntos sic uocauit: nec alios q̄



qui cum Achille ex phthiotide qui & primi Hellenes fuerunt : Danaos uero & Argiuos & Achæos in carminibus predicat: nec tamen appellabat barbaros : ea re quod nec dum hellenes id est græci in unum nomen barbaro ut mihi uideatur oppositum concessissent. Qui igitur tanquam græci essent omnes & inter quorum Ciuitates commertium eiuldem linguæ erat. Postea uno uocati nomine nihil prorsus ante troiana tempora propter inopiam & in permixtum uitæ genus frequentes egerunt. Sed in hanc expeditionem q̄ mari iam plerunq̄ usi essent exierunt. Nam Minos eorum quos auditu cognouimus antiquissimus classem comparauit: maximam partem maris quod græcum nunc dicitur tenuit: & insularum Cycladum dominus primus earum plerisq̄ colonias posuit: caribus eiectis filiosque suos constituit principes. Insuper quoad potuit Latrones e mari ut credibile est sustulit potius ut sibi redditus obuenirent. Nam & græci olim & barbarorum quique in continente maritimi erant quique insulas incolebant ubi coeperunt crebrius alii ad alios nauibus transire: Ad latrocinium conuersi sunt ducibus non tenuissimis tum sui quæstus : tum pauperum uictus gratia. Atque adorti Ciuitates muro uacantes uicatimque habitantes diripiebant ac maximam uictus partem hinc comparabant : nullo ob id pudore non nihil potius sibi gloriosum. Quod declarant cum quidem etiam nunc in continente quibus decori est hoc egregie exercere: tū uerustissimi Poetæ apud quos illi ultro citroque nauigantes interrogantur nūquid latrões sint: tanquam non inficiaturos opus ut turpe quod scire studerent. Et in mediteraneis etiam homines mutuo prædantur: & adhuc pleraque in græcia uerustus mos colitur: utique apud Locros: qui uocantur Ozolæ & Aetolôs & Acarnanas & hâc ipsam continentem. Quin etiam arma ferre apud hos ex uetere latrocinio permanfit. Omnis enim græcia arma gestabat: quod uidelicet nec penates munitionibus cincti : nec difficiles mutuo incursiones essent: uitamque assidue sub armis agebant ritu barbarorum. Cuius rei signum est ex gentibus græcia adhuc ita uiuentibus: publica hac inter omnes aliquando uiuendi consuetudine. Inter quos primi Athenienses ferrum depofuerunt & ex illo soluto uitæ genere: in laucius transierunt: Nec multum tempus est ex quo seniores eorum utique beati ferre desierunt Lineas tunicas : cicadasque in feriem aureas ac cincinnos in plexilem modum concinnatos. Vnde apud ionium quoque seniores propter cognationem uiguit hic cultus: Modica autem ueste ad præsentis usque mores usi sunt. Primi Lacedæmonii & cum cæteris rebus tum præcipue in uictu locupletiores uulgo sunt similes: lidem primi corpora certaturi nudauerunt propalam se exuètes oleoque unxerunt: cum olim etiâ in olympiaco certamine athletæ subligacula circum uerenda habentes pugnarent. Nec ita multi anni ex quo illa haberi sunt desita: quæ adhuc uiuuntur apud barbaros cum alios tum uero Asianos a quibus præmia pugilibus ac luctatoribus proponuntur: bractis hoc agentibus Multis præterea ex aliis ostenderet quis græcam antiquitatem cum barbarorum qui nunc sunt moribus congruentem. A ciuitatibus autem quæ nouissime sunt contractæ præsertim quæ pecuniis abundarent hominibus iam rei maritimæ scientioribus ad ipsa littora urbes conditæ sunt: occupatis isthmis id est terrarum inter diuersa maria angustiis: tum negotiationis causa: tum tutelæ aduersus suos quæque finitimos. At uetustæ Vrbes propter assiduam latrocinum infestationem procul a mari sunt sitæ: siue in insulis siue in continente.



3

Quia quæ deorsum ad mare Ciuitates erant ignaræ rei maritimæ mutuo se se spoliabant & adhuc muris carent. Nec minus latrocinabantur qui ex insulis erant Cares phœnicesque. Nam hi insularum plurimas incolebant. Quod probatur testimonio. Siquidem cum expiaretur ab Atheniensibus hoc bello delus destructis sepulcris eorum quicumque in ea insula decessissent supra dimidium Cares agniti sunt: Tum genere armorum cum quibus sepulti erant: tum ipso more quo nunc quoque sepeliuntur. Minoe autem re nautica potito: Liberius ultro citroque nauigatum est sublati ab eo insularum prædonibus in earumque plerasque deductis ab eodem coloniis maritimi homines iam magis conficiendæ pecuniæ dediti tutius habitauerunt: & inter eos quidam ut ditiores effecti muris ciuitatem circumdederunt. Et enim cupiditate lucrandi & qui tenuiores erant sustinuerunt seruire potioribus: & qui potentiores cum facultates haberent: minores ciuitates sibi obsequentes reddiderunt. Atque hunc in modum magis cum profecissent in secutis temporibus ad Troiam cum exercitu profecti sunt. Ex quibus mihi uideri Agamemnon tunc uiribus antecelluisse: nec tantum classem coegisse qui duceret Helenæ procos iureiurando Tindari adactos. Et enim ferunt qui exploratissime Peloponnesium gesta a maioribus natu per manus tradita cognouerunt: Pelopem primum uirum pecuniarum quam portans ex Asia ad parandam sibi inter inopes potentiam uenit: & si peregrinus erat tamè cognomen regionis optinuisse & postea ab ipsius posteris Atreo Agamemnone plus pecuniæ fuisse cumulatam Euristheo per Aeacidas in Attica interfecto: cuius Atreus erat auunculus. Huic Eurystheus patrem fugienti propter Chryssippi necem cum ipse in expeditione ageret Mycenarum & regni curam propter propinquitatem delegauerat. Vbi non rediit Eurystheus amplius Atreum uolentibus Mycenæ æacidarum metu simulque quod strenuus uideretur esse & multitudinis studiosus cum adesset regno potitum esse Mycenarum & quibuscunque sororis filius imperitauerat: maioresque pelopidas quam perfidas extitisse. Quæ Agamemnon ut mea fert opinio accipiens & præterea re nautica longe cæteris præstans exercitum comparauit non pluribus gratia quam metu adductis. Constat enim eum & pluribus cum nauibus profectum esse quam quæquam aliorum & eas archadibus præbuisse: ut Homerus testatus est satis quoque signi fuerit in sceptri traditione. Ait illum compluribus insulis & omni agro imperitare. Quas insulas præter quam uicinas. Ne autem non multæ fuissent nemo qui foret in continente tenuisset nisi aliquid classis habuisset. Quod coniectemus licet ex hoc quoque exercitu quales prius extiterunt: quodque Mycenæ exiguum oppidum fuit aut si quid tunc oppidum pro magno habebatur: nunc non tale uideatur. Nec parum certo signo quis utatur ad non credendum tantam classem fuisse quantam & poetæ memorarunt & sermo optinuit. Nam si urbs Lacedæmoniorum desoletur relictis fanis & publicorum operum pauimentis multam opinionis congressu ætatis defuturam potentiæ fidem quod gloriæ apud posteros cedat. Tam& si ex quinque peloponnesi partibus duas colunt & totius ditionem teneant multorumque extra eam sociorum & tamen si ea urbs non frequens populo esset: neque templis atque sumptuosis operibus prædita pagatimque uetusto more græciæ habitaretur: manifestum est inferiorem uisum iri. Ac si Atheniensibus hoc idem contingeret coniectare licet ex euidenti Urbis aspectum du

a iiii.



plum uirium esse quam sit. Itaque debemus non prorsus fidem habere nec magis urbium speciem considerare quam uires: existimareque illum maiorem quidem superioribus fuisse: sed iis qui nunc sunt inferiorem si quid hic Homeri poetæ credere conuenit quem uerisimile est ut pote Poetam in maius eum ornando extulisse: quanquam sic quoque inferiorem esse manifestum est. Ex mille namque ac ducentis nauibus fecit Boetiorum quidem singulas centenum ac uicenum uirorum philoctetæ autem quinquagenum demonstras ut mihi uideatur maximas minimalque cum magnitudinis cæterarum in nauium recensione non meminere. Nam quæ omnes essent in nauibus philoctetæ remiges & iidem bellatores aperuit. Quippe sagittarios fecit cunctos & remigantes. Neque credibile est multos superasse in nauigando exceptis regibus ac præfectis cum præsertim transiretatur: essent cum bellico apparatu: nec Catafractas idest tectas naues haberent: sed ueteri ac magis prædonum more constructas. Ex quo inter maximas ac minimas medium tenenti non ita multi conuenisse uidentur: ut a cuncta græcia communiter missi. Cuius rei causam non tam extitit hominum quam pecuniarum penuria. Commeatus enim defectu minore duxere exercitum tantumque modo quantum sperabant ibidem belligerando alitum iri. Postquam autem appulerunt prælio optinuisse clarum est. Non enim muris exercitum ac castra circumfissent ne hic quidem copiis omnibus usos esse constat: sed ad agriculturam chæronesi se conuertisse ad Latrocinium: commeatu non suppetente quo magis troianis dispersis eis decem annos ui resisterunt certantes assidue cum iis demum qui reliqui essent: atque eis pares. Quod si suppetente illi commeatu troiam adissent & conferti citra latrocinium agriculturæque continenter bellum gessissent: Facile in prælio superiores eam euerissent euersuri minori & tempore & labore si non in frequentes ea tantumque aderat parte repugnassent sed omnes in obsidione malissent. Verum ob exiguitatem pecuniæ & quæ troianum bellum gesta sunt in ualida fuere & hoc ipsum quod illis celebratius fuit datur intelligi ex operibus minus fuisse fama ac sermone qui de eo propter poetas iualuit. Quoniam etiam post troiana tempora græci & e sedibus suis expulsi sunt & alio se habitatum contulerunt ne per ocium eis liceret auferere. Nam ipsorum ab illo reditu tam sero & multe res nouæ & in plerisque Ciuitatibus seditiones extiterunt. Vnde qui exciderant urbes condiderunt. Siquidem Boetii qui nunc sunt sexagesimo ab euerfione illi anno ex arma eiectione thessalis incoluerunt terram quæ nunc Boetia prius cadmea uocabatur: in qua pars eorum quodam fuerat unde profecti sunt in Ilium cum exercitu. Dores quoque septuagesimo & ipsi anno peloponnesum tenuere. Aegre autem longo tempore plane pacata græcia nec ultra sedibus suis eiectione colomiam emisit. Et iones quidem ac plerisque ex insulis Athenienses collocarunt. Italia uero Siciliamque maxima ex parte peloponneses & quædam reliquæ græciæ oppida. Omnia hæc post bellum troianum sunt condita: robustiore autem græcia effecta & ui pecuniarum in dies maiore passim tyrannides in ciuitatibus sunt constitutæ auctis iam prouentibus. Regna enim prius hereditaria erant certis cum uiribus & nauticæ rei incumbere



4

bat ac tantum mari græcia operam dabat. Corinthii primi feruntur excogitasse naues: quæ ad eam quæ nunc in usu est formam proxime accederent. Et Corinthii primum ex omni græcia triremes ædificatæ sunt. Constat autem Amnociem Corinthium naupegum Samiis etiam quattuor naues compegisse. Suntque ex quo hic eo se contulit anni ad perfectum hoc bellum ferme trecenti uetustissimumque omnium quæ nouimus nauale prælium extitit: Corinthiorum cum corcyrensis; & ipsum ducentos ad summum ac sexaginta ad hoc tempus annos. Et enim cum urbem incolant corinthii ad isthmum sitam emporiū fere semper habuerunt græcis quondam terra magis quam mari negotiantibus & qui intra quique extra peloponnesum incolunt per illorum terram inter se cōmertiū habentibus: pecunia quoque præpotentes erant ut etiam ab antiquis Poetis demonstratur Locuples oppidum cognominantibus, postea uero quam a græcis studiosius nauigari ceptum: comparatissime nauibus Latrocinium summotum est utrobique emporium præbentes ualidam pecuniarum prouentu: urbem habuerunt. Ac multo post penes iones res naualis fuit. Aetate cyri primi persarum regis eiusque filii cambysis qui aliquandiu cum cyro pugnantibus suo mari potiti sunt. Polycrates quoque qui Sami tyrannidem tenuit sub Cambyse classe præpotens cum alias insulas in suam potestatem redegit: tum Rheniam quam subactam Apollini Delio consecrauit. Iam uero phocenses hii qui Massiliam incolunt carthaginenses pugna nauali uicerunt. Nam ualidissimæ omnium hæ res fuerunt. Quas constat multis post troica tempora ætatibus extitisse: exiguo triremium usu: sed adhuc illo uetusto more quinquagenium remigum nauiumque longarum: Pauloque post medicum bellum & Darii mortem: qui secundum Cambysem regnauit in persis: triremium copia fuit tum penes tyrannos circa Siciliam: tum penes corcyrenses. Hæ nanque postremæ ante Xerxis regis exercitum dignæ memoratu res nauicæ in græcia extiterunt. Aeginetæ enim atheniensesque & si qui alii paruam uim nauium habuerunt: & harum ex magna parte quinquagenium remigum ac fero utique: Ex quo Themistocles Athenienses cum Aeginetis bellum gerentes: simulque aduentum barbari expectantes persuasit: Ut facerent naues quibus & pugnaverunt: quæ nec ipsæ catastromata totæ habuerunt. Et tales quidem græcorum res nauales fuerunt: tum uetustæ: tum sequentium temporum. Non minimam tamen qui illis studuerunt: sibi uim comparauerunt uel pecuniarum reditu uel aliorum dominatione. Quippe nauigando insulas subegerunt & ii præcipue qui regionem non omnia suppeditantem habebant. Nam in terra bellum unde potentia aliqua procederet: nullum excitatum est: sed quæcunque fuerunt ea contra suos quibusque finitimos gesta sunt græcis in peregrinas expeditiones longe a domo ad alios subigendos non exeuntibus. Neque enim aduersus Ciuitates maximas subditi consurgebant: neque ipsi ex quo communiter exercitum comparabant inter se potius finitimi ut semper fit belligerabāt: Præcipue usque ad uerus illud quod inter Chalcidenses & eretri eos gestum est bellum. reliqua græcia alterutris ad iuuandis diuisa: Mox aliis aliunde ne aufererent impedimenta contigerunt.



Nam ionibus in magnitudinem rerum proficientibus: Cyrus & persicum regnum creoso profligato omnia fluuio Haly Halytenus ad mare usque circumferens arma cepit: & Vrbes quæ incontinentæ sunt in seruitutem redegit. Darius dehinc phoenicum classe inulam subegit. Tyranni autem quicunque in græcis Urbibus erant suis tantum rebus prospicientes: & corpori ipsorumque domui amplificandæ tutelæ gratia quod poterant in ipsis urbibus plurimum se tenebant. A quibus nullum opus memoria dignum actum est nisi aliquod ad uersus suos quibusque uicinos. Nam qui apud Siciliam erant in multum potētia euaserunt. Ita undique græcia longo sane tempore prohibita est: tum communiter quippiam agere illustre: tum per singulas ciuitates audatia uti. Postea uero tyranni & Atheniensium & cæteræ fere græciæ & ante hanc tyrannis subditam: Plerique ac postremi præterquam siculorum deiectioni sunt a Lacedæmoniis. Nam Lacedæmon post accessionem doriorum qui nunc eam incolunt per diu quantum accepimus seditionibus agitata: tamen iam inde ex ultima uertute & bonis legibus prædita: & Libera tyrannis fuit. Sunt enim anni circiter trecetos e paulo plures ad finitum hoc bellum ex quo Lacedæmonii eadem rei Publicæ administratione utuntur. Eaque re possunt illam in aliis quoque constituere Ciuitatibus. Ab exactis autem e græcia tyrannis non ita post multos annos in marathone Medi cum Atheniensibus pugnaverunt. Decimoque post hanc pugnam anno rursus ad subigendam græciam cum imensa classe barbarus uenit: & rebus in summum discrimen adductis Lacedæmonii græciæ communiter bellum gerentis: duces extiterunt: ut qui essent præcipui in uiribus. Et athenienses aduentantibus medis cum decreuissent deserere urbem: consensu quas instruxerant nauibus effecti sunt nautici. Neque multo postquam pariter barbarum repulerunt diuisi sunt ab Atheniensibus ac Lacedæmonios: tam in qui ab rege descuerant græci: quam qui contra illum cæteris pugnaverunt. Enim uero constabat maximas illis duobus adesse uires alteris terra: alteris classe præualentibus & exiguo quidem tempore concordia bellandi mansit. Postea uero dissociati Lacedæmonii Atheniensesque bellum ceperunt: cum suis utriusque sociis: Cæterique græci si quispiam dissidebant ad alterutros profecti sunt. Itaque a Medico ad hoc bellum assidue nunc pactioibus pacificati nunc bellum gerentes: aut inter se aut aduersus socios ab eis deficientes: probe quæ ad bellum opus sunt instruxerunt: & expertiores euaserunt: usu in periculis facto. Et Lacedæmonii quidem non habebant imperii sui socios tributarios atque hoc solum studebant ut illi pariter sub paucorum principatu quæ Holigarchia dicitur res publicas administrarent. Athenienses autem quas ipso tempore ex hostibus ceperant nauibus præerant præter chiorum Lesbiorumque iussis sociis certas pecunias pendere: extititque eorum separatim ad bellum apparatus maior quam quantus unquam maximus uiguit: dum sincera societas fuit. Equidem uetera talia esse comperi ut difficilia sint ad credendum per omnia gradatim inditia.

Homines enim famam rerum ante ipsos gestarum: & si domesticæ sint nulla prorsus examinatione mutuo admittunt. Siquidem Athenienses uulgo opinantur Hipparchum ab Harmodio & Aristogitone quæ tyrannus esset interfectum: nescientes Hippiam pisistrati filiorum natu maximam tunc impasse: cuius fratres erant Hipparchus & thestalus: Atque eo die Harmodium & Aristogitonem aliquid suspicant.



tes a suis consciis esse patefactum Hippiae ab hoc quidem tanquam praesciente abstinuisse. Verum priusquam comprehenderentur uolentes quippiam agendo periculum facere; nactos Hipparchum ad sanum quod Leocorium uocatur in Panathenaica pompa ornanda occupatum obtruncasse. Alia quoque multa quae adhuc extant nec dum propter tempus memoria exciderunt: ceteri graeci non recte opinantur ueluti Lacedaemoniorum reges non singulos quenque calculos immittere sed binos: Et pisanatem cohortem esse apud eos: quod reor nunquam fuit. Ita segnis apud multos est ueritatis uestigatio: ad ea se potius quae impromptu sunt: conuertentes. Verum ex iis quae dixi necessariis signis talia quis aestimans & potissimum quae narraui non errauerit: neque credet magis aut poetis quid de iis predicant in maius: extollentes aut logographis qui consueuerunt: quod suauius auditu est quam uerius dicere: & multa eorum cum nullis niantur argumentis spatio temporis sine fide fabulositatem profecisse: sentietque compertum esse manifestissimis signis ita se uetera habuisse. Et licet homines praesens bellum in quo uersantur semper maximum iudicent: eoque finito uetera ex ipsis operibus uehementius admirentur: tamen hoc bellum ostendetur animaduertentibus extitisse maius illis. Atqui omnia quae dixere singuli uel gestu bellum uel iam gerentes difficile fuerit exacte referre: siue a me ipso audita: siue aliunde ab aliis mihi enarrata. Verum ut quisque semper de rebus praesentibus maxime consentanea dicere mihi uidebatur: & communi opinione proxime ad ueritatem accedere: sic a me commemorata sunt. At uero res in bello gestas non quas a quocunq; audiui dignas duxi quas scriberem: neque ut mihi uidebantur: sed eas quibus ipse interfui quasque sigillatim ab aliis quae potui diligentissime inuestigauit. Quod tamen difficillime eruere potui. Quoniam qui singulis gerendis rebus essuerant: non eandem de ipsis dicebant sed pro ut quis aut in alter utros amore propensior erat: aut reminiscebatur. Verum quia non fabulosae sunt: minus erunt fortassis auditu suaues: tamen quicunq; uolent rerum gestarum sinceritatem intueri & cum aliquando talia iterum similiaque ut sunt res humanae uentura sint discernere utilia abunde poterit. Nam emolumentum potius imperpetuum quam ludicrum ad tempus audiendi componitur. Et superiorum quidem operum maximum gestum est, cum medis & id tamen duobus naualibus praelis: & totidem pedestribus celeriter finitum est. At uero huius belli tum longitudo in immensum processit: tum detrimenta cunctae graeciae contigerunt: qualia dumtaxat intra tantumdem temporis alias nulla. Nam neque tot Vrbes uacuae factae sunt: aliae a barbaris: aliae ab ipsis graecis mutuo expugnatae. Aliae fugatis oppidanis nouis in colis cessere: neque tot fugae hominum ac mortes: haec ex ipso bello illae ex seditionibus. Atque superiora illa quae fama memorat re ipsa minus solida fidem acceperunt: uel terremotuum qui hoc bello in plerisque orbis terrarum partibus & iidem uehementissimi praestiterunt: uel aestus immensi ex quibus fames ingens & qui non minime grassatus partem quandam absumpsit pestilens morbus. Omnia enim ista una cum bello hoc acciderunt. Cuius auctores fuerunt Athenienses Peloponnesesque ruptis quae post Euboiam captam inierant foederibus tricennialibus. Cur autem ruperint causas primum ac dissensiones scribendas statui. Ne qui requirant aliquando unde conflatum est tantum inter graecos bellum. Nam uerissimam quidem sed



minime sermone celebratam arbitror extitisse causam athenienses magnos effectos & lacedæmonis formidolosos necessitatem imposuisse bellandi. Quæ autem propalam ferebantur utrinque causæ propter quas ruptis foederibus itum est in bellum istæ fuerunt.

#### Narratio.

Pidamnus est urbs ad dexteram sita nauigantibus ioniū sinum uersus: cui finitimi sunt Tablantii barbari gens hillyrica. Hanc habitatum uenerunt corcyrenses coloni a phalio Corinthio deducti: qui erat ab Hercule oriundus. Eratoclide filius ex metropoli secundum ueterem legem accersito. Nonnulli etiā corinthii & alii præterea doricæ gentis ex colonis fuerunt. Progressu temporis res Epidamniensis maiorem in modum profecit & fortunis & populo. Sed cum multos iam annos seditionibus laborarent (ut fertur) ex bello quodam cum finitimis barbaris & se & uires ex magna parte attriuerunt. Nouissima uero ante hoc bellum seditione plebs eorum principes eiecit. At illi cum barbaros ad quos confugerant eos qui in urbe erant terra marique prædabantur. Hi autem qui intus erant cum sic uerarentur Legatos corcyram ut ad metropolim mittunt orantes ne se perditum iri sinerent: sed reconciliarent profugos secum & bellum barbarorum componerent. Hæc supplices in iunonis templo sedentes precabantur: Corcyrenses non admissis precibus illos infecto negotio remiserunt. Epidamnienses nullam sibi uidentes a corcyrensis iniuriæ propulsationem ambigebant: quid in re præfenti agerent: mittentes itaque delphos deum consuluerunt. Nunquid Corinthiis dederent Ciuitatem ut coloniæ deductoribus: & nam aliquod conarentur ab eis exigere præsidium. Ille respondit ut dederent ducesque facerent. Profecti Corinthum ex oraculo Epidamnienses dedunt coloniam: demonstrâtes tum deductorem coloniæ fuisse corinthium tum dei oraculum: precanturque ne se perditum iri sinerent sed tutarentur. Corinthii tum quia iustum esset ultionem promiserunt: existimantes non minus esse suam coloniam quam corcyrensiū: tum odio in ipsos corcyrenses a quibus contenerentur. Nam cum sit corinthiorum colonia tamen neque in publicis solemnitatibus Legittimos honores reddebant: neque in suis sacris uirum corinthium præficiabant. ut cæteræ coloniæ. Contemnebant autem illos & uirum pecuniarum quam tunc habebant quantum ditissimi quique græcorum & ualidiorum bella apparatu freti. Et enim elati erant & propter rem naualem qua aliquando multo præstantiores fuerant: & propter pheacum qui prius corcyram incoluerant nauticam gloriam. Quo magis parandæ classi incumbere nec erat parum ualidi. Quippe centum eis ac uiginti naues fuerunt cum bellum incepere. Ob hæc omnia Corinthii corcyrensis succensentes epidamnium præfida miserunt præter sua ambrachotarum Leucadiorumque facta: qui uellent illuc habitatum eundi potestate. Profectum est autem præsidium Appoloniæ quæ erat Corinthiorum colonia pedestri itinere Corcyrensiū metu ne ab illis mare trāsēutes ihiberent. Corcyreses ubi colonos ac præfida Epidamniū puenisse nouerunt Coloniæq; corinthus dedita ægre acceptum



Statimque illuc quinque & uiginti cum nauibus profecti deinde reliqua cum  
 classe iubent pro sua auctoritate simul recipere exules: uenerunt enim exules  
 Epidānenses corcyram: ac sepulcra cognationemq; demonstrantes atque allegan-  
 tes obsecrauerant ut & ipsi restituerentur & præsidia colonique a corinthiis mis-  
 si expellerentur. Illos haud quanq̄ imperata facientes infesto exercitu aggrediu-  
 tur quadraginta nauium cum exulibus tanquam eos restitutori hillyrii in so-  
 cietatem acceptis; obsidentes urbem denūtiā licere cuilibet Epidamnensium  
 hospitem ue impune abire alioquin illum pro hoste se habituros. Vbi non pare-  
 tur: urbem corycenses Est autem locus ille isthmus oppugnāt. Corinthii postq̄  
 eis allatum est ex iis qui intus erant Epidamnum oppugnari exercitum compa-  
 rant; simulque deducendam Epidamnum coloniam edicunt: æquas uirileque  
 partes fore ire uolentibus: si quis prius cum cæteris nauigare uelit & tamen  
 particeps fieri coloniae numeratis quinquagenis dragmis corinthio populo lice-  
 re manere. Fuerunt autem permulti & qui nauigarunt & qui pecuniam numera-  
 uerunt. Ad hæc rogarunt Megarenenses ut suis nauibus comitatum præstarent:  
 si forte a corcyrensibus interpellarentur. Illi instructas eis comodarunt octo &  
 pales urbs cephalenorum quattuor. Rogati quoque Epidaurii præbuerunt qui-  
 que: Hermiões unam; Troezenii duas; Leucadii decem; Ampractocæ octo. Athe-  
 banis pecunias petierunt & aphlasiis ab Helæis naues uacuas pecuniasque. Ipso-  
 rum uero corinthiorum fuerunt instructæ naues triginta & tria milia peditum  
 Hunc apparatus corcyrenses ubi acceperunt corinthum profecti cum lacedæ-  
 moniis sicyoniisque legatis: Quos adhibitos uolebant iusserunt corinthios de-  
 ducere præsidia colonosque Epidamno tanq̄ ad eos nihil pertinente. Quod si  
 quid aduersus eos facerent uelle se subire iudicium in peloponneso apud illas ci-  
 uitates de quibus inter utrosq; conueniret: & utris adiudicata colonia foret eos  
 optineri: quinetiam rem ad delphicum relegare Oraculum: nec bellum fieri per-  
 mittere: alioquin necessarium fore aiebant si sibi ius fieret amicos facere quos  
 uolet exalterutris eorum qui nunc præpotentes essent tutelæ gratia. Corinthii  
 respondent si naues & barbaros Epidamno abducant se consultaturos. Nam  
 prius non bene habere cum illi oppugnentur ipsos iudicio contendere. E con-  
 trario corcyrenses dicere si & illi eos qui intra Epidamnum essent abducerent  
 se ista facturos paratosque esse & scē promittere. Dum id per utrosque fiat se-  
 cedere donec de causa foret pronuntiatum; Corinthii nihil horum audientes  
 quando iam & naues eis plene & socii præsto erant: Caduceatore præmisso  
 qui corcyrensibus bellum indiceret: soluentes e portu cum quinque & sep-  
 tuaginta nauibus duobusque millibus militum Epidamnum uersus nauigau-  
 erunt cum corcyrensibus pugnaturi. Præerat nauibus Aristheus pellichæ. Cal-  
 licrates calliæ Thimanor Thimantis filius peditibus autem Archetimus & Isar-  
 chidas Isarchi filius Ut uentum in actum terræ anactoriæ: ubi templum Apol-  
 linis est in faucibus sinus Ambrachii: Corcyrenses caduceatorem eis præmit-  
 tunt actuario nauigio: qui aduersus se ueraret illos nauigare: simulque naues  
 complent uetustas ut nauigationi sint utiles innectunt alias expediunt. Postq̄  
 caduceator nihil a corinthiis pacatum renuntiat: & naues ipsorum expletæ  
 sunt numero Octoginta: nam Epidamnum quinquaginta oppugnabant ob-  
 uiam itur pugnaque nauali cōmissa corcyrenses egregie uincunt: ac quindecim  
 Corinthiorum naues corrumpunt. Eodem die contigit ut ii qui intra Epidam-  
 num oppugnabantur deditioem facerēt hac lege: ut externi quidē uenderent:



corinthii autem in uinclis haberentur dum aliud quippiam uictoribus uideret. Secundum pugnam corcyrenses trophæum in Leucimna corcyræ promontorio itauerunt. Cæterisque captiuis necatis corinthios uinctos asseruarunt. Post hæc cum corinthii fociq; nauali prælio uicti domû redissent. corcyrenses omni circa mari potiti sunt. Nauigantelq; in Leucada corinthiorû coloniam aggr; eius populati sunt: & cyllenê ubi erat naualia hieliensium incêderût quot naues pecuniatq; corinthiis præbuisent. Ac plurimo a pugna nauali tempore mare tenuerunt. Corinthiorûq; focus ad nauigando calamitates inferebant. Donec circumacta iam æstate corinthii cum focus ipsorum laborarent nauibus atque exercitu misso: castra in Actio posuerunt: & circa chimerium Thesprocidos Leucadis tutandæ causâ: aliarumque Ciuitatum quæcunque suarum partium erant. Castrametari sunt autem e regione corcyrenses in Leucimna nauibus peditatuque. Ac neutris in alteros nauigatibus sed alstrinsecus sedentibus hæc æstas extracta est: appetenteque iam hyeme domum utrique reuerterunt. Toto eo post pugnam & in sequenti anno Corinthii indigne ferentes ad bellum cum corcyrensis naues compegerunt: & robustissimas quasque ad classem instruxerunt: cogentes ex peloponneso remiges & ex reliqua græcia sollicitantes mercede. Quem apparatus audientes corcyrenses extimescebant: quippe qui non essent cum aliquo græcorum confederari q; se non ascripsissent neque Athenensium neq; Lacedæmoniorum fœderibus. Visum itaque eis est ut athenas irent cõtrahendam societatem: temptadumq; aliquid ab illis impetrare subsidii. His compertis corinthii mittunt & ipsi athenas legationem quæ diceret ne sibi classis artica ad corcyræsem adiecta impedimêto esset quominus bellû gererêt arbitrio suo. Itaq; coacta contione i disceptationê uenerunt: & corcyrenies quidê in hunc modum dixere.

#### Oratio Corcyrensiû.

Ar est uiri athenienses ut qui externos adeunt: ut quæadmodum nûc nos imploratum auxilia si neq; magna ipsorum beneficentia neq; societas intercedat: demonstrent primum quo maximum est ea quæ poscunt fore illis utilia a quibus poscunt: Sin ininus certe non damnofa. Deinde firmam se eis gratiam habituros. Horum si nihil demonstrauerint ne irascantur si non impetrauerint. Ista probaturos se sperantes uobis Corcyrenses ad poscendam nos societatem miserunt. Consilium nostrum uiri athenienses ante hac incõsultum impresentiarum est uobis fructuosum nobis ipsis damnosû. Quippe nunq; hæcenus cuiuspiam focii uoluntarii cum fuerimus nunc ea de cã deiolati in bello quod cum corinthiis gerimus ad orandam aliorum societatem uenimus. Ex quo accidit ut quod uidebatur prius esse prudentiæ nolle cum exteris societate inita periclitari: id nunc imprudentiæ & infirmitati detur. Itaque corinthiorum classem nobis bellum iferentem ipsi per nosmet compefcimus. At ubi maiori apparatu & a peloponneso & a reliqua græcia statuit hostis i nos uenire: cernentes esse nostras tantum uires illi impares: & simul magnum periculum fore si ei subiciamur: necesse haberemus nos quoque aliunde auxilia unde cunq; implorare: utiq; uenia digni si quod ante a non prauitate sed opinionis errore potius inepte non fecimus: id nunc e contrario audeamus. Quod si audieritis honesta & uobis bõa existet ista societas nostræ necessitatis multis de causis. Primum q; iniuriam accipientibus non facientibus opem feretis. Deinde q; eos



6  
 7  
 qui maximarum rerum discrimen adducuntur recipiendo optime beneficium collocatis æterno apud nos testimonio. Et cum classem secundum uestram possideamus maximam: Considerate quæ nam rarior occasio uestræ prosperitatis: quæ ue hostibus tristior esse possit: quæ hoc quam potentiam uos magnæ pecuniæ ac gratiæ loco æstimaretis: eam ultro uobis adesse atque offerri cura pericula citaque sumptus afferentem. præterea tum apud plerosque laudem: tum apud eos quos prætexeritis gratiam: tum ipsi uobis uires quæ cuncta per paucis ex omni memoria pariter contigerunt. Paucique extiterunt qui a quibus societatem belli peteret eis dem ipsi præstarent non minus præsidii & ornamenti quam acciperent. Quod si quis bellum uobis in hoc autem utiles esse possumus non imminere opinatur: is profecto fallitur opinione nec intelligit & Lacedæmonios metu uestri spectare ad bellum: & Corinthios cum per se ualidis tum uobis inimicos præoccupando nos affectare uiam ad uos in uadendos: ne nos communi in ipsos odio mutuo præsidio simus: ne ue eos alterutra spe frustemur aut nocendi nobis aut se ipsos corrobore randi. Quos præuenire & nos in societatem recipere hoc poscentes & insidias anticipare: potiusquam insidiantibus contra insidiari uestræ sunt partes. Quod si negent æquum esse suos colonos recipi a uobis: discant coloniam omnem itaque honore prosequi metropolim suam si sibi ab ea benefiat: Sin uero male ab illa secedere. Neque enim ea re coloniarum emittuntur ut seruiant iis qui reliquuntur sed ut sint pares. Nam istos iniurios esse in nos hoc uero palam est. Quippe citati in iudicium de Epidamno tamen bello maluerunt obiecta refellere quam iure. Atque hæc quæ in nos agunt cognatos suos inditio uobis quodam modo: sint ad non errandum quominus ab ipsis secedatis & nobis supplicibus protinus subueniatis. Quisquis enim gratificando hostibus minime sibi poenitenda committit: is sane turpissime degit: neque uero foederaque uobiscum Lacedæmoniis sunt frangentis recipiendis nobis qui neutrorum socii sumus cum in illis dicatur: si qua græcarum Ciuitatum & socialibus non sit: licere eis ad utros libuerit accedere. Et certe indignum prorsus est: si istis fas est ex socialibus hominibus cum reliquæ græciæ: tum uero uestrorum subditorum suas naues armare uobis interdici societate quæ offertur & alia undique utilitate: & postea criminis loco poni: si ea nobis quæ oramus induleritis multo maiorem causam uos in simulandi simus habituri. Nam si nos repelleris homines & periclitantes nec uobis inimicos repelleris: & istos qui uestri sunt inimici atque hostes non solum non arcebitis: sed etiam præceptores uestrarum uirium esse negligentis: quas nequaquam debetis præcipi sinere: uerum prohibere ullos e uestra ditione tributarios illorum fieri debetis: quinimo quantumcunque cordi fuerit uobis auxiliorum transmittere ad nos aperte transmittere palam nobis in societatem receptis. Ex qua re multæ quemadmodum initio attigimus commoditates ostenduntur: & ante omnia quod ut manifestissima fides est: isti & hostes nobis fuerunt & nunc ualidi sunt ad rebelles suos coercendos. Et cum uobis offeratur classis non mediterraneis sociis armata: sed talis ut nihil uobis damnosius sit: quam eam amittere decet: uos si potestis quod præcipuum est neminem pati alium classe pollere: si minus tutissimum quæque uobis pro socio habere. Verum enim uero cui ista quæ dicimus uidentur utilia quidem esse: sed timendum ne ea sectantes rumpatis foedera: hic intelligat diffidere foederibus ualidior rem esse rem ad hostes deterendos & contra illis confidere: & ob id nos in societatem non recipere: rem infirmam fore & minus tutam quam hostes ob id reddit ro



busiores. Præterea cum nō magis de Corcyra q̄ de Athenis cōsultetur: nō p̄spicit hic quæ præcipue sunt e dignitate atq; ex utilitate athenarum: & cum cernat bellum non futurum sed tantum non iam præsens esse de recipienda in societate nostra Ciuitate hesitatque ad maxima temporum momenta uel socia uel hostis est. Sita est enim oportune sane adtraiectum in Italiam atq; in Siciliam: uel ad prohibendam illinc ire classem in peloponnesum: uel ad eandem illuc aliaue in loca transmittendam. atq; ut uniuersa & singula breuissime in sūmam contra ham: sic habete: ut sciatis nō debere nos deserere: tres apud græcos classes esse magnificendas uestram nostram corinthiorum. Harum duas si in unum coire contempseritis: & Corinthii nos occuparint: bellum nauale cum corcyrensibus pariter ac peloponnensibus geretis. At nobis receptis plus nauium habebitis quibus cū hoste dimicetis. Hæc quidē corcyrenses post eos autem Corinthii hæc.

#### Oratio Corinthiorum.

Voniam Corcyrenses isti non solum de se recipiendis uerba fecerūt sed etiam de nobis tanq̄ iniuste bellum sibi intulerimus: necessarium nobis est ut nos quoq; de utriusq; mētione faciamus: sic ad reliquā orationem deuenturi: ut & nostram postulationem sincerius prospiciatis & istorum utilitatem non sine ratione repudietis. Auiunt modestiā studio nullius unq̄ societatem se recepisse: id non uirtutis sed maleficii studio fecerunt: q̄ uidelicet nollent ullum malefactorum suorum aut socium habere: aut testem a quo uerecundiæ admonerentur. Et sane urbs sua ipso situ apposita ad istorum consilium reddit eos magis iniuriarum quas faciunt arbitros: q̄ subiicit æquo iudicio propter infrequentem ipsorum ad externos cōmeationem: & frequentē aliorum illuc uel appulsorum receptionem. Atq; decorum q̄ prætendunt uoluisse se esse cuiuspiam confœderatos: non eo spectabat ne alienæ iniusticiæ socii forent: sed sine arbitris iniuriam facerent: utq; ubi præualerent aliis uim affererēt: & cum latuissent plus emolumentum adipiscerentur: & quod adepti essent eius erepti pudere non posset. Quod si quemadmodum prædicant foret uiri boni quominus culpabiles fuerunt exteris eo magis uirtutem suam licebat ostendere iusta dando & accipiendo. Verum neq; erga alios neq; erga nos tales existūt qui cum sint coloni nostri tamen cum semper antea secesserunt a nobis: tum uero nunc bellum nobiscum gerunt allegantes: non ideo se a nobis missos colonos ut acciperent iniuriam quibus inuicem respondemus: ne nos quidem iccirco collocasse eos ut ab ipsis iniuriam acciperemus & contumeliam: sed ut præfides eorū essemus: & quibus in rebus conuenit honore afficeremur. Quem nobis aliæ coloniæ præstant præcipua nos caritate complectentes. Ex quo palam est: si cæterorum qui plures sunt gratia sumus iniuria istis solis esse inuisos. Neq; ab re neque qualicunq; de re læsi bellum eis intulimus: quod etiam si ab re intulissemus decuerat eos nostræ iracundiæ cedere: sicut nos uicissim decuisset modestiæ ipsorū uim afferere. Sed freti diuiciis cum alia multa indigne peccauerunt in nos: tū uero hoc q̄ Epidamnum quæ nostræ ditionis est cum uexaretur bello non uendicauerunt: sed cum uindicatum nos uenissemus tunc eam occuparunt uicq; tenent. Et autem se priusq̄ id facerent uoluisse disceptare iudicio. Cum perinde sit ac nihil dicere si quis re occupata alterum e tuto in iudiciū uocet: sed si quis ex æquo



8

& ante q̄ dimicetur: res & uerba in medium afferat. At isti non priusq̄ oppidum obsiderent: sed postea q̄ rebantur nos illud non neglecturos: tunc uero æquitate iuris allegauerunt atq; huc uenerunt non contenti peccasse illic postulate: etiam a nobis non belli sed iniusticiæ societatem ut se recipiatis hostes nostros. Qui tunc potius adire debeant uos cum procul a periculo aberant non quando & nobis iniuria illata est & ipsi periclitantur: nec quando uos qui nullius eorum tunc potentia participes fuistis: nunc ipsis uestram utilitatem in parciatis: & qui a peccatis eorum abfuitis tantumdem erga nos culpæ contrahatis. Nam q̄ olim cum aliis uires suas cõmunicassent ii debentq; illis cõtingunt habere cõmunia. Vos uero ut criminibus modo istorum affines nō fuistis: sic neq; post eorūdem actiones affines esse debetis. Et planum quidem fecimus eo quo oportet æquitate ingressu nos uenisse: & istos uolente in nos auareq; fecisse. Nunc autem uos haud iuste recepturos esse horum societatem planum faciendum est. Nam in fœderibus cum dicitur licere cuilibet non ascriptarum Ciuitatum ad utros uelit se conferre: non ita dicitur ut id fiat in perniciem partis alterius: nec de ea quæ tutelam impleret aduersus eos a quibus secedit: quæq; iis a quibus recipitur nō recepturis si saperent bellum pro pace afferat id quod uobis nunc nisi nos audiat eueniet. Namq; nō tamen istis auxiliares uerum etiam profederatis hostes nobis efficiemini. Necesse enim est si ab eis steteritis ut dum ipos tunc uos una ulciscamur. Qui profecto iuste feceritis præcipue si non fueritis in partibus. Si minus e contrario atq; isti petunt si nobiscum steteritis quibus cum fœderati estis aduersus hos quibus cum ne induciæ quidem unq; uobis extiterūt: neq; legem ferre debetis eos qui ab altera parte defecerunt receptadi. Quoniam neq; nos cum a uobis Samii defecissent: & an illis succurere oporteret indiuersum traherent: cæteri peloponneses contra uos sententiam diximus. Itaq; aperte negamus aliquem a puniendis suis esse prohibendum. Nam si eos qui aliquid facioris admitterunt receptando defenderitis: palam est & uestros qui nō pauciores sunt ad nos esse uenturos: legemque condetis quæ in uos magis q̄ in nos recidat. Hactenus quæ dicere habuimus apud uos de iure nostro quod satis est secundum græciæ leges. Reliqua exhortadi & flagitandi muneris gratia hoc quod petimus: nō petimus ut hostes quo noceamus: neq; amici quo abutamur: sed quo utamur: qd; uos reddere nobis debere affirmamus. Nā quom aduersus æginetas Medico bello penuria Liburnicæ nauium laboraretis: uiginti naues cõmodato a corinthiis accœpistis: quod nostrum beneficium & item alterū bello Samio q̄ propter nos non tulere Samiis auxilia peloponneses præstitit uobis. De Aeginetis quidem uictoriam: de Samiis autem ultionem. Atq; iis temporibus hoc factum est qbus homines studio uincendi hostis in quem eunt cætera curare omittunt: habentes pro amico quemcunq; operam sibi nauantem etiam si antea fuisset inimicus: rursus pro hoste quemcunq; ex aduerso stantem etiam si amicus sit qui domesticis quoq; rebus male consulunt præsentis contentionis peruicacia. Hæc uos beneficia memoria tenentes & qui inter uos sunt iuniores a senioribus edocti: sentite similibus officiis esse remuneranda: neq; ista quidem quæ dicuntur a nobis esse iusta: sed si bellum fiat alia fore utilia. Ut quisq; n. aliqua in re minime peccat ita maxima ex ea utilitas sequitur: & bellum cuius metu uos terretes ad iniuste agendum hortantur Corcyrenses adhuc non constat futurum sit nec ne: nec dignum uobis est ut propter in certa belli: certa iam & præsentanea Corinthiorum suscipiatis odia. Nam quod ad suspicionem pertinet: quæ prius propter Megarenses

b



supererat prudentiæ fuerit eam extenuare potius. Posterius nanque beneficium oportune collatum etiam si minus fuerit tantum maius crimen diluere potest. Neq; uero q; magnam ad societatem offerunt: classem ob hoc policeamini: quoniam non alicui iniuria pares. Firmior est potentia q; præsentis rerum specie elatos cum periculis plura acquirere. Itaque nunc aduersa nos usi fortuna: tamè postulamus id quod apud Lacedæmonem ipsi prædiximus: licere suos quèq; socios plectere: ut idem nunc a uobis impetremus: ne ue subleuati uos nostro decreto nos uestro lædatis: sed æquam uicem repèdatis: memores hoc illud esse tempus quo maxime & qui inseruit amicus est: & qui aduersatur inimicus. Et corcyrenses hos neq; in societatem recipiatis inuitis nobis neq; de nobis malemeritis defendatis: quod facientes tum ex officio uestro egeretis: tum uobis ipsis optime cõsulueritis. Talia autem & corinthii dixerunt Athenienses utrisq; auditis: cum bis cõtionem coegissent: in priori quidem non minus probauerunt rationes Corinthiorum imposteriori uero mutato consilio decreuerunt se confederationem cum corcyrensis non ita facere ut eisdem hostes ducerent eisdem amicos. Si eni aduersus corinthios iuberentur a corcyrensis simul nauigare ruptum iri fœdera quæ sibi essent cum peloponnesibus: subsidiariam tamè inire societatem: ut utriq; forent alteris auxilio: si quis aduersus corcyram eat Athenas ue aut horum socios. Nam & citra hoc rebantur bellum sibi cum peloponnesibus fore nec corcyram corinthiis prodi uolebant tantum nauium habentem: sed eos qui maxime collidi inuicem: ut in ualidioribus effectis si quid opus esset corinthiis aliisq; classem habentibus bellum capescerent simulq; quia Italiã uersus Siciiliãq; nauigantibus cõmode sita insula uidebatur. Hoc Athenienses consilio corcyrenses in societatem acceperunt: nec multo post corinthiorum discessum decem naues illis auxilio miserunt: ducibus Lacedæmonio Cimonis Diothimo Strombichi & Protea Epiclis filio: quibus præceperunt ne cum corinthiis pugnarèt: nisi aduersus corcyram nauigantibus in terramq; descendere uolentibus aut aduersus aliquid ex illorum oppidis: ita demum pro uiribus prohiberent prouidentes hoc præcepto ne fœdera rumperentur. Et naues quidem in corcyram profectæ sunt. Corinthii uero postq; quæ opus erant instruxerunt: aduersus eandem Vela fecerunt cum centum quinquaginta nauibus: Quarum erant Heliorum & Leucadorum denæ: Megarensium duodecim ambratorum uiginti septem: Anactoriorum una: ipsorum Corinthiorum nonaginta. Præfecti autem sui singularum Ciuitatum & ex Corinthiis Xenocides Eutydis filius cum quattuor colegis. Hi postq; coierunt ad continentem quæ spectat corcyram uelificantes a leucade tēdunt in chimerium quod est ore Thesprotidis. Est autem portus & super eum urbs a mari distans. In palustribus thesprotidos sita nomine Ephire: iuxta hanc exit in mare palus Acherusia cognomen nata a flumine acheronte: quod p thesprotidem lapsum in eam effunditur. Fluit & Thyamis amnis: Thesprotidem Cestrinēq; disterminans: intra quos chimerium promōtorium cohercetur: At hæc itaq; continentem corinthii cum classe subeuntes castra posuerunt. Quorū aduentu in se cognito corcyrenses expletis centum & decem nauibus: quibus præerant Mityades Esimides & Eurybatus castra metati sunt in una insularū quæ uocat Sybota: Aderant eis & Atticæ decē: peditatusq; in leucimna promōtorio cum mille armatis Zamcymthiorū auxiliariis: Præsto erant & Corinthiis auxilio futuri multi ex barbaris in proxima continente: ex qua semper omnes amici sunt illis. Re instructa Corinthii sumptisq; triū dieg; cibariis nocte a chimerio



9

soluunt tanquam pugnaturo: nauigantesque prima luce corcyrensiū naues conspicantur: altum tenentes: ex aduersoque uenientes: ut mutuo se conspexerunt ad configendum omnia instruunt: corcyrensiū: dextro in cornu atticæ naues fuerunt: alterum ipsi tenuerunt factis tribus nauium agminibus: quorum singulis singuli preerant. Hunc in modum dispositi erant corcyrenses. apud Corinthios dextrum cornu tenebat Megarenses naues & Ampratientes: medium locum alii socii: ut quibusque commodum erat: leuam cornu ipsi corinthii cum nauibus quæ uelocissimæ erant e regione atheniensium & dextri corcyrensiū cornu: postquam utrinque sublata sunt signa concurentes prælium cōmiserunt multos utrique habentes super Castromata milites multosque sagittarios ac iaculatores: uetusto adhuc more inscienter instructi. Erat autem pugna naualis aspera: sed non perinde ex arte pedestri prælio similior. Nam ubi commixti fuerunt non facile eximebatur præ turba & multitudine nauium: plus aliquanto de uictoria confidentes armatis qui super castromata erant: pugnabantque statariam pugnam nauibus quietis: quibus irrumpere perumpere erumpere non licebat. Verum animo magis & robore quam scientia pugnabatur. Multis ubique erat tumultus & turbulentum certamen in quo naues atticæ corcyrensiū sicubi satagebant præsto erant: metum quidem incutientes hostibus: Pugnam tamen nequaquam capefcentes. Quippe uerebantur præfecti Atheniensium præceptum: maxime autem dextrum corinthiorum cornu laborabat. Nam eos in fugam uersos dispersosque uiginti nauibus persecuti corcyrenses in continentem usque ad eorum castra: egressisque in terram deserta tentoria incenderunt pecuniaque diripuerunt. Hac in parte corinthii superati corcyrenses superiores fuerunt. At in sinistro ubi ipsi corinthii erant: facile uicerunt absentibus e minori numero corcyrensiū uiginti nauibus in persequendo occupatis. Atheniensis quom cernerent corcyrenses fatigentes: iam minus dissimulantur suppetias eunt: Primum quidem temperantes ab inuadendo. At ubi fuga aperte facta est & corinthii ingruebant: tunc unus quisque operi uacat: nullo iam hominum discrimine: cum eo necessitatis uentum esset: ut inuicem corinthii atheniensisque confererent manus in fugam uersis hostibus: corinthii non religarunt Scaphas nauium: quas demerferant traxeruntque remulgo: sed inter nauigando conuerterunt animum ad trucidandos homines: potius quam ad uiuos capiendos & amicos suos nescii illos in dextro cornu superatos per imprudentiam occidebant. Nam cum permultæ forent utrorumque naues: & late mare occuparent: ubi permiscui fuerunt: non facile internoscebant: qui quos uicissent: si quidem pugnae naualis hæc græcorum cum græcis maxima omnium extitit: quæ ad hunc diem fuit: nauium numero: Corinthii postea quæ corcyrenses ad terram usque sunt persequuti: ad naufragia sua celosque reuersi sunt: ac plerosque nacti ut ad Sybota comportarent: Vbi barbarorum exercitus qui erat in terra ipsis auxilia tulerat. Est autem desertus Sybota portus Thesprotidis. His actis frequētis rursus tendunt in corcyrenses: illi is nauibus quæ agi poterant: & quæcunque reliquæ erant una cum atticis & ipsi contra dirigunt: timentes ne in suam oram descendere conarentur. Et iam serum diei erat: ac peana sunt canere orsi: tanquam in eos inuaderunt: cum corinthii repente remos inhibere coeperunt: conspectis uiginti nauibus atheniensium uenientibus quas post decem priores subsidio miserant Atheniensis: ueriti id quod acciderat ne corcyrenses superarentur: ne uel decem naues suæ pauciores essent: quam ut eos tutarentur. His igitur prospectis

b ii



corinthii suspicatique athenis uenire: nō quot cernebant: sed plures sensim retro abierunt. Porro corcyrenses cum articas naues non uiderent minus enim ipsis erat apertus illarum aduentus: mirabātur Corinthios ire cessim: donec quidam cernentes dixerunt: naues illæ huc tendunt. Tunc & ipsi abierunt. Iam enim noctis tenebræ erant: & corinthii abeuntes dissociati sunt. Ita utrique dirempti pugna usque ad noctem extracta: corcyrensibus apud Laucimnam castra habentibus: ipæ uiginti naues Athenis profectæ: quibus præerat Glaucon Leagri & Andocides Leogori filius: per occisos & naufragia ductæ subierūt castra: Non multo postquam conspectæ sunt corcyrensibus. Erat enim nox metuentibus ne hostiles essent: Postea cognitæ admissæ sunt. Postero die egressæ triginta atticæ naues & corcyrensium quæcunque navigationi idoneæ erant uella faciunt in portum: qui est in Sybotis ubi stationem corinthii habebāt: animo cognoscendi an nauali prælio certaturi essent. Illi a terra soluentes altumq; capescentes instructi quiescebant: non incepturi sua sponte certamen: cum uiderent accessisse naues Atheniensium integras & sibi multa dura accidisse: tum circa captiuorum custodiam quos in nauibus haberent: tum penuriam instruendarum nauium in loco deserto. Itaq; magis spectabant: qua se domum reciperent: timetes ne supra atheniensis foedera: existimantes quoniam ad manum uenissent se illinc nauigare nō sinerent. Igitur placitum est eis impositos in actuarium nauigium uiros sine Caduceo ad Atheniensis præmittere tentandi gratia: per quos talia dixere. Iniurii Atheniensis estis: bellum incipientes foederaq; rumpentes: qui nobis hostes nostros ulciscuntibus impedimēto estis contraferentes arma. Quod si uobis constitutum est nos prohibere quo minus in corcyrenses alioe si quo libeat nauigemus: & foedera rumpitis: nos capite primos pro hostibusq; utamini: & corinthii quidem talia dixerunt. Corcyrensium uero quicumq; audierunt. Exclamant ut protinus capiantur trucidenturq;: Atheniensis autem hunc in modum responderunt. Neque bellum incipimus Viri pelopōnenses: neque foedera rumpimus: sed istis fociis corcyrensibus auxilio uenimus. Quod si usquam alio nauigare libet nauigetis licet. Sin aduersus corcyrenses aliquem ue illorum locum nauigabitis non negligemus quoad poterimus. Hæc quom Atheniensis respondissent corinthii se ad discedendum domum accinxerunt: simulq; trophæum apud Sybota in continente statuerunt. Corcyrenses naufragia mortuosque: quæ æstus ac uentus nocte exortus passim dispulerant ad ipsos delata: ut quocque eiectū erat: sustulerunt: Ac trophæum in insula sybotis e regione statuerunt ueluti uictores: Hac utrinq; ratione uictoriam sibi uindicantes: corinthii quidem q; ad noctem usq; superassent: ita ut naufragia plurima mortuosq; receperint: captiuorū non minus mille habentes: de p̄ssis nauibus circiter septuaginta trophæū statuerunt. Corcyrenses autē q; triginta ferme naues illoꝝ corrupissent: & superuenientibus Atheniensibus naufragia circa se mortuosq; legissent: q; q; pridie corithii cessim euntes pugnam detractassent: conspectis Atticis nauibus neq; uenientibus occurrissent ex Sybotis: ob hæc statuerunt trophæum. Ita utriq; se interpretabantur uicisse. corinthii illinc domū nauigantes Anactoriū quod est in ore sinus Ampracii ceperūt fraude. Erat. n. illis cōmune cū corcyrensibus positissq; in eo corithiis in colis domū reuerterūt. Et corcyrensiū octingētos qui serui erāt uēdiderūt: ducentos quinquaginta asseruarunt uictos: magna adhibita cura ut p̄ illos repetita corcyra potirent. Quorū pleriq; erāt potētissimi ciuitatis. Sic igit corcyra bello defuncta est aduersus corinthios: Et ab ea naues atheniensiu recesserunt. Hæc



prima corinthiis extitit belli causa aduersus Athenienses: & contra se foederatos  
 pro corcyrensis dimicassent. Post hæc statim contigit ut has fieri atheniensibus  
 peloponnensibusque simultates ad bellum mouendum. Nam corinthiis ut  
 athenienses ulciscerentur elaborantibus: suspicantes ipsi athenienses eorum ini-  
 micitiam: Potideenses qui ad isthmum palenes incolunt: corinthiorum coloniã  
 socios suosque uectigales: iubent murum palenem uersus demoliri: obsidesque dare  
 atque opifices eiicere: nec impostero admittere: quos corinthii quotãnis mitte-  
 bant. Veriti ne aperdica corinthiisque sollicitati deficerent: & alios in Thracia so-  
 cios ad defectionem traherent. Hæc athenienses statim post nauale ad corcyram  
 prælium apud Potideenses præpararunt. Nam & corinthii odium per se ferebãt  
 & perdiccas Alexandri filius Macedonum Rex erat hostis: cum socius antea atque  
 amicus fuisset. Ideo autem hostis & cum philippo fratre suo & Derda aduersus  
 se cõmuniter bellum gerentibus societatem fecissent. Eoque timens misit Lacedæ-  
 mona atque egit: ut illis bellum esset cum peloponnensibus: corinthiosque sibi con-  
 ciliauit: potideæ ab alienandæ gratia. Ad hæc sermones habuit cum Chalciden-  
 sibus Thraciæ & Botieis de rebellando existimans si has finitimas ciuitates ha-  
 bent socios: fore ut facile cum illis gereret bellum: Quæ intelligentes athenien-  
 ses ciuitatumque defectionem uolentes occupare: Mittebant enim in illius terrã  
 triginta naues ac mille peditum Arcestrato Leucomedis filio cum decem aliis  
 præfecto: mandant ipis præfectis obsides apotideensibus sumant: murum demo-  
 liantur: proximarum urbium custodiam gerant: ne deficiant. At uero Potideen-  
 ses missis ad Athenienses legatis: si forte persuadeant ne quid apud se noui agat:  
 profecti etiam cum corinthiis Lacedæmona egerunt: ut illi pararent si opus fo-  
 rer defensionem. Vbi uero ab Atheniensibus diu opera consumpta: nihil impe-  
 trant: sed naues quæ in Macedoniam itemque in ipsos mittebantur: profectæ sunt:  
 simulque quæstores Lacedæmoniorum polliciti: si Athenienses aduersus Potideeã  
 irent: se in Atticam inuafuros: tunc demum defecerunt cum Chalcidensibus ac  
 Botieis cõmuniter coniurati. Perdiccas quoque Chalcidensibus persuasit: ut relictis  
 maritimis urbibus atque excisis migrarent olynthum: unamque hanc urbem uali-  
 dam facerent. Atque his qui suam terram relinquebant: Migdoniam quæ circa Bol-  
 bem paludem est dedit in colendam quoad foret cum atheniensibus debellatũ.  
 Et illi quid suas urbes demoliti migrauerunt ad bellumque se se parauerunt. At ubi  
 triginta atheniensium naues in Thraciã uenientes acceperunt Potideam aliasque ci-  
 uitates defecisse: Duces nõ existimantes se presentibus cum copiis posse gerere bel-  
 lum aduersus perdiccam: & ciuitates quæ defecissent in macedoniã quo primum  
 missi fuerat cõuertuntur: congressique cum hostibus a philippi & fratrum Derdi  
 partibus stabant: qui ex montanis cum exercitu supuenerant. Interea cum corinthii  
 Potidea descuissent: & Atticæ naues circa Macedoniã agerent: timentes illi oppido  
 ac domesticum existimantes periculum: mittunt ex suis uoluntarios: & ex aliis pelo-  
 ponnensibus mercede adductos mille sexcetos: cum uistis omnes armis: & quadri-  
 gentos leuiter armatos Duce Aristheo Adimanti filio: cuius propter gratiã nõ pa-  
 rum multi ex Corintho milites ultro cõmitatũ prestiterunt. Fuerat. n. semp Potideen-  
 sium studiosus. Perueneruntque in Thraciã septuagesimo die quã potideea defecerat.  
 Afferunt autẽ repente atheniensibus nũcius de ciuitatũ defectione: qui ut cognoue-  
 runt etiã alios cum Aristheo accessisse: mittunt eo ex suis duo milia peditũ: ac na-  
 ues quadraginta: duce Callia Calliadi filio cum quattuor collegis. Qui profecti Ma-  
 cedoniã offendunt mille priores iam therma potitos: Pydnacque oppugnates. Eant

b iii



& ipsi obsidentes oppugnauerunt: Sed postea pacificati cum perdicca & necessaria societate inita: q̄ eos urgeret potidea & Aristhei aduentus soluerunt ex Macedonia: cunque Berriam uenissent: & id oppidū conari prius expugnare neq̄ssent: illinc itinere terrestri Potideam perrexerunt: tria milia peditum sui corporis præter multos sociorum equitesq̄ Macedonū sexcentos: cū philippo Paulaniacq̄: ac nauibus septuaginta terrā legentibus paulūq̄ p̄euntibus: tertio die Gigronū perueniunt: castraq̄ posuerunt. Potideenses & qui cum Aristheo erant Peloponnenses aduentum Atheniensiuū expectantes castra habebāt ante olynthū in isthmo: mercatūq̄ extra urbē agebant. Itaq̄ socii Aristheum cūcti peditatus ducē delegerunt: Perdiccam equitatus. Nā protinus defecit iteꝝ ab Atheniensibus: atq̄ apotideensibus stetit lolao p̄ se duce substituto. Erat autē Aristhei cōsiliū cū exercitu quē secum habebat: excipere athenienses si aggredierentur. Chalcidenses uero & socios q̄ extra isthmū equitesq̄ ducētes qui cum perdicca erant: intra olynthum manere: & cū in eū tenderent athenienses auxilio uenire a tergo hostis: eum in medio claustrum. Callias atheniensium dux ac collegæ: macedonū equites paucosq̄ sociorū olynthū mittunt: illinc auxiliū ferri phibituros. Ipsi motis castris potideam tendūt: p̄gressiq̄ usq̄ ad isthmū ubi uidet hostem se se ad bellū parantem: ex aduerso acie & ip̄i instruūt: nec multo post cōfigūt: & ip̄m quidē Aristhei cornū: & quicūq̄ circa illū erāt ex corinthiis ceterisq̄ bellatores auerterūt oppositū cornū: p̄rumpentes quæ longe p̄secuti sunt. Reliquus exercitus Potidensiuū Peloponnensiuūq̄ ab atheniensibus supatus ē: & usq̄ ad muros fugatus. Rediēs Aristheus a p̄secutione ut uidit alterū exercitū uictū hesitabat: ultro tendens p̄clitare Olynthū ne an Potideā. Visum est igit̄ coactis qui secū erāt: potideā ut ī p̄p̄inquisimū oppidū cursū cōtendere: perq̄ mare iter muros & saxa quæ ad arcedas undas mari obiecta erāt: multis missilibus iactis ægre euasit: paucis amissis plerisq̄ saluis. Atq̄ ex olyntho auxiliares potidensiuū erant: abest aut̄ olynthus sexaginta ferme stadiis sita: edito in loco ubi pugna cōmissa est. Et signa sublata: paululū p̄gressi sunt ut opē laturi & macedones eq̄tes acie opposuere tanq̄ inhiberi. At postq̄ repente uictoria penes athenienses fuit: signaq̄ re uulsa: rursus ad muros se se recaperūt: & macedones ad athenienses: ita eq̄tes neutris affuerunt. Post pugnā athenienses trophæū statuerūt mortuosq̄ ex iure Potideansibus reddiderunt: cecidit. ex potidensibus sociisq̄ paulominus trecētis. Ex atheniensibus centū quinquaginta: & Callias dux. Moxq̄ athenienses muḡ qui spectat isthmū uallo cinxerūt: ubi & p̄sidiū imposuerūt. Nā palenē uersus murus nō erat. Nō. n. se suffecturos arbitrabāt tueri isthmū & ad palenē trāsgressos muḡ ducere: uerētes ne se diductos inuaderēt Potideenses ac socii. Cūq̄ accepissent qui athenis erāt palenē nō esse muro circūdatam: Post aliquatū temporis mittūt ex suis mille sexcētos pedites duce Phormiōe asopii filio: q̄ palenē petēs ex Aphyce egressus admouebat exercitū Potidee: Paulatim p̄cedens sin: ulq̄ agros uastans: tademq̄ nemine p̄deunte in pugnā muro palenē cinxit: Atq̄ ita potidea iam utriq̄ uehementer oppugnabat: nec nō amari ifestabat nauibus urbe uallata. Aristheus nullā spem salutis habēs nisi qd̄ ex peloponneso aut aliud inopinatū cōtingeret fua-debat ut p̄ter quinquaginta quorū ip̄se unus uolebat esse: ceteri obseruato uēto nauibus abirent: quo diutius suppeteret res frumētaria. Vbi nō p̄suadet ut quæ ī rem erāt appareret: utq̄ exterius negotia optime haberent enauigauit: deceptis atheniensiuū custodibus: Manēs q̄ apud Chalcidenses illis lociis cū alia p̄lia fecit: tū p̄ multos sermyliorū locatis ate urbē insidiis occidit. Et iā tū peloponnensibus



egit ut aliquid subsidii mitteret. Post potideam muro circūdatā phormio mille sexcentos habens Chalcidicā plagam botieaq; oppugnauit: Quædam etiam castella cepit. Atq; hæc suberāt causā mutuo succēdendi Atheniēlibus Peloponnesibusq; Corinthiis quidē q; potideā ipsoꝝ coloniā corinthiosq; uiros ac peloponneses q; in ea erāt oppugnarēt. Atheniēlibus autē q; ciuitatē sociam sibiq; uectigalē ad defectionē induxissent: & ex p̄fuso uenientes p̄ potideensibus cū ip̄is dimicassent: Nondū tamen bellū usq; quaq; cōflatum erat: sed habebat aliqd laxamentū: Separatim enim hæc corinthii egerāt. lidē cum oppugnaret potidea nūq; quierūt: cū de ciuibus suis: tum de oppido solliciti: orarūt locios ut Lacedæmōia irent: & ip̄i ueniētes contra atheniēses uociferabant: q; foedēꝝ ruptores & i Peloponnesum iniurii essent. Aeginetæ quoq; nō illi quidem palā legatiōe missa: sed clam non minimū cū istis admouendum bellū incumbēbāt: dicentes nō esse sui se iuris ex foedere Lacedæmonii coactō concilio: cohortati si qs sociorū alius uel quis accepisset ab Atheniensibus iniuriā ex more dicere iusserunt. Et p̄cedentes alii fere oēs: itēq; Megarenses accusatiōibus usi sunt: Demonstrantes cū alia non pauca quæ successerent: tū uero q; sibi p̄ter foedera interdictū esset sub atheniensium impio: portubus & terræ Atticæ mercato. Nouissimi corinthii p̄missis aliis prius acuere lacedæmonios processerunt: atq; ita uerba fecerunt.

#### Oratio Corinthiorum apud Lacedæmonios.

Ides uestra Lacedæmonii quā inter uos publice priuatiq; seruatis facit: ut nobis alii si qd in uos dixerimus fidē nō habeant. Et in quo uobis sapitis in eo circa res exteriores magis disipitis: quippe qui nobis sæpenumero p̄dicentibus ac p̄dicantibus apud uos quomodo nos læsiuri forent atheniēses: nūq; tamē auscultare uoluistis quæ docebamus: sed potius ea dici suspicabamini p̄ priuatas quæ nobiscū erāt cū illis similitates. Ideoq; nō prius q̄ læderemur: sed postq̄ læsi sumus socios uocādos putastis: apud quos æquū est quo plus criminū habemus quæ obuiamur & ab atheniensibus læsi & a uobis neglecti eo plus uerboꝝ faciamus. Quod si aliqua ratione nō manifestari forent ii qui grāciā lexant: opus erat ut planū faceremus apud nescientes. Nunc qd attinet longa uti oratione cū cernatis ab Atheniensibus alios i seruitutē redactos: aliis insidias tendi: & p̄cipue iis qui nostri sūt focii: & olim iā ad bellū si quādo bellū sibi interet: illos se instruere. Nō. n. corcyrā p̄preā nobis tenerent neq; potideā oppugnant: quæq; urbiū altera accōmodatissima est ad p̄uinciā Thraciā optinendā: Altera maximam peloponnesibus classē p̄stabat. Cuius rei culpa penes uos est: qui tunc primum p̄missistis eos post bellū medicū reficere urbē: mox etiā longos muros extruere. Iā inde ad hanc diē assidue priuātes libertate nō modo socios suos. sed iā etiam nostros. Tamē si nō tam is qui redigit alium in seruitutē q̄ is qui cū possit hoc p̄hibere contemnit: id facere existimandus est utiq; si præclarū p̄ se ferat titulum grāciæ in libertatē asserendæ. At nūc uix tandē cōgregati sumus: ac ne si quidē ista p̄ manifestis habētes. quos oportebat non an iniuriam acceperimus discutere amplius: sed quo pacto illam ulcisceremur. Nam athenienses ad iniuriam faciēdam non inconsulto aduersus nos nondum ista intelligentes nec tardi ueniunt: Nec non fallit qua uia i nos illi paulatim progrediuntur ulterius: arbitrantes se laterē ne uos id sentiat: minus iccirco audent: enixius aufuri: ubi uos hoc sentientes tamen negligere cognoue-

b.iii.



rint. Soli enim uos græcorum Lacedæmonii tenetis otium: nō uim ui ab aliquo sed tarditate repellentes: soliq; uires hostium non cum incipiunt sed cum duplicatae sunt perditum iris: Et dicebatis uos esse in tuto fortius loquentes q̄ pro rei ueritate. Nam & ipi scimus Medium ab extremo terrarū prius i peloponnesum peruenisse q̄ a uobis pro dignitate occurreret: & nunc athenienses non longinquos ut ille erat: sed uicinos negligitis: & inuadētibus resistere mauultis q̄ iuadere. Et cum multo qui antea fortioribus dimicando incerta fortunæ subire: Cum sciatis & barbaræ ipm magis aduersis casibus: & athenienses dum nobiscum beligerantur potius crebris erroribus suis q̄ nostra ultione fuisse superatos: eoque non nullos aliquando quod imparati essent: spe uestri fractos in exitū deuenisse. Neque aliquis uestrum hæc dici a nobis existimet odio magis q̄ quærela. Nam quærela quidem est amicorum de amicis officio nō fungentibus: Accusatio autē est de hostibus qui iniuria affecerunt. Et sane si qui alii sunt qui uobis dedecori sunt indefensi: nos ut arbitramur ii sumus: qui p̄sertim de magnis adeo rebus dimicemus: Quarum nullum uos sensum nobis habere uidemini: nec unq̄ cōsiderare quibus nam cum hominibus res est. Atheniensibus eisdem prorsus aduersariis uestris ac nouarum regū studiosis: & tum ad excogitandum: tū ad ea quæ sentiunt exequenda: uelocibus. At uos ea quæ possidetis conseruare cōtenti: nihil admodum ad excogitandum ac ne ad necessaria quidem exequenda sufficitis. Ad hæc illis quidem adest maior q̄ pro uiribus audacia: maiora hominum opinione pericula subeuntibus etiam inter asperrima quæq; bene sperantibus. Vos autem & ad agendum infra uires animoli tutis etiam consiliis disidentes & difficultatibus nunquā uos ereptum iri arbitramini. Præterea illi impigri: Vos pigri: illi peregre degentes: Vos domi desides: opinantur enim se lucrifacere absentiam suam. Vos dum alios inuaditis res domesticas absumi putatis: Illi superato hoste longius progrediuntur: superati uel nimiū animo coniteuantur. Quinetiā in defendenda urbe ministerio alienissimorū quoq; utuntur: sed cōsilio tamen intimorū nisi cogitata confecerint de rebus domesticis deperire: & quæ iuadendo optinuerunt parua p̄ illis esse quæ animo agitant: existimantes & si quid irrita spe tenterint noua rursus spe amissa reparantes. Soli enim omnium pariter habent ac sperant ea quæ destinauerūt: Tanta est eorū in aggrediendis quæ animo cōstituerūt celeritas: Atq; in omnibus his per labores atq; pericula æuū omne conterunt: rebus partis uel minmiū fruentes: studio assidue acquirendi nō dies festos esse non aliud q̄ppiam putantes nisi conficere quæ expediunt: nec minus damnosam esse quietem desidem quā operam laboriosam. Vsq; adeo (ut breui cōplectar) si qs dicat illos hoc ingenio natos esse: ut neq; ipi queant: neq; alios sināt quiescere is recte dixerit. Hac itaq; tali ciuitate uobis aduersaria Lacedæmonii cunctamini: ceterisq; iis demum hominibus plerunq; quietem sufficere: qui quæ ad apparatus pertinent probe exequuntur: præ se ferentes eo se animo esse: Vt si quis lacefferit cessuri non sint: ita uos ut non lædere alios: sic ne ipi lædamini uim propulsa re in hoc colitis æquitatem. Quod uix consequeremini uel si similis uobis uicina Ciuitas esset: Nunc autem id quod iam etiam ostendimus præscis moribus agitis aduersus athenienses: Atqui necessarium est assidue ueluti artis alicuius ut recentissima quæque euincant: & ciuitati tranquillæ optimum non immutari iustituta. At ea quæ ab alia urgetur: ad multa se confere debet: & multa artificia machinari: Ideoque Athenienses propter multam experiētiam multo quam nos magis student rebus innouandis. Hactenus uestra tarditas progressa finem faciat: &



iam cum aliis tum uero potideatis quē admodum recepistis: opem feratis: mature rime atticam inuadentes: ne uiros uobis amicos atque cognatos inimicissimis p datis: ne ue nos ceteros cogatis præ desperatione ad aliam nos aliquam societatem cōuertere: nihil profecto iniuste acturos: aut erga deos quos iurauimus: aut erga homines qui ista sentient. Non enim qui destituti ad alios se conferunt scēdū fragi sunt: sed qui coniuratis suis auxilia denegant: ad quæ auxilia præbenda si prompto fueritis animo permanebimus. Alioquin sceleste faceremus: nec alios quam uos estis magis propensos inueniremus. De his uos probe consulētis: detisq; operam ne peloponneso cum minori dignitate præsideatis quam cū quanta patres eam uobis tradiderunt. Et hæc quidem corinthii dixerunt. Aderat aut Lacedæmone iam antea Atheniensium legatio aliorum negotiorum causa. Qui cum hæc uerba cognouissent uisum ē eis e dignitate sua esse Lacedæmonios adire: nihil purgatueros eorum quæ ciuitates crimini darent: sed ostensuros i uniuersum non ēē illis festinato decernendū: sed impensius considerandum: nec non se in animo habere quantū sua ciuitas polleret significare: tum redigēdo in memoriam senibus quæ nōssent: tum commemorando iunioribus quorum inexperti essent: sperantes fore ut cum audissent propensiores essent ad quiescendum quā ad bellum mouendum. Aditis igitur Lacedæmonis dixerunt uelle se ad multitudinem eorum habere orationem nisi quid prohiberet. Illis iubentibus athenienses processerunt atq; in hunc modum loquuti sunt.

**Oratio Atheniensium apud Lacedæmonios.**

Quidem non ad disceptandum nos cum sociis nostris legati uenimus: sed ad alia transigenda a ciuitate missi. Verum cognita non exigua aduersus nostram aliarum ciuitatum quærela pce sumus: nō criminibus responsuri. Neque enim iudices uos aut nostri aut istorum estis apud quos habeatur oratio: sed ne uos ad sociis credendum faciles de rebus magnis deterius consulatis: simul quia uolumus de rationibus nostris omnibus quo pacto se habeant uos facere certiores. Neq; ea quæ tenemus improbe obtenta & nostram ciuitatem magni pretii esse: Et peruetusta quidem illa quid attinet repperere: quorum magis fama testis est apud audientes: quam aspectus. At gesta bello medico: & quæcunque ipi nouistis: & si propter uulgus magis sunt assidue predicanda: tamen cōmemorari necesse est. Quæ dum gessimus si cum periculo: & ex utilitate communi gessimus: cuius uos participes extistis: non est ab eorum prorsus mentione cessandum. Quæ non magis purgandi nos gratia dicentur: quam testificandi demonstrandique aduersus qualem ciuitatem non bene uobis consulendo uos bellum suscipiatis. Et enim præ nobis ferimus nos solos in Marathone aduersus barbarum periculis obuiam isse. Cui rursus reuerso cū ipares terrestri certamine essemus conscensis uniuersi nauibus ad Salminē pugna nauali cōfliximus. Quæ res præstitit ne ille peloponnesum p nauigādo oppidatum expugnaret: Cū nō possēt ciuitates uestræ cōtra igētē classē sibi mutuo auxilio eē: Atq; huius rei barbarus ipse maximū testimoniu phibuit: q; classe uictus: tāq; nūq; amplius futura sibi pari potētia ppato cū maiore copiæ pte abscessit: Ex quo tali factō cū patuisset plane: res græciæ classe constare. Tria



nos in id utilissima contulimus: plurimum nauium numerum: ducem solertissimum uirum: exertissimam animi alacritatem naues quidem ad quadringentas: paulominus duas totius classis partes. Ducem uero Themistoclem q̄ præcipuus auctor extitit ut pugna naualis fieret inter angustias: res proculdubio statui græciæ salutifera quo nomine uos eum singulari honore profecuti estis: p̄ externis omnibus qui ad uos uenissent, alacritatem autem eamq̄ præstantissimam declarauimus: qui cum terra iuuaremur a nemine: iam cæteris ad nos usque redactis in seruitutem statuimus: urbem esse deferendam: rem familiarem destruendam: non sicut cæteri socii societatem deserentes: neque dispersi: qui nullo sociis usui fuissetis: sed conscensis nauibus discrimina adeuntes: nec uobis q̄ antea non tuissetis opem lucessentes. Itaque profitemur non minus esse de uobis nos meritos: q̄ ut hoc a uobis impetremus. Nam uos quidem ex habitatis urbibus proficiscentes: Postq̄ timere cepistis ut eas impostero habitaretis: pro uobis multo plus q̄ pro nobis auxilio uenistis: Ideoq̄ cum iam salui fuimus amplius nō affuistis. Nos autem ab urbe ubi nulla iam Ciuitas erat profecti: pro hac ipsa quæ exigua spe erat periculis nos committentes & uobis experte & nobis saluti fuimus. Qui si ad medium transissemus metu subacti quæadmodum terræ suæ timētes aut non ausi postea fuissetis classem conscendere: tanquam deplorati: nihil sane oportuisse tamen uos non satis nauium habentes classe pugnare: resq̄ sine certamine ad uotum hosti cessisset. Quapropter digni sumus Lacedæmonii illius nostræ & generositatis & prudentiæ gratia. Qui principatu quem habemus potiamur: non ita multum græcis inuidioso quippe quem nō ui sumus adepti. sed tum uobis reliquias barbari persequi recusantibus: tum sociis qui nos adierunt precantibus ut sibi præessemus. Quo ex facto coacti primum sumus illum hucusque propagare: præcipue timoris. Deinde honoris postremo utilitatis gratia. Neq̄ amplius uidetur tutum nobis esse: ut cum multis sumus inuisi: nō nullisq̄ qui iam defecerant subegerimus: uobis quoq̄ non perinde amicis sed in suspitionem adductis ac discordantibus intermissa industria pericitemur. Namq̄ qui a nobis si ad uos deficerent: nec inuidiosum est aliquem qui in summum periculum deducatur consulere utilitatis suis. Quoniam uos quoq̄ Lacedæmonii ciuitibus quæ sunt in Peloponneso: ad uestram utilitatem constitutis præ estis: Enī uero si imperio quod optinuistis hætenus perseverassetis: fuissetis inuisi: quæadmodum nos: utpote quod probe scimus non minus q̄ nos in socios seueri: cogereminiq̄: aut imperiose damnari: aut uestri periculum adire. Ita nec nos in iram fecimus rem: nec a moribus humanis abhorrerē: si traditū nobis imperiū suscepimus: nec id deponimus maximis rebus coacti dignitate Metu utilitate talis facti nequa q̄ primi auctores quod semp̄ factitatū est: ut inbecillior a potētiorē coerceret. q̄ q̄ ut nos faciamus & nostra opinione digni sumus & uobis uidemur: eatenus lectati utilitatē quatenus iusticie ratio pmisit. Quā rationē nemo unq̄ ita utilitati p̄posuit: ut oblatā sibi occasione plus aliqd̄ ui adipiscēdi p̄mitteret. Digni q̄ illi sunt laude q̄ humana natura usi: ad alios imperandū benigniores extiterūt. q̄ ipm̄ imperiū tulit. In quo q̄ modeste nos geramus: illi ut arbitramur maxime ostenderēt si q̄ hoc impiū accipent. Quāq̄ ex nostra lenitate quod indignū ē plus dedecoris assequimur q̄ laudis. Si q̄dem q̄ in rebus contrahendis & in iudiciis æquo iure nos atque illi utuntur quod nobis contumeliosum est tamen litigiosi putamur. Neque eorum quispiam considerat alios quoscumque qui rerum potiuntur. Quorum ut quisque se minime Lenem præbet erga subiectos: ita



minime ab illis uitupatur. Vi enim cum obnoxiiis nō iudicio sibi agendū putāt. At nostri focii consuetudine nobiscum ex æquo agendi: si quid uel quantulumcunque sibi detractum est uerbo factoue propter rationem imperii: & opinione iporum detractum non oportuit: non habent gratiam de pluri non erepto sibi: sed illud modicum deesse grauius ferunt: q̄ si ab initio secum non iure: sed apte rapaciter egissemus. Tunc enim isti hiscere quidem contra nos ausi fuissent tantamquam fas non foret imbecilliori detractare imperia superioris. Atq; ii homines indignari potius solent: quibus iniuria infertur: Si ipis credimus quam quibus uis. Nam fraudare quidem alium significat illic esse iuris æquabilitatem. Cogere uero illic esse superiorem. Eoque cum atrociora sub Medo paterentur tollerabant eisdem: nunc nostrum imperium durum uidetur neque immerito. Semper enim subditi præsens grauat̄ur imperium. Quin uos si euerso dominatu nostro ipi domi naremini: iam beniuolentia quam metu nostri contraxistis in maliuolentiam mutaretur. Et quæ tunc ad breue tempus cum aduersus Medos præfuisstis declarastis: eisdem similia agnosceretis. Vestra enim instituta ac leges cū aliis non cōmunicatis. Præterea qui quis a uobis dux mittitur is neque eidem quibus antea moribus: neque quibus reliqua græcia utitur. Qua propter tanquam de rebus nō exiguis diu deliberate: neq; alienis cōsiliis criminationibusq; fidem habentes domesticum laborem præligatis: atque huius belli incertum quatum sit: priusquam ingrediamini considerate. Belli enim diurnitas solet pleraque res fortuitis obicere. A quibus fortuitis utrique æqualiter absumus: incertum utri magis in periculo futuri. Qui cupide bella ineunt prius in negotiis uersantur: Quæ postiora consiliis esse debeant, lidem cum aduenit calamitas tunc ad rationem se se conferunt. Cui culpæ cum neque nos ullo pacto affines simus: neq; uos esse uideamus prædicimus dum integrum utrisque est bene consultare: ne foedera rumpatis: neque iusiurandum præuaricemur: sed controuersias nostras ex conuentis dirimamus. Alioquin deos quoque iurauimus testamur: nos bellū propulsaturos eatenus quatenus uos eius auctores puocaueritis. Hæc Athenienses postquam audierunt Lacedæmonii sociorum quærelas aduersus Athenienses: & quæ Athenienses dixerunt: sum̄otis omnibus apud se ipsos de rebus præsentibus consultauerunt: & plurimum in idem conuenere sententiæ: iam iniuste agere Athenienses & quam primum bello ulciscendos. Procedens autem Archidamus eorum Rex & solers habitus & modestus ita uerba facit.

**Oratio Archidami Regis apud Lacedæmonios.**

Utrorum iam bellorum Lacedæmonii & ipse sum expertus: & tales esse scio ex uobis qui ætatis eiusdem sunt: ut neque per imperitiam quis id quod multis contingit bellum concupiscat: neque ipsum expedire ac tutum esse existimet. Hoc autem quo de nunc agimus: si quis sagaciter ratiocinetur non inter minima habendum esse comperietis. Nam aduersus quidem Peloponneses atque finitimos nostræ uires pares sunt cum possimus contra singulos arma circumferre. Aduersus autem uiros qui procul incolunt: quique rei maritimæ sunt expertissimi ac cæteris rebus omnibus præclarissimæ muniti diuiciis & priuatis & publicis: Classe equitatu: armis hominum copia quanta in græcia. nusquam est alibi dumtaxat uno in loco. Præterea sociis multis tributariis quo tandem modo bellum debemus summere.



Et qua freti re. Cum simus imparati illos inuadere? An classe: at ea inferiores sumus: Cui instruende si operam impendamus: ut pares simus tempore opus est. An pecunia: at ista multo etiam sumus inferiores: Quam neque in publico habemus: neque unde prompte ex priuato conferamus. Confidat forsitan aliquis quod & armis eos & hominum multitudinem antecellimus: ut terram eorum peragran-tes uastare possimus. At qui reliquum terrae quod habent permultum est & qui- bus indigebunt ea mari importabunt. Quod si eorum socios ad defectionem so-licitabimus: oportebit nos illis classe ferre auxilium maiore ex parte insulanis. Itaque quod nam erit nostrum bellum? qui nisi aut nauibus superauerimus aut prouentus unde classem alunt praeripuerimus plura de nostris simus destructu-ri. Quanquam ne deponere quidem bellum postea fuerit decorum: praesertim si illius nos mouendi potius auctores fuisse uideantur. Neque uero spe illa subleue- mur cito debellandi: si agrum eorum peruastemus: cum timeam magis ne bellum liberis nostris relinquamus. Neque credibile est: Athenienses eos spiritus habere: ut aut propter agrum uastatum inducantur ad seruiendum: aut bello praeterea- tur tanquam inexperti bellandi. Neque rursus ita desipio: ut uos iubeam sinere ab illis laedi socios uestros: nec castigare insidiantes: sed nondum ad arma pro- rumpere: uerum mittere ad eos ex postulatum: neque bellum ualde ostendentes: neque tamquam sine bello talia permittunt. Et interea nostra ipsorum apparare so- ciorum prouentu: tum graecorum tum barbarorum: sic unde uirium aliquid: uel ad classem uel ad rem pecuniariam asciscemus. Extra inuidiam est: quibus cunctis tenduntur insidiae quemadmodum nobis ab Atheniensibus eos asciscendis non graecis modo: uerum etiam barbaris saluti suae consulere. Et tamen e nostris re- bus copiae suppediuntur. Quod si legatos nostros exaudierint optimum fue- rit. Sin minus duorum trium ue annorum spacio: nos iam melius muniti bellum illis inferemus. Qui cernentes iam nostrum apparatus eumque congruere cum uerbis quibus ista significauimus: magis cedant: utique ille sum adhuc agrum habentes: & de bonis praesentibus nondum ab hoste corruptis deliberantes. Ni- hil enim aliud ipsorum agrum puteris esse: quam obsidem: cum eum optinent: atque eo magis quo melius excolitur: Cui quam plurimum parcere debemus: nec ad desperationem compulso illos inexpugnabiles reddere. Si enim nondum apparatus sociorum accusationibus induci eum uastemus: Videte ne deformius atque damnosius Peloponneso consulamus: quoniam accusationes & publice & priuate extingui possunt: bellum autem quod priuatorum causa sumitur ab uni- uersis: incertum quoniam sit euasurum: non facile deponitur cum decore. Quod ne cui uideatur ignauiam dandum. Multas urbes aduersus unam non continuo suscipere: Sunt & illis sui socii non pauciores quam nobis & in stipendiariis: & bel- lum fere non magis stat ope armorum quam sumptibus: per quos utilia sunt ar- ma: praesertim hominibus mediterraneis aduersus maritimos. Quare demus operam prius ut suppetant sumptus: non sociorum uerbis efferamus: qui certe ut plus cause in utram partem res cadet habebimus: ita per quietem utro sit res casura prouidebimus. Nec uos tarditatis atque cunctationis quam in nobis ma- xime reprehendunt pudeat: Nam & properando ad bellum serius illud finietis: quod imparati adieritis: & quia nostra Ciuitas semper extitit libera & gloriosissima: potest ista cunctatio praecipue uideri germana nostrae grauitatis. propter haec. n. soli nos neque praesertim superbumus & aduersis minus quam caeteri consternamur: neque laudibus nos incitantium ad difficiliora: quam nobis uideantur capelesseda erigimur uoluptate neque si quis



accusationibus exacuit: iccirco magis ad assentiendum inducimur propter modestiam bellaces: & iidem circumspecti bellaces quidem: quia modestiæ uerecundia particeps est. uerecundiæ rursus præstantia animi: circumspecti uero quæ edocti sumus in doctiorum esse leges contemneret: modestiusque uel cum difficultate illis obtemperare: quam sine hac non obtemperare. Neque in hoc sumus ualde solertes ut apparatus hostilē spetiosa sed inutili oratione uiruperemus: & bellum mox non perinde ipso opere ineamus: sed ut sentiamus cogitationem hominum non longinquorum proximas esse nostris: nec fortuitos calus sub orationem uenire. Tanquam aduersus hostem recto consilio utentem: nos factis semper instruamur nequaquam spem habentes ex illo tanquam peccaturo: sed quemadmodum ipsi nos diligenter sibi prouisuro. Neque debemus arbitrari inter hominem & hominem magnopere differre: sed illum esse præstantissimū qui in rebus necessariis maxime eruditur. Hæc igitur instituta quæ nobis nostri maiores tradiderunt: quæque ipsi tenentes perpetuo profecimus ne omittamus: neue breui momento temporis adducamur ad consultandum de multorum capitibus: de multis pecuniis: de multis urbibus: de gloria sed per orium id agamus quod nobis propter potentiam præter cæteros agere licet: Mittite ad Athenienses de Potidæa: Mittite de aliis exoptulatum quibus illatam iniuriam socii aiunt: eo quidem magis quæ iudicio se offerunt: Quod qui faciunt aduersus eos tanquam iniuriam inferentes ire legitimum non est. Et nihilominus bellum apparate. Hæc facientes & præclarissime consulueritis & hostem maxime terrueritis. Et Archidamus quidem ita loquutus est procedens autem ultimo loco Sthenelaidas qui tunc unus erat ex ephoris: hoc est tribunis plebis: sic apud Lacedæmonios inquit.

Oratio Sthenelaide ephori apud Lacedæmonios.

Erba quæ Athenienses multa fecerunt equidem non intelligo: Nā se ipsos maiorem in modum iactauerunt: nihil sane refellentes se non intulisse iniuriam sociis nostris atque Peloponneso. Qui & si contra Medos tunc boni fuerunt: nunc quæ erga nos mali sunt: duplici sunt digni supplicio: mali ex bonis effecti. Nos autem nostri similes quales tunc tales nunc sumus. Qui si sapimus socios nostros non habemus contemptui affectos iniuria: nec eos ultum ire differemus: cum ipsorum non differatur iniuria. Nam aliis quidem suppeditat multitudo pecuniarum nauium equorum: At nobis strenui socii haud digni quos Atheniensibus prodamus: nec quorum causa iudiciis discutiatur: & uerbis cum non sunt ipsi uerbis læsi: sed uindictetur mature atque omni conatu. Neque nos quisquam lacestos iniuria doceat: quonammodo consultare conueniat: Eis conuenit potius diu consultare: qui sunt illaturi iniuriam. Qua de re Lacedæmonii e dignitate spartana bellum decernite: nec Athenienses sinatis effici maiores: nec socios a nobis proditos esse: sed diis ducibus bellum inferamus iniuriam inferentibus. Hæc locutus cum esset ephorus: rem ad suffragia retulit in contionem Lacedæmoniorum: ac negauit: clamore enim non calculis dant Lacedæmonii suffragia: dignoscere se clamor uter maior esset: sed uolens eos aperte senten-



tiam declarantes: ad sūmendum bellum proniores esse inquit: cui uestrum uidētur Lacedæmonii rupta fœdera: & Athenienses iniurii esse: surgat in locum illum ostendens ei certum locum: cui non uidentur in alterum. Illi transeuntes cum altrinsecus steterunt: multo plures fuere quibus fœdera rupta uiderentur. Accitisque sociis dixerunt: sibi quidem uidere iniuste agere Athenienses: uelle tamen hortari socios omnes ad danda suffragia: ut communi consilio bellum si uideatur geratur. Et illi quidem confectis his domum abire: & post eos legati Athenienses cum responsum retulissent de iis quorum gratia uenerant: Hoc autem plebiscitum fœdera esse rupta factum est quartodecimo anno quam tricennalia sunt inita fœdera Euboicum bellum secuta: Enimuero decreuerunt Lacedæmonii fœdera rupta esse: & bello uindicanda non tam inducti sociorum uerbis quam metu: ne Athenienses potentiores fierent: quibus cernerent iam plurimū græciæ subiectum esse. Nam Athenienses hunc in modum ad eas res uenerunt in quibus aucti sunt. Postea quam medi ex Europa decesserunt: nauali pariter ac pedestri pugna a græcis uicti: & eorum qui mari effugerunt apud mycalem absumpti sunt: Leotychides Lacedæmoniorum rex græcorum: qui apud Mycalem erant dux abiit domum: habens qui ex peloponneso erant socios: Athenienses uero sociique ex Ionia & helleponto qui iam ab rege defecerant: perstando festum a Medis inessam oppugnarunt ibique hibernantes ceperunt barbaris dilapsis. Post quod omnes fere in urbes redierunt nauigantes ex hellepōto Athenienses simul ac eis barbari ex regione cesserunt publice ubi deposuerant: recipiunt liberos: uxores & quæ supererat: rem familiarem urbemque excitare edificis parant: ac muris. Ambitus enim parum extabat domus pleræque conciderant: pauca in quibus manserant primores persarum incolumes erant. Quod futurum intelligentes Lacedæmonii uenere legati quibus quædam uoluptati fuerunt cernentibus: neque se neque alium quenquam muros habentem: hoc autem molestum utique sociis exacuentibus: & timerent: tum nauium copiam quanta non antea fuisset: tum auctam in bello medico audaciam: Postularunt itaque ab eis ne muros reficerent: sed potius omnium extra Peloponnesum urbium quarumcunque starent ambitus demolirentur. Quid uellent ac suspicarentur: nō patefacientes illi quidem Atheniensibus: prætendentes tamen ne barbarus si rursus rediret haberet unde ex tuto: sicut modo ex Thebis procederet: Peloponnesum omnibus receptaculum idoneum ac tutamen esse. Athenienses talia locutos: Lacedæmonios confestim dimittunt: cum se missuros illuc de hac re legatos respondissent: Themistoclis consilio is iussit: ut se quam primum Lacedæmonia mitterent legatum socios: qui eligendi essent non subditi: sed eos tandiu retinerent: usque dum muros ad iustam altitudinem excitassent: unde commode saltem pugnari posset omnibus prorsus: qui in urbe essent adiuuantibus. & ipis & uxoribus & liberis nulli parcentes: neque priuato neque publico ædificio unde aliqua in id opus utilitas foret: sed omnia diruentes. Hæc cum docuisset significassetque alia quæ illic esset acturus discessit. Cunque Lacedæmonia uenisset non abiit magistratus: sed multa prætendebat ac causabatur quotiensque aliquis quæstorum interrogaret cur in Senarum non procederet: Expectationem sociorum excusabat: occupatione enim eos aliqua distineri sperare se tamen prope diu: ueturos & mirari nondū adesse. Quæ audientes ei pp amicitia agecebāt. Cū autē alii uentitaret apte: & coargueret muros fieri: atq; adeo iā sublimes eē nō habebat: unde nō crederet. Quod scitēs Themistocles iubet eos potius q̄ uerbis



seducantur: certos ex se ipsis mittere qui rem fideliter exploratam renuntient: illis mittentibus quosdam e suis & ipse clam per nuntium Athenienses admonet: ut eos qui mitterentur a Lacedæmoniis retineant: idque quam minime aperte nec prius dimittant quam se iterum receperint. Et iam collegæ eius uenerant Hobronichus: Lylicus & Aristides Lysimachi filius: nuntiantes iam iustam habere altitudinem murum: Timuerat enim ne non a Lacedæmoniis ubi rem plane rescissent amplius dimitterent. Athenienses ut iussi erāt legatos retinēt. Et Themistocles tunc demum adiens Lacedæmonios. Palam inquit urbem suam iam muris peditam esse: ita ut idonea sit ad eos qui incolunt tutādos. Quod si illuc uelint Lacedæmonii socii ue legationem mittere: missuros in posterū tāq̄ ad eos qui dignoscant quæ sibi conducant: quæque e re. p. sint. Nam quom antiquius unum fuit ipsis urbem deserere: nauelque conscendere: ostendisse se sine eis: hoc scire audere. Et quæcunque cum eisdem cōsultare: ea nullo postea decreto fuisse patefacta. Hunc autem uideri sibi antiquius urbem suam muros habere: idq; & priuatim Ciuibus & uniuersis sociis conducibilius fore: Neque enim fieri posse ut ab inæquali facultate æqualiter ac similiter in medium cōsultatur. Itaq; oportere aut omnes Ciuitates confœderatas carere muris: aut eos sentire hos quoque recte factos esse. His auditis Lacedæmonii indignationem in Athenienses non illi quidem præ se tulerunt. Non enim ut uetarent: sed ut quodammodo in cōmune cōsiliū darent legationem miserant: præsertim adhuc propensi in amorem Atheniensium propter singulare illorum aduersus Medos studium. Tamen q̄ hæc eos spes frustrata esset tacite infensi erant: ita utrorum legati citra incusationem domum reuerterunt. Atque hunc in modum Athenienses Urbem exiguum intra tempus muro cinxerunt. Et inditio est etiam nunc ipsaque structura properato fuisse factam. Nam fundamenta plurifarium lapidum: & alicubi non coagmentatorum iacta sunt: atque ut quæque offerebantur saxa multa etiā ex monumentis laborataque sunt congeſta: maior enim murus quam pro magnitudine Ciuitatis ducebarur: eaque propter omnia mouentes labori pariter incumbebant. persuasit præterea Themistocles: reliqua perei ambiri iam antea inchoata quo anno ipse Atheniensibus p̄fuisset: existimans tum ipsum locum cōmodiore fore: tres suapte natura portus habentem: tum ciues fieri nauticos magno opere proficere ad potentiam ampliandam. Quippe primus ausus est dicere mari resiliū posse: statimque moliri cepit. Cuius cōsilio athenienses extruxere murum circum pirea: qui nunc quoque demonstratur eius latitudinis: ut per eū duo plaustra lapides comportantia e regione præterirent. Inter neque frustra lapidum inerant: neque lutum: sed saxa grandia ad normam incisa coagmentataq; & quæ exteriora erant ferro inuicem plumboque ferruminata. Alritudo fere dimidiotenus absoluta est: eius quod ille destinauerat. Destinauerat enim ut celsitudo ipsa latitudoque arceret hostiles incurſus paucorum hominum eorumque imbecillissimorum suffectura custodia: cæteri autem naues concedere. Nā in re nauticam præcipue incumberebat: intelligens ut mea fert opinio regiarum copia rum aduentum: mari quam terra uehementiorem futurum: ac pirea magis quam superiorem urbem expedire. Adeo sæpenumero athenienses e adhortatus si quādo a terra urgerentur ut in hūc descēderent oībusq; re nauali resisterēt. Et athenienses quidem ad hunc modum cum alia munierūt: tū muros extruxerūt. Statī a discessu medorū. Pausanias nāq; Lacedæmonius Cleombroti filius: græcorum dux cū. xx. nauibus ex pelopōneso dimissus ē: quæ comitatur sūt. xxx. Atheniēsiū



naues & aliæ sociorum per multæ: ingressiq; hostiliter Cyprum multa eius oppi-  
da subegerunt. Deinde profecti Bizantium a Medis occupatum obsederunt hoc  
duce. Quo iam facto imperiosiore cum alii græci tum præcipue Iones ac quicq;  
recens regio dominatu liberati erant offendebantur. Itaq; aditis Atheniensibus  
postulauerunt ut pro necessitudine quæ inter eos esset se duces ipsis præberent:  
nec Pausaniam uiolenter agere sinerent. Athenienses hæc uerba approbantes p-  
spiciebant: tanq; uoluntatem eorū non neglecturi: ubi cætera constituisent quæ  
admodum sibi optime uideretur. Interea Lacedæmonii Pausaniam accersunt de  
iis cognituri quæ audissent. Et enim multa eius in iustitia a græcis aduenienti-  
bus deferebatur: potius q̄ eum uideri tyrannum agere q̄ ducem. Euenit ut eodē  
tempore ille accerferetur: & ipsius odio focii ad Athenienses transfirent: præter q̄  
ex peloponneso milites. Reuersus Lacedæmona non nullarum priuatim iniuria-  
rum conuincebatur: maximis autem criminibus absoluebatur. In simulatus est  
autem non impostremis: q; cum Medis sentiret: & uidebatur manifestissimū eē:  
nec ob id eum amplius pro duce miserunt: sed Dorcen. Cunc; eo alios quosdam  
non magnum exercitum habentes qui cum ad ipsos solitum non deferrent im-  
perium: focii re cognita abierunt. Postq; eos Lacedæmonii nullos sibi mittendos  
esse censuerunt: ueriti ne ii quos mitterent sibi deteriores fierent: id quod in Pau-  
sania perspexerat. Eo quidem magis q; & defungi medico bello cuperent & exi-  
stimarent Athenienses: tum satis idoneos duces esse: tum sibi ut illo tempore ami-  
cos: accepto hac ratione Athenienses principatu: libentibus propter odium Pau-  
saniæ sociis statuerunt: quas pecunias quasq; naues æquum esset præbere Ciuita-  
tes ad regium bellum per spetiem reddendæ calamitatis: quam passi erant ue-  
xandis inuicem bello regis prouintiis. Tunc primum græciæ rari profecti sunt:  
instituti ab Atheniensibus qui tributum reciperent. Sic enim appellata est pecu-  
narum collatio. Primūq; tributum constitutum quadringentorum sexaginta ta-  
lentorum: ærarium eorum fuitq; delos: quo in templo cætus fiebant ac duces i-  
ter initia ex fociiis erant: qui suis legibus uiuerent: & ex publicis conciliis con-  
sultarent. Hucusq; peruentum est bello & gerendarum rerum studio: iter hoc &  
medicum bellum quæ ipsi gesserunt cum barbaro: cunc; sociis nouas res molie-  
tibus: & eos peloponneses qui in omni re semper intercedebant. Scripsi autem  
ea ab instituto sermōe egressus: ob id quod ab omnibus qui ante me fuerunt lo-  
cus: hic prætermisus est: scribentibus autem res inde medicum bellū gestas aut  
ipsum bellum medicum. Quorum Hellenicus qui ista attingit in Attica historia  
& breuiter meminit: neq; diggestis sane tēporibus: Præterea q; præcipatus Athe-  
nensium quemadmodum sit constitutus demonstratur. Primum quidē Eionē  
quæ est ad strymonem medis tenētibus expugnauerunt diripueruntq; duce Ci-  
mone miltiadis filio. De hinc Scyrum in Aegeo insulam: quam incolebant dol-  
lopes diripuerunt ipiq; coluerunt. Fuit eis & cum Carystii sine aliis Eubois bel-  
lum tandemque in deditionem redegerunt. Post hæc cum Hæxis qui defece-  
rant bellum gesserunt oppugnandoque eos subegerunt. Prima hæc sociarum ci-  
uitatum præter constitutum in seruitutem redacta est. Mox & aliæ ut quæque  
contingebat. Defectionis autem causæ cum aliæ fuerunt: tum uel præcipue tri-  
butorum ut causabantur penuria nauiumque & si quis in militia desertor exti-  
tisset. Nam exacte agebant Athenienses erantque acerbi in adigēdis hominibus  
Erumnarum insuetis eaq; recusantibus & alioquin nō iam ea quæ consueuerāt  
comitate imperabant: neque ex æquo militabant: quippe qui facile possent eos



subigere qui defecissent: Cuius rei causa illi ipsi extiterant socii. Nam propter hanc militandi pigritiam: plerique ne domo abessent constituerunt nauium loco pro portione pecuniam soluere. Ex qua solutione Atheniensium quidem res naualis ad aucta est. Ipsi uero cum defecissent bellum & imparati & inopes suscipiebant. Commiserunt post hanc Athenienses sociique cum medis praelium & pedestre ad flumen Eurymedontem in Pamphilia & nauale atque in utroque & eodem die uicerunt duce Cimone Multiadis filio captis corruptisque omnibus ad ducentas phoenicum triremibus: aliquantoque post tempore contigit ut ab eis deficerent. Thasii indignatione contracta ob emporia quae in aduersa Thracia cum aliarum rerum: tum metalli ab illis fiebant: Athenienses eo nauibus profecti thasios pugna nauali uicerunt: in terramque descenderunt: in illis quoque sub eodem tempore ad Strymona decem milibus colonorum: tum suorum: tum socialium tanquam uolentes habitare oppidum quod Edoni tenebant: tunc decem uias nunc Amphipolim appellatum illo quidem potiti sunt. Sed progressi in mediterranea Thracia ab ipsis Thracibus quibus infestum erat id oppidum si incoletetur apud Dranicum edonicum omnes sunt interempti. Thasii uero praelio uicti & abesse Lacedaemonios in auxilium uocauerunt: hortantes ut ad se tutandos Atticam inuaderent. Quod se facturos illi clam Atheniensibus seceperunt: ac fecissent nisi prohibiti fuissent terremoto. Quo tempore & mancipia ex finitimis Thuriatae Etheesque Ithome aufugerunt. Erant autem mancipiorum plerique ab antiquis illis Messeniis tunc in captiuitatem ductis oriunda: eoque Messenii omnes uocabantur. Itaque aduersus eos qui Ithomae erant bellum suscipere Lacedaemonii: Thasii tertio quoque oppugnari coepti sunt anno. Atheniensibus se se dediderunt muris dirutis: nauibus traditis pecuniis in praesentiarum quidem quanti pendere debebant: solui iussis in posterum reliquis: relicta eis continente ac metallo Lacedaemonii bello quod gerebant cum iis qui erant Ithomae in longum eunte euocauerunt cum alios socios: tum uero Athenienses pro ut & ierunt: Cimone duce non exiguis cum copiis: ob id autem maxime euocati quoque praecipui uidebantur: in pugna murali quoque constabat diutina in obsidione ista re opus esse atque ita uero oppidum capi posse: quoque & fuisset. Verum ex hac primum expeditione inter Lacedaemonios Atheniensesque dissensio palam facta est. Lacedaemonii enim quomodo oppidum uero non caperent reformidarunt Atheniensium tum audaciam: tum ad res nouandas animum: simulque suspicantes ne quid peregrini si permanerent ab iis qui Ithomae erant sollicitati molirentur noui solos hominum sociorum dimiserunt suspitione dissimulata tantum negantes se illorum opera amplius egere Athenienses haud nescientes non se meliore causa missos fieri sed suspitione aliqua grauius acceperunt: nec ita de Lacedaemoniis meritos se esse existimantes ut ista paterentur cum primum reuersi sunt societatem soluerunt cum Lacedaemoniis medico bello contractam: inieruntque eam cum arguis illorum hostibus: & iter utrosque aduersus thessalos quoque ictum est foedus. Porro ii qui intra Ithome erant decimo demum anno cum iam impares essent oppugnantibus acceperunt a Lacedaemoniis oblatam conditionem: ne eum ex peloponneso fide publica excessissent: ipsi uero ulterius regressus esset: si quis deprehenderet seruus fieret capientis. Erat autem redditum Lacedaemoniis oraculum quoddam pythium antequam supplex Iouis Ithomita abeat. Exeuntes eos una cum liberis, & uxoribus Athenienses odio iam Lacedaemoniorum exceperunt: & in Naupacto quam nuper infestam a locris ozolis ceperant: collocauerunt Megareses quoque a Lacedaemoniis ad Athenienses defecerunt: quoque a Corinthiis

c



de terminis contententes bello uicti essent. Tenueruntq; Athenienses Megara & fontes ingentesque extruxerunt Megarenſibus muros ab urbe ad Niſeam eoſq; ipſi tuebantur. Vnde primum Corinthiis non mediocre in Athenienſes odium conflatum eſt. Inarus autem libyus pſammitichi filius libyorum rex qui ſunt ægypto finitimi ex urbe Maria: quæ eſt ſuper pharum profectus: effecit ut ad ſe pleraque Aegyptus ab rege Artaxerxe deficeret. Moxque athenienſes ad belli ſocietatem aſciuit: tunc forte apud Cyprum in expeditione agentes ducentis cum nauibus tum ſuis tum ſociorum. Illi relicta Cypro ſe illuc contulerunt & a mari in Nilum nauigâtes flumine ipſo: & duabus Memphidis partibus potiti ſunt: ad tertiam quæ uocatur albus murus cum iis bellabant: qui intus erant Medis perſisque qui eo fugerant. Et ægyptiis qui cum aliis non rebellauerant. Item egreſſi nauibus athenienſes in Haliam cum corinthiis Epidauriſque cõmiſſa pugna a corinthiis uicti ſunt. Poſteaq; Cecryphaleam nauali cum peloponnenſibus prælio uicerunt. Moto autem poſt hæc aduerſus Aeginetas bello igens inter hos ad Aeginam exitit pugna naualis cum ſuis utroſque ſociis: uictoriaque penes Athenienſes fuit captis hoſtium ſeptuaginta nauibus: qui egreſſi in terram urbem oppugnare cõeperunt: duce leocrate Stribi filio: Pelopõneſes de hinc Aeginetas aſſerere uolentes trecentis primum armatis: corinthiorum: epidauriorumq; Aeginã auxilio tranſmiſſis promontoria Geraneæ occupant. Necnon corinthii cum ſociis in agrum Megaricum deſcendunt: exiſtimantes non futuros pares Athenienſes tutandis Megarenſibus abſente tum apud Aeginam: tum apud Aegyptũ exercitu: & ſi hos tutari uelint: ab Aegina deceſſuros. Athenienses exercitum quidem ab ægina abduxerunt: ſed q reliqui erant ex ciuitate uel prouectioris: uel in euntis ætatis duce Myronida Megaram profecti ſunt: pugnaque cõmiſſa cum corinthiis æquo Marte diſceſſum eſt: utriſque in ea re nõ peius actum eſſe ſecum exiſtimantibus. Athenienſes tamen ut qui uiciſſent: magis abeuntibus corinthiis trophæum ſtatuere. Corinthii male accepti a ſenioribus ſuis: qui in urbe erant: poſt duodecim ferme dies inſtructi uenerunt: e regioneque trophæum & ipſi ſtuerunt tanq̃ uictores. At uero athenienſes e megara cum uociferatione procurrentes: eos quidem qui trophæum ſiſtebant interemerunt. Cum cæteris autem congreſſi ſuperarunt: illi ſuperati abierunt. Quorum pars quædam non exigua rapide fugiens cum itinere deerraret icidit i priuati cuiuſdam prædium magna ſoſſa intercedente imperium. Quo cognito Athenienſes oppoſitis a fronte armatis eos abire prohibuerunt: circumdataque leui armatura: omnes qui introierant lapidauerunt. Quæ plaga corinthiis igens fuit: Cætera turba expeditionis domum eis reuerſa eſt. Circa illa tempora & Athenienſes orſi erant longos ad mare muros extruere: Alterum phalerum alterum Piræa uerſus. Et phocenſes in expeditione agebant contra dores Lacedæmoniorum metropolim Bion: Cyturion: Erineon. Cumque unum ex his oppidis cepiſſent Lacedæmonii duce. Nicomede Cleobroti filio pro Pliſtynacte Pauſaniæ Regis filio adhuc puero auxiliũ doribus tulerunt cum mille quingentis armatis ſui corporis: ſociorumque decem milibus urbeque in deditiõnem a phoceniſibus recepta: reuertebantur quos mari ſi conſilium eis eſſet per ſinum criſſæum tranſmittere Athenienſes præter nauigantes prohibitori erant. Nam per geraniam haud tutum ſibi tranſitum putabant: tenentibus Megara & fontes athenienſibus difficilem alioquin ad tranſeundum: & ſemper athenienſium præſidio inſeſſam & qua ſenterant ſe ab illis prohibutum iri. Viſum eſt itaq; eis apud Boetios ſubſiſtendo diſpicere quonãmodo



tutissimi transirent; non nullis etiam Atheniensium ipsos clam inducētibus; qui  
 sperabant democratiam id est statum popularem tolli posse; & muros qui edifica-  
 bantur. Aduersus hos prodierunt omnes cuiuscūq; ætatis athenienses & arguo-  
 rum mille; exq; omnibus fere aliis sociis numero quattuordecim milia; tum rati  
 hostem nescire qua abiret; tum suspicati illum tendere ad subuersionem demo-  
 cratiæ; Accesserunt quoq; ad athenienses ex iure Commilitii equites thessalorū  
 qui tamen in re gerenda ad lacedæmonios transferunt. Cōmissio apud tanagram  
 Boetiæ prælio; Lacedæmonii sociiq; uicerūt; & utrinq; ingens facta est strages.  
 Et lacedæmonii agrum Megarensē ingressi; cæsisq; arboribus retro per Gera-  
 niam & isthmum domum redierunt. Athenienses altero & sexagesimo a pugna  
 die exercitum i Boetios duxerūt duce Myronida & prælio in arbutis inito boe-  
 tios uicerunt; Boetiæq; plaga ac phocide potiti sunt; murosq; Tanagrensium de-  
 moliti & Locrensium opuntiorum locupletissimos centum uiros obfides acce-  
 perunt; suosq; ipsorum longos muros absoluerunt. Post hæc æginetæ ad athenien-  
 ses deditionem fecerunt deiectis muris; traditis nauibus imposito in posterū tri-  
 buto. Ad hæc circūuecti Peloponnesum Athenienses; duce Tolmida Tolmei fi-  
 lio Lacedæmoniorum naualia incenderunt. Chalcidem corithiorum oppidum  
 coeperunt. Sicyonios in ipso in terram egressu congressi uicerunt. Adhuc apud  
 Aegyptum manentibus atheniensibus illis atq; sociis; quibus & ipsis multifaria  
 bella contigerunt. iam primum ubi potiti sunt Aegypto Athenienses; misit Rex  
 Lacedæmona cum pecuniis Megabazum genere persam; ut Peloponnēsibus pe-  
 cunia persuasis Atticam inuadentibus sūmoueret ab ægypto Athenienses. Quod  
 ubi parum procedit frustra; pecunia absumpta quod reliquū erat Megabazus  
 rursus in asiam retulit; mittit Megabazum Zopyri filium; uirum persam cum in-  
 genti exercitu; qui terrestri profectus itinere ægyptios ac socios prælio uincit; ex  
 memphide græcos eiicit ad extremum in proiopide insula concludit; i bique an-  
 num solidum ac dimidiatum obsidet; usq; dum aversa alio aqua; siccatisq; alueis  
 naues in sicco sederent; & ex magna parte insulam faceret cōtinentem; quam cū  
 peditatu transgressus cepit. Ita rex græcorum sex annis bello gesto perierūt; pau-  
 cique ex multis peragrata libya Cyrenem peruenientes i columes fuere; plerisq;  
 absumptis atq; iterum ægyptus regis ditioni concessit. Præter amyrtum i palu-  
 stribus regnantem. Hunc propter uassitatem saltus palustris expugnare nequie-  
 runt. Cum præsertim Aegyptiorum pugnacissimi sunt saltum illum incolentes.  
 Inarus tamen lybiorum rex harum omnium in ægypto rerum auctor; per prodi-  
 tionem captus in crucem actus est. Atheniēsiumq; atq; aliorum sociorum; quin-  
 quaginta triremes; quæ successuræ in Aegyptū nauigabant; appulsæ sunt ad mē-  
 desium unum e Nili cornibus ignare prorius rerum gestarum. Quas a terra ag-  
 gressus peditatus & a mari phœnicum classis; plerasq; absumpserunt; paucioribus  
 fuga retro elapsis. Hunc fecit exitus ingens illa Atheniensium sociorūq; in ægyp-  
 tum expeditio. Ex thessalia ab oreste item echecratide filio ex thessalia Thessalū  
 regem fugiente persuasi athenienses; ut ipm reducerent assumptis Boetiis phocē  
 sibusq; sociis expeditionem aduersus phassalum Thessaliæ ierunt; & terra quidē  
 potiti eatenus tenebant; quatenus non multum procedendo sub armis erant. Nā  
 ab equitatu thessalorum prohibebantur urbem tamen non expugnauerunt. Et  
 cum nihil ex iis quorum gratia expeditionem sumpserant; successissent eis ifecto  
 negotio reuersi sunt orestem secū habentes. Nec diu post hæc mille Athenienses  
 cōicentis nauibus quæ ad fontes erāt; tenebat aut ipsi fontes in lycionē nauigauē



runt: duce Peride Xantippi filio: egressiq; in terrâ: eos qui cōgressi sunt sicyonum pugna superauerūt. Statimq; assumptis achæis trāsmiſſa acarnania ad eniadas in expeditōnem ierūt. Obsessiq; sed nō expugnato oppido domū redierūt. Postea quom triennialia fœdera trāſſent inita sunt inter Pelopōneses atheniēſq; quin- quennialia: & quom græcū bellū sustinuerūt atheniēſes Cypro tamē arma itule ruūt: cū ducentū suis tū sociorū nauibus duce cimone. Ex quibus in ægyptū sexa- ginta p̄fectæ sūt: uocatu anurtei saltuū regis. Cæteræ citiū obsidebant. Vex ci- mone uita defōcto fameq; exorta p̄fecta acittio: tenētesq; cursū sup salaminem quæ est ī cypro cū phœnicibus accilicibus & nauali & pedestri pugna certarūt: & utrobq; uictores domū sūt reuerſi: una cū iis ex quæ ex hac claſſe ab ægypto redierāt. Lacedemōii post hæc bellū quod sacrum appellat̄ sumpserūt potitiq; tem- plo qd̄ ē apud delphos delphis tradiderūt. Post quorū discessū Atheniēſes iteq; cū exercitu p̄fecti delphos potitiq; tradidere phocēſibus. interiecto deinde tēpore cum boetiā descuiſſent bellū Atheniēſes orchomeno cheroneæq; & aliis quibus- dam boeciā oppidis q̄ rebellassent itulerūt cū mille ex suo numero armatis: aliis- que singulorū sociorū: duce Tholmida Tholmei filio. captaq; cheronia & ip̄ſo i ea p̄ſidio cū reuerterēt fecerūt i eos impetū ex orchomeno Boetiæ: cunq; his Euboiorū exules ac locri & quicunq; ea unolē partiū erāt: uictoresq; Atheniēſiū alios interfecerūt alios uiuos ceperūt. Cum quibus Atheniēſes tranſegerūt recu- peratis captiuis omnē boetiā miſſā fecere: in quā remigantes boetiæ p̄fugi cæ- teriq; omnes sui iteq; iuris effecti sunt. Neq; multo post hæc euboia ab atheniē- ses defecit. Ad quā pericli cū atheniēſiū copiis iam tranſgreſſo nūciatur mega- ra descuiſſe p̄ſidia atheniēſiū: amegarenſibus eſſe caſa: preter eos qui in hincā confugiſſet: defecerant aut̄ megarenſes aſcitis corinthiis: Sicyoniſq; & epidauris Pelopōneses quoq; atticam inuaſuros: ille confestim ex euboia copias reduxit & pelopōneses atticam ingreſſi eleuſinā uſq; ac trizone depopulati sunt: duce: Plistoanacte Pausanie. Regis filio lacedemoniorū duce: nec ulterius p̄greſſi do- mum rediere: & atheniēſes iteq; pericle duce trāſgreſſi: euboia omnē tubegerūt eamq; pactionibus compoſuerunt p̄ter quā heſtieas: unde eiectis icolis ip̄i eā ſibi terram habuerunt. Reuerſi in euboia non multo post fœdera cū lacedemo- niis ſociisq; tricennialia percufferunt: redditis piſea fontibus troize achaia. Hæc enim de peloponēſibus tenebant Atheniēſes: ſexto aut̄ anno cū excitatū eſſet ī ter ſamios ob pirænē & mileſios bellum cum iam forent impares bello: Mileſii Athenas p̄fecti in ſamios inuecti ſunt. cū aſſenſu quorundā ex ip̄ſa ſamo priua- torū hominū nouarū rerū in re. p. cupidorū. ex quo p̄fecti ſamū Atheniēſes cū quadraginta nauibus ſtatū populare cōſtituerūt. ſumptis obſidibus Quinquagi- ta ſamiorū. liberis: totidēq; uiris quos apud lennum depoſuerūt: & p̄ſidio im- poſito abierunt. Ex ſamis aut̄ aliquot. n. fuerūt qui nō p̄ſiterant: ſed incōtinētē profugerāt ex compoſito compotentiffimis ciuitatis & ſocietate inita cum piſi- thne hiſtapii filio qui ſardibus tunc præerat: coactis ſeptingentis auxiliariis no- ctu in ſamum trāſmiſerunt. Et primum aggreſſi populū multitudinis uictores extiterunt deinde obſidibus ſuis ex lenno ſubteractis rebellarunt. Atheniēſium p̄ſidium ac principes quos penes ſe habebāt piſiuthno donauerunt: expediti- onem etiam in miletum confestim parenētes bizatiis quoque rebellionis ſociis Quod ubi acceperunt Atheniēſes cum ſexaginta nauibus aduerſus ſamum na- uigarunt. Quarum ſexdecimi uſi nō ſunt: partim incariam ad impediendas phæ- nicum naues partim in chium acleſbum ad euocanda auxilia inter habentibus



Quattuor & quadraginta nauibus pericle duce: cum nouem collegis ad Tragieã iniulam cum Samioꝝ Septuaginta nauibus: in quag; uiginti milites uehebantur & quæ cunctæ proficiscebantur a Mileto pugnarūt uiceruntq;. Et cum postea eis uenissent auxilio Athenis quadraginta ex chio & lesbo uiginti quinq; naues eggressi in terram pugnaꝝ pedestri uictores urbem obsederunt: triplici muro etiã amari. Pericles sumptis ex iis qui super uenerant sexaginta nauibus: quã celerime in caunū & caria contendit: accepto illinc nuncio naues phœnicū in ipos cursū tenere. Abierat. n. ex samo quoq; stefagoras cum quinq; nauibus & alii aduersus phœnicum Classẽ. Interea Sami repentina eruptione nauigantes castra nullis munitionibus predita inuadūt: speculatorias naues corrūpunt: cæteras quæ ob uiam uenere superant: totoq; circa mari potiuntur. Quattuordecim ferme diebus quæcunq; libuit importantes exportatelsq;. Reuerso Pericle nauibus iterum conclusi sūt: & athenis post hæc subsidio naues ad uenere cū Thucydide Agnone & phormione. Quadraginta cū Tlepolemo quoq; & Anticle uiginti: ex chio etiã & lesbo triginta. Cū quibus Samii breue quodam plium nauale fecerunt: cū que oppugnātibus impares essent: nono se se mense dederūt. diectis muris datis obsidibus: traditis nauibus pecunias quæ impense eẽnt certis temporibus soluturi. Conuenerunt & Bizanti ut sicut prius imperata facerent: Non multis iã hinc annis. posterius gesta: quæ superius cõmemorata sunt: Corcyrensiã Potideẽ siãq; & quæcunq; belli huius extitere materia uniuersa hæc quæ græci uel iterse uel ad uersus barbaꝝ gesserunt: intra quinquaginta ferme annos gesta sūt: adificesu Xerxis adhuc initium belli. Intra quos suum Atheniẽses imperium ppagarunt & in multum potentie processerunt. Quod intelligentes Lacedæmonii nõ tamen impedimento fuerunt: nisi ad breue tempus & iteꝝ plerūq; qui euenerūt nequaꝝ celeres ante hac ad bellum capeffendū nec nisi coacti. Non nihil etiam intestinis prohibiti bellis priusq; Atheniensium potentia aperte augeterent: & eorum societatem experti fuissent. Tum non ulterius tolerandū duxerunt: sed omni incubendum studio in hoc bellum quod sumerent ad illoꝝ si possent potetia euerterendam. Igitur ubi statuerunt foederi fragos atq; iniurias esse Atheniẽses delphos ad deũ cõsulendum miserunt: nunquid prestaret bellum gerere. Quibus ille ut aiunt oraculū reddidit penes bellates puitibus uictoria fore: seq; in quid & uocatū & inuocatū auxilio futuræ. Rursus accitis sociis rem ad cõsiliũ placuit referri: inquit bellum sumere expediret: nec ne: & cū uenissent sociog; legati: habereturq; conciliū: cæteri quidem quæ uoluere dixerunt: accusantes pleriq; Atheniẽses & ut bellū fieret postulãtes. Corinthii uero & atea pcati separatim singulas ciuitates ut suffragia darent debello mouedo uerentes: ne prius potidæa euerteretur: & tũc præsentẽs ultimoq; loco procedentes hanc orationem habuerunt

Oratio Corinthiorum Apud Lacedæmonios

Acedæmonios uiri socii tanq; nec ipsi decreuerint: bellum gerendū iã definamus icusare: cū nos ad hoc ipsū cõgregandos putauerit. Debēt .n. ii q; præsit sicut i cæteris honore cūctos antecellunt: sic res priuatas æquabiliter distribuentes in commune prospicere. Nos autem quicunq; ab Atheniẽsibus dissociati sumus: non necesse habemus admoneri: ut ab eis caueamus: sed ii potius qui mediterranea nec ab emporia incolunt: ut intelligant nisi



inferiora incolentibus opem ferant: difficiliorem se fructuum perceptionem habituros: & item difficiliora subsidia quæ mare mediteraneis subministrat: nec debere: eorum quæ dentur pravi iudices esse tanquam hæc adipfos non pertineant: sed expectare: si res inferius colentium neglexerint: aliquando calamitatē ad se peruenturam: nec de se nunc minus quā de aliis consultari. Quominus eos oportet esse segnes ad bellum pro pace sumendum. Nam grauiū quidem hominum est: si non laceantur iniuria quiescere. Egregiorum autem si lacessiti fuerint pacem bello mutare eosdem re bene gesta rursus in concordiam redire: neque bellorum prosperitate extolli: neque ex ocio pacis uoluptate captos pati iniuriam. Nam qui propter uoluptatem deses est iis confestim desidia suæ iocunditate propter quā segnis est: priuatur si quiesuerit: & quæ frequēti successu bellorum utitur: hic infida ferocia in flatu quæ sunt cogitanda non cogitat. Multa enim male consulta hostibus inconsultius agentibus emendata sunt. Quin et plura quæ bene consulta uidebantur turpiter in contrarium ceciderunt. Quia nemo tali opere rem exequitur quali credulitate deliberat: sed cum fiducia certa de futuris sentimus: cum timore aut inactione deficimus. At nunc iniuriam passi nos: & multa habentes in Athenienses crimina bellum conflamus: ubi istos ultri fuerimus in tempore finituri. In quo nos uictores fore multis decius credibile est. Primum quod hominum numero & rei militaris peritia præcellimus. Deinde quod omnes per eque ad ea quæ sunt imperata properamus. Classem autem qua illi præstant supplebimus. tum priuatis facultatibus prorata parte tum ex pecunia quæ in delphis est: atque olympiis. Mutuati namque pecuniam possumus: peregrinos illoque nautas maiori mercede conducere. Mercenaria enim magis quā uernaculæ sunt Atheniensium copia: quod minus in nobis contingit qui plus corporibus quā pecuniis pollemus. Quod si uel una nauali pugna superent de ipsis actum est: ut credere oportet: sin resistant & nos diutius rem nauticā meditabimur superiores illis futuri animi præstantia ubi eo peritiam peruenerimus. Quod enim nos natura optinemus hoc illis nequaquam doctrina contingat. At quo illi præstant scientia id nobis est exercitatione consequendum. Pecunias quoque quæ huic rei suppetant conferemus. An uero dux nobis hoc fuerit ut cum illoque socii pro sua ipsorum seruitute conferre non reculent. Nos pro inimicorum ultione: ac pro nostra salute pecunias erogemus. & certe ne is per illos ereptis ob eas ipsas male mulctemur. Assunt præterea nobis aliæ quoque belli gerendi uia: & imprimis sollicitatio sociorum ad defectionem: res quæ illis adimat prouentus quibus præpolent: tum regionis illoque mædificatio: & alia quæ non dum quis prospiciat. Perraro bellum eo quo euasumque predicatur euadit. Multa ipsum per se præter ea quæ assunt comuniscitur. In quo quis quis erecto uersatur animo tutior existit: quis irato non minus labi confueuit. Cogitemus autem si forent singulis nostrum definitibus ac limitibus conuersariis lites id debere tolerari. Nunc autem Athenienses cum uniuersos nos tum ad oppidatim subigendos ualidi sunt: ita ut nisi & frequētes & per regiones ac Ciuitates singulas unoque consilio eis obstiterimus: haud difficulter sint nos seperatim agentes oppressuri. Quorum uictoriam de nobis: & si auditu quoque triste est: tamen qui audit sciat nihil plane aliud afferre quā seruitutem. Quod uel oratione agitare foedum est. Peloponneso: ne dum re tot urbes ab una infestari. In quo uidemur aut merito esse: aut metu patientes degenerantes amaiorum, gloria qui gratiam liberauerunt quæ ne ad tutandam quidem nostram libertatem sufficiamus: sinamusque Ciuitatem se efficere tyrannum cum in una ciuitate tyrannus ut tolatur postulare soleamus: ignari quonam modo ab his



tribus maximis incōmodis eximamur. Vecordia ignauia: Secordia. Neq; tamen: ut ista nomina fugiatis excusationem p̄rendatis: q̄ temeritatem deuitaueritis: pleriq; perniciosa iam: quæ excusatio quia multos decepit contrario nomine sui accusatio cognominatur. Quinquā quid attinet quæ hactenus gesta sunt. longius quā quatenus. Nunc expedit reprehendere. expedit aut̄ iis qui post modū mala passuri sunt auxilium nos ferre: Quoniā patriū uobis est per labores asseq; uirtutes: nec mores imutare uos decet: q̄ & si nō dicitis illos aliquantū atq; potentia superatis: tamen iniquum sit quod paupertate partum est: id per diuitias perdere: decet cū multis decius fidenter uos ire ad bellum: tum dei responsio: qui se quoq; adiutorem fore pollicetur: adiutrice et̄ cætera græcia: partim ob metum: partim ob utilitatem. Nec ideo fœdera priores rumpetis: quæ deus ip̄e qui nos iubet bellare censet illos esse præuaricatos: sed auxilium potius fœderibus ruptis feretis: Rumperunt enim fœdera non qui resistunt inuadentibus: sed qui priores inuadunt. Ex quo undiq; nobiscum bene agitur si bellum suscipimus. Quod si hæc quæ nos in commune exhortandi gratia dicimus certissimū est rebus & publicis & priuatis conducere. Nolite cunctari cum aliq; libertatē tueri: tum uero Potidæatis opitulari qui sunt dores: & quod olim contrariū erat ab ionibus obsidentur. quoniā res non patitur amplius expectationem ne palam fiat nos partim iam lædi cæteros ne idem paulo post patiamur conuētum quidē fecisse se ulcisci non audere. Veg; uiri focii uos ad hanc necessitatē deuenisse: simulq; a nobis quæ optima sūt dici existimantes bellū decernite: haud quāq; de territi subita illius asperitate: sed pacem quæ ex eo diuturna sequetur exoptantes. Nam pax magis confirmatur ex bello. At exotio non perindē periculo cæres: ne bello lacestatis existimantes item Ciuitatē quæ se ingræciam tyrānum constituit: æqualiter constitui in omnes ita ut iam aliis dominetur: aliis dominari destinet. Hanc si inuadimus subigemus: & ipsi in poste; tuti habitaturi: & græcos q̄ nunc seruiunt in libertatem uindicaturi. Et hæc quidē Corinthiis dixerūt. Lacedæmonii uero auditis oīum sententiis: calculos cūctis qui aderāt intulerunt scis gradatim maxima ad minimam quanq; Ciuitatem. & illæ frequentes de bello sumendo dedere suffragia. Cætera non erat improcinctu exequi quod decreuisset ut pote imparatis. Qua propter uisum est singulos conferre quæ expedirent nec intercedere dilationem. In quo necessariæ; rez; apparatus non est annus insumptus: & si paulominus: donec sumpto palam bello atticam inuaderent. Hoc interī tempore legatos ad Athenienses mittunt crimina obiciētes: ut quā excusatissimi me bellum illis inferentur: nisi dicto audientes essent: primum iubendo tolli dei piaculum. Quod quidem tale erat. Cylon quidam Atheniensis fuit uir uetustatē nobilitatis ac potens: & qui olympia uicisset. Huic in matrimonium accepta Theagenis Megarensis filia: tum Megarēsiū tyranni: apud delphos oraculum deus reddidit: quando maximum foret festum. Iouis occuparet arcem Athenarū. Is acceptis a Theagene copiis persuasitq; amicis: ubi ad uenere in Pelopōneso olympia arcē urbis occupauit: tāq; tyrannum acturus: illud eē maximum iouis festū interpretatus: & sibi qui uicisset Olympia non nihil conuenire. An uero in attica an uspiam alibi maximum foestum diceretur: nec dum ille cōsiderauerat nec oraculum declarauerat. Siquidem sunt apud Athenienses quoq; dialia maximus dies festus quæ iouis Milichii uocantur extra urbem: ubi totius populi cōuētū plerique non ueras uictimas immolant: sed commode assimulatas. Credens itaq; Cylon se recte sentire opus aggressus est. Quo cognito Athenienses ex agris ad

c. iiii.



hos coercendos: uniuersi concurrunt: obfessosq; oppugnant. Sed diutina ob-  
 sione affecti magna ex parte discessere: delegata nouem principibus custodia: &  
 per missum quod optimum censerent esse agendi arbitrio. Tunc hi nouem prin-  
 cipes multa sane ad rem. p. pertinentia ad ministrarunt. At ii qui cum Cylone ob-  
 si debantur: misere habebat cibo & aqua defecti. Et ipse quidem Cylon eiusq; fra-  
 ter fecerunt clam fugam. Caeteri uero fame consumpti non nullis iam extinctis  
 supplices: ad aram qua est in arce sederunt. Quos surgere iussos ii quibus pre-  
 missa custodia erat: cum uiderunt expirantes in templo: ne quid in eo sceleris ad-  
 mitterent abductos interemerunt: quosdam etiam ipso transitu: & apud precipu-  
 os deorum atq; ad altaria sedentes. Vnde impii ac prophani & illi & ab eis progeni-  
 ti sunt appellati: in super & ab Atheniensibus in exilium acti: nec non a Cleome-  
 ne Lacedaemone: Postea cum Atheniensibus seditione laboratibus: non modo ui-  
 ui expulsi: sed etiam sublata defunctorum ossa sunt abiecti: Nihil tamen minus po-  
 stea reuerterunt genufq; illoz adhuc in Ciuitate perstat. Quod piaculum lacedae-  
 monii exterminari iubebant utiq; ante omnia deorum uicem ulciscentes. Sed scie-  
 res Periclea Xantippi filium huic piaculo affinem esse materno ex genere: crede-  
 bant eo deiecto facilius sibi de Atheniensibus succedere. Non tamen tanta spe ut hoc  
 ille pateretur: quanta ut hoc ipsum ei apud populum conflaret inuidia: quod ex  
 magna parte hoc existeret bellum ne ille damno afficeretur. Et enim cum esset  
 ut illis temporibus potentissimus Ciuitatis & rei Publice administratur: usque  
 q; lacedaemoniis aduersabat: nec sinebat Athenienses succumbere: sed ad bellum  
 excitabat. Iusserunt itaq; uicissim Athenienses Lacedaemoniis: ut & ipsi piaculum  
 ex Tenaro tollerent. Siquidem lacedaemonii aliquando a templo Neptium a Ta-  
 naro excitatos abductosq; fugitiuorum supplices obruncarunt. Quamobrem sibi  
 ipsis opinantur igere terrae tremorem apud Spartam extitisse. Iusserunt praeterea eos  
 denique tollere piaculum Palladis Chalcidoniae q; hunc in modum contingit. Post  
 qua Pausanias a spartatis primum reuocatus ab imperio prouinciae in Helle-  
 sponto criminibus absolutus est: Publice non amplius est dimissus: sed ipse priuatim  
 sumpta triremi hermionide sine lacedaemoniis abiit in Hellepontum: Verbo qui-  
 dem ad graecum bellum: re autem cum rege transgredi negotii: gratia quod incho-  
 auerat: affectans graeciae principatum. Atq; hinc primum libertatem erga regem  
 instituens: totius rei principium fecit. Cum primo aduentu post reditum e Cypro Bi-  
 zantium quod Medii necessariiq; Regis atq; cognati tenebant: cepisset: & eos qui  
 intus erant remissit ad regem captiuos clam: sociis: iactata illoz fuga. Adiutore  
 in hac re Congylo eretrensi: cui curam Bizantii captiuorumq; mandauerat. Eique  
 Congylo dedit ad Regem Epistolam in hac uerba ut postea compertum est.

#### Epistola Pausaniae ad Regem

Pausanias Spartae dux: Istos tibi quos armis cepi conciliandi tui gratia  
 missos facio: habeoque in animo si tua uoluntas fert filiam tuam imma-  
 trimonium ducere: ac tibi Spartam: cum reliqua graeciae obnoxiam  
 reddere. Cui rei par esse mihi uideor communicatis tecum consiliis.  
 Hoc igitur si tibi est cordi fidelem mittito ad mare quempiam qui cum caetera  
 colloquar. Haec demum significabat Epistola. Ex qua Xerxes uoluptatem cum  
 cepisset missit Arthabanzum pharnaci filium in oram maritimam iussu acci-



pere provinciam diasclitem Megabata qui præfuerat:reuocato: dataq; ei Epistola ad Pausaniã: Vt eam Byzantium q̄ celerime mitteret: illicq; sigillum ostenderet:& si quid Pausanias de iis ipsis negotiis mandaret;q̄ rectissime & q̄ fidelissime cõficeret. Ille ubi uenit cum alia quẽadmodum dictũ e. cõfecit:tum uero Epistolã misit in hæc uerba respondentem.

Epistola Regis Pausaniã Respondẽtis

Ta Inquit, Rex Xerxes pausãia & ob uiros quos mihi trásmare ex Bizantio saluos esse uoluisti habetur tibi gratia:nunq̄ domi nostrã delenda:& uerbis tuis gaudeo:Necq; nox te neq; dies remouet, qn te dulo agas quod mihi sponondisti nullis retardatur neq; auri argẽtiq; sumptibus:neq; copiis sicubi presto illas esse oporteat. Vex̄ cum artabazo uiro Egregio:quem ad te misi tráfige nihil diffusus: Vnde & meã & tue, res ex aboz dignitate:atq; utilitate optime habebũt. His pausanias litteris acceptis:cum prius i magna fuisset apud grãcos ueneracõne propter imperii magnitudinẽ:tunc maiorem i mõum animos sustulit:non sustinens modesto more uiuere: sed Medico cultu e Bizantio pdit:euntemq; p Thraciã Medi atq; Egyptii Satellites cõmitabant; Mensa quoq; ei Medica appõebatur. Deniq; cogitationẽ cohibere nõ poterat paucis actibus prõdens:quã nã aĩo in posterũ maiora esset acturus: Ad hæc difficilem aditu se pbebat: tanq̄ acerba in omnes æqualiter urebatur iracundia: ut nemo posset accedere: Ea ppter uel maxime se ad Atheniẽses locũ applicauerunt. Quibus rebus cognitis Lacedæmonii eũ ob hæc ipsa primum reuocauerũt. Postq; rursus Hermonide naui in uisu eoz; profectus eandem agere notatus est:& Bizantio expugnantibus Atheniẽsibus eiectus spartem non redit: sed in troadis quibũdam pagis se tenens tractare cum barbaris: nec sincere morã facere delatus est. Ita non iam cunctandũ sibi amplius putauerũt: missoq; Caduceatore cũ bacillo ephori idest tribuni plebis Edicũt homini a Caduceatore ne discederet: Alioquin Spartiãtas bellum indicere. Ille uolens q̄ minimũ iuspectus eẽ: sperãsq; pecunia se criminibus absolutum iri. iterum redit Spãrtẽ Ante oĩaq; in carcerem ab Ephoris conicitur. Licet. n. hoc Ephoris i regem agere. Mox de inde per quosdã quos corruerat Exiuit: exhibuitq; in iudiciũ se se in simulare uolentibus. Et signũ quidẽ euidẽs nullum Spartiãtã habebãt: neq; inimici neq; Ciuitas omnis: quo stantes Libere mulctarent: uirum utiq; tũ regũ generis tũ i presentiaq; præditũ dignitate. Nã regis Plistarchi Leonidã filii ad huc pueri tutelam patruus. gesserat. Multum tamen suspitionis dabat uirã in solentia & barbarorum æmulatione: ne illis se similem esse. apud suos affectaret. Cuius cum alios actus sicubi Leges atq; instituta transgressus esset considerabãt: tum q; ali quando tantum sibi tribuisset: ut intripode quem apud delphos grãci. Ex Medorum manibus primicias consecrauerant: priuatim hoc elegium carmen inscriberet. Postq; grãcorum dux agmina Medica fudit: Phæbo pausanias hæc monumenta dedit. Quod carmen Lacedæmonii protinus e triipode deluerunt: inscripseruntq; Ciuitates nominatim quacũq; simul barbarum euerterunt. Hoc quoq; Pausaniã crimini dabatur: q; in ipso reatu uel multo magis abhorrere a mête hominis rei uidebatur. Quippe audiebant quiddam eum agitare cum seruis prout & erat. Spondebat eni illis & Libertatem & Ciuitatẽ si secum insurgeret & omnia Exequi uellent. Verum ne sic quidem nec feruorum iudiciis fas esse



ducebāt: noui quicq̄ in eum statuere: utentes quo cōsueuerāt more erga se ip̄os. ne celeres essent ad aliquid de uiro Spartiata quod ī emendabile sit: sine idubita- tis iudiciis decernendum. Priusq̄ hoc fieret quidam (ut fertur) qui postremas ad Regem scriptas Epistolas erat ad Artabazum p̄ Laturus. Vir Argilius & aliqua- do ipsius Amasius idemq; illi fidelissimus: ad eos iudiciū detulit: territus ex qua- dā aī cogitatiōe q̄ nemo p̄sus rediret superiorē nūcioq; assimilatoq; Sigillo: ne si deceptus esset opinione: aut si quid ille rescribi postularēt agnosceret: soluit Epistolas in quibus p̄ut suspicabatur ad aliquid tale mittebatur: iuenitq; scriptū ut ipse occideretur. His Litteris per hūc ostensis Ephori uehementius illi quidē crediderūt: suis tamen auribus ip̄m Pausaniā audire uoluerūt: hoc hominis ma- chinamēto ut specie supplicis ad Tænarum ueniret: cōstructoq; Latibulo dupli- ci spe discluso: quosdam ex Ephoris abscondit. Qui cū ad hominē Pausanias ue- nisset cāmq; obsecrationis scitaretur: plane omnia cognouerunt: illo tū incusan- te quæ de se scripta essēt: tū referēte singula & se quē nūq; ministeris quæ ad Re- gem p̄tinerēt adhibitum uoluisset: tamen hoc honore præ cæteris dignum pu- tauerit: ut quem admodū priores ministri periret: & isto hæc ipsa confitente & imprefetiārum non sinēte irasci: sed fidem p̄ ipsum templum dante future salu- tis: Oranteq; ut q̄ uelocissime pergeret: ne quæ agēda essent ipediret. Hæc quom diligenter audissent. Ephori abierunt: Planeq; rem compertam habentes com- prehendendū Pausaniā ī Vrbe curauerūt. Qui cū iā cōprehēdēdus esset: con- sperto in uia unius Ephoroq; uultu: fertur intellexisse qua gratia ueniret: Alte- riusq; id tacto nutu ob beniuolentiā significantis: in templum Palladis Chalci- doniæ se p̄ripuisse: cursuq; cæteros præuenisse. Erat aut̄ inuicino fanum: in cu- ius ædiculā ingressus ne subditiō agens affligeretur quieuit. Statimq; qui īseque- batur affuerunt. Tum denudato tecto ædiculæ obstructisq; ianuis illum intus agentem & interius reductum custodiētes ab atq; obsidentes fame expugnaue- runt. Eum quom iam efflaturus aīam esset: p̄ ut se habebat in Edicula ubi co- gnouerūt e fano educunt ad huc spirātem: qui eductus cūtinuo Expirauit. Eum- dem in fossatum īquod noxii solēt deiecturi erāt. Postea uisum alicubi īpropin- quo defodere. Sed deus qui est apud delphos oraculū post ea redidit Lacedæmo- niis sepulcra eo trāsferent ubi decessisset. Et nunc situs est ante fanū ut lapides Litteris incisi declarant. Ac tanq̄ piaculū admisisset duo p̄ uno corpora Palla- di Chalcedoniæ redderent: quod & fecerūt duabus ex ære statuis pro Pausāia cō- secratis. Athenienses igit̄ tanq̄ deus quoq; piaculū iudicasset: uicissim exegerūt a Lacedæmoniis illud amoueri. At illi missis ad Athenienses legatis: Themisto- clē eiusdē cuius Pausaniā perditionis in simulāt: quod cū Medo senserit ut com- pererūt ex factis circa Pausaniā p̄bationibus: postulantq; eisdem eum affici sup- plicis. Isti fidem uerbis habentes: erat aut̄ Themistocles extorris apud aregos ui- tam agens & per cæterā Peloponnesum cōmeare solitus: mittunt una cū lacæ- demoniis ad illum simul p̄sequendum: paratis quosdā cū mandatis ut ducerent ubicunq; eum adipiscerent. Themistocles rem p̄sentās ex peloponneso ī Cor- cyrā quo de populo benemeritus erat p̄fugit: illis uereri se dicentibus tanq̄ La- cædemōios Atheniensesq; si eū tenerēt hoītes habituris. Deductus ab eis ē īoppo- sitā continentem: & p̄sequentibus iis quibus hoc mandatū erat ad rumorē: q̄- nā iret cōpulsus ē: præcerto cōsiliū ad metū Mollosq; regē nō sibi bēiuolū dī- uertere: tūc forte domo ab sentē sed ab uxore eius cui supplicē se p̄buerat: edo- ctis ut eorū sūpto) filio ap̄d lares sederet: nō ita multo post reuerso Admeto ostē-



dit quis esset: nec si quid ipse illi Atheniensem supplici contradixisset aequum esse  
 cenferet: sumere poenas de profugo: se enim nunc multo imbecilliozem ab illo  
 laedi: quod ille tunc fuisset cum laesus est & generosum esse pares a paribus expetere ul-  
 tionem: Præterea se quidem illi pro comodo quodam non pro salute laboranti fuis-  
 se aduersatum: ipsum uero si iis qui persequerentur & obeam causam traderet ho-  
 minem salutem animæ priuaturum: His auditis Admetus eum cum suo filio: ut  
 illum tenens sedebat erexit. Est, n. hoc maximum supplicandi genus nec lacedæ-  
 moniis Atheniensibusque multa memorantibus tradidit. Sed dimisit uolentem  
 ad Regem pergere itinere pedestri ad alterum mare usque pydniam: quæ erat Alexan-  
 dri. Ibi nauigium nactus quod in omnia iter habebat eo conscenso tempestate de-  
 latus est in exercitum Atheniensem: qui naxum obsidebat. Ac territus gubernatori  
 aperit quis esset. Nam ignotus iis qui in naui erat: quod fugeret & nisi ipsum ser-  
 uet ait se duciturum ab illo duci pecunia persuaso remedium esse: ut nemo an-  
 te confectam nauigationem nauis exeat: si aquiescat dignam se ei gratiam reddi-  
 turum. Atque ita ferit gubernator: & cum diem ad noctem in talo supra exercitum  
 stetit: postea Ephesum tenuit. Quem Themistocles Liberali pecunia profecutus  
 est: Venerunt, n. ei post modum & Athenis ab amicis & argo quod superauerat. Et  
 cum quodam maritimoque per sarum in mediterranea profectus. Litteras ad Artaxer-  
 xem dedit Xerxis filium nuper regnare incipientem in hanc sententiam.

Epistola Themistoclis Ad Artaxerxem.

Themistocles ad te uenio: qui domum quidem uestram usque eo prohibui  
 multas inferre gratias calamitates: quo ad patrem tuum nos iuadentem  
 coactus sum propulsare: Sed multo plura bona contuli: Postquam mihi in-  
 tegro fuit: Et ille qui in periculo positus itaque reuersus est: hoc mihi bene-  
 ficiū debet. Scripserat autem ex salamine Themistocles illi ut occuparet reditum: &  
 Pontium quam tunc falso futuram propter eum simulauerat solutionem: Et nunc  
 magno tibi emolumento futurus ad sum: presequentibus me gratias ut tibi ami-  
 cum. Constitui autem annum hic subsidere: ut ea tibi demonstrarem quorum gratia  
 uenio. Rex admiratus ut aiunt illius propositum ita agere iussit. Hic intra annum  
 quo moratus est: quicquid disci potuit & lingue & consuetudinis persicæ didi-  
 cit. Ex actoque anno ad regem se contulit: effectusque est apud eum magnus & quan-  
 tus nemo unquam græcorum: tum propter pristinam hominis dignitatem: tum propter spe-  
 quam proponebat ei gratiam subiiciendi: maximeque quod specimen sui dabat ut so-  
 lers uideretur. Fuit namque Themistocles qui uim ingenii sui uadissime signifi-  
 caret & in hoc multo magis qui uis alius admiratione dignus: natura solers ne-  
 que precedere ulla: neque accidente doctrina ad subditos casus presentissimi consi-  
 lii futurorum optimus plerumque coniector eorumque inter manus haberet: effi-  
 cax administrator: quoque esset in expertus ab iis commode iudicandis non alienus  
 in rebus ad huc ambiguis: quid melius petus ue foret precipue prouidens: deni-  
 que in omnibus dicendis: tum naturæ beneficio: tum consilii celeritate præstan-  
 tissimus hic eorum quod oporteret explicator extitit. Morbo autem correptus uita defu-  
 ctus est. Quidam autem eum sponte et ueneno decessisse: de sepulture posse præstare quæ Regi  
 sponduisset: Itaque monumentum eius apud Magnesium asiæ in foro osten-  
 ditur Nam huic regioni præfuit A rege sibi datæ Magnesiæ quidem obpanem quæ  
 quot annis quinquagena pendebat talenta. Lampaco autem obuinum: putabatur



enim tunc ea uini ubertate prestare: Mynti uero propter obsonium. Ossa eius dentur apopiquis domū reportata ipsius iussu: Clāq; athēiēsis in attica fuisse humata. Neq; n. fas erat: pditionis reū sepeliri. Nunc exitum habuerūt Pausaniās Lacedæmonius & Themistocles Atheniensis apud suos uterq; græcorū nobilissimi: Lacedæmonii cum in prima legatione ista iussissent: inuicēq; iussi essent de piaculis tollēdis iterū aditis Athēiēsis iubēt restitui Potidæaras: & Egmiā suis fini uiuere legibus & sup oīa negāt aptissime bellū fore: si decretū de Megarēsis illi reuocēt: quo Megarēsis iterdictū erat portibus: in Athēiēsi ditioe & foro in Attica Athenienses cū in cæteris: tum uero indecreto reuocando nō parendū esse censuerūt. Dantes crimini Megarensis q; exercerent sacrum solum & inde finitum: q; q; fugitiuos receptarent: Ad extremum uenerunt Lacedæmone legati Rhāphius Malestippus & agesandrus nihilq; ex consuetis dixerunt nisi hæc. Lacedæmoni pacem uolunt esse: fuerit autē si grægos liberos dimittatis. Conuocato concilio Athenienses: factaq; i mediū conuulendi potestate uisum est semel de omnibus respondendum. Et alii multi procedentes in utraq; partem diserebant uel oportere summi bellum uel non oportere: nec illo decreto impediri Pacem sed esse reuocandum. Tum procedens pericles Xantippi filius uir ut illis temporibus primus ac in dicendo & agendo prestatissimus hanc sententiam dixit

#### Oratio Periclis Apud Athenienses.

**T** Si non me fallit Viri Athenienses non eodem ardore bellū hoīes gerere quo ad id inducuntur: sed exeuntis mutare sētentiā: ego tamē semper in eadem pmaneo non cedendi Peloponnesibus. Videoq; similia ac proxima iis quæ primus mihi esse consulēda: æquū esse existimans: eos qui ex uobis meæ Sētētiæ assentiēt si qd præter cōmunē opinionem aduersi contingerit: illic succurere: si hoc non contingat prudentiam sibi uendi care. Solent: n. calamitates accidere nōminus temere q; per hominum cogitationes: Eoq; quotiens aliquid inopinātū accidit consueuimus incusare fortunā: Lacedæmonios cum atē hac insidiatos fuisse nobis: tum uero nūc insidiari palam ē. Quippe qui ex conuentis ubi dicitur utrosq; de rebus controuersis offerre inuicem: & admittere iudicium obtinentes que tenebant: neque ipsi postularunt iudicium neq; nos dantes receperūt: q; uidelicet bello malunt dilui crimina q; uerbis. Nec iam ad postulandum: sed ad imperandum præsto sunt: iubētes ut a Potidæa decedamus: Eginam liberam sinamus esse decretum in Megarenses antiquemus. Hi postremi q; uenerūt p̄cipiūt ut græcos suis legibus dimittamus. Ne quis tamē uestrum de exigua re bellum fore arbitretur: si decretū nō ad antiqua uerimus de Megarēsis quod illi maxime prætendunt si antiquetur bellū nō fore. Ne uos quidem cōmittatis ut quasi exiguam ob rem bellū susceperitis. Nā hoc exiguū oīum continet firmitatē nostre specimenq; Sētentiæ: q; si illis. cōcesseritis: p̄tinus aliqd aliud maius imperabitur tanq; ad obsequēdū metu ad actis. At si semel eis acriter abnueritis: redditis illi faciliores ad loquendum ex æquo uobiscū. Atq; hoc reputate uobis aut ob tēperādū illis atēq; aliqd cladis accipiat: aut quod mihi satius uidet bellādū: nullo seu magno seu puo p̄textu cedētibus: nec cū metu q; acq;siuimus possessuris. Nā simili rōne possēt merito pximis



quibusq; eandem seruitutem inducere ante iudicium siue grauissima siue leuissima eorū imperata: Si uero bellū extiterit saluis suis utriusq; partis uiribus: cur non peiore condicione futuris simus: cognoscite ergo sigillatim omnia audiētes. lam primū Peloponenses operarii hoies suut pecuniā neq; publice neq; priuatim habētes. Deīde belloꝝ diutinoꝝ maritimoꝝq; iperiti: quia exiguū prae inopia in medium conferūt Atq; huius cemōi homies nō s̄ape aut naues implere possunt aut pedestres exercitus emittere: q; ab re familiari suut absentes pariter & ab fumentes. Adde si mari intercludantur cū bella magis sustineāt: facultates & copiae q̄ uiolente collationes: operarii homines p̄ntiores sunt ad bellandam corporibus q̄ pecuniis: pro certo habentes illa quidem e periculis euasura: has autem quominus ante finem belli errogent non posse recusare. Praesertim si diurnus opinione sua ut credibile est fuerit bellum. Nāq; Peloponnēses & socii muno quidem praelio pares fuerūt omnibus grecis: ī bello autem ipares iisq; essēt instructiores: quia non uno concilio utētes extrēplo quod agendum esset ac repente peragūt: & cum insuffragiis dandis sint omnes equales: gēte dispares suis quisq; cōmodo uacant: ex quo nihil p̄fecti efficit sueuit: aliis puniri quēpiā maxime uolentibus aliis absūmi rem domesticam maxime nolentibus. Et cum in conciliū cunctanter coeāt: breui momento de rebus cōmunibus deliberāt: maiore temporis parte rem familiar administrant nemine opinante rem publicam suam unius negligentia ledi: sed pro se cuipiā alteri cure fore ista p̄picere. Hoc cum singuli opinentur Latet eos cōmune bonū ab oībus perdi. At quotiens his rebus sedulam curam adhibere uolunt: id facere p̄hibentur pecuniarū penuria: Cum tamen belli tempora hoc dum fiat non expectenet. Neque est quod uallo murali illorum aut classe tereamur. Nam muro quidem urbem quanta hęc est uallare uel in paccato arduum sit ne dum in hostico: tam & si non minus & nobis licet uicissim muros extruere in illorum solo. Quod si muro illi p̄sidium imposuerint nocebitur quidē nobis: tū excursionibus in aliquā partē agri: tum hominum ad illos transfugiis non tamen sufficient ad nos p̄hibēdos quin in suā terram transgressi illic ædificemus: & quo genere antecellemus. Classe nos defendamus. Qui certe exusu rei naualis plus peritiē habemus ad pugnam terrestrem q̄ ipsi exusu militiæ terrestris ad pugnam naualem. Nec facile est illis rei nauticæ gnaros euadere. Nacum nos a bello medico id exercentes: non tamen cito consecuti sumus: quo tandem modo uiri telluris. non maris cultores: Et prete rea assidue classis incursionibus in hoc assuescere. p̄hibendi conficiant quippiā alicuius momenti? Atq; aduersus paucorum impetum quis imperiti: tamen freti sua multitudine periculum fortasse capefferent aduersus multas undiq; ingruētēs id facere superfedebūt: ac ip̄a desuetudine imperitiores futuri & quod cōseī quens ē. in ertiores. Genus artis est ut quidlibet aliud res nautica nec que tempore succisiuis cōtingat: sed potius ī qua exercenda nihil succisiui t̄pis relinquatur. Quod si amota Olympicoꝝ aut e Delphis pecuniā sollicitent maiore mercede nautas pegrīos a nobis cōductos: id uero ægre facerēt et si ip̄i neq; hostes nobis essent: & cum suis incolis nauigarent. Nūc autē hostes sumus: quodq; ualidissimū est gubernatores habemus nostros populares aliosq; ministros: & plures & meliores quam reliqua omnis grācia: Neq; quisquam hoc in animum iducat periculū subesse ne nostri mercenarii milites hinc ad illos transfugiant minore cū spe: ut pote ob maius quidem stipendium: sed ad paucos dies: Et hęc sūt & his similia que mihi de peloponnesibus uidentur dicenda: ista de nobis



nos eorum quæ illis obiicimus imunes & alia egregia habere quæ illi nō habēt: Qui si nostram terram inuaserint nos illorum uicissim cum classe inuademus: non ex æquo futura iactura nobis partem peloponnesi uastantibus: & illis oīum Atticam: quoniam non alia superest illis regio bello libera: ut nobis qui multum præterea terræ & insulis & in continente optinemus. Magna enim res est maris imperium. In quo animaduertite. Si enim insulani in aliqui essemus: essemus inexpugnabiles. Cui rei nunc animo proxime accedentes debemus terram cū sub urbanis pro relicta habere: maris autem ac urbis custodiam agere: nec cum peloponnesibus ob suos agros uastatos irascentibus qui multo sunt plures confere re pugnam. Qui superiores si euaserimus: rursus ab inferioribus non oppugnabimur. Si quam autem in pugna cladem acceperimus: subsidia ex sociis unde nostrum robur existit perierint. Neque enim socii nostri quiescent iam nobis ad se cum exercitu inuadendos inualidis. Nec uillas & agros qui amittuntur decet nos deplorare sed corpora. Non enim possessiones uiros: sed uiri possessiones nanciscuntur. Adeo si crederem me uos persuasurum suadente ut ipsi ad illas uastatas processeritis: ostenderitisq; Peloponnesibus uos eis ob istas non esse obtemperaturos. Alia insuper multa habeo quibus uictoriæ uobis spem faciam si uolueritis: & propagandi imperii si huic non bello pariter & aliis quæ debemus ultro suscipere uacauerimus. Nā magis uereor domestica nostrorum peccata q̄ aduersariorum cogitata. Verum ista quæ sint alia oratione cum tempus rerum agenda aderit a me explicabuntur. Nunc autem legatos cum hoc responso dimittimus. Megarensibus nos non interdicare foro & portibus dum & Lacedæmonii non interdicit usu urbis suæ peregrinis: ut nobis sociisque nostris: quia sicut illud quod ipsi faciunt: ita quod nos impedimento non est foederibus seruandis. Ciuitates quoq; liberas sinere: si modo liberas cum foedera inita sunt habuimus. Et si illis ciuitatibus suis reddant ut sic liberæ sint: ne in re publica administranda Lacedæmonica instituta se sententur: sed suis legibus uiuant & pro suo quæque arbitratu. Quinetiam uelle nos ex conuentibus iudiciorum adire complexu nec bellum moturos: sed motū nobis propulsaturos. Hæc enim sunt iusta pariter & decora huic ciuitati quæ respondeantur. Simulq; nos intelligere oportet tum necesse esse bellum geri: quod si uoluntarii potius susceperimus minus infestum hostem habebimus tum e maximis quibusq; periculis: maxima perinde opere pretia & publice & priuatim secutura. Itaque patres nostri Medis obuiam euntes: non ex tanto quanto nos sumus præditi imperio: imo relictis rebus quas possidebant & consilio potius q̄ fortuna: & præstantia maiore q̄ uiribus barbarum repulerūt: & huc usque imperii progressi sunt. Quod nequaquæ deserere debemus: sed omni ope & hostibus resistere: & conari ut hoc posteris non imbecillius tradamus. Pericles quidem hæc locutus est. Quem Athenienses optime cōsuluisse existimantes: in ipsius sententiam decretum fecerunt: & ex eius oratione Lacedæmonii responderunt sigillatim: ut ille docuerat: in summa nihil ex iis quæ iuberentur se esse facturos: paratos tamen in iudicio æquabili atque cōmuni diluere obiecta. Et illi quidē domum redire nulla postea legatione missa. Hæc autem causæ discordiæque inter utrosq; ante bellum extiterunt: incepte statim ab iis quæ in Epidamno & Corcyra sunt acta. Nihil tamen minus inter has discordias cōmercia inter se habebant: seq; mutuo adibant: citra caduceatores quidem: sed non citra suspicionem. Nam e a quæ fiebant perturbatio foederum erat ac belli materia.



THUCYDIDIS HISTORIARVM PELOPONNENSIVM LIBER . II.

INC iam initium sumit inter Athenienses Peloponnesesque & utrorumque socios: bellum quod & nullo iudicem commercio citra Caduceatorem & nulla ex quo coepit intermissione gestum est ordine scriptum: ut singula quaeque aestate atque hyeme sunt acta. Nam quattuordecim quidem annos tricennalia foedera quae post debellatam Euboiam inita fuerant durauerunt. Quintodecimo autem anno sub Chryside tunc apud Argos duodequingagesimum sacerdotii annum agente: & Enesio apud Spartam ephoro & Pythodoro iam alteri mensis Atheniensibus praesidente: Sexto mense a pugna apud Potidaeam commissa ineunte uere: Thebanorum quidam paulo plures trecetis ducibus Boetiorum primoribus: Pythangelo Phylide: & diemporo onetoride filio: Primum circa somnum cum armis ingressi sunt Plataeam Boetiae Atheniensium sociam. Quibus portas aperuerunt iidem qui eos induxerant uiri Plataenses. Nauclides & qui cum eo uoluntarii erant priuatae potentiae gratia: Ciuisque sibi inimicos destruendi & urbem tradendi Thebanis. Egerunt autem haec per Eurymachum Leontiade Thebanorum potentissimum. Et etiam Thebani providentes utique bellum fore: statuerunt Plataeam semper ipsis infestam in pace nondum moto palam bello intercipere: Quo facilius isti ingressi nulla dum posita custodia latuerunt: positisque in foro armis non crediderunt iis qui se deduxerant: ut re exequerentur & ad domos inimicorum tenderent. sed decreuerunt mitibus uti edictis: & in concordiam amicitiamque adducere. Ciuitatem sperantes hunc in modum facile populum concessurum. Itaque Praeco edixit: si quis uelit patrio Boetiorum instituto esse in belli societate poneret apud ipsos arma: Plataenses ubi senserunt intus esse Thebanos: ac repente captam urbem suspicantes: timetesque ne multo plures uenisset: (non enim per noctem uidebant) conditionem acceperunt: habitusque colloquiis quieuerunt: praesertim cum nihil in quempiam noui tentaretur. His actis animaduenterunt non multos esse Thebanos: ne magno negotio si inuaderentur posse superari. Nam populus Plataensis ab Atheniensibus deficiebat inuitus. Vix igitur eis est res esse temptanda. Suffossisque communibus parietibus ut perui essent: ne per uias comeantem se proderent congregantur: ac plaustra iumentis libera in uis statuunt: ut uicem muri praestarent: itemque caetera construunt pro ut quicque in utilitate praesenti fore uidebatur. Cum pro facultate parata sunt oia nocte etiam in custodiis acta: lamque ipso aduentante diluculo e domibus in eos uadunt: ne in luce cum ferocioribus conferent manus: & ex aequo dimicantibus sed cum iis qui per noctem timidiores: ut in urbe in experta essent ipsis imbecilliores. Ita repente irrupentes statim ad manus ueniunt. Illi ut cognouerunt opinione decepti in se ipsos conglobabant: & si qua erumpere possent impressio nem faciebant. Cumque bis terue repellerentur: tum uero multo strepitu & ipsorum inuadentium & mulierum domesticorumque pariter a domibus clamentium ululantium: & lapides ac tegulas iacentium: ad haec pluuia quae multa nocte illa fuerat terrebantur: ac dantes terga per urbem fugiebant: plerisque ut in tenebris & in cenno ignaris quae uia perui forent qua seruari se oporteret.



Nam tunc in fine erat mensis & quominus possent effugere ignaros persecuto-  
 res habentibus: Ex quo per multi conficiebantur: Et quidam Plataensium por-  
 tas per quas intrarant: quæ solo petebant spiculo pro uecte in seram traiecto ob-  
 ferauit. Vt ne illac quidem exitus foret. Eorum qui per urbem agebantur qui-  
 dam conscensis muris se ipsos foras deiecerunt: quorum plerique extincti sunt: qui-  
 dam apud desertas portas data a muliere securi: Latitantes distracta sera exiere nec  
 ii multi. Nam cito rescitum est: Alii alibi per urbem passim trucidabatur. Maxi-  
 ma tamen pars præcipueque qui confecti erant irrumpunt in grande ædificium  
 muris contiguum: cuius fores erant forte aptæ: opinati ianuas esse portas: & pla-  
 ne illam uiam extra ferre. Eos ut Plataenses uidere compræhensos deliberabant  
 utrum ita ut erant incenso ædificio concremarent: an alio pœnæ genere uteren-  
 tur. Tandem & hi & cæteri Thebanorum qui supererant per urbem Palati dedi-  
 derunt sese Plataensibus: & arma arbitrato suo usuris: & ii quidem qui apud pla-  
 tæam erant ita egerunt. Cæteri autem Thebani quos iam per noctem cum om-  
 nibus copiis uenisse oportuerat. Si quid minus procederet ingressis accepto in  
 uiam rei gestæ nuntio suppetias ierunt. Abest autem plataea a Thebis stadia septua-  
 ginta: & aqua eius noctis fuerat remorata uenientes. Si quidē Asopus amnis flue-  
 bat multus nec transitu facilis erat. Itaque facientes iter in pluuia: & uix transmissio  
 flumine sero uenerunt: iam suorum aliis interfectis aliis captis. Re comperta cō-  
 sultabant de inuadendis iis: qui extra urbem agebant Plataensibus. Erant namque  
 in agris & homines & utensilia qualia in pace cum nulla est calamitatis expecta-  
 tio. Eo consilio ut si quem caperent is esset pro iis qui intra urbem: si qui modo  
 uiui supererant. Adhuc his deliberantibus: suspicati Plataenses aliquid huiusmo-  
 di futurum: sollicitique pro iis qui foris essent. Caduceatorem ad Thebanos mise-  
 runt: qui diceret non sancte illos facere: qui stante foedere conati sint ipsorum oc-  
 cupare urbem: quod superest nihil exterius lædāt alioquin se interepturos quos  
 uiuos haberent: reddituros autem illis eosdem: si ex ipsorum agro recederet. Hæc  
 illos Thebani aiunt iureiurando confirmasse. Plataenses pernegant se spōn-  
 disse plane reddituros continuo captiuos: & habito prius cum Thebanis collo-  
 quio iusiurandum non interposuisse. Igitur thebani ex illorum finibus nulla cū  
 offensione reuersi sunt: Plataenses simul ac ex agris raptim omnia comportarunt:  
 uiros interemerunt. Erant autem Captiui numero Centum Octoginta & ex iis  
 unus Eurymachus apud quem rem transegerant proditores. Hæc ubi egerunt  
 & nuntium Athenas mittunt: & mortuos ex more restituunt thebanis: & urbem  
 qua eis uisum est apud præsentis usus muniant. Athenienses cum mature eis re-  
 nunciatum esset quæ a Plataensibus essent gesta Boetiis protinus quicumque in  
 Attica erant comprehensis: præconem Plataeam miserunt denunciatum ne quod  
 noui in Thebanos quos cepissent ageretur: prius quæ ipsi de iis aliquid constituisset:  
 nondum enim nunciatum erat quod perissent. Quippe ad ipsum statim ingressum  
 Thebanorum nuntius primus exierat. secundus iam uictis ac captis. Ultra quæ  
 nihil rescierant Athenienses: ita rem nescientes præconem miserunt: ille ut uerit  
 uiros comperit interemptos. Secundum hæc Athenienses cum exercitu Plataeam  
 profecti frumentum importarunt: relictisque præsidio inutilissimos quosque cum  
 foeminis ac pueris eduxerunt. Hæc apud Plataeas gesta re foederibusque aperte rup-  
 tis: Athenienses se comparabant tanquam bellum gesturi. Comparabant se item La-  
 cedæmonii eorumque loci utriusque legatiōes ad Regem & ad alios barbaros missu-  
 ri: si quod alicunde præsidium se adepturos sperarent: utque conciliarent sibi in



focietatem Ciuitates extra ipsoꝝ iperia positas. Et Lacedæmonii quidē præter eas quas habebant negotium dederunt iis: qui ex Italia & Sicilia i partibus erāt naues conficerēt p magnitudine Ciuitatū: ad quingētas omnino: & certum argenti numerum pararent: cæteris intermissis nec reciperēt Atheniēses nisi una nauī: dum hæc omnia essent comparata: Atheniēses uero tum socias Ciuitates recognoscunt: tum uel magis ad loca circū Pelopōnesum Legationes mittunt Ad Corcyram ad Cephaleuiam: ad acarnanas ad Zacynthum: cernentes si hæc i amicitia sint. tutius se circum Pelopōnesum bellaturos. Nihil paruū utriqꝝ agitabāt animo: nec humilius q̄ pro sua dignitate bellum capeſſebant. Omnes enī inter initia flagrantius se tuentur. Et multa quæ tunc erat in Peloponneso: multa Athenis iuuentus bellum nō in uita sequebatur: ut pote non experta. Et cætera græcia erecta animo erat primis Ciuitatum concurrentibus: Multa quoqꝝ Oracula ferebantur: Vates canebant: tam i his Ciuitatibus quæ pugnaturæ erat q̄ in cæteris. Nec non delus pagæ æte hæc tremuit: prius semper imota: dūtaxat græcoꝝ memoria. Dicebantur credebanturqꝝ ea q̄ facienda erāt significari: & si qua alia huiusmodi fieri contingit omnia requirebantur. At uero hoīes multo in amorē Lacedæmonioꝝ p̄pensioreſ erant: p̄sertim predicatium se græciam in Libertatem asseruros. Properebatqꝝ pro se quisqꝝ & priuatim & publice: tum sermone tum opere ad auxilium illis prestandum: Existimans eatenus impediri negotia quatenus ipse non adesset. Ea plerosqꝝ tenebat i atheniēses indignatō alios: qꝝ cuperēt imperiū tolli: alios qꝝ ne sibi iperaretur timerent: huiusmodi igitur & apparatu & animo mouebatur. Vtriusqꝝ autē hæ sociæ Ciuitates ad bellum aderāt. Lacedæmoniis quidē omnes i tra Isthmū: Peloponneses præter Argios & Achæos: Erāt. n. & his & illis amici. Soli ex Achæis Pellēses fuerunt in partibus ab initio mox deinde etiam cæteri. Extra Peloponnesum Megarēses Phocenses. Locri Boetii. Ambraciota: Leucadii Anactorii. Ex quibus clariē prebuerunt. Corinthii. Megarēses: Sicyonii. Pellenēses. Elii Ambraciota. Leucadii Equitatum: Boetii Phocēses Locri. Peditatum cætera Ciuitates: Hæc Lacedæmoniorum societas. Atheniēses uero Chii Lesbii Plataēnses: Messenii qui sunt in Naupacto. Acarnanum pleriqꝝ Corcyrenses Zacynthii & aliæ tributariæ Ciuitates: in his tot natiōibus Caria quæ ad mare sita est: dores Caribus finitimi: Ionia Helleſpontus. Thraciæ loca insulæ quæcūqꝝ Pelopōnesum & Cretam ad solem Orientem uerget: ū Cycladum exceptis Melo & Thera cætera omnes. Ex his naues prebuerunt Chii: Lesbii: Corcyrenses cæteri peditatum pecuniāqꝝ. Hi socii atqꝝ hic apparatus utrorūqꝝ ad bellum fuit. Lacedæmonii post illa q̄ apud Plataeas gesta sunt edixerunt sociis intra atqꝝ extra Peloponnesum: ut in expedito haberent in Urbibus copias cum iis necessariis qualia deceret in externam p̄fectionem habere tanq̄ Atticam inuadentes. Quod ubi ad p̄stitutam diem factum est eodem tempore duæ partes ex singulis Ciuitatibus ad isthmū contenderunt. Quo postea q̄ omnis coactus est exercitus. Rex Lacedæmonioꝝ Archidamus huius dux expeditionis conuocatis omnium Ciuitatum p̄toribus: & in primis q̄ dignitate præditi forēt maximeqꝝ digni q̄ adessēt hūc imodū disseruit

Oratio Archidami Regis

Iri Peloponneses ac socii & nostri maiores multas expeditiones tū in ipsa Peloponneso: tum extra eam sumpserunt. Et ii qui ex nobis

d



ipsis sunt proeuctiore etate: haud inexperti sane sunt rei bellicae: nunquam tamen maiorem habentes apparatus belli processimus. Verum nunc aduersus ualidissimam pergimus Ciuitatem: & ipsi optimi in re militari & plurimi. Quo magis par est nos apparare tales: qui neque a maiorum neque a natura ipsorum gloria degeneremus. Omnis enim graecia ad hunc motum animo erecta est: & aeterna uotaque facit pro Atheniensium odium: ut nobis ex sententia ueniat. Itaque non est faciendum ut si cui uidemur per multi in hostem ire: ac magna fiducia esse: ne ille prodeat ad conferendum nobiscum praelium: accirco aliquid de apparatu belli remittatur: sed unusquisque & dux suae Ciuitatis & miles semper expectet: in aliquod sibi discrimen per se esse ueniendum. Anceps enim conditio bellorum & ex paruo sunt multa & cum indignatione confligitur. Saepe minor manus dum metuit: maiorem praeconteptu parum instructam profligauit. Oportet autem in hostili terra militantes animo quidem esse prestanti: ad rem uero gerendam cum metu se praeparare. Ita namque & ad inuadendum hostem promptiores fuerint: & ad congregiendum tutiores. Neque uero aduersus Ciuitatem nos tendimus ita ualidam ad se ulciscendam: sed omnibus quae maxime rebus instructam: ut oio credendum sit eos in certamen esse uenturos: si minus nunc cum nondum sub aspectum uenimus: at certe cum uenerimus agentes hostiliter in ipsorum terra: ac cuncta uastantes. Omnes enim qui ante suos oculos subito insolitum quippiam patiuntur iracundia subit: & qui ratione minimum uruntur in plerumque ad agendum furore profiliunt. Quod athenienses maxime omnium credibile est esse facturos: qui se dignum censent & aliis imperare: & uicinarum terram uastare potius quam suam ab aliis uastari cernere. Igitur tanquam aduersus tantam Ciuitatem expeditionem molientes: ac summam gloriam tam pro genitoribus nostris: quam pro nobis ipsis allaturi ad utrumque pro ut res feret sequimini: quacumque uos aliquis duxerit memores omni in re ornatus atque custodiae & celeriter iussa exequentes. Nam pulcherrimum hoc tutissimumque cum multi sint: cunctos tamen eodem ornatu praeditos cerni. Haec tantum locutus Archidamus soluto concilio: Melesippum diacriti filium uirum spartiatam ante omnia Athenas dimittit: si quid iam humiliter sentiant Athenienses cum iam eos in itinere uideant. Illi hominem neque in Senatu neque in Urbem admittentes: optinuerat enim Periclis sententia neque caduceatorem neque legatum admitti Lacedaemoniorum: si in expeditione exissent in auditum remiserunt: iussum eodem die finibus excedere: & haec renuntiare si quid in posterum uellent: regressi prius in sua legationes mitterent. Addunt et huic qui eum deducerent ut cum nemine colloquium fereret. Is ubi ad fines uenit iam iam dimittendus haec tenus Locutus abscessit hic dies ingentium graecis malorum. erit initium Melesippo ad castra reuerso Archidamus ubi cognouit Athenienses nihilominus animos dimittere: ita demum mouit castra progressusque est cum exercitu in hostium terram. Boetii cum reliquis copiis nam partem equitatumque comilitio Peloponnesium dederant uenientes Plataeam agrum populabantur: nondum Peloponnesibus ad isthmum coactis: sed iam iter facientibus priusquam Atticam iuaderent. Pericles Xantippi filius Atheniensium dux decimus: ut cognouit hostium aduentum fore suspicatus Archidamum quia hospes eius erat: aut sua sponte ut amico gratificaretur aut lacedaemoniorum iussu ad conflandam ei inuidiam sicut eiusdem causa iusserat tolli piacula: relicturum subide agros ipsius intactos predixit in contione.



Oratio Periclis obliqua

Voniam sibi hostes aliquando esset archidamus non fore tamen id malo Ciuitatis: seque fundos ac uillas suas si non ut ceterorum ualentiur ab hostibus sinere rei publicæ esse: nec uocandum ob id i aliquam suspicionem. Et quod ad præsentia attinet hortatus est quemadmodum prius: & expeditos esse ad bellum & ex agris omnia comportare: nec prodire in pugnam, sed ingressos urbem tutari: & rem nauticam qua pollerent diligenter aptare: & res sociorum sub manu tenere. ex hoc enim pecuniarum prouentu futuras ei uires ac magna ex parte bellum uinci consilio & pecunie ui: iubens præterea confidere tunc prouentu sexcentorum talentorum: quæ quotannis fere a sociis pro tributo penderentur Ciuitati præter alios prouetus: tum signato argenteo quod eest in arce sex milium talentorum. Nam cum plurima decem milia talentorum fuere tricentis minus. Ex quibus & in propylea areis aliasque substructiones & i Potidæam fuerat erogatum. Præter aurum argentumque non signatum: Priuatim publice ue repositum: præterque sacra uasa uel pomparum uel certaminum ac medica spolia: Et si quid aliud huiusmodi non inferioris sumæ quingentorum talentorum. Addebat etiam ex aliis quoque templis non exiguas pecunias: quibus uteretur: & si omnia phiberentur: etiam auro quo dea est ipsa circumdata: affirmans sinu lacrum illud quadraginta pondo talentorum habere auri ex coiti: totumque pro salute rei publicæ tollendum iterum: tamen: non minore mensura refarciendum. Atque hunc in modum pecuniis eos confidere. hortabatur esse præterea tredecim milia armatorum: nisi exceptis qui in presidis aut in propugnaculis essent numero sedecim milibus: Tot enim excubabat circa initia aduentus hostium: cum seniorum tum adolescentulorum: tum peregrinorum quicumque armati erant. Si quidem & phalericus murus erat quinque & triginta stadiorum ad urbis ambitum: & ipse ambitus quatenus custodiebatur trium & quadraginta: Nam pars eius sine custodia erat: inter longum murum & pharicum media: Longi uero muri ad piræa usque ad quadraginta stadia habebant: quorum exteriora custodiebantur & piræos uicina. Omnis autem ambitus sexaginta erat stadiorum cuius dimidium custodiebatur: Ad hæc mille ducentos hippotoxotas: triremes quoque quæ agi possent trecentas. Hæc enim Atheniensibus fuerunt omnia nihil inferiora quæ referuntur: quo tempore ingressuri iporum fines erant: Peloponneses se bellum accingentes. Alia quoque pericles qualia consueuerat differuit: ad demonstrandum superiores se bello futuros. Quibus auditis persuasi athenienses omnia ex agris comportant: Liberos: Coiuges: suppellectilem utensilia ligna denique ædificiorum que diruebant: pecora quoque ac iumenta i Euboiam circuectasque insulas dimittunt. Quæ demigratio fuit eis sane molesta: propter iueteratam plerisque consuetudinem sepep agendi i agris: iam de ab ultimo initio præ ceteros atheniensibus usurpata Si quod est sub cecrope illisque præcis usque ad Thesea regibus: attica oppidati habitabant Curias habentes & magistratus hominibus haud quam solitis: cum nihil timerent adire regem gratia consultandi: quibusdam et bella gerentibus: ueluti eleusiniis iuncto eumopho cum erectho: Theseus uero posteaque regno potitus est: uir potes & pinde solers: cum alia regionis eius excoluit: tum uero illud quod ceterorum oppidorum & conciliabula & magistratus aboleuit: & i ea que nunc est urbe uno instituto concilio & una curia cunctos collocauit: coegitque sua quemque ut prius colentes: una: tamen hac urbe uti quam iugentem iam omnibus i ea ordinatis effecta successoribus per manus tradidit. Cuius congregatio

d ii



nis Athenienses et nunc diem solemnem in deae honore publice agunt. Nam ante  
 Thesea quae nunc summa urbs est tunc urbs fuit: & id praecipue quod sub ea spectat  
 aglonem, ut testatur quae ibi sunt delubra et aliorum deorum: & quae extra illud sunt  
 ab hac praecipue parte extructa delubra uisuntur Iouis Olympii: Telluris: Bacchi in  
 limnis: cui uetustiora bacchanalia fiunt decimo mensis Anthesterioidis die: quae  
 admodum nunc quoque iones ab atheniensibus oriundi existimant. Nec non alia huius  
 generis extructa sunt uetusta templa: Et fonte qui nunc posteaque tyranni concinunt  
 nouem fistulae nominatur: olim autem Calliroe cum fontes extarent quia uicinus erat  
 utebatur in maximis quibusque rebus ut hodie quoque ex uetustate duret opinio aere  
 coniugalia: & in alia quae sacrorum sunt: illa aqua esse utendum. Et nunc etiam propter  
 uetustam hanc habitationem summa pars urbis uocatur ab atheniensibus urbs. Igitur  
 suo fere arbitrato athenienses passim domicilia habentes: postquam una in moenia  
 coiere: tamen ob morem in agris agendi cum omni familia: plerique & priorum & post-  
 eriorum usque ad hoc bellum non facile migrabant: & eo difficilius quam nuper post bel-  
 lum Medicum supplectile reportauerant. Grauebatur etiam & aegre ferebatur: quod de-  
 ferturi essent penates ac templa: quae ipsis ob uetustum perpetuo ritu patria erat: de-  
 ferturi quoque uitae consuetudinem: denique nil aliud quam si suam quisque urbem desereret.  
 Vbi in urbem migratum est: paucis quibusdam domus fuerunt: non nullis apud amicos  
 necessariosque effugium. Aliqui quae magna portio fuit: in frequentia urbis loca ad ha-  
 bitandum cepere: templaque ac basilicas omnes: praeterquam summam urbis & Eleusinae:  
 & si quod aliud robuste erat obseratum. Nec non pelagicum quod uocatur summe ur-  
 bi subiectum: quodque inhierare nephas erat: put & phythici oraculi sine uersus ue-  
 tabatur: dicente: sati usque pelagicum otia seruet. Ob ipsam tamen repentinam necessita-  
 tatem praestitit usum domus. Caeterum ut mihi uideatur oraculum icontrarium cecidit quod  
 expectabatur. Non enim propter praephanatum habitacionem templi: Calamitates ciuita-  
 ti contigerunt: sed propter bellum inhabitacionis necessitas. Nec noiaur templum hoc ab ora-  
 culo praenotatum: aliquando infausse habitacionem esse. In turribus quoque murorum mul-  
 ti sibi miracula construxerunt: denique ubi quisque poterat. Quippe non prohibebat ci-  
 uitas hoc agere: tot una immigrantes. Sed postea depositi in longis muris & in ma-  
 gna parte piraei hinc hinc. Iam uero iam et quae ad bellum spectabant praestrigebatur: tum  
 sociorum auxilia cogentes tum centum nauibus quae exiturae in peloponnesum erant apparat-  
 dis irenti. Et athenienses quidem in hoc erant occupationis. Peloponnesum autem exer-  
 citus in atticam tendens peruenit primum ad Oenoem qua atticam ingressurus erat. Vbi  
 quom sub sedissent: tormenta machinasque quibus muros quaterent parabant. Nam  
 Oenone muris praedita est: atticam ab Euboea determinans: quam athenienses quotiens bel-  
 lum icidit pro munimento utuntur circa hanc peloponneses cum in praeparadis machinis te-  
 poris satis triuerunt: tum uero propter archidamum quem non parum isimulabant quod ui-  
 deretur & in euocandis auxiliis lentior: & quod atheniensium studiosus esset nequaquam ue-  
 hemens hortator ad bellum. Contractis autem iam copiis dabatur crimini & statua  
 apud isthmum habita: & in caetero itinere faciendo cum statio & super omnia ad oenoem se-  
 gnities. Quae hominis negligentia si non extitisset uidebatur sibi peloponneses cele-  
 ri aduentu omnia quae extra urbem haberent. Athenienses nam iterum hanc illo itinere  
 portauerat occupaturi fuisse. Hac itaque inuidia praemebatur archidamus in obsidione  
 Oenoem: quam ut fertur ino tolerabat: quod expectaret ut athenienses nondum uiolata  
 ipsorum terra aliquid de tumore remitterent: non passuri aere suos eam oculos uastari  
 At postquam Oenoem adorti omnes ope conati expugnare nequerunt nullumque athe-  
 nienses caduceatorem mittebant. Ita demum castris illinc motis octogesimo fe-



re die ab iis quæ apud plataea thebanis ingressis acta sūt: æstate frumentisq; ma-  
 turis atticam iuauerūt duce Archidamo Zeuxidami filio suo rege: ac sublden-  
 tes depopulati sunt: primum eleusina campūq; Thriasiū fugatis aliquatū circa  
 loca q̄ dentur Rhiti athenientibus equitibus. Deinde progressi ad dexteram ha-  
 bentes. ægaleō montem p̄ cecopriā ad acharnas usq; puenerunt: maximū oīum  
 oppidoꝝ qui atticæ populi uocantur: positisq; in oblidione castris diu illic hūe  
 re statua populationibus occupati. Fertur archidamus circum acharnas cum  
 exercitu taq; ad pugna instructo mansisse: nec illa expeditione i plana descendis-  
 se: eo consilio quod suspicatur. Atheniēses multa iuuentute florentes & ad bel-  
 lum ut nunq; alios instructos i occursum prodituros: nec in oculis suis agrū ua-  
 stari passuros. Vbi neq; ad eleusina neq; ad campū Thriasiū occurrerūt: experiri  
 statuit dum acharnas obsidet: an occurrere auderent: simul q; locus habēdis sta-  
 tiuis oportunos uidebatur: simul q; acharnes q; magna pars ciuitatis quippe tria  
 milia armatoꝝ erāt non credebantur: q; sua corrūperentur neglecturi: sed oēs  
 in prælium exituri: si non exirent. tunc atheniēses minore iam metu i posteq;  
 posse uastari campum: & ad ipsā urbem accedi. Acharnes enim suis rebus exutos  
 nō ita p̄mptos: ad subeundū pro alieno agro discrimen: ideoq; discordes senten-  
 tias fore. Et hac quidem cogitatiōe cum Acharnas obsideret archidamus erat:  
 Atheniēses uero quoad hostis circa eleusina & capū Thriasiū subsedit: sp̄e nō  
 nullā cōceperāt non esse propius progressu: memoria tenentes. Pliistoanactem  
 pautania filii lacedæmoniōꝝ Regem: quattuordecī āte hoc bellū annis cū pe-  
 loponnēsi exercitu: dū Atticā iuassisset ad eleusina & Thrioze nec ultra progre-  
 sum reddisse: eoq; ex sparta relegatus est creditus id fecisse pecunia. Vt aut circū  
 sidētē Acharnas exercitū cognouerūt: sexaginta stadiis ab urbe distātem: cum i  
 conspectu ut credibile est regio uastaretur: quod nūq; præterq; medico bello: ne-  
 q; iuuenes neq; senes aspexerāt: id uero acerbū sane: nec iā negligēdū tolerādūq;  
 sed obuiā prodeūdū cū aliis tū præcipue iuuentuti uisū est. Coactō cōcilio ma-  
 gna iter eos altercatio erat: aliis exire iubentibus: aliis q̄busdam non sinentibus.  
 Vates quoq; multifaria uaticinia referebant: ad quos audiendos undiq; coibat.  
 Acharnes quod putarent apud se nō minimam portionem atheniensiu eē: q; ip-  
 sorum terra uastaretur: ad exeundū præcipue urgebant: atq; omni ex parte ciui-  
 tas tumultuabatur: & pericli irascebantur: prius immemores eoz; quæ prius  
 ille suassisset: conuiciabantur etiam q; cum esset dux non tamen eos educeret. exi-  
 stimantes ipsū omnium quæ paterentur auctorem: Quos pericles uidens ex  
 præsentī conditiōe afflictari: ut pote non recte sentientes de exeūdo ut ipse faci-  
 ebat concionem non aduocauit: nullumq; habuit cōetum: ne quid ira magiū iu-  
 dicio peccarent cōgregati. Itaq; urbem custodit & q̄ maxime potest quietam ci-  
 uitatem tenet. Equites tamen emittit ne ii qui ab exercitu excurrerent: urbi ui-  
 cinos agros adorti prædas agerent: pugnaq; equestris parua in phrigiis cōmissa  
 est inter unā atheniēsiū turmā adiunctis thessalis & Boetiōꝝ equitatum. In qua  
 non inferiores erant atheniēses & thessali: donec Boetiis equitibus pedites au-  
 xilium tulerūt. Tunc facta fuga atheniensiu thessalorūq; aliquot desiderati sūt:  
 quos tamen ipso die præterq; q; hostem rogarent receperūt: postero die trophæ-  
 um peloponnenses statuerunt. Hæc autem thessalorum auxilia ex uerusta locie-  
 tate atheniēsis affueunt. Larissæi pharsalii: parasii: Cranonii: pirasii: gyrtonii:  
 pheræi ducibus ex larissa quidem polymede & aristono ex sua utroq; factione.  
 Ex Pharsalo autem Menone: & deiceps cæteris suoz; ciuiū ducibus pelopon-



nenses ubi athenienses se obuiam non ferunt: in pugnam ex acharnis mouerunt populatiq; sunt alios quosdam ex populis: sitos inter parnethum & brilessu montes. Dum hi in attica agunt: athenienses centum naues quas instruxerant cum mille armatis quadrigentisq; sagittariis circum peloponnesum miserunt: ducibus carcino: Xenotimi: Protea epiclis: & Socrate antigenis filio. Qui cum hoc apparatu soluentes e portu uela fecerunt: Peloponenses tandiu in attica morati quo ad comeatu suppeditauit: per Boetia quam non inuasere sunt reuersi. Prætereuntisq; oropum regionem nomine piraicem: quam oropii atheniensibus subditi colunt: populati sunt ac regressi in peloponnesum in suas quicq; urbes discesserunt. Post quorum abitu athenienses terra maricq; custodias collocauerunt: quæ admodum per omne bellum custodias acturi erant. Nec non mille talera ex iis quæ in summa urbe essent: placuit ipsis qui præclare fecerant se ponere: nec erogare sed ex aliis sumere in usum belli. Quod si quis aut referat aut ferendis suffragiis optineat mouendam pecunia hanc alios in usus: nisi si hostes classe adoriatur urbem: propulsariq; oporteat poenam morte sanxerunt. Ex hac pecunia cetum extra ordinem formosissimas triremes: quotannis fecerunt cum suis prefectis. Quarum nulla fas erat in aliud quidquam uti: nisi cum eadem pecunia ob idem periculum si opus foret. His centum in nauibus qui erant Athenienses cum quinquaginta corcyrensiu quæ uenerant auxilio prænauigantes: peloponnesum cum aliis non nullis illinc sociis: præter alias clades quas intulerunt: egressi in terram methonem quæ est in Laconica adorti sunt: tum muris inualidam tum hominibus uacua forte in iis circa locis erat cum præsidio brassidas tellidis filius uir Spartiates. Hic recognita cum centum armatis auxilio iis qui intus erant aduenit: perque medium atheniensium exercitum huc illucq; palatum: & ad muros conuersum in urbem irrupit aliquot sociorum in ipsa impressione amissis: eamq; tutatus est. Propter quam strenuitatem ante omnes qui bellum administrarunt apud Spartam collaudatus est. Athenienses inde soluentes abierunt & cum phia Elidem tenuissent biduo populati sunt: & ad prohibendam uim uenientes ex conuallibus elidis trecentos egregios uiros: & ex finitimis illinc eliorum alios pugna inita uicerunt. Cæterum exorto igenti uento cum tempestate iactarentur: in loco portu carente: multi conscensis nauibus præteruecti: promontorium quod dicitur pificis in portum quod est iphia uenerunt. Interim messenii & alii nonnulli qui conscendere naues nequiebat: terrestri profecti itinere phiam expugnarunt: Posteaq; in naues quæ circuibant recepti sunt: Atque illinc relicta phia multa enim iam manus eliorum ueniebant auxilio: nauigantes athenienses alia circa loca populabatur. Per idem tempus Athenienses triginta naues miserunt ut obirent locridem simulq; Euboiam tutarentur duce Cleopompo Cliniae filio: qui egressus in terram non nulla maritima loca uastat: thranium capit: obsides illinc accipit apud alopem quæ ex locris auxilium ferebat commisso certamine superat. Hac eadem æstate æginetas cum liberis uxoribusq; e sedibus suis eiecerunt Athenienses ex probata uel precipue eis belli culpa cum præsertim tutius fore uideretur: æginam utiq; peloponneso obnosiam tenere: suorum colonia illuc missa: pro ut non ita multo post missa est. Illis eiectis peloponnesum atheniensium odio: tum de se benemeritis & terremotus tempore: & seruili bello thyream incolendam: & eius agrum colendum dederunt. Qui ager argiuum ac laconicum diuidit ad mare usque pertingens. Vbi ad hoc tempus eorum nonnulli habitant: cæteri per graeciam dissipati sunt. Eadem quoque æstate kalendis lunaribus: hoc est inter lunio quo solum tempore



creditur posse contingere: sol defecit secundum meridiem nō nullis intermittē  
 tibus stellis: rursuq; e curua in solidam speciē repletus est. Per eandē quoq; æsta  
 tem Nymphodorum abderitem pythēi filium: magnæ apud Sitalcē sororis ui  
 rum auctoritatis: quē pro hoste prius habuerant sibi conciliauerūt; accerferūt  
 q; uolentes per sitalcem cōtrahere cum Tereo Thracum rege societatem. Hic  
 autē Teres sitalcis pater magnum odrisarum regnum primus reliqua Thracia  
 maius reddidit. Nam bona pars thracum ipsius iuris est: nihilq; Tereo illi attiet;  
 qui Procnem Pandionis filiam ex athenis duxit uxorem; neq; ex eadem am  
 bo Thracia exire. Si quidem Tereus dauliā quæ nūc terræ phocidis uocatur  
 incoluit: tūc athracibus habitare. Qua intērea foemiā facinus illud circa Ictym  
 patrauerūt; & a multis poetarum in cōmemorāda philomēa thusciniā auis dau  
 lias celebratur. Et credibile est pandionem tantulo distātem affinitatem ex filia  
 propter auxilium mutuū maluisse; q̄ eam que tot dierum uiam usq; ad odrys  
 as distaret. At Teres ne nomen quidem habens idem regnum odrysarum ui pri  
 mus adeptus est: cuius filiū Sitalcem Athenienses in societate ascuerunt. Cupie  
 tes per hunc sibi & loca in thracia & perdiccam comparare. Cum uenit athenas  
 Nymphodorus & societatem Sitalcis mādato iniit; & filium Ciuem Atheniense  
 fecit nomine Sadocum; & bellum quod esset in thracia dissoluturum se recepit  
 persuaso sitalce: admittendas atheniēsis copias thracū Equitum clipeatorq;  
 q; Cōciliauit eis etiam perdiccam inductis ad thermē illi reddendam. Vnde p  
 diccas protinus atheniēsis ac formioni iunctus. Arma intulit chalcideni  
 bus. Ita sitalces & perdiccas ille Terei; hic Alexādri filius: alter thracū; alter ma  
 cedonum. Rex Fœdus cum atheniēsis percusserunt. Atheniēsis autem q  
 cum centum adhuc nauibus peloponneso obseruabatur. Solion Corinthiorum  
 oppidum postq; diripuerunt: id cum agro solis Acarnanum palerensibus colen  
 dum tradiderunt. Ait actumq; ui captam Euarcho tyrāno eiecto in societatem  
 conscuerunt; & i Cephalleniam insulam uelificantes: citra certamē ea potiti sūt  
 Sita est autem Cephallenia Acarnāiam uersus; & leucadem: quattuor habens ci  
 uitates: Palenses: Cranios: Samæos: pronnæos. Nec multo post reuersæ sunt athe  
 nas naues: sub huius æstatis Autumnum Athenienses cum incolis: duce Pericle  
 Xantippi filio populariter incurSIONem fecerunt in agrum megaricum; & ii qui  
 Peloponnesum cum centum nauibus præteruehebantur: apud æginam autem  
 tunc erant domum repetentes ut acceperunt omnem ciuitatem in expeditione  
 esse: ad Megaram decreto illuc cursu commixti sunt: qui maximus extitit dum  
 taxat coactus Atheniensium exercitus: ut pote florenti ciuitate nec dum mor  
 bum passa: Fuerunt enim atheniēsiū sub armis decem milia: præter tria apud  
 Potidæam: præter incolarum qui una in expeditionem armati prodierunt: non  
 minus q̄ totidē milia præter etiam aliam leuiter armatorum non exiguam tur  
 bam. Hi magna in parte terræ: illius hostiliter cum egissent se se receperunt. Fu  
 erunt aliæ quoq; Atheniensium quotannis in agrum megarensem incurSIONES:  
 nunc equitatu nunc cum exercitu: donec pisæam exciderunt. A quibus etiā ata  
 lante in arcem est muris firmata: & iam extrema æstate hac insula iuxta locros  
 opuntios prius deserta ne predones exopunte; & aliis locrorum oppidis nau  
 gantes Euboiam prædarentur Eiecta sūt autē ista æstate hac post pelopōnensiū  
 ex artica discessum. Ineūte hyeme Euarchus acarnā uolens i astactū reuerti: per  
 suadet Corithiis ut cū quinquagita nauibus mille quīgētos armatos ferētibus se

d iiii



reducerent. Ipse quoque non nihil auxiliorum conducit. Præerat autem his copis ephani-  
nidas Aristonymi: Timoxenus Timocratis: & Eumachus Chrysidis filius. Qui  
illuc nauigantes hominem reducerunt: & cæteræ Acarnaniæ non nulla ad mare  
oppida subigere uolentes: id frustra conati domum reuertebantur. Et cum præ-  
ter nauigantes. Cephalleniam tenuissent: exissentque in craniorum oram: specie  
deditionis ab illis decepti ex inopinato inuadentibus partem suorum amiserunt:  
& cum acrius urgerentur domum se receperunt. Eadem hyeme Athenienses uete-  
re instituto bustum publice fecerunt iis: qui primum hoc in bello mortem op-  
petissent hunc in modum. Facto ante triduum tabernaculo mortuorum ossa pro-  
ponuntur: & suorum quisque reliquiis si quid libeat imponit. Cum efferuntur si-  
ngularum tribuum singulas arcas suæ quaque tribus ossa continentes uehiculo  
portant. Vnus item thorax inanis fertur: constratus eorum qui non extant: qui  
intercecos non fuere comperti. Efferunt autem promiscue uoluntarii quique uel  
Ciues: uel hospites sceminis propinquitate coniunctis ad sepulcrum eiulantibus  
Conduntque in publico monumento quod est iuxta monumentum Callisti apud  
sub urbana. Vbi semper eos sepeliunt qui in bello ceciderunt præterquam qui in ma-  
rathone. Quorum singularem fuisse uirtutem existimantes: eodem in loco se-  
pulcrum fecerunt. Postea uero quam eos humauerint aliquis ab ipsa ciuitate delectus:  
uir haud quam pro inconsulto habitus: & qui pro dignitate conueniat super eos ora-  
tionem habet qualem decet de illorum laudibus: qua habita disceditur. Hoc quo-  
dem more sepeliunt quo per omne belli tempus quoties id eis accidit legitimo  
utuntur. Ut autem ad hos qui primi mortem oppetiere laudandos: Pericles Xantippi  
filius dilectus est. & tempus affuit a sepulcro in excelsum suggestum: quo a pleraque  
frequentia exaudiretur procedens ita disseruit.

#### Oratio Periclis Funebris.

Vlti Quidem eorum que ex hoc hæctenus loco uerba fecerunt: hunc legibus  
institutum morem in contione dicendi: ad exequias defunctorum in bello:  
ut pulchrum laudat. Mihi uero satis esse uisum est: uiroque factis præ-  
stantium factis honores declarare: qualia circa bustum hoc publice instructa con-  
spicitis nec in uno uiro multorum uirtutes periclitari debere: & siue bene siue ma-  
le is dicat haberi fidem Arduum enim in dicendo seruare temperamentum in ea  
re: in qua uix etiam ueritatis opinio asseri potest. Nam auditor qui & rem agnoscit  
& hominem diligit: aliquid fere & opinione & uoluntate sua inferius dictum existi-  
mat. Qui uero inexpertus est: is propter inuidiam quicquid supra suam uim au-  
dit: ait supergressum esse ueritatem. Eatenusque toleranda alienæ laudes uidentur:  
quatenus se ipsum quisque parem arbitratur alicui illarum assequenda: quibus uero  
imparé iis inuidet fidemque non habet. Verum quando quod ita olim iam probatum est  
hæc recte fieri: oportet me quoque legi obsequentem ad uestram singulorum & uolun-  
tatem & opinionem quam plurimum potero accommodare orationem: sumpto a proge-  
nitoribus initio. Aequum enim simul ac decorum est ex hoc loco eis honoré hunc memo-  
riæ reddere: qui Regionem istam ipsi semper incolentes posteris ad hoc tempus  
liberam sua uirtute tradiderunt. Et cum illi laude digni sunt: tum uel magis pa-  
tres nostri qui ad ea que acceperant hoc quantumcumque habemus imperium adi-  
cientes non sine labore partum: nobis qui nunc sumus reliquerunt. Que uero



ultra hoc sunt ipsi nos qui assumus præcipue perfecta ætate propagauimus: & priam omnibus quæ uel ad pacem uel ad bellum pertinent instruximus atque ornauimus. Vbi uero res bellicas quibus parta sunt omnia uel a nobis uel a patribus nostris strenue gestas in propulsandis bellis a barbaro uel a græcia illatis omnino nolens longus esse apud scientes. At quo studio huc euasimus & qua rei publicæ administratione: quibus uel artibus propagatum imperium est: cum demonstraro ad hos laudandos accedam: existimans nec alienum esse hoc tempore ista memorari: nec inutile ab omni ceru ciuium pariter hospitumq; audiri. Fungimur. n. ea rei publicæ administratione quæ uicinæ leges non sectetur Ciuitatum: ipsi potius alteri quàm aliena imitantes: nomenq; habemus non quod ad paucos sed quod ad multos pertinet democratia. Idem iuris quantumlibet priuatim inter se differentibus: omnibus est honores pro ut quisq; aliqd sui specimen dederit: neq; iis qui ex certa parte ciuium sunt potius quàm ex uirtute: neq; propter paupertatem quis quominus publico munere non fugatur: dummodo priæ pdesse possit pro uirili parte prohibetur. Ingenuæ & in re. p. & in mutua quottidia nox opex suspitione uersamur: non succedentes: si uis uicinorū populorū cum uoluptate aliquid agat: ac pferentes innoxia quidem: sed tristem quandam in alieno gaudio seueritatē. Priuata alacriter comunicamus: quæ ad rem .p. spectant minime præuaricamur propter metum: tum eorū qui sunt in magistratu: tum uero legum eorūq; præcipue: quæ uel in auxilium læsorū lætæ uel quæ lætæ non sūt euidentem ignominiam irrogantes. Iam uero laboribus plurimas animi remissiones indulgemus: sacra certamina anniuersariaq; sacrificia cū decenti priuatoz apparatus interponentes: quorū quottidiana declaratio tristitia discit. Importatur huc propter magnitudinem ciuitatis ex omnibus terris omnia: euenitq; nobis ut non magis hinc natiuis bonis fruamur: quàm iis quæ sūt apud alios homines. In studiis aut rei bellicæ hinc quoq; differimus ab hostibus: quod hanc Urbem omnibus exhibemus: nullis expleffionibus hospitum quempiam uel discere uel spectare prohibemus: quæ si hæc non occultata sint profutura hosti si uiderit. Neq; magis aut apparatusi belloz aut fraudibus confidimus: quàm id quod ipsi præstare possumus ad res agendas: animi præstantia apud quosdam in disciplinis iuuenes ab ineunte stari ætate uirile robur: pertinaci exercitatione nanciscuntur. Nos aut qui iam remissius uiuimus: nihilo tamen segnus hostilia discrimina adimus. Cuius rei signum est quod neque lacedæmonii per se tantum: sed cum omnibus terram nostram inuaserunt: & ipsi per nosmet finitimorum fines ingressi: eos qui domi sua tuebantur haud difficulter plerunque subegimus. Adeo nemo hostium unquam aduersus omnium nostram uim ferre se ausus est: tum propter nostrum rei nauticæ studium: tum propter copias quas in diuersa terrarum loca dimittimus. In quorum si quo conferta pugna cum aliquibus nostrum illi fuere superiores: cunctos nos superasse gloriantur: & cum uicti sunt ab uniuersis uictos esse se prædicant. quanquàm si quiete potius quàm laborum assiduitate: nec legibus magis quam generosis moribus perichitari uelimus. Satius est nobis non defatigari erumnis antequàm ueniant. Et cum tps est illas subeundi uideri subire non minus strenue quàm si in erumnis agunt. Licet hinc quoq; Ciuitatē istā admiratione dignā sicut in cæteris cognoscere: quod speciosa quædam socia mediocritate cõplectimur. Philosophamur aut. i. i. opia toleramus: citra aut enervationē diuitiūq; utimur potius in re: oportunitate quàm cū uerborū iactantia. Egestatē suā nulli fateri: de forme est:



de forme ut eam deuiter non anniti. Adest præterea eisdem hominibus suarū si-  
mul & cōmunium rege cura: & iis qui rebus agendis incumbunt non minor de  
rei. p. statu noticia. Soli .n. nos eum qui nihil rationis cum re. P. habet non Ci-  
uem ocioſum: sed inutilem arbitramur. Idem si quas res recte iudicamus conci-  
pimus ue: non existimamus orationem iis rebus officere: sed potius non doceri  
prius illas sicut oportet q̄ exequaris. Nam hoc quoq; præſtātius habemus: quod  
iidem præcipue in iis quæ aggredimur & audacia utimur: & ratione cum aliis i-  
ſcitia fiduciam. ratio cūctationem afferat. Præſtantissimo quique animo æquissi-  
me iudicant: qui & dura simul apertissime ac iocunda cognoscunt: & ob id ape-  
riculis se nō subtrahūt. Idem erga multos ulro uirtutis officiis fugimur. Quip-  
pe qui non accipiendis: sed dandis beneficiis: amicos comparamus. Quoniā me-  
liore conditione est qui benefacit: peiore cui beneficit: cum ille quod fecit tueri  
debeat beniuolētia: hic sciat se indando nō gratificaturæ sed gratiam reddituræ:  
Iidem soli emolumentum magis quā liberalitatis fideliter exercendæ ratione habi-  
ta. Aliis magnifice gratificamur. Atq; ut semel dicam uideretur mihi hæc Ciuitas:  
tum in totum esse græciæ magisterium: tum per singulos Viros corpus ad pluri-  
ma rege genera idoneum exhibere: cū gratia præcipue: & Venustate. Et quia hæc  
in p̄ſentia nō orōis iactatōe magis q̄ rege ueritate nituntur: hæc Urbis potētia  
quā his artibus parauimus est documento. Quæ sola omnium earū quæ nunc  
sunt fama sui ut experimento cōstat maior est: sola q̄ nec hosti occurrēs traſcit  
ob acceptā ab illo cladem: neq; a subiectis male audit tanq̄ indigna quæ domine-  
tur. Neq; nullis potentiam nostrā: sed uel maximis testificamur iudiciis: futuri p̄-  
ſentibus uenturisq; miraculo: nec desiderantes aut hominū præconem: aut quis-  
quis in præſens Carminibus mulceat. Opinionem rege ueritas delet. Sed omnia  
maria omnesq; terras nostra audacia per uias fecimus: ubiq; bonorū malorūq; se-  
peratim monumenta collocantes. Pro hac igitur Ciuitate & isti quid indignum  
ducerent eam euertere: præliantes generose occubuerunt: & reliquorū decet unū  
quenque uelle anniti. Quæ causa mihi fuit ut prolixius de Ciuitate loquens: tū  
docerem non de pari re nobis esse certamen: & quibus nihil simile adest: tū pla-  
nam facerem probationibus horū laudem de quibus nunc a me habetur oratio.  
Cuius laud ea quæ maxima iam dicta sunt. Nam quæ ego Ciuitatis decora præ-  
dicaui: ea nimirum istorum atque eorum similibus uirtuti debentur. Qualis nō  
in multis græcorum de suis operibus ratio constat. Atque mihi uidetur uirtutē  
uiri ut nunc istorū uita significare: mors plane declarare. Et enim iustum est eos  
qui præſtare alia nequeūt: certe i bellis priæ fortitudinem animo p̄ponere. Cum  
melius publice de Ciuitate: quam prius priuatim meruerunt: hoc malum illo  
bono obruentes. Veluti isti quorum nemo neque diuitiis mollitus est præop-  
tans illis in posterum frui: neque spe paupertatis in diuitias commutandæ a sub-  
eundis asperis retentus est: hostilis pene qui salutis suæ cupidores. Simulq; hoc  
omnium pulcherrimum periculum existimantes: uoluerunt ex ultione hostium  
ad hæc peruenire: freti spe id quod non uiderunt consequendi: dignum ēt opus  
ex iis quæ iam uiderant ducentes cui se crederent: fatiusq; esse in propulsanda  
ui pati q̄ icedēdo icolumes fieri. Et cū dedecus ifamæ fugiūt re corpore pertule-  
ūt: & breuissimū itra tps cū fortuna potius p̄ sumā gloriā: q̄ cū timore traſigere.  
Ei isti qdē q̄les par erat tales i priā extitere. Reliq; uero d̄bet miūs qdē obnoxiiū  
caſibus optare: sed nequaq; miūs audacē postulare i hostes: ut hēat animū con-



fiderantes non sola oratione constare profectum: quē apud uos: non minus quā ego cognitum habentes ampliaret quispiam: cōmemorando quantū boni inest in hostibus propullandis: sed uel magis si cōtemplantes quotidie ex operibus potentiam Ciuitatis: efficiamini illius amatores: & cum ea uobis magna uideatur esse: cogiteris uiros magnanimos qui ius fasq; intelligerent in operibus pudētes: ista comparasse: & qui quotiens eis ex sentētia non cessisset: non statuerunt sua uirtute fraudandā esse ciuitatem: speciosissima eam collecta donātes. Publice nā quæ corpora impenderunt: priuatim laudem quæ nunquā senesceret: acceperūt simul & honorificentissimā sepulturam: in qua non magis ipsi sunt siti quā sempiterna eorū gloria: ut se se quoq; offerret tempus uel narrandi uel imitandi celebranda relinquatur. Quippe illustrium Virosq; omnis terra sepulchrum: neq; id domesticorū tantum saxorū testatur inscriptio: sed etiā sine scripto in exterarū gentes egressa memoria: magis apud animum cuiusq; quā apud urnas hospitat. Quos ipsi nunc ad imitandum uobis pponētes & felicitatem existimātes esse libertatem: rursus libertatem esse felicitatē: Nolite bellica recusare discrimina. Neq; n. calamitosi: quibus spes boni non adest: iustius uitæ non parcant: quā ii quoq; diuersa uitæ cōdictio & præserti optima periclitatur. Tristiorq; est uiro prudentia prædito cōtumelia comes ignauia: quā per robur & publicā spem sine sensu futura mors. Ideoq; parētes istorū: nūc quicūq; adestis non magis defleo quā cōsolor. Cum n. multiplicibus dum educātur ut scimus subiaceāt accidentibus: pclare cum illis agitur quā præclarissimū sortiuntur: ut nunc isti obitū uos mœrorem: & quibuscūq; datum est ut eorū uita foeliciter acta pariter & finita censeatur. Nec me fallit arduum esse psuasum: ne mœsticiā sentiat is quotiens uobis istorū memoria refricabitur: in aliorū rebus secundis quibus & ipsi aliquādo exultastis: & ex iis bonis non quibus nunq̄ potituri: sed quibus diu potiti priuātur. Tolerare tamen oportet se aliorū liberorū eos qui in ætate adhuc sunt pcreandi. Si quidem futura soboles & quibusdam erit particularis obliuio defunctorum: & rei publicæ bis proderit q̄ eam nec desolatā patietur & tutam præstabit. Non n. possunt aut par aut iustum cōsiliū dare ii qui exponunt periculis liberos: istorū more & qui non exponūt. Vos uero qui in ætate processistis: quo diuturniorē uitam foeliciter traduxistis: eo plus lucri uos fecisse existimetis: & hoc quod super est uitæ breue futuræ. quod utiq; ob istorū gloriā leuius fiet. Sola namq; magnanimitas non senescit: nec magis in affecta iam ætate lucrari delectat: ut quidā aiunt quā honorari. Filii autē horū: ac fratres qui adestis magnum uideo uobis ppositum esse certamen. Nam eius qui factus functus est uirtutē nemo non solet prosequi laude: ac fere supra modum. At uos non pares iudicamini: sed aliquātulo inferiores esse. Quippe uiuētium inter æmulos liuor est. Quo sublato uirtus cum beniuolo celebratur assensu. Si quid autē me oportet de muliebri quoq; Virtutis cōmemorare: earum quæ nunc erunt uiduitate breui omnia exhortatione complectar. Et enim ingenti uobis est gloriæ nō esse uos sexu uestro infirmiores: hoc est pudicas esse: Cuius rei decus dedecus ue nimium cadit in uiros. In hac ego oratione legibus iuncta retuli quecūq; hūi utilia: & re ipsa qui sepeliebantur ornati sunt. Quorum liberos Ciuitas hinc ad pubertatem publice aler: utilē pfecto & istis & futuris pponēs laureā taliū certaminū. Quæ n. uberrima uirtutis pposita sūt p̄mia: ad ea optio q̄sq; i rem. p. aīo cōtēdit. Iam postquam suos quisque necessarios deplorastis abscedite. Actum est autem huiusmodi funus hyeme: tum qua primus annus belli finitus est. Ineūte ætate.



Peloponneses sociiq; ex duabus quæ admōm superiore anno ptibus Atticam ingressi sunt: duce Archidamo zeuxidami filio lacedæmonioꝝ Rege: castrisq; positis regionē populabā tur. Vbi cū nō multos dies fuissent: morbus primū apud Atheniēses cepit: Priu quidem ut aiunt: alibi quoq; & circa lemnum: & aliis multis in locis grassatus. Cæterq; neq; tantum pestilentia: neq; tantum funeꝝ usq; fuisse memoratur. Nam huic nec medici pares erant ignoto eis inter initia: imo, ipsoꝝ plurimi exstinguebantur: ut maxime illos adibant: nec alia ulla hoīum ars: nec quæ in templis exposcebantur: nec diuinationes & quæ sunt id genus quibus utebantur: omnia deniq; frustra fuerunt. Eaꝝ homines malo ipso euecti cū morerentur relinquerunt. Incepit autē ut fertur primum ex æthiopia quæ ē super ægyptum. Deinde in ægyptum, lybiamq; descendit: & in regis magna ex parte regionē confestiq; Athenas uisit. Principio i piræo cōtagionis factor: ita ut ab eis diceret uenena in puteos (nōdum, n. illic fontes erant) a Peloponēsiis esse delecta. Mox & in superiorem urbem processit multoq; magis iam mors ingruerat. Refferatur igit hoc ut cognoscat quisq; uel peritus medicina: uel imperirus unde credibile sit id extitisse quasue satis idoneas existimet causas: quæ ad tantā mutationē uim haberēt. Ego uero que potero referam: & quæ sibi quisq; proponēs si quādo hoc rursus incidat: iam predoctus habeat aliqd præcipue unde nō ignoret aperiā: & ipse passus hūc morbū & alios patiētes ituitus. Enī uero ānus ille ut cōfessiōe fere oīum cōstat maxie imuis fuit alioꝝ morboꝝ. Quod si quo qs alio prius laborabat: si morbus i hūc oīo cōuertebat. Cæteris quoq; salubri corpore repēte nulla ex causa corripiebāt: ante omnia capitis acres feruores oculoꝝ suffusio ruboris adustioq;. Intra uero statim lingua cum faucibus sanguinolenta uisebatur: spiritus arēte & cū grauiolentia meabat. Deinde ex iis sternutatio raucitasq; exitebat: nec diu post labor in pectus cū uehementi ruffi descendebat: & cum ad precordia heferat illa uexabat: sequebātur cūctæ fellis & humoris quæ: a medicis nominatur apocatharses: & ipse cū ingenti cruciatu: & plerisq; inanis incidebat singultus: acrem ciens spasmus: qui in quibusdam protinus in quibusdam serius sedebatur. Et corpus quidem exterius non admodum feruens tactu erat neq; pallidum: sed subrubrum fuscum minutis pustulis ac papulis scatens: interius at ita ardebat: ut neque per quam tenuia uestimenta aut sindones initii neq; aliud quippiam nisi nuditatem sustineret. locundissimum erat ingelidam se ipos aquā abiicere: id quod in puteis multi eoz quibus custos deerat fecerunt in exhauista siti adacti. Quāq; perinde erat nimis ac miūs bibere. Accedebat huc iqes mēbroꝝ perpetuaq; uigilia. Neq; uero corpus quoad morbus augebatur flaccescebat: sed opinatione hominū fortius pesti reluctabatur. Adeo plurimi itra nouum & septimum diem ab ardore urente uitalia necabantur: adhuc aliquid roboris habētes: aut si hoc tēpus exissent: tamē deficiente ad ureꝝ morbo atq; illū acriter cōuellente: idq; cū assiduo profluuiio multi quoq; post mōm debilitate ipa pibat. Peruagabat n. oēm corporis supficiē: i capite primū coalita lues. Ex q utiq; pnciosissima si qs cōualescebat eius uiolenciā significabāt extrēa mēbroꝝ. Si qdem aduerēda & ad sūmas manus sūmosq; pedes prupebat: qbus nō nulli amissis liberabātur: qdā amissis & oculis. Sūt ēt quos simul ac furexerūt oīum pariter cepit obliuio necessarioꝝ quoq; ac sui ipsorum. Nam genus morbi in singulis extitit: & maius quam ut exprimi & acerbius: quam ut humana natura tolerari possit: in hoc declarans præcipue aliquid aliud fuisse præter consueta. quod cum multa hominum cadauera iacerent insepulta alites quadrupesque



ea uel nō adierūt: uel quæcūq; gustarūt attigerūtq; pire. Quibus ex auibus eu-  
 dens fiebat cōiectura:q; neq; circa cadauera neq; alibi uilebātur. Canes magis  
 ppter hoīs cōsuetudinem mali significationē dabāt. Veꝛ ut alia multa calamita-  
 ris genera pter eā: quæ singulis acciderūt aliis q̄ aliis asperius eiuſmōi ī totū mor-  
 bus fuit. Cū aliud quidā insolens accessit: quod tūc aīos affligeret: quod quicq; d  
 fiebat proficiebat ī morbū: peribātq; alii per icuriā: alii per multā curationem:  
 nec de ulla medicina cōstabat: quā quis diceret utilem fore si offeret. Quod. n.  
 alteri proderat: id officiebat alteri. Corpus integrū erat nullū p̄ se ferēs roboris  
 ībecillitatis ue discrimē: idq; & ipsi quātalibet obseruatione curaretur a peste cor-  
 ripiebat. Teterrimū tamē totius male fuit aī defectio: quotiēs quis languoris si-  
 bi cōsciis: p̄tinus anticipata desperatione sui multo se ipsos magis destituebant:  
 nec languori resistebāt. Et quia alius ob alterius curationē plus lædebat ritu ob-  
 uium moriebātur: quæ p̄cipua mortiuū causa extitit. Nā siue p̄metu iuicem non-  
 adirent destituti peribāt. Vnde multæ domus uacuæ factæ sūt: siue adirent īficiē-  
 bātur: & p̄cipue qui officii gratia diligētius aliq; ad ministrassent: ut pote pudore  
 nō adeundi aicos ipsi sibi nō parcētes. Postq; domestici eos qui uita excesserāt:  
 cōplorauerāt deficiebāt luis uehemētia superati. Veꝛ ii p̄cipue moriētem labo-  
 rantemq; miserebātur: qui ipsi euaserant. Quippe id iam antea experti ac de se  
 securi. Neq; n. bis eundē morbus corripiebat dūtaxat ut extingueret. Qui qdē ab  
 aliis beati cēsebāt: & sua ipsi spōte ob suæ sospitatis læticiā spem ī posteq; p̄sume-  
 bant: ne quādo a lio morbo absumerētur. Angebat autē eos p̄ter igruentem pestē  
 cōportatio reꝛ ex agris in urbem iis qui ex agris migrauerāt grauior. Quippe do-  
 moꝝ penuria ī cauernis utiq; t̄pre Estiuo aīam strāgulantibus agitabant. Ita nō  
 mō sine ulla dignitate expirabāt: sed alii aliis ī mortui mutuo iacebant: semiani-  
 mesq; in uīs & circa fontes omnes aquæ desiderio uolubantur. Quin ipsa tem-  
 pla in quibus tabernacula fecerant: reſercta erant illic mortuoꝝ hominibus uio-  
 lentia mali quid agerent non habentibus ab alienatisq; a cognitione sacroꝝ san-  
 ctōꝝq; perturbatis pariter omnibus sepulcroꝝ uiribus: quibus antea utebantur  
 cum sepelirent quisq; ut poterant. Multi quoque crebra iam familiarium strage  
 quia idonea deerant: ad pudenda conuertebantur sepulcra. Nam alii occupatis  
 quos alieni extruxerāt. Pyris mortuū suū iponebāt: ignemq; subiiciebant alii cū  
 alter arderet superiecto quem ferebant abibant. Vnde primum incepit in Ciuita-  
 te uicium hoc ī maius euasurum. Facilius enim quis audeat ea quæ prius occul-  
 ta uoluisse: ne comperata forent inimicis uoluptati. Videntes tam iri promptu  
 fortunæ cōmutationem beatos repente morientes: modo inopes repente illorū  
 bona consequentes operæ p̄cīnm putauerunt: ad subita gaudia uoluptatesq; trā-  
 sire diurnam arbitantes & uitam & pecuniam. Nemoque per honestatem quā  
 cernebat animum induxit: ad inferendas sibi erumnas: inexploratum habēs: pri-  
 us quā ad illā pueniret occūberet nec ne. Quod autē ī præsētia erat iocundū &  
 undiq; ad se aīum pelliciēs: id & honestū cōstituebat: & utile deoꝝ metu aut ho-  
 minū legibus nequaq; coercitus: cū & in æquo poneret piū uel ipiū eē uidentes  
 æqliter cūctos oportere mortē: nec timerēt eo usq; uindictæ ueniēdū: ut delicta  
 uiuētes luerēt: multoq; maiorē illius iudicii p̄enam iminere: iquo tulissent iam  
 facta sententiam quæ antequā decidat consentaneum esse se aliquantulum uita  
 frui. Tali igitur clade Athenienses circunuenti uexabantur. hominibus intra  
 muros mortem obeuntibus & extra hostibus agrum ferro igniq; uastantibus.  
 Quā in calamitate cū alia repetebātur memoria qualia credibile ē: tū uero hoc



carmen quod senes aiebant iam pridem decātari. Doriacū uēiet Limo comitāte  
 duellū. De quo altercatio erat num Limos. i. pestilentia in hoc carmie ab ātiquis  
 nominaretur: an Limos. i. fames. Sed euicit in p̄sentiaꝝ merito pestilentiaꝝ interp̄  
 ratō. Ad ea. n. quæ patiebantur hoīes oraculum retorquebāt. Equidem existimo  
 si aliud post hoc aliquādo contigit doricum bellū itidem ex rege fide famē cā  
 raturus. Memorabant præterea qui norant oraculum lacedæmonioꝝ cum illis  
 deus consulentibus: an oporteret bellum mouere: Respōdit penes omni conatu  
 bellantes uictoriam fore se quoq; ip̄m auxilio. Itaq; similia circa hoc quoq; futu  
 ra augurabātur. Morbus aut̄ primo statim Pelopōnesiū ingressu cepit nec ip̄sā  
 Pelopōnesum inuasit ut dignum relatu sit. Athenis p̄cipue grassabatur. Secūdo  
 loca aliis oppidis: ut quotq; itequētissimū populo erat. Et hæc quidē quæ circa  
 morbum extitere: Pelopōneses uero ubi campestria populati sūt in partē: quæ  
 maritima uocatur processerunt usq; ad lauriū ubi sūt argentea metalla Atheniē  
 sibus: & hanc primum quæ Pelopōnesum spectat. Deinde quæ ad Euboiā & an  
 drum uergit uastauerunt. Pericles aut̄ tunc quoq; dux in eadem perstabat sentē  
 tia: sicut superiore expeditione fecerat ne Athenienses exirent. Qui cum hostes  
 adhuc in campo agitarent: prius quā in maritimas copias promouerent: centum  
 naues ad inuadendum Pelopōnesum instruebat: quas omībus præparatis soluit  
 ducens in iis Atheniensium armatoꝝ quattuor milia trecentos Equites in hip  
 paginibus. Quas tunc primum ex uetustis nauigiis fecerant: Comitātib; Chiis  
 & lesbiis cum nauibus quinquaginta. Dum solueret Pericles cū exercitu Pelopon  
 nenses ad maritima atticæ agentes reliquit: Vbi peruentum est Epidaurē q̄ est i  
 pelopōneso magna agri partem populati sunt: adortiq; urbem i spem uenerant  
 expugnandi: sed non successit. Recipientes se illinc idem fecerunt in ora Troize  
 nidæ & halide & hermiōide. Quæ loca in pelopōneso sunt ad mare omnia. Pro  
 fecti illinc in Prasias quod est i ora maritima laconicum oppidū uastato agro ip  
 sum ceperunt diripuerūtq;. His actis domū rediere nec nacti sunt ap̄d atticā Pe  
 loponnenses iam domum reuersos. Quādiu Pelopōneses i attica erant: & Athe  
 nienses cū Classe nauigabāt: tādiu morbus Athenienses domi forisq; uexabat. Ex  
 quo ferebat Pelopōneses metu morbi: quē detrañ fugis discebāt in Ciuitate ferui  
 re: & simul sepeliri mortuos sētiebāt rapti ex finibus excessisse. Hac at̄ expedi  
 tione Pelopōneses cū diutissime māssissent: uniuersā regionē ferro populati sūt. qua  
 dragita ferme diebus illic cōsūptis. Eadē æstate agnōn. Hicæ & Cleopōpus Cli  
 niæ filius collegæ i p̄tura Periclis: sumptas easdem quibus ille usus fuerat copias  
 festinato duxerūt: aduersus eos qui sunt i Thracia Chalcidēses Potidæaq; adhuc  
 obsessā cū puenissent: machinas urbi admouēt: oīq; ope illā expugnare conātur.  
 Sed neq; conatus hic neq; apparatus alius p̄cessit iterueniēte morbo: q̄ p̄sus i  
 Atheniēsiū exercitū grassabat̄: ita ut eo prior exercitus: ob hūc q̄ cū Agnone sup  
 uenerat læderet̄: cū hætenus p̄spera ualitudine usus eēt. Nā phormio cum mille  
 sexcentis apud chalcidēses āplius nō erat. Itaq; agnō mille q̄nquaginta militibus  
 quadragita circiter intra dies morbo amissis Athenas re nauigauit relictis pri  
 stinis in potidæe obsidione militibus. Post alteram uero Peloponnesum  
 i uasionem athenienses cum & ager ip̄sorum iterum ferro uastaretur: & morbo  
 pariter ac bello p̄meret̄: mutata uolūtate Periclē i simulabāt: tāq; auctore ip̄is bel  
 li gerēdi eiq; calamitates referēbat acceptas. Igit̄ adcedēdū lacedæmoniiis aīo icli  
 nat̄. Sed missi aliquot legati re ifecta redierūt. Tūc ūdiq; cōsiliū iopes i piclē iue  
 hebāt. Ille cernēt eos p̄fētē statū ægre ferētes oīaq; agētes: q̄ ip̄e p̄uiderat aduoca



ta cōtione:adhuc.n.prætor exercitus erat exhortatus ē eos ad bene spādū reuo-  
cans iracūdiā ad lenitatē & metū ad fiduciā, pcedēs:atq; hūc ī modū locutus ē.

Oratio periclis

Ec in expectata mihi uestra in me indignatio fuit:intelligo.n.eius cau-  
sas & eam ob rem coegi concilium:ut in memoriā redigam ac repre-  
hendam:si quid uos haud recte uel mihi succenseris uel aduersis suc-  
cumbitis.Esigo.n.existimo.melius agi cū Ciuibus priuatim:si tota Ciuitas fortu-  
nata sit:q̄ ī per singulos ciues foelix sit. Publice uero Labefactetur. Nam quom-  
euertitur patria:is cui priuatim bene est:nihil tamē minus & ipse euertitur.Cui  
aut male is in illa prospere agente multo magis in columis est. Quotiens igitur  
patria suas ipsius potest tolerare clades:quas nemo unus possit: quo pacto non  
conueniat uniuersos illi opitulari: neq; id quod nunc agitis domesticis iacturis  
attōitos ræi publice salutem pro derelicta habere:incusantes me qui bellandi cō-  
siliū dedi:atq; adeo uos ipsos qui id comprobastis.Et mihi tali uiro irascimini  
qui ut reor sum nulli scds uel in cognoscendo q̄ opus lacto sunt:uel in explican-  
do:uel in amanda Ciuitate:uel in uicenda pecunia.Nam qui nouit neq; id quod  
sentit explicat perinde est ac si nesciret. Qui uero utrunq; habet nisi studiosus  
rei publicæ fuerit is per æque nihil ex utilitate Ciuitatis loquetur. Cui aut hoc  
etiam affuerit:si idem pecunia uincatur pro hac una habebit cuncta uenalia.Ita  
que si mihi hæc omnia mediocriter præter cæteros adesse uos iudicâtes de bel-  
lo gerendo fidem habuistis:nunc haud probe eidem crimen imponitis.Et enim  
eos qui prospera fortuna utuntur bellum poptare quā pacem: magna uecordia  
est.Sin uero necesse sit: aut finitimis cedentes imperata facere: aut pro uictoria  
belli adire discrimen:profecto qui cedunt iis q̄ resistunt uituperari digniores.Et  
ego quidem idem qui antea sum nec a sentētia discedo. Vos aut uacillatis:quos  
constat integra re mihi aquiescere accepta calamitate poenitere: & rōnem meā  
uestra infirmitate metientes non rectā iudicatis. Quia sensum molestiæ unus  
quisq; hætenus habuit:cōmunis aut utilitas nondum patet. Magnaq; mutatio.  
ne facta & hac ex leui momēto mēs uestra languescit:ad ea pferenda quæ decre-  
uistis.Rapiunt.n. consiliū repentina & inexpectata & longe præter opinionē  
accidentia:id qd̄ nobis cum circa alia:tum uel maxime circa morbum usu uēit.  
Tamen cum urbem Ciuitatemq; magnā hēamus: & perinde Egregiis institutis  
simus educati: decet ne maximis quidem nos incōmodis uelle succumbere nec  
amplitudinem nostram labefactare.Nam æqui iuris esse homines censent:& ac-  
culari eum qui per ignauiam gloriæ quā optinet desertor est:& odisse eum qui  
p̄ confidētiā gloriā ad se nō pertinētē affectat:sepositoq; priuata:re & dolore de  
beūs salutē publicā uindicare:huic belli labori ne magnus sit: ne ue aliq̄ cōtigat  
resistētes. Et satis quidē illa sint ī q̄bus alias sæpe demonstrauī: menō iure uobis ī  
suspitionē uenire.Aperiā aut & hoc qd̄ neq; ipi uidemini unq̄ cogitasse: cū uob̄  
assit:De magnitudie loquor iperii:neq; ego ī pristinis orōibus usurpauī:ne nūc  
qd̄ me moraturus:ut pote spē ipā iactantiusculū:nisi uos p̄terrōem attōitos ui-  
derē.Ipi qd̄ existimatis:ī socios tātū uos tenere iperiu. Ego uero pnūcio ex dua-  
bus p̄ibus quæ ī usū patēt terra & mari:uos alterius īsolidū potētissios eē dūta-  
xatq;tenus obire cōsuestis:& si plus obire uelletis potētissio fore. Neq; ē hac tē-  
pestate rex q̄spiā:aut aliq̄ gens q̄ uos īstructa q̄ nūc ad ē classe nauigâtes p̄hibere



possit. Qui ex potentia ut apparet ne iis quidem caremus: quæ uos magnificitis ad domesticum & terræ usum pertinentia. Itaque non est consentaneum iniquo uos ea ferre animo: & non potius æquo atque sedato: existimantes ornamentum diuitiarum apud potentiam esse: & libertate per nos incolumi facile hæc iri recuperatum. Quæque sine seruiamus imminui libenti animo patimur: in neutro degenerare nos a patribus nostris iudicandos: quæ hæc non ab aliis acceperunt: sed laboribus suis parata atque custodita nobis tradiderunt. Nam turpius est quam conatu potius frustrari ex ui potentem. Conuenitque aduersus hostem ire nos: non modo confidentes sed etiam fidentes. Si quidem confidentia ex improvisa quoque prosperitate ignaui etiam aliquem cadit: fiducia uero prebet ei qui se consilio credit ut hosti preualeat id quod uobis accidit: & in pari conditione fortunæ solertia ex altitudine mentis tutiorem reddit audaciam: spei cuius uis in lubrico est: minus fidei habens: quam ex presentibus copiis consilio cuius exploratio prudentia est: Decet item uos publice ob imperium dignitati qua cuncti lætamini consulere nullum recusantes laborem: nisi & honores recusatis: neque existimare de libertate tantum amittendam rem esse. Sed de amittendoque imperio periculumque subeundum: ob eas quas in imperio contraxistis offensas. A quo discedere uos iam integre non est: Ne quis hoc in presentiarum ueritus existimet se nullo negotio liberaliter degere. Quippe imperium iam ueluti tyrannidem administratis: quod summere quidem uideatur esse iniurium: deponere autem periculosum. Nam huiusmodi homines qui bellum timeant persuadendo: alios protinus & Ciuitatem perderent & si quibus ipsi præessent eos liberos esse sinerent. Enim uero otium neque potest esse in colume nisi negotio modicum: neque in principe Ciuitate conducit: sed in ea quæ bona fide tolerat seruitutem. Vos uero neque huiusmodi ciuibus seducamini: neque mihi succedatis cui de bello gerendo fuistis assensi. Quod si hostilis aduentus ea fecit quæ facturæ esse credibile erat: uobis sibi obedire nolentibus: & si accessit præter expectationem hic morbus: res sola omnium spe nostra potior. Unde scio me magna ex parte magis iniustum esse: profecto iniuste me perosi estis: nisi & quotiens uobis prospere præter opinionem euenit: eam mihi foelicitatem referatis acceptam. Oportet. nam quæ diuinitus necessario quæ ab hostibus perficiuntur fortiter ferre: Quæ cum fuerint olim in more huius Ciuitatis caute: ne nunc dissoluantur in uobis. Cum præsertim sciatis eam apud omnes homines ideo maximum habere nomen: quod non cedat aduersis: quodque plurimos labores ac plurima corpora in bello consumperit: & summa ad hanc diem sit potita potentia. Cuius apud posteros in æternum si quando nunc cædamus: Natura. nam comperatum est ut omnia decrescant: memoria deferatur atque adeo græcorum quoque quoniam græci nos latissimum tenuimus imperium & maxima tolerauimus bella: tum aduersus uniuersos: tum aduersus singulos: ciuitatemque opulentissimam & frequentissimam habuimus. Quamquam qui segnis est ista haud dubie uituperabit sed regum gerendarum studiosus æmulabitur. Quod si quis opes non adeptus sit inuidebit: Ceterum odisse & moestum esse omnibus quidem in suo tempore contigit: quicumque se dignos existimarunt ut aliis imperarent. Quisquis in maximis rebus inuidiam suscipit recte is consulit: nam odium non ad modum resistit. Verum splendor in præsens & perpetua in posterum gloria celebranda reliquitur. Quæ duo uos prospicientes decus futuræ: & dedecus præsens: alacri iam animo decus capescite: ac dedecus deuitate: nullum ad lacedæmontos Caduceatorem mittendo: significantes uos presentibus eruminis opprimi: tanquam si qui quoniam inter accidentia & minimum afflicti sunt animo & re quam maxime reluctanti: sunt omnium



& priuatim & publice præstantissimi. Talibus pericles dictis temptauit: tum mirigare i se conceptam Atheniensium iram: tum animos a præsentibus malis abducere. Cui publice quidem acquieuerunt: nullisque amplius ad lacedæmōios missis legatis i pensi icubere i bellū: priuati tamē difficultates ægre ferrebāt: plebs quia quas tenues habebat facultates exhauriebātur: proceres q̄ eximia in agris prædia uillasq̄ sūptuose magnificeq̄ edificatas amiserāt: p̄ pace maximū oēi bellū habentes. Nec priuāq̄ gerebāt indignatiōem poluere: q̄ cū pecūia mulctarūt: rursusq̄ nō multo post id quod fieri uulgas amat: ducē delegerūt oium ei rerū permissio arbitrio: quē & si suam quisq̄ uicem dolentes obiacturam rei familiaris abiectiori iam aio erant: tamen illi quæ ad re. p. spectabāt longē omniū præntissimū iudicabant. Quādiu enim rei publicæ præfuit in pace moderate eā ad ministravit integre tutatus ē amplissimā reddidit: illatoq̄ postea bello Ciuitatis uires ut liquet præuidit. Cuius post obitum prouidentia in bellum: duos enim ab eo moto annos & dimidiatum uixit uel magis cognita ē. Nam is dicebat ita demum uictores euasuros: si bello abstinerent rem nauticam: curantes neq̄ impium capefferent bello: neq̄ ciuitatem in periculum uocarent. illi uero hæc omnia e cōtrario ægerūt: & cætera quæ extra bellum esse uidebantur ex sua quisq̄ ambitione atq̄ priuato quæstu in sua sociorūq̄ perniciē administrauerūt. Quæ si p̄pere cessisset fructuosa priuatis hominibus: & honorificata potius fuisset. Cum uero improspere cesserint perniciosā in bellum rei publicæ extiterūt: Cuius rei causa fuit q̄ cum ille polleret dignitate atq̄ consilio: & pecunia proculdubio incorruptus esset: libere multitudinem continebat. Nec magis illi se cōmitēm q̄ ducem præbebat. Nec enim adeptus per illicita potentiam aliquid ad uoluptatem loquebatur: sed unde moueret indignationem cum auctoritate cōtradicebat. Quotiens itaq̄ intelligebat eos quippiam in tempestiue ferociterq̄ conātes orationis acrimonia deterrebat. Quotiens ab re formidantes rursus ad fiduciā erigebat. Deniq̄ uerbo quidem popularis status re autem ipa penes primariū uirū p̄cipatus erat. Nā q̄ successerūt cū potius iter se pares foret primū quisq̄ locum affectātes ad demulcedum uoluptatibus populū se conuerterunt negotiis relaxatis. Vnde cum alia multa ut i magna ciuitate: tum uero illud peccarunt q̄ in sicilia nauigauerunt: magnū imprudentiæ flagitium: non tam propter eos aduersus quos ierunt: q̄ propter eos qui miserunt non prospicientes iis quos mittebant. Nam dum domi inuicem p̄turbātur: mutuisq̄ criminibus de p̄ncipatu contendunt: statum postea exercitus conquassarunt. Re autem apud Siciliā ifeliciter gesta: alioq̄ apparatu amisso: cum classis maiore parte: & intra urbem iam seditione laborantes: tamē tres annos restiterūt: & prioribus hostibus & siculis ad hos adiūctis cum iam pleriq̄ sociorū defecisset: & mox Cyrus regis filius esset in partibus pecunia ad classē Peloponnensibus data. Neq̄ prius iuccubuerūt q̄ ipsi priuatis inter se discordiis collisi defecerūt. Adeo suppeditabāt pericli quæ ipse præuiderat: & quidem facile sane ad resistendum i eo bello Peloponnensibus: Lacedæmonii autem sociiq̄ eadem æstate centum cū nauibus ac militibus mille: Cnemo spartiata nauarcho profecti sūt: in Zacynthū isulam: quæ eregione elidis iacet: achæorum qui sunt in Pelopōneso coloniā Atheniensibus belli sociā: Egressiq̄ in terram multa hostiliter egerunt: & cum illos ad dedicionem non possent compellere: domum se receperunt. Eadem iam extrema æstate Aristeus Corinthius: Lacedæmonioq̄ legati Aneristus: Nicolaus: Prathodemus: ac Timagoras Tegeates: & suo nomine pollis Argius iter ha-

c



bentes ad Regem in Asiam: si qua ratioe persuaderent illū: ut pecuniā daret bel-  
 liq; societate iniret. Adierunt prius in thracia Sitalcem Therei filium uolētes:  
 si possent eum inducere ad cōmutandā cum ipsis quam haberet cum Athenien-  
 sibus societatem: simulq; cū copiis eundem Potidæam quā exercitus athenien-  
 sium obsideret. Cūq; per regnū sitalce iter ingressi essent transituri Hellepōtū:  
 ad pharnacem pharnabazi filium: a quo erant ad Regem deducendi: forte legati  
 Athenienses cum apud Sitalcem essent Learchus Callimachi: & Amēiades Phi-  
 lemonis suadent Sadoco Sitalce filio: qui factus erat Atheniensis: ut ipsis illos i-  
 terciperent: ne ciuitatem eius per quam ad regem pergebant aliqua ex parte læ-  
 derent. Is autem persuasus missis aliquot cū Learcho & Amēiade eos iā Thra-  
 ciam emensos: anteq; nauem cōscenderēt Hellepōtū trāsituri cōprehendit: iuf-  
 sitq; his dari eos traditos iadē Athenas portauerūt. Vbi peruētū ē ueriti Athe-  
 nienses: ne quid Aristeus rursus adhuc in ipsos grassaretur: si euasisset quē ātea  
 oīumque apud Potidæam & Thraciā acciderāt auctore fuisse constabat: cūctos  
 eodem die interemerunt indemnatos: & quedā dicere uolentes atq; infossas de-  
 iecerūt: arbitrati se iuste suis sociorūq; negotiatoribus parentare: quos circa Pe-  
 loponnesum onerariis nauibus cursum tenentes: nacti Lacedæmōii trucidarāt  
 infossasq; abiecerāt ipsi iniuriā priores. Quippe initio belli quolcūq; mari ce-  
 pissēt: omnes uelut hostes uita priuabāt: siue Atheniēsū partes secutos siue neu-  
 trorū: circa extremum eiusdē ætatis Ampraciote ascitis in societate multis bar-  
 barorum Expeditionē sumpserūt aduersus Argos Amphiloichicū: cæterāq; Am-  
 philochiā exorta hinc primū similtate. Amphiloichus amphiarai filius post bel-  
 lū troianum cum domū repeteret: exosus argi domiciliū cōdidit in sinu ambra-  
 cico urbem: quā nomie primæ suæ appellauit argos: cognomie Amphiloichicū  
 cum cætera amphilochia quæq; fuit in omni ambracia maxima potentissimos  
 habens populares. Ii multis postea ætatibus agitati cladibus Ambraciotas sibi  
 finitimos in consorcium accersierūt: linguamq; tunc primū ex ambraciotis una  
 habitantibus græcā effecerunt. Nam cæteri Amphiloichi barbari sūt. Progres-  
 su itaq; tēporis Ambraciotæ urbe argiuis expulsis ipsi potiuntur. Qua de re Am-  
 philochi se se acharnanibus dedunt: & utriq; in auxilium uocant Athenienses.  
 Abiis phormio dux cum triginta nauibus ad eos missus: ubi peruenit ui argos  
 capiunt: Ambraciotas diripiunt: cōmuniter ipsi urbem icolunt. Atq; his gestis  
 primum iter Athenienses inita est Acarnanescq; societas: & Ambraciotis orta  
 aduersus Argiuis propter suorum captiuitatem similtas. Postea uero belli tem-  
 pore coacta manu & ipsorū & chaonū & aliorū quorūdam ex finitimis barbaro-  
 rum argos se contulerūt: & regione occupata: cū urbem aggressi expugnare ne-  
 quisent: domum in sua quicq; loca redierunt. Hactenus ætate gestum est: in eu-  
 te hyeme Athenienses uiginti quidem circa Peloponnesū naues dimisere Phor-  
 mione duce. Qui pfectus ex Naupacto obseruabat nequa nauis Corithū sinūq;  
 Crissarū aut intraret aut exiret. Alias autem sex in Cariam lyciāq; duce Melesan-  
 dro illinc pecuniā exacturas & oneraria nauigia ex phaselide & phoenice: atq; ex  
 illa continente pficiscentia phibituras a latrōibus ex Pelopōneso ifestari. Egres-  
 sus in lyciam Melesander eductis in aciem Atheniēsū socialiūq; nauū copiis  
 superatus occisusq; est amissa suorū pte. Eadem hyeme Potidæate cū iā obsiden-  
 tibus ipares essent: & Pelopōnesū Expeditiones i atticam nihil magis summo-  
 uisent ab obsidiōe Athenienses re frumētaria deficiente: Adeo ut iā præter alia q̄  
 acciderūt penuria cibi: quidā mutuo se depasti essent: ita demū in colloquiū de



deditiōe uenerunt cum Atheniensū ducibus quibus ea cura mandata erat Xenophonte: Euripidis Hestiodoro: Aristoclide & Phenomacho Callimachi filio. Qui ideo condictionē acceperūt q̄ uidebant exercitus erumnā ī loco hyberno: & duo milia talentoz̄ in oblidione per patriam esse consumpta. Conuenit itaq̄ ut exirent ipsi & liberi & auxiliares cum singulis uestimentis: fœminæ cū binis cunq̄ certa singuli ad uiaticum pecunia: Et hi quidē interposita fide in regione Chalcidis abierūt quo quisq̄ potuit. Athenientes uero duces suos q̄ ī iussu ip̄orum conuenissent incusauerunt: existimantes hos si uoluissent Urbē expugnatos fuisse. Eam postea colōis ex suo copore illuc missis habitauerūt atq̄ nāc per hyemem gesta sunt secundusq̄ belli annus finitus quod Thucydides cōscripsit. Ineunte ætate Peloponnēs sociiq̄ nō in atticam sed aduersus Plataeam cū exercitu uenerunt duce Archidamo Zeuxidami filio lacedæmoniorū rege: quē castra iā metatum cum regione uastaturum: missa p̄tinus Plataensium legatio adiit: itaq̄ īquit.

#### Oratio Legatorum Plataensium

Archidame ac Lacedæmonii neq̄ iuste neq̄ edignitate uestra patrū: q̄ uestroz̄ facitis: q̄ agrum Plataensem hostiliter insidet s. Nā Paulanias Lacedæmonius Cleōbroti filius q̄ graciā Medorū dominatu laborauit: cum iis graciis q̄ pugnae apud nos committæ ultro subire discrimen: uictimis in foro Plataensi iolatis loui liberatori: cōuocatisq̄ oībus sociis: reddidit Plataensis: & agrum & urbē ubi suis legibus uiuerēt ne quis iniuste ne ue dominandi causa illis arma inferret. Alioqui eos q̄ aderāt socios p̄ uiribus auxilio futuros. Hæc patres uestri uirtutis ergo qua fuerūt in illis piculis p̄stantia dederūt nobis. At uos econtrario agitis q̄ cū Thebanis inimicissimis nostris ad redigēdos nos ī seruitutē uenistis. Itaq̄ & eos qui iuriurādo tūc affuerūt & uestros prios & nostros indigeas deos testati dicimus: uobis ne agrum Plataentem lædatis ne ue iusiurandū uioletis: sed nostro nos iure uiuere sinatis quē admodum Paulanias statuit. Hæc tātū locutis Plataensibus excepit Archidamus recte inq̄ ens. Dicitis uiri Plataenses si uerbis facta respōdeāt: Quē admodū enim Paulanias uobis præstitit: ut ip̄i uestro iure uiuatis p̄tate uos quoq̄ p̄ uestra uirili liberos alios quicūq̄ & piculoz̄ & iuriurandi uobis ea quæ tēpitate participes nūc Atheniensibus seruiūt: quorūq̄ in libertatē asserēdoz̄ gratia tātus apparatus sit tantūq̄ bellū. Cuius liberationis ut maxime adiutores fueritis: ita maxime iusiurandū seruaueritis. Sin minus eadē quæ iam a te hortamur otium agite: colentes quæ uestra ip̄oz̄ sūt: nec sitis in partibus apud alterutros & tamen utrisq̄ pro amicis recipite: hæc sat uobis erūt. Nō plura Archidamus. Quæ cū audisset legati Plataenses ingressiq̄ urbem ad multitudiē retulissent: Archidamo respōderūt: impossibilia sibi factū esse quæ suaderēt sine Atheniensibus: apud quos liberi ip̄oz̄ atq̄ uxores eēt: timere quoq̄ se toti Ciuitati ne scilicet aut illis digressis Atheniēs uenirēt ista nō p̄missuri: aut Thebani ut pote in iureiurādo cōtenti: dū utraq̄ ps recipitur: rursus urbē occupare conerēt. Ille bene eos iubēs sp̄are respōdit. Vos uero urbē ac domos nobis Lacedæmoniis tradite: fines agri de mōstrate: arbores & qcqd̄ aliud pōt sub numez̄ cadere numerate, ip̄i quocūq̄ libuerit abscedite: quousq̄ fuerit bellū: Vbi desierit reddituri uobis quæcūq̄ ac ceperimus habētes ea iteri ī deposito colētēsq̄ ac fructū reddētes qui uobis ad

e ii



usū suppetat uitæ. Eo audito legati ingressi iteꝝ hīto cū multitudīe cōsilio: di-  
xerūt ea quæ suaderent uelle se prius comūicare cū Atheniēsis accepturosq;  
cōditionē si illos psuaserit. Interea loci iusserūt sibi fidē dari ī ipōꝝ regiōe nihil  
eos hostiliter acturos. Atq; ita īterposita fide: ītra quot dies credibile fuit accep-  
tū iri respōsū a regiōis uastatiōe tēperarūt. Aditis Atheniēsis legati Plataēn-  
ses agitatoꝝ cū eis cōsilio reuersi hęc ciuitati renūciāt. Neq; ī superiori tꝑre iu-  
ri Plataēnses ex quo locietatem iniuimus īquiūt Atheniēnses se pmisisse uobis  
iniuriā fieri: neq; nūc esse neglecturos. sed p iuribus adiuturos. Admonētq; uos  
iurisiurādi quo uestri se patres obstruxere. Nihil noui se circa societatem actu-  
ros. Hęc cū legati renūciafissent Plataēnses docuerūt nō pdere Atheniēnses: sed  
resistere: & si oporteat uel āte ipōꝝ oculos uastari agros: & qcqd aliud cōtigere  
posset pati neminemq; emittere: sed de muro respondere impossibilia sibi esse  
quæ Lacedæmonii suaderēt. Qui cū respōdissent tūc uero Archidamus Rex ste-  
tit cōtestās deos atq; heroes indigēas his uerbis. Dii quicūq; terrā Plataēsem te-  
netis: heroesq; cōscii este: iureiurādo prius ab istis uiolato nō īcipere a nobis. iu-  
riā q; ī hęc terrā uenimus: ī qua patres nostri uotis apd uos nūcupatis: Medos su-  
perauerūt: quāq; uos ppicii ad iutricē grācis ī plio præstitistis: neq; nūc nos si  
quid faciemus iniustos fore. Quoniā adhortati eos qui multis iustisq; rōibus  
nihil pficimus. Itaq; cōcedite ut & ii qui ceperūt iniuriā facere: pœnas dēt: & q  
merito pūire parāt pœnas sumāt. His deos pœatus militi bellū pmittit. Et primū  
urbē ne q; iā egrederetur ex populatis arboribus cācellato uallo circūdat. Deīde  
aggerē āte urbē iaciūt sperātes ppe diē se expugnāturos tāta mau ī ope occupa-  
ta. Itaq; cāsam e citherone materiā utrinq; muris opponētes supra urbis ædifi-  
cia extruūt imodū cāstroz ī textā: ne copiosus agger diffliueret. In quē ēt cōge-  
rūt ac superiaciūt ligna lapides humū: & si quid aliud ad excitādā magnitudinē  
facit. Quo ī opere dies noctibus nulla ītermisīōe iūctos septuagita cōsumpse-  
rūt. uicibus qescētes. Nā cū alteri cōgerebāt: alteri somnū cibūq; capiebant: præ-  
positis operi Lacedæmonii: q; peregrini singulaz ciuitarū militibus duces erāt  
atq; urgētibus. Hūc aggerē Plataēnses extolli cernētes muꝝ ligneū & ipi compo-  
nūt: quē ubi statuerūt q; pte muri hostis aggerē excitabat: ī ædificāt laterculis ui-  
cinaz domoz q; diruebāt: lignis eos īternedētibus: ne succrescēs ædificiū mi-  
nus se sustineret: p̄xentibulq; ad tutelam id coris ac pallis ne & ipi ī ope & li-  
gna missilibus igniferis ferirentur. Atq; ita murus ī multū altitudinis p̄cessit.  
Nihil tamen mīus agger exaduerso surgebat. At Plataēnses tale qdā commentū  
sunt. Interciso muro: q; uineæ aggeris admotæ erāt illaz humū egerebant. Ea re  
Pelopōneses cōperta subactū cœnū canistris arūdīaceis: eo ubi subtracta humus  
erat iniecerūt: ne sicut humus diffliuens efferetur. A quo exclusi Plataēnses id  
quidem tulerūt: sed sub terra actis ab urbe ad aggerem cūculis p̄ certa uestigia:  
rursus humū ad se subducebāt: diuq; eos qui erāt foris latuerūt: ita ut illis etiam  
atq; etiā aggerentibus mīuus: tamē moles cresceret: subducto deorsum aggere  
& assidue ī locū uacue factū deliciente. Cætez ueriti ne pauci p̄ multis essent ī  
pares hoc quoq; excogitauerunt. Omīssa magni ædificiū cōtra uineas substructi-  
one ab utroq; eius latere: q; muro humiliori cōmittebatur ītra urbem hūari spe-  
cie muꝝ ducūt: ut si magnus caperetur his hic hostes ītercluderet: cogeretq; ite-  
rū agere uieas & p̄cedendo duplicem laborem subire: magis etiā ī ancipiti futu-  
ros. Promouerāt aut urbi machias ab aggere Pelopōneses unā: iuxta uineas cō-  
tra substructionem oppidanoz: q; substructiōe uāhementer q̄ssata aīos illorū



perterrefecerant: alias alibi cōtra murū. Quis oppidani tū circūdati laqueis re frigebāt: tū hac ratiōe Trabes īgentes: quas ferreis lōgisq; Catenis utriq; a capi- tibus suspenderāt: trāsuerfas a binis ātēnis supra muꝝ iclinatis: porrectisq; cō- traxerāt. & quotiens datura ictū machina erat prominētem eius partē laxa- tis catenis atq; emanu remissis p̄cipiti īcussioe decurtabāt. Post hęc Pelopōnen- ses cū & nihil p̄ficerent: machinæ & aduersus uīeas āte muralē excitatum esset: existimātes arduū esse iter tot īpedimenta capere urbem ad circūdādā muro eā se accigūt. Prius tamen igni temptādū rati si possent īgruente uento īcendere: cū spaciōsa nō esset. Oīa. n. secū uersabāt si q̄ rōne rē sine sumptu: & sine obsidi- ōe cōficerēt. Allatos itaq; materiæ falces ab Aggere ī id fossatū: q̄ ad muꝝ pri- us īteriācebat conuertiūt. Quo p̄tius ut pote a rāta hoīum manu īpleto p̄cellē- rūt: quātū plurimū alterius urbis occupare e loco superiore potuerūt. Iniectoq; igni cū sulphure ac pice materiā īcenderūt. Vnde tātū flāmā excitatū ē: q̄tū ne- mo unq; ad tps illud īspexit: dūtaxat de manu factū īdustria factū. Nā aliquādo uētis collisa secū silua ī mōtib; sua spōte ignē edidit: & ex eo flāmā. Hoc icēdiū cū īgens extitit: tū uero parū abfuit: quin oppidanos q̄ alia mala effugerāt ablu- merēt exiguo urbis tractu relicto quo nō p̄rigeret. Quod si uentus ut hostes spe- rauerāt cōmodus affuisset actū de illis erat. Nūc illud ē fertur cōrigisse magna uīm aquæ de cælo cū tonitruis effusā īcēdiū extinxisse atq; ita piculum sum- mouisse. Hoc quoq; frustrati Pelopōnēses retēra q̄dā exercitus pte cætera remis- sa urbē muro circūdat: certo assignato singulis ciuitatibus loco ducta īterius- exteriorisq; fossa ex q̄ lateres effecerūt. Eo p̄fecto sub exortū arcūti relicto ad tu- telā dimidiū muri p̄sidio nā alterū dimidiū Boetii custodiēbāt: cū exercitu re- dierūt ad suas quiq; urbes digressi. At Plataēses cū liberos & uxores cū seniori- bus atq; hoīum nullius usus multitudinem iā āte exportassent: ip̄i reliqui q̄ ob- sidionē sustētabāt q̄d trigēti numero erāt: & Atheniēsū octogita cū cētū ac decem foeminis quæ panē facerēt. Tot oīno fuerūt cūcti q̄ ad tolerādā obsidionē sunt cōstituti: nemie alio ītra muros nec seruo nec libero. Huiuscemōdi fuit Plataēsiū aduersus oppugnātes p̄paratio. Eadem æstate obsidiōis p̄cipio: cū duobus mili- bus sui corporis armatoꝝ ducētisq; Equitibus duce Xēophōte Eurpidis filio: cū aliis duobus ducibus arma ītulerūt: ī Thracia Chalcidēsis & Bottieis sur- mēto maturo. Et cū Spartolo quæ ē ī Bottica copias admouissēt frumētum cor- ruperunt. Videbatur āt ea ciuitas ad Atheniēsē defectura quorundā q̄ itus erāt opa. Sed uocatu eoz q̄ hęc nolebāt ex olyntho armatæ copię p̄sidio uene- runt. Cum qbus Sptolo p̄gressis Atheniēsē āte ip̄am urbē cōseruerunt pugnā: Chalcidēsiūq; peditatum cum nō nullis auxiliariis superunt: ad urbēq; cō- pulerunt: sed peditatus ac leuis armatura a chalcidēsis eq̄tib; ac leuiter ar- maris superatus est. habentibus aliquot scutatos e regiōe quæ dicitur Crufidis. Ge- sto iā p̄līo supueniunt alii ex olyntho scutati auxilio futuri. Quos ut uiderūt ex Spartolo leuiter armati addito aīo: tum accessiōe socioz: tum q̄ ātea nō īteri- ores fuissent: iteq; cum Chalcidēsiū Eqtatu ac subsidiariis Atheniēsē iua- dunt. Illi uero se se ad duas cohortes recipiunt: q̄s cum īpedimentis reliquerāt. Qui quoties īfestis armis se īferebāt toties ab hoste fuga fiebat: Cum rursus se referebāt īstabātur missiliaq; īgerebātur. Ad eq̄tātibus Chalcidēsis Equiti- bus & qua uidebatur ad orientibus. Deniq; nō mediocriter iā p̄clulos ī fugā uer- tunt: longoq; tractu p̄sequuntur. Atheniēsē Potidæam fuga plati receptis: pos- tea ex foedere interfectis. Athenas cum reliquiis exercitus reuerterunt. Ex quo



desiderati sūt quadrigenti ac triginta cū oībus ducibus. Chalcidenses ac Battia; ubi Trophæū statuerūt: mortuosq; suos legerūt: in suas quicq; urbes discessere. Eadem ætate nō multo post hæc ambraciota Chaonesq; auidi oēm Acarnaniā uexādi: & ab Atheniēsis alienādi Lacedæmonii suadet classem ex socialibus urbibus parare: armatos mille ī Acarnaniā mittere: q; dicerēt si secū illi cū nauibus simul ac peditatu irēt: quādo qdē Acarnanes mari nequeāt mutuo sibi esse auxilio: facile ī potestātē redacta Acarnania Zacyntho & Cephallenia esse potituros: nec Atheniēses itidē ut nup Pelopōnesum p̄nauigaturos. Spē quoq; Naupacti capiēdæ fore. Hīs psuasi Lacedæmonii Cnemū adhuc nauarchū & milites cū aliquot nauibus euectigio mittūt: iussum īstructa q̄ primū classe nauigare ī Leucada. Studebāt autē p̄cipue Corinthii Ambraciotis ut pote suis colōis. Et clas sis quidē Corinthioꝝ Icyonioꝝq; & circa oppidoꝝ īstruebatur. Nā Leucadioꝝ Anactorioꝝ Ambraciotaꝝ iā profecta apud Leucada præstolabatur. Cnemus & mille cū eo milites ubi trāfferatūt ignaro Phormione: q; decē circa Naupactum præsiidiariis Atheniēsiū nauibus præerat: ī terra cōfestim copias educit in aciē: eiꝝ p̄sto fuerūt ex græcis Ambraciotaꝝ: Leucadii: Anactorii: præter eos mille Peloponneses quos ip̄e adduxerat. barbaroꝝ Chaones q; nō sub regibus sed sub annuis ex principali genere magistratibus uiuūt: mille phocio & nicano re ducibus Adiunctis Thesprotis & ip̄is sine rege agentibus: Mollosioꝝ & Aritanū duxerat Sabylintus Tharypis regis adhuc pupilli tutelam gerēs. Paraueroꝝ Oridus Rex adiucto cōmilitio mille Orestæ Anthiochi regis eorū p̄missu. Misit & p̄diccas Clam Atheniēsis mille Macedōes q; postea supuenerūt. Hoc exercitu Cnemus nolēs e Corintho oppiri classem p̄fectus est: perq; Argiū Argrū iter facientes: cū uicū Limnæā sine muris diripuissent: Stratū peruenerūt maximā Acarnaniæ urbē: rati si hanc primā cepissent: cæteras haud ægre ī deditiōne uenturas. Acarnanes ubi cognouerunt terra multam manū aduēisse & mari hostes cū classe affuturos non miserūt mutuo auxilia: sua enim quicq; custodiebāt: sed Phormionē accersierūt iubentes ire suppetias. Ille respōdet id fieri nō posse: ut cū classi e Corintho solutura sit: Naupactū sine præsidio relinquat. Pelopōneses ī tres dispartiti acies ad urbē Stratioꝝ iter irēdūt: eo cōsilio ut castris quominus positis nisi uerbis īduserūt oppidanos re oppidū temptēt. Et mediū quidē locū ip̄ergendo tenebāt: Chaones & barbari alii dexterā uero Leucadii Anactoriiq; & q; cū eis erāt. Sinistrā autē Cnemus cū Peloponnesibus & Ambraciotis magno iuicē interuallo. Adeo ut aliquādo a mutuo p̄spectu abessent. Et græci feruatis ordinibus: exploratisq; itineribus p̄gebāt: dū idoneo ī loco castra cōmunirēt: Chaones autē suis uiribus freti: ut qui oīum illius cōtinētis bellacissimi haberentur: non sustinuerūt castris deligere locū: sed rubore ip̄o feroces: additis aliis mutuo auxilio barbaris: urbē se ip̄o clamore expugnaturos sperabant: seuq; id opus fore. Quos propius accedere Stratu aīaduertētes arbitrati si ab aliis se iunctos superassent fore: ut nequaq; postea græci similiter accederēt circa urbē inuidias collocant. Illosq; cū p̄piores facti essent ex urbe pariter & ex insidiis p̄siliētes circūueniūt timore perculos: multosq; Chaonum trucidatis: cum alii barbari hos cædētes uiderūt: ne ip̄i quidē iam sustinere: sed in fugam se coniescere: neutro græcorum agminum sentiente hanc pugnam: ita multum illi p̄ceserant: sed opinante diligendis castris occupatos. Quos postq̄ effusa fuga terebantur: ad se receperunt: contractisq; agminibus ibidem per diem quieuerunt. Stratiis non uenientibus cum ip̄is ad manum q; uidelicet alii Acarnanes auxilia



nō ferebāt: sed eminus fundis cum periculo laceſſebat: quo genere Acarnanes excellere exiſtimantur. Non enim eis loco moueri ſine armis ſas erat. Vbi nox aduenit Cnemus cum exercitu reſſus trepide ad Amnem Anapum Octoginta ſtadiis Strato diſtanti. Poſtero die caſos recepit ex ſœdere: & cū Oeniades interueſſent pro amicitia ad eos conceſſit: priuſq̄ undiq; auxilia coirent: atq; illinc omnes domum diſceſſerūt: Stratii Trophæum ſtatuere prœlii cum barbaris geſti. Claiſis autem quam ex Corintho & ab aliis ſociis ex ſinu Criſſæo ad Cnemum profectam oportuit: ne mari ſuperiores Acarnanes opem ferrent non uenit: ſed coacta eſt per ipſos dies prœlii ad Stratum commiſſi pugnare cum nauibus uiginti: quibus Phormio ad tutelam Naupaſti præerat. Nā eas Phormio extra ſinum cū tenderent obſeruabat: conſilio in aperto mari inuadendi. Corinthii uero ſociiq; non tanq̄ ad nauale prœlium: ſed ad terreſtre militariſter inſtructi: in Acarnaniam nauigabant: nihil minus opinantes q̄ contra ſuas ſeptem & quadraginta Athenienſes: cum uiginti nauibus auſuros conſerere pugnam. Eos poſtq̄ uiderunt e regione uenientes iuxta ipſorum terrā ſumptis ex patris Achaia iis qui in oppoſitam continentem ad Acarnaniam tranſibant: nouerūt Athenienſes eſſe ex chalcide Eueno fluuio in ſeltis proris euntes: & licet noctu progreſſi non tamen latuere hoſtem. Ita neceſſe fuit ī medio freto prœlium facere. Duces iidē q̄ in ſingulis ciuitatibus conſtituti fuerant: Corinthiorum autē Machaon & Iſocrates & Agatharchidas. Et Peloponnēſes quidem ī orbem naues: diſpoſuere quā latiſſimum poterant exitum hoſtium intercludentes: proris extra puppibus introuerſis: minoribus nauigiis in medium receptis: ſimulq; quicq; nauibus omnium uelociſſimis: ut exiguo ex interuallo ſi qua hoſtis incurreret proſilientes adēſſent. Athenienſes uero ſuas in ſeriem ſingulas circūagebant: ſpeciem prebentes iam iam inuadendi: ac pene radentes curſu quos circuibant in anguſtum redigebant: uetiti a Phormione prius inuadere q̄ ipſe ſignum dediſſet. Quippe qui ſperaret fore ut ordo ille non perſtaret ſicut in pugna peditū: utq; naues ſe inuicem compingerent ac nauigia turbamentum præberent. Ad hæc ſtaturum e ſinu uentum ſub exortum auroræ fieri conſuetum: ille obnauigando præſto labatur: exiſtimans tunc nec illos aliquo momento futuros ſtabiles: & ſe ſuo arbitratu aggredi poſſe ob maiorem nauium ſuarum uelocitatem idq; uento ſpirante præcipue. Qui ubi flare cœpit & iam inarctum naues redactæ: tum uento leuia nauigia propelente: tum mediis cum exterioribus ſe compigētib; utrequæ alteras turbare: mox alia in aliam incidere: uiri contis inuicē alienam nauem a ſua repellere: uociferariq;: & dum ſe ab aliis tutantur mutuocq; cōuiciantur: nulla neq; præcepta neq; iuſſa exaudire: & quia remos inundato mari referre non potuerant: quippe homines imperiti præbere naues minus gubernatoribus obſequentes. Ibi Phormio tali in tempore ſuis lignum dat. Illi inuecti primum unam ex pretoriis nauibus deprimunt: deinde cæteras quacūq; adorti corrumpunt: adeo tumultuoſe agentes: ut neminem hoſtium animum recipere permitterent: fugientes itaq; Patras uerſus & dymen Achaia perſequuti duo decim naues cæperunt: ac plurimis eorum hominibus occiſis in Molyclium nauigarunt: poſitoq; in promontorio Trophæo & naui Neptuno conſecratas in Naupaſtum reuerterunt. Peloponnēſes quoq; conſeſſim cum reliquis nauibus ex dymē & Patris ad Cyllenem quæ ſunt Eliorum naualia abiere. Quo etiā Cnemus e leucade nauesq; quas cum his mixtas oportuit: poſt prœlium ad Straton geſtum uenerūt. Huc præterea mittunt Lacedæmonii Cnemo Timocratē Bra-



fidam & lycophronem: Quorum consilio ille in re nautica uteretur: iubentes  
 aliud prælium nauale commodius instrui: nec a paucis nauibus mare prohiberi.  
 Videbatur enim cum propter alia, tum uero q̄ tunc primum præliū nauale tē  
 ptauerant, illud sane præter rationem fuisse commissum: nec tantopere classē  
 suam imparem: sed ignauiam quandam potius extitisse. Non reputantes quantū  
 distaret ab ipsoꝝ rei nauticæ tirocinio: iā ueterana Atheniēsiū exercitatio. Itaq̄  
 cū indignatione istos miserūt. Qui cū ad Cnemum peruenerunt edicunt certas  
 Ciuitatibus naues quæ iam aderant: reficiunt ex utilitate pugnx̄ navalis. Phor-  
 mio & ipse Athenas cum nuntio uictoriæ mittit qui de hostium apparatu edo-  
 ceat: iubent naues & quam plurimas & quam maturime sibi mitti prope diem  
 prælium expectati. Athenienses et uiginti naues mittunt: mandantq̄ ut simul il-  
 las accepisset in Cretam ante omnia nauigaret. Nicias enim Cretensis Gortyni-  
 us Atheniensium amicus auctor eis erat in Cydoniam traiciendi: q̄ diceret se  
 eam illorum hostem i potestatem redacturum, sed hoc Polichnitas Cydoniata-  
 rum finitimos demereri studebat. His nauibus acceptis Phormio adiit Cretam  
 ac iunctis Polichnitis agrum Cydoniorum uastauit. Vbi uentis & difficultate  
 nauigandi retentis non exiguum triuit tempus. Peloponnēses interea omnibus  
 quæ ad pugnam naualem pertinent instructis in Panormum Achaicum nauiga-  
 uerunt: ubi iterea Peloponnensis exercitus præsto erat eis auxilio futurus. Phor-  
 mio cum eisdem uiginti quibus pugnauerat nauibus profectus: i promontoriū  
 Molycritum exteriora tenuit: Erat autem hoc promontorium partium Athe-  
 niensium. Nam alterum est e regione in Peloponneso septem fere stadiorū ma-  
 ris interuallo: Crissæi sinus os: ipsi quoq̄ Peloponnēses Achaicum promontori-  
 um haud ita multum a Panormo distans: ubi aderat eis peditatus subierūt cū  
 septem & septuaginta nauibus. Iidem ubi conspexere Atheniēses utriq̄; altrinse-  
 cus in statione manserunt: meditates præparatesq̄; pugna singulis diebus: sex  
 septēue eo consilio q̄; neq̄ illi egredi e promontoriis in liberum mare uolebāt:  
 superiori clade conterriti: neq̄ hi ingredi angustias rati pro illis esse in arcto pu-  
 gnare. Cæterum Cnemus & Brasidas & ex Peloponnensibus alii duces: uolētes  
 primo quoq̄; tempore pugnam comittere: priusq̄; aliqd̄ auxiliorū ab Athenien-  
 sibus supēiret: Cōtionē primū militū aduocauerūt. Quoꝝ multos priore cala-  
 mitate perterritos cū aduenteret: ad eos excitādos hūc i modū uerba fecerūt.

#### Oratio Peloponnensium Ducum Ad Milites

I Quis Vestrum uiri Peloponnenses propter superiorem pugnam fu-  
 turam reformidatis non recte sibi timendum iterpretatur: Nam &  
 apparatus tunc opportunus defuit: ut scitis: nec ad prælium nauale  
 nos magis quam ad exercitum nauigabamus. Acciderunt autem aduersa nō mo-  
 dica & fortune temeritate: Et in primis pugnx̄ navalis inscitia non nihil obfu-  
 it: itaq̄; neq̄; nostra culpa euenit ut superaremur: neq̄; conuenit cum non usq̄; a  
 deo sis uictus consilio: habeasq̄; aliquas apud te in contrarium rationes: ob id  
 quod accidit animo consternari: sed existimare ut homines fortuitis fallatur u-  
 su uenire: cum eisdem tamē bene agi si fortes sint: semp suo cōsilio freti: nec ex-  
 cusantes imperitiā cū adest animi uigor: usq̄; istrēui fiant. Et sane uobis nequaq̄;  
 ita deest peritiā: ut superest audacia. At istorum quam præcipue extimefcitis sci-  
 entia: si quidem fuerit fortitudine prædita memor erit inter aspera exequi quæ



didicit: sin minus nullum tunc artificium ualet. Timor enim. memoriam excutit: & ars citra præntiam animi inter pericula nihil prodest. Ergo illorum maiori experientia maiorem opponite audaciam: timori quia uicti estis opponite quod imparati fuistis. Ad hæc suppeditat uobis copia: tum nauium tum militum: in terra & nostra & uicina ad pugnam naualem accinctorum. Plures enim ac melius instructi fere præualent. Itaque ne unum quidem reperimus: quod uos deficiat: & quæcumque prius peccauimus: hæc eadem ipso experimento nos edocet. Præstanti igitur animo & gubernatores & nauæ suum quisque munus exequamini: non deierentes locum cuique assignatum. Quibus non priorem quam superiores duces fecerunt comoditatem pugnandi præstabitur: nec causam ulli ut sit istrenuis. Quod si quis talis esse uoluerit: is pro merito plectetur: istrenui uero dignis uirtute præmiis ornabuntur. Huiusmodi uerbis duces Peloponensium suos animauerunt. Phormio autem timens & ipse militum pauorem & animaduertens quod addensatis inter se nauibus multitudinem classis hostilis formidabant: uoluit conuocatos eos animare pariter: & in præsens tempus admonere. Nam semper antea quo animos illos præpararet: negauerat ullam tantam classem cui inuadenti non foret ab eis resistendum. Et ipsi milites iam pridem hanc intra se fiduciam præsumperat: ut quia Athenienses essent: nulli quolibet numerose Peloponensium classi cederent. Tunc tamen eos cernens præsentis regis aspectu animo debilitatos statuit audaciae cõmone faciendos. Conuocatisque illis hoc modo dixerunt.

#### Oratio Phormionis Atheniensis ad Milites

Uos animaduertam Viri milites pertimescere multitudinem hostium: conuocandos censui: quod absurdum duco: eorum quæ horrenda non sunt horrore præstringi. Nam isti primum iccirco tot naues nec ex æquo comparauerunt: quod prius superati & sibi conscii sunt non esse se nobis pares. Deinde ideo ueniunt tanquam in quo præcipue confidunt: eos doceat animosos esse: nulla de re alia audaces: nisi quod in pedestri acie plerumque uictores discedunt: rati idem se in re nautica facturos. Quæ facultas si qua eis in illo multo iustius nobis in isto adest. Quoniam ex ipsa animositate nihil antecellunt. Verum hoc quod utrique in suo quisque loco expertiores sumus: nos audaciores facit: lacedæmonii præterea quod sociorum principes sunt: suæ gloriæ gratia multos inuitos in periculum ducunt: alioquin nunquam temptaturi rursus pugnam in qua ita superati sunt. Eorum uos nequaquam extimescatis audaciam: quibus ipsi uæherementiorem ut credibile est incutitis metum: tum quia iam uicti sunt: tum quia existimant nos ita obstituros: ut non nihil egregie dignum nobis agamus. Atque hostes quidem qui numero præstant: ut isti magis uiribus quam consilio freti inuadunt. Qui uero pauciores sunt nec pugnare coguntur: in confirmato ex conscientia ingenii animo audacter obuiam eunt. Quod isti reputantes merito non magis exterriti sunt ob id: quod ob tatalum nauium apparatus: Multi iam exercitus per in peritiã a minoribus quodam est per ignauiam perfligati sunt: quibus reges utriusque nos sumus expertes. Neque uero committam ue quantum in me erit: aut intra sinum certamē ieamus: aut in eum penetrare cum scientia angustias loci non competere paucis nauibus agilioribus subpitis rectoribus contra multas ab ipsis infestas. Non enim aliquis nisi ex longo prospectu hostium quasi hoc expediat in eos inuehebatur: neque cum periclitabitur quoriam oportuerit se subducere queat nullique sibi elapsus: nulli receptus quæ agiliorum &



nauium & nauarum opera sunt: sed necesse fuerit pro nauali pedestre certamen fieri: melioremque in eo conditionem plurimum nauium. Sed hæc ego rex quo ad potero curam habeo. Vos uero apud naues in suo quocumque ordine manentes: uestigio preceptis obtemperate: cum praesertim breui momento iuadendi constet occasio: & inter agendum plurimum existimate ornatum: & silentium quæ cum aliis in rebus bellicis conducunt: tum praecipue in naualibus. Propulsate igitur istos pro dignitate eorum quæ consistit magna uobis re in hoc certamine proposita: utque spem Peloponensibus eripiaris cum classe nauigandi: an Atheniensibus metum maris propiorè afferatis. Illud quoque uobis in memoria redigo: nos superasse eorum pro multos. Virorumque qui superati sunt metes nescire: in eisdem periculis sibi constare: Talibus & suos phormionem adhortatus est. At Peloponenses quando quidem ab istis non predebatur intra sinum atque angustias uolentes introducere inuitos: sub exortum auroræ profecti: quadrato agmine uela faciunt intra sinum suam terram uersus: dextro cornu precedente sicut in statione steterant: ubi uiginti naues maxime celeres constituerunt: ut si ipsos Naupactum uersus tendere: ratus Phormionem ad ferendam operam: idem iter intendat: non effugiat exterius uel incantans cornu incursum: sed ab eo intercludatur. Phormionem quod illi captabat ueritus pro oppido praesidiis carenti: ut proficiscetes inspexit: inuitus festinabundusque impositis in naues militibus Terram legit: simulque peditatus Messeniorum praesto erat auxilio futurus. Hos ut uiderunt Peloponenses nauem nauem sequente iam intra sinum ac prope terram nauigantes: id quod maxime uolebant uno repente signo conuersis nauibus dirigunt: cursum in Athenienses: ut quisque celerrime poterat sperantes omnem hostium classem a se captum iri. Caeterum hac conuersione & dextrum cornu superfugerunt in apertum mare undecim naues quæ praecedebant. Caeteras fugapetentes terram peloponenses circumuenire: premere corumpere homines quocumque enatare non poterant: conficere quasdam quas depresserant naues inanes trahere. Nam unam demum cum ipsis uiris ceperunt. Quasdam Messeniarum subsidium ferentes cum armis mare ingressi cum conscendissent: pro tabulatis pugnando eripuerunt iam trahi incipientes. Hunc in modum superauere Peloponenses: corrupereque Atticas naues. Eorum uiginti quæ pro cornu dextro locatae fuerant: undecim illas Atheniensium insequerant: quæ de clauata in altum fuga elapsa praetererat hostes: praeter unam: applicateque Naupactum portum adeptæ prope Apollinis templum conuersis prorsus: se se ad defensionem accingebant: si contra ipsos in terram hostes nauigarerent: illi posterius uenientes inter nauigandum prope canebant: tanquam uictores. Hæc longe prima leucadia nauis unam quæ reliqua erat Atticarum insequeratur. Forte nauis oneraria aliquantum procul a littore ad anchoras stabat: quam Attica nauis cum occupasset: eique se circumegisset: media leucadia incurrit: demergitque. Quæ res ex improviso & inopinato cum accidisset Peloponenses terrore concussit. Ad hæc incompoti ut in uictoria sequentes: partim de missis remis cursum inhibuerant: rem inutilem sibi: utilem Atheniensibus ad se ex breui spatio inuadendos: cum uolunt aduentum plurimum opperiri: partim imperia locorum in breuia impegerant. Quod fieri uidentes Athenienses subit audacia: unaque se uociferatione adhortantes in eos tendunt. Illi propter ea quæ peccauerant: & quod incompoti erat paulisper modo sustinere. Tum dantes terga in stationem unde discesserant tendunt. Quorum tamen sex naues quæ maxime propinquæ fuerant Athenienses insecuti ceperunt: & suas quas illi corruptas tunc primum ad terram religauerant: abstulerunt hostium aliis occisis: aliis quos ceperant reseruat. Nam Timocrates lacedæmonius in nauis leucadia nauigans: quæ circa oneraria est depressa: ubi ea fracta est gladio se transegit



in portūq; Naupaetū decidit Reuersi Athenienses Trophæū ibi statuerūt unde  
 pfecti uicerūt: mortuosq; ac naufragia quæcūq; apd ora ipsorū erāt legerunt: &  
 sua hostibus ex fœdere reddierunt. Pelopōnesiēs autē & ipsi trophæū statuerunt  
 p uictoribus agentes: obfugatas ad terrā quas corruerunt naues: & eā quā cepe  
 runt iuxta trophæū: in Achaico p̄montorio cōsecrarūt. Post hæc ueriti ne super  
 uenirent ab Atheniēsisibus auxilia noctu uela fecerūt in sinū Crissæū Corinthūq;  
 omnes præter leucadios. Nec ita post ab eorū digressu atheniēses e Creta uiginti  
 cum nauibus: quas ante pugna ad Phormionē adductas oportuit Naupaetum  
 appulsæ sunt. Aestasq; exacta: prius tamen quā classis Corinthū in sinūq; Crissæ-  
 um discederet Cnemus & Brasidas & alii Peloponensiū principes edocti A Me-  
 garensisibus ineunte hyeme uoluerūt temptare piræū Atheniēsiū portum: qui  
 neq; custodiret neq; clauderetur haud ab re. Quoniā multo cæteris antecellerēt  
 re nauali Atheniēses: Placitū autē singulos nauas cū singulis remis scalmis pelli-  
 bus: quas remiges sibi i remigādo substeterūt: Corintho pedibus ire ad mare quā  
 Athenas spectat. Atq; illic q̄ celerrīe condere Megarā: deductisq; ex Nisæa quæ  
 sūt illoꝝ naualia q̄draginta nauibus quæ illic erāt: nauigare cōfestim in Piræum  
 ubi neque ullæ naues ad custodiā essent: neque expectatio ulla hostium ex im-  
 prouiso unquam in nauigantium: siue ex ap̄to & p̄ otium: siue ex insidiis qui præ-  
 sentirentur. Vbi uero hoc eis agere placuit statim abierunt: cunq; noctu puenis-  
 sent & naues ex Nisæa deduxissent in Piræū contendebāt: nō ēt ut crediti sūt pe-  
 riculū metuentes: & quidā ēt uentus dicitur eis impedimēto fuisse. Supra p̄mō-  
 torium quod Salaminem respicit. Megaram uersus præsidium erat: iuxta tres ad  
 custodiam naues: ne quid inueheretur Megarensisibus: ne ue quid illinc eueheret  
 Hoc illi præsidium sunt aggressi triremes uacuas deduxerunt: cæteram Salami-  
 nem ex improuiso adorti diripuerunt. sed ab iis qui expugnabantur leuati sunt:  
 ignes Athenas uersus ad uentum hostium significantes. Ex quo tantus peruasit  
 animos terror: ut nullus fuerit maior eo bello. Nam qui in Vrbe erant iam Piræ-  
 um hostes inuectos arbitrabantur. & qui in Piræo Salaminem esse captam: tan-  
 tumq; non in se ueniri: quod sane facile illi fecissent: si & cunctari uoluissent nec  
 uento interpellati fuissent. Athenienses igitur prima luce populariter succurren-  
 tes in Piræum naues deduxerunt: festinanterque ac multo tumultu cum ascen-  
 dissent: in Salaminē uella fecerunt peditatu ad tutelam Piræi relicto. Quos ubi  
 sensere Peloponneses auxilio uenire magna ex parte Salaminem peruagati: cap-  
 tis hominibus præda & tribus ex Budoro castello nauibus prope in Nisæam re-  
 nauigarunt: diffisi nauibus quæ ad tempus deductæ nec mari ferendo satis fir-  
 mæ erant. Profectique Megaram iterum Corinthum pedestri itinere redierunt.  
 Quos apud Salaminem nō adepti Athenienses: & ipsi reuersi sunt: atq; ex eo die  
 Piræum impensius custodierunt: tum claustris portuum: tum alia diligentia.  
 Per idem tēpus circa initia huius hyemis: Sitalces Odryses Terei filius Thracū  
 Rex expeditionem sumpsit aduersus Perdiccam alexandri filiū Macedoniae re-  
 gem: & Chalcidēses qui sūt i Thracia: ob duo p̄missa: quorū alterū uolebat repo-  
 scere: alterū Atheniensibus ipse persoluere. Nā & ei Perdiccas principio belli cū  
 rebus eius ad p̄niciē spectatibus sponsonē fecisset: si ipm Sitalces Atheniensibus  
 reconciliaffet: nec philippum fratrem eundemq; hostem restitueret in regnum:  
 quæ sponponderat non exoluit. Et ipse atheniensibus receperat ubi societatem  
 cum Perdicca misisset cōpositorū se in Thracia Chalcidicū bellū. Vtraq; igitur cā  
 expeditionem suscepit & Amyntam Philippi filium: in regnū Macedonū duce-



bat cū legatis Atheniensium: qui huius rei causa aderāt: Agnone duce. Oportebat enim Athenienses quoq; cū classe & peditatu aduersus Chalcidēses præsto esse. Igitur ab Odrysis ingressus: accersit primū Thraces quibuscūq; iperitabat: intra Aemū montē & Rhodopē ponto Euxino tenus & helleſpōto. Deinde superato Aemo getas & quecūq; aliæ Cis Istrū fluuiū magis ad pontū Euxinū uergētes incolūt populi: qui sūt getæ & Scythæ finitimi: ac similes cultu: oēs ex eqs sagittarii quos hipporoxotas dicimus. Præterea euocauit mōrāoꝝ thracū p multos: genus libeꝝ & machæris accinctū q dii uocātur. Rhodopem plerosq; icolētes partim mercede inductos: partim studio secutos. Accersit & Agrianes & læaos & cæteras gētes pæonias impii sui ultimos: usq; ad graeos & læaos pœnas & Strymonē Amnē: qui fluit e Scomio mōte per graeos ac læaos: ubi imperii est terminus: hīc ad pœnas sui iam iuris illic qua spectat Triballos qui & ipsi sui iuris sūt Treribus ac Tilaræis terminantibus qui Scomium montem incolunt ad Septentriones continenter ad Solem occide ntem usq; ad oscium flumen: ex eodē quo Nestus & Ebrus oriens monte inculto & sane Rhodope uicino. Fuit aut Odrysoꝝ imperium magnitudine ad mare usq; pertingens ab Vrbe abderoꝝ ad pontum Euxinum usque ad flumen Istrum: ea ora ubi minimum spaciū habet potest ambiri nauigando: si uentus a puppi semper inspiret naui rotunda: quattuor diebus ac totidē noctibus. Item itinere terrestri ubi breuissimū ab Abderis ad Istrū uir expeditus undecim intra dies trasmittat. Et tanta quidem fuit ad mare longitudo. Per Mediterranea uero a Bizatio ad læaos & sup Strymonē: hac hinc. n. longissimus est a mari tractus: homini expedito tredecim intra dies peragrabitur. Tributum quoq; quod ex barbaris gentibus græcisq; exigebatur sub Sertuo q post Sitalcē regno potitus maxie id auxit quadringentoz; fere talentoz;: fuit uis summa auri argentiq;: Nec inferiora his quæ afferebantur ex auro & argento munera. Præter res textiles: uel uillosas uel leues & aliā suppellectilē: quæ non modo ipsi: sed et proceribus nobilibusq; Odrysoꝝ stata erant: longe alio q apud regnum persæz instituto: & quæ apud alios Thraces accipiendi citius quadandi. Deformius. n. erat eum qui posceretur nō dare quā eum qui posceret nō imperrare. Tam & si hoc instituto plerunq; imperiose utebantur: quoniā nihil donanti nihil transigere licebat. Ita regnū eo potentia peruenit. Quippe omnium qui in Europa sunt inter Ioniū sinum & pontum Euxinum: hoc maximū extitit prouentu pecuniæ: & cæteris opibus: sed robore certandi & exercitus magnitudine multo est Scythæz gente inferius. Nam scythis non modo quæ i Europa: sed etiam quæ in Asia sunt nationes æquari nequeant: ut singulæ illis omnibus inter se concordibus resistent: ne in alia quidem solertia ac prudentia ex præsentii utilitate uiuendi. Sitalces igitur tam ingenti plage imperans: ubi cōparato exercitu oīa inexpedito fuerūt: pfectus i Macedonia est primū p suū regnū: deinde per Cercinā montē hitatoribus uacū q Sintos Pæonesq; cōmittit eadē uia: quā ipse prius i expeditōe aduersus Pæones fecerat successa silua. Eū mōtē trāseūtes ad dexterā hēbant pæones: ad Sinistrā Sintos & Medos. Quē emensi puenerūt i dobez. Pæoniā nihil in eo supando passi nisi aliqd morbo. Nā morbus icidit. Si qdē thracū sine iperio nō pagz multi ultro seqbant p dæ gratia. Itaq; fert oīs multitudo nō mior cētū quinquaginta milibus extitisse: & hæc maxia ex pte pedestris ex tertia at ferme eqstris. Qui eqtatus ex Odrysis pcpue cōstabat: scdm hos ex Getis ex peditatu machæris ferri: q e Rhodope descenderūt: gens futiuris bellacissimi erāt. Cætez uero uulgus ipa terribilissimū multitudie promiscuum sequebat in



doberum ubi coierunt: quæ in rem fuerat præpararunt ut e montis iugo inuade-  
 rent inferiorem Macedoniã quæ Perdiccæ parebat. Nam inter Macedonas sunt  
 & Lyncestæ & Elimiotæ: & aliæ in superioribus gentes sociæ illis atq; obnoxia.  
 In his quæ Perdiccas regnũ habebat. Nam eius pater Alexander ac progenitores  
 Timenidæ olim ab argo oriundi eã quæ nũc maritima est. Macedoniã primi ad  
 epti sunt: in eaque regnarunt bello: expulsis ex Pieria quidẽ pieribus qui postea  
 sub pangeo trans Strymmonẽ incoluerunt. Phagretẽ aliaq; item oppida. Vnde  
 nunc quoq; sub Pangæo plaga uergens ad mare uocatur sinus piericus. Ex ea ue-  
 ro quæ nomiatur Bottia Bottiæis: qui nunc Chalcidensiu sunt cõfines. Quinẽt  
 in Pæonia iuxta Axiũ Amnẽ occuparunt: Stenẽtinem a mõtanis ad pellam us-  
 que & mare pertingentẽ: ac trans Axiũ Strymmone tenus eam quæ Mygdonia  
 appellatur eiectis hedonibus eiecerunt & ex Eordia ita nanq; nũc uocatur Eor-  
 dos: quoq; per multj deleti sũt aliquãtulũ quæ adhuc ex iis circa phystam sedes  
 habet. Nec non ex Almopia. Almopes: Alias in super gẽtes i potestatẽ redegerũt  
 Macedones hi quibus nũc ẽt imperant: Anthemũtem Grestoniã: Bisaltiam: & ip-  
 soꝝ Macedonũ pollam. Quæ omia Macedonia uocatur: quæq; regis Perdiccæ  
 Alexandri filii erãt: quo tempore Sitalces inuasit: Atq; hi quidẽ Macedones igres-  
 sis tam multis copiis resistere cum non possent quæcunq; in regione erant con-  
 portarunt in loca munita ac muros habentia: tum non admõm multa. Nam  
 postea Archelaus Perdiccæ filius regno potitus: ea quæ ibi uisuntur extruxit: am-  
 plaq; uias muniuit: ac cætera ex usu belli equis armis alioq; apparatu melius q̃  
 superiores octo reges adornauit. Exercitus autẽ Thracũ ubi ex dobero mouit:  
 primũ ingressus ea q̃ prius Philippi fuerãt: ui cæpit. Emdomenẽ Gortyniam ue-  
 ro & Athalantã & alia qdam oppida accepit in fidem ob amicitia Amyntæ cu-  
 ius philippus filius aderat. Europũ autẽ cũ tẽptasset expugnare nõ potuit. De hi-  
 nc in reliquã pgressus est Macedoniã: quæ uel ad dexterã Pellæ iacet & cyrri.  
 His iteriora non adiit Bottiãam & Pieriã: sed Mygdoniam Grestoniam Anthe-  
 muntẽ populatus est. Macedones cũ se pares peditatu fore diffiderũt: accitis eqs  
 a sociis superiora habitantibus. pauci contra multos adorti sunt. exercitũ Thra-  
 cum: & qua ipressione fecerũt: nemo sustinuit utiq; eqtes egregios ac loricatos:  
 sed multitudie circũfusa longe numerosiore ancipiti Marte pliabantur. Cunq;  
 superatum se iri a pluribus aiaduenterent pugna ad extremum inhibuerunt. Et  
 Sitalces apd Perdiccã uerba fecit: q̃ obrẽ arma itulisset. Et quoniã Atheniẽses cũ  
 classe nõ aderãt q̃ppe nõ ituz credẽtes dona ad eũ legatosq; miserant: partẽ co-  
 piarũ in Chalcidẽtes Bottiæosq; dimittit: atq; castellis extructis regionem uastab-  
 bat. Vbi dum statua haber Thessali qui ad austrũ spectant & Magnetes & cæteri  
 sub iperio Thessaloz Thermopylazq; tenus græci metu pculi: ne ipios iret ex-  
 ercitus in armis erãt. Trepidabãt itẽ trans Strymmonẽ uergentes ad aquilonem  
 Thraces quicũq; campestria incolunt. Panæi insuper & odomanti & droi & der-  
 fæi qui oes suis legibus uiuũt. Sitalces autẽ cũ græcis Atheniensiu hostibus icol-  
 loquiũ uẽit: se illoꝝ iductũ nequaq; iure societatis inuicẽ iuasuros. Ipse Chalcidi-  
 cam & Botticã & item Macedoniam infestus uastabat. Cui tandem cũ nihil eoz  
 cõfecisset quoꝝ gratia uenerat: & comeatu careret exercitus atq; hyeme uexare  
 tur Seuthes Spardoci filius ipi & patruellis q̃ potẽtia secũdus suadet: utiq; celer-  
 rie discedat. Seuthẽ autẽ pdiccas clã sibi cõciliauerat: pollicitus sororẽ se illi cũ pe-  
 cunia daturũ. Ita Sitalces p̃suasus triginta diebus & hoꝝ apd chalcidẽ octo cõsũptis  
 cũ exercitu domũ q̃ celerrime reuersus est. Et perdiccas sororem Stratonicem



uti sponderat Seuthe in mrimoniū dedit. Atq; ita circa Sitalcis expeditionē res gestæ sunt: li aut qui apud Naupactum agebant Athenienses eadem hyme postq̄ classis Peloponēsiū dissoluta erat: duce phormione sub armis ad astactū nauigarunt. Progressiq; in mediterranea Acarnaniæ cum quadrigentis suorum classiariorū armatis ac Messeniis totidem: eos qui dubiæ in partes fidei uisi sūt: ex strato & corōtis aliisq; oppidis eiecerunt. Et cynete theo lyti filio in Corōtem deducto iteq; se ad naues. receperunt: non ausi propter anni tēpus: Oeniades solos oīum Acarnanum assiduos hostes laceffere. Nam Achelous amnis ex pindo monte deuolutus: per dolopiam Agraos: Amphilocos perq; Acarnanicum campum superne Straton Urbem Oeniadaq; interfluens mari miscetur: restagnato que horū oppido intolerabilē utiq; hyme propter alluiones militiā prætat. Iacent aut pleræq; echinadum insulæ e regione Oeniadum ab eluuiouibus Acheloi nihil admōm distantes. Quæ non nullæ quoties torrens fluuius humum aggressit cū: cōtinēre iungūtur. Crediturq; fore non ita multo post tēpore ut hoc non patiantur ille. Nam & æstus est ingens multus sabulosus & isulæ crebræ & limi aggestu interserpente cōmissæ: nec gradatim ne ui fluminis dissiparetur: sed ita ut non rectum aquis in pelagus exitum præbeant. præterea icultæ & paruæ. Fertur aut Alcmæoni Amphiarai filio post marē necatam errabundo apollo terram hanc habitandam oraculo significasse respondens: non prius illum terribus liberatum iri: quā in ea regione locum ad habitandum reperisset. qui neque dum a sole conspectus neq; terra esset quādo mrem necauit: ut omni alia terra ab ipso ob paricidium pphanata. Ille ut aiunt incertus consilii uix tandem intellexit Alluuiouem Acheloi eū esse: Satisq; soli illud ad usum corporis uisum est: Postq̄ occisa matre non exiguo tēpore pererrasset incolensq; circa Oeniades loca re nauigauit: & a filio Acarnane cognomē regioni reliquit. Et de alcmæone quidē quæ accepimus eiusmōdi referimus. Athenienses aut cū Phormione ex Acarnania in Naupactū profecti: primo uere athenas nauigarunt: secum portantes libera capita in plūis naualibus capta. Quorū singula singulis redempta sūt: iteq; naues quas cæperant. Et hyme hæc finita est: ac tertius belli annus quod Thucydides conscripsit.

#### THVCYDIDIS HISTORIAM VM PELOPONNENSIVM. L. TERTIVS.

NEVNTE AESTATE adulto iam Frumento Peloponneses ac socii duce archidamo Zeuxidami filio lacedæmoniorū Rege ingressi sunt atticam: statiuq; hēntes regionē populabatur: excursionescq; faciebant ut consueuerat atheniensibus Equitibus quacūq; dabatur occasio leuiter armatorū plurimā turbā phibētibus: ne pgressa cū armis læderet loca Vrbi uicina. Cōmorati aut quoad comeatus suppeditauit reuersi sūt i suā quicq; ciuitatem. Sub ipsorū tamē i Atticā igressum p̄tinus oīs lesbos p̄ter Methymnā ab atheniensibus defecit: cū id iā ide ate motū bellū uoluisset: sed lacedæmōii eā recipe noluerūt. Cæterorū opiniōe sua maturius deficere coacta ē. Quippe obstruēdis portibus: extruēdis muris: ædificādis nauibus p̄sus occupati fuerāt: utq; e p̄to q̄cūq; oportebat sagittarii frumētū & q̄ accersierāt uēirēt Si qdē tenedii cū qbus inimicitias exercebāt & methymnæi priuati quocq; iporū



Mitilæoz quidã: quibus propter factionẽ publicum erat cum Atheniensibus  
 hospitium inditium detulerunt omnes lesbios ad commigrandum Mitylenem  
 cogitac Mitylenæos omni apparatu ad defectionem spectare: lacedæmoniis Bo  
 etiisq; cognatis eoz administris: & nisi occuparent Athenienses lesbium amissu-  
 ros Athenienses: ut qui & morbo iam uexaretur: & bello eoz acerrimo. Præterea  
 existimarent magni negotii esse lesbium bello temptare: & naues habentem inte-  
 gris uiribus non acceperunt ab initio dilatione: sed ipsos deferentes maiori expar-  
 te redarguebant: q; uidelicet illa uera esse nollent. At postq; dimissa illuc legatõe  
 non peruasere ut Mitylenæi frequentia ciuitatis ex cætera insula & apparatus  
 dissoluerent: timentes iam anteuertere uoluerunt: missis confestim quadraginta  
 nauibus: quæ forte ut Peloponnesum obirent inexpedito erãt sub Cleippide Ho-  
 dini filio ex tribus ducibus primo. Renuntiatum. n. eis erat futurum Apollinis  
 Maloentis festum extra urbem quod omni Mitylenæorum frequentia celebra-  
 retur: spemq; esse ut repentino aduentu adorirentur. Quod si conatus pcederet  
 recte res se haberet: sin minus Mitilæis ediceret ut naues tradat: muros demo-  
 liantur non optemperantibus bellum inferrent. Et naues quidem profectæ sunt.  
 Decem autem triremes Mitylenæorum auxiliares q; ex fœdere tunc aderat: retẽ  
 tæ sunt: & uiri qui in eis erant in carcerem coniecti. Quidam tamen Athenis pro-  
 fectus in Euboiam atq; illinc terrestri itinere cum Gereston peruenisset: nactus  
 ibi onerariam nauium secunda nauigatione usus triduo q; Athenis discessit Mity-  
 lenem delatus: nuntiauit eis naues in se Atheniensium uenire. Illi neq; ad maloẽ  
 tem exierunt: & cætera murorum atq; portuum ubi semifarcta erant sarcientes  
 custodias egerunt. Nec ita multo post Athenienses cū appulissent uidissẽtq; hæc  
 denuntiant duces madata illis non audientibus: dico ad pugna se instruũt. Oppi-  
 dani imparati & e repentino coacti pugnare: progressi sunt nauibus aliquatulum  
 ante portum tanq; ad prælium. Deinde insequere Atheniesium classe fugietes:  
 in colloquium ducũ uenerũt: uolentes si qua miti cõditione trãsigi posset e uesti-  
 gio naues dimittere. Idq; Athenienses duces admiserũt: & ipsi timetes ne nõ fa-  
 ctis essent ad oẽm lesbium debellanda. Factis induciis mittũt Athenas Mitylenæi  
 cum alios: tum uero unum ex iis qui detulerant indicium quẽ iam facti poenite-  
 bat: si forte persuadant ut naues ab ipsis abcedant tanq; nihil re: nouæ mo-  
 lientibus. Et interea legatos quoq; cum triremi lacedæmonem mittunt clã Athe-  
 niensium classe: quæ ad septentrionalem urbis partem in Malæa stationem ha-  
 bebat. Non. n. fidem habebant iis quæ ab Atheniẽsibus offerebãtur. Atq; hi qui-  
 dem legari asperima nauigatione uĩ in pelago: delati lacedæmonia agebat cum  
 illis ut aliquid ueniret auxilii. Vbi uero alii legati Athenis re infecta redierũt: ad  
 bellũ se accingebat & mitylene & cætera lesbos præter Methymna. Nã hæc Athe-  
 niensibus fauebat & imbrĩ & lemmĩ & ex aliis insulis aliquantulũ sociorũ. Er cū  
 eruptionem quandã totius populi in castra atheniensium fecissent cõmissaq; pu-  
 gna nõ inferiores extitissẽt: tamẽ regressi sũt q; sibi ipsis fidẽ non haberent ibi p-  
 noctare non ausi. Ac deinceps quieuerũt uolentes si quid ex pelopõneso: & ex alio  
 apparatu proueniat periculũ facere. Et enim supuenerũt Meleas: Lacon: & Her-  
 meondas Thebanus missi illi quidẽ ante defectione: sed qui aduentũ Atheniesiũ  
 præuertere cū neq;issent: postea cõmissa iã pugna clanculũ triremi aduecti sũt: hor-  
 tatiq; ut; secũ aliã triremẽ cū legatis mitteret: p ut & miserũt. Horũ qete aucti-  
 aio athenienses: accersitisq; sociis q; nihil roboris uidetes eẽ apd lesbios ocuis affu-  
 erũt: circũdato ad australẽ urb partẽ exercitu: bia hĩc atq; hĩc castra muro cigũt



& in utroq; portu ingressum nauibus muniunt prohibito Mitylenæis usu maris. Nam cætera terra oppidani aliq; lesbii qui iam auxilio uenerat potiebantur: non multum Atheniensibus circum castra tenentibus. Cum Malæa potius eis & nauium statio & mercatus esset. Atq; ita ad Mitylenem bellum gerebatur. per idem huius ætatis tempus Athenienses circa Peloponnesum triginta naues dimiserunt: duce Asopio Phormionis: iussi ab acarnanibus aliquem sibi uel filium: uel consanguineum Phormionis mitti pro duce. His nauibus Asopius pfectus maritimæ laconia loca diripuit. dehinc eaq; plerisq; domum remissis ipse cum duo decim Naupactū se contulit. Post hæc euocato omni Acarnanū populor; intulit arma oeniadibus Acheloum nauibus inuectus: pedestri exercitu regionem populante. sed cū hostis non cōcederet misso peditato ipse in leucadiam nauigauit: egressusq; in Noricū dum se recepit ab hominibus loci mutuo sibi auxiliantibus: paucisq; nonnullis præfidiariis cum exercitus parte interfectus est. Post ea cæteri cōcessa hostibus uictoria ex fœdere receptis mortuis abierunt Mitylenæi aut legati qui prima cū nauis missi fuerant. quæ admōm ipsi lacedæmonii dixerant ut ad olympiam adessent: quo cæteri quoque socii eis auditis consultarent ad olympiam præsto fuerunt. Quo i loco olympias festū fiebat Dorico Rhodio iteq; uictore. Atq; ubi solemnibus celebratis in colloquiū uentum est ita uerba fecerunt.

#### Oratio Mitylenæor; apud Lacedæmonios

Cimus quidem uiri lacedæmonii sociiq; hoc receptum apud græcos ac iustum esse: ut quoscunq; belli t̄p̄ pristina societate deficientes in suam accipiunt eos tantis per indelicis habeant dum illis utiles sunt. Sed cum existiment superior; amicor; p̄ditores fuisse eosdem peiores fore utiq; centent: neq; id iniuria: si tamen æquales inter se essent qui deficiūt & qui deserunt. Cum. n. aliqui pares sunt consilio ac beniuolentia: si idem æquales sint apparatu & uiribus nulla subest æqua causa defectionis quod in nobis Atheniēsis que non fuit: ne cui peiores fore uideamur: si a quibus in pace honestati sumus ab iis inter aduersa desciscimus. De iusticia nanq; ac uirtute cū præsertim societatem p̄cemur uerba faciemus: scientes neq; amicitiam inter priuatos initam esse stabilem: neq; consortiū inter Ciuitates aliquid polere: nisi mutua opinio iter cedat uirtutis: & circa cætera mor; uitæq; cōsensio. Quippe discordibus in mentibus differentia consistit actionum. Enim uero inter nos Atheniēsesq; societas incepta est: cum uos ab armis post medicū bellum discessistis: & illi reliquias earum re; persequerentur. Quā nos societatem non contraximus ad subigendos Atheniensibus græcos: sed a Medor; seruitute eximēdos: & eo usq; illos sumus p̄mpto animo secuti: quo ad æquo iure præfuerunt. Vbi animaduertimus summo fuissemus. Sed quia non licuit ad uim ppulsandā sociis in unum cōuenire propter multitudinem cōsultantiū: omnes p̄ter nos & chios in seruitutē redacti sūt. Nos cum nostri iuris essemus & liberi nomine dumtaxat cū Atheniensibus militauimus: nequaquam p̄ fidelibus eos ducibus habentes: sumpto ex superioribus factis exemplo. Neq; n. credibile erat cum illos subegissent: quibus cum fœdus una nobiscum inierant: non idem eos in cæteros fœderatos si quādo facultas afforet eē facturos. Quod si nostri adhuc iuris essemus omnes plus eis fidei haberemus: ne nihil noui molirentur. Cum uero plerosq; socior; subegerint: indignius eos



credibile est esse laturos: Sibi nos in rebus agendis æquari iamque in hoc admodum pcesserunt: cū soli nos iā secū ex æquo uersemur: præcipueque quāto ipsi potentiores: tanto nos desertiores efficimur. Ad societate nil aliud fidelem facit quā mutuus metus. Nam qui preuaricari quippiā uult: nisi alteri uiribus præstet ab eo inuadendo deterretur. Et nos nulla alia causa liberi ab illis relictī sumus: nisi ut quæcūque ad parandam potentiam moliebantur: non tam re uera quā ut iuste honeste: probe sumpsisse uiderētur: simulque ut hoc testimonio uterentur: nisi aliquid peccassent iī contra quos arma ferrent: non fuisse militaturos una focios qui idem haberent auctoritatis. Vnde factum est ut & maximas primū uires aduersus infirmissimum quencque colligerent: ac paulatim sublati aliis extrema quæ relinquebantur redolerent infirmiora. Quod si a nobis cepissent: omnibus adhuc suas uires & ubi consistere oporteret habentibus haud similiter subegissent. Quibus nō nihil etiam timoris incutiebat classis nostra ne in unū coacta: & aut uobis: aut alicui alteri: se applicans periculū eis crearet. Euasimus autē eos tum rem publicam ipsorum: tum quosque magistratus deleniendo profecto nisi conflatum esset: hoc bellum non multum duraturi: ut uidere licet ex aliorum exitū plo. Quæ nam igitur hæc amicitia extitit: aut quæ fida libertas: ubi præter opinionem utriusque alteris sumus suspecti illi nobis in bello præ timore blandientes: & nos illis uicissim rebus pacatis: quodque aliis beniuolentia: id nobis timor stabile fidum firmum præstitit. Ita metu magisque amicitia in societate præstitimus & utrisque citius securitas sui prebuisse audaciā iī priores ad preuaricandum futuri fuerunt. Quod si cui uidemur iniurii propter eorum innocendo cūctationemque priores defecimus: non præstolantes ad plane cognoscendum: si quid illi nocerent: is non recte considerat. Nam si ex æquo ualuissemus & tendere illis insidias: uicissim: & cūctari quid attinebat nos eis pares sub ipsis esse. Cum uero semper penes illos facultas hæc esset temptandi penes nos hoc eē decuit: ut defensionem anticiparemus. Has nos cū haberemus Lacedæmonii ac focii rationes cāsque defecimus & apertas audientibus ad cognoscendum nos recte fecisse: & ualidas ad nos perterrendos: ut ad aliquod præsidium conuerteremur. Hoc nos olim iā facere uolentes etiā in pace missis ad uos: qui defectione agerent: tūc uobis respuentibus facere prohibiti: nunc Boetiis prouocantibus confestim optempauimus: existimantes duplicem hanc eē defectionem: unā ne stantes ab Athēiensibus gratiā opprimamus: sed eā iī libertate asseramus. Alteram ne ipsi iī posterū ab illis perfligamur: sed iī colūnitate nostræ cōsulamus. Et præpropere quidem ac premature facta est hæc nostra defectio. Quo magis oportet uos socios receptis nobis quā celerissime subuenire: ut declaretis uos eodē tempore & eos tutari quos debetis & hostibus obesse. Ad quod adest oportunitas tanta quāta nōdum ulla. Si quidem & morbo consumpti sunt Athenienses & sumptibus: nauisque eorum partim circa oram uestram agitant: partim aduersus nos instruuntur. Vt credibile non sit eos abundaturos classe si uos æstate: hac nauibus pariter ac peditatu rursus eos inuadatis: sed aut non futuros pares uobis maria obeuntibus: aut utrisque uobis nobisque cessuros. Neque uero quispiam existimet pro peregrina se terra debere domestici cum adire periculum. Cui enim procul abesse uidetur Lesbos huic illa utilitate e propinquo præstabit. Nam non in Attica bellum erit queadmodū aliquis putat: sed illic unde Attica summit emolumentum. Est autem illi pecuniarum prouentus a focis: eritque etiam maior si nos in potestatem redegerit. Quoniam neque alius deficiet & nostra illorum fiet: Nos quoque duriora patiemur quā qui iam pridē



feruierunt. Quod si nobis impigre uos auxilium tuleritis: tum Ciuitatem acci-  
pietis præditam magna classe: cuius in primis uos indigetis: tum Athenienses fa-  
cilius destruetis suptractis eorum focis: cum quisq; sit audacius desciturus: tum  
eam q; uos premit effugietis inuidiam: non opitulandi iis qui ad uos desciscunt.  
Si autem uos illorum liberatores ostenderitis uires belli firmiores habebitis.  
Erubescetes igitur frustrari græcor; de uobis spes: erubescetes. Iouem Olym-  
pium cuius in templo æquales uobis supplicesq; sedemus: protegite Mitylenæ-  
os inita cum eis societate: nec prodere uelitis priuato quidem corporum pericu-  
lo expositos: sed cōmunē omnibus si recte succedat utilitatē allaturos: cōmu-  
nioremq; perniciem si recte non succedet uobis frustra tēpratis. Estote uiri qua-  
les & græci uos censent esse: & nostra necessitas desiderat. Talia Mitylenæi dix-  
rūt. Quæ cum audissent Lacedæmoniū ac focii approbassentq; Lesbios ī societa-  
tem recipiendos censuerunt. Et Lacedæmonii tanq̄ in Atticam expeditionem  
sumpturi edicūt focis q; aderant: ut primo quoq; tpe cū duabus partibus p̄sto  
essent & ipsi in primis profecti: phalangas nauium apud isthmum comparabā:  
ueluti illas e Choritho subuecturi ad mare quod Athenas spectat: ut hostē clas-  
se pariter ac peditatu inuaderent. Et hi quidem hæc strenuē confecerunt. Cæte-  
ri quoq; focii lente conuenerunt: tum occupatione fructuū legendorum: tum tæ-  
deo militandi. Eos cum intelligerent Athenienses per contentum hostilis ībecil-  
litatis se instruere: centum naues armauerunt: uolentes declarare non recte illos  
sentire: seq; præterq; q; classē mouerunt: uel quæ ad Lesbū uel quæ circa Pe-  
lopōnesum esset: facile posse resistere. Ingressi eas tam ipsi præter equestris & se-  
cundi ordinis homines: q; peregrini præteruecti isthmum se se ostentabant: &  
in Peloponnese solum quacūq; eis uidebatur egrediebantur. Hanc Lacedæmo-  
nii classē longe maiorem opinione cernentes: arbitrati & falsa eē quæ a Mity-  
lenæis referebantur: & sibi rē arduam cum neq; focii adessent: & triginta naues  
Atheniēsium: quæ circa Peloponnese erāt uicina urbis ipsorum uastare nun-  
tiarentur: domum redierunt. Post hæc adificata classe qua in Lesbū dimitteret  
quadraginta naues p Ciuitates edixerunt: delecto Alcida nauarcho qui illuc se cō-  
ferret. Athenienses ubi illos abiere senserunt: & ipsi cū centū nauibus abierunt.  
Per hoc tempus quo pfectæ sūt hæc naues Atheniēsium longæ & instructissi-  
ma & ornatissima classis fuit: & si circa belli iitia tot nūero & uel plures naues  
extiterūt: ceterū. n. Atticā Euboiā salaminē custodiebāt: totidē circa Pelopōnesū  
uolitebāt. præter illas quæ ad Potidæā & alibi erāt. Ut in sūma fuerint una æsta-  
te ducentæ quinquaginta. Quæ res p̄cipue pecuniā exhaustit & illa Potidæana.  
Si quidem q; Potidæam defeniarunt milites fuerūt autem principio tria milia:  
nec pauciores q; obsederunt: tum mille & sexcenti. qui prius cum Phormiōe abi-  
erunt bias dragmas singulis diebus acceperunt: alteram suo alterā famuli noīe:  
eādē & uniuersæ naues mercedem. Atq; ita pecuniæ primum consumptæ sūt  
& tot tantæq; naues expletæ. Per idē tempus Mitylenæi quo Lacedæmonii ap̄  
isthmum agebāt: Methymne tanq̄ proditionem molienti bellum a terra intule-  
runt: adiunctis auxiliariis temptataq; urbe: cum res non procederet qua pte ex-  
pectabant in Antissam & Pyram & Eressum abierunt. Quarum Ciuitatū cū  
& res stabilissent & muros firmiores fecissent: festinabundi domum reuersi sūt  
Eis reuersis Methymnæi cum copiis antissam inuadunt. Sed ab Antissais auxi-  
liariisq; quibusdam qui superuenerant perculsi multis amissis cæteri trepide re-  
cesserunt. Hæc ubi Athenienses rescierunt ac Mitylenæos terra potiri: nec illis



prohibendis pares esse milites suos:mittunt i eunte Autuno Pachete Epicuri filium produce cum mille sui corporis militibus:q in nauibus officio remigum functi cum Mitylenem appulissent eam simplici muro cingunt ac ualidis in locis castella excitant. Et Mitylene quidem utriusq iam & a mari & a terra uehementissime urgebatur hyemisq appetebat. Caeterum Athenienses ad obsidionem deficiente pecunia:tunc primum ipsi tributum contulerunt ducenta talenta: & ad socios legendae pecuniae gratia duodecim naues miserunt Lysicle cum quattuor collegis duce. Is cum alia loca circum uestus illinc pecuniam exegisset: ex Meunte per Meandrium campum transgressus Cariam ad colle usq Sandium a Caris Aneitiscq inualus & cum multis suorum caesus est. Eadem hyeme Plataenses adhuc enim a Peloponnensibus & Boetiis obsidebantur:cum & penuria rei frumentariae laborarent:neq in Atheniensibus ulla spes defensionis esset,neq alia salus ostenderetur consilium ierunt ipsi:& qui una circumsidebantur. Athenienses primum ut spatio hostium muro oes exiret:si ui coseq possent auctoribus Theeneto Tolmido uiro uaticino & Eupolpida daumachi filio:qui ipsis praerant: deinde dimidia parte q ingens existimaret periculum reformidante:ad ducentos fere ac uiginti in Snia exeundi permansere in hunc modum. Scalas ad altitudinem muri fecerunt sumpta illius mensura ex Laterculorum coagmentatione:qua parte murus ad eos spectans tectorio carebat. Numerabant autem per multi pariter coagmenta lapidum: quorum non nulli erant aberraturi:sed a pluribus uera rationatione coniectabatur:cum plerumq sapius numerarent:& cum non longe abeent:facile murus in id quod uolebant subiectus oculis erat. Itaq huc in modum proceritatem scalarum ex crassitudine laterum coniectantes instar muri caperunt. Erat autem Peloponnensium muri structura huiusmodi. Habebat is duos ambitus alterq plateas uersus,alterq exterior:si quis Athenis adoriret sexdecim iter se pedum spatio distantes. Quo in spacio hinc tacula custodum aedificata erat:distincta quidem sed contigua:ita ut unus solidus murus uideretur utriusq pinas habens:& ad decimam quaque pinnam ingentes turres:eiusdem quoque murus crassitudinis:& ad eius fratres intrinsecus extrinsecusq tedites:ne transitus circa:sed per eas eent. Noctibus quoties ibat illi relictis pinis custodias e turribus parum remotis ac superne tectis agebant. Huiusmodi quem obseruabant Plataenses murus erat. Qui postea quae res instruerant: obseruata nocte quae & pluuia & uento turbida esset: & praeterea sine luna exierunt ducibus eiusdem quoque conatus auctores erant. Et primum fossas quae ipsos ambibat transeunt. Deinde muro succedunt ignaris hostium custodibus: ut pote non prospicientibus propter tenebras: nec exaudientibus accedentium strepitum uento obstrepente. Et nihilominus isti ne arma inuicem offensa sentum perberent: multum inter se distantes ibant. Erant autem leuiter armati sinistro tantum pede calceato ne in luto laberentur. Igitur qua inter turrim erat pinnis subeunt: scientes illas esse desertas: primiqq conscendunt quoque scalas tulerant admouerantq. Deinde duodecim pugione solum ac thorace armati: duce Ammea Corebi filio quoque & primus ascendit. Hunc sex qui sequebantur utranq superant turrim: Post quos deinde succedunt alii cum eadem armatura ac iaculis a tergo horum quos facilius procederent: aliis scuta gestantibus: & cum prope hostes uentum esset tradituris. Vbi maiore ex parte muros euaserant custodes turrium sensere. Nam quidam Plataensium apprehensam in ascendendo tegulam e pinnis eiecit: quae cadens sonitum fecit: statimq a custodibus uociferatum est. Exercitus quoque ad muros contendit non enim sciebat quidnam discriminis foret: nocte obscura & procellosa & alio quin qui reliq erat in urbe

f ii



Plataenses egressi Peloponnesium murū diuersa q̄ qua sui conscēderant par-  
te inuadunt: ut q̄ minimum illis mentē hostis acriteret Tumultuabantur itaq̄  
Peloponneses in loco manentes: nemo tamen eorum ex custodia opē ferre au-  
debant: sed in anticipi erāt quidnam accidisset coniectantes. Eorum trecēti illi  
quibus datum negotium erat ut si quid opus esset subsidio forent e muro ad  
uociferationē processerūt. Facēsq̄ hostilis aduētus indices Thebas uersus sub-  
lata sunt. Plataenses & ipsi ex suo muro cōplures excitāt faces: prius ad hoc ipm  
præparatas ut hostis quid sibi lumina uellent: incertus & aliud aliquid conti-  
gisse q̄ q̄ erat existimās opem non ferret dum socii sui qui exierāt fugam ac tu-  
ta caperent. Interea Plataensium quicūq̄ primi conscēderāt: utraq̄ turri cu-  
stodibus occisis potiti earum transitus: nequis illac subsidio ueniret tutabatur:  
& ad mouentes e muro turribus scalas plerōsq̄ in superiora recipiebant: iis qui  
pro turribus stabant missilibus eos qui ueniebant auxilio superius iferiusq̄ ar-  
centibus. Eoq̄ plures interea scalas ipsi iam plures admouebāt simulq̄ deiectis  
pinis per interturtium ascendebant. & subinde qui recipiebantur crepidini fos-  
sæ iminens sagittis illinc atq̄ iaculis incessebat: si quis hostiū auxilio ueniret ad  
prohibendum tēporum transitum fossæ. Vbi omnes transierūt murū sed ægre  
& nouissime qui de turribus descenderunt ad fossam tendūt. Ibiq̄ ex aduerso se  
offerūt trecēti illi Lumina gestantes. Quibus eo magis conspectis Plataenses  
eadem causa minus ipsi conspicendi: præter q̄ q̄ in obscuro erant p̄ crepedine  
fossæ stantes nuda corporū missilibus feriebāt: Ita postremi quoq̄ fossam trās  
miserūt difficulter tamē & operose. Nā eius aqua nō ita ifolidā cōcreuerat glaciē  
ut permeari posset: sed aquola glacies erat: qualis sub solatio potiusq̄ Aquilone  
flante sub sole eēt: & eo uento nox illa pluuiosa fossæ aquā uāhemēter adauxe-  
rat: q̄ uix extātes transierūt & ipsi magnitudinem tēpestatis potissimū ad fugam  
elegerant. Illinc digressi uiam quæ Thebas fert ire confercti pergūt ad dexterā  
habentes lunonis delubrum ab Androcrate conditū: quod uidelicet existima-  
rēt minime creditum iri i id se iter deflexisse quod ad hostes ferret: & simul cō-  
spiciātur Pelopōneses cum luminibus persequētes uiam q̄ per Citheronē & ca-  
pita quercus Athēas ducit. Vbi sex septem ue stadia Thebas uersus perrexerūt:  
diuertentes uia quæ per montem ad Erythras & Nysias fert abierunt: adeptiq̄  
montes Athenas perfugerunt numero ducenti duodecim ex pluribus. Si quidē  
non nulli eorum anteq̄ murū conscēderēt in urbē reuerterūt: unus sagittari-  
us in exteriori fossa captus est. Peloponneses postq̄ aferēdo subsidio destiterūt:  
in sua quisq̄ statione manserūt. At Plataenses ex urbe nullus eorum quæ contin-  
gerat gnari cæteris qui redierāt: neminē superesse renūtiātibus: ubi illuxit cadu-  
ceatorem miserunt de mortuis recipiendis: sed re cōperta destiterūt. Atq̄ hūc  
imodū Plataenses munitiones transgressi salutem sibi pepererūt. Sub extremū  
eiusdem hyemis ex urbe Lacedæmone missus est cū triremi Mitylenem Salæ-  
thus Lacedæmonius qui uectus in pyrrā pedestri illuc itinere: p̄ aluēū quendam  
torrentis: qua munitiones trāsiri poterāt: occulte ingressus est Mitylenem: retu-  
litq̄ primoribus expeditionem in Atticam fore: & quadraginta naues quæ auxi-  
lio ire debebant pariter affuturas: seq̄ cū hæc rerum: tū aliarum curandæ gra-  
tia præmissum. Vnde Mitylenæi sumpta fiducia minus ad Athenienses animo  
inclinabantur ut cum eis conuenirent. Atq̄ hæc hyems q̄rtusq̄ annus belli ex-  
cessit quod Thucydides conscripsit. In sequentis æstatis principio Peloponnes-  
es postq̄ Alcidas qui eorū erat nauarchus cum quadraginta nauibus cūq̄ mā-



42

dati miserunt: ipsi ac socii Atticam inuaserunt: ut Athenienses utriusque districti minus possent nauium Mitylenem mittere ac rerum gerere. Præerat huic expeditioni pro rege Pausania Plistoanactis filio adhuc pupillo Cleomenes patruus: populari autem sunt ex Attica um ea quæ prius & si quid refruticauerat: tum ea quæ superioribus expeditionibus intacta relinquerat. Quæ expeditio post secundam acerbissima omnium Atheniensibus extitit: Quonia hostis aliquid actum in Lesbo per suam classem: quasi iam appulsam: ut audiret expectans passim discurrendo pleraque uastabat. Sed cum nihil ex sententia eueniret: & res frumentaria defecisset: in suam quisque Ciuitatem discessit. Mitylenæi interim cum tandem naues ex Peloponneso non uenirent frumento iam defecti ad transigendum cum Atheniensibus adacti sunt: idque ob hanc causam Saletus ne ipse quidem iam naues expectas populum prius leuiter armatum ad se armandum inducit: tanquam in Athenienses exiturus. Vbi arma sumpserunt oppidani iam non magistratibus obtemperabant factisque agminibus uidebant proceres: exhibere frumenta: ac uiriti diuidere. affirmantes alioquin se urbem Atheniensibus prodituros. Quod ubi cognouerunt que res administrabant: cum neque ad prohibendum pares eent: & in periculo futuri si a pactione excluderetur comuniter pacti sunt cum Pachete atque exercitu ut Atheniensibus liceret de Mitylenæis consultare: quamnam uellet satisfactionem: utque ipsi exercitum intra urbem reciperent: & Legationem pro se Athenas mitterent: & dum illa rediret Pachetis neminem Mitylenæorum neque occideret neque alligaret neque captiuum duceret. Et hæc quidem conuentio fuit. At ii que præcipue cum Lacedæmonii tractauerat: sibi timentes ad ingressum exercitus expectare non sustinuerunt sed apud aras pariter confidebant. Quos illinc excitatos Pachetis ne quid iniuriæ fieret transmisit in Tenedum: quousque Atheniensibus aliquid uideretur. Antissiam quoque missis eo triremibus in potestate redegit: & cætera quod ad exercitum attinet pro suo arbitrio constituit: Peloponnesium uero quadraginta naues quas subito uenisse oportet uenientes latuerunt quidem qui ex urbe erant Athenienses quo ad delum tenuerunt. Illinc digressi apud clarum & Myconum primum accipiunt in deditioem uenisse Mitylenem. Cæterum uolentes rem exploratam habere ad Embatum Erythreæ se conferunt septimo ferme a capta Mitylene die ibi composito negotio erebus presentibus deliberabant. Quibus Teutiaplus Heleus ita locutus est.

### Oratio Teutiapli

Alcida cæterisque collegæ mei qui adestis Peloponnesium duces: mihi uideretur nobis Mitylenem esse nauigandum. priusque palam fit quemadmodum apud nos agatur. Offendemus. n. ut credibile est pleraque in custodia apud hoies urbe recens potitos: precipueque a mari qua ex parte nec ipsi hostium quem priam uenite suspicantur. & nos maxime ualidi sumus. Credibile quoque est eorum perditurum ut in uictoria negligetius agerem: & per hospitia dispersum. In quos si & repente noctu irruamus: spero fore ut cum iis que intus sunt: si quis superest nostri studiosus optata consequamur. Neque nos periculi pigeat existimantes nihil aliud in bello quam ex huiusmodi rebus accidere nouitatis. Hoc si quis dux & intra se seruet & in hoste: obseruas illum ad oriam plerumque compositum est uoti. Hæc demum locutus ille Alcida non psuasit. Alii non nulli ex ionia exules & Lesbii que una nauigabant hor-



tabatur: ut quādo quēdam piculū metueret aliquā i Ionia urbē: aut Cumā i Aeoli de occuparet ex qua urbe p̄deuntes Ioniam ad defectionem iducerēt. spē. n. esse nullis se inuitis uenturos: & hūc maximus eēt Atheniensibus p̄uentū nō modo erepturos: sed eēt p̄repturos si inuaderēt. Arbitrari se quoq; dicebat p̄uasum iri Pissuthnē ad belli societate: Alcidas ne his quidē acquieuit: sicq; Sētētia plurimos e consilio socios habuit: ut quoniā eū Mitylene frustrata eēt: rursus in Peloponnesum q̄ primū reuerteretur. Itaq; cū Embato soluēs appulisset ad Myōnelū q̄ ē insula Teiorum p̄ multos captiuos quos nauigādo iterceperat trucidauit. Et cū Ephesum subisset adierūt eū Anaxor & Samior legati: negantes ipsum recte asserere grāciā in libertate si illos necaret: qui neq; arma cōtra tulisset: neq; hostes eēnt. sed rātū Atheniensū necessario socii forent: ut nisi desineret paucos ex hostibus sibi conciliatuz: pluresq; amicorū p̄ hostibus hiturū. Quibus p̄uasus Alcidas quoscūq; iam hēbat Chior & ex aliis aliquot missos fecit. Nam hoies cōspectis nauibus nō refugiebāt: sed potius tāq; ad Atticas accedebāt: minime timentes ne Atheniensibus maria tenentibus naues Pelopōnesiū Ioniā unq; trāsmitterent. Alcidas aut ex Epheso rapti abiit fugāq; fecit. Cōspectus .n. fuerat a nauibus Salaminia & Parala cū adhuc ad Clarō i ancoris eēt: quā naues ab Athenis cursū tenebāt: quā ne se p̄sequerētur: ille ueritus alto ferebatur: tāq; nūq; a terra sua sponte nisi ad Pelopōnesū applicaturus. Pacheti Atheniensibusq; cū undiq; tū uero exerythraea huius rei nūtiū affertur. Quippe cum Ioniae urbes muris careāt igēs metus subibat: ne Pelopōneses cū classe p̄terereūtes: & si non hērent i aīo manere: tamē diriperēt ut i q̄sq; iciderēt urbes. Salamina quoq; nauis ac Paralus se se hostē ad Clarō uidisse resserēbāt. Eum Pachetē enixe p̄secutus usq; ad Latmon insulā: postq; adipiscēdi spes abfuit retro rediit: existimās se lucrifecisse q̄ illas i alto nūsq; adeptus eēt: ne castra munire & custodias agere: & ipos aggredi necesse fuisset. Cū redit Notiō urbē Colophōior tēuit quā Colophōiū icollebāt eius arce ab ita me & barbaris irrūpētibuz: p̄ domesticā illoz seditionē capta: eodē fere t̄p̄e: quo Pelopōneses itez Atticā sunt igressi. Rursus in notio inter eos q̄ illuc cōfugerāt & pristinos oppidāos seditionē orta alteri accersita a pissuthne & ab acadibus ac barbaris auxilia in muris urbē intersep̄iētibus hēbāt: & q̄ i arce Medis fauebāt recepti pariter rē. p̄ administrabāt. Alteri cū se fuga subduxissent exules Pachetē accersierūt. Hic hippia eoz q̄ intra muros illos erāt ducē: ad colloquū euocauit: ut si nihil qd̄ placeret illi dixisset rursus eū in muros saluū sanūq; restitueret. Et ille ad hūc p̄cessit. Hic eo i custodia sine uinculis hēri iussit: mūtiōes repente adortus nihil tale expectātes archades capit: ac barbaros qcūq; itus erāt occidit. De hīc Hippia sicuti pepigerat introductū cōphēdit sagittisq; cōficit. Colophōiū Notiō restituit p̄ter eos q̄ cū Medis sensissent. Eo postea Atheniēses coactis oibus si qs usq; erat: colophōiū secūdū iporū leges colonos ad hirādū Notiō miserūt. Et Pachetē Mitylenē reuersus Pyrrā & Eressō ideditiōem redegit: captūq; Salatū Lacedaemōiū i urbe latitātē Athenas misit: Pariter & eos Mitylenāos quos apd̄ Tenedō deposuerat: & si qs alius ei uisus ē extitisse seditionis actor. Dimissaq; maiore exercitus pte cum reliqs remāsi: ad cōstituenda arbitrio suo negotia Mitylenes ac ceteri Lesbī. Vbi Athenas ii q̄ a pachete missi fuerāt puenere: Atheniēses Salathū uita priuarunt licet pollicentem: cū alia qndā tū uero a plataeis adhuc. n. obsidebātur se Pelopōneses abductuz. De reliqs aut cū ad cōsiliū relatū esset p̄ indignatiōe censuerūt nō mō q̄ adessent: sed omnes etiā q̄ puberes essent Mitylenāorū iterficiendos:



43

ipuberes uero ac foemias i seruitutē redigēdos :dantes crimini:tū q̄ descissent:  
cū nō ea cōditiōe:q̄ cæteri sub iperio fore:tū uel magis q̄ naues Pelopōnēsiam  
ad opē eis ferēdam ausā eēt i loniā cū periculo ire:nō:n.subito consilio uide-  
bant defecisse.Mittūt igitur p̄pere trirēmē nuntiatū decreta pacheti iperatum:  
q̄ ut Mityleneos necaret.Poltero die subit eos p̄nitētia quādā & facti repu-  
tatio uisūq̄ seuū ac uehemēs decretū totam necare Ciuitatem:potiusq̄ eos qui  
auctores mali fuissent.Quod ubi senserūt Mityleneoz̄ legati:& q̄ eis studebāt.  
Atheniēses aditis primoribus:hauēd ægre p̄uaerūt ut de eo itez̄ ad cōsiliū re-  
ferrēt:q̄bus & ipsis notū erat maiore Ciuiū partē uelle p̄ aliquos ad se rursus de  
re eadem referri:Coactaq̄ cōfesti concione aliā dicebāt a sigulis sententiā.At  
Cleō Cleæneri filius cuius euicerat pridie de occidendis sententia cuius aliogn  
omnium uiolentissimus & maxime ut illa tempestate a pud populum: auctori-  
tatis processit iterum atq̄ ita uerba fecit.

### Oratio Cleonis Apud Athenienses

Vm sæpe alias ego statū popularē aiaduerti iualidū eē ad aliis iperā  
dū:tū p̄cipue nuc i uestra de Mitylenæis p̄nitētia & .n. quia secure  
iter uos quotridie:& sine ifidiis agitis:eodē mō erga socios estis affe-  
cti:& qcqd̄ aut illoz̄ oratiōe p̄suasi deliquitis:aut misericordia tribuitis nō sen-  
titis: id ad uestrū periculū prinere & ad nullā eorū gratiā uos emoliri: nō cōside-  
rātes iperitū quod hētis eē tyrānidē:& eos qui parēt ad ifidiādū itētos & inuitos  
parere:neq̄ ob id uobis dicto audiētes eē:q̄ læsi tamen eis ueniā datis: sed quia  
uiribus uestris potiusq̄ ipoz̄ beniuolētia superatis.Pernitiosissimū aut ex omni-  
bus est:si apud nos nihil eoz̄ quæ decreueritis stabile erit:nec itelligimus meli-  
us agi cū Ciuitate q̄ malis legibus dū cōstanter utit:q̄ cū ea q̄ bōis sed icōstāter:  
utiliorēq̄ eē ipitiā cū modestia:q̄ pitiā cū imodestia ac tardioris igenii hoies ad  
mistrare cōmodius plerūq̄ Ciuitates q̄ solertioris.Nā isti tū legibus sapiētiores  
uideri:tū semp excellere dicendo i cōsultatiōe rei.p.uolunt taq̄ nulla sit alia ma-  
teria maior ubi uim ingenii sui ostēdāt.Vnde i multas calamitates Ciuitates in-  
cidūt:illi suæ peritiæ diffidētes:nō abnuūt se legibus eē iperitiores:& cū iualidi  
ores sint q̄ ut benedicētis orationē reflēllāt .potius ex æquo sūt iudices q̄ cōcer-  
tatores:ideoq̄ eis plerūq̄ feliciter cedit.Nūc i modū decet & nos facere non fa-  
cultate dicendi:& solertiæ cōtētiōe subnixos uestræ multitudini aliter ac senti-  
mus suadere.Quod ad me attinet i eadē sentētia sū:eosq̄ miror q̄ itez̄ retulerēt  
de Mitylenæis ac tēpus teri pmittūt:re illis cōmodiore q̄ iniuriā fecere q̄ uobis:  
Nam sic q̄ iniuriā accepit remissius irā exerceret:q̄ ille q̄ fecit.In ulciscēdo cū re-  
centissima offensa est:cū maxime par suppliciū sūnimus.Miror quoq̄ esse q̄sq̄  
is erit:q̄ cōtradicat ostendendumq̄ sibi ducat iniurias q̄dem Mitylenæoz̄ no-  
bis utiles esse detrimenta uero nō ad socioz̄ calamitatem redūdare . Nunc palā  
est aut fretum facultate dicendi cōtendere:ut quod euidentis sane est :id e contra-  
rio ostendat esse i cognitum:aut lucro euocatum conari uos exculta oratiōe se-  
ducere.Huiusmōi ex cotrouersis Ciuitas aliis q̄dem emolumenta præbet: ipsa  
uero indiscrimen adducitur. Cuius rei penes uos culpa est qui prauē instituitis  
ista certamina quicq̄ consuistis esse uerborum spectatores:opez̄ auditores: con-  
iectantes ista maxime posse fieri futura. Vt quisq̄ optime dixerit & ex iā factis  
non id certius existimantes esse quod ipsi uidistis :quam quod audistis: delentis

f iiii.



pulchrorū. comendatione uerborum. Itaque faciles estis falli nouitate sermōis  
difficiles animo ad exequendum qđ pbatum esse: serui semper ineptiaz cōsu-  
eta fastidientes: & se potissimū singuli cupiētes posse dicere: si hoc nequeatis asti-  
pulantēs iis qui talia dicunt: ut eoz sequendo sententiā: non uideamini illis ise-  
riores eē. Qui etiā alio aliquid acute dicente: proni ad id quod dicitur laudandū  
& ad significādū uos anteq̄ diceretur sensisse: cū tardi sitis ad ea puidēda quæ il-  
linc sūt euentura aliud quærētes ut sic dicā: q̄ ea quibus uiuitis: ne plētia qdem  
fatis intelligentes prorlus uoluptate auriū capti: ac similes spectatoribus sophi-  
starū sedētibus potius q̄ de re. p. cōsultātibus. Aq̄bus ego uos cōabor abducere  
ostēdēs unā Mitylenāorū Ciuitatē: p̄cipuā uobis iuriā intulisse. Nā si quid q̄  
aut iperū uestrū ferre nequeāt: aut q̄ ab hostibus compellantur desciscūt ueniā  
do. Si uero hi q̄ isulā tenēt & urbem muris p̄ditam ubi nisi amari formidolosus  
nō est hostis noster: & ubi ipi contra illū non sunt idēfensi: istruēta iā classe libe-  
ri p̄terea & anōb̄ are oēs i honore hīti: hoc egerit qđ aliud q̄ isidiati sūt: iserētes  
potius bellū q̄ desciscētes a nobis: Defectio. n. eorum est quibus aliqua uis in-  
fertur. Captarūt quoq̄ p̄ inimicissimos nostros nos pdere: quod idignius est: q̄  
si suis ipoz uiribus nos bello perissent. Quibus nec calamitates uicinōz exem-  
plo fuerūt: quicūq̄ iam post rebellionem a nobis superati sūt: nec presens sua fe-  
licitas segnitiem attulit: ne i pericula uenirent effectiq̄ ad futura audaces maio-  
re quidem speiq̄ p̄ uiribus sed miore q̄ uolūtas fuit bellū sumserūt atēferen-  
dā iusticiā potētiā rati. nulla. n. iniuriā lacessiti ob id puose superaturos arbitra-  
ti sūt. Nobis arma intulerūt. Si quidē solet usuuenire in Ciuitatibus preserti iis  
q̄bus breui & in sperato felicitas cōgiri: ut ad insolētiā conuertātur: & plerūq̄  
quæ secūdū rationē hominibus. p̄spera eueniūt stabiliora sint: q̄ q̄ p̄ter opinio-  
nē faciliusq̄ p̄pe dixerim eē propullare aduersa q̄ tutari secūda. Decuerat autē  
iā olim Mitylenāos nihilo pecularius honore q̄ cāteros a nobis affici. Nam nō  
eo petulantia p̄cessisset & alioquin natura comparatum ē: ut obnoxios sibi q̄s  
q̄ contemnat: non obnoxios admiret. Plectātur itaq̄ nunc pro magnitudie sce-  
leris: neq̄ pacis culpā iputantes. populum absolūatis. Cuncti nanq̄ nos pariter  
inuaserunt quibus liceret nunc si ad nos confugissent rursum i urbe degere. Sed  
quia existimarūt tutius piculū eē: si p̄ paucos res ageretur ipi quoq̄ defecerunt.  
Respiciite qn̄ ēt ad socios: quorum si easdem poenas infligatis & iis q̄ coacti ab  
hoste & iis qui uoluntarii defecerunt: quem tandem fore existimatis: quem non  
ad deficientū quantulūcumq̄ caula impellatis: cum is si prospere cedit liber sūt  
si minus nihil intollerandum patiatur. Ex quo nos in omnibus Ciuitatibus pe-  
riculum subibimus: tum pecuniarum: tum corporum: Et si Ciuitatem expugna-  
uerimus ea profligata prouentibus p̄ quos uires habemus in posterum carebi-  
mus: Si non expugnauerimus ipfos p̄ter eos qui nunc sūt: hostes habebimus  
& quo tempore nos oportet aduersus illos stare in bello sociali occupabimur.  
Non igitur conuenit spem eis proponere aut sermone persuasam: aut pecuniis  
empram ueniā consequendā tanq̄ hominum more peccauerint. Non enim in-  
uiti læserunt: sed scientes insidiati sunt. Quod citra uoluntatem sit: id dignum ē  
uenia. Itaq̄ ego & tunc primum repugnaui: & nūc ne decretorum. uestrorū uos  
p̄niteat repugno: ne ue tribus rebus imperio perniciosissimis relinquatis: mi-  
sericordia: uoluptate orationum leuitate. Nam misericordiam quidē iis qui simi-  
les sūt tribui iustū ē: nos iis q̄ nec e diuerso miserētur: Et necessario se p̄petuos  
cōstituerūt hostes. Oratores at̄ q̄ dicēdo oblectāt: hēbūt alias mioribus i rebus



dicendi certamen: non ubi Ciuitas paululū oblectata faciat magnam iacturam: & ipsi ob benedicta bene accipiantur. Lenitas uero potius illis exhibetur qui imposterum morigeri: quā qui nihilominus hostes: atq; iidem futuri sūt si relinquatur. Atq; ut, semel omnia dicam: si mihi, assensu fueritis quæ iusta sūt & utilia circa Mitylenæos ageris. Sin minus neq; illis gratificabimini & uos ipsos potius cōdemnabitis. Quippe si recte isti defecerūt: profecto uos non legitime imperatis quāq; & si non legitime tamen cum hoc agendum uobis censeatis. Oportet uos non legitime ex uestra utilitate de istis supplicium summere: aut certe ab imperando desistere: ac sublato periculo bonorū uiroꝝ fungi officio. Refundatis agendum eādem in auctores poenam: ostendatisq; uos non minus exulcerato esse animo inulciscendo licet euaseritis: quā illi fuerunt & in insidiando. Cogitantes quænam ipsi si uicissent credendi sunt fuisse facturi: qui præsertim iniuriā facere cæperunt. Qui nulla iniuria irritati ad lædendum ueniunt: ut ad perniciem tendūt: suspicantes periculum quod eos manet ab hoste quē relinquāt: quisq; .n. a quo non oportuit læsus est: acerbiorē si euasit in illum quā iustū in hostem. Nolite ergo uestri ipsorū fieri proditores: & animo quā proxime accedentes ad ea quæ passuri fuistis: prout nihil præoptastis: quā ut eos caperetis: nunc talionem redatis non protinus ob præsentem statum emoliti: nec cladis quæ tūc uobis impendebat oblitī. Plectite istos pro merito pariter & cæteris sociis insigne præbe te exemplum: q; quis desierit eū a nobis morte mulctandum. Hoc enī si cognouerint uos deposita cura minus cum uestris ipsorū sociis quā cū hostibus decetabitur. Hæc Cleon post quē Diotodus eucratis filius qui maxime in superiore cōtione cōtradixerat ne Mitylenæi neccarēt pcessit atq; ibi huiusmōi uerba hui.

Oratio Diotodi dicentis sniam Cleoni contrariam

Eque illos ego qui de Mitylenæis iteꝝ ad consilium retulerunt accusandos puto: neq; illos laudandos qui maximis de rebus sapius consultari uetant. Statuoq; duo præcipue cōtraria eē ad bene cōsulendū celeritatem & iram. Quorū alterum incite fieri amat. Alterū temere ac parum considerate: & cum qui repugnat quin res uerbis doceatur: aut amētem esse: aut putare sua aliquid interesse Amentem quidem si quo alio mō cēset fieri posse: ut futura quæ latēt nisi oratione patefiat. Sua autē interesse si uolens aliqd turpe periuadere non arbitratur de eo se posse belle dicere: sed eos qui ex aduerso dicunturi & qui audituri sūt deterrere criminādo. Veꝝ illi odiosissimi sunt qui cōtradicens p iudicium aliquid corruptelæ opponunt. Nam si imperitia obiiceretur is cuius snia in seātū nō uicit p ipertiore utiq; nō p iniustiore discederet. Obiectata uero iniusticia idem siue eius snia uicit suspectus fit: siue non uicit iustus habetur non solum incitus. Ex quo ēt res. p. detrimento afficitur deficientibus ei hoc timore qui cōsultant q̄si melius cū ea agerēt: si tales ciues nulla facultate dicēdi pditos haberet: q; ita minimū ad peccandū hoies iducerēt. Porro debet & ciuis bōus non absterre alios a cōtradicēdo: sed ex pi loco demōstrare se meliora dicere & bene morata Ciuitas nullo eū honore afficere: q; p ceteris bene cōsulerit: sed nec honorē quē ille hēt imiuerē. Itē: eū q; i cōsulēdo inferior fuit nullo dēcore ne dū supplitio pseq. Ita. n. & is cuius snia pbata ē q̄ mimum uel ad grām uel alter ac sētū quo plus hōris cōsequēt loq̄: & is cuius snia pbatur



quam minimum concupiscet eadem ratione gratum faciendo conciliare sibi multitudinē. Quorū nos cōtraria agimus: qui si quis decorrptione suspectus sit etiam si optime dicat: tamen inuidia lucri nondum explorati: exploratam ciuitatis utilitatē repudiamus. Nec dubium est statim cum audiuntur nō minus suspecta bona esse quā mala. Ex quo oportet ut similiter & qui optima & qui pessima Ciuitati uult persuadere: dolo id & mēdacio agat: nec possit ob has præstigi- as exproffesso quispiam illi soli prodesse: nisi decipiat. Nam qui propalam largie- tur ei aliquid is inuspitionem ueniet ne id clam lucri facere uelit. Enim uero decet nos qui ex hoc loco de rebus summis tanti momenti ducimus longius p- spicere: quā uos qui ex propinquo consideratis cum præsertim nos rationē red- dere debeamus consilii nostri: uos non debeatis uestræ auscultationis. Nam si is qui persuasit & is qui persuasus est æque multarentur profecto uos modestius iudicaretis. Nunc si quando destituti spe estis unam per uasoris sniam cū iracun- dia plectitis: non uestras ipsoꝝ qui frequētes una peccastis. Ego autē neq; cōtra- dicturus pro Mitylenæis processi: neq; quempiam accusaturus. Non. n. de illoꝝ facinore nobis certamen est si sapiamus sed bene de nobis consulendo. Neq; eis si nocentes plane asserere uero: idcirco uitā adimi iubebo: neq; si qua uenia dignos: iccirco ueniam dari nisi constiterit idem Ciuitati conducere. Quippe cum exi- stitem de futuro nos magis quā de præsentī consultare: & hoc quo Cleon præ- cipue nititur utile esse ad cohibendas inposteg; rebelliones utile esse pœnā pro- poni mortem: ego e contrario interpretor ac melius alter rem esse casurā. Quæ- soq; ne præstius ad persuadendum apposita oratiōe utilitatē meæ respiciatis. Nā eius oratio cum sit ad iustitiam propensior: forsitan apud uestram quæ nunc in Mitylenæos iram est præponderet. Verum nunc non disceptamus nos iudicio cum illis: ut de iure queri oporteat: sed de eis deliberamus quæ admōm nobis sit utiles. Est quidem multis ī Ciuitatibus constituta mors pœna non modo huius- cernodi criminibus: sed etiā minoribus tamen spe sollicitati homines periculum adeūt: neq; id unq; ad hoc aliquis accessit qui opinaretur nequaquā insidias sibi suc- cessuras: & quæ Ciuitas unq; non ideo deficit: q̄ crederet se maiorem habere quā habebat apparatus uel suum uel socialem. Ingenitum natura est omnibus & pri- uatim & publice delinquere. Nec ulla lex tantū est quæ istud prohibere possit: cū per omnia sit itum supplicia: si quo modo his terroribus homines a facinorosis minus læderentur. Nec ab re olim maximis sceleribus mitiores fuerunt pœnæ constitutæ. Harum pleræque: cum iam eas tempore præuaricamur in mortem redactæ sunt. Quam tamen & ipsam præuaricamur. Itaque aut aliquis isto uehe- mentior inueniendus est terror: aut ne iste quidem coercebit. Nempe huic ex ne- cessitate in opia præbet audaciam: illi auaritiā opes per insolentiam ac timorē: illis aliæ quæ accidunt causæ. Impetu homines ut suo quisque occupantur in sanabili quodam & potentiore: quam ut reprimatur in periculum deducuntur. Præterea plurimum efficiunt spes ac amor: hic quidem dux: illa uero comes: hic insidiarum uitandarum immemor: illa prosperitatem fortunæ suggerēs. Ex quo fit ut quæ incerto sunt præmia: potentiora sunt pœnis quæ subiecte sunt oculis. Accedit his fortuna quæ nihilominus ad euocandos animos pollet. Nam ex in- opinato oblata aliquando uel ex minoribus causis dicit aliquem ad periclitan- dum: nec minus Ciuitatem: immo tanto magis quanto de maioribus ei res est: deliberate d̄ ipso ppagādo: & q̄sq; cæteris cū ciuibus iūctus iscite plus qdā spei sibi ppōit. Deniq; & ipossibile & igētis uecordie ē credere: quoties hūna natura



ad aliquid agendum concitatu impetu tendit ulla prohiberi: aut legum vi aut alia difficultate. Quare non oportet nos neque mortis poena tanquam fideiusfore confisos de Mitylenæis cōsulere deterius: neque ad despationem illos qui defecerunt ipellere tanquam eis poenitere non liceat: neque breuissimo tempore delictū eorum eluere. Considerate namque si qua nunc Ciuitas quae defecerit norit non desperanda sibi a uobis salutem: eam de se dedenda conditiones acceptura: adhuc habentem unde reddat uictoribus impensas belli impostae tributa soluat. At illo modo quam tandem putatis quam non & melius se quam nunc fecit ad bellum instruat: & obsidionem ad extrema perferat? An idem ualet diu post & confestim in ditionem uenire? Et nobis quomodo detrimentosum non sit: dum illi se dedere reculant: nos sumptus facere in obsidendo? & si capimus profligatam capere Ciuitatem: & emolumentis ex illa deinceps priuari propter quam sumus nos hostibus pares. Quapropter non tanquam iudices debemus nos exacte de nocentibus sumere supplicium: sed considerare quemadmodum infuturam rationem habeamus pecuniarum suppeditandarum ex ciuitatibus moderate multatis: nec custodire eas ex legum seueritate: sed ex operum sedulitate. Cuius rei nunc contrarium facius quam si quem liberum: sed uel alterius imperio subditum & merito repente deficiendo libertatem subegimus: truciter in eum putamus aduertendum. Oportet non ualde plectere liberos homines qui rebellant: sed ualde custodire antequam rebellent: & anteuertere ut ne ueniant quidem in huiusmodi cogitationem: cumque ceperimus per minima culpam hanc eis imputare. Aduertite praeterea quatenus sitis peccaturi: si Cleoni assentiimini: Nunc quidem singulari Ciuitatum populus in amorem uestri propensus est: & aut non deficit cum potentibus: aut si deficere cogitur continuo defectionis auctoribus infestus est. Ita Ciuitatis illius utulus uestri studiosum habentes pergitis in bellum. Quod si populum Mitylenæum occideritis qui & tunc defectionis expers fuit: & ubi arbitrium armorum nactus est Ciuitatem tradidit: primum in benemeritos eritis iniurii. Deinde id quod maxime oportet potentes constitueris. Quippe ubi ad defectionem traxerint ciuitatem protinus habebunt in partibus populum proposita per uos eadem omnibus poena: tam iis qui deliquerunt: quam iis qui non delinquerunt. qui si et delinquent dissimulandum est: ut id quod adhuc nobis superest sociale non fiat hostile: & hoc ipse multo utilius arbitror ad imperii conseruationem: nos iniuriam accipere non inuitos quam eos occidere: quos non debemus. Neque id quod Cleon ait reperietur iustam ultionem eandemque utilem esse posse. Vos uero cum intelligatis haec meliora esse: nihil neque misericordiae: neque lenitati indulgentes: quibus ne ego quidem adduci uos sino: ex his quae suasi: mihi ac quiescite de iis quos Paches tanquam noxios militum pro otium iudicate: ceteros illic habitare permittite. Haec. n. & in postea bona sunt & hostibus iam formidolosa. Nam quisque bene consultat: is contra hostes plus pollet: quam qui temeraria ferocitate ad facta prumpit. Talia Diotodus. His in his dictis inter se maxime contrariis: tamen res incontrouersa fuit: apud Athenienses: & cum ad suffragia uentum est: parem utraque sententia numerum tulit: & Diodori superior fuit. Mittunt itaque aliam euestigio triremem ne forte non assecuta haec priorem quam uno ferme die & una nocte percussit: extinctam offenderet Ciuitatem. Instructa est autem nauis a Mitylenæis legatis & uino & ordeaceo pane ipsique Viri promissis onerati si alteram nauem peruerterent. Qui tanto studio nauigarunt: ut inter remigandum comederent panem uino oleoque maceratum: & per uices alii somnuncaperent alii reugarerent: nullo flatu quod fortuitum fuit aduersate. Huc in modum sibi istate haec



nauim: superior illa utiq; ad triste ministerium non festina: tatisper processit: dū  
 Paches decretum legeret: & ad exequenda mandata se præpararet. Ibi posterior  
 superueniens ne Ciuitas perderetur prohibuit. Adeo Mitylene prope periculū  
 uenit. Cæteros aut quos paches miserat: & præcipuos defectiōis auctores ex Cle  
 onis Snia Athenienses morte mulstarunt numero paulo plures mille: & muros  
 Urbis eorum demoliti sunt. & naues ademerunt: nec tributum postea lesbis im  
 posuerunt: sed diuiso loco præterq̄ Metymnæoz in tria milia partium diis trecē  
 tas dedicauerunt in certas colonos inter se sortiti miserunt: iussis lesbis in singu  
 las partes eis pendere quotānis binas argenti minas: ut ipsi colerent terram Ade  
 merunt: præterea quecūq; tenuerant oppida in continente Mitylenæi: Vnde po  
 stea Atheniensibus paruerunt & apud lesbum quidem ita res gestæ sunt. Eadem  
 ætate post receptam lesbum Athenienses duce Nicias nicerati filio cū copiis ad  
 uersus Minoam insulam ierunt: quæ ante Megara iacet quaq; Megareses turri  
 ibi extracta pro præsidio utebantur. Volebat aut Nicias Atheniensibus illic cu  
 stodiam esse breuiore spatio: & non in budoro atq; salamine: ne ue Pelopōneses  
 quotiens illinc proficisceretur laterent ipsoz triremes quale prius contigerat la  
 tronum excursionibus ne ue Megaresibus itroire nauibus unq̄ liceret. Iam pri  
 mum igitur a Nisæa duas q̄ prominebat turres machinis e mari expugnāt: nauū  
 inter illa & insulam accessum liberat: atq; id continentis qua pontem uersus per  
 palustria mittebantur auxilia: insulæ non ita multū distantia a continente muro  
 munit. Vbi hoc paucos: intra dies confecit: mox relicto i insula apud muꝝ præsi  
 dio cum copiis rediit. Per eadem huius ætatis tempora Plataenses cū iā cōmea  
 rum non haberent nec expugnari possent: cum Pelopōnesibus transfegerunt: ad  
 hūc modū. Accesserunt: illi ad muros Urbis: eos isti ad propulsandū inualidi erāt  
 Quoz imbecillitatem intelligens lacedæmonius dux noluit Urbem ui capere.  
 Quippe cui ex lacedæmone præceptum erat: ut siquādo cum Atheniēsis eō  
 ueniret: & utriq; ad reddenda oppida bello capta consentirent: non esse Plataea  
 reddenda tanquā sua se se sponte dedisset. Mittit aut ad eos Caduceatorem qui  
 diceret nunquid se & Urbem uellent ultro lacedæmoniis dedere: iudicesq; illos  
 habere: de noxiis suppliciu: de indemnato nemine sumpturos. Hastenus Cadu  
 ceator isti se & Urbem iam enim in ultima erant debilitate dediderunt. Quos  
 aliquot diebus pauere Pelopōneses: usq; dum ex lacedæmone quinq; iudices ad  
 uenerunt. Illi ubi affuerunt nullā his accusationē proposuere: tantū accersitos p  
 contati sunt nunquid a bello moto de lacedæmoniis ac sociis quippiam bene  
 meriti essent. Hi respondentes poposcerunt licere sibi longius dicere. Acceptaq;  
 dicendi uenia: delecti ex eis astymachus asopolai & lacon Aimnesti filius cui pu  
 blicum erat cum lacedæmoniis hospitium progressi talia dixerunt.

#### Oratio Plataensium apud lacedæmonios

Quidem lacedæmonii uobis habentes fidem nos deditio nem Ci  
 uitatis Urbisq; fecimus: non existimantes tale subeundum nobis esse  
 iudicium: sed ciuili aliquod neq; apud alios iudices ut nunc est quā  
 apud uos & de iure maxime disputandum. Nūc autem ueremur ne utraque nos  
 fefellerit opinio. Suspiciāur .n. merito & certamē hoc nob̄ eē de uita: & uos non  
 exæquo adiudicādū uēisse. Cuius rei signū ē q̄ neq; ulla nrī accusatō q̄ debeamus



refellerere Antecessit: sed ipsi ut loqremur poposcimus: & interrogatio uestra p  
breuis fuit. Ad qua uera responsio caua nostrae inimica est: falsa coargui potest.  
Vndique itaque ancipiti in conditione constituti: & cogimur & tutius qua ta  
cere arbitramur aliquid dicendo periclitari. Etenim id quod dici potuit si dictu  
no est fodicat mente eorum qui i hoc casu positi sunt: tanqua saluti tunc futuge  
si dictum fuisset: & nobis praeter caetera arduum est. ad persuadedu uobis. Nam  
si ignoti inuicem essemus afferendis testimoniis quoque essetis ignari haud dubie  
proficeremus. Nunc apud scientes omnia loquemur: ueriti non quidem ne no  
bis quos antea cognitos habetis hoc crimini detis: quod nostrae uirtutes uestrorum  
sociorum uirtutibus inferiores sint: sed ne ad aliorum gratiam iudicium subeamus iam  
peractum. Nihilotamen minus quid iuris & aduersus similitatem Thebanorum  
& erga uos caeterosque graecos habemus. Exhibebimus ac persuadere conabimur  
nostra benefacta recensentes. Etenim quod ad breuem interrogationem pertinet  
nunquid hoc bello de lacedaemoniis sociisque benemeriti sumus: dicimus si ut ho  
stes interrogamur non fecisse uobis iniuriam: quod nullo uos beneficio affecimus:  
sin ut amicos nostra inia uos peccasse potius bellum nobis inferentes. At in pace  
quod eam nunc nos priores non rumpimus & aduersus Medium: quod soli ex Boetiis  
tunc ad uos accessimus pro graeciae libertate boni fuimus. Siquidem cum medi  
terranei sumus tamen apud Artemisium praelio nauali pugnauimus: & dum in  
agro nostro dimicatum est: uobis ac Pausaniae affuimus: & si qua alia per id tem  
pus cum discrimine sunt a graecis gesta: eorum nos omnium participes supra ui  
res extitimus. Vobis quoque seperatim lacedaemonii cum maximus Spartam ter  
ror circumsterisset: post terremotum facta in Ithomen mancipiorum fuga: ter  
tiam ex nobis ipsis partem auxilio misimus. Quarum rerum nefas est excidere  
memoriam. Et talem quidem praesentibus temporibus operam optimam nauauimus.  
At hostes postea fuimus. Vos in culpa qui nos societatem obsecrantes cum a The  
banis angeremur reiecitistis: utque ab Athenienses tanquam uicinos confugeremus  
iussistis: cum ipsi longinqui essetis. In bello itaque nihil indignum a nobis neque pas  
si fuistis neque passuri. Quod si ab Atheniensibus uestro iussu deficere nolimus  
haud iniuriosum est. Etenim cum nos illi contra Thebanos dum uos pigebar adiu  
uerint: prodere eos honestum non erat: praefertim quos in societatem praecibus  
adduxissemus: a quibus uis Ciuitatis accepissemus. Ex quo de  
cuit quaecumque nobis illi praecipissent: nos strenue exequi. Quae uos duces cum  
suis utriusque sociis egistis: si quod non probe egistis facti culpa non penes illos est qui  
secuti sunt: sed penes eos qui duces ad praue agendum extiterunt. Thebani cum  
alias multas iniurias nobis intulerunt: tum uero postremam hanc quae ut nostis  
horum causa est quae patimur. Nam cum Urbem nostram foederum tempore  
& die solemniter coepissent: merito eos supplicio afficimus secundum comunem  
omnium legem: quae sanxit hostem multari licere a quo inuadaris propter que  
multatum nunc haud recte nos plectimur. Nam si iusticiam praesenti utilitate ue  
stra ex illorum comilitio mereremini: profecto non religiosos uos iudices esse de  
clarabitis: & comono magis quam honesto seruire. Quod si uobis isti nunc utiles uide  
ent: certe multo nos magis ac reliqui graeci: tunc utiles extitimus: cum in maius eentis  
discrimine adducti. Nunc. n. uobis ad alios iuadendos aut uiresque assunt. At eo tempore bar  
barus seruitute oibus graecis imponebat dum isti cum illo fuerunt ut iustum sit huic no  
stro peccato siquid peccatus oppoi nostrae: quo tunc erga uos fuimus studiis: quod ipso pe  
cato maius esse repietis: & eo maius quod ea tempestate rari fuerunt egraecis: quod uirtutem



obiicerent suam uiribus Xerxis laudatque potius sūt qui dum inuaderēt nō  
 habuerunt rationem utilitatis tutelæque suæ malentes cum periculo audere  
 pulcherrima: ex quibus nos fuimus & quidē præcipuo honore affecti. Quo noīe  
 nunc ne pereamus ueremur: sicuti potius Atheniēses iuste quā uos astute. Enim  
 uero decet idem de eisdem rebus uos sentire pariter & declarare: nec utilitatē re  
 ulla alia metiri: quā sociorū p̄bitate a quibus dū firma p̄petuo gratia beneficiis  
 hētur: præfens p̄fecto quā aliquādo nobis debuerūt gratia refertur. Considera  
 te quoq; nūc aplerisq; uos græcis existimari probitatis esse uirtutisq; exemplar.  
 Qui si de nobis iniquā tuleritis snīam uidere nō. n. occulte hāc cām iudicabitis:  
 ne factū uestrū nō p̄betur: qui de nobis bonis Viris ipsi meliōres indecēs aliqd  
 statueritis. & hoīum de grācia benemeritorū spolia publicis ī templis reponatis.  
 Et sane idignū uideat uos lacedæmoīos euertere Plataeos quā Ciuitatē patres  
 uestri uirtutis: ergo ī tripodē delphico īscripserint: & ex oī grācia prorsus delere  
 propter Thebanos. Eo nanq; calamitatis deuenimus ut & p̄turi fuerimus si Me  
 di uicissent: & nunc apud uos prius amicissimos superemus a Thebanis: duasq;  
 difficultates maximas subeamus: tūc quidem fame p̄eundi: nisi nos Urbemq; de  
 deremus: nūc autē capitis cām dicendi: & ab omnibus Plataēnses sumus abiecti:  
 deserti: ihonorati qui supra uires fuimus studiosi græcorū: neq; eorū tūc sociorū  
 quisq; nobis est auxilio: et ne uos lacedæmonii unica spes nostra paxē firmi sitis  
 extimescimus. Quos p̄camur ī honorē & tūc socialiū dōgū & nostrorū in græcos  
 officiorū flectamī: & si qd a Thebanis psuasi estis: a lētētia recedatis: reposcatīsq;  
 uicissim illos gratiā: ueltrā de nobis occidendis: quos minime debetis: īperiosam  
 gratiā pro turpi reddentes: nec ī præbenda aliis uoluptate dedecus ipsi accipiatis.  
 Nam īpromptu est uobis corpora nostra morte mulctare: sed arduum eius facti  
 infamiam abolere: q; nos iniquo supplicio afficiatis: homines uobis amicos: non  
 inimicos & si necessitate hostes. Itaq; si nobis metum mortis eximetis ī nocētē  
 iudicaueritis: illud ante omnia cogitantes ī uestram nos potestatem uenisse uo  
 luntarios ac manibus passis: cuiusmodi homines græciæ ritus occidi uetat. Præ  
 terea de uobis perpetuo nos esse benemeritos. Intueamini nanq; sepulcra patrū  
 uestrorū quos a Medis interemptos: & ī nostra terra sitos quotānis publice honer  
 ramus: cum aliis inferiis: tum uero indumētorū apparatu: & quoscunq; nostrum  
 solum fert: fructuum primitiis iusta soluētes: uiri ex amica uobis regione & beni  
 uoli aliquando socii uestri ac cōmilitones. Quibus uos e contrario facitis non re  
 cte sentiētes. Considerate. n. Paulanias quidē qui illos sepellit: sepellit tāq; ī terra  
 amica & apud amicos. Vos autē si nos occideritis agrumque Plataēnsē Theba  
 num feceritis: quid aliud quam patres uestros. atque cognatos iis quibus nunc  
 afficiuntur honoribus: exutos delinquetis: ī terra hostili & apud ipsos interfe  
 ctōres. In super solum ī quo græci seruitute liberati sunt: ī seruitutem redige  
 tis: delubra deum apud quæ conceptis uotis illi Medos superarunt: deserta pati  
 emini primas aras eorum: qui hęc condiderunt ædificaruntque tolletis: rem p̄  
 fecto lacedæmonii indignam uestra gloria: indignam publicis græciæ institutis:  
 indignam pro genitorum memoria: indignam beneficiis nostris: ut alienæ ini  
 micitiae gratia: nihil ipsi læsi nos occidatis: cum dignū sit: ut ueniam detis ut ani  
 mo frangamini: ut modesta capiamini misericordia: considerantes non solum  
 qualia: sed quales simus acerba passuri: & ip̄m calāitatis incertū quādoq; accide  
 re ēt: īmerenti. Vos itaq; p̄tut debeūs & p̄tut necessitas cogit oramus īplorantes  
 eorundē altariū & græciæ & cōes deos: ut nobis hęc allegatibus assenciamini:



ne iusiurādum quod patres uestri iurarunt obliuiscamini: per quoꝝ sepulcra supplicauimus: inuocantes ēt eos uita defunētos: ne subiiciamur Thebanis: ne ue amicissimī uestri inimicissimis nostris tradamur. illū uobis ī memoriā ī rede gentes diem: quo cū patribus uestris praeclarissime gessimus: hodiernū esse quo durissima quæꝝ pati periclitamur. Sed quoniā homibus ī hanc cōditionē positis ut necessarium ita tristissimum est finem loquendi facere: quia cum fine loquendi finiri uita periclitatur. loqui cessantes adhuc loquimur: Ciuitatem nos Urbemꝝ nō tradidisse Thebanis. Præoptassemus enī quā hoc turpissima nece fameꝝ interire: sed uobis fidem uobis habentes. Quod nisi exoramus iustam est ī eadem nos unde processimus: restitutos sini quocūꝝ periculum deligere: hoc etiā admonētes ne Plataēnes homīes græcoꝝ aliquādo studiosissimi ex uestris manibus lacedæmonii æque uestra fide: & uestri supplices Thebanis capitalissimis inimicis prodamur: sed nostræ salutis auctores sitis: ne qui cæteros græcos uindicatis ī libertatem iudem nos extinguatis. Et talia quidē dixere Plataēnes. Thebani aut̄ ueriti ne quid ob hæc lacedæmonii cōcederent: processerunt & se quoꝝ orationē habere uelle dixerūt: quoniā ipsoꝝ opinione longior eēt data ue nia respōdēdi illis ad īterrogationē. Vbi loquēdi facta potestas est ita exorſi sunt

Oratio Thebanoz contra Plataenses

Quidem dicēdi Partes haud quaꝝ postulassemus: si isti & breuiter ad interrogata respondiſſent: nec ī nos conuerſi crimina obieciſſent: nec se ipsos præter rem tum excuſaſſent nemie accusante tum laudaſſent: nullo detrahente. Nunc aut̄ oportet ea nos partim negare: partim coarguere: ne ipsis & sua iactantia & nostra profit inertia. Vos uero auditis utriſꝝ: quid ueri sit iudicabitis. Iam primū cur hoꝝ aduerſarii facti sumus hinc extitit: q̄ cū Plataē ex omni Boetia postremā condidiſſemus: aliaꝝ: cū hoc oppida q̄ conuenis exterminatis optinuimus: isti noſtꝝ imperium quē admōm a principio fuerat constitutum dedignabantur soli oīum Boetioꝝ transgressi priæ instituta. Ad quæ custodiēda cum cogerentur ad Athenienses defecere: cunꝝ illis nos per multis iacturis affecere: quæꝝ & talionem acceperūt. At postq̄ barbarus græciā inuasit aiunt se solos ex Boetiis non sensisse cū Medis: & ī hoc p̄cipue tum se iactāt: tum nobis cōiuriant. Nos uero fatemur eos nō sensisse cū Medis quia nec Athenienses. Vex̄ cū eadem ratione tenderent Athenienses aduersus græcos: dicimus uos solos ex Boetiis ab Atheniēſibus ſtetisse. Atq; id quo pacto utriꝝ fecerimus cōſiderate. Noſtra quidem Ciuitas ea tempeſtate neꝝ per legitimum paucoꝝ principatum: neꝝ per popularem ſtatum adminiſtrabatur: sed quod legibus ac Ciuitati inſenſiſſimum est proximeꝝ ad tyrannidem accedit: potentia paucoꝝ qui ſuas facultates fundandi ſpe: ſi Medus rege potiretur ui plebem coercentes barbarum induxerunt. Quod certe ciuitas uniuersa non fecit neꝝ tunc ſui arbitrii ut dignum ſit exprobare ei q̄ non ſaluīs legibus peccauerit. At ubi poſt Medi diſeſſum leges recepit conſiderare oportet: cum poſtea Athenienses inuaderent græciam: & ſuæ ditioni noſtram regionem ſubiicere conarentur: eiꝝꝝ propter inſtelſtinas diſcordias bonam partem ſubieciſſent. nūquid nos pugna aut Cheronæā cōmiſſa uictores Boetiā liberauiſſus: & nūc libēter alia græciā cū cæteris liberis: tātū equoꝝ copiaꝝꝝ p̄ſtates: q̄ tū nulli ſocioꝝ. Atq; hæc hæctēus de purgādo crimie qd̄ cū medis ſēſiſſus. Quod at̄ uos magis græciā læſeritis ac digniores



fitis omni supplicio: temptabimus ostendere. Extitistis ut dicitis ad nos ulciscen-  
dos Atheniensium socii atq; conciuēs. Oportebat ergo uos dumtaxat aduersum  
nos non etiā aduersus alios illis præstare comitatū: cum præsertim si quo ab eis  
inuiti ducebamini: præsto lacedæmonii essent societate uobis cum istis iam ide  
contra Medū contracta quā ipsi tantopere allegatis: quæ satis erat ad nos arcen-  
dos ab inferenda eo iniuria: & ad uestræ profus securitati consulendū. Sed nima-  
rum uolentes non coacti iam partes Atheniensium elegistis. Et postea dicitis de  
forme futuræ fuisse prodere benemeritos: imo deformius fuisset uniuersos pro-  
dere græcos: cum quibus coniurastis quā solos Athenienses & græciā liberan-  
tes: quā in seruitutem redigentes quibus non æquā uos gratiā retulistis nec a de-  
decore alienam. Quippe iniuria laceſciti ut dicitis illos asciiuistis: & eidem in fa-  
cienda aliis iniuria uos socios præstitistis. Et sane minus turpe est similem gratiā  
nōn reddere: quā eam quæ cum iusticia debetur per iniusticiam reddere. Ex quo  
dēclarastis uos solos ex Boetiis non græcorū causa non stetitisse a Medis: sed nec  
quia nec Athenienses steterunt eadem quæ illi facere uolentes contraria quæ cæ-  
teri græci. Et nunc ab iis contra quos pro aliis strenui extitistis: exigitis ut uobis  
profint. Veg; nequaquā est æquū sed quæ admōm Atheniēses elegistis: sic ab eis ad-  
iuuimini: nec allegetis illius temporis coniurationem tanq̄ nunc ob illā uos li-  
berari oporteat: cuius desertores: præuaricatoresq; fuistis: ad Aeginetas potius &  
aliquot aliorū qui coniurauerāt subigendos quā subigi phibuitis: Et hæc neq;  
inuiti ut pote saluis legibus: quas in hūc diem hētis: neq; sicuti nos ab aliquo co-  
acti. Nouissimā quoq; anteq̄ muro cōcluderemini exhortationem ne essetis in  
partibus sed in otio admittere recusastis. Quinam igitur sunt apud omnes græ-  
cos uobis odio digniores: qui in illoꝝ perniciē strenui maluistis esse: pfecto nūc  
ea in quibus aliquādo boni extitistis: ut fertis nequaquā uobis natura conuenire  
indicantes: Nam ea demū pbata sunt niti ueritate quæ natura perpetuo uoluit.  
Veluti hoc q̄ cū Atheniensibus iniquum ingredientibus iter perrexistis. Hæc  
enim quæ pertinebāt ad hostendendū & nos inuitos a Medis: & uos ab Athenien-  
sibus uoluntarios stetitisse. Quod aut ad extremum dicitis uobis iniuriā factam  
q̄ nefarie nos stātibus fœderibus: & die solemni ad Urbem uestram accessimus:  
ne in hoc quidem nos magis quā uos delinquere existimamus. Nam si dum ad  
Urbem uestram uenimus oppugnassemus uos: agrūq; hostili more uastassemus:  
iniurii nimig; fuissēmus. Sin uero quidam ex uobis tum opibus: tum genere pri-  
mores: q; uellent uos ab externa societate desinere & ad cōia Boetiōꝝ oīum redi-  
re iura nos ultro accersierunt. Quid tādem iniuriæ facimus. Qui enim ducūt  
potius quā qui sequuntur delinquant. Quanq̄ nec nos nec illi ut nostra fert opi-  
nio delinquant. Quippe ciues ut uos & qui pluribus: quā uos rebus periclitabā-  
tur: suas ipsoꝝ portas aperuerunt: & in suam Urbem intromittentes amice nos  
non hostiliter uolebant eos qui ex uobis peiores essent: non amplius malos esse:  
& qui boni quæ merentur optinerent: moderatores ipsi uestræ mentium non  
corpore exterminatores e patria: sed redintegrātes in pristinā necessitudinē: nec  
ulli uos hostes esse: sed cū oibus æqliter fœderatos reddere uolentes. Cuius rei  
signum est q̄ neque hostiliter egimus si quidem nemini: uis illata a nobis est: &  
ediximus ut quisquis secūdum cōmunes Boetiæ ritus degere uellet ad nos trā-  
siret. Vos quoque libenter trāsistis ac pactione inita inuicē quiuistis. Sed postea  
cum nos paucos esse cognouissetis: non paria nobis: si: quid inhumane uidebat  
egisse reddidistis: qui cum multitudinem ingressi non oratione nos inducendos



ut exiremus a nouitate operis superfedistis: sed cōtra pactionē in nos cūcti irrui  
 stis. Et quosq̄ de pugnātes occidistis eos haud ita sane desideramus Nā iure quo  
 dam id passi sūt. At quos & uiuos & manus p̄tendentes capistis quosq̄ sp̄pon  
 distis nobis nequaq̄ uos interfectoros: eos nefarie inter emistis. Opus quid ni ne  
 farium immane & rer iniquū: idq̄ breue intra spaciū tum soluendo pactionem  
 tum uiros postea occidendo: tū illos nō iri occisum: si nihil agros uestros læde  
 remus mēdaciter pollicendo. Et tamen dicitis nos præter ius agere & uos esse q̄  
 pœnā detis indignos. Indignos pœna profecto si nō recte isti iudicabūt: imo dig  
 gnos q̄ ob ista oīa pœnas detis. Atq̄ hæc nos Lacedæmonii & uestra & nostra  
 causa cōmemorauimus: uestra quod ut q̄ cōdemnaturi hos estis: iuste sentiat: &  
 nos ī expetenda ultione tanto magis simus infōtes. Neq̄ uero prisca istoꝝ de  
 cora si qua extiterūt audientes uos frāgat: que iniuriā quidē patientibus debēt  
 eē præsidiō: iis uero q̄ aliquid turpitudinis admiserunt duplicare suppliciū: quo  
 niam nulla rationabili causa peccauerūt. Neq̄ lamentis aliqd ac miseratiōe pro  
 ficiant: ip̄otates patrū uestrorum sepulcra & suā solitudinem deplorātes. Nam  
 multo tristiora nos passam ostēdimus nostrā iuuentutē: q̄ ab istis trucidata est:  
 cuius patres partim in cononia cū ad uos Boetiam ducerent: mortem q̄ petierūt  
 partim in senio filiis orbatī apud desolatas domos: lōge iustioribus uos precibus  
 obsecrant: ut de istis sumatis supplicium: quia ex omnibus ii dignissimi sūt mise  
 ricordia: qui idignū aliquid passi sunt: & econtrario ii a quibus indignitas uēit:  
 digni sunt: quoꝝ calamitatibus gaudeamus: quales hi sunt sua ip̄soꝝ nunc cul  
 pa deserti: qui meliores socios libenter repudiauērūt quiq̄ nihil a nobis læsi lese  
 rūt magis odio q̄ causa iudicantes. Adeo minores q̄ pro merito nunc pœnas da  
 bunt: Nam legitime punientur. Neq̄ uero ut aiunt manus in pugna protenden  
 tes: sed ex pacto se se in iudiciū tradiderūt. Quæ cū ita sint Lacedæmonii & le  
 gi quā isti p̄uaricati sunt: subueniente: & nobis q̄ passi sumus in iusta: iustā grati  
 am reddite eoꝝ que grauiter gessimus: neq̄ istoꝝ uerbis apud uos repullam fe  
 ramus Aedite græcis exemplum nō uerboꝝ uos: sed rerū proponere certamia.  
 Res si bonæ fuerit breui cōmemoratiōe contentæ sunt. Compti aut̄ modulati  
 q̄ sermones peccatis uelamēta prætendūt. Quod si illi penes quos arbitriū est  
 ut nūc penes uos cōtractis isumas dubiis cūctos semel i terrogarent: minus cap  
 taret aliq̄s in turpibus rebus pulchros sermones. Hæc Thebani: Lacedæmōii ta  
 men statuerūt suā sibi interrogationem recte processurā: nūquid de ipsis belli tē  
 pore Plataenses benemeruissent: quoniā prope equū censebant illos ex uetustis  
 Pausaniæ legibus reliquo t̄pre geuisse: usq̄ dum oblata est condictio ut ī medio  
 essent priusq̄ muro uallarentur. At ubi repudiata cōdictio ē tū uero ob suā uo  
 luntatem: æquam se iam nullo cum illis foedere teneri: deq̄ se male meruisse il  
 los rati rursus eodem mō productos singulos p̄contati sūt: nūquid eo bello de  
 Lacedæmonii sociisq̄ benemeriti essent. Cum nihil dicerēt illinc abductos in  
 terfecerunt excepto nemine Plataensium quidem non pauciores ducētis. Athe  
 niensium uero qui una obsessi fuerāt quinq̄ & uiginti foeminis ī captiuitatem  
 abductis: urbem aut̄ Megarensibus propter seditionem domo profugis: & reli  
 quis Plataensibus qui cum illis senserant Thebani incolendam dederūt: Anno  
 uertente demoliti illam ad solum a fundamentis totam prope lunonis templū  
 extruxerūt: diuersorium quoquo uersus ducenum pedum circumdatum domi  
 cliis supra infraq̄ sumptis: ad hunc laquearibus ac lanuis Plataensiuū aliisq̄ quæ  
 exauro & ferro muros prætexuerant: atq̄ id lectis constructis lunoni dedicaue



rūt: eidemq; templū ex lapidibus centum pedū ædificauerūt Agrū publicatum ad decem annos locatū coluere Thebani nō nihil & prope modū omīo Lacedæmonii Thebanorū gratia: si auerſa Plataenſibus fuere exiſtimātes bello quod iam tū excitatū erat perutiles illos fore. Hunc finem habuerūt quæ geſta ſunt ad Plataea nonageſimo tertio anno q̄ Plataenſes inierūt cum Athenienſibus ſocietate. Quadraginta autē Peloponnēſium naues quæ Leſbo uenerant auxilio: poſtq̄ p pelagus plequentē Athenienſiū claſſem fugientes prope Creta tēpeſtate iactata illic pallātes Peloponnēſiū tēuerūt offēdūt apd Cyllenē trirēmes tredecī Leucadiorū Ambraciorūq; cū Blaſida Tellidis filio Alcidaꝝ Conſiliario q̄ illuc ſuperuenerat. Habebāt enim in animo Lacedæmoniū: quod iā eos Leſbos feſeliſſet adauctā claſſem mittere ī Corcyram ſeditione laborantem: cum duodecim omīo naues Athenienſiū ad Naupaetum eſſent. Utq; id prius q̄ Athenis plures ſubuenirent Braſidas & Alcidas occuparent inſtructi erāt. Etenim Corcyreſes inſtēſtis agitabantur diſcordiis: Ex quo ii qui pugna nauali ad Epidamnū capti domum a Corinthiis remiſſi fuerant: uerbo qdē ob octingenta Talēta: quæ Corcyrenſiū hoſpites p̄ ipſis fideiuſſerat: re autem ut Corinthiis Corcyra ab eis perluaſi ſubiicerent. Et ſollicitantes iſti ſingulos Ciues nitebantur ab athenienſium ſocietate abducere: Cūq; Attica nauis & item Corinthia ueniſſet: utraq; cū legatis ac uentū incolloquū eſſet: centure Corcyrenſes Athenienſes quidem ex conuentis ſocios eſſe: Peloponnēſes uero quē admodum prius amicos. Si quidē Pithias q̄ præerat Ciuitati uolūtarius erat Athenienſium hoſpes. Eū uiri iſti in iudiciū uocāt: ponentes in crimine q̄ Corcyram ſubigeret Athenienſibus abſolutus hi inuicem reos facit quinq; ex eis maxime locupletes: q̄ diceret illos p̄cidere uallos e louis Phano & Alcina quoq; pro ſingulis ſinguli ſtateres erat poena conſtituta: Quam poenā cū ſoluere deberent ob eius magnitudinem apd tēpla ſederēt ſupplices: ut multa ſoluēda modificaretur. Pithias ſuadebat aliis ad hec enim princeps Senatus erat ut lege uterentur illi: quando quidē lege cōpellebantur & ſinſul audiebant Pithiā quo ad ſenator eēt: multitudini ſuaſurū ut eoſdem amicos hoſtesq; duceret quos Athenienſes facta manu arreptiſq; pugionibus repente in Senatū: irrunpunt ac Pithiam obruncant: & aliorum tam Senatorum q̄ priuatorum ad Sexaginta. Pauci eorum q̄ cum Pithia ſenſerant ad Atticam trirēmem quæ ad huc aderat effugiunt: hac illi re p̄petrata conuocatis Corcyrenſibus inquirunt: optime ſic habere ſe rem & minime redigi iam eos ab Athenienſibus in ſeruitutem: qd̄ reliquū ē neutros niſi pacifici: cum ſingulis ueniant nauibus repiendos: ſi cum pluribus p̄ hoſte habendos. Vbi ea hæc dixerūt & ad ea decernēda adegere populū ſtatim legatos Athenas mittunt: qui & rem geſtam doceant: tāq̄ ita fuerit opus factū: & eis qui illuc cōfugiſſent p̄ſuadeant: ut nihil inconueniens agerent ne quid turbaretur. Hi cum Athenas perueniſſent tanq̄ res nouas molientes: Et ii quoscuq; perſualerant ab Athenienſibus comprehenſi ſunt: Et apud Aeginam ī cuſtodiam habiti. Interea Corcyreſium optimates ſub aduentum Corinthiæ trirēmis legationiſq; Lacedæmoniorum populū adorti ſunt: ac pugna cōmiſſa uicerunt: noctiſq; interuentu in arcem populū atq; urbis ſuperiora confugit: ibiq; frequētes cōmunito loco portum hylleicum tenebant. Victores forum cæperunt ubi permulti ipſorum habitabant: & portum qui in forum & in continentem ſpectat. Poſtero die nō nihil inter eos miſſilibus certatum eſt: & ab utriſq; in agros miſſum ad ſolicitanda ſeruitia ſponſione libertatis. Sed ad locietatē potius populū multitudo ſeruitioꝝ



se contulit. Ad alteros uero octingenti e continente auxiliares. Atq; uno die in-  
 teriecto comissa iterum pugna populus uicit: tum locoru uirtum hominum nu-  
 mero superior: foeminis quoq; eu adiuantibus: quae audacter & supra sexum su-  
 stinentes tumultum tegulis hostem e domibus teriebant. Facta sub crepusculu  
 fugaueriti optimates ne sublato clamore ipso impetu aduersarii naualia occu-  
 parerit: & se occiderent: circuectas foro domos & illis contiguas: ne qua in eos fie-  
 ret impressio incendunt: neq; suis neq; alienis parcetes. Adeo ingentis pecuniae res  
 negotiatorum sunt cocrematae: uenissetq; in periculū urbis ne absumeretur: si  
 uentus flamae urbem uersus ingruisset. Vbi a pugna tanq; utrinq; cessatum est  
 quieti noctem in custodia egerunt: & quia populus uicerat nauis Corinthia cla-  
 destina discessit: itemq; auxiliariū pleriq; latentes hostem se incontinente recæ-  
 perūt. Postea luce Nicostratus diotrophis Atheniensium dux ex Naupacto ad  
 opem ferendam uenit cum nauibus duodecim: quingentisq; Messenijs arma-  
 tis. Atq; quo in concordiam reducat peruadet ut iuicem cocederent: decem ui-  
 ros ad condemnationem qui precipui malorum auctores extitissent. Qui tamē  
 iudicium non expectarunt: caeteri urbem habitarent icto inter se & cum Athē-  
 ensibus foedere ut eisdem p amicis eisdem pro hostibus haberent. Hac cū tras  
 egisset abiturusq; esset: egerunt cum eo primores populi: ut quinq; ex suis na-  
 ues ipsis reliqueret: quo minus altera se factio mouere posset: totidem ex eis q̄s  
 expleissent cum illo mitterent. Quo acquiescente suos aduersarios in naues deli-  
 gebant. Sed illi extimescetes ne Athenas oblegarentur: i templo Pollucis & Ca-  
 ltoris sedebant: Nicostrato excitante eos ac consolante: sed frustra. Vnde populus  
 hac ratione tanq; nihil sani cogitarent: dissiili cum Nicostrato nauigare omnia e  
 domibus illorum arma: summoerit: & non nullos ut quicq; incidebat opruncas-  
 set utiq; nisi Nicostratus prohibuisset. Quod heri cernentes alii coniederunt in  
 templo Iunonis supplices nō pauciores quadringentis. Caeterū ne quid ab iis i-  
 nouaretur ueritus populus persuasos erexit: & in insula que e regione templi Iu-  
 nonis est transportauit: quaeq; ad uium uitae erant mittebat. Cum i hoc statu se-  
 ditio esset quarto quinto ue a transportatione in insulam die naues Peloponnē-  
 sium excyllene uenunt statione illic habita. post reditum ex Ionia numero tres  
 & quinquaginta duce Alcida: ut prius socio consiliorum Brasida igressaq; por-  
 tum Sybota: qui est incontinente sub exortum aurorae in Corcyra tendunt: hic  
 magno tumultu trepidantes oppidani tum circa res urbanas: tum circa hostiū  
 aduentum sexaginta pariter instruunt naues: & ut quanq; expleuerant in occur-  
 sum hostium mittunt. Atheniensibus ut se priores exire sinerent illicq; postea  
 cum omni classe succederent hortantibus. Vbi sparsim euntes hostibus uici-  
 ne fuerūt duae protius ad illos traseūt. In caeteris hi q erant Corcyrenses inter se  
 praeliabantur nullo ordine: sed omnia tumultuose agentes. Conspicati id Pello-  
 ponnenses duodecim in hos naues dirigunt: reliquas in duodecim Atticas: qua-  
 rum duae erat Salaminia & Parala. Et Corcyrenses quidem & mebratim & in-  
 compositae concurrentes a seipsis pfigabantur. Atheniensis uero timentes ho-  
 stium multitudinem: ne ue circueuientur non inconfertas: neq; in earū me-  
 dium quae ex aduerso instructae erant incurrunt: sed in cornu impactae una na-  
 uem demergunt: deinde in orbem diggestae hostilem circueundo turbare cona-  
 batur. Quo cognito qui aduersus Corcyrenses erant timore pcussi: ne idē quod  
 ad Naupactum contingeret auxilio ueniunt: addensataq; omnes pariter i Athe-  
 nenses dirigunt cursum. Illi iam cessim euntes se subducebant: uolentes esse dū

g ii



ipsi lente retrocedunt & hostes ex aduerso instructi sunt tunc maxime fugā occupare Corcyrenses. Talisq; pugna ī solis occasum extracta est: Corcyrenses suspicati in se urbem uel hostem ut uictorem uenturum: aut ex insula uiros reportanturum: aut aliud quippiam noui moliturum: sumptos illos ex insula reportant iterum in delubrum Iunonis urbemq; custodiunt. Hostis quanq; uictor tamē non ausus urbem petere: cum tredecim quas ceperat Corcyrensiū nauibus incontinentem unde profectus fuerat concessit: nihilq; magis postero die ausus: & si perturbata uāhementer ac trepida Ciuitate: quis brasida ut fertur Alcida adhortante cum numero Sniarum esset inferior egressus est ī Leucymnā promontorium agrosq; uastabit. Interea istius aduentum metuens populus Corcyresis uenerat in colloquium cum supplicibus aliisq; de conseruanda Ciuitate: & eorū non nullos ut naues conscenderent peruaferat. Nam ut cūq; triginta expleuerant & hostium opperiebantur aduentum. At illi ad meridiem usq; terrā populati uella fecerunt: per noctem autem lumina eis significauerunt sexaginta Atheniensium naues proficiscentes a leucade. Quas Atheniēses facti certiores de Corcyrensiū seditione deq; classe quæ illuc cum Alcida erat: itura miserant duce Eurymedonte Thucleis filio: itaq; eadem nocte festinabundi domum se itinere terrestri receperunt: nauibus ne incircueūdo conspicerentur per leucadium Isthmum incōtrarium littus traductis. Harum discessum & Atticas aduentate ubi sensere Corcyrenses in urbem Messenios qui prius extra erant introducunt: nauibusq; quas expleuerant iussis hyllicum adire portum: dum circumuehētur si quem hostium nanciscerentur occiderunt. Et quosq; ad conscendēdas naues induxerant eiectis abierūt. Et ad delubrum Iunonis profecti: cum ex supplicibus circiter triginta ad subeundum iudicium peruasisset: omnes morte damnauerunt. Quod cernentes qui peruasii non fuerant: ibidem in tēplo se mutuo interemerūt: quidam ex arboribus se ipsos laqueis suspenderunt omnes ut cuiq; licuit sibi mortem cōsciuerunt: septemq; intra dies quibus Eurymedō cū sexaginta nauibus mansit: Corcyrenses eos qui ipsorum uidebantur inimici morte mulctarunt: crimini illis dantes q; statū populi dissoluerent. Occisi sunt etiam quidam priuatae simultatis causa: quidā & pecuniarum creditarum ab ipsis debitoribus. Omnis deniq; mortis spēs uisebatur: nihilq; non contigit quod in huiusmodi calu fieri solet atq; etiam amplius. Et enim pater filium uita priuauit homines a templis ad necem abstrahēbantur: atq; adeo intra ipsa necabantur. Alii obstructo bacchi delubro ui mortui sunt. Eo usq; processit cruenta seditio: ob id quoq; uisa maior q; prima hæc apud eos extitit. Nam postea in omni probe græcia grassata ē: ubiq; factionibus exortis cum primores populi accerserent Athenienses optimates Lacedæmonios hac in pace non habentes causā pariter & occasionem: quam in bello ut alterutris in societatem accitis: sui corporis hominibus prodesse & diuersi nocere. Quibus illecebris cupidi rerum nouarū facile inducti sunt: multaq; per seditionem Ciuitatibus & acerba acciderunt: & accidit semper quoad eadem natura hominum erit uel atrociora: uel mitiora uel aliis modis uaria pro ut quæq; mutationes fortuitarum cōtingēt. Si quidē in pace ac rebus secundis tum publice tum priuatim melius homines sentiunt: q; in odiosas necessitates non incidunt. Bellum uero copiam rerum subtrahēs quotidiani uictus uiolentus magister est: & ad præsentem cōditionem impertum multorum accommodat. Agitati sunt itaq; seditionibus status Ciuitatū: & quicquid alicubi actum audiebatur aliorum animos ad id postea superandū



acuebat: uel rerum nouitate: uel conatus solertia uel ultionis insolentia: consu-  
 etis rerum uocabulis inexcusationem inmutatis. Temeritas, n. fortitudo: amico-  
 rum studiosa uocabatur: considerata cūstatio honesta formido: modestia igna-  
 uia uelamentum: in omnibus solertia in omnibus segnicies: præceps indigna-  
 tio uiriliter affcribebatur: tuto consultare excusata tergiuersatio erat: q̄ ex eua-  
 ret is fidelis semper: qui huic contradiceret is suspectus habebatur: Cui insidia  
 succedebant hic erat astutus: & eo astutior si alterius insidias prouidisset: qui p̄-  
 spiciebat ne foret in partibus amicitia dissolutor & aduersariorū timens. Om-  
 nino qui in nocendo alterum præuenisset: laudabatur: & qui ad hoc non cogitā-  
 tē exhortatus esset. Quinetiam ex alienis q̄ ex propinquis sodaliciū potius q̄ ad  
 audendum sine excusatiōe paratus erat. Non enim huiusmodi conuentus p̄ le-  
 ges latus ob utilitatem: sed contra leges ob auaritiā fiebant. Nec fidem iter se  
 magis habebant iure diuino q̄ aliquo in re, p. scelere. Ea quæ ab aduersariis pro-  
 be dicebantur: non animi generositate admittebant obseruabantq;: sed si ad suā  
 utilitatem redundarent piuris faciebant talionem reddere q̄ nihil iniuriæ pati.  
 Iusiurandum si quando inuicem interponeretur de fide præientis recōciliatiōis:  
 tandiu ualebat q̄ diu nihil aliunde uirum accedebat. Quantulacūq; i re quis au-  
 dendo alterum occupasset: quē securum uidisset hoc uibi iocūdius propter illi-  
 us fidei fiduciam ducebat q̄ si ex professo id faceret. Quoniam id & tutum fa-  
 ctū eē & quia malitia uicerat certamen extitisse prudentiæ arbitrabatur: cum fa-  
 cilius nocentes quæ magna multitudo est: uocentur industrii q̄ imperiti boni:  
 & in hoc quidem homines erubescant: in illo quidem glorientur. Quarum rege  
 omnium causa est auaritia & honorum appetitus: & ubi de illis certamen: est pri-  
 um studia. Nam qui in Ciuitatibus præerant honesto utriq; nomine: alteri statū  
 popularem æqualitatē Ciuilem: alteri paucorū regimen optimatum appellātes  
 præferēbāt: & uerbo quidem rem, p. fouentes certabāt: sed hoc iter eos quoquo  
 modo uincendi erat certamen: tum atrocissima quæq; audendo: tū atrociores  
 pœnas irrogando: non illas ex modo iustitiæ aut ex utilitate Ciuitatis: sed sua se-  
 per uoluptate metientes: q̄ utriq; de alteris utcūq; capiebāt: siue per iniqua ius-  
 fragia condemnatis: siue ui oppressis expediti ad implendam statum animi cōci-  
 tationem. Adeo neutri deorum religionem ullius momenti faciebant in contra-  
 hendo: sed qui aliquid commodius transegissent colore uerborum ii ab omni-  
 bus melius audiebant. Quisquis ciuium in partibus non erat: iis ab utraq; facti-  
 one occidebatur: uel q̄ ab illa non stabat: uel propter inuidiam q̄ malorū erat  
 immunis. Ita propter seditiones omne facinoris genus in græcia extitit. Et sim-  
 plicitas quæ p̄cipue generositatis est particeps: cum de risu exterminabatur mu-  
 tuoq; consilia cū perfidia intercipere res excellens existimabatur. Inter reconci-  
 liatos enim nullus sermo robur habebat: nullum iusiurādum timori erat: & cū-  
 cti ad diffidendū q̄ ad fidendum p̄niori cogitatione malebant sibi p̄spicere ne  
 quid calamitatis acciperent q̄ credere. Infirmiores quoq; consilii hoies plerūq;  
 superiores erāt. Quippe qui & sui sibi defectus conscii & aduersariorum prudē-  
 tiam intelligentes: ueriti ne eorum & disertæ orationi essent impares: & agilita-  
 te ingenii præuenirentur ad rem agendam temerarii descendebant. At illi tum  
 præ horum contemptu q̄ longius prouiderent: tum quia non oportebat facto  
 aggredi quæ consilio agere licet incauti magis opprimebantur. Apud Corcyrā  
 itaq; multa huiusmodi audaciæ exempla sunt ædita: & item quæcūq; facerent  
 uel qui se aduersus ultores dāni iniuria dati potiusq̄ iure rursus ulciscerentur:



uel qui ex diuturna inopia eximi uellent: uel qui uicinorū bona affectates quæ maxima causa fuit: contra uis assequi se illa considerent: uel qui nō auaritia sed indignatione ducti propter inscitiam q̄ id æquum præcipue censerent seue & i-  
effrenate inuaderent. Perturbata quæ tunc uita in ciuitate uictrix legum solita  
hominis natura: ostendit illas libenter se præuaricari impotenti ira imbecillior:  
iure potentior: plura possidentis inimica: uindictam sanctitati: lucrum innocen-  
tiæ pponens: potentiæ nihil ipsi nocituræ inuidens: & cōes de his leges ī quibus  
reposita est omnibus spes salutis iter aduersa dissoluens expetenda aliorum ulti-  
one: nec aliquid sibi relinquens: si quando ipsa in discrimen adducta: egeat aliq̄  
illarum. Eiusmodi igitur iras ante omnia inter se Corcyrenses in urbe exercu-  
erunt & Eurymedō Atheniensesq̄ cum classe profecti sunt. Post hæc ii qui pro-  
fugerant Corcyrensiū ad quingentos enim eis euaserāt: captis muris quæ icō-  
tinnente erant sua potiti sunt terra: atq̄ illinc egressi p̄das abigebant ex īsula ho-  
minibus loci magnā cladem inferentes: Ex quo ingens fames ciuitatem inuasit.  
Iidem missa lacedæmonem Corinthumq̄ legatione de reditu suo: cum nihil  
profecisset aliquanto post tempore comparatis nauibus auxiliariibusq̄ mili-  
tibus: in insulam transierunt: numero omnes circiter Sexcenti: atq̄ incensis na-  
uibus ne qua alia q̄ potiendæ terræ spes foret: montem Histonem conscēderūt:  
ac muro ibi extructo eos qui intra urbem erant uexabant terra potiti. Extremo  
huius æstatis Athenienses uiginti naues in Siciliam dimiserunt ducibus Lache-  
te Melanopi & Chariapha Euphileti filio. Syracusani nanq̄ cum leontinis bel-  
lum gerebant: erant autem Syracusanorum sociæ præter Camerinam cætera  
dorides ciuitates: quæ cum Lacedæmoniis ante cœptū bellum societatem con-  
traxerant: Leontinorum uero Chalcidice camerinaq̄. Ex italia locri Syracusa-  
nis: Rhegini ut pote cognati Leontinis studebant. Miserunt itaq̄ socii Leōtino-  
rum Athenas qui pro uetusta societate: & quia lones essent: p̄uaderēt illis ut na-  
ues sibi traiecerent: prohiberi. n. se a Syracusanis & terræ usu & maris. Et tra-  
iecerunt Athenienses per sp̄m necessitudinis: eo tamen consilio: ut neq̄ illinc  
frumentum exportaretur ī Peloponnesum: & temptarent nūquid possent sicu-  
las res sibi subiicere. Igitur cum rhegium appulissent additis sociis bellum gere-  
bant Et æstas excessit. Hyeme ineunte morbus iterum corripuit Athenienses:  
nunq̄ ille quidem oīo quietus sed aliquātulum tamen interquiescens: tūc uero  
imoratus non minus solido anno: prius autē etiā biennio: & nihil magis Athe-  
nensium uires afflixerit. Neq̄ enim pauciores quattuor milibus & quadringen-  
tis ordinariorum militum: trecentorumq̄ equitum extincti sunt. Nam alterius  
turbæ numerus iniri non pōt. Extiterunt præterea tremores terræ frequētes &  
Athenis & in Euboia & cum in cætera Boetia: tum uero in orchomeno. Eadem  
hyeme qui in Sicilia erant Athenienses ac rhegini cum triginta nauibus inuale-  
runt: Aeoli ut uocant insulas: æstate. tutas ab hostibus aquæ penuria. Colunt au-  
tem liparæi Cnideorum coloni: sed ex iis unam incolunt non grādem nomine  
liparam: & ex hac transeuntes uiri alias serunt: didymam strongylam & Hierā.  
Creduntq̄ in hiera uulcanū exercere ærariā q̄ ea noctibus cernit p̄ multū ignē:  
diebus fumum reddere. Sunt autem sitæ ææ insulæ ficulum uersus ac Messanū  
agrum: sociæ tunc Syracusanorum uastata horum terra: cum dedere se se recu-  
sarent: Rhegium rediere Athenienses hyemēq̄ & quintus annus exiit huius bel-  
li q̄ Thucydides conscripsit. Appetente æstate Peloponneses ac socii sumpta ī  
Attica expeditione ad Isthmum usq̄ uenerunt: duce Agide Archidami filio La-



cedæmoniorum Rege: sed cum crebri terremotus fierent: priusq̄ Atticam inua-  
derent retro se recēperunt. Per hæc tempora tremoribus terræ Euboiam agi-  
tantibus apud orobias; mare ab ea quæ tunc erat tellus cum æstu supergressum  
partem quandam urbis restagnauit; eamq̄ alibi deseruit; alibi diluit: cum nece  
omnium qui excelsa cursu superare nequierunt; & quod ætea tellus fuerat; nūc  
mare est. Simillima huic alluio extitit circa Atalantam insulam apud locros; &  
Atheniensium tum castellum ex parte subruit; tum duarum nauium quæ sub-  
ductæ erant alteram diffregit. Et i peparetho restagnatio quædam citra tamen  
alluionem & terremotus non nihil muri dirruit; atq̄ orreū & alias aliquot do-  
mos. Cuius rei fuisse causam reor q̄ terremotus qua parte uehementissimus ex-  
titit; illinc expulit mare & cum rursus illud uiolentior repente retrahit fecit al-  
luuionem. Sine terremotu autem nō uidetur mihi contingere; ut hoc fiat. Eadē  
æstate alii quoq̄ in Sicilia ut quibusque cōtigit; belligerauerunt & ipsi Siciliē  
ses inter se; alii aliis arma inferentes; & Athenienses sociis iunctis. Quæ autem  
aut hi contra hos illi gesserunt; maxime digna memoratu; horum habeo men-  
tionem. Etenim Chariada Atheniensium duce occiso a Syracusanis in bello; La-  
ches penes quem summa potestas nauium erat cum sociis profectus est Mylas  
Mesaniorum; ubi erant præsidio duæ cohortes illorum quæ cum insidias quas-  
dam classicis tetendissent; ab Atheniensibus ac sociis in fugam uersi multos e  
suis amiserūt. Et admotis admunitionem copiis; pactionem facere coacti sunt;  
ut & arcem dederent; & aduersus Messanam una militarent. Et mox Mamerti-  
ni progredientibus Atheniensibus sociisq̄ deditionem & ipsi fecerunt; datis ob-  
sidibus & quecunq̄ ad fidei tutelam pertinent præstitis; eadem æstate Athenien-  
ses triginta quidem circum Peloponnesum naues dimiserunt. Quibus præerat  
Demosthenes Alcisthenis & Procles Theodori filius. Sexaginta uero in Melum  
cum duobus milibus armatorū; quibus præerat Nicias Nicerati filius. Melios  
enim cum essent insulani q̄ dico audientes esse nollēt & militiæ societatem ab-  
nuerent subigere uolebant. Vbi uastato agro nihil minus illi ad pacificēdum de-  
scendunt. Athenienses in Oropō quod est e regione traiciunt. Cūq̄ per noctē  
quieuisent protinus armati e nauibus itinere pedestri in Tanagram Boetiæ ire  
pergunt. Et ex Athenis cunctus populus ducibus Hipponico Calliæ & Euryme-  
donte Thuclis filio; dato signo eodem loci per terram occurrunt. Communitisq̄  
castris huc diem commorati in Tanagra populationem fecerunt. Ac postri-  
die superatis prælio qui progressi inuaserant Tanagræis; & aliquot qui auxilio  
uenerant Thebanis; detractis armis trophæo posito abierūt; hi ad urbem; illi ad  
naues. Cum quibus nauibus profectus Nicias ubi loclidis oram populatus ē do-  
mum rediit. Per idem tempus Lacedæmonii Heracleam in Thrachinia coloni-  
am posuerunt hac de causa: Milienses in tres uniuersi partes distinguntur Para-  
lios Hieres & Thrachinos. Ex his Thrachini cū ab oetæis finitimis bello uexa-  
rentur; habuerunt in animo a principio Athenienses asciscere; sed illorum diffi-  
li fidei Lacedæmonē mittunt Tisamenum prolegato; cum quo ad idem rogan-  
dum perexerunt dores; quæ est Lacedæmoniorum metropolis; & ipsi ab Oetæ-  
is uexati. Hos cum audissent Lacedæmonii cœpere consilium mittendæ colo-  
niæ; tum ad Thrachinos doresq̄ protegendos; tum quia bello Atheniensi com-  
mode sibi Vrbs sita fore uidebatur. Quippe ad instruendas cōtra Euboiam na-  
ues exiguum traiectum esse; & in Thraciam euntes oportunum diuerticulū ha-  
bituros. Itaq̄ omni ope ad condendum oppidum incumbunt; consulto primū

g iiii.



apud delphos deo. Quo annuente colonos miserunt: tum suorum: tum circa populoꝝ aliorumq; græcoꝝ uoluntario quoq; seq' iusto: præter Iones: & Achæos: & aliquot alias gentes: tribus Lacedæmonii ponendæ coloniæ ducibus Leon- te Alcida damagonte. Hi collocatis colonis urbem ex itegro muris cingunt: quæ nunc Heraclea nominatur: tractu fere quadraginta stadiorum a Thermophylis: dimidio a mari distans. Naualia quoq; & præparauerunt & ceperunt facere iuxta Thermophylas: atq; ipsas angustias ad tutelam reru suarum. Hac urbe instituta Athenienses a principio timere ceperunt ac sentire aduersus Euboiam: præcipue illam conditam esse: q̃ breuis illic esset ad Cænæum Euboicæ traiectus. Sed eis potestea præter opinionem quia nihil inde calamitatis euenit: idq; ob hanc causam q̃ & Thessali qui ibi rerum potiebantur: & ii quorum in solo urbs condita erat: ueriti ne præpotentes accolæ haberet infestarent: assidueq; bello novos colonos Lacedæmonii: donec ad paucissimos redigerent: cum fuissent initio permulti audacter uno quoq; illuc eunte tanq̃ stabili futura Ciuitate: Cuius auctores Lacedæmonii essent. Tam & si Lacedæmonii principes illuc traicientes: uel ipsi maxime & statum destruxerunt: & homines ad paucitatem redegerunt: tum deterendo plurimos: tum non nullus in rebus asperè imperando. Ex quo facilius finitimi eos superauerunt. Eadem ætate & eodem tempore quo apud Melon Athenienses tenebantur: triginta eorundem naues quæ Peloponnesum lustrabant: primum apud eilomenum leucadiæ insidiis potis quosdam ex præsidiis interceperunt. Deinde ampliore cum classe Leucadem petiuerunt committantibus cunctis populariter Acarnanibus: præter Oeniades Zacynthiisq; & Cephalensibus ac Corcyrensiu quindecim nauibus. Qua tanta hostiu manu oppressi Leucadii: cum ipsorum ager tam extra q̃ intra: ubi Leucas ipsa sita est: & Apollinis templum uastaretur quiescebant. Et quidem Acarnanes agebant cum Demosthene Atheniensiu duce: ut eos muro intercluderet: Exultimantes tum eam Ciuitatem facilem fore ad expugnandum: tum se illa semper ipsis hoste liberandos. Cæterum ille tunc a Messeniis suadebatur: tanq̃ honestum esset tanto exercitu coacto arma Aetolis inferre q̃ & Naupacti: hostes essent: & si hos superassent facile his copiis cæteram Epirum in potestatem Atheniensiu redacturos. Nam & si gens Aetolorum grandis esset & bellicosa: tamen cum uicos muris carentes: & hos inter se ualde distantes habitaret: & leui armatura uteretur: aiebant non difficulter eam subigi posse anteq̃ succurreret: iuebantq; ut primum inuaderent Apodotos dehinc ophioneos post hos Eurytanes: quæ maxima est pars Aetolorum: lingua ignotissimos & quemadmodum dicuntur omophagi hoc est cruda carne uelcentes. His enim captis facile cæteros concessuros: Demosthenes qua erant apud eum Messenii gratia his uerbis adductus est: cum præsertim arbitraretur se sine Atheniensiu copiis tantum Epiroticis sociis cum Aetolis posse itinere terrestri aduersus Boetios ire: per locros ozolas ad Cytonium doricum quod Parnassum ad dexteram habet: usq; dum ad Phocenses descèdatur: quos sperabat perpetua, cum Atheniensibus amicitia studiose comilitiu præstituros: aut certe coactos. Et phocensibus contermina Boetia est. Igitur solues a leucade cum omnibus copiis nauigauit in solion Acarnanibus inuitis. Cum q̃ bus suum. consilium cum communicasset: neq; id illi amisissent q̃ leucadem non intercludisset: ipse cum reliquo exercitu Cephallæensiu Messeniorum tercè-



eorumque ex suis classiaris Atheniensium: nam quindecim corcyrensiū nauē  
 abierant bellum intulit Aetolis: profectus ex oeneone locridis. Erant autem hi  
 Ozolæ foederati cum locris debebantque Atheniensibus præsto esse cum om-  
 ni exercitu in Mediterraneis. Quippe cum finitimi sint Aetolis & genere armo-  
 rum similes: ad hæc & pugnae illorum & locorum periti magno ului eorum au-  
 xilia fore uidebantur. Et cum statua in templo Nemei Iouis habuisset: quo in  
 templo fertur Hesiodus Poeta ab incolis interemptus: cum oraculum accepis-  
 set se in Hemea hoc esse passurum: sub auroram motis castris in Aetoliam per-  
 git: Ac primo die Potidaniam expugnat sequenti Crocyliō: tertio Tichiō. Vbi  
 subsidens prædam in Eupolion locridis misit: habens in animo cum cætera in  
 potestatem redigisset: sic aduersus ophiones: nisi se dederet: postquā Naupactū  
 redisset: tendere. Sed non latuit Aetolos hic apparatus: ac ne tum quidem cum  
 primum cœpit consilium inuadendi. Postq̄ omnis exercitus introgressus est: tū  
 ingenti manu omnes auxilio uenere etiam ab ultima ophionia: qui ad Maliacū  
 sinum pertingunt. Bomientes Callienēsq̄. Ibi Demosthenem Messeniū tale qd  
 dam quale prius admonendum faciles esse Aetolos ad bellandum hortabantur  
 ut q̄ primum iret ad uicos: nec expectaret dum uniuersi confercta acie occur-  
 reret: oblatam semper occasione raperet. Quibus ille uerbis acquiescens ac for-  
 tuna fretus: nihil dum aduersi expertus locros qui uenturi sibi auxilio erant: nō  
 præstolatus cū præcipue iaculatoribus leuis armaturæ egeret: cōtēdit aduersus  
 egitium aggressusque expugnat. Nam oppidani fuga dilapsi erant. & colles qui  
 oppido imminent infidebant. Est enim situm excelis in locis remotum fere oc-  
 toginta stadiis a mari. Ibi Aetoli iam enim ad auxilium uenerant: alii ex aliis tu-  
 malis decurrentes Athenienses sociosque inuadunt missilia ingerunt: & quoti-  
 ens Atheniensium exercitus instat pedem referunt: referentibus pedem instant:  
 diuque huiusmodi fuit pugna alterutra in secutione ac fuga & in utraque inferi-  
 ores erant Athenienses. Iraque quoad suppeditarunt sagittariis tela: licuitq̄ mu-  
 nere suo uti restiterunt. Nam Aetoli ut pote leuiter armati dum sagittis peterē-  
 tur se subducebant. At ubi sagittariorum præfectus occubuit: cæteri dissipantur  
 multo iam continentiq̄ labore defessi: & Aetolis urgentibus iaculantibusque  
 sic in fugam terga uertunt: atque incidentes in rupes in uias ac loca sibi  
 ignota. Si quidem eorum: dux itinerum Chronon Messenius occiderat interie-  
 re. Quorum cum multos in ipsa fuga assecuti cominus Aetoli iaculis occiderūt  
 homines ueloces ac leuiter armati: tum uero plures uiuis aberrantes: tum delatos  
 insulas: per inuias immisso igne concremarunt. Vt nullum non genus fugæ ac  
 mortis in Atheniensi exercitu uisceretur: atque qui superfuerunt ad mare &  
 ad Oeneonē locridis unde profecti fuerant euaderent. Perierunt autem cum ex  
 focis multi: tum Atheniensium Armatorum circiter centum uiginti: hi tot ui-  
 ri & Aetate florētes: & i hoc bello ex populo Atheniēsi pstantissimi amissi sūt.  
 Perit quoque alter ex ducibus Procles. Victi uictoribus concessa uictoria mor-  
 tuos suos recuperarunt: & in Naupactum se dehinc Athenas nauibus recepe-  
 runt. Demosthene apud Naupactum & eadem circa loca relicto: Athenienses  
 ob ea quæ gessisset timeret per eadem tempora Athenienses qui circa Siciliam  
 agebāt: cū in locridē nauigassēt: ingressu quodā locros q̄ loco auxiliū ferebant  
 supant: ac pipolion capiūt qd oppidū sitū ē ad flumē halecē. Eadē astate aetoli iā



antea missis Corinthum ac lacedæmona legatis Iepho Ophionensi & Boriade Eurytane ac Tifandro Apodoto: suadent ut sibi aduersus Naupactum mittantur auxilia propter Atheniensium ingressum. Et miserunt lacedæmonii tria milia grauis armaturæ ex sociis: quoque fuere quingenti ex Vrbe Heraclea: tunc recens apud Trachiniam cõdita duce Eurylocho comitibus eius Macario & Menedato omnibus Spartiatis. Coacto apud delphos exercitu Eurylochus locris ozolis ut sibi præsto essent edixit. Illac enim in Naupactum iter erat: & simul eos ab Atheniensibus abducere uolebat: habens præcipue sui studiosos Amphiffes: qui propter odium phocensium timentes & primi dederunt obsides: & alios addendum induxerunt: aduentu exercitus territos: & ante omnes sibi finitimos Myones qua parte locris in accessa est maxime. Deinde Ipnenses: Messapios: Tritanes: Chalæos: Tholophonios: Hessæos: & Oeantheses qui omnes militiam secuti sunt. Nam olpæi sequi noluerunt tantum obsides dederunt. Hyæi ne obsides quidem dederint priusquam eorum uicus captus est: nomine Polis. Vbi cuncta in expedito fuere & obsides in dorico Cytinio depositi aduersus Naupactum per locros cum exercitu cõtedit. Inque ipso itinere faciẽdo Oeneonẽ de locris capit & Eupoliõ. Nam imperata facere recusauerant. Cum in Naupactiã uentum est: & Aetoli uenere auxilio regionem populantur: & sub Urbana muris iactantia capiunt. Profectique Molytion Corinthioque coloniam: sed Atheniensium ditionis expugnat. Demosthenes aut Atheniẽsis. Nam adhuc post reditum ab ætolica clade circa Naupactum agebar: prescito hostium aduentu ab Vrbe sollicitus: adiens Acarnanes persuadet & si ægre propter discessum a Leucade ut Naupacto subueniant: A quibus missi cum eo mille armati nauibus ingressi Urbem rutati sunt. Metus enim uerhemens erat: cum muri magni essent: & propugnatores pauci ne paræ ad defensionem sufficerent. Eurylochus & qui cum eo erant: ubi cognouerunt ingressis copiis oppidum expugnari non posse abierunt: non in Peloponesum sed in Aeolidẽ quã nunc Calydon uocatur & Pleuronẽ: aliaque circa loca nec non in Proschion Aetoliæ. Nam eos ambracii adierunt suadentes: ut secum Argos Amphilochicũ ceteraque amphilochiã: propterea Acarnaniã subigerent: Affirmantes si potiantur iis fore ut totam Epiroticam gentem in lacedæmonioque societate adducerent. His persuasus Eurylochus omissis ætolis per illa loca conuenit. dum Ambracii auxilio uenientibus aduersus Argos eundem esset. Aestasi quoque excessit. Sub hyeme autem quã in Sicilia agebat Athenienses cum sociis graecis. Et quicumque Siculorum uel ab ipso Syracusanorum ad ipsos defecerat uel rege socii erant aggressi sunt Nisam Siciliae oppidum: cuius arcem Syracusani tenebant. Quã cum expugnare nequissent abierunt. Sed in abeuntes impetu dato illi ex arce postremos atheniensium socios in fugam uertunt: nec paucos occidunt. Post hæc laches & athenienses egressi e nauibus nonnulla in loca locridis: iuxta Caicinũ amnem: locreses ad arcendam uim occurrentes cum paxeno Capatonis filio circiter trecetos ceperunt: detractisque armis abierunt. Eadem quoque hyeme delum expiari athenienses ex oraculo quodã. Nam & Pisistratus tyrannus eã prius expiauerat. sed non omnem: ueque eatenus: quatenus a templo prospectus patebat. Tunc autem omnis expiata est idque ad hunc modum. Quocumque in delo defunctorum extiterent monumeta: omnia sustulerunt & iposteque edixerunt: ne quis in insula: neque moreretur: neque nasceretur: sed morituri iam ac periture in Rheniã transportarentur in insulam: ita paræ a delo distaret: ut Polycrates Sãioque tyrannus cum aliquando & classe polleret & aliis insulis impitaret: captam Rheniã catena annexerit delo: delioque apollini consecraret. Tunc quoque primum post lustrationem Athenienses lustralia foesta idest quanto quoque anno fecerunt. Fuerat autem alias prisca memoria iges apud delon cele-



britas: Ionū & ex circumiectis insulis hominum: qui cum coniugibus ac liberis spectabant: ut nunc ad Ephesia festa Iones confluunt fiebatque certamen gymnicum musicumque & Ciuitates Choros ducebant. Quæ ita fuisse declarat in primis Homerus his uersibus: quæ sunt ex prohemio Apollinis.

Tunc tibi magnopere indelo mens gestit Apollo.

Cum natis quotiens cum coniugibusq; frequentes:

Iones influxa celebrant tua compita uestæ.

Cestibus & uariis certamina sacra choræis.

Oblectant referuntq; tuas modulamine laudes.

Quod aut & musicis certamie propolito: illuc se certaturi cōferebant in his uersibus indicat qui sunt exodem præmio. Si quidem deliacū foeminae Chozæ laudans. ita uersus eius laudationis finit: in quibus & sui ipsius meminit.

Verum age dum nobis affis cum phoebe diana:

Vos etiam cunctæ me discedente ualete.

Et memores estote mei post hac homo si quis:

Venerit huc alius peregre dicatq; puellæ.

Quis uir in his uersans unq; lepidissimus oris.

Pectora præcipue demulsi uestra canendo:

Vos uno assensu sic respondete fauētēs!

Vir qui luminibus captus chion incolit altam.

His hoerus significauit iā olī apd delū magnū cōuētū ac festū cōsueffe celebrari.

Ad quā postea & isulāi & Athēiēses choros cū sacris missitarūt. Sed certaia & cætera pleraque aduersis casibus ut credibile est exoluerunt: primiq; Athenienses certamē instituerunt: & cursus equorū qd ante non fuerat. Eadem hyeme Ambracii prout sponderant Eurylocho cum exercitu psto fuerūt: pfectiq; argos Amphilochicū cū tribus milibus armatoꝝ atq; argiā ingressi Olpas capiūt: ualē dum in colle muzæ mari iminentē: quo Acarnanes eius auctores aliquādo p publico iudicii loco utebātur: distātem fere quīq; & uiginti stadiis ab argiuoꝝ quæ maritima est Vrbe. At uero Acarnanes partim argos suppetias gerūt: partim utiq; qui ex Amphilochia erāt ne se lateret Pelopōnesiū qui cū Eurylocho ueniebāt in Ambratios trāsitus custodias eo loci agebāt qui fontes uocātur. Mittunt prætere tum in Aetoliā ad Demosthenem qui fuerat Atheniensium dux: ut sibi p- esset: tum ad uiginti quæ circa Pelopōnesum erant naues Atheniensium: quibus præerat Aristoteles Timocratis & Hierophon Atimnesti filius, qui apud Olpas erāt. ambracii mittūt & ipsi ad Urbem: ut sibi ueniat oīs populus auxilio extime scētes ne Eurylochus cū iis quos habebat Acarnanes ptransire non posset: ne ue sibi destitutis aut plandū foret: aut redire uolētibus minie tutū. Hos ubi uenisse senserūt Eurylochus ac Pelopōnētes: motis e pshio castris cōfesti ad ferēda eis auxilia pficiscūt: Ac trāsmissio Acheloo p Acarnaniā obmissa argos psidia uacua iter faciūt: ad dextrā hēntes & urbē & psidiū Stratōꝝ: ad Sistrā reliquā Acarnaniā. Et cū illoꝝ agꝝ ptrāssēt p Sphytiā & rursus p Medeonis extrēa: dehinc p limnæā ad Agræoꝝ regionē: q nō Acarnaniæ iā sed ipis amica erat pꝑūt: occupa toꝝ Thyāo monte i culto ac supato i Argiā iā nocte deueiūt. Atq; illic iter urbē Argioꝝ & Acarnanū ad fontes custodiam furtim itinere facto cū ābraciis q apd olpas erāt miscēt: ac simul illuxit cōfercti āte urbē q uocat metropolis cōsistūt caltraq; metāf. Nec ita multo post hic naues uiginti Athēiēsiū argiis auxiliū latu ræ ad ābracicū affuerūt. illic Déosthēs cū ducētis messeioꝝ armatis & Athēiēsiū



sagittariis sexaginta. Et classiari quidem milites nauibus egressi tumultum cir-  
 ca Olpas inuaderunt. Acarnanes autem & Amphilocorum aliquot (nam eorum ple-  
 rique ab Ambraciis destinebantur) cum iam argos conuenissent se præparabāt :  
 tanquam cum aduersariis pugnaturo: delecto duce socialis exercitus Demosthene cum  
 ipsorum prætoribus. Hic promotis copiis prope Olpas castra posuit: dirimente  
 utrosque ingent rari: & dies quinque cessatum est. Sexto ad pugnam se utri-  
 que instruebant: Sed maior erat ac superat Peloponensium acies: Ex quo Demo-  
 sthenes ne circumuideretur metuens in quadam caua & dumosa uia collocat tam ex  
 armatis quam ex leui armatura ad quadringentos: ut cum hostis numero superior es-  
 set: in ipso congressu surgentes ex insidiis eum a tergo aggredere-tur. Vbi utriusque  
 instructum ad manus itum est. Dextrum cornu Demosthenes: alterum cum mel-  
 senis & paucis Atheniensibus tenebat: Acarnanes ut quicunque erant instructi: & qui  
 aderant Amphilocorum iaculatores Peloponenses & Ambracii instructi promi-  
 scue erant: præter Mantinæos. Hi enim in leuo potius nec eo extremo conseruati  
 stabant. Nam eius extremum tenebat Eurylochus cum suis contra Messenios  
 Demosthenemque. Cum iam manus consererentur Peloponensesque circumuiderent si-  
 nistro suo dextrum aduersariorumque cornu atque concluderent: superueniunt his a ter-  
 go ex insidiis Acarnanes: datoque impetu hostem auertunt: ita ut uirtutis imme-  
 mor non resisteret: sed territus maiorem exercitus partem ad fugiendum induce-  
 ret. Quippe: ubi uidit Eurylochi cornu: quod erat ualidius cedi multo maiori me-  
 tu perculsus est. Et ab ea parte Messenii cum demosthene rem conficere anni-  
 tuntur. Sed Ambracii & qui in dextro cornu erant a sua parte uicerunt: hostesque  
 ad argos usque sunt persecuti. Nam illos circa populorum pugnacissimi sunt. Hi cum  
 reuertuntur ad suos eosque maxima ex parte superatos & in se tendentes cæteros  
 Acarnanes conspiciunt: ægre ad Olpas salutem sibi peperere: multis eorum interfe-  
 ctis: dum incompoti & nullo ordine inuadunt: præterquam Mantinæorum qui ex  
 omni exercitu maxime compositi se se receperunt. Cessauitque sub uesperæ pugna.  
 Postero die Menedæus defuncto Eurylocho ac Macario suscipiens ipse imperium  
 ob acceptam ingentem calamitatem dubius: quoniam modo aut remanens ferret ob-  
 sidionem terra ac mari obseptus: aut tuto discederet mentionem facit apud De-  
 mosthenem ducesque Acarnanum de discessu paciscendo recipiendisque cæsis. Illi  
 cæcos quidem reddiderunt ac suorum fere trecentis receptis trophæum statuerunt.  
 Abeundi uero facultatem non palam indulgere omnibus. sed clam & Mantinæis  
 tantum cum Menedæo ac cæteris Peloponensium ducibus: & quicumque ex eis erant  
 præcipue dignitatis uolentes cum Ambraciis & Peregrinum militum mercede com-  
 ductum desertos esse: tum uero lacedæmoniis ac Peloponensibus apud græcos  
 illos conflare inuidiam tanquam proditoribus: qui suæ ipsorum non sociorum saluti com-  
 suluissent. Hi receptos mortuos suos festinabundi pro præsentis copia sepelierunt:  
 & de abeundo illis quibus data facultas erat clandestinè deliberabant. Ibi Demosthe-  
 nes cum Acarnanibus certior fit. Ambracios primo illo ex olpis nuntio excitos  
 uenire auxilio: ac uelle per Amphilochos illis qui in olpis essent se commiscere:  
 nihil admodum eorum quæ gesta essent scientes. Itaque protinus partem quandam  
 copiarum mittit ad obsidendas insidiis uias ac tutissima quæque loca occupanda. Cæ-  
 teras copias ad ferendas illis auxilia instruit. Interea Mantinæi & illi cum quibus  
 transactum erat per causam: legendi olera ac fermenta paulatim egredientes abi-  
 bibant: & cum legendo ea quorum gratia exierat: iam perculsi ab olpa erant progressi  
 tunc se otius proripiebant. Quos abire Ambracii ubi sensere: & cæteri qui sic



frequentes eo se contulerant: & ipsi prodeunt capeffuntq; cursus uolentes assequi  
 socios. Eos arbitrati Acarnanes initio oēs æqualiter sine pactiōe abire Pelopon  
 nenses insequi cœpere & fuere: qui in quosdam e ducibus insequi uerantes ac di  
 centes data fide illos abire: iaculum emiserint existimantes se proditos eē: Tunc  
 ommissis Mantinæis ac Peloponensibus Ambracios trucidabant: eratq; igens & cō  
 tentio & error: quisnam Ambracius quis ue Peloponensis esset: & ex eis ad du  
 centos celis: cæteri in agridem quæ contermina erat diffugiunt. Quos Salynthi  
 us Agræorum Rex ut pote amicus excepit. Inter hæc Ambracii qui ex Vrbe ad  
 hos iter habebant ad Idomenem perueniunt. Sunt aut Idomene duo excelsi tu  
 muli: quorū eum qui maior est occupauerūt qui e castris a Demosthene præmis  
 si fuerant: cum hostem in ueniendo ac præueniendo latuissent. Minorē illi prio  
 res ascenderant atq; insidebant. Demosthenes a cœna ac primo crepusculo statim  
 cum cætero exercitu uiam ingreditur: dimidium eius secum habens altero di  
 midio per amphiloichicos mōtes eunte: ac subexortum auroræ inuadit Ambra  
 cios adhuc iacentes: nec dum aliquid reꝝ gestarū gnaros: quinimo opinantes po  
 rius istos ex suis esse. Nam astute Demosthenes primos omnium Messenios ire  
 iusserat: ac dorice alloqui ad faciendam primis excubatoribus fidem: præfertim  
 non cernentibus cum adhuc nox esset. Vbi igitur cum omnibus copiis impetus  
 factus est: in fugam uertuntur multi ibidem cæduntur: cæteri in montes uersus  
 fugæ se mādant. Vex occupatis iam itineribus: ad hæc amphiloichis tum leuiter  
 armatis: tum regionis peritis aduersus armis graues: & quo se uerterēt ignaros: &  
 in loca aut prærupta aut ab insidiantibus iam infesta incidentes trucidabantur:  
 & cum omne fugæ temptarent genus: non nulli ad mare non ita distans conten  
 debat: ac conspectis quæ terrā legebant atticis nauibus ad eas: ita rei conductō ur  
 gebat annatabant: existimantes præsentem in metu satius esse ab iis qui in nauibus  
 erant: si oporteat interfici se: q̄ aut a barbaris aut ab inimicissimis Amphiloichis.  
 Hunc itaq; in modum Ambraciiis profligatis e multis pauci in Urbem euase  
 rūt. Acarnanes spoliatis cadaueribus: trophæisq; erectis argos rediere. Et ad eos  
 postero die Caduceator uenit ab iis: Ambraciiis: qui ex olpa ad Agræos fugerant  
 petiturus eorū corpora: qui post primā pugnam celi fuerāt: dum nulla fide accep  
 ta cum mantinæis & aliis qui fidem acceperant simul exissent. Cæterū intuens  
 spolia Ambraciorū qui ex Vrbe prodierant admirabatur numeꝝ: neq; enim re  
 scierat cladem: sed ea sociorū suorū esse arbitrabatur: & eum quidam opinatus  
 ab iis uenire qui apud Idomenem essent: quidnam admiraretur interrogat: &  
 quot ex ipsis perissent. Circiter ducentos inquit ille. Atqui non ducentorum ar  
 ma hæc sunt: excepit qui interrogabat: sed plus quam mille interfectorum. Et il  
 le rursus. Non ergo sunt eorum qui nobiscum in atie steterunt. Cui idem respō  
 dit. Sunt sane uestrorum: si quidem uos heri in Idomene pugastis. At qui nos in  
 quit ille heri cum nemie pugnauimus. sed nudius tertius cum abiremus. Et hic  
 nos uero ait cum istis heri certauimus ex Vrbe Ambraciorum auxilio ueni  
 entibus. Quo audito Caduceator intelligens auxiliorum Urbanorum stragem  
 edito gemitu re infecta continuo abiit attonitus præsentium malorum magnitu  
 die: nec ulterius cæfos repetiit. Hæc. n. clades hoc bello maxia extitit: utiq; una  
 in Ciuitate & intra tam paucos dies. Nec numerum cæsorū scripsi ut incredibi  
 lem: quoniam maior eē fertur quam pro magnitudine ciuitatis. Hoc scio Aca  
 rnanes atque Amphilochos: si Athenienses ac Demosthenē audire uoluisset ipso  
 clamore Ambraciā fuisse expugnatos. Nūc pertimuerūt ne tenētes illā Athe



nientes: grauiores ipsi accolæ forent. Post hæc tertia spoliõrum parte Athenien-  
sibus in sortem data: reliquum iter Ciuitates diuiserunt. Et quæ Atheniensibus  
cesserunt: pleraque fuere intercepta. Nam quæ in templis affixæ uisuntur trecẽ  
tæ solidæ armaturæ: ææ peculiariter demostheni datæ: & ab eo nauibus appor-  
tata sunt: Cui ob hac res gestas tutior in priam post calamitatẽ in ætolia accep-  
tam reditus fuit. Vbi uiginti Atheniensium naues Naupaetũ rediere: & Atheni-  
enses ac demosthenes abiere: acarnanes & Amphilochi publica fide interposita  
ueniam dedere Ambractiis: atque Pelopõneses qui ad Salynthium & agræos cõ-  
fugerant: ex Iniadis abeundi Aditoq; Salynthio cum Ambractiis i posterum ad  
centum annos fide data societatem coierunt: his legibus ut neq; cum Acarnani-  
bus Ambractii Pelopõnensibus arma i ferrent: neque cum Ambractiis Acarnanes  
Atheniensibus: sed mutuo sibi auxilio forent: redderentq; Ambractii Acarnani-  
bus quicquid aut oppidorum aut finium de Amphilochis teneret: nec opẽ Ana-  
ctoris ferrent Acarnanum hostibus. His conuentis bellum soluerunt. post hæc  
Corinthii præsidium ex suis ad trecetos armatos in Ambraciam miserunt cum  
duce Xenoclide Euthyclis filio qui ægre itinere per epirum factõ peruenerunt.  
Ita se habent res ad Ambraciam gestæ. Eadem hyeme qui apud Siciliam erant  
Atheniensis: cum egressi e nauibus in himeræam essent Siciliensibus una super-  
ne inuadentibus extrema Himeræa: cunq; ad æoli insulas nauigassent in Rhe-  
gium se receperunt. Vbi pythodorum Isolochi filium Atheniẽhũ ducẽ offẽdũt.  
Successorem lachetis in nauium præfectura. Nam Sicilienses loci aditis Atheni-  
ensibus persuaserant: ut se maiore classe adiuuarent. Quippe Syracusani cum  
terra forent illis superiores: & mari paucis nauibus impedirentur talem classẽ  
instruxerãt: ut post hac cõtẽni nõ possẽt. Itaq; sexagita naues expleuerũt Atheniẽ-  
ses: tanq; sociis mittẽdas: & tamẽ tũ existimabãt citius ibi bellũ finitũ iritũ uole-  
bãt fieri nauiũ experimentũ. Igitur unũ e ducibus pythodorũ cum paucis naui-  
bus miserunt: missuri cum pluribus Sophoclem Sostratide filium & Eurimedõ-  
tem Thuclei. Pythodorus accepta iam lachetis præfectura profectus est sub ex-  
tremum hyemis ad prælidium locrorum: quod ceperat laches & uictus a locris  
i pugna discessit. Per idem uer proluuium ignis ex ætna monte omnium Sicilia  
maximo emanauit: quemadmodum alias: & aliquantulum soli Catinensium cor-  
rupit sub ætna incolentium. Fertur autem proluuium hoc quinquagesimo a sup-  
iore emanasse año: & ad sũmũ ter extitisse. Ex quo Sicilia a græcis icolitur. Hæc  
per eam hyemem gesta sunt & sextus exiit annus huius belli quod Thucydi-  
des conscripsit.

#### THUCYDIDIS HISTORIARVM PELOPONNENSIVM LIBER QuARTVS.

Neunte Aestate Quom frumenta iam extant in-  
spicis profectæ decem Syracusanorum naues: toti  
demq; locrensium Messanam in Siciliam ceperunt  
ab ipsis oppidanis acciti. Defecit autem ab Athe-  
nensibus ea Ciuitas præcipue opera: cum Syra-  
cusanorum qui cernentes ad oppidum inuadẽdæ  
Siciliae oportuno: metuebant ne se maioribus  
copiis aggrederebantur: illinc profecti Atheniẽses tũ



Iocrensiam qui Rheginos sibi inuisos uoiebant utrinq; oppugnari. Itaq; i eorū  
 agrum cum omni exercitu inuadūt: simul ne Ma mertinis illi ferrent auxilia in-  
 mul inducti ab Reginis qui apud ipsos erāt exulibus. Nā Regiū p multo tēpore  
 seditiōibus agitabatur: nec impresenti poterāt Iocrēses arcere: quo etiā magis illi  
 ingruiebant: qui postea q̄ agrum populati sunt rediere cum peditatu: nam nau-  
 es ad Messanam in præsidio erant: eodemq; aliæ quæ instruebātur uēturæ: atq;  
 illinc bellum gesturæ. Per idem uer nondum adultis frumentis: Pelopōnēses ac  
 socii atticam ingressi sunt: duce Agide Archidami filio lacedæmoniorum rege:  
 statiuq; habentes eam populabantur: Athenienses uero ut instruxerunt quadra-  
 ginta naues in Siciliam miserant: cum iis qui erant reliqui ducibus Eurymedon-  
 te ac Sophocle. Nam Pythodorus ex iis ducibus tertius iam eodem abierat: Man-  
 daruntq; ut corcyæorum quoq; qui intra urbem erant curam in transitu habe-  
 rent: exercitibus in eos atrocina exulibus: qui in montibus agebant: & sexagī-  
 ta Pelopōnēsiū nauibus: quæ ad ulciscendos illuc eos aduenerant. Existiman-  
 tes rem facile confectum iri: Ciuitate a l modum fame laborante: mandarunt itē  
 Demostheni qui priuatā a reditu ex acarnania uitā degebat hoc ipsum flagitātū  
 ut his nauibus circa Pelopōnesum si uellet uteretur. Hi cum oram laconicam  
 præterueherentur accepissentq; ad Corcyram iam esse Pelopōnēsiū naues: Eu-  
 rymedon quidem ac Sophocles in Corcyram tendere properabant. Demosthe-  
 nes autem ut prius in Pylon & cum loco potiti eēnt: & quæ oporteret egissent  
 in Corcyram tenderent: iubere illis contradicentibus: oportune tamen exorta tē-  
 pestas cum classem detulisset Pylon postulare: ut confestim muro locum muni-  
 rent. Ea enim re simul se nauigasse ad hoc ostendere affatim materiæ ac lapidis  
 adesse: & situ locum munitum desertumq; ac magno circa tractu desertū. Abest  
 namq; Pylos a sparte stadia circiter quadringenta: sita olī in agro Messenio: quē  
 lacedæmonii uocant Coryphasion. Illi dicere multa esse in Pelopōneso promon-  
 toria deserta si libeat in iis occupandis exhaurire ciuitatem. Cæterum huic non  
 nihil aliquo libet alio disferre uidebatur hic locus: q; adiaceret ei portus: quodq;  
 Messenii quondam incole illinc prodeuntes plurimū infesti lacedæmoniis pp li-  
 guæ cōmertium futuri essent: fidelesq; loci custodes. Vbi neq; ducibus neq; mi-  
 litibus persuadet etiā postea cum præfectis re cōmunicata quieuit nondū apto  
 ad nauigandum mari: donec ipsis militibus otium agentibus cupido incessit: cō-  
 cludendū munitionibus locum. Itaq; rem aggressi moluntur: & cum lapidariis  
 carerent feramentis: collectos passim lapides ferebāt: & ubi quisq; quadrabat co-  
 agmentabant lutum sicabi opus illo esset uasorū penuria humeris cōportantes  
 ut id cōmodissime illic maneret incurui ne ue desfluere manibus post tergū con-  
 fertis oīq; ratione ānitentes: opportunissimis qbus quē oppugnatōi partibus cō-  
 munitis anteuentre sucursū lacedæmoniorū. Nā plerunq; loci suo pte situ muni-  
 tum muro non indiget. Lacedæmonii cum hoc accepissent: agebant autem tūc  
 forte festum quoddam solemne contempserunt: tanq̄ dū exissent: aut hoste non  
 expectaturo aur se oppidum paruo negotio recepturis. Non nihil etiam eos exe-  
 rcitus qui ad Athenas erat remoratus est: Athenienses communito intra sex  
 dies loco terram uersus: ubi maxime oportebat ad tutelam eius Demosthenem  
 cum quinq; nauibus relinquunt: cum cæteris in Corcyram ac Siciliam ire per-  
 gunt. At Peloponneses qui in Attica erant ut Pylum captam acceperunt  
 prope domum rediere. Quippe cum Lacedæmonii Agisq; rex domesticum  
 sibi existimarent ad Pylon bellum: & quia præmature fuerant egressi adhuc



uiridi frumento permulti comiteatu deficerentur, ad hæc cæli tempestas ma-  
 ior quã pro amni tempore uexauerat exercitum: adeo ut quod sepe alias cõti-  
 git: eos otius discedere: & in hac expeditione quã breuissime imorari. Nam quin-  
 cim dies in attica manserunt. Per idem tempus Simonides Atheniensium dux co-  
 acta paucorum Atheniensium qui in præsiidiis erant: & magna illic sociorum ma-  
 nu, Aeona quã est in Thracia medorum coloniam: sed tunc hostem per proditionem  
 cepit illicoque chalcidensibus ac Bottiæis suppetias ferentibus expulsus est: ac mu-  
 ltos milites amisit. Regressis ex Athica Peloponensibus spartiatæ quidem ipsi &  
 finitimorum proximus quisque properanter ad ferenda auxilia Pylõ iere. Cætero-  
 rum uero lacedæmoniorum tardior profectio extitit modo reuersorum ex alia  
 expeditione. Edixerunt autem per Peloponensum ut primo quoque tempore Pylõ  
 subueniretur & ad suas sexaginta naues quã apud Corcyram erant miserunt. Quæ  
 transportatæ perileucadium, isthmum cum Atticam classem quã ad zacynthum erant  
 latuissent pylum preuenerunt: cum iam præsto esset pedester exercitus. Demosthe-  
 nes ad huc eo cursum tenentibus Peloponensium nauibus occupat duas ex suis  
 summittere ad nunciandum Eurymedontii aliisque qui apud zacynthum cum classe erant  
 Atheniensibus ut præsto essent: tanquam loco in discrimen adducto. Et illi quidem pro-  
 ut demosthenes mandarant festinanter affuerunt. Lacedæmonii uero uelut oppu-  
 gnaturi a terra & a mari locum se instruebant: sperantes facile expugnatos se  
 opus quod & a properantibus eēt extractum: & a paucis teneretur. Cæterum cum  
 Atticarum nauium e Zacytho auxilia expectarent: in animo habebant: nisi pri-  
 us expugnassent obstruere fauces portus: ne illum lubire fas esset Atheniensibus  
 nauibus. Insula enim nomine Sfacteria portui præteta atque uicina efficit: & por-  
 tum tutum & introitus angustos: ut hinc qua uergit ad Atheniensium munitio-  
 nes: & Pylum bina nauigia illinc qua uergit ad reliquã continentem: octona noue  
 naue transeant: siluestris tota propter solitudinem inuia: quindecim ferme stadi-  
 orum magnitudine. Introitum igitur intercludere statuerunt nauibus cõsercti  
 foras spectantibus. Quietiam in ipsam insulam timentes ne sibi ex ea bellum fi-  
 eret: armatos transportarunt aliis in continente collocatis. Ita namque Atheniensibus  
 & insulam fore hostilem & continentem: ut quæ egressum illis non præberet. Nam  
 cætera circa Pylon: extra hos introitus pelagus spectantia importuosa sunt: nec ta-  
 lia unde illi proficiscerentur ad suos adiuuandos. Se uero circa pugnam naualem  
 citraque periculum: ut credibile erat locum expugnatos in quo comitatus non esset  
 nisi ad breue tempus sumptus. Vbi hæc eis prospecta sunt: & milites insulam tral-  
 portati ex omnibus sortiti cohortibus: aliique subide atque alii periuces traieci postrei  
 qui illic relictis trecenti ac uiginti fuerunt preter eorum seruicia duce Epitada Ho-  
 molobri filio. Demosthenes cernens lacedæmonios peditatu pariter & classe ag-  
 gressuros & ipse se instruit: ac triremes quæ sibi reliquæ erant subducit ad muni-  
 tiones clatrisque prefigit: earum nautas scutis inualidis armat & salignis plerisque.  
 Neque enim poterant inculto in loco suppeditare arma. Qui hæc ipsa ceperant e-  
 triremi messeniorum actuariisque nauigio cum forte illuc apulissent. Messenii nu-  
 mero fere quadraginta: quibus una cum aliis Demosthenes usus est. Is igitur cum  
 multos & inermium & armatorum super tuta ipso situ: sed præcipue super extru-  
 cta qua parte incontinentem uergit disposuisset: præcipit ut peditatum si aggre-  
 diatur arceant. Ipse delectis sibi ex omnibus sexaginta armatis: & aliquot sagitta-  
 riis muros egreditur mare uersus: qua maxime parte illos descendere conaturos  
 in loca aspera petrosaque ad mare uersa: & qua murus ipsorum fragillissimus erat



eum reuellere aufuros suspicabatur. Mux. n. fragilem fecerat q̄ putabat nūq̄ fore: ut nauibus superior esset hostis; & si iuperior eēt ad egrediēdū in terram oppidum captum iri. Itaq; ad maritimam partē profectus: illic armatos disposuit ad arcendū quoad posset hostem; eosq; his uerbis est adhortatus.

### Oratio Demosthenis Ad Milites

Iri qui mecum hoc subistis periculū nemo uestrum malit in hac necessitate uideri intelligēs: reputādo omnes quæ nos circūstant difficultates: potiusq; lecare & bona cum spe audacter hostes inuadere: ex eis incolumis euasurus. Quæcūq; enim ut hæc ipsa in necessitatē deuenerunt: ea minimā rationē celerrimū periculum desiderāt. Quanq̄ ego plura nobiscum facere uideo: si & māere: nec ea quæ potiora nobis asiunt prodere uolumus multitudinem illoꝝ deterriti. Et enim partem loci quā tenemus inaccessibilem arbitror: adiutricēq; fieri nobis præstantibus: recedentibus uero & si difficile accessu tamē facilem fore nullo prohibente. Hostē quoq; ex hoc acriorē habebimus: q̄ ei si a nobis urgeatur: non facilis rursus fit sui receptio. Nam & dum in nauibus est facillime illi resistitur: & dum egreditur iā æquo in loco ipsius multitudine quilibet magna: in exiguo enim dimicatur: non ualde timenda est ob littoris i quod descenditur iniquitatem. Neq; exercitus ille in terrā est utiq; futurus maior ex loci æqualitate: sed e nauibus pugnat i mari: ubi necesse ē periculosa multa contingere. Adeo suas illis difficultates existimo instar eē: qualis nostra est hominum paucitas. Super hæc uos obsecro cū sitis Athenienses: & experientia in alios e nauibus defiliendi gnari: si quis p̄stet nec terrore illisorum fluctuū & cū impetu incurentium nauium summoueatur: hūc nūq̄ ui summoueri ut maneat: ad ipsas littoris salebras arcēdo hostem: uosq; ipsos pariter ac locum conseruetis. His tantum exhortato Demosthene Athenienses alacriores etiekti descendentes ad mare se se disposuerunt: Lacedæmonii uero p̄gressi castris peditatum munitiones nauibus q̄ tres & quadraginta erant: Thrasymelida Cratesidis Spartiata nauarcho: partem qua Demosthenes operiebat inuadunt. Athenienses & ipsi utrinq; a terra & a mari resistebāt. Illi delectis aliquot nauibus quoniā pluribus adiri non poterat: per uices aliis quiescētibus ad nauigabant: omni audacia atq; exhortatione utentes: si quo pacto reiektis hostibus loco potirentur. Inter quos maxime extabat Brasidas unus e triarchis: qui cum cerneret locū accessu difficilem sed sicubi accedi posse uidebatur: triarchios gubernatoresq; formidantes ac nauibus cauentes ne colliderentur uociferabatur dicens: i probū eē cum lignis parcant spectare illic hostē ubi muros extruxisset: iubebat ut illis littori nauibus ui in terram descenderent: ne ue pigeret socios in præsentiaꝝ naues suas pro acceptis magnis beneficiis Lacedæmoniis impendere: sed illis in partibus quacūq; ratione i litus egressos & uiris & loco potiri. Talibus uerbis Brasidas alios instigās: gubernatorem suū ad applicandum nauem adegit: pergensq; ad pontem conatus descendere: ab Atheniēsisibus percutit: & cū multis uulneribus sauciatus esset: in quente aīo in remigium collabatur: Clipeusq; eius defluxit in mare & ad terrā appulsus est: quo recepto Athenienses postea ad trophæum sunt usi: quod de hac aggressione statuerunt. Aliis item Lacedæmoniis aderat quidem aīus ad egrediendum: sed facultas deerat rum locōꝝ asperitate: tū Atheniensium nihil cedētū p̄seueratū. Atq; eo fortuna puenit ut Athenienses

h



e terra & ea laconica Lacedæmonios applicare phiberent. Illi aduersus hos in terrâ suâ tunc hostilē descendere conarentur. Nā fere eo tempore de utrisq; talis opinio erat; ut hi Mediterranei pedestribus copiis longe præstâtissimi essent; illi iter maritimos plurimū re nauali præcellerent. Atq; hoc die ac parte i sequētis aliquoties aggressi destiterunt. Tertio die aliquot naues; ad materiâ machiarum in Asinâ dimiserūt; sperantes se mag; qui portum spectabat; altū quidem; sed egressioni p̄cipue opportunū machinis expugnatuos. Hoc interim tēpore naues Atheniensiu sexaginta ex Zacyntho affuerunt. Nā accefferūt eis auxilio aliquot p̄sidiariae ex Naupacto; & quattuor Chia. Hæ ubi uident & continnētem & insulâ armatis referētam; & naues quæ in portu erāt nō p̄dire abigebāt quonā intenderent. Cetæ; tūc quod contenderunt in primâ insulâ & desertam nec ita distantē; ibiq; stationē habuerunt. Postero die uelut ad nauale prælium instruti p̄cedunt; si uoluntas hostiū ferret in apertum mare obuiâ ire; sin mius in portū ipsi igressuri. Illi neq; obuiâ ferret; neq; quēadmodū cōstituerāt aditū obstruxere. Sed q̄ri in terrâ; naues explebāt & se p̄parabāt; tanq̄ in portū q̄ non paruus est; si quis ingrederetur pugnari. Quo cognito Athenienses ab utroq; igressu in illos tendunt; inuectiq; i eas quæ plures & iâ exteriore. i festis proris erāt naues; in fugâ uertūt; ac p̄secuti ut i breui spacio multis laceratis; quicq; capiūt & eaz; unâ cum ipsis uiris. cæteras q̄ in terrâ refugerāt iuadunt quaz; quæ ad huc plenæ erāt priusq̄ subducerentur ferunt quasdam uiri fuga; fecerāt. alligantes uacuas trahūt. Quæ conspicientes Lacedæmonii & eam iacturâ ægre ferentes. q̄ qui ap̄d insulâ essent intercipiēdi foret; ad auxiliū ueniūt; ut que erant armati mare ingressi; apprehensas e contrario naues retrahūt; existimantes p̄ se q̄s; id opus ipe diri cuicūq; ipse nō adesset; eratq; ingēs tumultus cōmultata amborū ad naues forma dimicādi. Quippe Lacedæmonii præ studio atq; formidie nihil aliud q̄ ut sic dicā a terra nauale præliū; Athenienses uero uicentis ac p̄lētū fortuna q̄ plurimū p̄cedere uolentes de nauibus pedestre præliū gerebāt multoq; labore ac multis inuicē uulneribus acceptis dirēpti sunt; & a Lacedæmoniis uacuae naues præter eas quæ p̄cipio captæ fuerāt; seruata. Regressis i sua utrifq; castra; Athenienses erecto trophæo restitutis mortuis; potiti naufragiis; p̄tinus insulâ circūueniunt nauibus; custodiūtq; tāq̄ uiris q̄ in ea essēt captiuis. Peloponnenses autem q̄ iâ ex omni Mediterranea regione auxilio uenerāt; e diuerso circa Pylum stationem hēbant. Postq̄ Spartæ quæ ad Pylū gesta sunt renūciata; Placuit eis uelut super ingēti clade magistratus ad castra se cōferre; cōsultatu ros re inspecta q̄ primū quidnā agendū uideretur. Illi ubi aīaduertērūt nulla ratione posse suis succurri; nec periclitandū putarēt; ut illi uel fame aliqd paterentur; uel a multitudine opprimerentur; caperentur ue; uisum est cum Atheniensiu ducibus agendū; ut cum induciæ belli ad Pylū si uellent factæ essent; legatio Athenas de cōuētionibus mitteretur; Quo sua primo quoq; t̄pore conarētur recuperare. Accepta p̄ duces Atheniensium conditiōe ita cōuenit. Lacedæmonii q̄dem naues quibus pugnassent; & quæcunq; i laconica ora longe eē contractas ad Pylum traderent Atheniensibus; nec arma inferrent munitiōibus; neq; a terra neq; a mari Athenienses sinerent illos e continnētē cōportare suis in insulam certum moliti frumenti modum binas chinicas Atticas; & totidem cotylas uini & carnem uiritim; dimidium seruis; idq; Atheniensibus inspectantibus; ne uellum illuc nauigium furtim iret; & nihilominus insulam custodirent; ne qua illi abirent; ne ue arma Lacedæmoniorum castris inferrentur; uel terra uel mari.



Quicquid autem horum uel quatuorlibet alterutri transgredierentur ibi induciæ p salutis essent: ææ autem durarent dum Athenis Lacedæmoniorum legati redissent: quos Athenienses portarent trireme atq; reportarent: sub eorum reditū induciarum tēpus exiret: utq; has naues cuiusmodi accepissent: Atheniēsēs: eiusmodi restituerent. Ad hunc modū iduciæ pactæ sunt: nauesq; traditæ circiter sexaginta ac legati missi: q cum Athenas peruenissent talibus diseruerunt.

Oratio Lacedæmoniorum Apud Athenienses

Acedæmonii nos miserant huc Athenienses ad trāsfigendū de iis qui in insula sunt uiris: suadentes qcquid uobis emolumentū idem nobis: ut in hoc calamitoso casu: dignitatē p̄cipue allaturum. Neq; uero lōgiorem p̄ter consuetudinē hēmus orationē: sed nostri instituti ē ut pauca suppetūt: non uti multis: rursum uti pluribus quotiēs postulat tēpus nos docere uerbis qd in primis opere precium sit facere. Quæ uos nolite hostili aīo accipere: neq; tanq̄ iperiti doceamini: apud quos mētione de bene cōsulendo facimus: q̄ peritos existimamus. Et enim licet uobis p̄sentē p̄speritatē recte collocare: pro iis quos i uestra potestate hētis: accipiēdo honorē & gloriā: nec admittēdo id quod quidā faciūt adepti aliq̄ ī experti bōi: qui sēper pp̄ presentē ex inopinato p̄speritatē sperātes: maiora cōcupiscūt. At ii q̄bus crebræ alternātis: fortunæ uicissitudines cōtigerūt iusti sunt ac minimē creduli p̄speritatibus: id quod p̄cipue & uestre Ciuitati ob experimētū & nostræ merito cōueniat: quod licet itelligatis respiciētes ad nostros casus: q̄ cū simus sūme ap̄ græcos dignitatis: tamē uos adiuuimus ad ea postulāda: quæ dare ante hac ipsi ut credimus potētiōres eramus: nō delapsi in hoc īfortuniū aut inopia militū: aut copia insolenter habitas: sed more rege humanæ opiniōe decepti: ubi oīum æqua cōdictio est. Quo minus oportet uos presentī Ciuitatis uestræ robore & accessiōe aliæ: rege tretos: opinari fortunā uobiscū p̄peruo futurā: cū sit prouidiōe hominū foelicitatem suā p̄ certo habere ī certo positā esse: ut ferendis accidentibus sint īstructiores: neq; existimare q̄tenus uoluerit quis aggredi bellū: eatenus ei facultatem adesse: sed q̄tenus fortuita sua ducent. Huiusmōi hoies q̄a aīos nō tollūt sua p̄speritate cōfisi minimū labātur ī summa felicitate maxime trepidi. Quod si erga nos hoc t̄pre facietis Athenienses: bene uobiscū agitur: Sin nos respuatis: & postea qd aduersi patiamini q̄ha multa cōtigūt: nō est ut putetis uos ea quæ nūc successerūt retenturos: cū possitis nullo cū piculo famā & potentie & prudentiæ relinquere ad posteritatem. Lacedæmonii uos ad foedera ad finiendū bellū puocant: offerentes: pacem societatem & aliā ī postere: quācūq; amicitia: familiaritatēq; p̄ his reposcentes eos q̄ in insulā sūt uiros: satiusq; utrisq; fore existimātes: tū nō adire discrimen: an illi fugiāt oblata aliq̄ salutis occasiōe: an si expugnati potius capiātur: tū uahementes inimicitias ita demū usq; quāq; dissolui: nō si dimicando pars altera ī bello iā multo superior alterā ad iusurādū a digat: neq; ex æquo paciscaf: sed si dū t̄ps adest idem faciendi tamen uictrix occasiōis pulchrius atq; modestius alterius expectatiōe recōcilietur. Nā ille iā obnoxius non ad obsistendū tāq̄ coactus: sed ob uerecūdiā ad referendā gratiam p̄pensior stabit conuentis. Quod citius faciūt hoies erga maiores q̄ erga mediocres aduersarios: cū sit natura cōparātū ut sp̄ote cedētib; libenter indulgeamus: ī solētib; etiā cōtra animi p̄positū cū piculo aduersemur. Nobiscū uero utrisq; si unq̄ alias nūc p̄fecto p̄æclare agitur si ī gratiā redeamus: priusq̄ aliqd īdignū nos iterea pati cōti

h ii



gat: ex quo necesse sit nos æternum erga uos gerere odium publice priuatimq;  
 & uos eage rerum imitatis arbitriū quas nūc flagitamus. Sed quoniā adhuc an-  
 ceptus euerus est recōciliemur uos cū gloria nostraq; beneniuolētia nos cū medi-  
 ocri tolerabiliq; iactura deuitato dedecore. Et q̄ ipsi p̄ bello pacē elegimus: ni-  
 mirū cæteris græcis finē malorum p̄stabimus: quorum culpa potius in uos illi  
 refundēt: nisi hoc cōcesseritis. Nā haçtenus bellū gerunt nesciētes utri auctores  
 belli extiterint. Facta uero recōciliatione cuius nūc penes uos maior potestas ē:  
 gratias uobis hēbunt: dū sciatis facultatē uobis adesse: ut Lacedæmōios firmos  
 uobis amicos efficiatis: a quibus ad hoc puocamini: si de ip̄s bene potius q̄ ma-  
 le: meriti fueritis. In quo quot bona iēsse credibile sit considerate. Nā hęc nob̄  
 uobisq; tractātibus cætera græcia ut scitis inferior dignitate cōprobabit. Hęc de  
 mū Lacedæmonii dixerūt rati Atheniēses cupidos q̄dem fœdeq; pristinos: sed  
 p̄ ip̄los phiberi oblatā uero pacē libenter accepturos: ac reddituros quos hērent  
 At illi q̄ hos hēbāt arbitrātes quotiens uellēt secum ad faciēdū fœdus paratos  
 eē Lacedæmonios maiora affectabāt: præsertim urgēte Cleone Cleoneti filio ui-  
 ro populari ea tempestate: & idicendo multitudini acceptissimo. Is psuasit respō-  
 dendū oportere: prius eos qui in isula essent & armis & se ip̄s traditis Athenas  
 portari: secundo loco ubi reddidissent Lacedæmonii Nisæam & pegas & troeze-  
 na & Achaiā quæ bello nō cepissent: sed Atheniēses ex superiore pactione cladi-  
 bus affecti concessissent: tum uero aliquāto decentius paciscētes recipere suos  
 ac fœdera inire tā diuturna quātū utrisq; placuisset. Ad hoc respōsum Lacedæ-  
 mōii nihil cōtradixerūt: iusserūt tamen eligi sibi disceptatores apud quos quie-  
 te singula exponendo audiendoq; cōueniretur i iis q̄ alteri alteris persuasisset.  
 Tunc Cleon uehementer instare dicendo agnoscere eos etiā ante nihil fuisse in  
 quo uis haberent: & nūc esse manifestos q̄ nihil dicere ap̄ multitudinē uellent:  
 sed ap̄ cōcilium paucorū si quid sani cogitarent: iubere ut apud uniuersos loq̄-  
 retur. Illi cernentes neq; sibi fas esse ad populū loqui: & si quid calamitate addu-  
 cti concedendū illis putaret: apud locios inuidiosū fore: re orata & nō exorata:  
 neq; Athenienses moderare se gesturos i iis ad quæ puocarentur isecto negotio  
 Athenis discesserūt. Quibus p̄fectis induciæ cōfestim ad Pylū factæ solute sūt:  
 & repetentibus naues excōuento Athenienses reddere recularunt: dantes crimi-  
 ni q̄ cōtra cōuentū munitiōibus incurrisset: aliaq; quæ nō exigua uidebantur  
 hac ratiōe nitentes: quod i cōuentis dicebatur: ea soluta fore si quid esset quan-  
 tūlibet trāsgressum: cōtradicientibus illis & hoc ip̄robe agi clamātibus discessū  
 est: ritūq; ad bellum parādum & oī ope ad Pylum ab utrisq; decertatum est: binis  
 nauibus e regione semp̄ iterdū insulā obeūtibus: noctu oibus deiceps istatione  
 manentibus: p̄ter eas quæ ad pelagus quotiens uentus esset excubabāt: ad quas  
 accesserunt ex Athenis ob eandem causam uiginti: ita ut uniuersæ nūero essent  
 septuaginta. At Peloponneses a terra castra habentes subide muros adoriebant:  
 obseruabātq; si qua occasio offeretur suos liberandi. Interea ap̄ Siciliā Syracu-  
 sani ac socii sumpta cætera classe quam cōstruxerant bellum ex urbe Messana  
 aduersus p̄sidiarias intra urbem naues gerebant: sollicitati maxime a locrensisibus  
 ob inimiticias Rhegiōq; iam & ip̄i in horū agrum cum oī manu egressis: uole-  
 bantq; naualem expiri pugnam: q̄ uidelicet cerneret paucas ad esse Atheniensiu  
 naues: sed pluras affuturas cum insulam illi oppugnari audissent. Spabant. n. si  
 classe uicissent terra mariq; aggressos se rhegio potituros: ac res suas iam poten-  
 tiores futuras: & cum in p̄p̄quo sint rhegium Italiae promōtorium: & Messana  
 i Sicilia nō p̄missuros: ut ingrediantur Atheniēses fretumq; optineant. Est aut̄



fretū iter Rhegiū atq; Messanam mare: qua breuissimo iter uallo Sicilia distat a cōtinēte:& hoc appellatur Charybdis qua fertur Vlysses prāsisse: haud ab re sic existimatū q; cadat rabide p angustias pelagi tyrreni ac Siculi. In hoc igit me dio Syracusanorū sociorūq; paulo plusq; triginta naues coactæ sūt sub sepe diei pu gnare: cum Atheniensiu duode uiginti & Rhegiorū octo nauibus circa nauigiū quod illac cursū tenebāt cōcurrentes: ac uicti ab Atheniēsis celeriter ī sua castra: qua quæcūq; fors tulit cōtēderūt una ad Messanā & ad Rhegiū nauī amissa cū nox prælio intercessisset. Postea locrenses e Rhegiorū agro discesserūt: & Syracusanorū sociorūq; ī unū coactæ naues orā Peloridē: quæ ē agri Mamertini subierūt: eisq; affuit peditatus. Quas ituiti uacuas Atheniēses atq; Rhegini ag gressi: intacta ferrea manu unā ex suis pdiderūt uiris natādo elapsis. Mox easdem ingressis Syraculanis & fane trahētibus Messanā uersus: rursus Atheniēses occur rūt. & illis dato signo prius iuadētibus alterā nauim amiserūt. Hūc imodū Syra culani & ifaciēda nauigatiōe & ī nauali certamiē non īferiores in portū se Mes sanæ recaperūt. Atheniēses uero in Camarinā quā pdi Syraculanis acceperant: p Archiā & q eum sequebātur. Mamertinorū iterea oīs populus a terra piter & nauibus aduersus Naxū Chalcidicā quæ ī finibus sita ē pficiscitur: ac primo die itra muros repulsis Naxiis agrū populabatur. Postero cū classe p nauigās ad Am nē Acesinē agrū uastat peditatu oppidū oppugnāte. Atq; interi Siculi mōtāi ad ferendā Naxiis opē frequētes ī Mamertinos descēdūt. Quos ut cōspexere Naxii addito aīo se ipos mutuo ad horrātur: tanq̄ sibi ueniāt auxilio Leontini cū aliis græcis sociis: & subito ex urbe erūpentes ī Mamertinos irruūt ī fugā uertunt: ac supra mille occidūt cæteris ægre domū elapsis. Nam barbari īnuis aggressi per multos trucidauerūt: & naues quæ Messanam tenuerant: mox ī suam quæque urbē remearūt. Statiq; leōtini ac socii cū Atheniēsis Messanam ut cōquassa tam oppugnatū cōtēdūt. Atheniēses qdem a portu cū classe: peditatus uero a ter ra. At illi & ex locrensis aliquot: cum Demotele post cladem acceptam ad p̄si dium relictis repentina eruptiōe inuadentes exercitum leōtinorū: plerūq; intu gam uertūt ac multos occidūt. Quo īspecto Athenienses egressi: nauibus auxi lium ferunt rursusq; Mamertinos psecuti sūt ad urbem usq; p̄urbatis instantes ac posito trophæo Rhegium reuerterunt. Post hæc græci q in Sicilia sunt inter se sine Atheniēsis alii alios bello īfestabant. At ad Pylum Lacedæmōiis incō tinnente statiuā habentibus sui ad huc obsidebant ī insula ab Atheniēsis bus: eratq; illis ad modū laboriosa custodia: tū cibi & aquæ inopia. Nullus n. erat nisi unus ī uertice pyli fons: & is nō magnus. Sed effosso pleriq; ad mare sabulo q̄le credibile est aquam portabant: tū loci angustia: ī quo posita erant castra: & nauibus statioem nō habentibus. Quæq; aliæ p uices e terra frumentum cōue hebant: aliæ exterius excubabant: tum lummo aī angore quē lōgior expectatiōe mora afferebat: opinantibus eos q in iusula deserta essent falsaq; aqua uteren tur paucis diebus expugnandos. Cuius rei causa erant Lacedæmōii q edixerūt ut qs qs uellet illuc frumētū molitū: uīum caseū & si quid aliud esculētum es set obsessis utile cōportaret: īgenti id p̄cio taxantes seruis quoq; libertatem sp̄o dentes idem facientibus: ita cum alii tum uero serui adito piculo cōportabant: transmittentes a Pelopōneso quæcūq; poterant: & noctu quoq; tendentes ad eam insulæ ptem: quæ pelagus spectat: obseruato maxime uento illuc ferente: qa cum flatus a p̄to erat facilius latebant custodiam triremium: quibus tunc tutum nō esset circum īsulam habere statioem: & illi nauigia sua littori impin-

h iii



gerent securitū taxato p̄ illis p̄cio: tū armatis sociis q̄ ī insula erāt ad descēsus ī insulā nauium custodiētibus. Quicūq; tamē trāquillo periculū fecerūt intercepti sūt: Cōmeabāt ēt̄ illuc per portū natātes uriatores sūiculo trahētes ī utribus papaueris mellitū semē & lini pinsitū. Quibus cū a p̄cipio latuissent custodes appositū sūt: oīq; ratiōe pro se utriq; cōminiscebātur illi: ut cibaria transmitterent: hi ne celarentur. Atheniēses qui ī urbe erāt ubi rescierunt cū exercitu suo misere agi & frumētū ī insulā trāsportari iopes cōsiliū erāt: uerebāturq; ne custodia suoz hyems intercederet: cernētes neq; necessaria illis circa Pelopōnesū posse sūmi utiq; ī loco ī culto. neq; per aēstatē sufficiētia trāsmitti: neq; stationē suis fore locis iportuosil et illos qui forēt ī insula si custodia īmitteret̄ futuros iolumes: aut eisdem nauibus quo frumētū ipsis attulisset̄ obseruata tēpestāte abituros: & quod aēte omīa timebāt: existimātes aliquātulū iā meliore cōditiōe Lacedāmōios Caduceatorē nō missuros ad ipsos de pacificatiōe: Adeo poenitebat eos foedera nō admisisse. Quā ne fierēt se īpedimēto fuisse. Cleon itelligēs illos suspicari: negabat ueq; dicere qui ea nūtiarēt: cūq; ii qui īde aduenerāt hortarentur. ut si ipsis fidē nō hērent aliquos speculatū mitterēt: ipse pro speculatore ab Athēiēsis cū Theogene ē delectus. Sed aiaduertētes fore necessario: ut aut eadē diceret quā illi qbus detraxerat: aut cōtraria dicendo mendax agnosceretur: suadet Atheniensibus quos cernebat aiatos ad plusculū copiarū q̄ cōstituerant mittendū: non expedire mitti speculatores: neq; tempus omittendo expectare: sed si uera uidentur quā renūtiabantur illuc classem ire. Significabat autem Nicia Nicerati filiū cui erat inimicus: tūc ducem exprobās facile esse apparata clasē p̄ficiscentes: si uiri essent imperatores capere eos qui ī insula forent: idq; factū se si esset imperator. At Nicias uidens tum Atheniensēs nō nihil succelentes Cleōi q; ne nūc qdem si facile tibi uideretur nauigare: tū illū ipsi exprobrātē iussit eū: ut sumptis copiis si q̄s uellent offitio ipsius fungeretur. Hic uero a p̄cipio ratus uerbo dū taxat eū sua iura cedere cupientem agnouit: tergiuersabatur iquiens nō se sed illū esse īperatorem: Videlicet uerebatur iā: cū nō existimasset sibi illū cedere aufugē. Rursum Nicias idem iubens prætura aduersus Pylū suscepta: abiit Atheniensēs Testatus illi quo magis Cleon subterfugiebat nauigatiōem ac tergiuersabatur: eo magis q̄lia uulgas facere gaudet iubere Niciaē ut traderet magistratū: & cōiiciari Cleōi ut iret. Ille ubi nihil habuit quo a diētis suis se eximeret munus suscepit: p̄cedensq; iquit. nō se timere Lacedāmōios: nauigaturq; nullo e Ciuibus sūpto: sed lēniis atq; ībriis armatis q̄ aderāt: & peltatis q̄ ex Aeno auxilio uenerāt: & aliunde sagittariis q̄dringentis. Hos super eos q̄ ad Pylum essent habentē se ait ītra uiginti dies: aut Lacedāmōios uiuos ad ductū: aut ibi mortem oppetitū. Cuius sermōis leuitas Atheniensibus & si risum mouit: tamen iucunda extitit. Prudentibus alterq; duoz bonoz fore cōsiderātibus: aut se liberatū ī iportunitate Cleōis: quod magis spabant: aut si opinōe fallerentur Lacedāmōios ī ipsoz māus uenturos: p̄fectis oibus ī cōstitiōe rebus Cleō delegata sibi p̄ suffragia Pylō prouicia uo sibi delecto Demosthenes: ex iis īperatoribus q̄ ad Pylum erāt euestigio p̄ficiscitur. Delegit autem Demosthenem q̄ audiret & ipm̄ ī aīo habere in insulā descendendi. Et. n. milites locorum difficultate male accepti: & obsessi potiusq; obsidentes: ad piclitādum aiati erāt: & huic addebat aīum insula iā cremata. Nā cum prius esset pleraq; siluaris & inuia: pp̄ perpetuā desolatiōem reformidabat Demosthenes: idq; magis esse p̄ hostibus arbitrabatur: q; sibi cum magnis copiis egresso in terrā: illi ex ab-



ditis locis adorti nocere possent: ipse uero non item illorum: aut errores: aut copias subter siluā agnoscere cū sui exercitus peccata omnia ī aperto essent: adeo ut quacūq; hostis uellet ex iprouiso ipetum dare posset: penes quē foret arbitrium manus cōserēdi: & si hostem ī locū arboribus dēsum cōpelleret & si numero inferiorē: tamen quia loci exprus eēt superiorē multitudinē inexperta iudicabat. Suū quoq; exercitū cū multus esset ignoratuz sicubi laborātibus: oporteret mutuo fere auxilia: quia nullus foret ī saltu prospectus. Et cū per se mouebāt hęc Demosthenē: tū uero postq̄ apud Aetoliā male pugnauerat: cuius ei cladis maxima pars extitit silua. Cum aut milites angustia siluæ cogentur: dū ad extrema siluæ propinquāt: per prima quæq; excubiay loca prādii parādi gratia: quidā paulatī siluā icendit iuitus: & mox exorto uento: cū multū ex ea cremaretur: tamē id hostē fallebat. Ita Demosthenes apertius itūēs plures eē Lacedæmonios q̄ qbus fuerat suspicatus mitti frumētū & maius opreptium Atheniēses facturos si festinarēt: ī siluā quoq; faciliore descendēdū: accingebat se ad iuadēdum euocatis e uicio socialibus copiis ac cætera pparās. Ad hūc Cleon pmissio de suo aduentu nūcio: cū iis quas flagitauerat copiis: uēit ad Pylū congressiq; ābo: ante omnia ad hostiū castra quæ erāt ī continēte Caduceatorem dimittūt: prouocatū illos an iubere uelit sine periculo eos q̄ ī īsula essent & arma & se ipsos dedere: asseruādos tolerabili custodia: donec aliquid de sūma rerū fuisset trāfactū: non accepta cōdictiōe unū diem suspēderūt. Postridie armatis oibus ī pauculas naues ipositis noctū discedūt: & cū sub aurorā ī īsulam descendissent: utriq; & a pelago & a portu octigenti ferme armati cursu tendūt aduersus primū hostiū ī ī sua p̄sidiū. Ita nanq; dispositi erāt. Excubabāt aut ī ea prima statione triginta circiter armati. Nā media & plāissima quæq; & aquis circūiecta tenebat: pleraq; ps cū Epitada duce: aliquot alii extremū īsulæ Pylon uersus quod præcepti ī mare atq; a terra minimū expugnabile erat: pp castellū illic quoddā uetustū: saxi passim lectis cōstructū quod sibi pfutuz arbitrabātur: si qua maiore uī retro ire cogentur. Atq; ita quidem illi dispositi erāt: Athenienses uero quos iuasere ī priā statiōe custodes: illico trucidauere: nacti eos ī cubilibus & adhuc arma capientes: quippe quos descensus hostiū laruisset: opinātes ex cōsuerudie naues noctū ad stationem cōmeasse: Exorta statim aurora reliquus exercitus nauiū pauloplusq; septuaginta p̄ter Thelamias supuenit: ut quisq; erat īstructus cum sagittariis octigentis nec paucioribus peltatis: Messeniisq; auxiliariis & aliis quicūq; circa Pylō tenebāt: p̄terq; munitionum custodes. Hi a Demosthene dispositi inter se distabant duceni & eo plures alicubi pauciores occupatis locorū cacuminibus ut q̄ plurimū hostes angerentur undiq; cōclusi: nec habentes quorsum se dirigerent: sed ipa multitudie ancipites essent ferendi ab iis q̄ in frōte stabāt: si ī eos qui a tergo erāt tenderent ab iis utrisq;: si in trāuersos assidue ī terga eoz quacūq; cederent: hēsuris leuiter armatis & q̄ nō cōminis: sed eminus strenuū sunt sagittis: iaculis: lapidibus: fundis: ī quos iuadere nō licebat: qppe cū fugiendo uincāt & instent cedentibus. Hoc qdem cōsilio Demosthenes & ī ingressu prius: & ī re gerenda postea est usus. Illi uero q̄ circa Epitadā quæ maxima ī īsula eoz portio erat: ut uiderūt & primū præsidiū p̄ligatum: & ī se uadentem exercitum aciem īstruunt: & ī Athenienses armatos: ii. n. ex aduerso stabant ex trāuerso & a tergo leuis armatura tendunt uolentes uenire ad manus: sed nequierunt: manus cōserere neq; sua militari scia uti prohibentibus utriq; leuiter armatis. Ita ī occurū non iere sed quieti steterē: nisi q̄ qua maxime parte

h. iiii.



in ipsos impetum dabat leuis armatura progressi eam fugabant. Illi tamen iter fugiendum se se defendebant: ut pote homines expediti: & facile fugam occupantes per loca aspera: & ob pristinam solitudinem salebrosa: Lacedaemoniis qui arma gestarent persequi non ualentibus. Sic aliquantisper iter eos leui certamine actum est. Et cum Lacedaemonii iam non possent celeriter erumpere qua lacebatur: eosque iam tardiores effectos aduenteret leuis armatura: & ipsa plus audaciae summere ac praese ferret: quae plures multo ipsi essent: quaeque assueti iam minus terribiles illos putare: a quibus non statim qualia suspicabantur passi fuissent cum primum in terram egressi sunt: tanquam captiui futuri. Itaque quae in Lacedaemonios irent parui facientes: sublato clamore confestim tendunt: missilibusque incessunt lapidibus: sagittis: iaculis: prout aliquid quisque habebat ad manum. Hoc clamore edito atque impetu: terror incussus est hominibus huiusmodi pugnae infuetis: & cum puluis siluae nuper incensae in sublime ferreretur: arduum erat prospicere sibi aduersus multorum hominum sagittas, saxaque quae una cum puluere ferebantur. Ibi res indigna Lacedaemoniis uisa est: quorum neque pilei eos a sagittis protegebant: & hastae dum emitterentur frangebantur. Quique non prospicere circumsepti non exaudire quae ipsis precipere poterant: magis ac magis uociferante hoste: nullam undique circumstante periculo spem habentes quoniam modo se tutantes oporteret euadere. Postremo multis iam sauciis cum assidue eodem in loco uersarentur conferti euadunt in extremae insulae castellum haud ita distans & ad summum ibidem praesidium. Quo ubi concessere tunc uero leuiter armati maiore & clamore & audacia instare: & quoscunque ex Lacedaemoniis a suis digressos excepissent trucidare. Sed plerique ad munitiones elapsi cum illorum custodibus se se instruebant: tanquam defensorum locum: qua parte oppugnabilis erat. Athenienses uero eos insecuti cum se circumfundere & locum concludere situs difficultate non possent: aggressi aduersa fronte propelere conabantur: Diuque ac maxime diei parte utriusque eneacti pugna siti sole. tam obnitatebantur hi quidem ut illos e loco superiore detruderent: Illi uero ne truderetur quod facere quae aerea eis ut facilius erat: quia neque circuiti iam poterat neque a lateribus iuadi. Sed cum nullum res haberet exitum dux Messeniorum Cleonem atque Demosthenem adiens inquit: in cassum eos laborare: si uero sibi aliquantulum sagittariorum ac leuis armaturae uellent dare: circumuenturum se illos a tergo quacunque uiam inueniret: qua putaret se posse peruadere. Idem quae depoposcerat acceptis clanculum ne conspiceretur digressus assidue secundum praerupta insulae pergens ad eam partem quam Lacedaemonii loci situ freti non custodiebant: aegre ac uix circueus illos latuit: atque ex improviso & repente in loco superiore a tergo hostium conspectus hos metu confestinauit: suos quod expectauerant cernentes multo magis erexit. Ita Lacedaemonii cum urring cederentur eo fortunae deueniant qualis ut parua magnis comparentur apud Thermopylas fuit. Illi enim infemita circumuenti a Persis interempti sunt. At isti cum undique cederentur non amplius resistebant sed pauci cum multis dimicantes languidis media corporibus cedebant: & iam Athenienses potiti erant accessibus. Quoquo magis cedebant eo magis interfectum iri animaduertentes: Cleon atque Demosthenes pugnam sedarunt in hibitis suis: uolente adduci uiuos illos ad Athenienses: si forte uoce Caduceatoris audita frangerentur animo ad arma tradenda & praesenti casu uincerentur. Denunciat Caduceator nunquid uelint arma & se ipsos dedere Atheniensibus ad decernendum quicquid illis uideatur. Hoc cum audissent



scutis plerique positis manus excutiebant significantes se accipere condictionem. Factis de hinc iudiciis in colloquium ueniunt. Cleon demosthenesque & ex illis Styphon pharacus Epitada qui primus ex prioribus ducibus fuerat: occiso & Hippagreto qui secundus ab illo fuerat electus inter mortuos iacente tanquam defuncto: tamen adhuc uiuo ipse tertio loco suffectus ad imperandum ex lege si quid. Illis accidisset. Is ait & ii qui cum eo erant uelle id se denuntiare iis qui incontinente essent lacedæmoniis quid nam ipsos facere oporteret. Hoc non permittentes Athenienses ipsi e continente Caduceatores euocant. Et cum bis terue interrogatum esset postremus qui e lacedæmoniis ad eos ex continente nauigauit renuntiat: lacedæmoni iubent uti de uobis ipsi consularis: nihil tamen turpiter facientes. Illi inter se consilio inuito arma seque dederunt atque in custodiam habita diem illum noctemque insequentem. Postero die Athenienses erecto in insula trophæo cætera ad nauigationem apparabāt: captiuos ad custodiā per trierarchos distributis & lacedæmoniis misso Caduceatore mortuos reddiderunt: Tot autē in insula aut cæsi sunt aut uiui capti. Quadringenti ac uiginti numero trāsierant armati. Horum trecēti minus octo uiui capti sunt: quorum ad centum uiginti Spartiatæ erāt: cæteri cæsi. Ex Atheniensibus non multi desiderati. Non enim pugna stataria fuit: Tempus autē uniuersum quo illi in insula obsessi sunt a pugna nauali ad hanc duo & Septuaginta dies fuere & eorum uiginti quibus abiere legati foederum gratia frumentum illis præbitum est: reliquo tempore clandestinis nauigationibus aliti sunt. Et erāt frumenti atque aliorum esculentorum ibi reliquæ. Si quidē Epitadas dux partius illa quam pro copia præbebat. Et Athenienses quidem ac Peloponenses e pyllo cum exercitu utriusque domum abierunt effectū consecuta est: & si uesana Cleonis repromissione. Nam intra uiginti dies quem admodum pollicitus est hostem adduxit præter opinionem cum aliorum: tum uero eorum grecorum qui bello affuerunt. Non enim de lacedæmoniis ita censebāt: ut nulla fame nulla necessitate adacti traderēt arma: sed illa retinentes & quoad possēt dimicantes occumberent: & suis qui mortem oppetissent similes nequaquam se dederēt. Quorum captiuorum quidā cum eū post ea aliquādo per contumeliā iterrogaret aliquis ex Atheniensium sociis: nūquid ii qui occubissent ex eis boni atque honesti fuissent: respōdit magni profecto faciendū esse fusi sagittam: uidelicet itelligens si honos iternosceret significans ut quisque in lapides ac sagittas incidisset: occubuisse. Vbi autē eos accepere Athenienses decreuere in uinculis asseruandos donec aliquid cum Peloponensibus conuenisset: si prius illi in agrum ipsorum itraissent: eductos e carcere occidendos. In Pyllo autē cum iidem præsidium collocassent: Messenii enaupacto missis eodē non nullis suorum opportunissimis tanquam in priam. est enim Pylus Messenii quādo Messana fuit soli latrocinii laconicā infestabāt: maximisque iacturis afficiebant: cum eiusdem linguæ essent: Huiusmodi belli antea insueti lacedæmonii & quod serui sui ad hostem fugiebant ueriti ne quid ulterius apud ipsos nouaretur: non facile ferebant & quaquam id occultum esse uolebant: Atheniensibus tamen ad eos legationem miserunt: temprantes & Pylum recipere & captiuos. At illi maiora affectantes identidem reuersos legatos remiserunt. Et hæc quidem circa pylum gesta. Eadem æstate statim secundum hæc Athenienses sagrum Corinthiū profecti sunt cum nauibus septuaginta: duo milia armatorum nomine Attici cumque hippaginibus ducetos eques feretibus. Comitabatur eos e sociis Milesii Andrii carystii: Præerat huic classi Nicias Niceratis filius cum



duobus collegis. Subexortum auroræ inter cherronesum ac Rhitum tenuerunt  
 littus loci super quem Solygius collis est: quo colle dores quōdam communito  
 cum Corinthiis qui æoles intra Urbem essent belligerauerunt: estq; nunc ca-  
 stellum noīe Solygia a qua littus qđ naues tenebant distat stadiis duodecim ab  
 Vrbe corintho circiter sexagita: ab Isthmo uiginti corinthii ex argo cerciores fa-  
 cti de ueturo Atheniensiu exercitu oēs ad Isthmū pter eos qui extra Isthmū co-  
 lūt diu āte succurrerāt: quoq; sexcēti ī ambraciā & leucadiā p̄sidii gratia abierant.  
 Cæteri sine delectu obseruabāt: ad quā partē Athenienses appellerēt. Sed cū eos  
 illi noctu pteruecti latuissent: & signa de hostiū aduentu ipis erecta essent: relicta  
 suoz dimidia parte apud Cenchreā si forte aduersus Crommyonē Athenienses  
 irent p̄pere auxiliū tulerūt. Et Battus alter e ducibus duo nāq; p̄lio affuerūt: ac-  
 cepto agmie p̄git ad Solygiā turandā castellū muris non p̄ditū: cū reliquis lycho  
 phrō cū hoste cōfligit: Corinthiis a principio ī dextrū Atheniensiu cornu qđ sta-  
 tim āte cherronesū p̄cesserat: illatis deinde cæteris copiis: eratq; aspeꝝ & totū in  
 manibus p̄alium. Et dextrum quod Atheniensium cornu cū Caristiis: hi enim  
 postremi in acie erant corinthios excepit atq; ægre repulit. Illi cū ad macerā us-  
 que cessissent: totus enim erat locus accliuus superne lapidibus hostem inferius  
 positum incessabant cunq; peana cecinissent: rursus inuasere & excipiētibus eos  
 Atheniensibus itez pugna ī maibus erat. Cætez cohors qđam corinthioꝝ sini-  
 stro suoz cornu luppetias ferens dextrum Atheniensium in fugā uertit & ad ma-  
 re persecuta est. Hanc rursus Athenienses atq; Carystii a nauibus fugāt. Reliquus  
 aut exercitus cōtinenter utrinq; dimicabat: p̄cipue dextrū Corinthioꝝ cornu: in  
 quo stans lycophrō sinistro Atheniensiu resistebat: suspicabatur. n. eos Solygiam  
 castellū temptaturos. ita diu neutri cedentes alteris obnixi p̄stabant. Tandē Cori-  
 thii ab eḡtatu: qui Atheniensibus aderam: ipi. n. equos nō hēbant ī fugā uersi sunt:  
 & in collē se recipiētes depositisq; armis nō āpius descendētes quieuerē: ī hac fu-  
 ga plurimi eoz ī dextro cornu iterire ī iis lycophrō dux. Reliqua exercitus pars  
 neq; hoste uahemēter īseq̄nte: neq; effusa fuga postq̄ supata est ad altiora suc-  
 cēdēs loco se tutabat. Atheniēses ubi iā nihil lacestūtur hostiū cadauera spoliāt:  
 suoz tollūt trophæū cōtinuo statuūt. Porro dimidiæ parti Corinthioꝝ quæ in  
 Cenchera subsederat custos: ne hostis ī crōmyonē nauigaret: nō erat apertū sub  
 Oneo mōte spectaculū pugnæ sed puluis. Quo uiso ac re cognita confesti auxi-  
 lio uēit. Veniūt itē auxilio ex Vrbe corinthii senes ubi qđ gereretur sēlere. Quos  
 uniuersos cōspicati Atheniēses ī se tēdētes rati iuadi se a uicinis circa Peloponēsi  
 bus p̄pere ad naues recessere: hēntes spolia & suoz cadauera: præterq̄ duoz  
 quæ cū repire neq̄ssent reliquerūt. Atq; cōsēsis nauibus ad circūiectas īsulas tras  
 fretarūt. Vnde misso Caduceatore quos relinq̄rāt mortuos e foedere receperūt.  
 Interfecti aut sūt Corinthioꝝ in prima pugna ducenti duodecim: atheniensium  
 paulominus quinquaginta. Profeci ex insulis cum ī Crommyonem qui est agri  
 Corinthii centrum & uiginti stadiis ab Vrbe distantem eodem die: uenisset athe-  
 nienses ingressi regionem populati sunt noctemque immorati. Postero die nauis-  
 gantes primum in Epidaurum agrum: non nihilque egressi in Methonem ue-  
 niunt quæ inter Epidaurum ac Troezenem sita est Isthmumque Cherronesi  
 ubi Methone est capiūt muro circūdāt īpositoq; p̄sidio qđ longo postea t̄pre in  
 Agro Troezenio & Haliēti & Epidaurio latrocinia exercuit domū redierūt. Per  
 idem t̄ps quo hæc gesta sūt. Eurymedō ac Sophocles cū classe Atheniēsiū e pylo  
 ī Sicilia p̄fiscētes cū uenisset ī corcyra: p̄dierūt ī acie additis sibi iis q oppidū



incolebant: aduersus eos Corcyrenses qui more in seculo Istone post seditōem trāf  
 euntes regionem suā ditōis fecerant uehementerq; uexabant. Isti adorti muni  
 tōes expugnant. Illi fugam agmie uno itendentes i locū quendā editōrem pacti  
 cū hostibus sunt ut auxiliares qdem traderēt: de se uero post tradita arma Athe  
 nienſi populo cognolci p mitterent. Ita eos in insulam ptychiam data fide du  
 ces transportant asseruandos: donec Athenas mittantur: ita tamē ut si qs fugiēs  
 dephenus sit p̄soluta sit oibus fides. Vex priores populi Corcyréses uerētes: ne  
 Athenienses illuc p̄fectos istos nō morte: asficerent: huiuscemōi rē machinātur  
 Sūmittūt ad quosdā q ap̄d ptychiā erāt aliquot aicoz ut eos subornent docētes  
 optimū factū esset: ut primo quoq; t̄pre illic fugam capeſtant: nauigio aliquo  
 p̄parato. tradituros. n. duces Atheniēliū ipsos populo Corcyrenſi. Vbi p̄uasi na  
 uigiū machinati p̄fecti itercepti sunt. Pactio soluta est: traditiq; uniuersi populo  
 Corcyrenſi: Assenerūt huic comēto iprimis Atheniensiuū duces: quo plus occasi  
 onis ad fugā ac minus timoris ad cōmiscendū esset prae se ferentes: quoniā i Sici  
 liā nauigarent nolle illos uiros i alioz potestātē uenire: sed prami loco i istoz  
 a quibus ipsi acciti essent: Hos cum accepissent Corcyrenses intra grande ædifi  
 cium cohibuerūt. Productos de hinc uicenos gemino armatoz ordine utrinq;  
 stipatos atq; inter se colligatos deducebant: Pungentibus percucietibusq; qui cir  
 ca instructi ibant. Si quidem inimicum suum quis aspexisset ac littoribus eos q  
 tardius incederent praetereundo urgentibus. Atq; hunc in modū eductos truci  
 darunt ad sexagita ignaris rei iis qui in ædificio superant: quippe opinantibus so  
 cios alio traduci. Vt aut̄ rescierunt a quodā edocti: tuuc inuocare Athenienses ac  
 iubere ut se si uoluntas eoz ferret: ipsi occiderent: negare se aut exituros aut ali  
 quem introire quoad possent permissuros. Corcyréses uero ne ipsi quidem uim  
 asserendā foribus existimauerunt sed cōsenſo ædificii tecto: reuulsoq; lacunari te  
 gulis sagittisq; infra positis petebant. Illi ut poterant se protegebant ipſorumq;  
 multi mortem sibi consciscabant: partim sagittas ab hoste multas iugulis impri  
 mentes: partim cubiliū suoz qui illic inerant funibus: partim restibus quæ fe  
 cerant ex uestibus strangulantes. Omni deniq; ratione plerunq; noctis (nox enim  
 iteruenit: tū sibi manus iterētes tū asupne ferietibus ab sūpti sūt. Quos orta lu  
 ce Corcyréses ip̄laustra aceruatim coniectos extra urbē portarūt: eozq; Vxores  
 quacūq; intra ædificium captæ sūt: iseruitutē redegerūt. Tali morte Corcyren  
 ses qui montē inſederāt a populo sūt affecti: atq; seditio quæ multa extiterat hūc  
 tinē hūit: quatenus ad hoc bellū pertinet: Neq; n. de aliis quicq; iam reliquū erat  
 i suspicione dignū: Athenienses in Siciliam quo primū instituerant p̄fecti adiunc  
 tis illiē fociis bellū gerebāt. Extremaq; æstate q ap̄d Naupactū erat Athenienses  
 atq; Acarnanes cū exercitu eūtes anactoriū Corinthioz oppidū i ore sinus Am  
 bracii sitā. p̄ p̄ditionē ceperūt: idq; eiectis undiq; Corinthijs Acarnanes ipsi tenue  
 rūt: Atq; æstas exit. Ineunte hyeme aristides Archippi unus educibus classis ad  
 socios ob pecuniā cogendā missos ap̄d eionē q est sup strynmonē: cepit artapher  
 nem Vig. Persā ab rege missū lacedæmona. Quo Athenienses p̄ducto Epistolas  
 legerūt ex asyriis lris traductas: quaz cū alia multa scriberētur ad lacedæmoni  
 os: sūma hæc erat. Nescire se qd lacedæmoniū uellēt: nā cum multi legati uenirent  
 nullū eadē dicere si uellent apte loqui p̄ hunc persā ad se mitterent Artaphernē.  
 postea Athenienses una cū legatis triremi dimiserunt ephesū. Vbi quō accepit  
 sentartaxerxē xerxis filiū p̄xie excessisse de uita p̄ id. n. t̄ps decesserat domū. redi  
 ere. Eadē hyeme chii nouū mug. Atheniensium iussu de moliti sunt: suspiciatium



iplos nouis rebus studere & si fidē fecerant & quoad poterant satis dabant se ni-  
hil aduersus illos noui cogituros & hyems ex ut septiusq; ānus huius belli qđ  
Thucydides cōscripsit. Initio statī iseqntis æstatis circa noui luniū sol ex parte  
defecit eodēq; mēse extitit terremotus & mitylenæi aliq; lesbii exules per multi  
cōtinentē pfecti: coacta illic manu & auxiliis ex pelopōneto mercede cōductis rhe-  
teū occupāt: & acceptis duobus phocaicoꝝ Itareꝝ milibus rursus rediderūt pr  
sus illesū. Mox ad antādꝝ trāseūtes urbē i terueniēte pditōe capiūt quoꝝ pposi-  
tū erat cū alias ciuitates q̄ Actææ uocātur q̄sq; prius icolētibus mitylenæis athe-  
nienses tenebāt i libertatē uīdicādī: tū uero Antādꝝ & cū ea potiti eēnt q̄ppe in  
qua erat magna oportuitas faciendꝝ nauū ob materiā: & illinc & ex Ida supra-  
posita atq; ob aliū apparatū. Facili illic trāsitu isestādī lesbū adeo uicinā & occu-  
pādī æolicos uicos i cōtinente. Et hi qđ hęc facere cōstituerāt. Eadē uero æsta-  
te atheniēses cū nauibus sexagīta duo milia armatoꝝ & aliquot eqtes: ducentes  
ex sociis milesios & alios nōnullos duce Hicia hicerati Hicostropho diotrephis  
& autocle Tolmæi filio bellū itulerūt cytheris: q̄ ē isula lacōicæ appoita oræ: ma-  
leā uersus q̄ lacedæmōiis circūiectis hitaē & ad q̄ magrātus ad ius dicēdū quotā-  
nis ex. spta trāsibat: armatūq; p̄sidiū semp mittebat & eius igēs alacedæmōiis cu-  
ra gerebatur. Quoniā ipis erat ex ægypto & libya nauigioꝝ receptus & mius la-  
trocines a mari qua tātū poterat parte grassari lacōicā orā uexabant: ut pote to-  
tam Siculo ac cretico pelago obnoxia. Cū igitur appulissēt Atheniēses cū exerci-  
tu denū nauū & duū miliū Milesioꝝ armatoꝝ. Urbē maritimā capiūt noie Scā-  
deā. Reliquo cū exercitu abeūtes ab isula i loca Maleam spectantia: tēdūt ad ma-  
ritimū oppidū cytheroꝝ oppida nosq; reperiūt oēs sub armis stantes. Cōmissa  
pugna cytherei cū paulisp̄ sustinuisēt terga dantes ad urbē superiorē refugiūt. Po-  
stea cū Hicia atq; collegis transfegerūt: ut se se Atheniensibus pmitterēt citra ta-  
men mortē. Fuerant aut̄ prius hiti sermōes iter Hiciā & quōidā cytheroꝝ quo  
festinantis aptiusq; q̄ ad cōuentionē & i: p̄sentiaꝝ & ipostez p̄tinebant cōfecta  
fūt. Si qđ Atheniēses cythereos transfulerūt: tū qa lacedæmōii erant: tū qa eo-  
rū isula adeo est lacōicæ oræ obiecta. Post cōuentionē Atheniēses accepta Scan-  
dea oppido sup portū sito: & cytheris iposito p̄sidio nauigarūt i asinā i Helos &  
i pluria ad mare loca: i qbus egressi iterrā cōsidentes ubicūq; opportunū erat ter-  
ram populabantur: circiter septē dies: lacedæmōii cernentes ab atheniensibus te-  
neri cythera: cū expectarent suam quoq; terram similiter iuasuz iri: nusq̄ illi qđ  
cū multis copiis putarūt occurrendū: sed p̄ regionē eas distribuendas p̄ ut qsq;  
locus p̄sidiū postulabat. Alia qnēt custodiebant timentes ne qđ sibi nouæ seditō-  
nis orireretur: cū & i isula i opinata & igens calāitas accepta esset: & Pylus ac cythe-  
ra amissa bellūq; ipos uīdq; circūstaret repentinū & i puissū: Adeo ut p̄ter cōsue-  
tudinē eqtes quadringentos ac sagittarios cōpararent. Et admilitadū si qđo ali-  
as: rū maxie segnes redderēt cōtrahētes hęc i ipē apparatus quē habebāt ad naua-  
le certamē: idq; cōtra atheniēses q̄ quotiēs aliqd nō agrediebātur iō nō agredibā-  
tur qđ sibi nō id effecturi nō uidebātur. p̄terea fortuita multa q̄ ipis p̄ter rōem  
acciderant Summū metum incuciebant. neq̄do calamitas aliqua rursus qualis ad  
Pylum eis contingeret. Ea pp̄ erant ad pugnandum timidiōres existimantes quic-  
quid molirentur id isaultum fore decepti opinione quod insoliti ante hac fue-  
rant: aduersæ fortunæ Atheniensibus autem oram maritimā uastantibus  
ipsi plerunque quieti erant: ut aduersus singula p̄sidia illis descendendum  
esset: censentes & numero eos & in ea re inferiores futuros. Vna autem cohors



quæ p̄sidio erat cotyræ & apherodisæ turbâ leuis armaturæ palatâ rep̄te aggressâ terrefecit: sed excepta a graui armatura rursus se recepit amissis aliquot suoꝝ atq; armis. Athenienses erecto trophæo icythera abierunt: atq; ide i Epidauri limerâ: mox uastata soli parte i Thyreâ terræ q̄ uocât Cynuriâ: agꝝ argiũ atq; laconi cū disternatis: quâ lacedæmonii colêtes æginetis priam eiectis i colenda dede rât: tũ ob libertatē q̄ i ipsos usi illi fuerât: & terremotus t̄p̄e restitatis m̄cipis: tũ q̄ atheniēlibus subditi: tamē p̄ eis assidue senserāt: Aduentatibus igiŕ cū classe atheniēlibus Aeginetæ: relicto quē ad mare extruxerāt muro ad superiorē quâ i colebāt urbē refugerūt: decē fere amari stadia distātē: cūq; eis una cohors lacedæmonioꝝ data: ad p̄sidium loci q̄ extruēdo muro socia fuerat: tamē muros ingredi noluit: ne p̄cantibus q̄dem æginetis rata piculosū sibi fore muris icludi: Sed cū i pares se ad pugnā exiitimarēt nacti loca editiora quēuerūt. Interea atheniēses terrā tenentes ad motis oībus copiis thyreâ capiūt diripiūt: i cedūt: athenasq; redeūt æginetas q̄cūq; i certamine nō occubuerāt & tatalū portātes Pâoclis filiū q̄ ap̄ illos fuerat p̄ lacedæmonii dux. Vnius. n. cū uulneratus esset captus est. aliquot ēt ex cytheris q̄ tutelæ grā uisi sūt trāsierendi: & hos q̄dem ex Cytereis censuerūt Atheniēses i iulas trāsribēdos: alios qui illic reliquerent tributū q̄terna talenta p̄deretur. Aeginetas uero pp̄ p̄petuā simulatē oēs q̄cūq; capti essent necādo Tatalū aut supra cæteros lacedæmonios ap̄ i sulā captos alligādū. Eadē æstate i Siciliā iter camarinæos atq; Geloos iducie prim̄ initæ sūt. Mox cæteri Siculi legatis singulæ Ciuitatū ad Gelā coactis iter se tractabāt: si quo pacto recōciliaretur. Et cū multæ ultro citroq; sniæ dicerentur dissentientiū & p̄ ut q̄sq; se lesum iri arbitrabatur expostulatū: Hermocrates hermōis filius Syracusanus qui p̄cipue eos ad cōe bonum hortabatur huiuscemodi habuit oratio nem.

**Oratio hermocratis ad Sicilienses.**

On ex ea ciuitate Viri Sicilienses q̄ aut minia sit: aut maxie bello labori: ego ortus uerba facturus sū: Sed ut apiam q̄ mihi snia optia uideatur i cōe totius Siciliae bonū. Atq; q̄ sit tristis res: gerere bellū: & uniuersa q̄ i eo solent cōtigere, quā snā lōga ap̄ scientes orōne exequatur. Nemo. n. aut rex̄ i peritia ad hoc agendū cōpellitur: aut ab hoc agendo si quid ap̄lius adipi i sperat: terrore: cohercetur. Vtu tamen uenit ut his maiora uideatur lucra fore q̄ difficultates. Illi. n. malit subire picula q̄ uel aliq̄ iacturā i p̄sentia facere. Quod si hæc neutri ip̄a nisi t̄p̄is beneficio facere q̄unt: nimir̄ exhortatio dere cōciliatōe cōducit: id q̄ nobis hoc t̄p̄e si acquiesimus in p̄ris opere precium erit. Nāq; ateaq; ut suis quisq; rebus bene cosuleret bellū suscepimus: ut nūc iuicem altercātes temptemus ip̄ristinā redire grām rursū reuersuri ad bellū nisi suū ius cuiq; reddatur. Et. n. nosse uos oportet nō depriuatīs mō rebus si sapimus coactum ēt cōciliū: Sed nūquid etiā uniuersā Sicilia ab ifidiatibus ut ego arbitror atheniensibus possimus eximere: atq; huius rei existimare ipsos athenienses uel magis quā uerba mea pacis sequestros esse necessarios: qui maxim̄ iter oēs græcos exercitū ad obseruāda delicta nrā p̄sto sūt cū paucis nauibus: res quidē noie societatis legitia. sed natura hostilis quippe cū ad emolumentum suum itenti sint: Nā si bellum elegerimus & hos uiros accersierimus: qui etiā non accersentibus bellum iferūt: ubi nos mutuo uexauerimus domesticis sūptibus: cū p̄fectu i p̄i istoz: credibile ē eos aliq̄do cū maiori classe uētuos: ac nrā oīa quos affectos cognocēt i suā pōtatē redigere cōatuos & certe si sapius facius ē unicuiq; allēa



iuadēdo q̄ ea quæ possidet destrūdo socios accire. ac pericula suscipere existimā  
 rem seditiones maxie p̄nitiosas esse Ciuitatibus atq; Sicilia q̄ nobis icolentibus  
 Vniuersis: tendūtur iudiciæ dū nostræ Ciuitates alia cū alia cōtendūt. Quæ nos  
 aiaduertētes debemus: priuatus cū priuato & Ciuitas cū Ciuitate redire in grām  
 cōmuniter dare operā: ut omnē Sicilia liberemus: nec imentē uenire cuius opor  
 tet nostrates quidem dores Atheniēsis eē hostes: Calcidēses autē pp̄ Ioniū co  
 gnationē fideles. Neq; n. Atheniēses inferūt bellū gentibus nostris p̄tū odio: sed  
 fortunarū auaritate quas cūcti in Sicilia possidemus: id quod ipartibus Chalcidē  
 siū declararūt ab illis acciti. Nā a quibus nūq̄ excedere societatis adiuti fuerant:  
 iis ipsi libētius ius cōfederationis p̄titerūt. Et Atheniēsis quidē hæc p̄spiciēti  
 bus ac p̄ficere uolētibus nimirū ueniā do: nec impiū affectātes uitupero: sed p̄  
 niōres ad impata faciēda. Humani nāq; igeni natura cōparatū ē ut sūmittenti se  
 p̄dis caueat abiudēte. Hæc qui q̄s nostrū cognoscit: nili p̄be p̄spiciat atq; hoc a  
 tiuissimū iudicet: cōem motū esse cōem oīum salutē fallitur. Hoc metu si iuicem  
 cōueniamus q̄ primū liberabimur. Neq; n. ex sua nos terra Athenienses iuadūt  
 sed ex eorū a q̄bus acciti sūt. Atq; ita nō bellū bello: sed discordia pace sedabitur  
 nullo negotio. Et q̄ accersiti uenerūt honeste iusti iure optimo abibunt isecta re  
 Et hoc q̄dem quātū ad Athenienses attinet bene cōsulentibus bonū esse cōpie  
 tur. Pacem uero quā cūcti optimū esse cōsitentur quonāmodo nō oporteat inter  
 nos fieri? Nūquid existimatis si cui boni qd̄ adest aut si cui qd̄ ecōtrario est non  
 potiorē ei quietem esse q̄ bellū: ut ab armis dilcedentes utrinq; nostra p̄ quie  
 tem cōseruemus: fruamurq; p̄ pacem sine piculo honoribus dignitatibus aliisq;  
 quæcūq; q̄s orōne lōga exequatur: quemadmodū ecōtrario de icommodis belli.  
 Quæ uos cōsyderātes deberis nō uerba mea p̄nihilō habere: sed suā potius q̄sq;  
 salutem ex iis p̄uidere: & si q̄s arbitrabitur se aut iure aut iniuria aliquid utiq; esse  
 cturū: ne spe frustrante grauitē labatur: cū sciat plerisq; cōtigisse: iā ut cū uel ad  
 ulciscēdas iniurias uel sollicitante spe: utiq; freti aliqua potentia ad āpliādas faculta  
 tes tendūt neutri qd̄ uellent effecerit sed ecōtrario hi salutē: illi res suas amiserit.  
 Vltio. n. nō quia iuste cuius fit p̄tinus iustā p̄speritatem nāciscitur. Neq; uires  
 stabilis res est q̄a bene speretur & plerūq; futuri temeritas præualēt. q̄ quū sit oīum  
 rerū fallacissima tamen utilissima uidere. At cū tantūdem timoris adest circum  
 spectus alius alium iuadimus. Ita nūc nos futuri q̄ obscurū iexploratum est: tū  
 Atheniensium qui formidolosi iam assūt: metu qd̄ supest existimemus: q̄ quisq;  
 nostrū se acturū arbitrabatur ea p̄sus p̄hiberi hisce ipedimentis: & hostē hu  
 ic regioni iminentem missū faciamus: & ate omia ipsi iter nos æternū fœdus ic  
 amus. si minus certe i lōgissimū tempus inducis factis: priuatas i aliud tempus  
 discordias differamus: scientes isūma si mihi assensū sit suā cuiq; futurā liberā Ci  
 uitatem unde habeamus arbitriū bene male ue agentis: p̄ merito ac iure uicem re  
 ddendi: si assensū mihi nō sit: & alios audiamus nō de ulciscendo nobis aliquo  
 res eritis: sed si ad uotum p̄sperere cederet necessario efficiemur amici q̄dem iis q̄ sūt  
 maxie hostes: aduersarii uero iis quibus nos esse nō cōuenit. Et ego quemadm  
 odū initio dixi ex ea Ciuitate cum si: quæ & maxia est & bellum magis infert q̄  
 repellit: hortor ut ipostez p̄spicientes iter nos cōueniamus: neue sic aduersarios  
 mulctemus: ut nos ipsos uæhementius lædāus. neue cōtentiōes isāia arbitratuz  
 dominos esse nos & proprii consilij & cuius nequaq; dominamur fortunæ: sed q̄  
 tenus par est aut nos aut alios iure superari: eatenus nobis p̄ nos faciendū nō ab  
 hostibus paciendū. Neq; n. deforme ē dorē aliquē a dore: aut Chalcidēse a suo  
 gentili superari: cū oēs iuicē cōfines sius: & incolæ unius terræ eiusdēq; insulæ: &



idem sortiti nomen Sicilienses: qui qdem bellū geremus ut opinor quādo cōue-  
 nient: & rursus i mutuā redibimus grām hīto cōi colloquio. Alienigenas aut huc  
 ueniētes si sapimus semp coniuncti ppulsabimus et: si quibus seperati uis afferat  
 uniuersi periclitamur. Nec socios unq post hac accersamus neq reconciliatores.  
 Quod faciētes Sicilia & i p̄setiag & duobus bonis nō fraudabimus: ut eam & ab  
 Atheniensibus itestinoq bello liberemus & i posteg p nos liberā possidebimus  
 aliog quoq ifidiis mius obnoxia. Talia locuto Hermocrate psuasi Siciliēses iter  
 se i hāc sniam cōuenerūt: ut ab armis discederet: optinētibus qbusq; quæ optine  
 rēt: Modo foret Morgātina Camarinog certā Syracusanis pecuniā reddentiū.  
 Socii uero atheniēsiū accitis illog primoribus aiūt: foedera quæ ineunda essent  
 fore cum eis cōmunia. his probantibus pacificati sunt. Post qd Atheniensium na  
 ues e Sicilia decesserūt: Eage duces domū reuersos Ciuitas multauit: exilio qdē  
 duos pytodog & Sophoclem: pecunia uero tertiū Eurymedōtem qsi penes eos  
 fuisset Siciliam subigere: ueq; persuasi muneribus abcessissent: Adeo freti presen  
 ti prosperitate dignū ducebat: ut nihil sibi obfisteret utq; difficillima peræque  
 atque facilia: & siue magnis copiis siue exiguis possint efficere. Cuius rei causa  
 erat quæ animos ad sperādum sūministrabat multiplex præter rationem foelici  
 tas. Eadem æstate Megarenēses tum bello Atheniensium bis quotānis in agrum  
 ipfog cum omnibus copiis ingredientium: tum a suis exulibus qui per seditio  
 nem multitudinis exacti assiduis latrociniis grassabantur affecti in colloquium  
 uenerūt: tanq oporteret recipi exules: ne per utrosq; Ciuitas perderetur. Id mussa  
 ri intelligentes eog qui extra erant amici postulare & ipsi qua antea apertius: ut  
 huiusmodi colloquiū haberet. Intelligentes quoq; primores Ciuitatis plebē to  
 lerādis malis parē nō fore: timore adacti colloquū cū Atheniēsiū ducibus Hip  
 pocrate Ariphronis & Demosthene Alcisthenis filio ueniūt uolētes dedere Ciui  
 tatē exillimātesq; sic minus sibi piculosū q; si ab ipsis eiecti reuerterētur. Cōuen  
 tū est primū ut Atheniēses demolirētur muros aplos: octo ferme stadiog ab ur  
 be ad Nisæam eog portū: ne ex Nisæā succurrerent Pelopohnnēses qui soli illic  
 ob eius Urbis tutelā psidium habebāt. Deinde temptarēt ut arx in edito si at tra  
 deretur res futura cōcessu facilis illo concessio: Vbi ab opibus atq; a colloqo ad  
 res pparandis utrinq; itum est. Atheniēses noctu ad Minoā Megarēsiū insulā  
 pfecti cū sexcentis armatis: duce Hippocrate ad fossā cōfederūt: unde lateres ad  
 extruendos muros nō ita illic lōge faciēbāt. Plataensibus leuiter armatis aliisq;  
 incolis cū Demosthene altero duce apud templū Martis qd ppius abest ad in  
 dias collocatis neie snie pter eos quibus curæ fuit ea nocte sentire: & cū aduenta  
 ret diluculū megarēses q; pditionē moliebātur: iā pridē cōmēti aptionē portarū  
 huiuscemōi re fecerūt: Soliti erāt noctu uelut latrones psuaso suo magistrū ac  
 tuariū nauigiū carro ipositū p fossā ad mare traducere ac nauigare: & rursus an  
 te lucē id p portas carro imuros itroferre: ut sua Atheniēsiū exmīoa ifula fo  
 ret occulta custodia cū nullū oīo iportu nauigiū eēt. Et cū ad portas iā erat cur  
 rus: cū illæ ex more tanq ad recipiēdā nauiculā sūt apte: atheniēses hoc uiso ex  
 cōposito. n. factū erat exillidiis pcurrūt uolētes priusq; iteg; clauderentur portas  
 occupare atq; irrupere dum ad huc currus in illis est impedimēto ne occludā  
 tur: & cum ipsis pariter qui rerum erant socii Megarēses custodes apd ipsas por  
 tas trucidant: & omnium primi qui circa Demosthenē erant. Plataēses ac circū  
 habitantes irrupunt quoque loci nunc trophæum uisitur: confestimque  
 intra Urbem eos Pelopohnnēses qui ueniebant auxilio fenserunt enim qui



in proximo agebant Pelopōnenses cōgressi superant: & superuenientes Atheniē-  
sium graui armaturæ tutas portas præstant. Illi ut quicq; intrabat tendere ad mu-  
rum Pelopōnensium præsidiorum a principio resistentes pauci vim arcere nō  
nulli occumbere. Pleriq; in fugam se dare timentes ingruentem nocte hostem:  
& cum illinc pugnarent Megarēnses proditores ab omnibus se Megarēnsibus p-  
ditos esse existimantes. Contigit enim ut præco Atheniensium suo pte consilio  
denuntiaret: q; quis uult Megarēsiū ad Atheniēsiū trāseat armis dpositis. Quod  
ubi Pelopōnenses audierunt reuera putantes ab utriq; se oppugnari non ampli-  
us præstiterunt: sed in Nisæam fugam intenderūt. Et prima aurora iā muris cap-  
tis ac tumultuantibus intra Urbem Megarēnsibus: ii qui fauerant Atheniēnsibus  
una cū aliis conscia rei multitudine dicere portas aperiri oportere: & in pugna  
exire: uidelicet conuenerat ut apertis portis Athēnienses irrumperent ipsi: neue  
laderentur inter nocendi oleo essent inuncti. Potior tamen eis extitit q̄ ex aper-  
tione portarum tutela. Si quidem quattuor milia peditum grauis armaturæ &  
sexcenti equites Atheniensium noctu itinere facto ab Eleusine ex composito ad-  
erant. Et cum illi inuncti iam ad portas essent: unus ex conscis insidias iis qui i-  
scii erant exponit. Isti conspiratione facta frequentes ueniunt negantq; prodire  
oportere. Neq; enim se antea hoc cum ualidiores esset aulos fuisse neq; inaper-  
tum discrimen Ciuitatem esse deducendam: si quis uero non pareat ipius pugna  
fore dissimulantes se scire quid faciendum foret: sed tanq̄ ad consultandum qd̄  
optimum esset se roborarent: & insuper ad custodiendas portas permanebant:  
Adeo non licuit insidiarioribus cogitata perpetrare. Animaduertentes autē Athe-  
niensium duces rei impedimentum intercessisse: nec se satis ualidos futuros ad  
Urbem expugnandam: protinus Nisæam muro concludunt arbitrantes si prius  
eam quā aliquid succurreret cepissent: fore ut ocius Megarā in deditioem ueni-  
rēt. Et cum ex Athenis propere aduenissent ferrū testores aliaq; necessaria mu-  
rum extruxerunt ab eo quē ipsi tenebant sumpto initio Megarēnses uersus ab il-  
lo utriq; ad mare Nisææ utentes muris & fossa: tum lapidibus atq; lateribus ex  
suburbanis: tum arboribus quas cedebāt aliaq; materia & sicubi quid deerat lo-  
crum: clatris munientes exercitu muros ac fossam destruente. Quin hæ ipsæ do-  
mus suburbanæ acceptis pinnis erant pro castellis: In quod opus: totus dies insū-  
ptus est: & sequens usq; ad uesperum in id quod restabat ad perficiendum. Vnde  
metu perculsi qui in Nisæa erant: tum frumenti inopia quo exarce quæ superi-  
or est deuecto in diem uiuebant: tum desperatione celeris Peloponnensium au-  
xilii: tum q; Megarēnses hostes esse suspicabantur depecti sunt cum Atheniensi-  
bus: ut traditis armis certa singuli pecunia dimitterentur. Athenienses autem li-  
ceret in Lacedæmonios eorumq; ducem & si quis alius intus esset libero uti ar-  
bitrio. Ita pactioe facta abierūt illi: & Athenienses lōgis muris ab urbe Megarē-  
si intercisis: ac nisæa accepta ad alia se instruebant. Per hæc tempora Brasidas La-  
cedæmonius Tellidis filius circa Sicionem & Corinthum agens: ad comperandū  
i Thraciam exercitū: ut accepit de expugnatione murorum: timens Pelopōnen-  
sibus qui intra Nisæā erāt neue caperentur: Megara mittit ad Boerios: iubens p-  
pere eos cum omni exercitu præsto sibi esse ad Tripodiscum q̄ est uicus agri Me-  
garici habēs hoc nomē: situs sub monte Gerania. Eo ipse uenit cum grauis arma-  
tura Corinthiorum duobus milibus ac septingentis Phliasiōrū: quadringentis  
Sicyoniōq;: sexcentis præter eos quos iā ipse coegerat: credens Nisææ nōdū expu-  
gnatæ se latuz auxiliā. Vbi rē, accepit noctu. n. ad Tripodiscū puenit: egressus



anteq̄ hosti auditus esset: cum delecta trecentorum manu: Accessit ad urbē Me-  
 garensiū: ignaris Atheniensibus qui ad mare agebāt . Nisæam temptaturus uer-  
 bo quidem sed re quoq; si posset quodq; p̄cipuum erat urbem Megarensium si  
 intrallet munituros: poposcit aut ut se reciperent q̄ diceret i spe eē Nisæā capiēdi.  
 Verū utraq; Megarensiū factio uerita: altera quidē ne ille reductis exulibus ex-  
 pelleret. Altera uero ne hoc timore populus i eā impetum faceret : & secū ipsa  
 dimicās Ciuitas ab insidiātibus e p̄pino Atheniensibus perderetur: non re-  
 ciipiendū putauit: sed sibi quiescentibus euentum expectandū . Sperabant enim  
 utrinq; fore ut inter Athenienses & eos qui auxilio uenerāt p̄alium cōmittere-  
 tur: atq; ita tutius ipsi: ut quisq; cum illis sensisset adiuctores accederēt: Brasidas  
 ubi non p̄suadet retro ad aliū rediit exercitum: ac primo statim diluculo Boetii  
 affuerunt i aīo habentes: priusq̄ ad ipsos Brasidas mitteret ad succurrendū i Me-  
 gara ire: tanq̄ non alieno ab ipsis periculo. Et cum iam in agro Plataensi cū om-  
 ni exercitu foret aduentu nuncii animaciores: multo effecti duobus milibus ac  
 ducentis armatis equitibusq; sexcentis ad Brasidā missis: cū maiori ipsi exerci-  
 tus parte redierūt. Cum autem iam afforent omnes copiæ armatorum: non mi-  
 nus sex milium: & Athenienses in acie circa Nisæam & mare istructi essent: & le-  
 uis eorū armatura per campos palata: hanc ex iprouiso Boetiorum equitatus in  
 eā impetu dato in fugā uertit ad mare uersus: quippe priusq̄ alicunde Megaren-  
 sibus subueniretur iuaserat: cum quo in occursum progressi Athenienses ad ma-  
 nus uenere: ac diu equestre p̄alium fuit. In quo utriq; non inferiores se extitisse  
 existimarūt. Si quidem p̄fectū equitū & aliquot alios ad ipsam Nisæam p̄ie-  
 ctos interemerunt spoliarūtq;: & cū cadauera quibus potiti erant illis ex foede-  
 re reddidissent Trophæum statuerunt. Verū in omni pugna neutri acriter usq;  
 adeo instarent: dirempti sunt Boetii: ad suos Athenienses ad Nisæam se recipie-  
 res. Secundum hæc Brasidas cū exercitu propius mare atq; urbem Megara pro-  
 gressus: occupato idoneo loco istructa acie quiescebat: ratus & Athenienses se in-  
 uasuros: & Megarenses ad spectaculū stare utrorū sit futura uictoria: & secū be-  
 ne utrocūq; modo agi: ut neq; ipsi priores lacefferēt illos periculūq; pugnadi ul-  
 tro adirent: & ubi palam esset eos esse paratos ad defensionem: sibi tanq̄ sine pul-  
 uere cessuram merito uictoriā: iteq; quod ad Megarenses attinet recte continge-  
 re: nisi enim uenisse uisi essent a Megarēsis nequaq; se fortunā adituros Sed  
 haud dubie ueluti uictores se p̄tius urbe carituros. Nūc aut hoc certe affecutu-  
 ros ut Atheniensibus pugnare uolentibus ipsi ea optineāt citra pugnam quoq;  
 gratia uenisset quod & cōtigit. Si quidē Megarenses ubi Atheniēses egressi apud  
 muros lōgos istructa acie quieuerūt: idem & ipsi fecerūt. Quiescebant autem  
 illi q̄ eorū duces censebant: si a Lacedæmoniis nō iuaderēt haud quāq; par eē  
 discrimen suū & illorū . Nam cū ipsis pleraq; successissent: si priores p̄lium ad-  
 uersus plures inierēt: aut uictores Megara capturos: aut uictos optimā copiæ  
 partē amissuros. Illos uero quoq; exercitus non ex una Ciuitate: sed ex singula-  
 rum partibus cōstaret: cōstaret haud ab re periculū facere uelle . Et cū satis mā-  
 sū ē: ubi ab alterutris nihil temptatur ab Atheniēsis prius i Nisæā discessū: tū  
 a Pelopōnensibus eo unde p̄cesserāt. Ita Megarēses exulū amici tāq; Atheniensibus  
 nolentibus iā certare: addito magis aīo portas apiant Brasidæ uelut uictori  
 cū Ciuitatū primoribus: & cū receptis in colloquiū ueniunt: alterius factiōis ho-  
 minibus iā timore percussis . Mox dilapsis i urbes suas sociis Brasidas Corinthū  
 reuersus exercitū i Thraciā quo antea constituerat cōparabat : Reuersis quoq;



Atheniensibus domū: Megarēses quicūq; p̄ticipes maxime extiterāt rege ad hos  
 trahendarū uidentes se esse deprehēfos: continuo ex urbe se subdixerunt. Cæte  
 ri habito cū exulum necessariis colloquio eos q; apud Pegas agebāt reuocarunt:  
 interposita fide cū maximo iureiurando nihil se iniuriarū memores fore: sed q;  
 optima eēnt Ciuitati consulturos. Iidem ubi magistratus effecti sūt dū arma re-  
 cognoscūt dispositis manipulis deligūt ex inimicis q; p̄cipue studiosi Athenien-  
 sium fuisse uidebantur: ad centū uiros & hos adactō ad ferēda palā suffragia po-  
 pulo tanq; condēnatos interficiūt: Ciuitatēq; fere ad oligarchiā idest ad domi-  
 natū paucorū redigūt: Atq; hic status ex seditiōe secutus diu sub paucissimis du-  
 rauit. Eadem ætate cū Antandrus a Mitylenæis quēadmodū constituerāt mu-  
 nienda esset ubi id eos moliri senserunt Atheniēsiū duces Classis ad legendā pe-  
 cuniā missæ: Demodocus & Aristides q; circa Hellespontum agebant: nā tertius  
 eorū Lamachus in pontū cū decem nauibus abierat: res momentosa uisa ē eis: ne  
 idē quod apud antea ī famo contingeret: ubi famiorū exules se se cōmunientes  
 Pelopōnensibus gubernatores eis mittēdo ī rē nauticā adiumento erāt: & eos q;  
 ītra urbē eēnt p̄turbabāt: & qui excederent urbe receptabāt. Ita coacta ex sociis  
 manu Antandri perunt: cōmissaq; cū iis qui ex Antandro prodierunt. pugna ite-  
 rum locum recipiūt. Neq; ita post Lamachus q; pontum itrauerat: cū fluuiū Ca-  
 lecem q; per agrum Heracleēsem fluit subisset: naues amisit subita ui torrentium  
 aquarū superne deuoluta. Ipse cū exercitu itinere pedestri per Bithynos Thraces  
 q; transmare ī Asia sunt: Chalcedonem uenit ī ore p̄titi sitam Megarēsiū colōiā.  
 Eadem q; ætate Demosthenes Atheniēsiū dux cū nauibus quadragita ī Nau-  
 pactū se cōtulit: statim adicessu ex agro Megarēsiū. Nā & Hippocrates de rebus  
 Boetiis cum q̄busdā apud Ciuitates uiris tanlegerat: cupientibus transferre sta-  
 tū illū in popularem: ut Atheniēsiū erat auctore p̄cipuo P̄todoro exule The-  
 bano: Atq; hūc ī modum res p̄parauerunt. Constituerāt qdā per proditiōē tra-  
 dere Siphas: oppidum soli Thespici in sinu Crisæo maritimū: cum iā alii ex Or-  
 chomeno: quod quondā Myniēū nunc Boetiū uocant: Charoneā Orchomeni  
 ue. sigalē dedituri eēnt: adiutoribus p̄cipue Orchomenus exulibus: qui ex Pe-  
 loponneso hoies mercede conducerāt. Est aut Charonea in extremis Boetiæ e  
 regione Phanotidis ī agro phocensi: promiscue habitātibus phocensium nō nul-  
 lis. Enim uero oportebat Atheniēses: deliū occupare Apollinis tēplum: ī Tha-  
 nagra Euboiā uersus: Et hæc ipa fieri cōdieta die ne Boetii ī delium frequen-  
 tes opem ferrent: sed de suis ipsorū rebus solliciti quicq; latagerent. Et si conatus  
 recte cessisset & deliū muro clussissent: facile sperabāt & si nō protinus tamē ali-  
 qd moliri rerū nouarum apud res publicas Boetiōrū se loca hæc tenentibus: &  
 regionē p̄ latrocinia īfestātibus: & cū singulis e propinquo receptus esset non  
 intra id loci rem cōstiturā: sed t̄p̄e Atheniēses ad eos accedendo q; defecissent:  
 Boetiis nō satis copiarū habentibus: p̄ hæc sibi uia ad occasiones mūturos: Hu-  
 iusmōi igitur insidiæ tēdebātur. Hippocrates q; copias habebat: debebat ipse q;  
 dem cū tēpus afforet eas ex urbe ī Boetios ducere: Demosthenē tamen cū nau-  
 bus quadragita ad Naupactū p̄mittit: ut coacto ex illis locis exercitu Acarna-  
 nū cæterorūq; sociorum ī Siphas nauigaret ad proditiōē: spectātes cū oportere  
 occururus. Et dies iter eos ē cōstituta qua die hæc confici oporteret. Et De-  
 mosthenes quidē habens tū Oniades ac cūctis Acarnāibus ī societate Athēiēsiū  
 adactos: tū sociorū auxilia quæ illinc undiq; euocauerat: p̄fectus primum ad Sa-  
 lynthiū & Agræas ad motis copiis: alia simulādo se se p̄parabat: ut quādo opus



eēt occurreret ad Siphas. Brasidas p hoc idē aestatis tempus cū mille & septigen-  
tis armatis ad iobeundas res Thraciæ pgens ubi peruēit Heracleā: quæ est in tra-  
chinæ præmittit i pharsalū: ad necessarios suos nuntiū eflagitans: ut se atq; exer-  
citurum deducerēt. Qui cū ad eum in Melitiā achaiaē uenissent Panætus Dorus  
Hippolochidas Tocylaus & Strophacus Chalcidensiu hospes tūc ire contēdit:  
deducētibus eū cū aliis Theffalis: tū uero ex larissa niconida Perdiccæ filio eius  
necessario. Etenim Theffaliā semp alioquin difficilē trāsitu: tū sine duce trāsire  
nō poterat utiq; cū armis qa pxima quæq; suspecta reddidisset: cū oibus græ-  
cis pariter nisi trāsitu exorasset: tū uero Atheniēlibus i quoz amorem ppetuo  
fuit propesum Theffaloz uulgus. Itaq; nisi Theffali domiatu potiusq; Aeqtate  
legū quod ipsoz ē pprium uerētur nunq Brasidas pertrāsisset. Nāq; tūc ei ire  
pgenti cōtrariæ factiōis Theffali ad flumē enipē occurrūt pgerē: prohibētes q  
dicerent iurius eo esse: quia sine publica auctoritate trāsiret. At ii duces huius  
erāt negare se iuitis illis trāsituros: sed cū celeriter uēissent essentq; hospites eē  
excipiendos. Ipse quoq; Brasidas p Theffaloz terrā se ire: quoz amicus esset &  
Atheniensibus suis hostibus nō eis arma i ferre: nec ullas scire iter Theffalum &  
Lacedæmoniū esse inimicitias: quī uter alterius solo utatur: nūc illis iuitis pgre-  
di nec uelle nec posse orare tamen ne phiberetur. His illi auditis abierūt. Bra-  
sidas aut hortatu ductoz: anteq; plures ad inhibendū iter coirēt nusq; subsistens  
cursum prexit: & eodem quo ex Melicia profectus ē die Pharsalon puenit: & ad  
flumē Apidanū castra posuit. Atq; illic i Phaciū: & ide i parebiā: illincq; iā Thef-  
falis ductoribus digressis. Peribi qui dicionis Theffaloz sunt ad dion usq; dedu-  
xerūt: oppidū ex iperio Perdicæ sub olympo sitū. Macedoniæ monte Theffaliā  
uersus Hūc inmodū Brasidas Theffaliā trāscurrēs præuenit: priusq; se quis ad i-  
hibendū pparēt: & ad Perdiccā & i regione Chalcidis se cōtulit. Si quidē ii q in  
Thracia ab Atheniēlibus defecerāt: atq; pdiccas ubi res Atheniensiu secūda eē  
cœpere metu copias ex Pelopōneso abduxerūt: Chalcidenses qdem q i se pri-  
mū uenturos suspicabātur: Athenienses q; finitimæ eorū Ciuitates quæ non  
defecerāt clam se cōmuni cōsilio pparabāt. Perdiccas uero nō ille qdem ex pro-  
fesso hostis: sed tamen & ipse reformidās pristinas cū Atheniensibus discordias:  
pcipueq; q Arribæū Lincestaz Regem deiectū uolebat. Accessit ad facilius edu-  
cendū ex Pelopōneso exercitū præfens i foelicitas Lacedæmonioz qdem q spe-  
rabāt Athenienses cū cætera Peloponnefo: tū uero ipsoz regioni iminētes hoc  
maxime modo auertere: si qd iuice eis doleret misso aduersus eoz socios exer-  
citu. Præserti cū parati essent q hunc exercitū alerent quiq; ipsos in facienda ab  
Atheniensibus defectiōe accerferēt. Eo qdē magis q p cām hāc uolebāt seruitia  
emittere ne quid noui ea tēpestare Pylo capta molirentur. Cū hoc fecissent La-  
cedæmonii illorū & iuuentutē & turbā reformidantes: fere enim eis iter pci-  
puas curas fuit semp seruitioz custodia: præceperūt: ut quicūq; iter hostes stre-  
nuissimi sibi uiderētur extitisse: se cernentur tanq liberadi ad explorādā illo-  
rum sentētiā: rati ut quisq; primus dignū se libertate duceret ita maxime isidi-  
atuz. Quoz cū a duo milia discreti eēnt & templa coronati circuissent: tanq li-  
bertate donati non ita multo post de luce suptracti sunt: neq; quo pacto quisq;  
perierit quisq; nouit. Et tūc libenter septigētos armatos ex ipsis cum Brasida di-  
miserunt. Nā cæteros hic mercede adductos ex Pelopōneso eduxit. Eum autē &  
Lacedemōii miserunt maxie cupidū eūdi: & Chalcidenses poptauerūt uirū: & i  
Sparta p ipigro ad oia habitū: & postq; exiit plurimi apd Lacedæmōios effectū.

i ii



Et enī statī a principio iustū se & temperatē erga Ciuitates cū prebet: plurima loca ad eū defecerūt: non nulla p̄ p̄ditionē sūt capta. Ex quo lacedæmōiis euenit ut efficerēt qđ uolebāt redditiōē locorū ac receptiōē & ī Pelopōneso belli Laxamētū. Quī etiā circa bellū q̄ res siculas īsecurū est: Brasidæ uirtus atq; solertia eos qui uel experimēto cognorāt uel ex auditu iudicabāt: Atheniēsīū socios præcipue cupidos Lacedæmoniōrū effecit. Nā cū primus illic prodissent uisulq; esset circa oīa Egregius firmā spē reliq; cæteros eiūsmōi esse. Cum igitur ad res Thraciæ uenisse Atheniēsēs cū acceperūt hostē denūtiāuere: Perdiccā existimātes auctorē aduētus illius eē: & maiorē de sociis eius loci custodiā egerūt. Perdiccas autē sumpto Brasida atq; exercitu suo ipsius eū ī Arribæū Bromeri filium lyncestæ: Macedonū Regem sibi finitimū eundēq; hostē tendit. Volēs eū debellare. Is: cū ad īgressum lynci uenisset cū Brasida atq; exercitu: Brasidas dicere priuīq; bellū inferretur uelle cōuenire Arribæū oratiōe si posset lociū Lacedæmonis facturus. Et. n. Arribæus p̄ Caduceatorē edixerat se paratū eē rem Brasidæ iter ambos disceptatore cōmittere: & Chalcidēsīū q̄ una aderant legati: quo eū expeditiōē ad sua cōficiēda negotia hērent comone factebāt: ne p̄ perdiccā difficilia subiret: cū p̄teritū apud Lacedæmonē: qui fuerāt a perdicca missi tale qđdā iactāset: multa hūc ex sibi finitimis circa locis ad societatem illoq; adductæ. Quo magis Brasidas postulabat ut ex publica utilitate res Arribæi trāfigeret. Perdiccas negare se Brasidā adducere iudicē suæq; cōtrouersiæ: sed suorū potius hostiū destructorē quos ipse denūtiasset: eūq; iniuriū eē si se dimidiū exercitus alente faueat Arribæo. Brasidas tamē hoc iūcto ac repugnāte cōuenit Arribæū eiūsq; p̄uasus oratione abduxit exercitū nōdū terrā illius īgressus. A quo r̄p̄e Perdiccas tertiā p̄ dimidia stipēdiū partē dedit sibi existimans iniuriā fieri. Eadē æstate cōtinuo post hæc paulo āte uideimiā Brasidas secū habens Chalcidēsēs bellū ītulit Acantho Andriōrū coloniæ. Oppidani reciperēt hūc nec ne iter se illi qđ altercabātur: q̄ cū Chalcidēsibus sentiebāt & plebs: sed ob merū fructuū q̄ adhuc foris erāt p̄uasā est multitudo a Brasida: ut eū solū admitteret & cū audisset deliberaret: admissus & apud illam stans. non deerat: autem ei ut homini Lacedæmonio dicendi facultas: huiusmodi orationem habuit.

#### Oratio Brasidæ ad acanthios

Vod ego atq; exercitus uiri Acanthii a Lacedæmōiis Dimissi huc sumus: declarat uerā esse cām quā ī bello mouēdo Atheniēsibus p̄diximus: nos bellū gesturos ob grāciā Atheniēsīū seruitute liberādā. Si autē sero uenimus decepti uidelicet spe:ocius debellādi Atheniēsēs sine uestro piculo: nemo reprehendat: cū nūc quādo t̄ps̄ adest uenerimus conaturi uobiscū illos euertere. Miror tamen me portis excludi: & nō libentibus uobis uenire. Et. n. nos Lacedæmōiū existimātes p̄ter id qđ fecimus huc ad socios uēire nos posse: hoc autē aīo etiam ad cupidos esse uenturos: hoc tantū piculi cōtempsumus cū alienam terrā multorū dieq; itinere pagrauimus: exhibito oī erga uos studio. Quod si uos aliud ī aīo habetis: aut si uestræ īporū ac cæterorū græcorū libertati obsistitis: improbū fuerit non mō q̄ obsistitis: ueq; ēt quia quos usq; adieri mius mihi aliq; obseq̄tur. Res p̄fecto īdigna q̄ Ciuitas ista sane Egregia & p̄ prudentia: ad quā primū accessi nō admiserit. Neq; huius facti satis idonea possū inire ratiōem: nisi q̄ uideor aut iniustā libertatem afferre: aut ībecillū atq; īualidū.



uenire ad ppulladā Atheniēsiū uim si iuaferit certe: & dū ad Nisæā cū his quas nūc habeo copiis auxilio uenissē: Atheniēses cū plures eēnt: nō sūt autē cōfingere. Ut credibile nō sit eosdē huc esse missuros aduersus uos tātū copiā: quatū classiarū exercitus ad Nisæā miserūt: & ego nō ad pncipiē sed ad libertatem græciæ aduēi: maximo iure iurādo apd magistratus Lacedæmōioꝝ iterposito: quos cūq; illis ascieuro socios suis utiq; legibus esse uicturos. Neq; ut uos aut ui aut fraude socios hēamus: sed e cōtrario ut uobis ī seruitutē Atheniēsiū redacti loci simus ī bello. Quæ pp dignum me cēleo q neq; suspectus sim: sūmā de hoc si dē faciens: neq; iualidus ultor existimer ad uos magis aiandos uenisse. Quod si qs priuatū ob aliqua metuēs: ne qbus ego Ciuitatē tradā cūctatur: is ate oēs ueli cōfidat. Ego. n. neq; ad cōcitadā seditionē uenio: neq; occultā opior eē quā affero libertatē: si ōmisso patrio instituto: aut plebem paucis aut pauciores plebi ad dixerō. Nā odiosius fuerit hoc q̄ externū īperium: & nobis Lacedæmōiis gratia laboꝝ nostroꝝ nō deberet: sed p honore & gloria potius accusatio: q̄ qbus criminibus īsectamur Athēienses: ea ipi hēre uideamur magis iuisa ī nob q̄ ī eo q̄ hāc uirtutē nō pfitet. Fraus. n. cū ī oibus feda ē: tū uero ī his q̄ maiori dignitate sūt pditi sedior ēt q̄ apta uolentia. Nā uolentia iure potentia q̄ fortūa ipi largita est: fraus aut inuidius iniusti ppositi grassat. Ita nos multā ī maxiaꝝ reꝝ momentis adhibemus circūspectioem: nec uos maiorem pter iusiurādū cōfirmationem sumatis: q̄ unde facta ratiōibus respōdentia neccilariā opinionem pber: pro ut etiā cōducit ut dixi. Quod si me uob hęc pponente tamen negatis uos posse obseq; & cū bene nobis uelitis postulatis ut sine noxa q̄scatis: q̄ libertas uobis nō sine piculo fore uidef. iustūq; eē eā illis offerri qui possit recipe. iuitū aut cōpelli nemiēm. deos testor & heroas indigenas me bono uestro uenientem nihil uerbis pficere: eoq; īperiar uastadis agris ad hoc uos cōpellere: existimās nō iā ī iuria agere sed iure. & duabus neccilariis ratiōibus: una pp Lacedæmōios ne amore uestro si nō accedatis nobis illi dāno afficiāf: a uobis ob pecūiā quā Atheniēsiū penditis. Altera pp græcos ne puos eximi de seruitute phibeāf. Neq; enim pbe fecerimus hoc ac ne debemus: nos quidem Lacedæmōiū iuitos aslere re ī libertatem: nisi alicuius publici bōi neq; domiatū affectamus. sed alios potius domiatu abdicare pperantes: essemusq; iniurii ī plerosq;: si uniuersi tua iura restituētēs ommittamus uos huic facto aduersātes. De his bene cōsultetis: ā nita miniq; tū ut pncipes sitis apd græcos capessendæ libertatis: tū ut sempiternā uobis gloriā ptiatis: tū ne uestra priuatoꝝ bōa detrimentū accipiāt: tū ut uniuersæ Ciuitati hōelissimū nomē ipōatis. Haftenus Brasidas. Acāthii uero multa prius ultro citroq; altercati clā datis suffragiis tū pp Brasidæ uerba ad psuadēdū apposita: tū fructū āmittēdoꝝ metu: pleriq; cēluerūt ab Atheniēsiū deficiēdū: hītaq; fide iuriurādo qd iuratus hīc a Lacedæmōioꝝ magistratibus dimissus ē socios quos ascisceret suis usuros legibus: ita exercitū admisserūt. Nos secuta est nō multo post Stagirus Andrioz colōia. Hęc sūt p eā æstatem gesta. Pncipio statī īseqntis hyemis quēadmodū Hippocrati atq; Demosthēi Atheniēsiū ducibus erat cōstitutū: circa res Boetiæ & oportebat hūc cū classe ad Siphas occurrere: illū ad deliū factū ē errore dieꝝ quibus debebat uterq; cū exercitu ire: ut cū Demosthenes prior ad Siphas applicasset: habens ī nauibus Acarnanes: & multos ex his locis socioz res frustra eēt: detectis per Nicomachū Iliidiis uirū phocentē phanoteū: Nā is Lacedæmōiis nūriauit & illi Boetiis: Ita oī Boetia succurrete: cū nihil dum Hippocrates qui ī Mediteraneis erat læsisset: occupatæ



fuit Siphæ & Cherœa. Quod delictū ubi rescierūt q̄ rē tractauerāt nihil agitādū  
 ī Ciuitatibus censuerūt. Hippocrates aut̄ excitato oī populo Atheniēsi Ciuibus  
 ī colis & quēq; aderāt hospitibus posterior cōtendit ad deliū: Boetiis iā reuersis  
 a Siphis positiq; castris deliū muro cōcludit Apollinis tēplū ad hūc modū: Fos-  
 sā circū Phanū ac delubrū ducūt humū egestā p̄ muro aggerūt: ī ea uallos defi-  
 gūt clarrātq; Vinea q̄ circūiecta Phano erat excisa lapides et ac lateres ex pximis  
 ædibus detractos iniiciunt: oī deniq; rōe mūtiōes excirāt positis ubi oportu-  
 nū erat ligneis turribus: nec ullo phai ædificio existēte. Nā porticus quæ fuerat  
 cōciderat. Itaq; tertio ad īgeressū e domo die cū īcepissēt: q̄rtū & quintū ad prā-  
 diū tps ī ope cōsūperūt. Deīda cū pleraq; p̄fecissēt exercitus illic abiit decē fer-  
 me itadia: tāq; rediēs domū: statiq; quæ maxima multitudo erat leuis armatura  
 discessit. cæteri depositis armis q̄secebāt: Hippocrate relicto ad custodias: & qd̄  
 reliquū erat circa ppugnacula opus facto cōstituēdū. Per hos dies ī Tanagram  
 Boetii cogebantur: & ubi ex oībus Ciuitatibus affuerūt cognouerūtq; hostē se  
 domū recipere. Cæteri Boetioꝝ magistratus q̄ undecī sūt dissuadebāt plū: quōiā  
 hostis ītra Boetiā iā nō esset: cōterminis .n. Oropiæ erāt Athenienses cū arma  
 posuerūt. Sed Pagōdas Thebanus Aeoladi filius unus e magistratibus: cū Arian-  
 thide Lyfimachi filio penes quē tūc impiū erat: cupidus ibi pugnæ cōmittēdæ.  
 q̄ facius eē arbitrabat piclitari: hortatus singulas cohortes ne frēntes arma re-  
 liquerēt: suasisit Boetis ut irent aduersus Athenienses: certamenq; cōmitterent  
 huiuscemodi Oratione.

#### Oratio Pagondæ ad Boetios Milites

Ar erat uiri Boetii nemini uestrū ī mentē uenire q̄ magistratus estis:  
 nō eē cōsentaneū ut cū Athēiēsiibus nisi eos ī Boetia assicuti plū ine-  
 amus. Nā cū ī Boetia mūtiōnes extruxerūt: & eā e finitimis locis p̄fe-  
 cti sint afflicturi: nimirū p̄ hostibus hēndi sūt: & quocūq; ī loco dephēdunt: &  
 undecunq; uelētes gesserunt hostilia. Nūc si cui nō pugnare tutius uidebatur is  
 mutet Sēretiam. Neq; .n. eadē p̄uidētiæ rō hēda ē: nis quoz de agro palū occu-  
 paro agitur: & is q̄ cū sua ipsoꝝ possideant plura cōcupiscētes ultro aliena inua-  
 dūt. Et uobis certe cū primū e: iuadēte uos pegrinū hostē & domū & p̄cula do-  
 mo: tū uero cōuenit multo magis Atheniēses & q̄dem finitimos ppullare. Nam  
 ita demū cuiusq; Ciuitatis libertas parat: si ī resistendo uicinis par sit. Quod si  
 isti nō mō uicios: sed et lōge positos conant ī seruitutē redigere: quo tandē p̄-  
 cto nō ad ultimū debeamus uēire certaminis habētes exemplū e regiōe positos  
 trans fretū Euboios & cæterā græciæ plurimū quo mō his subiectū ē: & itelli-  
 gere cæteros uicios de finibus dimicare: nobis si uicimur unū idicretum ī toto  
 territorio finē esse statuēdū. Quippe nostra īgressi uī optiebūt tanto periculo  
 sius: q̄ro cæteri istos accolat hēmus. Et sane cōsueuerūt q̄ uiribus freti ut nunc  
 Atheniēses uicinis arma īferūt, aduersus q̄erūt: & ī sua se tantū mō terra deffendē-  
 tē p̄mptius id facere: q̄ facile cōtere eū q̄ extra fines occurrat: & si occasio fue-  
 rit bellū īcipiat. Cuius rei ex istis documenta habemus: Nam cū eos terram no-  
 stram seditiōe laborantiū tenentes Cherœam uicissimus securam ad mōm ad  
 hoc tps Boetiam præstiuimus. Quoz nos memores debemus anniti: q̄ maiores  
 q̄dem natu sumus ut nostri similes simus. Qui uero iuniores ex egregiis illis  
 orti parētibus: ne domesticas laudes dedecoremus: cōfidētēsq; deo ipm a nobis



futuræ cuius phanū isti ifando muro septū icolūt:nec nō far sacrificiis quæ no-  
 bis imolātibus pulchra se ostédūt i hos piter tēdere ac demōstrare eis si quæ cō  
 cupiscūt:nullis illa defendentibus aggressos optinuisse:sed ab iis qbus generosū  
 ē & suā regionē semp pugnādo liberare:nec alienā iniuste i seruitutē redigere:si-  
 ne certamie nō discessuros.His uerbis adhortatus Boetios Pagondas persuasit  
 ire aduersus Athenienses:cōfestiq; motis castris exercitū eduxit.lā.n.erat serum  
 diei:Et postq̄ pmouit ppe hostē:substitit i loco quodā unde iuicē se aspicere in  
 teriecto colle nō possēt:ac suos ordiat:& tāq̄ ad plū iſtruit Hippocrates: q apd  
 deliū erat:ubi ei nūciatū ē i festos ire Boetios mittit ad exercitū : iubens ut acie  
 pparent:nec multo post ipe affuit:relictis ferme trecētis circa Deliū eqtatibus:  
 tū ad loci custodia si qs illū tēptaret:tum ut occasiōe obseruata pugnae adessent  
 Boetii dispositis q hos ppulsarēt:ubi cætera recte hēbant supato colle apparēt:  
 tenentes arma atq; iſtructi quēadmodū erāt pugnaturi:septē milia fere grauis ar-  
 maturæ.Leuis uero supra decē milia.Eqtes mille peltati qngenti dextrū cornu  
 tenebāt:Thebani cū sociis:Medii erāt:haliartii & Corōæi & Copænses aliq; ſta-  
 gni accolæ.Siniſtrū tenebāt Theſpienſes Tanagræiq; & Orchomeniū . In utroq;  
 aut cornu equites erāt ac leuis armatura Thebanorū:singulis ſcutatis qni & ui-  
 ceni applicati erāt.Cæteri ut cuiq; contigerat.Hūc imodū iſtructi Boetii fuere  
 atq; ornati.Athenienſiū acies graui armatura par hostili tota octonis densa ui-  
 ris eqtes p cornibus erāt.Leuis armatura ex appatu iſtructa:neq; tūc aderat ne-  
 q; i urbe erat.Nā q̄ una i expeditionē exierat plures hostibus fuerunt: & iermes  
 multi secuti:ut pote pmiscuo ex hostibus q aderāt Oppidanisq; exercitu : Qui  
 ut primū domum iere ceperuat nō affuerūt nisi pauci.Cum autem i acie starent  
 iam iam concursuri Hippocrates dux superueniens Athenienſium exercitum  
 his uerbis adhortatus est.

Exhortatio Hippocratis ad Milites Athenienses

Reuis quidē Atheniēſes adhortatio ſit apd præſtātes uiros:sed tātū-  
 dem pſtat magis i memoriā redigēs q̄ iubēs.Neminiſaut noſtrū i mē  
 tē ueniat:tāq̄ iprobū ſit nos hoc tātū piculū uelle i aliena terra ppul-  
 ſare.Nā i hōz terra certamē erit p noſtra:i q̄ ſi uicerimus nūq̄ iuadēt Pelopon-  
 nēſes iſtoz eqtatu carētes.Vno aut plio cū iſtā acquiritis tū uel magis illā libe-  
 raris.Pergite igif i eos uti dignū ē & patriā q̄ uniuſuiq; ueſtrū iter græcas pri-  
 cipē hēre ſe gloriaſ:& ueſtris maioribus q̄ duce Myrōida iſtis apd Oenophyta  
 ſupatis:Boetiā aliquādo tēuerūt.Talibus ortabūduſ Hippocrates ad mediū uſq;  
 peruenerat exercitus:nec dū maiorē partē adierat:cū Boetii adhortatē eos hic  
 quoq; Pagōda:per paucis peana modulati de colle iſeſti ferūtur:& i eos e diuer-  
 ſo Atheniēſes curſuq; cōſſigūt:extremis tamē utroq; ad māus nō uēientibus:  
 ſed idē tamen patientibus ob riuos quibus interpellabāſ.Cæteri acri certamē  
 umbōibus ſe ppellentes cōſiſtebāt.Et ſiniſtrę qdem Boetioz cornu ad mediū  
 uſq; uictū eſt ab Athenienſibus:i alios iā & præcipue i Theſpienſes recta tendē-  
 tibus.Nā cum ii qui cōtra ſteterāt cæderent & i anguſto ab Atheniēſibus circū-  
 darenſ iterficiēbāſ.Theſpienſiū q ſe defendēdo maus cōſeruerunt ſeriebantur:  
 & Athenienſiū nō nulli i cōcludendo hoſte perturbati dumq; nō iternoſcunt ſe  
 mutuo iterimebāt.Ab hac igif parte Boetii ſuperati ſūt:& ad eā quæ pugnabat  
 cōfugerūt i dextro cornu ubi Thebāi ſtabāt:ſuperat Athenienſes quos illi pau-  
 i iiii



lati repullos primū ī se q̄bāt. Cōtigīt aut̄ ut duæ eq̄tū turmæ a Pagōda missæ: cū  
 sinistrū eorū cornu laboraret: circuito furti tumulto: repēte ī cōspectū se dederūt.  
 & Atheniēsiū cornu q̄ uicebāt terre fecerūt: existimatiū supuenire aliū exerci-  
 tū. Ita cū utriq; ab iis & a Thebanis p̄seq̄ntibus urgēt: totius Atheniēsiū exerci-  
 tus fuga facta ē: aliis ad deliū & mare: aliis ī Oropū aliis ad Parnethē mōrē: aliis  
 ut cuiusq; spes aliq̄ tulit tēdētibus: quos Boetii ī se q̄ntes trucidabāt: & p̄cipue  
 Eq̄tes tū ipoz; tū locresiū: q̄ re ī fugā uersa auxilio uenerāt. Cæteroz; noctis iter  
 uerū facilius fugiētū turba salutē sibi pepit. Postero die q̄ ap̄d Oropū & Deliū  
 erāt relicto ibi p̄sidio: adhuc. n. illud tenebāt: p̄ domū se secūdū mare receperūt.  
 Et Boetii trophæo posito cadaueribusq; suoz; q̄dē sūptis: hostiū uero spoliatis  
 relictoq; p̄sidio reuersi sūt ī Tanagrā īfidiantes delio tāq; aggressuri. Quoz; Ca-  
 duceatori Atheniēsiū Caduceator ad mortuos perēdos iter faciēs: obuius fit: ab  
 eoz; reuocat: q̄ diceret illū nihil actuz; priusq; ip̄e reuertisset. Idē cū atē Athēiē-  
 ses īterisset exposuit mādata Boetioz; haud iuste fecisse eos: q̄ iura græcoz; trās-  
 gesti eēt: q̄bus cōstitutū sit eos q̄ alienā terrā īuaderet a tēplis q̄ illic sūt: abstie-  
 re. Atheniēses aut̄ Deliū muro circūdedisse: icolere: & quacūq; ab hoībus ī pro-  
 phāo sūt ea ī illo phāo facere: aquā quā nefas ip̄is eēt tāgere: nisi ad abluēdas in-  
 sacrificiū māus ī alios usus haurire. Ideoz; Boetios tū dei tū sua uice iuocātes  
 loci p̄sides dæmōnes atq; Appollinē e dicere illis ut e tēplo excedāt sua secum ab-  
 sportātes. Hæc cū Caduceator dixisset. Athēiēses missō ad Boetios suo Cadu-  
 ceatore: negāt se q̄ppā ī tēplū iniuria fecisse: aut ī postez; sua spōte eē facturos.  
 Neq; n. ea se grā ab initio uēisse: sed ut illic eos q̄ sibi potius iniuriā īferret ppul-  
 sarēt. Esse at̄ ap̄d græcos legē: penes quos īperiū lit cuiuscūq; regiōis: seu magnæ  
 seu puæ: ut penes eosdē sint sēper & tēpla: ubi eis dē cemōiis fiat sacra q̄bus cō-  
 fuerū eēt quoad fieri pōt. Etenī Boetios aliosq; p̄ multos q̄cūq; terrā aliquā uel  
 cultoribus eiectis ip̄i icolūt: tēpla q̄ prius aliena erāt occupātes p̄ suis possidere:  
 & eos si p̄ualerēt & ipoz; terra potirēt hoc iuris hituros. Nūc aut̄ ī q̄ pte sūt li-  
 bēter eē: & tāq; ex suo nō abscedere: Aquā quoq; se ī necessitate mouisse: nec per  
 cōtumeliā apposuisse: sed cū illos ulciscunt q̄ ī suā terrā irruerūt. ad utēdū cō-  
 pullos eē. Oīa uero licere bello & aduersitate aliq̄ circūuentis ueniā eē quādā ē  
 ap̄d deū. Etenī delictis: nō uolūtariis refugiū eē aras: scelusq; eoz; uocari q̄ nulla  
 necessitate sūt mali: nō eoz; q̄ pp̄ aduersa aliqd̄ audent: Qui ēt illos ip̄ie multo  
 magis facere: q̄ p̄ tēplis mortuos reddi dignū cēserēt: quā q̄ iuiti: q̄ cōsentāea  
 sūt tēplis accipiūt. Plane aut̄ iubebāt illis dici se nō recedere ex agro Boetio: nō  
 enī iā ī eo se eē quē uel optiuisset: sed ex ritu maioz; postulare: ut mortuos tolle-  
 re liceret Boetii respōdēt: si q̄dē ī Boetia eēt excedentes e terra sua asportarent  
 sua: sin ī illoz; ip̄i ītelligerēt qd̄ foret faciēdū existimātes. Oropiā ubi cōtigīt il-  
 los occūbere cōmissa ī eius cōfinitis pugna: ditiōis Atheniēsiū eē: quos cæcos ip̄i  
 nō tenerēt illis iuitis. Neq; ad eos reddēdos se obligatos eē: sed illos ex sua terrā  
 abeūtes cōfētāeū eē: ea q̄ repetūt recipere. Hos Atēiēsiū Caduceator cū audisset: ī-  
 secta re abiit. Et Boetii tū accersitis p̄tius ex sinu Maliaco iaculatoribus fūdi-  
 toribusq;: tū duobus milibus grauis armaturæ Corīthioz; q̄ secūdū pugnā auxi-  
 lio uenerūt: tū p̄sidiariis Pelopōnensibus: q̄ ex Nisæa una cū Megarēnsibus p̄fecti  
 erāt: aduersus deliū castra mouēt: aggressiq; mūimēta cū aliis oppugnadi generi-  
 bus: tū uero machia admota undē & locus expugnatus ē. Ad hūc mōm scām An-  
 tēnā ī gētē cū geminas ī ptes terrauissent oēm excauāt: eāq; rursus ueluti tibiā  
 a fabre cōpīgūt: & ī ip̄ius sūmo lebetē catenis appēdūt: adūco sup̄ illud ferreo



roastro: ad sufflādū qđ ad ipsa Antēna pcedebat eius ligno magna ex pte ferrato.  
 Hāc machinā: lōgo spatio carris adueclā: muro admouēt qua maxie pte vitibus  
 erat lignisq; cōstruetus: ubi admota ē grādibus follibus ei capiti atēnā qđ ad ip-  
 sos spectabāt applicitis flatū ciēt: q; flatu acriter actus ī ahenū prunas & sulphur  
 & picē habēs: ī gētē flāmā excitauit: murūq; icēdit: ita ut nemie sup eū pstatē: sed  
 oībus ī fugā se dātibus mūimēta caperēt. p̄sidiarioz alii occubuerūt: Ducēti ca-  
 pti sūt: alia multitudo cōscēlis nauibus recepit se domū: Recepto Delio decimo  
 septio a pugna die: Caduceator Athēiēsiū rei gestā p̄sus ignarus nō ita post: rur-  
 sus cū uēisset cāsoz gratia eos boeti reddiderūt nō āplius eadē respōdetes: pie-  
 rūt aut ī pugna boetioz qđ paulominus q̄ ngētī: Athēiēsiū uero cū Hippocra-  
 te impatore paulomius q̄ mille: p̄ter leuis armaturā atq; lixaz magnū numerū.  
 Post hāc pugnā Demosthenes ubi nauigati sibi ad Siphaz pditio nō p̄cessit: cum  
 hrēt ī ea classe Acarnanū & Agrāoz & Athēiēsiū ad quadrigētos armatos egres-  
 sus ē: agrū Sicyoniū: & priuq; omnes appellerēt naues: Sicyoni ad sua tutāda ue-  
 niētes eos q; egressi fuerāt fugāt ad naues: q; usq; p̄secuti alios iteremerūt: alios uī-  
 uos ceperūt: ac trophæo erecto cāsos suis petentibus reddiderūt. Per eosdē dies  
 qbus ad Deliū res gesta ē: Sytalces odryloz Rex uita excessit: uictus ī plio a tri-  
 balis qbus intulerat arma: Cui successit ī regno odryloz: ac ceterā cui hic ipa-  
 uerat Thraciā Seuthes Sparadoci germāi Sitalcis filius. Eidē hyeme Brasidas cū  
 iis quos ī Thraciā hēbat sociis: bellū itulit āhipoli athēiēsiū coloniā ad Strym-  
 monē fluuiū. Hūc locū ubi nūc sita ē urbs: primus tēprauit icolere Aristagoras  
 Milesius cū Regē Dariū fugeret: sed ab Hedōibus eiectus ē. Deīde Athēiēses du-  
 obus post & triginta ānis eo missis decē milibus icolaz: tū suoꝝ tū alioꝝ q̄cunq;  
 ire uellēt q; a Thracibus apud Drauescū sunt iterēpta. Rursus uide tricesimo āno  
 Athēiēses reuersi Agrione Niciaē filio coloniā deducēte: expulsis Hedōibus hanc  
 Urbē cōdiderūt: quā prius nouē uia uocabātur. Profecti aut̄ fuere ex Eioē quā  
 ipi maritimū Emporiū ī hostibus fluuiū habebāt: q; nō & uiginti stadiis distātē ab  
 Urbē: q; nūc est quā Agnō ideo Amphipoli appellauit q; p̄ter fluētē utriq; Strym-  
 monē cigēretur: ductoq; a flumie ad flumē lōgo muro: cōspiciuā mare uersus &  
 cōtinētē collocauit coloniā. Aduersus hāc igitur Brasidas ex arnis agri Chalcidē-  
 sis cū exercitu p̄fectus: circa solis occasū p̄ueit ī Aulonē & Bromiscū: quā stagnū  
 bolbāe mariāe īfūdītur: Cenatuq; noctu ire p̄git. Erat aut̄ tēpestas subnigebatq;  
 Quo libētius iter faciebat uolēs laterē q; itra Amphipoli essēt p̄ter pditores. Nā  
 erat ibi: tū nō nulli Argiloz: q; sūt Andioz coloni: illic domiciliū habētes: tum  
 alii huius rei participes parti a pdicca: p̄ti a Chalcidēsisibus p̄suasi: p̄cipueq; Argi-  
 lii ī p̄xio habitātes. Atheniēsisibus suspecti sēp & oppido īsidiātes. Hi ubi & tēpus  
 affuir: & Brasidas cū iā pridē detrahēda urbe cōposuissēt: cū suis q; mūia rei. p̄ ad-  
 ministrabāt: tūc eū ī urbe receperūt. eadēq; nocte ab Atheniēsisibus deficiētes ex-  
 ercitu ad p̄tem flūinis pmouerūt: unde magisq; a trāsitu oppidū abest nōdum  
 muris cictū: uti nūc ē. Præsidiū aut̄ quoddā modicū qđ ibi collocatū erat: paruo  
 negotio Brasidas uī sūmouēs: tū pditiōis tū tēpestatis: tū repētini aduētus: bene-  
 ficio p̄tē trāsit: cōtinuoq; eoz potitus est: q; Amphipollitāoz passim extra Op-  
 pidū habitātū erat. Hoc repētio eius trāsitu aduētus Ciuitatē factō: & eoz q; ex-  
 tra fuerāt: multis captis: aliis ad urbē fuga elapsis: Amphipolitani maiore imodū  
 tumultuabātur. p̄serti mutuo suspecti: cteditūq; ē (ut dīr) Brasidā nisi maluissēt su-  
 os ad pdā q; ad urbem subito conuerteret: eā fuisse captuz. Nunc sistsens exerci-  
 tū ad ea quā extra Urbem sūt diripiēda dīscurnit: destitit tamen cum per eos  
 q; itus erat nihil eis succederet. Ceterū aduersarii multitudie proditoribus prae-



pollentes: ne statim portæ aperirentur mittūt cū Eucleo duce qui aderat eis ad  
 plidiū loci p Atheniēsis ad alteꝝ ducē Thraciæ p̄sidē Thucydidē Olori filiū  
 qui hæc cōscripsit agentē circa Thason Pariogꝝ coloniā: quæ est isula distans ab  
 Amphipoli fere dimidiati diei nauigatōe: iubētes ut sibi ueniret auxilio. Quod  
 simul ac ille audiuit cū septē nauibus: quæ forte aderāt p̄ficicitur: uolēs ille qdē  
 p̄cipue atēq̄ Amphipolis dederetur occurrere: sin minus eiona occupare. Interea  
 Brasidas metuēs tū e Thaso auxilia nauū: tū q̄ audiebat Thucydidē i omni circa  
 Thracia officinis aurariis p̄esse: & per se ad mōm posse ap̄d primores icōtinnēte  
 ānixus est Urbē si posset atē capere. ne si ille ueniret plebs Amphipolitana sperās  
 eū & classe & lociogꝝ auxiliis ex Thracia coactis urbē defensurū: nā se se dedere re  
 cusetur. Atq; ita æquabilē cōuentionē iniit hoc edictō p̄ præconē denūtiato: iam  
 phipolitanogꝝ atq; Atheniensū q̄ intra Urbē essent: quisq; uellet pari similitque  
 iure uti: eum manere ap̄d sua bona: q̄ nollet eū abire exportatis suis facultatibus  
 qnq; intra dies. Hoc audito pleriq; alterius uolūtatis esse cti sū: Præsertim cum  
 per paucos Atheniēses res. p. admistraretur: cæteri Vulgus p̄miscuū: & eoz̄ ma  
 gna ex parte p̄pinq̄i essent: qui foris fuerāt capti: & p̄ metu æquū esse edictū exi  
 itimātes: Atheniēses qdē q̄ libenter exirent nō idem ubi ip̄endere piculum quod  
 aliis rati: q̄q; nō celerē succursū exspectarent. cætera uero multitudo q̄ neq; æq̄  
 bili ciuitatis iure priuarētur: & p̄ter opinionē piculo laborarentur. Itaq; iis q̄ cū  
 Brasida cōposuerāt i apto iā edictū iustū asserentibus: q̄ cernerēt uulgus quoq;   
 mutasse Sniām: nec āplius exaudire eū q̄ aderat Atheniensū ducē accepta cōditō  
 est: in itaq; cōuenrio. Atq; hūc imōm Vrbs tradita. Eodē die circa uespū Thu  
 cydides cū nauibus ad Eiona appulsus est: Amphipoli tenente iam Brasida: & no  
 cte Eionē accepit statū sub aurora: nisi naues celeriter auxilio uenissent occupan  
 dā. Secundū hæc Thucydides qdem res ap̄d Eionē ordinabat: ut & statū si Brasi  
 das iuaderet: & mox eos qui de lupioribus trāsire ex foedere uellent tuto possent  
 excipere. Ille autē repente multis cū nauigiis secundo flumie ad Eionem uectus:  
 si forte p̄mōtorio qd a muris excurrit occupato: flumis hostis potiretur. Qui et  
 a terra Eionem cū temptasset utriq; pariter est repulsus: ob idq; ad res Amphi  
 politanas ordinādas se tulit: & ad eū defecit Myrcinus Ciuitas Hedonensis pit  
 tæco Hedonogꝝ Regē a liberis zoaxis & uxore Brauræ iterfecto. Nec multo post  
 Gapselus & Oesyna quæ sū Thasiogꝝ colōiæ pdicca hæc trāsige. cū statū post  
 captā urbē affuisset: Amissa atheniēses āhipoli igenti metu tenebātur: p̄serti  
 q̄ hæc ciuitas eis utilis erat: tū p̄uētū materiæ quæ ad ædificādas naues expor  
 tabatur pecuniæq;: tū q̄ aduersus locios suos ad Strymonem usq; deducuntibus  
 Theffalis trāsitus lacedæmōis erat. Quibus nisi potentē tenentibus pp̄ igens sa  
 ne fluīs i superioribus stagnū: haud quāq; liceret accedere triremibus Atheniensī  
 bus ad Eionē excubātibus. Tūc autē Atheniēses hæc facilia factū existimātibus  
 & ne deficerēt socii uerebātur. Nā Brasidas cū i cæteris modestum se p̄bebat: tū  
 uero ubiq; p̄dicabat se ad liberādā græciā esse missū. Quod audiētes quæ Arhe  
 niensibus parebant ciuitates & āhipoli ab eo captā: & q̄lem se q̄q; mitem exhiberet  
 uexementissime ad res nouandās incitabantur. atq; ad eum clam missis  
 Caduceatoribus accedere iubebant: pro se quiq; ad illum primi deficere uolen  
 tes: quippe rati nō timendum sibi tandiu destitutis Atheniensū subsidio: quātū  
 postea constitit plus affectione ceca iudicantes quam certa prouidentia assueti  
 homines quod maxime affectant: id spei inconsideratæ p̄mittere qd nō affectat  
 id principi rationi committere. Augebatur præterea eis fiducia neminem



aduersus ipsos auxilio uetuz:q recentem in Boetia Atheniēses Calamitatē ac-  
cepissent. Brasida quoq; alliciere nec uera referere nō esse ausos cōgredi Atheniē  
ses apud Nisæā secū soluis exercitū hēnte. Ideo ante oīa Voluptatē i p̄sentiaz ca-  
piebāt: & quā tūc primū lacedæmōii cōstituerāt: ea loca tēprare ipsi nauare illis  
operam omī rōe parati erāt. Quæ sentientes Athenienses p̄sidia ut in t̄pre & bre-  
ui & hyberno in urbes dimiserūt. At Brasida: e lacedæmōe mitti sibi exercitū cū  
iulisset: ipse sup Strymmonē ad cōpingēdas naues se accingebat. Vegz hęc ei a la-  
cedæmōis suppeditata nō sunt: partim iuidia primoz: prim q; malebāt suos ex  
insula recuperare atq; bellū finire. Eadē hyeme Megarenses maiorē muzē quē  
de ipsis tenuerāt Athenienses recuperatū euerterūt ad solū. Et Brasidas post cap-  
tam amphipolim i socioz exercitū quē hēbat duxit aduersus locū noīe actam:  
qui a fossa regia itrorium p̄minet: cuiusq; athos mons excelsus ad ægæum pela-  
gus terminatur: Vbi cōtinentur Vrbes sana Andrioz colonia ad ip̄am fossam:  
mare uersus qđ Euboiā spectat: & Thyfus & Cleone: & Acrothous: & Holoifixus:  
& dius quæ p̄miscuis gētibus habitatur barbaris bilinguibus & aliquātulū chal-  
cidenibus: sed p̄cipue pelagis tyrrenis qui lemnū aliquādo Athenasq; inco-  
luerūt: & bifaltico & Crestonico & Hedonibus uiculatim habitantibus. Harum  
plerazq; ad Brasidā desciuere. Vegz sama & dius qa obstiterūt eaz regionē Brasi-  
das statua illic habēs populatus est. & cū ip̄erata nō facerēt cōtinuo castra mo-  
uit aduersus Toronā Chalcidicā: quā Athenienses tenebant sollicitatus a paucis  
qbusdam Urbē tradere paratis. Et p̄fectus nocte iā circa diluculū cū exercitu cō-  
sedit ad templū Castoris & pollucis: qđ ab Vrbe tribus fere stadiis distat: ignaris  
Atheniēsisibus qui ibi p̄sidio erāt: ceterisq; oppidanis p̄ter eos qui cū illo transe-  
gerant ac uentuz nouerant: quoz aliquot qui eū clam adierant aduentū ipsius  
obseruabant. Qui ubi illū adesse senserūt admiserūt a se septē Viros nih: l habē-  
tes armoz nih gladios: tot. n. demū ex uiginti quibus negotiū datum erat ingre-  
di non timere duce lylistrato Olynthio. h per muzē ad mare uergentē introgres-  
si ac furtim conscensa altissima arce: urbis ad collem positæ p̄sidium quod illic  
erat opruncant: & portulam Canestrā um uersus per um punt. Brasidas aut ali-  
quantulum progressus cū cætero exercitu quiescebat: p̄æmissis centum peltatis:  
qui cum portæ aliquæ aperiretur: & signum quod conuenerat tolleretur primi  
irruerent. Et si quidem aduentante tēpore mirabundī ad Urbem paulatim  
apropinquabant. Intus aut Toronæi illi qui cum iis qui itroierant p̄parabāt:  
ut & Urbem occuparent: & porte apud fogz difracto ueste ipsis aperirentur. li-  
dem primum circumductos quosdam per portulam introducunt: ut eos q in Vr-  
be essēt nihil scientes: & a tergo & ab utroq; latere repente terrerēt. Deinde ignē  
quod signum conductū erat proferunt: & p portas fori peltatos iā cæteros accipi-  
unt. & Brasidas cōspecto qđ cōuenerat signo: excitatis suis cursu cōtendit: iden-  
tidem uociferātibus ad incutiendū iis qui itus erāt metū. Quoz alii p̄tinus ipor-  
tas iciderūt: alii i trabes qđrāgulares: quæ ad tollenda saxa muri collapsi q reficie-  
batur ate illū poitæ erāt. Brasidas igitur cū multitudie cōfesti fursū uersus ad ur-  
bis supiora cōuertitur: Volēs eā a sumo ac p̄sus occupare. Cætera itē passim dif-  
currit. In hac ciuitatis expugnatione pleriq; ois rei ignari satagebant. Qui uero  
participes fuerāt & qbus res placebat subito itroeuītibus se associāt. Atheniēses  
aut(erāt. n. armati circiter qnquagira i foro dormiētes) ubi sēterūt aliquot eoz  
inter manus illorum opruncati sunt: reliqui fuga elapsi: pars itinere pedestri:  
ps ad duas naues quæ custodias agebāt euaserūt: i lecythū p̄sidiū qđ ipi tenebāt:  
occupata arce urbis maritimæ i angustiis lsthmi positæ ad quos et cōfugerunt



Toronæorū quicūq; erāt studiosi illoꝝ. Luce orta & Vrbe p̄fus capta Brasidas iis  
Toronæis quicūq; Atheniēsis p̄fugerāt: p̄ caduceatorē edicit. Quisq; exire ue-  
lit eū tuto ad sua reuerfū mūis ciuitatis fūctūꝝ. Atheniēses uero iubet abire le-  
cytho ut quæ sit Chalcidensiū data ī hoc fide eos & ip̄oꝝ facultates incolumes  
fore. Illi negāt qdē se locū relicturos: sp̄ōderi tamē sibi postulant diei spatium ad  
mortuos tollēdos. Hic fide publica dies duos idulit. Quibus & ip̄e uicina ædifi-  
cia firmauit: & Atheniēses sua: In sup̄ cōcilio Toronæoꝝ coacto talia qdā locu-  
tus est. qualia apud illos qui erant in Acantho.

#### Oraciūcula Brasidæ ad Toronæos obliqua.

On eē æquū existimari q̄ secū de tradēda urbe trāsegerāt cæteris de-  
teriores aut p̄ditores esse: q̄ppe qui neq; pecunia p̄suasi hoc egissent:  
neq; seruitutis sed libertatis & publici cōmodi gratia: aut eos qui hu-  
ius facti participes nō extitissent rebus suis frui nō debere. Se. n. uenisse nō ad ci-  
uitatē p̄dendā aliquē ue priuatū: & iccirco edictū fecisse iis q̄ ad athenienses re-  
fugissent: q̄ nihilo deteriores censeret ob amicitia q̄ illis fuisset cū Atheniēsis;  
neq; lacedæmōioꝝ amicitia eis cū expti fuerit usū iri minorē: sed eo p̄pensiores  
ad ip̄oꝝ beniuolentiā fore: quāto ii futuri forent iustiores nūc qd̄ iexpti essent  
fuisse deterritos. Eos se hortari oēs ad se p̄parādū tāq; fideles futuros socios: eos-  
dē post hac si iā peccauerit sōtes fore: nā atē hac iustos nō fuisse. sed illos potius  
q̄bus fortioribus paruissēt: & si qd̄ aduersari fuissent ueniā dandā. Hæc dicendo  
illos hortabatur. Vbi t̄ps sp̄ōsiōis exiit lecythū aggreditur. Athenienses p̄ maris  
pax̄ ualidis & p̄ ædificiis pinas hētibus se se detentabāt: unūq; diē uī arcuerūt.  
Postero autē cū machinā hostis admoturus esset: ex q̄ ignē ī lignea p̄pugnacula ia-  
cularetur: turri lignea sup̄ ædificiū opponūt: ad eā p̄tē ad qua iā tendebat exerci-  
tus: quæq; maxie exceptura machinā putabatur: & p̄cipue expugnabilis erat. Huc  
multas āphoras aquæ atq; urnalia & saxa cōportāt multiq; mortales cōscēdunt.  
Quo onere maiore q̄ ut ferre posset ædificiū rep̄tē discissū est: ædicoq; ingenti  
fragore: eos Athenienses. q̄ comius spectabāt maiore dolore afficit q̄ metu. At ii  
qui eniūs & p̄serti remotissimi quicq; existimātes captū iā illic oppidū fugam ad  
mare & ad naues capefūt. Quos Brasidas ut uidit deseruisse p̄pugnacula: & qd̄  
acciderat aspexit: aggressus cū exercitu oppidū capit: & quoscūq; ibi nactus est ī-  
terficit. Ita athenienses relicto loco nauibus ac nauigiis ī pallenē se receperunt.  
Denūtiauerat autē uoce p̄cōis cū oppugnaturus lecythum eēt Brasidas: datūꝝ se  
trigita minas argenti ei qui prius muꝝ cōscēdisset. Veꝝ ratus nō humanitus  
sed alter expugnatōem extitisse eā pecuniā palladi (Est. n. illic eius deæ tēplum)  
donauit: & ubi lecythum euertit reparauitq;: oē ad solū dedicauit. At reliquum  
hyemis cōsumpsit: tum ea loca q̄ habebat stabiliendo tū alienis īfidiando. Qua  
hyeme exacta octauus belli ānus excessit. Ineunte autē statū uere seq̄ntis æstatis  
lacedæmōii atq; Athenienses ānuas iducias fecere: q̄ censerent Athenienses qui-  
dem Brasidā nihil āplius de ip̄is defectionē tractūꝝ: priusq; p̄ quietē reficerētur:  
simulq; ut si eis bene cederet ulterior cōuentō fieret. Lacedæmōii uero hæc ipsa  
put erat Athenienses extielcere: & laxamēto maloꝝ ac laboꝝ futuros sua sp̄ōte  
auidiōres ad agendum de recōtiliatiōe redditūꝝ captiuū ad pasciscendum ī lōgi-  
us t̄ps. Nāq; suos recuperare pluri faciebāt: & eo magis quo Brasidas magis p̄fici-  
ebat: remq; augebat: hēntes ī aīo alios cōfirmare: alios qui ex equo resisterēt tēp̄-



tare ac uincere. Igitur ab his & eorum sociis induciæ pactæ sunt: in hæc uerba

Induciæ inter Athenienses & Lacedæmonios;

Vod ad templum atq; oraculum Apollinis Pythii attinet: placet nobis: ut qui uelint nullo dolo nulloq; metu cõsulat ad prium q; ritũ: Lacedæmonii pbauerũt hæc quæ eorũq; q; aderant socii: atq; dixerũt

se Boetiis hoc atq; phocensibus quoad possent misso Caduceatore psuasuros: qd ad pecuniã dei attinet curæ fore ut fontes deprehendamus: & in eos iure & ex maiorũ legibus aãduertamus: nos uosq; & qbuscũq; aliis libuerit priã instituta seruãtibus. De his igitur placuit lacedæmoniis & eorũ sociis (si mō fœdera fiant) cũ Atheniẽsibus utrosq; i sua terra manere cõtẽtos iisq; habẽus. Lacedæmonios qdẽ i Coryphasio itra bufradẽ & Tomeũ manẽtes. Atheniẽses autẽ i cythereis neutros cũ alteris societate misceri: neq; nos cũ ipis neq; ipos nobcũ: Eos q; i Nisæa esset & i Minoa nō trãfrire iter qdẽ eã Pylis: pter Nisũ ad Neptũ delubrũ. Ab iplo autẽ delubro statĩ ad pontẽ Minoã uersus: Megarẽses quoq; ac socios nō tranfcedere uia hanc: & insulã hẽntes quã Athenienses cœperũt: neutrosq; cũ alteros ultro citroq; cõmerciũ habere. Item eis uti licere quacũq; nũc i Troezone habet: & de qbuscũq; cũ Atheniẽsibus cõuenerit: nec nō uti mari quocũq; placuerit: uel ad sua iporũ uel ad sociorũ ire. Itẽ lacedæmoniis licere & sociis nauigare nauĩ nō longa: sed alio nauigio qdẽ remis agatur: sitq; podo uesturæ duũ miliũ talentorũ. Itẽ Caduceatori atq; legatis comitibusq; quãtiscũq; si placuerit dissoluẽdi belli gratia & cõtrouerfiãz in Pelopõnesum Athenas ue euntibus: ac redeuntibus terra mariq; fœdera esse: Trãsfugas iterea nō recipi libeꝝ seruũ ue: neq; a uobis neq; a nobis. Itẽ uos cãm dicere nobis deferentibus: & nos uobis secundum instituta maiorũ i litigãdo litẽ soluĩ iudicio citra bellũ. Lacedæmoniis hæc ac sociis placita sunt. Quod si quid iis aut honestius: aut iustius esse: uobis uideatur: euntes i lacedæmonia docetote. Nihil. n. qdẽ modo iustũ dixeritis abnuet uel lacedæmonii uel socii: i: qui ibũt id spatii arbitriq; in eundo hituris: quatenus uos nobis uidebitis. Fœdera hæc ad ãnum erũt. Placuerũt populo. Acamãtibus tribus magistratum prytanẽũ gerebat. Phænippus scriba fuit. Niciades pfuit: Laches recitauit. Quod faustũ Atheniẽsibus sit iduciã fieri: put cõcesserunt lacedæmonii eorũq; socii: & spõderũt i populo iduciã esse ãnuã: quæ hodierno die incipiãt. Quar todecimo Helaphebolionis mẽsis. Hoc iterim tpre utrorũq; legatos atq; Caduceatores inuicẽ adeuntes tractare qua rõe bellũ dissoluatur: cõtionem aduocantibus imperatoribus ac pratoribus. Primũ de pace consultare Athenienses: quonã modo adeat legatio de bello soluendo: & per quã subito legatos qũtĩ aderũt spõdere apud populum: se placitis staturos ad annũ uertentem. Hæc conuentã ac placita sũt iter lacedæmoniis Atheniensesq; & utrorũq; socios. Gerastii apud lacedæmonios mensis die duodecimo: Cõuentorum auctores exstiterũt ex lacedæmonius Taurus Echetimidæ: Athenæus Periclides: Philocharidas Eryxidaidæ: Ex corinthiis æneas Ocyte Euphamidas Arystonymi. Ex Sicronis damotinus Naucratis: onasinus Megadis: ex Megarẽsibus Nicasius cecali: menecrates aphidori ex epidauriis aphias Epeidæ: ex atheniẽsibus magistratus Nicostratus diotrophis Nicias Nicerari autocles Tolmæi. Atq; hæc qdẽ iduciã pactæ sũt: & p eas assidue i colloquũ de regũ maiorũ fœderibus ueritabãt. Veg p hos dies cũ hæc frũt Sciona apud pallenã ciuitas ab Atheniẽsibus ad Brasidã defectã. Ajũt autẽ scionæ se Pallenẽses eẽ



ex pelopōneso oriundos: suosq; maiores cum a Troia nauigarent tempestate qua Achiuī usi sunt in eum locū appulso ibi confedisse. Quos cū defecissent noctu Brasidas adiit praeunte officii gratia triremē; sequēs ipse eminus actuario nauigio: ut si quod ī nauigio suo maius incidisset triremis opem ei ferret. Si uero ī aliā aequē magnā triremē non existimabat illā ī minus nauigiū directurā: sed in nauē, & se interea saluū fore cum trāsfretasset: coacto Sicionioꝝ concilio: in eā Sniam locutus est: in quā apud Acanthū ac Toronā. & hoc amplius eē istos ꝑcipua laude dignos: qui cū pallene in Isthmo sitā ab Atheniensibus occupetur Potidæam tenētibus: cūq; nihil sint aliud q̄ insulani: tamē ad libertatē ultro trāsierint: non expectans ignauiter ut sibi necessitas exprimeretur: agnoscēdi domestici boni: & esse id signū eos aliquid aliud reꝝ maximāꝝ ꝑstanti animo subdituros. Quod si ex Snia contingeret haud dubie fidelissimos lacedæmoniis amicos existimatum iri: atq; aliis in rebus honoratum. Quibus uerbis erecto animo scyonæi: & omēs pariter auditoꝝ effecti: etiā illi quibus antea res acta displicuerat cōstituerunt strenue bellum ferre. Et Brasidam cum in cæteris honeste acceperunt: tum uero & publice aurea corona redimerunt tanq̄ gratiæ liberatorē: & priuatim tenuis coronauerunt: ac ueluti Athletam frequentaruūt. Ille confestim relicto eis aliquanto præsidio retro abiit. Nec multo post eodem cum maiore exercitu transfretauit: uolens Mendam atq; Potidæam temptare: ac prius occupare: q̄ q̄ suspicabat. Athenienses tāq̄ insulæ succurrerēt. Et cū nō nihil de ꝑditione trālegisset: cū his Ciuitatibus iā re esset exerciturus: interi ad eū ueniūt cū trirēi q̄ iducias renūciarēt. ex Atheniēsis Aristonymus. ex lacedæmoniis Athenæus. Ita exercitus rursus Toronē reuersus est: & legati renunciāt Brasidæ cōuēta. Quæ quidē uni uersū Thracia socii approbauerūt aristonymus aut cætera anuere: Scyonios tamē negare in scøderibus fore: quos ex dieꝝ supputacōe sciebat post initas inducias defecisse. Brasidas cōtra multis uerbis affirmare atēa defecisse: nec se urbem uelle tradere. Quæ ubi aristonymus Athenis retulit: ꝑtinus Athenienses in expedito fuerunt Scyone bellum inferendi. Sed lacedæmonii missa legatione dicere eos foedera ꝑuaricari: & se pro Ciuitate intercessuros fidem Brasidæ habentes: paratosq; iudicio disceptare. Illi nolle iudicio periclitari: sed primo quoq; tempore cum exercitu abire irati: si qui in insulis iam sunt ab ipsis desciscendū censeant: in utili sibi lacedæmoniōꝝ terrestri potentia cōfisi. Constabat tamē re uera defectionem fuisse qua ius suum tutabantur Athenienses. Quippe duobus diebus posterius a Scyoniiis descitum est. Itaq; facto in Sniam Cleonis decreto de Scyoniiis capiendis interimendisq; cætera omittentes ad hoc se se præparabant. Atq; iterea ab eis Menda defecit: Ciuitas ī pallena Eritreōꝝ colonia: quā & ipsam Brasidas recepit: non existimans se iniuste agere quia per inducias aperte defecisset. Nam erāt quæ inuicem Atheniensibus crimini daret & scøderum ruptoribus. Quo magis Mendenses fuere audaces: tum cognita Brasidæ propensā Snia: tum sumpta ex Scyoniiis coniectura: quos non prodidisset: tum q̄ eis pauci cum adessent conscii: & ii tunc cunctarentur non tamen ommississent: sed cum sibi ipsis timerent ne patefierent: tamen eos qui multi erant præter opini onem superauissent. Hæc cum protinus Athenienses acceperunt multo magis irritati se aduersus utrunque Ciuitatem instruebant: quorum classis aduentum expectans: Brasidas liberos Vxoresque Scyoniorum ac Mendensium subduxit in Chalcidicam Olynthum: cum præsidio quingentorum Peloponnesium totidemque peltatorum: Chalcidensium profecto omnium Polydamida. Et isti quidem tanq̄ propediem



uenturis Atheniensibus: recte sane inter se cōmuniter res admistrabant. Brasidas aut̄ interea pariter ac perdiccas rursus aduersus Arribæū tendunt ī lyncium hic quas hēbat copias ducens Macedonum & incolarū græcorū. Ille præter suas Pelopōnensium reliq̄as: Chalcidenses Acanthios: & ex aliis populis p̄ cuiuscq; magnitudie in sūma græcorū armatorū fere Tria milia eq̄tes omnes qui sequebant̄: Macedonū cum Chalcidensibus circiter mille alia barbarorū manus permulta. Ingressi regionē Arribæi cū lyncestas ex aduerso castra metatos iueissēt: & ipsi castra ponūt. Cūq; pedites collē e regiōe suū utrinq; hērent: & campū q̄ interiacebat eq̄tes p̄cursarent: pugna iter eos primū eq̄stris cōmissa est. Deīde Brasidas & Perdiccas cū lynceste pedites cū equibus e colle priores p̄cessissent: parati ad præliū ediuerso p̄ductis & ipsi copiis cōfluxerūt. lyncestæ ī fugā uersi sūt: multi iterempti: cæteri fugiēdo altiora adepti: q̄euerūt. Post hæc trophæo erecto biduum triduūq; substiterūt: opperietes hillyrios q̄ ap̄dicca mercede cōducti uēturi erāt. Veḡ Perdiccas nō sublidere āplius uolebat: sed aduersus Arribæi oppida p̄gredi. Brasidas aut̄ respiciēs ad Mendā ne qd̄ pateretur: si prius appellerēt Atheniēs: & q̄ hillyriū nō aderāt non ad p̄grediendū: sed ad regrediendū potius animatus erat: & cum ii inter se altercarētur: nunciatum est Hillyrios Perdicca prodito cū Arribæo eē: Ex quo utriq; uidebatur obilloz̄ metum hoīum bellicosoz̄ esse ab eundū. Cūq; propter contentionem nihil esset constitutū quonā tendere oporteret: interueniente noctē macedones barbaroz̄q; multitudo: subito timore percussī: id qd̄ in magnis exercitiis fieri consueuit: in certis causis q̄ putarent plures aduentare q̄ ueniebant: tantūq; nondū adesse in repentinam fugam se dantes domum reuenterunt: & Perdiccam a principio ignare rei ut rescuiuit coegerūt: ante q̄ Brasidā īspiceret: p̄cul. n. iane alter ab altero castra hēbant: illic discedere Brasidas primo diluculo postq̄ accepit: & abisse Macedones & Hillyrios atq; Arribæum iuasuros: quadrato ip̄e agmie leui armatura ī mediū accepta cōstituerat abscedere: dispositisq; si qua iuadaretur iunioribus excurforibus: cū delecta ip̄se trecetoz̄ manu ī aio hēbat: ut postreus discederet resistēdo primis q̄busq; hostiū se se offerētibus: & priusq; illi aduentarent: ut ī breui milites suos adhortatus est.

Oratio Brasidæ ad Milites.

Isi ego suspicarer Viri Pelopōnēses terrore p̄cussos: qd̄ derelictus sum: qd̄ q̄ barbari & ii permulti in nos tendūt: non ita uos hortarer pariter ac docerem. Nūc qd̄ ad desertionē nostroz̄ & ad hostium multitudinē attinet: quæ maxima sunt uos breui admonitione & hortatione p̄suadere conabor. Conuenit. n. uobis ī rebus bellicis strenuos esse: non pp̄ p̄sentiam sociorum semp: sed uirtutis pp̄rie causa: neq; alioz̄ multitudine terreri. Quippe qui nō ex eiusmodi re. p. ortum ducitis: in quibus nō præsūt paucis multis: sed potius pluribus pauci: nullo alio adepti potentia q̄ uicendo ī præliis. Barbaros aut̄ quos nūc ī experti formidatis scire debetis: & ex illis contra quos pro Macedonibus pugnauistis: ex iis quæ ego partim cōiectura: partim fama intelligo: nō asperos fore. Quæcūq; n. re uera sūt ībecilla: sed putatur ualida: cū de ip̄is documētū ueritatis accesserit: audaciores aduersarios reddūt. Quibus autem aliquod utiq; bonum adest: si quis id non præuiderit hic in eos ferocior fertur. Isti uero quod tardi sūt ī ueniēdo terrori sūt hoībus ip̄itis: ut pote aspectu multitudis horrendi: & uociferatōis magnitudine terribiles: & inanis illa elatoz̄ armoz̄ crepitatio



speciem minage habet: sed iidem in conferendis manibus aduersus eos qui ista sustinent non tales existunt: Neq; n. pudet eos quæ admōm nos lacedæmonios: cum ordinem nullū habeant locum deserere dum superantur: quoq; fuga eadē quā aggressio honestis gloriā habet: ac pro irreprehensibili re ac forti existimatur: & cum pugna rege domina sit: præcipueq; si cui præbeat cū decore cām conferuandæ salutis: tutius ducunt citra suū periculū terretacere nos: q̄ nobiscum uenire ad manus: id qđ ante q̄ nunc factitauerūt. A quibus quicqđ asperitatis impendat. Cernitis re quidē modicum: aspectu aut̄ & auditu ferox. Eos cum īfesti uenient uos sustinētes: & cum tempus erit cum decore & ordine: rursus uos subducentes intutū propere abibitis: cognituri in reliquū tempus huiusmōi turbas: iis qui priuam impetum exceperit ostentare robur: minabundas eminus ac cūctabundas easdem: si accesseris cominusq; constiteris strenuitatē celeriter ī id ut ruti sint demonstrare. Talibus hortatus Brasidas copias subducebat. Quo uiso Barbari multa uociferatione ac tumultu ingruerant: eum fugere opinates præuentuq; se interfekturos. Sed cum excursores quacūq; illi incidebant obfisterēt: & ipse cum delecta manu inuadentes sustineret: ita præter opinionem aduertus primum impetum resisterunt: & deinceps excipiēdo eos propulsarunt: se se cū ab illis cessaretur subtrahentes. Ac cum in spatiosum uentum est locum a græcis qui cum Brasida erant iam procul aberant barbari: quæ pars relicta erat: ut hos in secuta cū ipsis cōfereret manus. Nam cæteri cursu cōtenderant infugiētes Macedones: quoq; ut in quēq; incidebāt trucidauerūt. Iidem angusto in regionem Arribæi inter duos colles ingressu occupato: sciētes non aliam esse Brasidæ ad redeundū uia iam aduētantem illū ad ambiguū uia circūfistunt tanq̄ capturi. At iste re cognita p̄cipit iis qui secū erant trecentis: ut in eū quē magis suspicabatur captum iri collē tendētes q̄ possent: p̄ se q; q; celerrimo cursu sine ordine conarētur extrudere barbaros iam cōtra ueniētes: priusq; maiori illoq; accedente multitudie ibi cōcluderetur. Ita Brasidiani eos qui in colle erant aggressi impetu superant: & reliquus exercitus eodem facilius concessit. Nam barbari facta illic suoq; fuga deterriti: & q; hos ad fines esse iāq; euasisse arbitrarētur: nō sūt ulterius persecuti. Brasidas aut̄ ubi editiora adeptus est: tutius iter faciēs peruenit eodem die Arnissam primū quæ erat ditionis Perdiccæ: Vbi milites Macedonibus q; priores abissent irati: ut in queq; incidebat inter eundū: uel iuga boum uel Vasa quæ Macedonibus deciderāt: qualia credibile est ī nocturno & trepido discessu cōtingere: iuga quidē soluentes conciderunt: uasa uero sibi uendicarunt. Atque hinc primum Perdiccas Brasidam sibi hostem esse existimauit: & postea iudicio Pelopōnesium in Atheniēses nō consuetū odium gessit: sed cum e grauiissimis calamitatibus emerisset: dedit operam ut quoquomodo q̄ primum cum Atheniēsis conueniret: & a lacedæmoniis dissociaretur. Brasidas ex Macedonia reuerfus Toronam offendit: Athenienses iam Mendam tenentes: & quia inualidū se ad expellendos iam hostes si in pallenam trāsiret arbitrabatur: ibi subsedit ad Urbis præsidium. Nam per id tempus Athenienses exierant auxilio iis: qui apud lyncum erant contra Mendam & Scionam: quemadmodum instructi erant quinquaginta cum nauibus: quarum decem erant Chiæ ferentibus mille armatos suorum populariū: sagittarios sexcētos Thracum mercenariorum mille: aliosq; illic sociorum peltatos: Nicia Nicerati & Nicostrato diitrephis ducibus. Cum qua Classe ex Potidæa profecti: cum iuxta neptuni tēplum tenuissent aduersus Mendenses iere. Illi & Scioniog; auxiliares recenti cum pelopōnesium præsidio:



omnes armati numero septingenti Polydamida duce extra urbem castra habebant super turum collem. Eo Nicias tramitibus quibusdam euadere cum temptasset: habens secum Methonensium leuiter armatos centum viginti Atheniensium armatorum delectos sexaginta cum omnibus sagitariis: illos ab ipsis uulneratus sumouere non potuit. Nicostratus alio longiore itinere cum omni reliquo exercitu aggressus in priuum collem: eo perturbatis uenit: ut pax abfuerit qui totus Atheniensium exercitus uiceret. Et cum eo die mendenses sociique dedere: recusarent: digressi Athenienses castra metati sunt: atque isecuta nocte Mendenses in urbem concesserunt. Postero die Athenienses oratione Scione praeteruerti eius suburbana ceperunt: et agrum quanta ea fuit die populati sunt nemine obuia predeunte. Erat enim nihil seditionis intra urbem: Et cum proxima nocte treceti illi scionum domum abisset. Postridie Nicias cum dimidio copiarum progressus ad fines Scionum regionem uastauit: et Nicostratus pater cum reliquis urbem obsedit a superioribus portis: qua itur Potidaea. Polydamidas ab hac parte Mendensibus auxiliariibusque intra murum arma posita erat: eos tanquam ad pugnam instruebat: Et cum ad exeundum Medenses hortaretur: eique e populo quidam seditione contradiceret & se exiturum negaret: neque belligerare oportere: & ipse hominem ut contradicebat manu abripuisset: atque perturbasset: indignatus e uestigio populus sumptis armis tendit in Peloponenses: & in eos qui cum illis populo aduersati essent: & impetu dato uertit in fugam: tum ob repentinum certamen: tum ob metum Atheniensium quibus portae fuere praefractae. Quippe Peloponenses suspicabantur illos ab aliquo promouitum in se esse uenturos. Ita quocumque non statim e oppugnati sunt in arce confugerunt: quam ipsi iam antea tenebant. Athenienses autem iam enim Nicias erat reuersus ante urbem stabat cum omnibus copiis irrumpentes ueluti ui captam: ut quae non ex conuento apta fuisset diripiunt: ut uix eos cohibere potuerit duces ne & homines trucidarent. Post haec iussere Medenses pristino ritu rem publicam administrarent: ut de iis per se supplicium sumerent: quos esse seditionis auctores censuissent. Eos autem qui in arce erant concluderunt muro utriusque ad mare pertingenti: & in eo imposuere praesidium: potiti iis quae circa Mendam sunt aduersus scionam tendunt. Obuiam predeuntes oppidani cum Peloponensibus in difficili ante urbem tumulo confidunt: quae nisi caperet hostis urbem circuumallare non poterat. Eum Athenienses strenue aggressi detrusisque pugna qui occurrerunt castra ponunt trophaeum statuunt: oppidum concludere parant. Nec multo post cum in eo iam opere occuparentur auxilia: quae in arce Mendae obsidebantur: superatisque erant ad mare cum strobis noctu abierunt. Quorum plerique fugientes per hostium castra obsidentium Scionam intrauerunt. Ea circuumallata praedicas per Caduceatores cum Atheniensium ducibus foedus inuit odio Brasidae contracto: ob reditum ex lynco iam tum statim rem transigere orsus. Etenim comparata apud Thessalos externorum manu: quorum primoribus semper fuerat usus simul Nicia. Postquam iter eos conuenit iubent ut aliquid in ligno per Atheniensium tutela faceret simul sua sponte: quod nollet amplius in suam regionem uenire Peloponenses: prohibuit Ischagoram Lacedaemonium: is namque tunc exercitum terrestri itinere deducturus ad Brasidam erat: ne cum copiis impedimentisque transiret: ita ut ne Thessalos quidem illi temptarent. Ipse tamen Ischagoras & Amenas & Aristeus ad Brasidam puenerunt a Lacedaemoniis missi: ad res inspicundas: e ductis e Sparta secum adolescentulis cum leges id uerarent: qui Ciuitatibus praeficerent: ne ea res quibuscumque committeretur. Et praefecerunt Amphipoli Clearidam Cleonymi: Torone Telidam Hegelandri. Eadem aestate Thebani muros Thespiensium crimini dantes: quod sentirent cum Atheniensibus

k



diruerūt id qđ semp qđe uoluerāt: sed tñc facilius fuit quoniā i pugna cū Atheniēſibus cōmiſſa omnis eoz iuuentutis flos erat extinctus: Tēplū quoq; iunōis eadē æſtate apud argos deſlagrauit: Chrylide ſacerdote cū ardētē quādā Lucernā corōis appoſuiſſet: illic ita ſoporata ut incenſa oīa atq; ſlagrātia nō ſentiret: pp quod Argiuos uerita p̄rinus i philuntē nocte cōfugit. Argiui ex lege quæ apud eos ē p̄mulgata: aliam iſtituere ſacerdotē noīe phaenidē: cū octo ānos huius belli. Chryſis p̄ſuiſſet & dimidiatū quādo p̄fugit. Et Sciōa iā extremo æſtatis undiq; maris cōcluſa ē. qbus i poſito Atheniēſes p̄ſidio: cū cætero exercitu abierūt. Iniequēs hyemis apđ Atheniēſes atq; Lacedæmōios geta māſit: pp i ducias. Māri nāi uero ac Tegeatæ cū ſuis utriq; ſociis apđ laodicū terre Oreſtidis cōſixerūt: āceptq; uictoria exitit. Nā altero utriq; cornu i fugā uerſo trophæa fixerūt: ad delphos ſpolia miſerūt cū multis utriq; ceſis adhuc dubio Marte pugnātes nox diremiſſet. Tegeatæ illic p noctātes ſtatī trophæū excitarūt: Mantīæi cū i Bucolionē diſceſſiſſent idē poſterius e regiōe fecerūt: Exitu eiūsdē hyemis appetente uere Braſidas potidæā tēptauit. Noctū. n. ad iēs ſcalas admouit: haſtenuſq; hoſtē latuit. Nā titinabulo allato: ſic i caſſū ante ipſius p̄ditoris reditū admoræ ſūt ſcalæ: & cū ſtatī ſeſiſſet hoſtis Braſidas priuſq; accederet: raptī retro reduxit exercitū: Luce nō expectata. Et hyēs exiuit ānuſq; nōus belli q; Thucydides cōſcripſit

THUCYDIDIS ATHENIENSIS HISTORICI LIBER Q VARTVS  
FINIT EIVSDEM Q VINTVS INCHOAT

N SEQ ENTI æſtate foederū ānua dies q ad Pythia uſq; p̄ceſſerat exit: Per quas i ducias Atheniēſes e Delo delios ſūmouerūt: rati illos ex uetulta quādā cā nō eſſe caſtos ad ſacra faciēda: & hoc ſibi reſtare expiatiōis de qua ſuperius a me cōmemoratū ē: quaſi ſublatis deſūctoz monumētis id rite faciētes. Delii uero ad ramytteū i Aſia ut quiſq; adhibat eis locū dāte Pharnace icoluerunt. Cleon poſt exactas inducias cū triginta nauibus ducens peditum urbanoz mille & ducentos armatos: cū equitibus trecentis ac ſocioz pluribus i puinciā Thraciæ cū ad hoc Atheniēſes i duxiſſet traiecit. Et cū Scioniā primū tenuiſſet iā expugnatā: ſumptis illinc p̄ſidiariis armatis i portū Colophonioz nauigauit: nō ad modum ab urbe Toronæa diſtātē. Vbi certior factus a tranſfugis neq; Braſidā intus eē: & qui eſſēt impares fore: ad reſiſtendū terreſtri itinere ad urbē tēdit. & decē nauibus ad circueūdo portū dimiſſis: ante oīa p̄git ad munimēta: quæ Braſidas urbi circūdederat uolens icludere ſuburbana: & diruto ueteri muro unā efficere urbē: ad ortis ea Athenienſibus: Paſitelidas Lacedæmonius dux cū eo quod aderat p̄ſidio ſuccurrēs reſiſtebat. Sed cum repelleretur & p̄terea timeret ne ue naues quæ circūmiſſæ erāt circūito portu deſertā urbē occuparēt ne ue in muro q expugnabat: iſpe capereſ: Eo relicto ad urbem curſu contēdit. Verū & Atheniēſes Claſſici nauibus egreſſi: urbem priores receperūt: & iſecutus cū uociferatiōe peditatus qua ſubrutus uetus murus erat: irrupit. ac Lacedæmōioz Toronæozq; alios q repugnabāt ſtatim iteremerūt: alios uiuos ceperūt iter quos & Paſitelidā ducē. Braſidas aut Turonū ille qđe ad ſuccurrendū p̄fectus ē: ſed i uia certior de expugnatione factus rediit p̄uēturus hoſtem: niſi quadraginta ferme ſtadiis ſeriox fuiſſet: Cleon atq; Atheniēſes trophæa duo ere-



xerūt: unū āte portū alterū āte muros: uxoribusq; ac liberis Toronæoz; in fer  
 uicitē areptis: ipos atq; Lacedæmōios: & si qs alius Chalcidēsiū aderat: cūctos  
 ad septigētos numero Athenas miserūt. Quoꝝ Lacedæmōii ex foederibus po  
 stea initis remissi sūt: cæteri ab Olyntiis accepti: totidē uiris pmutati. Per idē tē  
 pus & Boetii panactū murū in cōfinitis q erat Atheniēsium pditione ceperunt.  
 Et Cleon iposito præsidio Toronæ pfectus Athon ppe ad Amphipolim usq;  
 p nauigauit: & pheax erasiterati filius cū duobus collegis ab Atheniēsibus p le  
 gato missus in Italiā atq; Sicilia duabus cū nauibus transmisit. Nā Leōtini Athe  
 nienibus e Sicilia reuersis: post cōuentionē cū multis i Ciuitatē ascripserunt  
 & plebs agrū uiritim diuidere hēret in aīo: id sentientes ii qui potētes erāt Syra  
 cusanis accitis plebē eiecere: & ea passim errabūda dedentes se Syracusanis ur  
 bemq; deserentes ac desolantes hitacula Syracusas ut Ciues cōmigrarūt. Quoꝝ  
 non nulli displicente sibi facto: relictis Syraculis locū quēdā urbis suæ noīe pho  
 ces capere: & aldon i Leontino agro ualidum noīe Bricinias ad quos permulti  
 exulātis plebis se cōtulerūt. Et p muris stātes belli gerebātur: Hoc cū audissent  
 Atheniēses phæacē miserūt: si quo mō psuasus luis q ibi erāt sociis: & aliis si pos  
 set Siciliensibus cōmuniter tāq; aduersus pficiscētē Syracusanoz; potētiā sūptis  
 armis liberarēt populū Leōtrinū: pheax ubi aduēit i ductis Camariæis atq; Acra  
 gantinis quia apud Gelam res ei e contrario eueniebat ad ceteros nō perrexit: i  
 telligens haud quāq; se illos persuasurum: sed rediens per Siculos Carinam & in  
 trāsitū Bricinias ueniēs adhortatusq; discessit. Is tamē & cū i Siciliam trāsmisit:  
 & rursus cū rediit apud Italiā cum non nullis Ciuitatibus de amicitia Athenien  
 siū sermonē habuit: atq; cum Mamertinis apud locros agentibus quo relegati  
 erāt: cum post Siciliēsium pacificationē orta inter Mamertinos seditiōe: ab ad  
 uerla factiōe accitis locrēsis eieci essēt: factaq; aliquādiu Messana locrensiū.  
 Hos itaq; phæax illuc receptus nihil læsit: quia cum locrēsisbus trāsegerat Athe  
 nienliū noīe Soli. n. omniū socioz; in reconciliatiōe Siciliensium foedus abnue  
 rāt cū Atheniensibus: ne tū quidem amissuri: nisi bello aduersus Itones & Me  
 læos occupati fuissent: finitimos suos atq; coloniā. Et phæax quidem aliquāto  
 posterius Athenas rediit. Cleon autē soluēs a Torona Amphipolim uersus Stagi  
 rum ab Eone pfectus inuadit Andrioz; & Galepsum Thasiōrū coloniā: sed il  
 la nō expugnata hanc expugnat: missiq; ad Perdiccam legatis: ut cum copiis ex  
 iure societatis ad te ueniret: missis itē aliis in Thraciā ad Pollem adomātōz; Re  
 gem: q q plurima Thraces mercede cōduxerat: ipse apud Eonē subsedit hos ex  
 pectās. Hæc Brasidas cū accepisset & ipse isedit e regione Cerdyliū q ē locus Ar  
 giliōrū transflumen editus: haud sane distās ab Amphipoli: Vnde omnia subii  
 ciebantur oculis: adeo ut ne lateret quidem: Cleon id quod facturus expectabat  
 prodiens cum exercitu: ut aduersus Amphipolim ascēderet: hostiles copias præ  
 suis præsentibus contemnens: instruxerat autē Brasidas Thracum mercede cōdu  
 ctos mille quingentos: & Edones quos omnes euocarat peltatos atq; Equites ha  
 bens Myrciniōz; & Chalcidensium: præter eos quos apud Amphipolim peltatos  
 mille in summa ad duo milia peditum armata & Equites græcoꝝ trecentos.  
 Hos cum hēret cerdylium cū mille quingentis insedit: cæteris intra Amphipoli  
 cū Clearida instructis. Cleon tantisper octiuam: tenuit dum id quod Brasidas ex  
 pectabat facere coactus est. Nam ægre Milites ferebāt mansionem: reputabātq;  
 quātæ imperitiæ atq; ignauitæ duci suo esset cum Brasida tantæ peritiæ atq; au  
 dacitæ uiro. Ad hæc inuiti domo cum eo uenerāt. Hanc mufationē gliscere cū  
 k ii



aiaduere Cleon: nolens ipsos q̄ in eodem desideret loco: grauari contractos educit: usus eadem ratione qua apud pylum qua quia p̄pere cesserat aliquid se sapere opinabatur. Et enim neminem sperabat ad pugna dum sibi obuiam exiturum qui potius ad inspiciendum locum se se dixit ascendere: maiorem tamen apparatus expectabat: non ut tuto si ad hoc cogeretur pugnaturus superaturusq;: sed ut circumdato exercitu urbem expugnaturus. Cum uenisset: & ualido in colla ante Amphipoli exercitum collocasset ipse contemplantur Strymonis stagnatione: & urbis situ Thraciam uersus quemadmodum se haberet: existimans sibi quoadocumq; liberet abcedere licere: absq; certamine. Et enim nemo neq; super muros conspiciabatur: neq; egredi portis qua & clausa oes erant. Adeo sibi peccasse uidebatur quod etiam cum machinis non uenisset posse. n. urbem q̄ deferta esset capi. Brasidas simulac Athenienses mouisse cognouit: & ipse descendens ecerdylia Amphipolim intrat: nullaq; eruptionem nullaq; instruendi agminis aduersus Athenienses significatione facit: diffusis copiis suis quas impares hosti putabat: non numero: nam p̄pe modum pares erant: sed ornatu. Nam in ea expeditione militabat Atheniensium flos: & lemnioq; Imbriogq; robur: Itaq; artem aggressurus adhiber: q̄ uidelicet si numerum suorum & quantum necessarium erat armatorum ostendisset: haud arbitratur magis proficere: q̄ si improuisus esset ac uere contemptus. Igitur delectis ibi armatis centum quinquaginta: ac traditis Clearida ceteris: constituit adoriri priusq; abiret Athenienses: ratus non perinde illos si disclusi fuissent recepturos: si qua sibi superueniret auxilia. Verum milites adhortari consueumq; suum apire uolens: aduocatis oibus in hunc modum differuit.

#### Oratio Brasidae ad Milites.

Iri Peloponneses quoniam ex ea terra profecti uos qua p̄p generositate libera sepe extitit: & quia Dores cum Ionis dimicaturi estis: quorum superiores esse consueuistis: satis erit paucis rem aperire. Docebo uos quoniam modo irruptionem facere destino: ne q̄ cum paucis non cum uniuersis mihi piclitandum duco: uobis imbecillitatem uirium interpretatibus formidinem praestet. Hostis enim quantum conicio contemptu nostri: quos non putat in se ad pugnam p̄gressuros: locum conscendit: & nunc ad spectaculum conuersus nullo ordine securus agit. Qua peccata hostium quisq; optime aiaduere: & pro suis etiam uiribus aggreditur: non id faciens ex aperto & instructo contra agmine magisq; ex praesenti oportunitate huic plerumq; foeliciter succedit. Atq; haec belli furta honestissimam gloriam optinet: per qua praecipue quis hostem fallens summo amicos afficiat comodo. Ergo dum imparati adhuc confidunt dumq; abeundi potiusq; manendi quantum mihi uidetur animus habent: in hoc eorum ancipiti consilio priusq; sententiam componant. Ego cum his quos habeo occupabo in medio eorum agmen si potero icurras & irruas. Tu Clearida mox ubi me iam insiluisse conspexeris atq; terrere illos conicies: tunc uero patefactis repente portis p̄deas cum istis qui tecum sunt Amphipolitanis ac sociis annitereq; qui festinatissime te imiscere. Sic enim spero praecipue eos territum iri: quoniam terribiliores sunt hosti qui interueniunt pugnae quam ipsi pugnantes. Et quod ad te attinet: ut spartiatam decet uirum te egregium presta: & cum uos socii strenue sequamini: existimantes id demum esse bene bellare ut uelis: ut erubescas ut ducibus pareas: atq; hodierno die fore: ut aut liberi existatis si strenue gesseritis socii Lacedaemoniog; uocitemini: aut



Atheniensiū serui: duriore ēt q̄ pertulistis seruitute. cæterisq̄ græcis quo minus li-  
 beri fiāt impedimento sitis. si etiā optime rem gesseritis sine captiuis tamen ac-  
 cede hostiū. Sed neq̄ uos instrenui sitis: cū sciatis quantis de rebus certamē est:  
 & ego ostendā me non magis posse alios adhortari eminus: q̄ grauius ipse co-  
 minus agere. Hactenus locutus Brasidas: tum se se ad exercitum præparauit: tū  
 alios cū Clearida ad portas quæ i Thracēs uocantur: & quēadmodū dictum est  
 erumperēt collocauit. Verum quia a Cerdyllo descendens fuerat & i urbe quo  
 q̄ cōspicua rem diuinam faciens atq̄ immolās extra urbē circa templū palladis  
 conspectus: hoc Cleoni nuntiatum est. processerat autem tunc Cleō ad spectacu-  
 lum: quia & omnis hostilis exercitus iura urbem subiiciebatur oculis: & sub por-  
 tis uestigia multa equoꝝ atq̄ hominum exeuntium notabantur. Hæc cū audis-  
 set eo perrexit: atq̄ ubi rem agnouit iubet colligi uasa ad proficiscendū: q̄ scili-  
 cet nollet pugna decernere: priusq̄ sibi uenirent auxilia. q̄q̄ arbitraretur fugam  
 se ante capere posse: edicitq̄ abeuntibus ad sinistrū cornu: tāq̄ agere id solū li-  
 ceret ad Eonem se subducerēt. Verum ubi hoc lente agi uisum est: cōuerso ipse  
 dextro cornu & nuda hostibus præbens abducebat exercitū. Cum iterim Brasi-  
 das ubi oportunitatem adesse cognouit: & Atheniensiu moueri castra ad eos i-  
 quit qui secum erāt aliosq̄. Isti nos non expectāt: iudicio est motus lanceaꝝ atq̄  
 capitu i hoc quicunq̄ agunt ii haud consuerūt expectare iuadentes. Sed nūc ali-  
 quis mihi portas quas dictum est patefaciat: & p̄stanti animo q̄ celerrime irrua-  
 mus. Sub hæc per portas & eas quæ sunt super uallum perq̄ primas longi qui tū  
 erant muri egressus cursu contendit: recta uia ubi nūc per maxime ardua loci  
 euntibus trophæum uisitur. Atq̄ circa medium agmen adhortus: Atheniēs iā  
 territos & sua cōfusione iuadentes: audacia in fugam uertit: & Clearidas ubi p̄ce-  
 ptū erat cum exercitu Thracibus egressus portis infertur. Ex quo cōtigit ut ex  
 inopinato ac repentino Atheniēs utrinq̄ perturbaretur: utq̄ sinistrū eorum  
 cornu Eonem uersus: sicuti progressum erat dissipatum fugam faceret: & hoc  
 iam fugiente. Brasidas cum in dextrum ingruit uulneraretur quem cadentem:  
 cum Atheniēs non animaduertissēt: sui qui proximi stabant sublatum aspor-  
 tarunt. Eoq̄ magis dextrum Atheniensium cornu perstitit. Cleon ut primum  
 non expectādum sibi constituit statim in fuga exceptus etiā Myrcinio peltato i-  
 terfectus. Qui uero cum eo fuerant armati conuersi in hostem super tumulum  
 bis ter ue assilienti Clearidæ restiterunt: nec prius cesserunt q̄ Myrciniorū Chal-  
 cidensiuq̄ equitatus ac peltati circumsistentes: atq̄ iaculis incessentes in fugam  
 eos uertit. Ita uniuersus Atheniensiu exercitus iā diffugiens ægre uarias i mō-  
 tibus uias intendit: & quicunq̄ cæsi non sunt: aut a principio dum manus con-  
 ferūt: aut ab equitatu Calcidensium atq̄ peltatis Eoem se receperunt. Brasidas  
 cum eum sui e prælio subtraxissent in urbem perlatus adhuc spirans cognouit  
 quidem suos ille uicisse. sed multo post deficiens expirauit. Reliquus exercitus  
 cum Clearida persecutus hostem ubi rediit cæsos spoliauit trophæumq̄ erexit.  
 Post hæc uniuersi socii Brasidam sub armis comitati publice sepelierunt intra  
 urbem ante forum quod nunc est. Deinde Amphipolitani monumentum eius  
 circumstantes: tanq̄ heroi sanum dedicarunt: honores tribuerunt: certamina &  
 anniuersalia sacrificia: coloniā quoq̄ uelut deductori ascripserūt: deiectis Agno-  
 nis ædificiis: & si que ædes in illius memoriam futuræ erant: tum Brasidam libe-  
 ratorem suum extitisse arbitantes: tum ob præsentem Atheniensium metum:  
 Lacedæmoniorum societatem demerentes. Nam eoidē honores habere Agno-

k iii



nem: neq; ita ex utilitate ipsorum erat: neq; ita iocundam propter hostilitatem Atheniensium: quibus tamen mortuos reddiderunt: quorū numerus ad sexcentos fuit: hostium autem septem: quoniam nō iustum plium exitit: sed potius ex huiusmodi casu: & incusso prius metu sublatis mortuis illi domum nauigauerunt: qui cū Clearida erant rē Amphipolitanam cōstabilierunt. Per eadem tēpora sub extremum ætatis Rhamphias & Autocharidas & Epicylidas Lacedæmonii: in prouinciam quæ erat i Thracia transportarūt nongentos i supplementum armatos: & cum Heracleam quæ est in Thrachine peruenissent: quæcunq; non probe se habere uisa sunt eis constituerunt. Quibus ibidem agentibus prælium hoc gestum est: æstasq; excessit. In initio aut statim hyemis ii qui cum Rhamphias erant: ad Pyerium usq; qui est Thessaliæ mōs progressi sunt: sed inhibiti a Thessalis & præterea morte Brasidæ ad quem copias ducebant domum reuerterunt. putantes haud quāq; iam tempus esse: cum & Athenienses uicti abissent: nec ipsi idonei forent qui aliquid eorum cōficerent: quæ Brasidas animo agitalicet: cū præserti scirent quādo domo essent: Lacedæmonios fuisse propensiores ad pacem: etiam contigit ut secundum pugnam quæ ad Amphipolim gesta est: & Amphie e Thessalia regressum neutri Amplius quippiam belli attingerēt: ad pacem magis spectantes Athenienses quidem: q; calamitatem acceperant apud Delium: & paulo post rursus ad Amphipolim neq; iam firmam uirium spem habentes: ut atea qua cum foedera expectarant: meliori se futuros conditione præsentis prosperitate confisi. Præterea & reformidabant socios: ne propter ipsorum clades elati citius deficerēt: & poenitebat eos: q; post rem bene gestam ad Pylum non pacificauissent. Lacedæmonii uero q; secus atq; opinati fuissent sibi i bello successerat: cuius paucos intra annos putarant se Atheniensiu delecturos: si terram illorum depopularentur. accepta autē ad Pylum clade qualis nulla prius in Sparta: & iis qui e Pylo ac Cytheris prodibant: regionem Latrocinio infestantibus: & seruis ad hostem transeuntibus: & iis qui super erant assidue suspectis: ne quid noui sicut prius molirentur sollicitati ad præsentem statum ab iis qui fugissent. Huc accedebat q; foedera tricennalia cum Argiuis percussa in exitu erant: ne alia uolebant illi ferre: nisi terra Cynosuria sibi restitueretur. Ut putarent Argiuis se & Atheniensibus pariter impares ad belligerandum. Eo quidem magis q; non nullas habebant suspectas in Peloponneso Ciuitates: ne deficerent ad Argiuos: prout & factum est. Hæc igitur utrisq; animo uersantibus uisum est de pactionibus agendum: nec Lacedæmonii minus desiderio recipiendi captiuos ex insula: quippe qui serant cum Spartiatæ atq; primores, tū uero ipsorum propinqui. Eoq; iam inde ex quo capti fuerant transigi cœptum est. Sed Athenienses elati animo nondum uolebant æquis conditionibus finire bellū. Eisdem apud Delium clade affectos gnari Lacedæmonii tunc id magis admitturos: confestim annuas facere inducias: quibus eos oportebat coire de ampliori tempore consultaturos. Postea uero q; ad Amphipolim ab Atheniensibus male pugnatum est: & Cleon atq; Brasidas mortem oppetere: qui præcipue e diuerso paci aduersabantur. Brasidas quidem q; prospere bellaret & ob id honores assequeretur: Cleon autem q; in quiete Ciuitatis credebat se in sceleribus committendis manifestiorem fore: & minus habiturum fidei in obrectādo: multo magis hoc exoptabant: & ante omnes duo in sua utriq; Ciuitate ad principatū properantes Plistoanax Pausaniæ Lacedæmoniorum Rex: & Nicias Nicerati in re militari eorū qui tunc erat longe elatissimus: hic quidem quod i eo: in quo nihil



dum damni fecissent uolebat: opereq; precium putabat tueri foelicitatem: & cū cæteros Ciues: tum uero se laboribus in pſentiarum uacare: & nomen posteritati relinquere q; nusq; de re. p. male meritus esset: q; ita demum arbitratu con- tingere: si nihil periculi foret: & si quis se q̄ minimum fortunæ committeret: & fugam periculi pace præri. Ille autem q; ab inimicis insimulabatur de reuerſione ex Attica: & quasi ob hâc culpam ista contingerent: quotiens aliquid cladis acci- piebant a Lacedæmoniis ei semper inuidiâ fiebat. Et enim insimulabatur quod cum Aristocle fratre uatem quæ ad Delphos erat persuasisset: ut Lacedæmoniis ad petenda oracula eo missus hæc plerūq; responderet. Ioue sati semidei pro- lem ex alieno solo in suum reducere: alioquin argenteo arare uomere: Eandem quoq; aliquanto post tempore: ut Lacedæmonios hortaretur: ad se reducendū i Lyceo exulantem: propter suspicionem acceptorum munerum: ob reditum il- lum ex Attica & dimidiatas ædes templi Iouis metu Lacedæmoniorum tunc i- habitantem: unde uicesimo regni sui aſno ad se aſteq; reducendum: eiusmōi Cho- ris atq; sacrificiis quibus prosequi reges instituerunt: cum primum Lacedæmo- na condidere. Hac igitur offensu crimatione Pliſtoanax: simulq; q; existima- bat cū nihil in pace aduersi contingere: ubi Lacedæmonii suos recepissent: haud quamq; se inimicorum inuidiæ obnoxium fore: cui semper obnoxii sint neces- se ē principes in Ciuitate belli tempore: propter eius detrimenta: cōuentionem præoptabat. Eamq; per hyemē in colloquium itum est: & iam i stante Vere ap- paratus a Lacedæmoniis palam agitabatur per Ciuitates denunciatis tanq; admutiones faciendas: quo magis exaudirent Athenienses. Et ubi in conciliis multa sūt utrinq; iura allata: ita conuentum est: ut pax fieret utrisq; ea quæ bel- lo essent parata reddentibus: sed Atheniensibus Nisæam retinentibus. Nam cū Plataeam repeterent Athenienses: & eam se uicisse Thebæi negarent: nec Op- pidanis prodentibus sed deditibus. Idem de Nisæa & illum dicebant. Tunc ad- uocatis Lacedæmonii lociis pter Boerios atq; Corinthios e leoscq; & alios Me- garenſes: his enim quæ fiebant haud placebant decretoq; facto de bello finien- do: fœdus inirent: percusserūtq; cū Atheniēſibus quod Athenienses apud illos iurando comprobarunt: Fœdera fecere Atheniēſes ac Lacedæmonii cum sociis i hæc uerba: per Ciuitates rata iureiurâdo sūt habita.

#### Fœdera inter Lacedæmonios & Athenienses

Vod ad templa publica pertinet Licere quicunq; uelit tuto ire cōsu- lere cōsultores mittere more maiorum terra & mari: Phanum uero ac templum Apollinis quod est apud Delphos: ipsos uti suis legibus uectigalibus iudiciis: sua deniq; terra more priō: Esse porro fœdera annos qn- quaginta Atheniēſibus ac Lacedæmoniis & utrorūq; sociis pura & innoxia uel ter- ra uel mari. Nec licere arma iſerre detrimēti causa: neq; Lacedæmoniis neq; Athe- niensibus eorū ue sociis: ulla uel arte uel machinatiōe: si quid inter eos contro- uersia existat iure agant: & iureiurando de quibuscunq; conuentum est: reddentibus Lacedæmoniis ac sociis Amphipolim Atheniensibus: litteræ tamē Ciuitati- bus quascūq; Lacedæmonii tradiderit Atheniēſibus abire: quo libeat suis cū fa- cultatibus. Eas uero quas Aristides tributarias fecit liberarē ē: Itē nō licere Athe- niēſibus atq; sociis nocendi gratia illuc ferre arma: si tributum pendât post iſta fœdera. Sunt autē hæ Argilus, Stagirus, Acanthus, Scolus, Olynthus, Spartolus.



Nec socias eē alterutris: aut Lacedæmōiis: aut Atheniēſibus: Quod si eas iduxe-  
 rit Atheniēſes ut uelit eē sociæ licere socias facere. Nō tamē Cyuernæos: & Sa-  
 næos: & Singæos suas ipſoz urbes icolere: quēadmodū Olynthii & Acārhi. La-  
 cedæmōiis ac sociis: Panactū Athēiēſibus: & iuicē Athēiēſes Coryphaliū: illis &  
 Cythera: & Methonē: & preleū: & Atalātā: & quoscūq; Lacedæmōioꝝ captiuos  
 in carceribus: uel apđ Athenas uel alibi itra suā ditionē haberēt reddētibz: nec  
 nō eos quos expugnationē Sciōe cepiffēt: Peloponnēsiū & q̄cūq; ex sociis Lacedæ-  
 mōioꝝ apđ Scionā eēnt: & quoscūq; Brasidas eo miſſet: si quis deniq; Lacedæ-  
 mōiorū socius Athenis uel alibi ut iperū teneant in carceribus eſſet: miſſos fa-  
 cientibus Lacedæmoniis præterea ac sociis reddentibus: quoscūq; haberent  
 hunc in modum Athenienſium ſociorum ue. Quod autem ad Sciones attinet &  
 Toronæos & Sermylis & si quam aliam Ciuitatem haberent Athenienſes: con-  
 ſultaturos deq; aliis Ciuitatibus quicquid ſibi uideretur. Eoſdem iuſiurandum  
 apud Lacedæmonios eorumq; ſocios per Ciuitates iuraturos: & utroſq; alteris  
 domesticū iuſiurandum: quod apud utranq; Ciuitatem maximum eſt: quod qui-  
 dem hoc ſit. Sto his pactionibus & his ſœderibus iuſte & pure. Sit Lacedæmo-  
 niis ac sociis in hunc modum erga Athenienſes iuſiurandum. Id autem quot  
 annis renouari ab utriſq; & Titulos Lapideos erigi i Olympiis in Pythiis: i Iſth-  
 mo & Athenis intra urbem: & Lacedæmone in Amycleo: si quid autem alteru-  
 tris in mentem non uenit & si quid ratiōibus diſcuſſum æquum utriſq; uiſum  
 ſit: hoc commutari quacūq; in parte utriſq; uideatur Athenienſibus ac Lacedæ-  
 mōniis. Sub tempus ſœderum præſidebat Epphorus Pliſtolas: menſis Ar-  
 temiſii quarto ante finem die. Athenis præſidebat Alcæus menſis Elapheuo-  
 nis ſexto: ante finem die. Iurarunt autem & ſœdus percufferunt. ex Lacedæmo-  
 niis Pliſtolas. Domageſtus. Chionis. Metagenes. Acanthus. Daithus. Iſchagoras.  
 Philocharidas. Zeuxidas. Antippus. Tellis. Alcinidas. Empedias. Menas. Lâphi-  
 lus. Ex Athenienſibus Lampon. Iſthmionicus. Nicias. Laches. Euthymedus. Pro-  
 cles. Pythodorus. Agnon. Myrtilus. Thraſicles. Theogenes. Ariſtocartes. Iolcius.  
 Timocrates. Leon. Lamachus. Demoſthenes. Hæc ſœdera icta ſunt ſub extre-  
 mum hyemis: ſimul & initium Veris: ſtatim ab urbicis diōyſiis decē ſolidis an-  
 nis: & pauculis diebus a prima in Atticam incurſione: & ab huius belli princi-  
 pio. Velim autem quis mihi conſideret ad finem habendam tēpora potiuſq; aut  
 quoslibet alicubi magiſtratus aut reſenſionem aliquorum. ex aliqua dignitate  
 nominum reſ geſtas ſignificantium. Non enī exacta reſ eſt exponere quibuſnā  
 uel ieuntibus: uel gerentibus magiſtratum ut q̄cūq; geſtum eſt: ſed per æſtates &  
 hyemes diſtinguere quēadmodum feci. Vnde comperiret uim anni in duo me-  
 dia diuidēs decē æſtates & totidē hyemes habuiſſe ſuperius bellū. Lacedæmōii  
 captiuos p̄tinus qui penes ſe erāt miſſos fecerūt: nam ſortiti priorē locū erāt:  
 reddētiq; hērent: miſſerūtq; i Thraciā ad ſuā prouiciā legatos Iſchagorā & Me-  
 nam & philocharidā: ut Amphipoli traderēt Atheniēſibus: atq; alii ſœdera quē  
 admōm cōuenerat de ſingulis rata hērent. Quod tamē illi facere abnuerūt arbi-  
 trātes ea nequaq; ſibi utilia eē. Ne Clearidas qdē urbē tradidit gratificari uolēs  
 Chalcidēſibus: q̄ negaret ſe poſſe tradere iſtis iuitis. Veꝝ p̄pere ip̄e cū legatis il-  
 lic i Lacedæmonē uēit: ad ſe purgādū ſi accuſaret ab iis: q̄ cū Iſchagora fuerant  
 q̄ nō uiſſet: & p̄terea ad cognoscedū: ſi qd poſſet ſœdus imutari. Sed cū cōpi-  
 ſet id cōprobatū eē: celerit̄ rediit mittētibz cū lacedæmōiis: atq; iubētibus p̄-  
 cipue ut urbē traderet: ſin mius q̄cūq; ibi forēt Pelopōnēſes educeret. Cæterz la-



cedamōii cū apd̄ eos locii eēnt; & iussi rata hēre foedera negarēt eadē qua pri-  
 us causa se illa habituros rata: nisi aliquatenus æquiora fierent: hos non audien-  
 tes dimiserunt. ipsi cū Atheniensibus societate fecerūt: rati Argiuos qui missis  
 Ampelida & licho foedus inire recusassent: nō acres hostes sine Atheniensibus fo-  
 re: & cæteram fere Pelopōnesum quieturam: alioquin si liceret ad Atheniēses ac-  
 cessuram. Præletibus igitur Atheniensiu legatis' habitisq; colloquiis cōuentum  
 est: societasq; cum iureiurando inita hæc his legibus.

**Societas inita inter lacedæmonios & Athenienses:**

Ocii erunt lacedæmōii annos quinquaginta: q; si q; hostes agge inua-  
 serint lacedæmoniog; eisq; noxam fecerint: opem ferant. Athenien-  
 ses quocūq; modo & quantā maximam poterūt: si iidem hostes agge  
 uastauerunt: pro hoste sit illa Ciuitas lacedæmoniis & Atheniensibus: afficiat-  
 que ab utrisq; damno: & ab utrisq; pariter hoc bellum deponatur: atq; ista fiant  
 iuste & impigre & pure. Item si qui hostes terram Atheniensium ingrediantur:  
 noxamq; fecerint lacedæmonii opem ferant quocūq; mō: & quantā maximam  
 possunt. Si agge iidē uastauerit pro hoste sit illa Ciuitas lacedæmōiis & Atheniē-  
 sibus. afficiaturq; ab utrisq; dāno & ab utrisq; pariter hoc bellum deponatur. At  
 que ista fiant iuste & impigre & pure. Quod si seruitus impendeat lacedæmōiis:  
 opitulentur Athenienses omni ui quoad poterunt. Hæc autē foedera iidem qui  
 superiora utrinq; iurauerunt quotānis renouanda. Lacedæmoniis Athenas eun-  
 tibus sub dionysia. Atheniensibus lacedæmōe sub hyacinthia. Erecto apd̄ utrosq;  
 que saxeo titulo. Vno quidem lacedæmone: iuxta Apollinem in Amyclæo. Alte-  
 ro autem Athenis intra Urbem: iuxta Mineruam. Quod si quid uisum fue-  
 rit Lacedæmoniis & Atheniensibus adiiciendum tollendum ue circa societate:  
 quicqd̄ utrisq; uisum fuerit id æquū sit. Hoc iusiurandū e lacedæmoniis isti iu-  
 rauerūt: Plistoanax. Agis: Plistolas. Damagetus. Chiōis. Metagenes. Acāthus. Dai-  
 tus. Ischagoras. Philocaridas. Zeuxidas. Antippus. Alcinadas. Tellis. Empedias.  
 Menas. Laphilus. Ex Atheniensibus. Lampon. Isthmionicus. Laches. Nicias. Eu-  
 thymedus. procles. Pythodorus. Agnon. Mirtylus. Thrasycles. Theagenes. Aristo-  
 crates. loelius. Timocrates. Leon. Lamachus. Demosthenes. Hæc societas inita ē  
 non multo post foedera: & captiuos ex insula reddidere lacedæmoniis Athenien-  
 ses. Aestafq; decimi āni cepit. Quæ per decem continenter ānos primo bello ge-  
 sta: hætenus: conscripta sunt. Post foedera uero & locietatem inter lacedæmo-  
 nios atq; Athenienses decēne Post bellū initam sub Plistola lacedæmōiog; epho-  
 ro: & Alcæo Athenis præsidente. Pax fuit dūtaxat apud eos qui illa administrāt.  
 Cæterum Corinthii & quædam in Pelopōneso Ciuitates quæ acta fuerant cō-  
 cusserunt: protinusq; alia perturbatio extitit sociog; aduersus lacedæmōios: qn-  
 et lacedæmonii ipsi progressu temporis in suspitionem uenere Atheniensibus.  
 Partim ob quædam quæ ex uerbis pactionis executi non sūt atq; ad sex ānos de-  
 cēq; mēses temperatū est: quominus utrinq; mutuo terrā inuaderēt: extra illam  
 uero uæhemētissime inuicē se læserūt: p̄ induciæ nō sincerā getem. Mox coac-  
 ti rupere illa post decem annos foedera: rursus i apertum iere bellū. Hæc autē idē  
 Thucydides Atheniēsis gradatī cōscripsit: quæadmōm singula quæq; gesta sūt:  
 p̄ Aestates & hyemes eo usq; dū Atheniēsiū ipiū lacedæmōii cū sociis euerterūt:  
 ac lōgos muros & Piræa ceperūt: ad qd̄ tps̄ āni belli oēs extiterūt septē & Viginti



Quod si quis pactiōem q̄ intercessit spacio belli ascribendam non putabit: is  
 haud recte putabit. Si. n. ex rebus gestis id existimabit inueniet non esse consen-  
 taneū eam iudicari pacem: in qua neq; tradita neq; recepta sunt omnia de q̄bus  
 conuenerat. Et præter hæc in Mátinico & Epidauro atq; in alijs bellis utrinq;  
 accepte. Et nihilominus in Thracia qui socii fuerant hostes extiterunt: & Boetii  
 decédiales iducias agebát. Itaq; & ex superioris belli decénio: & ex suspectis post  
 illud iducijs: & ex ísecuto has posteriori bello. Si quis tot ános supputabit per té-  
 pora: & aliquot dieꝝ accessionem hoc solum inuēiet exitu comprobatum: ex ijs  
 quæ futura esse ex oraculis affirmabantur. Et enim memoria teneo ab incepto  
 usq; ad finitum bellum a cōpluribus prædicari solitum ter no uenis annis bellū  
 geri oportere. Quo omi t̄p̄e cū per ætatem res ego iam ítelligerem: & aium ad-  
 uerterē ut aliquid diligenter cognoscerē: contigit: ut cū priá exularē ános uigin-  
 ti: postq̄ in Amphipolim traiecissē dux Classis: cunq; rebus agendis interfueri  
 apud utrosq; nec minus p̄pter exilium apud Pelopōneses per ocium aliqd̄ eo-  
 rum reꝝ impensius nossem. Igitur controuersiam quæ post decē annos extitit: &  
 fœdeꝝ perturbationem & deinceps quēadmodū bellatum est exequar. Nam po-  
 steaq; quíuaginta annoꝝ fœdera sūt inita: & mox societates legatiōesq; quæ ex  
 Pelopōneso ad hæc accitæ fuerát: & lacedæmone discessere & alij domū abiere.  
 Corinthii ad Argos cōuersi primū uerba fecerūt cū quibusdā principibus Argi-  
 uoꝝ: quādo q̄dem lacedæmōii fœdera societateq; cū Atheniēsis fecissent an-  
 tea sibi inimicissimis: nō ob utilitatē Pelopōnesi sed ob seruitutē: oportere Argi-  
 uos cōsiderare ut salua sit res Pelopōnesis: atq; decernere quæcūq; græca ciuitas  
 suis legibus pari iure æquis conditionibus uiuens: uelit cū Argiuis societate fa-  
 cere licere: ut una quæq; ad alterius terram mutua ferat auxilia: deligere aliquot  
 homines penes quos sit imperii summa: ne res foras emanet: ne ue fiat ad po-  
 pulum mentio si ille non sit assensurus. Multos enim aiebat ad Argiuos odio la-  
 cedæmoniorum se collocaturos. Hæc cum demonstrassent Corinthii domum  
 reuerterunt. Quæ Argiui illi cum audissent: & ad magistratus atque ad populū  
 retulissent. factō decreto Argiui duodecim Viros delegerunt: cum quibus lice-  
 ret societatem facere: quisquis uellet græcorum præter Athenienses ac lacedæ-  
 monios: cum horam neutris id liceret in iussu populi Argiui: Admiserunt autē  
 hoc Argiui eo impensius: tum quod cernerent bellum sibi cum lacedæmonijs  
 futurum: quoniam fœdera cum illis in exitu erant, tum q̄ sperarent se principes  
 fore Peloponnesi. Si quidē per id tempus præcipue lacedæmonium imperium  
 male audiebat: & propter acceptas clades Contemptui erant: & inter omnes op-  
 time Argiui se habebát: qui nō sumpto cū cæteris Attico bello: q̄ cū utrisq; fœ-  
 derati essent rem Ampliauerant. Hunc itaque in modum Argiui græcorum uo-  
 luntarios in societatem recipiebant. ad quos primi Mantinæi cum socijs transie-  
 rant: lacedæmonios ueriti a quibus dum adhuc bellum cū Atheniēsis gerūt.  
 Partē quādā Archadiæ illoꝝ ditiōis auertissēt: quosq; nō credebat neglecturos:  
 q̄ ea Mantinæi potirēt. Ita dū illi cūctaf libēter ad Argiuos se cōtulerūt: Ciuita-  
 tem magnā considerantes & cū lacedæmonijs usque certamē: & statū populare  
 quēadmodū ipsi hēntē. Scđm hoꝝ defectionē reliq; Pelopōnesus gliscere cepit:  
 tanq̄ ipsi foret idem faciendum: rata plus quiddam cognouisse Mantineos q̄ ad  
 Argiuos accessissent: & simul succesens Lacedæmōiis cū ob alia: tū uero q̄ i fœ-  
 deribus. Atticis ascriptū eēt: piuriū eē q̄cūq; adiuicere tollere ue ei qd̄ utriq; Ciuita-  
 ti uisū est Lacedæmonia & Atheniēsi. Nec. n. particula Pelopōneses præcipue



turbauit: & ad suspicandum induxit: ne se uellent i seruitutē redigere lacedæmo-  
 niū cū Atheniēsis. æquū nanq; futurū fuisse: ut ea transmutatio Vniuersis so-  
 ciis ascriberetur. Ex quo perterriti multi ad Argiuos trāsierunt: ut eorū societate  
 singuli corrēt: Lacedæmoniū hūc tumulū gliscere in Pelopōnelo sentiētes: & Co-  
 rinthios illoꝝ magistros fuisse: ac foedus & ipos cū Argiuis pculuros: mittunt  
 Corinthū legationē uolentes qđ futurū erat præuenire exposulatū: qđ illi eēt  
 totius rei caput periuri ēt futuri: si ab ipsoꝝ ad Argiuoꝝ societate deficerent.  
 lam nūc quoq; iniuriū qui foedera cū Atheniensibus nō cōprobarent: cū dicatur  
 in iis id ualere quicqđ maior socioꝝ pars decreuerit. nisi qđ uel deoꝝ uel homi-  
 nū impedimentum intercesserit. Corinthii uero adhibitis sociis prius. n. eos aduo-  
 cauerāt: quicūq; & ipsi foedera nō admisissent: cōtradicere lacedæmoniis nō tamē  
 ppalam ostendētes: ubi sibi facta esset iniuria: quia neq; ipsis recupassēt ab Athe-  
 niēsis: Sellū neq; Anctoriū: & si quid aliud arbitrabatur amisisse: prætere  
 tantū se deserturos nō esse eos qui forent in Thracia: iure enim iurando suā illis  
 priuatim fidem dedisse semel: cum primū Vna cum Potidæatibus rebellarunt:  
 & læpius postea negare itaq; se foederi fragos eis esse: si ipsoꝝ cū Atheniensibus  
 societatem respuerent: Cum. n. deoꝝ fidem iurauerint illis in Thracia periuros  
 se fore: si prodant: dictum aut illic esse: nisi dii aut heroes forent impedimento:  
 & uideri sibi hoc diuinum impedimentum esse: & de ueteri quidem iure iurādo  
 hætenus responderunt. Quod aut ad Argiuam societatem attrineret se habito  
 cum amicis consilio quicquid iusti fuerit facturos: & lacedæmonii quidem Le-  
 gati domum abierunt. Corinthii uero Argiuoꝝ legatis qui etiā aderant: iuben-  
 tes societatem inire: ipsos nec differe edicunt: ut sibi præsto sint proximo conci-  
 lio. Aduenit quoq; mox Eleoꝝ legatio: & primum inuit cum Corinthiis societa-  
 tem: Deinde illic Argos petentes quæ admōm per edictum est: cum Argiuis idem  
 fecit. Inensi nanque Elei lacedæmoniiis erāt propter lepreum. Nam bello quod  
 lepreatæ cum Arcadibus gesserunt: acciti a lepreatis Elei auxilium mercede di-  
 midiatorum fructuum terræ: cum bellum soluissent: imposuerant ipsis leprea-  
 tis qui solum tollerent annum talentum Olympio Ioui pendendum. Quod il-  
 li cum ad bellum usque Atticum pendissent Postmodum destierunt causari  
 bellum: & dum ab Eleis cogerentur ad lacedæmonios recurrerunt. Commissa  
 illis causa suspicati Elei non equos futuros iudices: ommissa disceptatione solum  
 lepreatarum depopulati sunt. Nihilo tamen minus Lacedæmonii pronuntiarūt  
 liberos esse lepreatas & Eleos agere iniuste: & quia Elei iudicio non stabant ar-  
 matum præsidium in lepreum miserunt. Isti existimantes Urbem quæ a se defe-  
 cisset lacedæmonios recepisse: prolata pactioe qua dicebatur que quis moto  
 Attico bello teneret: eadem retinendo prodiret in bellum: tanq̄ ipsi ius suum nō  
 optinerent ad Argiuos deficiunt: societatemque sicuti prædictum est faciūt. Fe-  
 cerunt item statim post Corinthii & qui in Thracia sunt Chalcidenses. Idem  
 quoque allegantes Boetii ac Megarenses cum a lacedæmoniiis contemneren-  
 tur tamen quieuerunt: qđ censerent popularem Argiuoꝝ statum minus sibi pro-  
 futurum sub dominatu paucorum qđ degentibus: qđ rem. p. lacedæmonioꝝ. Per  
 eadem huius æstatis tempora Atheniensis expugnata Sciona puberes interfece-  
 rūt: pueros: ac mulieres i seruitutē redegerūt: agꝝ platæsisibus colēdū dederūt.  
 Nec nō Delios rursus i delū reduxerūt: reputates & prælioꝝ detrimenta & dei  
 apud delphos oracula. Quinetiam Phocenses ac Iocrenses inter se bellare cepe-  
 runt: Corinthii insuper atque Argiui iam socii Tegeam ueniunt: ut ab lace-



dæmonis deducerent: cernentes secū esse ex magna parte Pelopōnesū: & si hic locus accideret totā futurā. Vbi Tegeatæ negant se lacedæmoniis aduersaturos. Corinthii qui grauius haecenus egerāt animos demiserunt: ueriti ne quis alius ad se post hac accederet. Tamen Boetios ipsi adēdos putauerunt: orandosq; ut sui atq; Argiuoz socii forent. cæteraq; cōmūiter administrarēt. ad hæc ut fœdera decē diez quæ illis erāt cū Atheniensibus: non longe post alia quadraginta añoz se Athenas secuti: sibi quoq; optinerent. Corinthii iubebāt ut Atheniensium si hoc abnuerent inducias renūtiarent: nec cū eisdem ipostez nisi se adhibitis fœdera facerēt. Boetii rogantibus Corinthiis qđ ad societate Argiuoz pertineret expectare iusserūt: pfectiq; cū eisdē Athenas decē diez fœdera nō inuenierūt. Cæterez Atheniēses Corinthiis respōderūt sibi cū illis fœdera: si lacedæmoni orū ii socii forent. Itaq; Boetii postulatibus Corinthiis atq; flagitantibus ut secū paciscerent: noluerūt tamē decē diez fœderibus renūtiare. Iplis aut Corinthiis induciæ citra fœdus extitere cū Atheniensibus. Eadem æstate lacedæmonii populariter duce Plistoanactē Pausaniæ Rege suo i expeditionē ierūt aduersus Parrasios in Archadia Mátineis obnoxios: acciti ab eis seditiōe laborātibus: excisuri p̄terea si possent muzē i Cypselis quē Mátinei extruxerūt: suozq; p̄sidio tenebāt: i Agro Parrasio positum sup Sciritiū qui est i laconica. Et lacedæmoniū quidē regionē Parrasiā depopulabant. Mátinei aut tradita Argiuis custodia Urbis: ip̄si societate tutabātur: sed cū neqrent & muzē i Cypselis & i Parrasiis Vrbes de fœdere abiere. Lacedæmoniū ubi ex Parrasios i libertate asseruerūt & muzē exciderūt domū reuersi lūt. lidem p̄ eadē æstatē iā reuertis e Thracia militibus q cum Brasida p̄fecti fuerant: quos post inita fœdera Clearidas reportauerāt: decreuerūt seruos q sub Brasida fuissent i plio liberos eē: hēntes ubicūq; liberet hītan di potestate: eosq; nō ita post cū iis quos recenter i Ciuitate ascripserāt i lepreo: qđ in laconico & Eleo agro sitū est collocauerūt: iā cū Eleis dissidētes. Præterea eos quos in isula traditis armis captos receperant: & hoz non nullos iam magistratibus fungētes ignominia notauerunt: ueriti ne propter calamitatem acceptam illi opinantes suam iminuram esse conditionem: aliquid molirentur regē nouarum si honoribus uterentur. Norauerunt autem hac ignominia ne gerendi magistratus: ne ue mercandi uendidandue aliquid ius haberent. Aliquanto tamen post ad dignitatem sunt restituti. Eadem æstate Thysson quæ est i Atho Atheniensium sociam Ciuitatem didydienses cæperunt. Qua omni æstate inter Athenienses ac Peloponneses commertium fuit: sed inter se suspecti erant Atheniēses & lacedæmonii usque ab initis fœderibus: q; neutri loca alteris redderent. Nam lacedæmonii quorum priores in reddendo partes erant: nec Amphipolim cæteraque loca reddiderant: nec socios in Thracia ad recipienda fœdera adegerant: ac ne Boetios quidem: atque Corinthios: assidue dicentes se illos si fœdera recipere nollent: una cū Atheniensibus coacturos. Præstituta die citra tamen syngrapham: intra quam diem qui fœdera rata non haberent utriusque essent pro hostibus. Hæz rerū nullā confici ab illis Atheniensibus cū uiderēt: suspicabant nihil æquū lacedæmonios aīo agitare. Ex quo Pylū repetētibz reddere superfederunt. Adeo ut captiuos quoq; ex isula quos i uiculis habuerāt reddidisse p̄cēneret: Etiā loca cætera tenere pleuerauerunt: p̄stolātes dum illi q spopōdissēt p̄ficerēt. Lacedæmoniū uero dixere si q poterāt fecisse: quos. n. i uiculis hūisset Atheniētibz reddidisse: milites q i Thracia & si qs alius in ipoz arbitrio fuisset abduxisset: Amphipolim ut restituerent: non esse in sua potestate. Boetios



atq; Corinthios ut in foedera adducerent operam daturus; utq; Panaetum reci-  
 perent. Et si quis Atheniensis apud Boetios captivus esset, Pylum autē ut sibi  
 redderent postulare: sin minus Messenios illinc ac seruitia abducerent: quemad-  
 modum ipsi ex Thracia fecissent, Athenienses per se si uellent locum custodi-  
 rent, saepe itaq; ex multis habitis sermonibus: per hanc aetatem permouerunt  
 Athenienses adducendos e Pylo Messenios: ac ceteros tum seruos tum eos q  
 e laconica ad ipsos transierant: quos in uerticibus Cephalleniae collocauerant.  
 Igit aetate hac ab utrisq; oriū fuit: & ab utroq; inuicē uentitatū. Insequenti hve  
 me iam enim alii ephori: nec ii sub quibus inita foedera erat: & eorū quidem foe-  
 derū aduersarii: cum legati a societate uenissent: praesentibus Atheniensibus Bo-  
 etis Corinthiis & multa ultro citroq; dicerentur, nec quicq; conueniret: ut redi-  
 tum est domū. Cleobulus & xenares ii enī praecipue ex ephoris foedera solui uo-  
 lebant: sermones habuere seperatim cū Boetiis atq; Corinthiis hortantes: ut per-  
 secte earum rerum conditionem cognoscerent: utq; Boetii qui priores fuisset  
 socii Argiuorum: rursus se cum Argiuis facerent socios lacedaemoniorum: sic. n.  
 fore ut Boetii ad accipienda Attica foedera minime cogerentur. Nam laceda-  
 monios aē iimicitias Atheniensiu ac ruptionem foederum praoptasse sibi ami-  
 cos atq; socios esse Argiuos. Si quidem semper Argiuorum fidem habuerant su-  
 spectam: cupientes sibi sincere amicum Argos esse. q uidelicet existimarent bel-  
 lum extra Peloponesum sic facilius fore: Enim uero obsecrare Boetios: Panaetū  
 lacedaemoniis traderet: ut pro hoc recepta possint Pylo: si expeditius iſerāt Athe-  
 niensibus bellum. Ita edocti Boetii atq; Corinthii a xenare Cleobuloq; & a suis  
 amicis qui e lacedaemoniis aderat: ut ad suos publice referet utriq; abiere. Quos  
 abeuntes duo e summo magistratu Argiui inter uia obseruauerunt: congressique  
 cum eis in colloquium deuenierunt: si quo pacto Boetii ipsis socii fieri possent:  
 que admom Corinthii & Elei & Mantinaei: existimare. n. hac re procedente faci-  
 le uiam eos: & belligerari & pacisci et cum lacedaemoniis si uellent: re inter ipos  
 comunicata: & si quibus cum aliis oporteret. Hac Boetiis legatis audita placu-  
 erunt. Quippe oportune ista rogabantur: quae amici quoq; e lacedaemone ipsis  
 iniunxerant. Ea sentientes ab his admitti: Argiui illi missuros se in Boetiam lega-  
 tos cum dixissent digressi sunt: Reuersi Boetii detulere ad magistratus: quaeq; ex  
 lacedaemone: quaeq; ex Argiuis i congressu audissent Magistratus: q res placita  
 erat erectiore animo esse: Nam ipsis cum utraq; parte coueniebat: & eorum ope-  
 ra lacedaemoniorum amici indigebant: & Argiui ad similia properabant. Neque  
 multo post cum legati Argiuorum uenissent, ob ea transigenda quae dixissent:  
 probata iporum oratione eos remiserunt: promittentes se legatione Argos de-  
 societate missuros. Interea uisum est eis Corinthiisq; ac Megarensibus & legatis:  
 e Thracia inter se coniurare: deferendo inuicem auxilio: ut quisque idigeret. De-  
 que non gerendo cum aliquibus bello paciscendoq; nisi communiter: & ita Bo-  
 etios Megarensesq; na idem ii iter se ipsi fecerāt foedera facere ia cū Argiuis. Vege-  
 ateq; iusturadū pſtare: idē Boetioz magistratus re ad quoz cōsilia Boetioz pe-  
 nes q sūma potestas est: retulerūt suadetes: ut ex usu rei Boetiae cū iis ciuitatibus:  
 quacūq; hoc uellet cōiurarēt. Hoc illi q i cōsiliis erāt nō admittēdū censuerūt:  
 ueriti ne lacedaemoniis aduersarentur: si cum Corinthiis qui ab illis defecerant  
 cōiurarēt. Neq; n. eos certiores fecerant sui magistratus: de iis q ex lacedaemoe si-  
 bi Cleobulus & xenares ephori suassisset: ut prius Argiuoz: Corinthiozq; socii fa-  
 cti: postmōm fierēt lacedaemōioz: rati et si ipi non dicerēt: tamē non aliud illos



e consilio decreturos: quod quod eis ipsi praecognitum fuissent. Vbi autem res incon-  
trarium cessit: Corinthii quidem & e Thracia legati infecto negotio abierunt.  
Boetii uero magistratus prius expectantes ut eadem persuaderent: utque experire-  
tur facere cum Argiuis societatem: nec de Argiuis ad consilia retulerunt: nec Ar-  
gos quam promisserant legationem miserunt: in curia quadam & omnium occupatio-  
ne. Hac eadem hyeme Micybernam ubi erat atheniensium praesidium: Olynthii  
subito adorti ceperunt. Post haec lacedaemonii: nam inter eos atque athenienses as-  
sidua colloquia habebantur de reddendis: quae inuicem tenebant: sperantes si Pa-  
naetum a Boetiis Athenienses recepissent: fore ut ipsi reciperent Pylum adierunt:  
per legationem Boetios obsecraueruntque ut sibi Panaetum & qui in uinculis erant  
Athenienses traderentur: ut pro iis ipsi Pylum reciperent. Illi negare se redditu-  
ros: nisi secum quemadmodum cum Atheniensibus hi societatem separatim coirent. Lace-  
daemonii intelligentes hi quidem se iniuriosos fore in Athenienses: cum dictum sit  
neque foedus iniuri neque bellum nisi communiter: cupidi tamen Panaetum recipiendi: &  
pro eo Pylum recuperandi: cum praesertim qui properabant turbare foedera propen-  
siores in Boetios essent: societatem fecerunt hyeme iam extrema: & sub Vere statim  
Panaetum excisum est. Et undecimus belli annus exiit: Ineunte statim Vere insequens  
aetatis Argiui: quando neque legati Boetiorum quos illi missuros se dixerant uenie-  
bant: & eisdem Panaetum excidisse acceperunt: separatimque societatem cum la-  
cedaemoniis coisse extimuerunt: ne soli relinquerent: caeteris sociis ad lacedaemo-  
nios transeuntibus: opinantes a lacedaemoniis Boetios inductos: & Panaetum ex-  
cidisse: & in Atheniensium societatem concessisse: ipsis Atheniensibus haec re-  
re conscis: cum quibus quoque iam sibi societatem facere integrum non esset: cum antea  
sperassent per eam dissensionem sibi hos socios fore: si foedera quae Atheniensibus  
essent cum lacedaemoniis non manerent. Itaque incerti ob haec consilii ac timore  
perculsi: ne sibi bellandum foret cum lacedaemoniis pariter & Tegeatis & Boetiis  
& Atheniensibus: ut qui prius foedera lacedaemoniorum non acceperant: sed animum  
Peloponneso imperandi habuissent: misere quod primum potuere in lacedaemoniam  
legatos: Eustrophum & Aefonem: qui illis amicissimi uidebantur: arbitantes se  
ubi confederati cum lacedaemoniis essent: quocumque res caderent: pro conditi-  
one praesentium temporum optime quietem acturos. Eorum legati cum laceda-  
monem uenissent sermonem habuerunt: quoniam modo foedera facienda essent:  
postulantibus ante omnia Argiuis: aut Ciuitati cuiquam: aut priuato delegari cau-  
sam suam de terra Cynuria: de qua semper disceptaretur in finibus posita quae  
Thyream continet & Urbem Athenam: coliturque a lacedaemoniis. Sed ueranti-  
bus mox Lacedaemoniis fieri de illa mentionem: caeteraque si uellent hi ex pristina  
formula foedus facere se ad id paratos esse dicentibus. Legati hoc sibi utique con-  
cedi instabant in praesentiarum foedus fieri annorum quinquaginta. Et tamen  
lege ut liceret utrislibet alteros prouocare ad praelium: dummodo neque mor-  
bo neque bello implicitos: & de hac terra discernere: quemadmodum itaque quod  
dam factum est: cum se utrique Victores discessisse putauerunt: sed non infe-  
qui ulterius: quam ad huius uel illius Urbis terminos. Haec a principio lacedaemoniis  
uideri stolidum. Deinde quia cuperent amicum omnino habere Argos: quae postu-  
labantur indulgere: & inscriptum retulere: iubentes tamen priusquam aliquid confi-  
ceretur. Illos redire Argos: ad haec demonstranda plebi: & si ei placita erant uerere  
ad hyacinthia iusiurandum praestituros. Et legati quidem abiire. Interea autem  
dum Argui ista tractarent: Lacedaemoniorum legati Andromedes: phae-  
di-



mus & antimenidas: quibus datum erat negotium recipiendi a Boetiis Pana-  
ctum ac captiuos: Atheniensibusque reddendi offendunt Panactum ab ipsis  
Boetiis dirutum: Cauſantibus quoddam olim inter ſe atq; Athenienſes ex quadam  
cōtrouerſia iuſuradū interceſſiſſe: ne alterutri locū illū incolet: ſed utriq; Cæ-  
teꝝ quos illi hēbant captiuos receperūt: Athenienſibusq; reddiderūt referentes  
Panacti exciſionē: ibiq; nullū amplius Athenienſiū hoſtem hītatuz. Per hoc ex-  
iſtimantes & Panactū ſe tradere. Hęc cū dicerentur grauiſſe ſane tulere Athe-  
nienſes: iniuriam ſibi fieri putātes a lacedæmoniis: tū ob exciſum Panactū quod  
ſtans traditū oportuit: tum q; audiebāt eos cū Boetiis quoq; ſocietatē feciſſe: cū  
antea dicerēt ſe cōmuniter ad acturos: & confederationē qui recuſarēt. Hęc atq;  
alia cōſyderantes quæ ex pacto ſeruata non eſſent deceptos ſe exiſtimabant: Vt  
aſpere reſpōſo reddito legatos remiſerint: Cū eſſent huiuſmōi diſſidiū inter lace-  
dæmonios atq; Athenienſes: ii qui Athenis ſoluta ſœdera cupiebāt: p̄tinus hoc ef-  
ficere iſtiterunt: cum alii non nulli: tū uero Alcibiades Clinix filius per adole-  
ſcentiam ille quidē: in qua adhuc erat quis in alia Ciuitate: cōmendatione aut p̄  
genitorꝝ ſane honoratus: cui placebat ut ſaciꝝ uidebat ad Argiuos potius acce-  
dere: neq; ob id modo q; ſaciꝝ uidebatur: ueꝝ et ferocitate Sps ſœderibus erat  
infeſtus quæ per Niciā & Lachetem: cōrepta ſua adoleſcētia lacedæmoni feciſſet:  
nec habito ſibi honore uetuſti iure hoſpitiꝝ: qđ ab auo repudiatū: ipſe renouari  
curauerat: officiis quibus captiuos ex inſula fuerat p̄ſecutus. Ex quo p̄ſus ſibi  
detractum interpretans ab initio lacedæmonii uerbo aduerſabatur: affirmans  
illos inualidos eſſe: & ea cauſa cū Athenienſibus ſœdera percuffiſſe: ut per hęc  
ab eis Argiuos abducerent: & rurfus Athenienſes deſtitutos adorirentur. At ubi  
diſcordia extitit: tunc uero ſine mora ad argiuos priuatim mittit: iubens q̄ celer-  
rime ad ſocietatem prouocati uenirent cum mātineis & Eleis: tāq; oportuno tē-  
pore ut ſe maxime annexuro. Quo nuntio audito Argiui ſimulq; cognitio non  
inſiſſe cum boetiis Athenienſes ſocietatem: ſed a lacedæmoniis uāhementer diſ-  
ſidere: omiſſiſſis ſuis legatis: ſœdera apud lacedæmonē tractātibus: ad Athenienſes  
potius mentem aduerterūt: reputātes Ciuitatem olim iam ſibi amicā & quæ ſub  
ſtatu populari regerētur: quæ admōm ipſi ac magnæ potencie præſidio futuram  
a mari ſi ipſis bellum moueretur: Mittunt itaq; conſeſtim ad Athenienſes de ſo-  
cietate legatos: cōmitantibus Eleoꝝ ac Mantineoꝝ legatis: Venit autē propere  
& lacedæmonioꝝ legatio philocharidas Leō & Endius: qui uidebantur ſtudioſi  
eſſe Athenienſium. Timebatur enim ne per iracundiam facerent Athenienſes cū  
Argiuis ſocietatem ad repoſcendam Pylum: in locum Panacti: & ad excuſandam  
ſocietatem cū Boetiis: non ſe id malo Athenienſiū feciſſe. ſi apđ conſiliū de his  
rebus cum dicerent: ſeq; ueniſſe cum poteſtate ſumma de omnibus controuer-  
ſiis tranſigendi: Alcibiadem reformidabant: ne ſi ad populū eadem dicerent  
inducerēt uulꝝ: & reſpueretur ſocietas Argiuoꝝ. Veꝝ alcibiades aduerſus hos  
huiuſmōi rem machinatur. Suadet lacedæmoniis ne palā faciant populū ſe cum  
ſūma poteſtate ueniſſe: data eis fide hoc faciant ſe pylum illis reſtituz: perſua-  
ſis aut a ſe quæ admōm iterum nup ad eorūdem legatis contradicendum: & i cæ-  
teris utroſque reconciliaturum. Hęc Alcibiades ideo agebat: ut illos a Nicia alie-  
naret: & ad populū iſectando: tanq̄ nihil unq̄ nec ſinceri cogitātes: nec ueri de  
his rebus loq̄ntes. Athēiēſibus argiuos & Mātineos & Eleos redderet ſocios: p̄-  
ut & cōrigit. Nā legati tū ad populū p̄ceſſiſſet: & iſterrogati negaſſet ſe id qđ i ſe  
natu dixerat: cū abſoluta poteſtate uēiſſe: tū uero athēiēſes nō āplius ſuſtinuerūt



fed Alcibiadem multo q̄ antea uehementius in lacedamōios uociferantem au-  
 dierunt. Animati prius Argiuis introductis; & illoꝝ comitibus inire cum eis  
 societatem. Veꝝ factō terremotu; priusq̄ aliquid cōstitueretur concilium dilatū  
 est. Postero die coactō cōcilio Nicias cū lacedamōiis deceptis: de nō cōfidendo  
 se uenisse preditos potestate; & ipse deceptus affirmabat oportere: nihilominus  
 Athenienses fieri socios lacedamōioꝝ potius; & differendo q̄ ad Argiuam socie-  
 tatem pertinerent: iteꝝ ad lacedamōios mittere ac cognoscere quid cōsiliū habe-  
 rent: dicens honorificam ipsis deformem illis esse belli dilationem. Cum ipsis. n.  
 quando quidem res eozꝝ bene haberet: præclarissime agi præsentem tuendo socie-  
 litatem. Illoꝝ uero quozꝝ aduersæ res essent interesse ut inuenirent q̄ primū  
 quonamō periclitarentur: Suasitq; ut illuc legatos; & se inter illos mitterent: ius-  
 supꝝ lacedamōiis siquid æqui cogitarent: Panaetū incolumē redderent: Amphi-  
 polimq; & Boetioꝝ societatem missam facerent: nisi ita pepigissent quemadmo-  
 dū dictū est: ut neutri sine alteris cū ullo paciscerētur. item denuntiatur: si perge-  
 rent iniuriū esse: se quoq; iam Argiuos in societatem recepisse; & huius rei gratia  
 adesse. Si qd aliud supꝝ hæc succederet: Athenienses: id omne obiecturos legatos:  
 cum Nicias miserunt. Legati ubi peruenerunt & post alia cum ad extremū dice-  
 rent: nisi societatem lacedamōiū Boetioꝝ dirimerent: qui foederibus nō cōtine-  
 rentur: se quoq; in societatem Argiuos & qui cum eis essent recepturos: illi nega-  
 bant se Boetioꝝ societatem dirempturos: ut ita respōderent euincente facie xe-  
 naris Ephori: ius tamen iurandū Nicias flagitante renouarūt. Verebatur. n. Nici-  
 as ne omī pꝛsus ifecto negotio discederet: iūmulareturque: id quod & contigit  
 q̄ auctor foedeꝝ cū lacedamōiis fuisse uideret: sub cuius reditū audiētes Athe-  
 nienses nihil acti e lacedamōe refferri: subito indignati & se iniuria affici putā-  
 tes (cū Argiuis aderant. n. illi) foedera ac societatem auctore Alcibiade fecerunt  
 his uerbis

Foedera Atheniensium cum Argiuis Mantineisq; & Eleis ad ānos centū

Foedera fecere Athenienses i ānos Centū Argiuiq; & Mantinei atq;  
 Elei: pꝛse proq; sociis quibus utriq; pꝛsunt: sine dolo ac sine noxa tam  
 terra q̄ marine liceat arma inferre detrimenti causa: neque Argiuos:  
 Mantineos Eleos: eozꝝq; socios Atheniensibus: neq; rursus Athenienses eozꝝq;  
 socios Argiuis: Eleis: Mantineis: illoꝝ ue sociis ulla uel arte uel Machinatione.  
 Ex hac formula societas sit Atheniensibus Argiuis Eleis & Mantineis annos cen-  
 tum: si hostes terram Atheniensium intrauerint: eo ueniant Argiui auxilio &  
 Elei & Mantinei simul: ac palā eis factum erit ab Atheniensibus pꝛ suis uiribus  
 q̄ ualidissime poterunt. Si iidem hostes eandem terram depopulati abierint:  
 pꝛ hostili sit ea Ciuitas Argiuis: Mantineis Eleis Atheniensibus: maloq; afficiatur  
 a cunctis his Ciuitatibus: nulliq; ipsazꝝ fas sit bellum quod erit aduersus illam  
 Ciuitatem: soluere nisi id omnibus uideatur. Itemq; Athenienses auxilium ferāt  
 Argos: Mantineam: Elim: si hostis inuaserit terram Arguozꝝ. Eleozꝝ. Mantine-  
 orum. simul ac palam eis factum erit ab his Ciuitatibus: pro suis uiribus q̄ ua-  
 lidissime poterunt: si hostis terram depopulatus abscesserit: ea Ciuitas pꝛ hostili  
 sit Atheniensibus: Argiuis: Mantineis: & Eleis: ab hisq; oibus Ciuitatibus malo  
 afficiatur: nec fas sit soluere bellum aduersus eam Ciuitatem: nisi id omnibus  
 ipsis uideatur: neq; sinere per suam terram socioꝝ ue quibus singuli pꝛsunt:



aut per mare armatos transire inferendi belli gratia: nisi communi decreto harum Ciuitatum: Athenienses Argiuæ mantineæ Eleæ detranseundo. Quæ etiam Ciuitas quæ arcesserit: opè ferentibus comeatū præt ad dies triginta: ex eo die quo in eam urbem auxilia accersita intrauerint: & item abeuntibus. Eadem si diutius uti exercitu accito uelit: stipèdium det ternos quottidie obolos æginæos in singulis: grauis ac leuis armaturæ milites atq; sagittarios. Equiti autem singulas Drachinas æginæas: ipsaq; imperiū super exercitum teneat: q̄diu illic bellum erit: si quo tamen uniuersis Ciuitatibus uideatur cōmuniter expeditionē eundum: participet imperiū eis omnibus. Hæc fœdera Atheniēses pro se ipsis proq; sociis iurēt Argiui & Mantinei & Elei & eorū socii p̄ suas quicq; Ciuitates. Iurent autem proprium quicq; iusiurandum quod maximum est apud tēpla augusta i hæc uerba.

Tabo in societate secundum conuenta iuste & innocenter & simpliciter: neq; transgrediar ulla neq; arte: neq; machinatione. Iurent item Athenis Senatus ac tribuni plebis: idq; iusiurandū cōfirmant: Quæstores apud Argos iurent Senatus & octoginta uiri. apud Mantineam iurēt opifices Senatusq; ac cæteri magistratus: confirmant uates ac belli duces. In Elide opifices Quæstoresq; ærarij & sexaginta uiri confirmant opifices legumq; custodes. Renouent quoq; quorannis iusiurandum Athenienses quidem eundo i Elim Mantineam Argos triginta diebus ante Olympia. Argiui uero Mantinei Elei eundo Athenas decem diebus ante magna Panathenæa: Describant quoq; placita hæc fœderalia ac socialia: cum iureiurando Lapideo titulo: Athenienses quidem in urbe: Argiui uero in foro apud delubrum Apollinis. Mantinei autem in foro: item & apud Iouis delubrum. Cōmuniter uero ponāt ludis Olympiacis æneum titulū iis q̄ nunc sunt Olympiis. Quod si quid uideatur esse facius Ciuitatibus addi ad conuenta quicq; cunctis cōmuniter uidebitur: id ratū sit. Et fœdera quidē atq; societates hunc i modū sunt in ita: neq; tamen quæ iter Lacedæmōios atq; Athenienses erāt: ob has abolitæ sunt: neq; ob alias. Cæteræ Corinthi Argiuorum socii eas admittere noluerunt: ac ne ratā quidem iureiurando haberesiā in itam cum Eleis & Argiuis & Mantineis societate: debellādo deq; pacificando cum eisdem hostibus: q̄ dicerent sufficere sibi supiozem cōuentio nem de auxilio iuicem p̄stando: laceffitibus bello: non aut bello laceffitibus. Ita Corinthi a societate recesserūt: rursus cū Lacedæmōiis tenierunt: atq; hac æstate Olympia extiterūt: in quibus Androsthenes Arcas in Pancracii certamiē primā palmā retulit: & Lacedæmoniis Elei interdixere tēplo ne sacrificarēt: certaret ue: nec intēdentes crimē illis per iudicium: ut ius Olympiacū postulauit eos cōdenarunt: dicentes arma illos i Phycū murū inferre: & armatos i suū lepreū dum Olympiacū fœdus esset dimittere. Multa autē erāt duo milia mmarum: in singulos armatorū binæ quæadmodum lege continetur. His Lacedæmōi missa legatione contradicebant: negantes iuste se codēnatos: nondū palam factō apd Lacedæmonē fœdere: quādo ipsi in Lepræum miserūt armatos. Elei inducias dicere iā apd ipsos esse: quippe qui ipsis primi denūciassēt: & se & quiescētib; nec id expectantibus: illi iniuriā faciendō sub fœderibus Latuissent. Et cū Lacedæmonii exciperent denūtiatum oportuisse etiā Lacedæmone si sibi fieri suspi carentur iniuriā: non aut pro ut ipsi suspicarent id agi, neq; arma et ullo pacto



inferri. Illi eadē ratiōe respondere non se iniurios esse: sibi nō sit creditum ceterum si sibi restituere: Le preū illi uellent: ira demū partē se multæ missuros: & eā pecuniā cui libet deo pro eis oblaturos. Illis hæc nō audiētibus rursus postulare lepreū quidē: si nolent nō restituerēt: uerum ascenderēt ad Iouis Olympi arā: quādo quidē tēplo uti exoptarent: ut corā græcis iusiurādū præstaret: postmodū utiq; multā soluturos: ne hanc quidē cōditiōem accipiētes Lacedæmoniū phibiti sunt ab immolatiōe apud tēplū atq; a certaminibus domiq; sacrificarunt. Ludos spectare cæteri græci præter Lepreatas: ueriti tamen Eleine p uī Lacedæmoniū sacrificarēt: armata iuuetute excubias habuere. Ad quos accesserunt Argiū pariter & Mātinei. Ex utrisq; milleni & Athēniēsium eqtes: qui apd Argos diē fœctū p̄stolabātur. Omnē autē illā frequētiā iugēs p̄culit terrorne Lacedæmoniū cū Armatis uērent: p̄tertū posteaq; Lichas Arcestūai Lacedæmonius uirgis a Lictoribus cæsus in loco certaminis: qā cū eius biga uicisset: declarato uictore Boetioꝝ Tribuno plebis: ipse p̄gressus in locū ludoz; Lacedæmonius interdētū coronasset: auguriā: uictus indicādū suū currū fuisse. Quo magis p̄territi sunt oēs suspicatioꝝ aliquid noui fore: Lacedæmonii tamē quieuerunt: atq; ita eis ludorū die successit. Secūdū Olympia Argiū atq; socii Corinthū perrexerunt: oratum illos: ut ad se trāstrent. Aderant autē Lacedæmonioꝝ legati: & cum multi sermōes hīti essēt: ad postremū nihil est actū: sed factō terremotu digressum ī suam cuiusq; urbē: Aetiaq; excessit. In eunte hyeme pugna uere Heraclieses qui sūt ī Thrachine cū Aeniēibus & Dolopibus & Meliensibus: atq; aliquot Theflalis. Nā hæ circa gentes illis hostes erāt: q; nō aduersus alias q̄ aduersus se ea urbs condita esset. Ideoq; statim ab ipsa cōdita infestæ ei fuerūt: quoad poterant ad p̄niciem illius incūbentes: & in ea tūc pugna superiores extiterunt cū aliis Heracliesibus: tū uero Xenare cniديو Lacedæmonio illoꝝ duce interfecto. Et hyems p̄ter duodecimum belli ānus exiit. Principio statī infēqtis ætatis Heracliam post p̄liū grauiter affectā accepere Boetii: Hegesippida Lacedæmonio tāq; nō bene gubernate: eiecto: ueriti ne Lacedæmoniis ī Peloponneso tumultuantibus occuparet Athenienses locū. Qua ex re Lacedæmoniū in illos irati erāt. Eadē ætate Alcibiades Cliniaē filius Atheniensū dux: adiutoribus Argiuis ac sociis: p̄fectus ī Peloponnesum cū paucis Atheniensū armatis ac sagittariis: & quos illinc sumpserāt sociis: eoꝝ exercitū Peloponnesū p̄trāsiēs cum alia quæ ad societate pertinet: cōstituit. tū muri Patreaē adimare demolirēt persuasit: habens ipse ī aīo alios extruere ī iugo Achaico: sed accurrētibus Corinthiis Sicyoniisq; quibus offuturi erāt illi extructi phibitus est. Eadē ætate bellū extitit iter Epidaurios atq; Argiuos titulo qdē hostia: quā ad Appolliem Pythium Epidauri cum adducere debuissent: pascuoz; noīe non miserāt: cuius templi maximū arbitrium erat penes Argiuos. Verū tamen nulla subsistente causa uisum ipsis atq; Alcibiadi: Epidaurū si possent occupare: tū ut a Corintho securi essent: tum ut ab Aegina breuior ad auxiliū traiectus foret: quā ex Athēis Scellæo circūito. Itaq; Argiui se se p̄parabant tanq; ipsi aduersus Epidaurū ad exigendā hostiā exituri. Eduxerunt autē p̄ eadē tempora & Lacedæmoniū omnē populū in leuētra: quæ sunt in eoꝝ confinis aduersus lycæum: duce Agidæ Archidami filio rege suo: nemine quo tenderēt sciente: ne ipsis quidē Ciuitatibus unde uiri ī militiā mittebātur. Sed quia sacrificantes p̄ transitu litare non potuerunt: domū rediere: edicētes sociis: ut post in sequētem mēsem: erat autē tū Maius in quo stata sacra apud dores sunt: se p̄pararent tanq; in militiam exituri. Illis digressis Argiui ante quartū



diem Klárum lunii egressi:& eo die quátus fuit itinere facto: ingressi sūt Epidauri agrū ac depopulati. Ipsiq; Epidauriis lociis implorantibus: partim illoꝝ nondū adesse mensē causabátur: partim usq; ad confinia Epidauriæ progressi qui erē egerūt. Atq; quoad Argiui i Epidauero fuerunt: legationes socioꝝ Mantinea uentitarunt: ab Atheniensibus excitæ: & cum in colloquiū uentū est Euphamidas Corinthius negare: congruere uerba cum rebus. Nā ipsos quidē de pace tráfigere: Epidaurios autem ac socios cū armis aduersus Argiuos i acie stare oportere: ergo primū missos facere exercitus: q; utrinq; uenerūt: atq; ita rursus loqui de pace: id probantes Atheniensiu legati abierūt: Argiuosq; ex Epidauria abduxerūt. Et cū postmodum reuersi eodē conuenire non possent: reditū est ab Argiuis iterum i Epidauriam: populatioq; facta exierūt. quoq; Lacedæmonii aduersus Caryas. Et cum ne hic quidē de progressu sacrificantes litarent: rediere Argiui tertia fere Epidauriæ parte uastata: domū regressi sūt. Quibus p̄sidio fuerat mille armati Atheniensium: Alcibiade duce cognito Lacedæmonios i expeditionem exisse. Hæc manus ubi ea opus amplius nō fuit discessit: atq; ita æstas exacta est. Initio hyemis Lacedæmonii clā Atheniensibus p̄sidium trecetorum militum: Agelippida præfecto ad Epidaurū mari summiserūt: propter quod Argiui Athenas uenerūt ex postulatū: q; cum i foederibus scriptū esset: ut neurri p̄ ea quæ suæ ditijonis esset: iniret transire hostem: Atheniēses suo mari si iussisset Lacedæmonios transire: dixeruntq; nisi Atheniēses uicissim Messenios ac seruitia in Pylum transportarēt: iniurios fore. Illi auctore Alcibiade: & laconico lapidi titulari subscribere: Lacedæmonios peierasse: & seruitia e craniis ad latrocinandum in Pylum transportauere: cætera quiescētes. Per hāc hyemem cū inter Argiuos atq; Epidaurios bellaretur: nullum iustum præliū extitit: sed ex insidiis incursiones ubi ex alterutris pro ut: contigebat: nō nulli cadebāt. Atq; extremo hyemis iam uergentis i uer: Argiui sumptis scalis tendūt Epidaurum: tanq; desertā propter bellum expugnaturū: sed infecto rediere negotio: hyemsq; & tertiusdecimus annus belli excessit. In sequentis æstatis medio Lacedæmonii cum Epidauri loci uexarentur: & in peloponneso alia a se loca deficerent: alia male cogitarent: opinantes nisi p̄occuparent protinus rem indeterius progressuram. Vniuersi aduersus Argos eunt: ipsi atq; seruitia duce Rege suo Aigide Archidami filio: comitatibus eos Tegeatis: & quicūq; alii Archades erant Lacedæmoniorū loci. Nā ex cætera Peloponneso socii & qui extra illam erāt ad Philutē cogebātur: Boetioꝝ quinq; milia cum iultis armis: totidē leuis armaturæ: & quingenti equites ac totidē: sine equis Corinthioꝝ duo milia armata: alioꝝ pro sua cuiusq; copia numerus. Philiasioꝝ uero quia i ipsoꝝ agro exercitus erat: quātacūq; fuit manus Argiui: tunc primū præscito Lacedæmoniorū apparatu: cum illi in Philuntem tenderēt: ad se cum aliis coniugendū. tunc ipsi cū exercitu p̄diere: accedentibus auxilio Mantineis: socios suos habentibus: & tribus milibus Eleorū armatis: & progressi Lacedæmonii occurrūt apud Methydriū Archadiæ & utriq; collē acceptis: Argiui qdē ad pugnā se se præparabant: tanq; destituto sociis hoste. Agis autē sub noctē mouens clam in Philutē cōtendit ad socios: Quo Argiui cognito ipso statū diluculo abeunte: primū Argos mox ubi expectabant Lacedæmonios cum sociis in uiam quæ fert i Nemeam descensuros. Veg agis nō id ubi isti expectabant iter reuuit: sed aliud asperius denūtiata re Lacedæmonii & Archadibus Epidauriisq;: & i campū Argiuoꝝ descendit. Corinthii quoq; Pallésesq; ac phliasii diuerso itinere matutini prexere. Boetius autē Megariisq;



ac Sicyoniis p̄ceptū erat: ut uia qua ducit ad Nemeas descenderent: qua Argiui  
 infidebant: ut si illi ad arcēdam uim Lacedæmonioꝝ in plana properarent: ipsi  
 eos infecuti equitatu uterentur. Ita instructa re ingressus plana: Agis Samithū  
 ac cætera populabatur. Quo Argiui cognito iam iuce ad subueniēdum suis re-  
 bus: e Nemea pergūt: & nacti phliasiū Corinthioꝝ exercitum aliquot ex  
 phliasiis opruncant. Sed ex ipsis haud multo plures a Corinthiis opruncantur:  
 Et Boetii Megariūq; ac Sicyōii perrexerūt: ut erat sibi p̄ceptū ad Nemeā: nec  
 iam Argiuos adepti sunt. Illi ubi descenderāt conpicati sua uastari ad pugnam  
 se se expediebāt: & inuicem e regiōe Lacedæmonii. Cæterum Argiui circuuenti  
 erāt Lacedæmonii: & qui cum ipsis erant: eos ex pte campoꝝ lecludētibus ab  
 urbe: e sup̄iore pte Corinthiis phliasiis ac pellēsiibus: ex Nemea Boetii Sicyōiūq;  
 ac Megariū. Eq; aut Argiuis p̄sūto nō erāt Soli nāq; ex sociis Athēiēses nōdū ad-  
 uenerāt: Neq; uero Argiuis socialisq; exercitus tā atrocē sibi cōdictiōem adesse  
 opinabatur: sed Lacedæmōios a se i sua terra & ante suam urbē deprehēsiōe: eoq;  
 se pugnam pulchre comissūz. Lamq; utroq; exercitu tantū non cocurrente: pro-  
 gressi duo ex Argiuis: Thraiyulus e quib; ducibus unus: & Alciphron hospes La-  
 cedæmonioꝝ cum Agide colloquuti sunt: ne p̄lūm fieret. Paratos enim Ar-  
 giuos iudicio stare si quid i similitatibus Lacedæmonii dederent: & illi inuicē  
 ipsis & i posterum istis foederibus pacem acturos. Hæc ex se ipsis Argiui isti in  
 iussu multitudine cum dixissent: aqueicēns Agis: ne ipse quidem frequentia  
 suorum i consiliū adhibita: sed uno tantū Quæstore: qui in ea sibi comes ex-  
 peditiōe erat: pepigit quattuor menses intra quos deberēt ea conficere que dixis-  
 sent: exercitumq; cōfestim abduxit: cū nullo aliorum sociōꝝ locutus. Eum La-  
 cedæmonii sociiq; pro ut ducebat: secuti illi quidem sūt legis causa: sed iter se ta-  
 men magnopere inculabant: q; cum oportune cecidisset: ut possent cū hoste cō-  
 fligere: undiq; concluso ab equitatu peditariq; discederēt: nulla gesta re illo ap-  
 parata digna: Et enim pulcherrimus ad eam diem ille græcorum exercitus con-  
 uenerat: maxime cōspiciuus: quoad i Nemea habuit: statim ubi oēs Lacedæmōi-  
 orum copiæ affuerunt: & Archades & Boetii & Corinthii & Sicyoni & Pallēses  
 & phliasiū & Megariū: & hi iter suos quib; electi iudicatiq; pares: nō modo ad pu-  
 gnandū cū Argiuis eorūq; sociis: sed etiā cum altero tanto si accederet copiarū.  
 Qui exercitus ita succensēs Argidi abiit: in suam: Vno quoq; domū dilapso: Sed  
 multo succensēbant magis Argiui iis: qui in uisu suo pepigerant: rati nūq; a se cō-  
 modiozem Lacedæmonii p̄bitam effugiēdi oportunitatem: quoniā ipsi cū mul-  
 tis atq; Egregiis sociis ante urbem essent cōtra illos dimicaturi. Itaq; reuersi ap̄d  
 Charadrum: quo in loco anteq; e militia Urbē introeant de causis militaribus  
 iudicāt: Thraiyulum lapidare coeperunt. Is ad aram confugiens mortem deuita-  
 uit: Eius tamen pecuniam publicauerunt. Postea superueniētibus mille armatis  
 Athenientium: ac trecentis Equitibus Lachete ac Nicostrato ducibus ut abiret  
 iusserunt. Pacta enim cū Lacedæmoniiis qualiacūq; tamen soluere pigebat: nec  
 eos ad populum respondere uolentes produxerunt: priusq; Mantinei & Elei. Nā  
 ii adhuc aderāt id precibus extorserūt. Introducti illi apud Argiuos ac socios co-  
 ram Alcibiade legato hæc dixere: Non recte foedera sine sociis cæteris ne nunc  
 quidem fieri: se enim tempore presto esse: iniri oportere bellum. Deniq; cum so-  
 cios oratione persuasissent: cōfestim aduersus Orchomenum Arcadicum oēs  
 contenderūt. p̄ter Argiuos. Nam ii: & si persuasi: tamē relictī sunt: mox deide  
 & ipsi cōtenderūt. Vniuersiq; obsidentes Orchomenū oppugnabāt: ac machias



82

ad muros quatiēdos faciebāt: cupidi expugnandæ urbis: cum propter alia: tum uero q̄ ibi obſides ex Archadia erāt a Lacedæmoniis poſiti: Orchomenii flagi-  
 rati murorū diffuſi utiq; aduerſus tot hoſtium copias ueriti: ne prius expugna-  
 rentur: q̄ ſibi ſubueniretur pepigere cum hoſtibus ſocietatem: datis obſidibus  
 ex ſuorum numero: Mantineis ac traditis quos ibi Lacedæmonii depoſuiſſent.  
 Recepto iam Orchomeno deliberabant ſocii: quorum deinceps potiffimū ire  
 oprteret. Elei iubebant iri in lepream Mantinei in Tegeam & ad hos acceden-  
 tibus argiuis atq; Arhenienſibus: indignati Elei q̄ nō decretum eſſet ut i Lepre-  
 um iretur: domum rediere. Ceteri ſocii apud Mantineam tanq̄ aduerſus Tegæ-  
 am ituri ſe p̄parabat: euocati a quibuſdam ex ipſa urbe Tegeatibus operam na-  
 uaturis: ad ipſam urbem dedendam. Lacedæmonii: poſtea q̄ ab argo reſgreſſi ſūt:  
 inſitis in quattuor meſibus: Agidem uæhementer ſculpabant: q̄ ſecū  
 rem non cōmunicafſet in tanta cum Argiuis oportunitate bene pugnandi: quā-  
 ta nunq̄ antea: & maiore ipſorum opinione. Non enim facile factu eſſe tot ac-  
 tales ſocios contrahere. Vbi autem de Orchomeno capto allatus ē nunciuſ: mul-  
 to uæhementius indignati protinus: p̄ iracundia deliberabāt iſueta ſubauia qua  
 ſi oporteret: & domum eius diruere: & ipſum Cētum milibus drachmarū mul-  
 ctare. Ille deprecari eos: ne id rei agerēt: bono enim ſe opere delicta ſua repugna-  
 turum: aut ducendo exercitū: aut faciendo tunc erga illos quid uellent. Illi ab ir-  
 roganda quidem multa atq; a diruedis ædibus aſtinuerunt. Legem tamen e-  
 ueſtigio quæ nunq̄ antea fuiſſet: tulerunt. Decem nanq; uiros ſpartiatos ei con-  
 ſularios Allegerunt: ſine quibus ipſi non liceret educere ex urbe exercitum. Inte-  
 rea nuntiuſ ex Tegea a neceſſariis aſſertur: niſi celeriter aſſit Tegeam ab ipſis ad  
 Argiuos eorumq; ſociis: defecturam: tantūq; non defeciſſe. Ibi Lacedæmonioꝝ  
 auxilia liberi omnes pariter & ſerui: quanta nunq̄ cum feſtinatione comparata  
 ſunt contuleruntq; ſe indreſtium Menaliæ: & ſuarum partium Arcadibus præ-  
 ceperunt: ut in Tegeam per ſua ueſtigia frequentes irent. Ipſi cum in dreſtium uni-  
 uerſi ueniſſent: remiſſa illinc quinta ſui parte domum ubi ſenes ac pueri erant:  
 ad res domeſticas tuendas reliquo cum exercitu in Tegeam preueniunt: & cum  
 haud multo poſt ſocii ex Archadia aſſuiſſent: miſſerunt Corinthum & ad Boe-  
 tios & phocenſes: & locroſ: iubentes ut propere in Mantineā ſuccurrerent. Erāt  
 autem quibus e propinquo ueniendum eſſet: ſed non facile niſi frequentibus &  
 ſe inuicem prætolantibus ad: hoſtilem terram tranſeundam: nam ea media in-  
 tercludebantur: nihilo tamen minus ire properabant: Lacedæmonii aſſumptis  
 qui aderant Archadibus ſociis in Agrum Mantinicum incurrerunt: eumq; ca-  
 ſtris ante Herculis templum poſitis depopulabantur. Hos ubi reſciure Argiui  
 ac ſocii loco mūito: & acceſſu difficili occupato: ueluti ad pugnā ſe ſe iſtruxerūt.  
 Quibus ſine mora obuiam a Lacedæmoniis irum eſt: & cum ad lapides aut ia-  
 culi iactum proceſſum eſſet: ibi e ſenioribus quidam ad Agidem exclamat: cer-  
 nens ſuos aduerſus locum arduum rēdentes. Agis malum malo ſanare cogitat:  
 ſignificās uidelicet illū uelle culpata ex argo reuerſionē: preſerti: haud oportuna  
 ſtrenuitate emendare. Ille ſiue ob id conuitium: ſiue q̄ ſibi aliud uideretur: ſiue  
 q̄ idem e ueſtigio copias rurfus priuſq; manus cōfererēt: celeriter abduxit: & ubi  
 ad Tegeam perueuit: aquam in agrum Mantinicum diuertit: de qua aqua Man-  
 tinei & Tegearæ inter ſe belligerantur: ut pleraq; uafante: in utros agros inci-  
 derit. Volebant autem Argiuos ac ſocios rebus ſuis ſubuenientes e colle abdu-  
 cere: ad emiſſarium aquæ: ubi hoſtem eſſe audiſſent: & i plano prælium facere:



atq; in emittenda aqua eum illic diem præstitit. Argiui uero ac focii primo stu-  
pefacti repentina illorum e propinquo Abitiōe non habebant quid coniectarēt.  
Deinde posteaq; iidem digressi se se abdiderunt: & ipsi non inlequēdo eos quie-  
uerunt: tunc prius duces suos insimulabant: q; & prius oportune deprehēfos  
ante Argos dimisissent Lacedæmonios: & nunc fugæ se dantes nemo esset inse-  
cutus: sed potius illi liberati ipsi proditi forent. Qua insectatione duces primo  
turbati sunt: mox abductis a tumultu copiis: progressiq; in planum castra posu-  
erunt: ranq; in hostē ituri: ac postero die aciem instruunt: ueluti pugnaturi cum  
hoste: si eum adipiscerentur. Hos Lacedæmoniū ab aqua rursus ad Herculis tēplū  
in eadem castra redeuntē conspicunt ex aduerso uniuersos: iam cominus e Tu-  
mulo progressos. Ex qua re tāto sunt timore proculsi: quāto nunq; ex omni me-  
moria fuere. Quippe quibus breue momētum dabatur ad se instruēdos: sed sta-  
tim accelerando in suo quisq; loco constiterunt. Agidæ oīa ducis munera obe-  
unte: ut lex iubet. Rege. n. duce cūcta eius iperio subit: & secūdis a se ducibus  
q; fieri oporteret mandāte: & illis deiceps tribunis: tribunisq; cēturiōibus rursus  
Centurionibus Decanistatq; hunc in modum si quid desideratur mandari cele-  
riter denuntiatur: fere enim in toto Lacedemoniorum exercitu exceptis paucis  
duces ducū sūt: & rerum agendarum diligentia multis in cumbit. Tunc autem  
in sinistro cornu Sciritæ sua sponte constiterunt: hunc ordinem semper omniū  
Lacedæmonii inter se ipsos seruant: iuxta hos e Thracia reuersi milites Brasidai  
cunq; iis qui proxime Ciuitati donati fuerant: secūdū hos iam ipsi Lacedæmoniū  
gradatim paginam: iuxta eos Arcades heræes. Post hos Mænaliū: in dextro cor-  
nu Tegeatæ: paucis Lacedæmonioꝝ extrema tenentibus: & procornibus eq̄ta-  
tu. atq; hoc ordine Lacedæmonii instructi erant: hostium cornu dextrum Man-  
tinei tenebant: quia in ipioꝝ terra res agebatur. iuxta hos erāt ex Arcadia focii:  
Tum mille ex Argiuis delecti: quibus ob diuturnum rei militariis usum: Ciuitas  
e publico stipendium præbebat: prope hos cæteri Argiui. Post eos sui focii Cleo-  
næi: & Orneate. Postea Athenienses ultimi sinistrū cornu tenebant cū Equitatu  
domestico. Atq; hic ordo & hæc copiarū utrorūq; erāt: Sed Lacedæmonioꝝ exerci-  
tus specie maior. Verum: quantus numerus horum & itē illoꝝ: uel quantus uni-  
uersorum extiterit: scribere equidem nequeo: Nam Lacedæmonioꝝ numerus  
propter domesticū silentiū institutum ignorabatur. Horū autem propter strepitū  
sua cuiusq; iactantiū agmina credibilis non erat: Hinc tamen ratiocinādo Lace-  
dæmonioꝝ q; tunc aduenit numerum licet injre: q; agmīa septem pugnauerūt:  
preter Sciritotes q; fuere sexcēti: singula ex quinīs centuriis & singulæ cēturiæ ex  
binis manipulis. Cuius in prima parte quaterni uiri pugnant. Neq; ubiq; den-  
sitas collocatorum in acie perequa erat: sed p arbitrio cuiusq; in suo agmine p-  
fecti: Octonis fere ubiq; hominibus densa acie: in longū autē fronte pretēsa: pre-  
ter Sciritas quadringentis: & duo deq̄nquagīta. Atq; ubi iam confligendū erat:  
ibi apud singulos populos a propriis ducibus exhortationes fiebant: Apd Man-  
tineos quidem rem eē pro patria: pro seruitute ne illā experirētur amplius pro  
imperio: ut id inexpertum sibi preriperent hostibus. Apud Argiuos autē p pri-  
stino principatu & æquali in Peloponneso dignitate: ne se perpetuo priuatos: ne-  
ue inultas iniurias: quas spe ab inimicis eisdemq; uicinis accepissent ferrēt. Apd  
Athenienses uero pulchrum esse inter frequētes atq; Egregios socios pugnādo  
nullis existere inferiores: si Lacedæmonios in Peloponneso uincerent: suū impi-  
um & stabilius & maius habituros: ut terram suā nunq; quispiam alius iuaderet:



Et Argiuis quidem atq; eorū sociis talia proponebantur. Lacedæmōii autē per se ipsos & ex militari disciplina cum eēnt strenui: recolentes animo quæ norant se exhortabantur: ignari diutinam operum meditationem magis salutiferam esse: q̄ breuem uerborum benedictorum exhortationem. atq; post hæc concursum est Argiuis sociisq; uāhementer & irate tendentibus. Lacedæmoniis autē cūctanter & ad cantum tibiicinum qui inter ipsos multi ex lege interpositi erant non rei diuinæ gratia: sed ut sedatæ per modulationem incendent: ne ue si progredierentur agminis ordo perturbaretur. id quod in cōcursum magnorum exercituum solet accidere. Cum adhuc in congressum pergeretur, Agis rex id facere constituerat quod in omni acie factitatur. Quotiens duæ contigunt acies dextrum utriusq; cornu magis exporrigitur: & opposito sibi sinistro se circumagitur: quia dum timet quisq; nudas sui partes pferre: plerunq; scuto illius admouet: qui sibi dexter est: existimans ad præcludendum hostis transitum densitatē maxime tutam esse. Cuius rei caput est is qui primus i dextro stat cornu assidue laborans nudam sui partem ab hoste subducere. Atq; eodem timore cæteri sequuntur. Et tunc quidem Mantinei multum sciriatarum cornu superabāt: sed multo magis Lacedæmonii atq; Tegeatæ: Atheniensium quo plures erant. Agis ne sinistrum suorum cornu concluderetur metuens ratus multo superiores eē Mantineos: signum dedit Sciritis ac Brasidianis: ut se exporrigendo longius a suis æquarent Mantineis: & simul nuntiat duabus e dextro cornu cohortibus: quibus præerāt Hipponoides & Aristocles tribuni ut illuc accederent: & cōgressu uacua illa loca expleant: opinans: & dextrum suorum cornu sic quoq; abundantatum: & sinistrum Mantineis oppositum firmis perstiturum. Cōtigit autem ut tum ex ipso concursu tum ex breui momento exequendi præcepti: Aristocles & Hipponoides adire noluerunt. Quo nomine postea ex Sparta eiectioni sunt pro ignauis habiti: Vtq; hostes se illis applicare occuparint & Sciritæ: Agide eos iubente: quando quidem cohortes non accederent: ut rursus coirent: id iam facere nequierint: nec hostem concludere. Sed uidelicet tunc Lacedæmonii i omnibus cum rei militaris peritia: tum uirtute inferiores se ostenderūt. Nam ubi ad manus cum hoste uenerunt Mantinei quoad erat dextrum cornu in fugam uertit: illorum Sciritas ac Brasidianos iidemq; cum sociis & Argiuorum mille electis peruacua & non cōmissa ordinum prærupentes: cecidere: Lacedæmōios cōclusosq; uerterūt in fugam: & repulsis ad plaustra usq; ibi aliquot seniorum p plaustris instructos interemerunt. Atq; hac in parte superati sunt Lacedæmōii. At in alia & præcipue in medio ubi agebat Agis rex: & circa eum trecenti q; eques uocantur: impressiōe facta in seniores Argiuorum: & eos que quicūq; cohortes nominantur: & in Cleonæas & in Orneatas. & qui in ordinibus erant Athenienses loco pellunt plerosq;: ne sustinentes quidem conserere māus: sed statim ad impetum Lacedæmoniorum cedentes: quosdam et conculcādo: ne fuga elaborerentur. Posteaq; hinc ab Argiuis ac sociis data sunt terga: tunc uero eorū acies utrinq; perfracta est: & simul dextrum Lacedæmoniorum cornu ac Tegeatarū: superante copia suorum circuibat. Athenienses ancipiti circumuentos periculo q; hinc concludebantur: illinc iam uincebantur. Et ad sūmam ibi peruētum eēt perniciem: nisi & equites qui aderant ipsis auxilio fuissent: & contigit ut Agis cognito sinistrum suorum cornu laborare: q; erat Mantineis & mille Argiuorū delectis oppositum: præcipere uniuersis copiis tēdere ad cornu quod uincebatur: & hoc facto Athenienses interea abessu declinantis a se hostis: per otium cum

I iiii.



iis Argiuis qui una uicti erant euaderent: Mantineis & Argiuoz: mille delectis:  
 non apius inerat alius instadi sibi oppositis: sed cernetes & tuos pfligatos: & La-  
 cedæmonios in se igruetes fugā capessunt. Ex qbus mantineoz: plures cæsi sūt:  
 Argiuoz: electorū pleriq; euasere: & si fuga abitione neq; efusa admodū neq;  
 ptnaci. Si qdem Lacedæmōiū diu atq; acriter pagnant dū hostē in fugā uertāt.  
 Fugatos autē breui & nō usq; psequunt. Et tale extitit hoc plū: tū qā locus ui-  
 cinissimus iis qui pugnauerunt erat: tū qā diuturnū: tū quia maximū iter græ-  
 cal: tū qā inter potētissimas Ciuitates gestū. Lacedæmōiū cadauera hostiū primū  
 quidē armis: Ex qbus trophæū statuerunt: deinde cætero ornatu spoliare po-  
 stremo repetentibus ex fœdere reddidere: suorū uero recepta ī Tegeā cōporta-  
 uere: ibiq; humauere: Occubuerūt autē ex Argiuis & Orneatis & Cleonæis sep-  
 tingenti. Ex Mantineis ducenti totidē ex Atheniēsisibus cū Aegietis & eorū uter-  
 q; dux. Lacedæmōioz: socii haud ita multū accepere cladis: ut memoratu sit di-  
 gnū: ex ipsis quot desiderati sint arduū est uerū discere: eos tamē circiter trecen-  
 tos dicebāt fuisse. Cum in eo res esset ut pugna iā foret cōmittenda: Plistoanax  
 Regū alter: ducens seniores auxilio adolocentesq; ueniebat: sed Tegea tēus p-  
 gressus: audita illic uictoria retro rediit. Iidē auxilia e Corintho & ab aliis extra  
 lithmū lociis ueniētia per nūcios remiserūt. dimissis itēq; fociiis reuerſi aderāt. nō  
 eis Carneā diē festū egerūt. Ira in famiā quæ tunc p græcos passim ferebat: ut de  
 ignauis propter calamitatē ī isula acceptā: & alias ut de icōsultis ac segnibus hoc  
 uno factō diluerūt: existimatiq; sunt fortunæ iniquitati afflictū: cū aiō iudē essēt.  
 Contigit autē ut pridie q̄ preliū fieret ut Epidauri cū oī māi suoz ī Agrū Argi-  
 uum tanq̄ desertū scurrerēt: qā cōplures Argiuoz qui reliq; erāt plidarij egres-  
 sos occiderēt. Tria quoq; Eleoz milia q̄ auxilio Mantineis supuenerūt: gesto iā  
 plio & Atheniēsiū pter alios priores sine mora pariter oēs hi loci aduersus Epi-  
 daurum contenderūt: dum Lacedæmonii Carneā celebrarēt: Expugnatamq; ur-  
 bem muro excinxerunt. Et ubi alii quieuerūt Arhenientes: ut iussi erant conse-  
 stim arcem iunonis tēplum extruxerunt. Atq; in hoc muro communiter relicto  
 presidio in suam urbē abierunt: Aestasq; excessit. Initio statim ī sequētis hyemis  
 Lacedæmonii posteaq; Carneā peregerant in expeditionē exierunt: & in Tegeā  
 cum uenissent ultro miserunt Argos: qui sermonem instituerēt de paciscendo.  
 Erant autem apud Argos iam pridem non nulli & illorum necessarii & studiosi  
 statū popularem abolendi: & post gestum prælium multo ualidiores ad inducen-  
 dum plures in sententiam suam. Hi uolebant fœdera q̄ cū lacedæmōiis inierāt  
 inire rursus: & mox etiā societatē: atq; ita iā populū aggredi. Missus ē autē eo q;  
 hospes eoz eēt Lichas Arcesiali filius duo pcontaturus. Vnū quonā mō bellū:  
 si bellū: alterū quonā mō pacē si pacē uellēt. Et cum magna extitisset altercatio  
 Aderat namq; Alcibiades (iū q; Lacedæmonioz studiosi erāt) iā libera audatiā  
 psuasērūt Argiuis: ut mentionē cōuētioniſ admitterēt. Cuius uerba hec sūt.

#### Conuenta inter Lacedæmonios & Argiuos

Lacet in hūc modū cōcilio Lacedæmōioz pacisci cū Argiuis: ut red-  
 dāt Argiui Orchomēiis liberos: & eos q sūt ī Mātiei Lacedæmōiis:  
 utq; ex Epidauro plidium educāt: & muz excidāt: & nisi illi decesse-  
 rit. Athēiēses p hostibus sint: iā Argiuis q̄ Lacedæmōiis. & utrorūq; sociis: & si  
 quē puerū Lacedæmōiū penes se habēt eū sue Ciuitati restituāt: q exigūt ab Epi-



dauris iusiurandum id exigat p̄ semelem: & iuicē ip̄i iusiurandum illis praebeant. Ciuitates itra Pelopōnelum parua magnæue libere sint: utentes patriis institutis. Si q̄s exteror̄ terrā Pelopōnēse igressus sit nocēdi ergo succuratur pariter cōsilio habito q̄ æquissime Pelopōnēsiū iudicio. Quiq̄ extra Pelopōnēsiū socii lacedæmōior̄ iūt: eodē iure sit quo & lacedæmōior̄ & argiuor̄ socii suū territoriū optinentes. Vt p̄terea cum locis ubi hæc ostēsa fuerit una pugnet̄: si illis uidebit̄: sin aliter domū redeat̄. Hæc primā cōditionē admittētibus argiuis: exercitus lacedæmōior̄ a tegea domū abiit. Nō ita multo post cōmertio se mutuo abeūdi rursus iidē illi uiri iter, se trāsegerūt: ut Argiui relicta Mātineor̄ & Atheniēsiū & Eleor̄ societate cū lacedæmoniis foedera ac societate inirēt in hæc uerba.

### Societas Argiuorum & lacedæmoniorum.

In hūc mōm lacedæmōiis & Argiuis placitū ē iter se foedera atq; societate eē ī ānos q̄nq;gita æquo & pari iure dare penas priis moribus: & cū aliis ī Pelopōneso ciuitatibus foedus hoc & societatem esse quæ libere & suæ auctoritatis sūt Ciuitates suū territoriū tenere poenas sumere ritu domestico ac dare pares similesq;. Quicūq; extra pelopōnesū socii sūt lacedæmōior̄ eisdē cōdictōibus erūt q̄bus lacedæmōiis: & Argiuor̄ socii: eodēq; iure quo & argiui suū territoriū optinet̄. Sicubi opus fuerit cōi exercitu cōsultare lacedæmōios & arguios quonā mō iustissime de locis iudicēt. Si cui ciuitati uel eor̄ q̄ ī tra pelopōnēsiū: uel eor̄ q̄ extra sūt cōtrouersia fuerit: aut de finibus aut aliq; alia de re disceptent. Si qua socialis Ciuitas cū alia dissideat ad aliquā Ciuitatē eatur quæ æqua iis quæ dissidebunt uidebitur. Inter amicas patrio ritu iudicetur. Et huiusmodi quidem foedera ac societas inita sunt per quæ quacūq; belli materiæ: aut si quid aliud simultatis iruicem habebāt id oē abolitum ē. Sed confectis iam inter se rebus decreuerūt Caduceatorem Atheniēsiū & legationē: neuti q̄ recipiendam: nisi relictis muris Pelopōneso excederent: nec cum ullo aut paci fierentur aut bellum gererent nisi cōmuniter. Intendebant aut̄ aiū cum in alia quædam tum uero in prouinciā Thraciæ. Eor̄ utriq; ad Perdiccam misere legatos: ut secū coniuraret suadentes. Qui tamē nō protinus desciiuit ab Atheniēsiibus: sed deliberabat ad Arguios intuens: a quibus ipse oriundus erat. Super hæc uetustū cum Chalcidensibus iusiurandum renouauerūt & aliud addiderūt. Miserūt & ad Athenienses Argiui legatos iussum ut Epidauri murum reliquerēt. Illi cernentes ad cæteri præsidii comperatione suos esse paucos; Demosthenem miserunt ad eos educendos. Is ubi peruenit simulate se gymnicum extra muros certamen inter præsidarios uelle edere. Egressusque reliquis præsidariis portas clausit: ac postmodum renouato cū Epidauriis foedere Athenienses ipsis murū restituerūt. Post argiuor̄ a societate defectōne Mātinei primo reluctati: mox quia sine Argiuis impares essent: & ipsi cum lacedæmoniis pepigerunt: imperiū que oppidorum reliquerunt. Et lacedæmonii Argiuiq; cū millenis utriq; sumpra expeditione statim in Sicyone ad paucor̄ redegerunt: ipsi potius lacedæmonii illuc euntes. Et post illa utraq; iam statim popularem apud Argos ademerunt: & paucor̄ cōstituerūt lacedæmōiis congruentē. Et hæc sub extremū hyemis gesta sūt: iā uere appetēte. Quartusq; decius belli annus excessit Insequenti Aestate & Dictydenses q̄ Athon icolūt: ab Atheniēsiibus desciiuerūt ad Chalcidē



ses:& lacedæmōiī ī Achaia res quæ prius ex snia nō erāt constituerunt:& Argiua  
 plebs paulatī respiscēs:resūptaq; audacia ī paucos illos p̄potētes impetū facit:  
 obseruato t̄pre quo lacedæmōiī se ī nudo certamie exercēt:& cōmissa ītra urbē  
 pugna uictrix aduersarioꝝ alios īterimit alios relegat.Lacedæmōiī dū a lociis ac  
 cerlerent aliquādiū ire suspēderūt.Mox tamē dilato nudoz certamie succurrē-  
 tes:cū ap̄ Tegeā accepisset uictū statū paucoꝝ p̄gredi ulterius abnuerūt:orāti-  
 bus iis q; effugerāt:regressiq; domū nudoz certamie peregerūt:& cū postmōm le-  
 gati uenisset:tā ab iis q; ī urbe erāt q; ab exulātibus Argiuis:adessetq; socii & mul-  
 ta utriq; dicta eēt:pnūtiarūt īiurios eos q; ītra Urbē erāt illucq; sibi cū exercitu  
 eundū.Sed his cūstantibus ac segnius agētibus metu ipsoꝝ populū Argiuis re-  
 sarcta rursus cū Atheniēsibus societate:quos sibi arbitrabatur maxio ului futu-  
 ros excitauit longos ad mare usq; muros:ut si terra phiberent mare cōmeatus  
 ope Atheniensiu inueherētur.Cuius rei faciendæ fuerint conscia non nullæ in  
 Pelopōneso Ciuitates:& in ea faciendā occupatū fuit q̄quid Argis hoīum erat:  
 Viri:mulieres:Serui ex Athenis eo transmissis:structoribus lapidariisq; & æstas  
 abijt.Insequēte hyeme lacedæmōiī cognita Argiuoz extruētionē:bellū illis itu-  
 lere ipsi atq; lociī præter Corīthios.Rege suo duce Agide Archidami filio.Erat  
 aut̄ eis quiddam rez Argiuaz illic transigendū:ut ipsis uidebatur quod tamen  
 ex snia nō successit.Cæteroz muros cū adhuc extruerētur:ui cæperūt atq; dirue-  
 runt:itēq; Hysias agri Argiui oppidū:ac ingenuis omibus quos ceperāt interfec-  
 tis abierūt insuā quisq; Ciuitatē.Post hæc Argiui aduersus phiasiu copias edu-  
 xerunt: & depopulati regionē abierūt:quia suos exules receperāt:quoz plerisq;  
 illic domiciliū habebāt.Eadē hyeme distercluserūt Atheniēses a Macedōia Per-  
 diccā crimī dātes:q; cū Argiuis atq; lacedæmōiīs cōiurasset:exercitu ab ipsis p̄pa-  
 rato quē ducerēt aduersus Chalcidēses in Thracia atq; āhipolim:Nicia Nicerati  
 duce frustratus eēt societate.Quo detrectate expeditio p̄cipue dissoluta eēt.Eo  
 que nomie Atheniensiu erat hostis:& hyems hæc anusq; belli quintus decimus  
 excessit.Prīcipio Aestatis Alcibiades cū uiginti nauibus Argos traicēs trecentos  
 Argiuos q; suspecti erāt:& cū lacedæmoniis sentire uidebatur:cōprehēdit. quos  
 apud circūiectas quibus dominabatur insulas deposuere Atheniēses. lidē aduer-  
 sus Melū insulā nauigauerūt triginta nauibus suaz cū mille & ducentis.armatis:  
 sagittariis trecētis:equitibus sagittariis q; hippotoxontæ dicuntur uiginti Chio-  
 rū sex:Lesbiōꝝ duabus:cū manu sociali atq; insulana ferme mille & Quingēto-  
 rū armatoꝝ.Sūt aut̄ Melii lacedæmōioꝝ coloni illi qdē:fed quēadmōm cæteri  
 īsulani īpium Atheniēsiu abnuebāt.Vez cū iter initia ī ptibus non fuisset:mox  
 ab Atheniēsibus coacti regionē uastātibus ī aprū bellū pdierūt.Huc posteaq; cū  
 iis copiis trāmisere cleomedes lycomedis & Tisias Tisimachi duces:priusq; aliqd  
 regiōi noceret misere legatos ad habēda colloqa.Quos legatos Meli admultitu-  
 dinē non ītromisere:fed ap̄ magistratus ea dicere iussere quoz gratia uenissent.  
 Illi inhunc modum locuti sunt

#### Atheniensium legatorū Verba.

Voniā nos non apud multitudinem uerba facimus sed apud paucos  
 ad quos ideo nos introduxistis: ītelligimus enim uos hoc sētire: ne  
 nob̄ p̄petua oratione utentibus: quæ probabilia sunt atque firma  
 semel audiens multitudo inducatur ī errorem agendum:facite ēt istuc uehemē.



tius & perpetua orōe: ne ipsi quidē utamini: sed ad singula quæ per nos ab re dici uidebuntur prius excipientes iudicate! & ante oīa si placet uobis ut loquamur indicate. MELIOR VM VERBA. Ad hæc primores Melior: respondētes. Equitas inquit p quietem mutuo docēdi haud est illa quidem uituperanda: Sed ab hac re nō nihil uidetur abhorrere: q; bellū a uobis non futurum: sed iā p̄sens eē cōstat. Cernimus, n. uos eorum q̄ dicentur iudices uenisse: et ut fides est hunc finem ex hoc colloquio futurū: ut si iure superiores uobis fuerimus: et ob hoc si dicto nō audientes: bellum nobis inferatis: seruitutē si dicto audiētes fuerimus. ATHENIENSIVM Enim uero si ad suspitiones futurorum captandas: aut ad aliud quippiam cōuenistis: q̄ ut ex uerbis presētibus & quas cernitis saluti Ciuitatis consularis fileamus: sin ad hoc uenistis loquamur. MELIOR VM Cōsentaneum est ac dignam uenia homines in tali cōditione positos multa dicere: & ad multa uideri se mutare. Et sane cōgressus hic de salute nostra institutus ē: itaq; colloquium fiat eo pacto quo nos ipsi puocastis si placet ATHENIENSIVM. Neque nobis utēdum arbitramur aut ambitu nominum: tanq̄ iure imperiū penes nos sit: qui Medum exterminauimus: aut lōgitudine uerborū parū pbabili tanq̄ iniuria Lacestiri bellum inferamus: neq; a uobis allegēdum aut colonos eē uos Lacædemoniorū: aut nihil lesisse nos tanq̄ hæc dicētes sitis nobis plualuris: sed ea dicēda ab utriq; opinemur inter nos utiq; trāligi posse: cū sciatis uos loqui apud intelligentes: ea quidē uos humana ratione iudicare iusta esse: quæ ex æqua necessitate pficiscuntur. possibilia uero quæ superiores extorquent: ab ifirmioribus annuūtur. MELIOR VM. Quando quidem Vos ita de iure Loqui super sedētes instituitis facere mentionem commodi: equidem nos opere p̄cium censemus: nam ita agere necessarium est: non dissoluere: quod publicū cōmodū est Libertatem: sed homini q̄ assiduo ī periculo uerferur: decorū atq; æquū esse: ut si quod alicui ītra Limites diligētia suadet emolumētum id assequatur. Neq; hoc minū uestra refert qui quo maiores cæteris estis: eo maiori exēplo si Labemini eritis poenarum magnitudine ATHENIENSIVM. Nos uero finē impiū nostri si forte aboleatur nō expauescimus. Neq; n. qui aliis dominantur ueluti Lacædemonii: isti ī eos seui sunt quos uicerūt: sed ii qui subditi fuerūt si quādo rebellātes superauerūt eos quibus serui erāt: Qua de causa liceat nobis piclitari ne hoc fiat: quoniā aduersus Lacædæmonios nō est nobis tale certamen. Quod aut p̄ amplitudine īperij nostri cuius gratia uenerimus: p̄q; uestræ Ciuitatis eē salute Loquamur: id uero planū faciemus uolētes & præesse uobis citra molestiā: & uos e uestro ac nostro usu pariter saluos esse. MELIOR VM Qui fieri pōt ut ita ex usu sit nos seruire ut uobis dominari. ATHENIENSIVM. Nepef ut uos qdē porius īperata faciatis: q̄ extrema ōnia patiamini: nos uero nō īterficiēdo uos lucrifaciamus. MELIOR VM. Quid ut getem agētes remoti a partibus uos phostibus aicos hēamus nō eritis cōtētī: ATHENIENSIVM. Minie neque, n. tātopere nob̄ detrimētōsū ē: uos eē nob̄ hostes: quātū eē aicos. Nā aicitia uestra ībecillitatis odiū potētiaē nostre q̄ p̄sumus argumētū ē. MELIOR VM. Hoccine sentiūt q̄ sup ip̄io uestro sūt: ut ī eadē cōditōe ponāt eos: q̄ ad uestrū īpiū nihil attinēt: & colōias urās q̄ multæ sūt: aliæue urbes si postq̄ desciuerit subigātur: ATHENIENSIVM. Quid ni: nā neutros iuris respectu desinere existiant sed illos quidem cum uires naēti sunt: superiores eē: nos aut̄ præ metu nō inferre illis arma. Itaq; p̄terq̄ q̄ in plures imperium tenebimus: si uos subegerimus prestabitis: subacti ipsū nostrū imperiū stabilius: cū p̄sertim sitis īsulani & inter



eos qui classe pollent ibecillissimi nisi uicatis, MELIORVM. Quid uos nō ne in  
 eo uestrā tutelā reponitis. Debētus. n. quē admōm uos a mētionē iustitiæ reiciēdo  
 nos suaderis : ut cōmodo uestro pereamus: sic nos docēdo uos nostrū cōmodū si  
 hoc cōtingat conari psuadere idē: & uobis cōmodū eē. Nā quid ni uobis redde-  
 tis hostes quicūq; neutras hoc bello ptes sequūtur. qppe qui intuetes in ista quæ  
 agitis suspicabūtur in se quoq; aliquando uos ituros. Quod quid aliud est q̄ eos  
 qui uobis sūt hostes augere: & eos qui haud quaq; tales futuri erāt ipellere: ut sit  
 hostes. ATHENIENSIVM. Haud ita est Neq; n. suspicamur uobis fore accerbi  
 ores istos q̄ cōtinentē ubi ius incolūt: q̄ iulanos qui alicubi sūt nullius imperio  
 subiecti: q̄les uos estis; quicq; iperio subiecti sūt: ob eā necessitatē aio exacerba-  
 to. Illi. n. libertate qua degūt: multo sūt legiores ad se custodiendos a nobis. Isti  
 plerūq; iconfultis affectibus idulgentes: & se ipsos & nos in apertū piculū ducūt.  
 MELIORVM. Si igitur & uobis ne iperū amittatis: & iis qui sub impio degūt  
 ut aseruitio eximāf tantū discrimē adeūdū ē. pfecto nobis quoq; q̄ adhuc liberi  
 degimus magno flagitio def atq; ignauia: nisi prius oīa expiamur q̄ seruiamus.  
 ATHENIENSIVM. Vos uero nō prudēter istomō cōsuleritis: qbus nō ex æquo  
 nobiscū ē de strenuitate certamē: ut cedere pudere uos debeat: sed de salute potius  
 cōsultatio: ne multo p̄stātoribus resistatis. MELIORVM. Sed nō fugit nos sapi-  
 us fortunā belli eē cōnem: q̄ sociā illius p̄tis q̄ multitudie hoīum abūdat: Præte-  
 rea ei q̄ se dediderit nullā spē sup esse ei q̄ se exercet et stādi spem esse. ATHENI-  
 ENSIVM. Spes periculi solatiū et si dāno afficit: nō tamē euertit eos q̄ illa ex-  
 būdātū utūtur: sed illos qui omīa in eam eiecerit rem natura pernicioīam: quæ si  
 mul atq; deceperit agnoscitur: a qua quisq; se custodierit i eo iquo illā cognouit  
 is nō labetur. Quod uos qui ibecilles estis & i hoc rege articulo positi nolite pa-  
 ti: neq; similes plerisq; eē quicūq; assit eis facultas euadēdi: postea destituti omī  
 aperta spe satagētes se cōserūt ad incertas : diuinationem oracula & q̄cūq; talia  
 p spē hoīem pdunt. MELIORVM. Arduū quidē nobis esse id qd̄ probe uos in-  
 telligitis ipsi quoq; arbitramur uestris copiis nos ac fortunæ reuētere: quia non  
 erit ex æquo certamē. Nihilō tamē minus ipsi fortunæ cōfidimus diuinitus nos  
 non inferiores futuros: quippe qui infontes uobiscum haud iuste inuadentibus  
 consistimus: & quatenus copia militum deficiamus accessuram illam ex societa-  
 te quæ nobis cum lacedæmoniis est. necesse habitātibus succurrerem si non ob  
 aliud certe cū simus cognati ob pudorem. Ex quo non usq; quaq; præter ratio-  
 nem sumus audaces. ATHENIENSIVM. Ne nos quidem diuinā nobis benigni-  
 tatem arbitramur defuturā: ut qui nihil ducimus iustū agimusue præter homi-  
 num opinionē: aut de diis aut de ipsoꝝ hoīum erga se deliberatōne. Nam quod  
 ad numina pertinet de illis qd̄ opinione receptum est sentimus: de hominibus  
 aut ita naturæ necessitate cōparatum: ut haud dubie quis semper dominet quē  
 supauerit. Quam legem neq; tulimus ipsi: neq; nouam primi oīum usurpamus:  
 sed quæ iam recepta erat suscepimus usurpamusq;: relicturi et pperuo futuram  
 ac pro comperto habentes: uos quoq; ac cæteros si eadem qua nos facultate præ-  
 diti eētis idem esse facturos. Ex quo qd̄ ad eos attinet merito nō extimescimus:  
 nos uobis inferiores fore. Nam qd̄ pertinet ad uestrā de lacedæmoniis opinonē  
 quos ut creditis pudebit non succurrere: gratulamur quidem uobis malorum  
 inexpertis ineptiam tamen istam non probamus. Lacedæmonii enim inter se  
 quidem ipsos: & circa domestica istituta plerunq; uirtute utuntur: erga alios  
 aut quales se p̄stent multa q̄s cōmemorare posset: sed sumatim potius significa-



uerit id qđ nos scimus pculdubio eos p honestis hēre:quæ sūt uoluptuosa: p iustis quæ sūt utilia:qđ nō est illis istiu mōi cogitatō p uestra salute cuius nūc rō nulla ē. MELIOR VM. Nos uero hoc ipm p̄cipue credimus ob tuā illos utilitatē nō cōmissuros:ut Meli colōia ipoz ab eis pditi efficiamur infidi suaz par tiū grācis:utiles aduersariis. ATHENIENSIVM .Ergo sētitis ita demū qđ uti le eē si fuerit tutū:uiste aut atq; honeste fieri cū periculo:qđ minie oium lacedæ monii plerūq; audent. MELIOR VM.Immo uero arbitramur illos nostri cau sa magis picula addituros:& se arbitrari p nos q̄ p cæteros eē firmiores:quanto ad res gerēdas fumus Pelopōneo uiciniores:quatoq; ipsis Snīæ cognacōe fideli ores q̄ cæteri. ATHENIENSIVM. Præsidiū erga eos q̄ inuocāt nō declaratur: eoz qui opitulari debēt beniuolētia:sed qđ multo satius ē:opibus: id qđ lacedæ mōi plus cæteris quodāmō aiaduertūt: ut q̄ diffidētia domesticaz copiaz: soci ales copias ēt aduersus finitios accersūt. Ex quo credibile nō ē nostris nauibus mare tenētibus eos ī īsulā traiecturos. MELIOR VM. At qui alios habēt lacedæ mōi quos mittāt: & ingens est creticū pelagus: in quo difficiliter est illud tenēti bus alios excipere: q̄ illis latere uolentibus se subducere. Et si hęc eos rō desti tuat illa non deerit: se conuertēdi aduersus terrā uestram & ad uestros socios re liqui sunt: quos Brasidas non adiit. Ut uobis res sit non de terra nihil ad uos per tinente: sed de uestra ipsoz. ATHENIENSIVM. Istud uero uobis nec ī expertis contigerit: nec ignaris a nulla unq; obsidione Atheniēses aliog; timore diuicisse. Quāq; uos ut aiaduertimus cū de salute uestra dixeritis uos consultaturos: nul lam tamen eius rei in tanto sermone fecistis mentionem: qua freti homines arbi trāt se iri: liberatū. Cæterz ea quæ uos uāhemētissime speratis futuri t̄pris sūt: sed p̄sens t̄pus breue uobis ē: ad uos tutandos ab iis quæ iam urgēt. Quā ppter magnam declaratis amētiā nisi nobis itez semotis aliquid aliud q̄ hęc pruden tius decernatis. Nam sic nequāq; uos ad uerecundiam quæ hominibus in foedis & apertis periculis extitit: plerunq; pernicioſa conuertetis. Cum enim permulta p̄ spitiamus adhuc atq; tendatur id quod turpe appellatur ui nominis īducente ta men ipsa ui nomis excussa: elligitur potius q̄ sponte in cladem inemendabilem incidatur: & turpius dedecus accipiat per inipientiam q̄ per fortunam. Quod uos si reſte consulueritis cauebitis: nec indecoz uobis censeatis: cedere maxie Ciuitati a uobis æqua postulanti ut loci sui efficiamini uestra terra potiētes sub tributo: ne ue cū detur uobis oprio belli & securitatis per animi contētionē op tetis p̄tē deteriorē: sed illis similes sitis qbus plerūq; p̄spere succedit: q̄ paribus nō cedētes honeste: cedūt potētioribus erga īferiores moderate se gerunt. Cōsi derate itaq; seorsū a nobis & cogitate ēt atq; etiā uos deliberare de priā: quæ una uobis est: quāq; scitis uno hoc cōsilio uel foelicem fore uel īfoelicem. Post hęc Atheniēlibus a colloq; digressis Meli iter se ipos collocuti sūt: cūq; simili mō cōtradiciendū uideref: responderūt. MELIOR VM. Nobis uero Atheniēses neq; aliud q̄ paulo āte uisū est uidēf: neq; libertas septingētoz ab Vrbe cōdita ānoz breui t̄pre amittēda. Sed fortuna quæ nos adhāc diē diuinitus tutatalē: & ope cū aliog; hoīum: tū uero lacedæmonioz freti conabimur hęc Vrbe cōseruare: hortati tamen uos prius: ut liceat nobis aicos esse uobis neutris hostes: uosque initis foederibus quæ ex utriusq; partis utilitate uidebūt e nostro solo excedatis Talia Meli quom respōdit sēt Atheniēses iā e colloq; digressi dixere. ATHENI ENSIVM. Enī uero uos soli oium ut nobis uideamī ex uestris cōsiliis certiora iu dicatis esse quæ sūt euerura: q̄ quæ cernunt: & quæ oculata sūt ī cōsulēdo tāq; ea



quæ fiût creditis iã uos intueri utiq; quo plus & lacedæmõis & fortunæ & spei  
 pmittentes uos atq; fidetes eo plus plapsuri. Et legati qdẽ ad castra redire. Duces  
 aut quoniã Melii nullo pacto obedire uolebãt ad bellũ cõtinuo se cõuerterũt:  
 & p Vrbes distributi Melios muro cõcluserũt. Post hæc p̄sidio tũ ex suis tũ ex  
 socialibus copiis & a mari & a terra relicto: cũ maiori exercitus p̄te reuersi sũt: cæ  
 teris q remanserũt locũ oppugnãtibus. Sub iidẽ t̄ps Argiui phlasiũ aggẽ igressi:  
 ab ip̄is phlasiis & ab exulibus suis excepti ifidiis: circiter octogita amilere: &  
 qui i pylo Atheniẽtes erãt: ex Vrbe lacedæmõioꝝ p̄dã auerterunt. Neq; tamẽ ob  
 id lacedæmõii fœderibus abiectis: i eos bellũ mouerũt. Cæterẽ edixerũt q̄q̄s  
 uellet suoꝝ abigeret p̄das ex Atheniẽsibus. Corinthii tamẽ gescẽtibus reliq; Pelo  
 põnensibus priuatã q̄rundã dissentionũ cã: bellũ cum Atheniensibus gerebãt.  
 Melii quoq; Atheniensiuũ muri ambitũ agressi nocte cæperũt: qua parte foꝝ ille  
 spectabat: nõ nulloscq; iterfecerũt: & frumẽto aliiscq; que ex usu foret q̄ plurima  
 potuere: iportatis cũ se recepissent geuere: Atheniensibus i postẽ ad cõmodius  
 excubandũ diligentibus effectis: atq; ætas excessit. Inseq̄ntis hyemis initio lace  
 dæmõii ad fines agri Argiui illũ cũ exercitu mãfuri: qã litare nõ potuere domũ  
 rediere. Per quoꝝ expectatõnẽ Argiuoꝝ q i Vrbe erãt: qdã ab iis quibus suspecti  
 eẽnt cõprehenfi: qdam sua spõte exiliũ abierũt. Sub idẽ quoq; t̄ps Melii ab alia  
 parte muꝝ quo obsidebant cæperũt. Paucis ex Atheniẽsi p̄sidio ibi p̄sentibus.  
 Et mox ubi hæc gesta sũt: p̄fecto ex Athenis alio exercitu duce philocrate Eu  
 demi filio cũ iã omi ope oppugnarent: facta quadã iter ip̄ios p̄ditione se se dedi  
 dere Atheniẽsibus: liberũ illis arbitriũ de se pmittẽtes. Atheniẽses Melioꝝ quos  
 cũq; nacti sũt puberes iteremerũt. Pueros ac fœmias i seruitutẽ acceperũt: domũ  
 que asportarũt: locũ ip̄i icoluerũt: missis eo postmõm quingentis colonis

#### THVCYDIDIS ATHENIENSIS HISTORICI BELLI PELOPONNENSIA CI LIBER SEXTVS.

Adem hyeme Atheniẽses decreuere rursus i Sicilia ma  
 iori q cũ lachete & Eurymedonte apparatu trãsmitte  
 re ad eã subigẽdã si possent: ignari pleriq; & magnitudi  
 nẽ ifulæ & multitudis icolentiũ: tũ græcoꝝ tũ barba  
 roꝝ: ac se suscipere bellũ haud multo minus quodam  
 mō q illd̄ erat aduersus Pelopõnẽses. Est. n. Sicilia am  
 bitus nõ ita multo minor q octo dieꝝ circũnauigatõẽ  
 onerariæ nauis: & cũ tãta sit uigiti ferme stadiõꝝ iter  
 capediẽ phibet ne sit cõtinẽs. Incoluerũt aut eã ab ini  
 tio atq; tenuerũt pmultæ gẽtes: Quæ ferũtur antiquissimi i quadã dũtaxat insu  
 lã pte hitãres Cyclopes atq; læstrygões: Quoꝝ ego neq; genus: neq; uide uenerũt  
 neq; quo abierũt dicere hẽo. Sufficiat & a Poetis memoratũ est: & apd se qsq; de  
 illis agnoscit. Post hos. Sicani p̄ri demõstrãt icoluisse: atq; ut ip̄i p̄dicãt oĩum p̄ri  
 q̄ppe cũ sint illius terræ idigenæ. sed ueritas arguit eos hiberos eẽ oriũdos a flu  
 mie Sicano: qdẽ e i hiberia a liguis eiectos: & ab his tũc dictã Sicania in iulã prius  
 Trinacriã noiãtã: q adhuc loca ifulæ ad occasũ uergẽtia icolũt. Cæterẽ capto llio  
 qdam troianõꝝ dum fugiũt Achæos: nauibus i Sicilia applicuerũt. & collocatis  
 Sedibus in finibus Sicanõꝝ uniuersi sunt Elymi appellati. Vrbes eoꝝ Eryx &  
 Egesta. His acolæ accesserunt non nulli phocenses: eoꝝ qui e Troia tunc in li



byam tēpestate delati primū: deinde ex libya in Siciliam transmifere. Siculi autē  
 ex Italia ibi nāq; habitauere fugientes Opicos in eandē insulam traiecerunt: ut  
 & credibile est & fama fertur ratibus obseruato cū uētus posuisset: freto forte  
 & aliter tranuecti. Et sane adhuc extant ī Italia Siculi: ipsaq; regio ab italo quo  
 dam Archadū Rege hoc habente nomē sic est cognominata. Hi magno cū exer  
 citu in Siciliam trāseuntes uictis plio sicanis: & in partes quæ meridiē occasūq;  
 spectant remissis fecerūt: ut pro Sicania Sicilia uocaretur: & eius optima quæq;  
 loca incoluerunt: anis ex quo trāsierunt prope trecentis ante græcorum in Sici  
 liam aduentum: & nunc quoq; mediterranea eius atq; ad Aquilonem uergentia  
 optinent phœnices: præterea per eandem passim habitauerūt occupatis ad ma  
 re promotoriis: & paruis circa insulis negociandi cum Siculis gratia. At postq;  
 permulti græcorū illuc cū nauibus traiecerunt ōmissa nauigatione: Motyā Solo  
 entem & panormū finitiua Elymis oppida: sedibus ibi positis incoluerunt: freti  
 cum Elymorum societate: tum quia exiguo illinc in Carthaginem traiectu Sicilia  
 distat: tot igitur numero barbari: atq; in hunc mōm habitauere Siciliam. Græco  
 rum autē primi Chalcidenses ex Euboia transeuntes cum Theocle illius deducto  
 re Coloniae Naxum incoluerunt: & Aram Apollinis Archegeti quæ nunc extra  
 Urbem uisitur extruxerunt. Vbi quotiens e Sicilia soluunt oracula petituri pri  
 mum sacrificant. In sequente anno Archias ab hercule oriundus e Corintho Si  
 racusas incoluit: expulsis prius ex insula Siculis intra quā insulam nondum ma  
 ri circūfluam sita est Vrbs. Nam ea quæ extra insulam est diu post addito muro  
 facta est: populo frequens. Veg: Theocles atq; Chalcidenses e Naxo pfecti: septi  
 mo post inhabitatas Syracusas anno leontinos eiectis Siculis incolunt: & de hic  
 Catinam cum ipsi Catinenses Euarchum fecissent coloniae auctorem. Per idem  
 tempus & lampis coloniam deducens e Megaris in Sicilia uēit: & super flumē  
 Pantacyum loco quodam cui nomen est Trogilum incolas collocauit: & illinc  
 postea digressus cum aliquantulo tempore apud Leontinos: una cum Chalcidē  
 sibus rem. p. administrasset ab eisdem exactus est: collocatūq; in Thapso incolis  
 cum uita decessisset: cæteri e Thapso migrauerunt: & Hyblone Rege Siculo qui  
 regionem prodiderat: duce. Megareas incoluerūt qui Hyblæi sunt dicti. & post du  
 centos ac quadraginta quinq; annos q̄ habitare cepisset a Gelone Syracusanorū  
 Rege: ex Vrbe & agro expulsī sunt. Sed artea q̄ expellerentur centum postq̄ illic  
 habitare ceperant annis. Helinūtem misso iliuc Pammilo condiderunt. Is e Me  
 garibus ipsorū metropoli superueniens pariter habitauit. Gelam autē Antiphe  
 mus e Rhodo & Entimus e creta: suam uterq; coloniam ducentes: pariter condi  
 derūt ano q̄dragesimo qnto post Syracusas habitari ceptas: iposito a flumē Gela  
 urbi noie: cū locus ubi nūc urbs sita est: quicq; munitus atēa muro erat. Lindii uo  
 catur: uiribus doricis huic Ciuitati ipositis. Annoq; ppe cētesimo Octaao a suæ  
 Urbis initio: Geloi Agragātē incoluerūt. Urbē a fluuio Agragātē appellātes: dele  
 ctis sibi auctoribus Aristono & Pystilo: datis quoq; suis legibus. Zacla uero inter  
 initia a latrōibus e Cumis quæ ē ī opica Chalcidica Vrbs pfectis hīrata ē. Sed po  
 stea coīter a multitudie quæ a chalcide atq; a cætera Euboia quæ ī eā regionē su  
 puēit: cuius colōiæ deductores extitere Perieres atq; Cratæmenes: alter e Cumis:  
 alter e Chalcide. Vocabaf autē prius ea Vrbs a Siculis Zacla a specie falcis. Si q̄  
 dē falcē Siculi Zaclā appellānt. Idem postmodū a Samiis eiecti sunt: & aliis q̄bus  
 dam ionibus: qui medos fugientes ad Siciliam appulerunt. Nec ita multo post  
 Anaxilas Rheginorū tyrānus: exterminatis Samiis Urbē pmiscuis hominibus



frequentē reddidit: & a sua quondam patria Messenam appellauit. Hemera quoque & Zancanis habitata ē: deductis ab Euclýde Simo & Sacone: in quā coloniam uenerunt plurimi Chalcidenses cū quibus habitauerunt: & Syracusani exules a contraria factione superati qui Myletadæ nominantur. Atq; apud hos optinuit uox quædam inter Chalcidicam & doricam media: sed leges Chalcidenses optinuerunt. Acræ autē & Calmenæ a Syracusanis sunt inhabitatæ. Acræ quidem septuaginta annis post Syracusas: Calmenæ uero circiter Viginti annos post Acras: & prius ferme Centum a Triginta quinque annos a conditis Syracusis Camarina: per ipsos Syracusanos: auctoribus coloniæ dalcone & Menecole: erectos: que aliquāto post Camarinæos ob defectionē Syracusanis. Mox Hippocrates Gelæ tyrānus accepit pro redemptione Syracusanorum quos habebat captiuos: atq; ipse effectus coloniæ deductor: eos in terra Camerina collocauit: & cū rursus a Gelone sedibus amoti fuissent: tertio sūr ab eodem Gelone collocati. Tot igitur gentes partim græcæ partim barbaræ incoluere Siciliam: quæ cum tanta esset Athenienses eā sibi inuadendam putauerūt: cupiditate proculdubio totius insulæ potiūdæ: sed uoluntate quoq; honeste ferēdi auxilii Chalcidēsis suis cognatis ac pristinis sociis: præcipueq; Egestanis quoq; legati aderant: a quibus inducti sunt: ut illuc tenderent: enixe flagitantibus opem. quippe Selinuntis ob quædam sponialia & controuersiam de Agro: finitimis suis bellū intulerant. Illi accitis Syracusanis sociis bello eos prohibebāt terra & mari. Itaq; Egestani reperta memoria societatis sibi cum lachete initæ: & superioris belli leontinorum: obsecrabant Athenienses ut se missa Classe turarentur: cum alia permulta allegantes: tum uero qd caput erat Syracusanos si impune ferēt: ut expellerent leontinos: mox cæteris eorum sociis profligatis: omnē Siciliam ad suum imperium redacturos. Vnde periculum foret ne quando doros magna cum manu ppter cognationem doribus Pelopōnensibus: a quibus ipsi in colonias missi essent: auxilio euntes una destruerent Atheniensium potentiam: eorum prudentium esse cū reliquis adhuc sociis obuiam ire Syracusanis: se præsertim collocaturis satis pecuniæ ad bellū. Quæ & i contionibus: & i colloquiis sæpenumero dicētes Egestanos cum audirent: Athenienses decreuerunt primum mittendos Egestam legatos ad explorandā: tum pecuniam si tanta foret quanta iactabatur: & in ærario & in templis: tum rem bellicam: ac Selinuntiorum quoq; ut quæ illic esset conditio referent. & legati quidem Atheniensium i Siciliam missi sunt. Lacedæmonii autem eadem hyeme cum sociis propter Corinthios armati: Agrum Argium ingressi sunt: eūque non magna ex parte populati: frumenta & aliquot bouaria asportarunt. & Argiuorum exulibus in Orneas transcriptis: atq; illic paucis e reliquo exercitu relictis initisq; foederibus: ad certum tempus intra quod Orneatæ atq; Argiui se inuicem non lederent dum cum exercitu rediere. Nec ita multo post Athenienses triginta nauibus: sexcenti armati cum uenissent: & Argiuorum omnis populus qui per ætatem ferre arma poterat: cum illis egressi unum diem Orneas oppugnaerunt: noctu his procul castra habentibus ii qui intra Urbem erāt profugere. Quod ubi sensere postero die Argiui Orneas diruerūt: reuertiq; sunt domum: & mox item Athenienses. lidem apud Methonem quæ finitima Macedoniæ est assumptis ex ora maritima tum suis: tum Macedonibus: qui apud ipsos exulabant equitibus terrā Perdiccæ infestabāt. Verge lacedæmonii missis ad Chalcidenses qui sunt in Thracia iubebant eos Perdiccæ adesse i bello. Quod illi facere recusarunt quibus induciæ cum Atheniensibus erant



decē dierū. Et hyems exiit ac Decimus sextus ānus huius belli qđ Thucydides cōscripsit. In sequēti aestate i eunte statū uere Atheniēsiū legati e Sicilia redierēt & cū iis Egestāis: ferētes sexaginta Talēta nō signati argēti: tāq̄ mēstruū stipēdiū sexaginta nauū: q̄ ut mitterēt erāt oraturi. Atheniēses aduocata cōtiōe auditūq; & Egestāis & suis legatis cū alia dicētibus ad p̄suadēdū apposita: tū uero de pecunia mētiētibus tāq̄ parata & multa: tū apud rēpla: tū apđ Aerariū: decreuerūt sexaginta naues i Sicilia eē mittēdas: cū ducibus sūma potestate p̄ditis: Alcibiade Clinia: Nicia Nicerati: Lamacho Xenophanis filio: q̄ opē qđē Egestāis ferrēt cōtra Selinūtios. Leōtinōs autē si qđ p̄sperē i bello cōtingeret oēs i sua sede collo carēt: atq; alia trāfigerēt apud Sicilia: ut maxie expedire rei. p. suae cognoscerēt. Quō post hāc die cōtio rursus aduocā: quēadmodū oporteret hāc classē q̄ celerime fieri: decēq; si qua re ducibus ad p̄fectionē opus eēt. Nicias q̄ i uirtus fu erat delectus: haud recte Ciuitatē decreuisse existimās: sed exigua decā & specie decori omnem Sicilia opus arduū affectasse: procedens: Athenienses a p̄posito reuocare uoluit: hunc modum de hortatus.

Oratio Niciae apud Athenienses

Aec qđē cōtio ob nostrā classē iustruēdā coacta ē: p̄ inde ac si i Sicilia nauigare oporteat: mihi autē uidet̄ de hoc ip̄o quoq; cōsiderari oportere: utrū satius sit mittere classē nec ne: nec ita breui cōsultatione de rebus arduis credēdo uiris alienigenis bellū sūmere: quod ad nos nihil p̄tineat. Egdem qđ ad me attinet ego ex hac re honore afficior: & meo ip̄ius corpori minime oīum timeo. Sed cū existimē bonū Ciue eē cū eū q̄ & corpori & fortunis suis p̄spicit: tū eū multo magis qui uult sua opera rem. p. p̄sperā esse. Ego sicuti superiori t̄p̄e nūq̄ ampliā dē dignitatis gratia dixi secus atq; scribā: ita nunc q̄ optia eē sentio dicā. Qui si suadeā uobis ea q̄ assūt tuēda nec iis q̄ certa sūt p̄p̄ icerta periclitādū: Infirma qđē apud affectus uestros fuerit oratio mea. Quod at neq; tēpestiua ē properatio uestra: neq; facilia sūt ad optinendū ea ad q̄ cotenditis hoc planū faciā. Et .n. arbitror uos illuc traiciendo cū multos hic hostes relinquantis: cupe ut plures etiā huc hostes cōtrahatis. Et inopinamini apđ illos foedera q̄ nobiscū inierūt aliqd̄ forsā firmitatis hītura. Illa uero q̄scentibus nobis erūt foedera dū taxat noīe. Sic. n. qđam e nostris atq; ex aduersariis rē trāsegerūt. Sicubi at exercitus noster plus cū cladis accipiat sine mora māus hostilis igruet nobis primū quia nobiscū pacti sunt non uolūtate: sed iniqtate fortunae & necessitate ac maiore q̄ nos turpitudine. Deīde q̄ p̄ hāc foedera cōplures cōtentiois habuimus. Super hāc sūt qui has pactiones ne utiq̄ admiserūt: neq; ii ualidissimi & eoz; alii p̄fessi hostes: alii quia Lacedaemōii p̄pter decem diez; foedera quiescūt ad huc: & ip̄i ab iuadendo cohibent: qui forsitā si nostras copias bifariā diuisas esse: acceperit: id quod nūc facere festinamus nos p̄sus adorirent: & quidem una cū Siciliensibus quos iā pridem putāt opere p̄ciū esse excire i societatem. Ex quo aduertere debemus qualia sint hāc: neq; supra modū Ciuitatem indiscrimen aduereere: & alienū ip̄erū affectare: priusq̄ id quod habemus stabilierimus. Quod si & Chalcidenses qui sūt i Thracia tot annos nobis rebelles ip̄otestatem nondū redacti: & incōtinentē alii nō nulli ut fertur male pacati sūt: nos Egestanis etiā fociis tanq̄ lāsis propere succurrimus: & a quibus quod olim detecerūt a nobis iniuriā accepimus: eos ne etiā ab iniuria uindicabimus?

m i



& si hos uincendo retinebimus: illis certe quod ꝑcul absunt ꝑꝑ per multi sũt  
 ægre imperabimus. Amentia igitur sit eos inuadere quos neq; uictor quis i offi  
 cio teneat: & nisi re feliciter getta: nequeat æque ac prius adoriri. Sicilienses mi  
 hi uiderur ut nunc se res habeant: & si imperio potiantur Syracusani minus i fe  
 sti in nos fore: quo nomine præcipue terrorem nobis incutiunt Egestani. Nam  
 & si forte nunc illi ueniant cuncti gratificandi Lacedæmoniis gratia: certe cre  
 dibile non est eisdem pro alieno imperio cõtra alterius imperium militaturos:  
 cum ipsi imperium habeant. Quoniam quo ipsi modo cum Peloponnensibus  
 nostrum imperium euertissent eodem credere debent suum ab eisdem euersum  
 iri. Porro græci qui illic sunt primum nos magnopere extimescent: si illuc non  
 transmiserimus. Dehinc etiã si ostentatis per nos copiis paulo post discesserimus.  
 Quod si quid detrimenti acceperimus continuo per cõtemptũ nostri cum aliis  
 hinc græcis nos adorirentur. Cum sciamus: ut quæq; remotissima sũt ita eẽ ma  
 xime admirabilia: & ut maxime experta sunt: ita minimum dignitatis præ se fer  
 re: id quod nunc uobis Athenienses erga Lacedæmonios ergaq; socios usu ue  
 nit. Qui quoniam preter opinionem circa ea quæ metuebatis antea superiores  
 extitistis: iam pre cõtemptu illorum Sicilia affectatis. Neq; uero oportet ad for  
 tunam aduerliariorum extollere animos: sed animos ipsos cohibendo confidere:  
 sentireq; nihil aliud Lacedæmonios speculari propter ignominiam acceptam:  
 quam quo pacto uel nunc quoq; si possint decipiendo uos emendent turpitudi  
 nem suam: idq; tanto magis quanto maiore & amore & studio gloriam uirtutis  
 amplectuntur. Itaq; non de Egestanis in Sicilia uiris barbaris est nobis certamẽ  
 si sapimus: sed ut rem publicam nostræ Ciuitatis ab insidiis uolentium induce  
 re statum paucorum cito tueamur: debetães memoria tenere nos recens ab inge  
 ti morbo ac bello paululum quiddam laxamenti accepisse. Ut æquum sit nos  
 augeri numero & pecuniarum & hoium: & hæc ꝑ nobis ipsis. hic ipedi non ꝑ ui  
 ris desertoribus istis auxilia obfcrãtib; qbus & pulchre merriri utilẽ eẽ: & uici  
 norum periculo. cum nihil ipsi nisi: uerba tantum impendant: aut meritam gra  
 tiam nobis habere rebus prospere euntibus: aut si quid secus accidat amicos se  
 cum in perniciem trahere. Quod si quis ad hanc prefecturam Libens delectus  
 hortatur uos ad nauigandum suarum tantum rerum rationem habens: præfer  
 tim iunior q̃ ut imperio fungatur quæ sit admirabilior in apparatu equorum  
 quos alit ex multis quos habet prouentibus quoq; magistratum hunc lucrificat:  
 nec huic quidem concederunt debitis ut priuatim iplendeat periculo Ciuita  
 tis: sed existimare ab huiuscemodi hominibus res quidem publicas ledi priuatas  
 autem profligari. Præterea hoc negotium grãde esse: nec de quo adolescentulis  
 consultare quodq; repente temtare debeat. Cui uiro nunc hic assidentes ab ip  
 so corrogatos cum uideam timeo: & ob id e diuerso seniores hortor: ne eos pu  
 deat si ab aliquo istorum admoueantur nisi bellum suaserint: ne ignaui esse ne  
 ue quod ipforum uitium est absentium prauu armatores esse uideantur: cum  
 sciaris affectatiõĩ p̃q̃ raro prospere euenire circũspectioni: plerumq; & de priæ  
 piculo ppulsando in qd deducta est quodq; maius superioribus e itegz creare du  
 ces ac decernere. Sicilienses quantũ ad nos p̃tinet: qbus nũc finibus utũf nõ ab  
 uti nec lõico sinu si qs terrã legat: neq; Siciliẽsi si qs aliũ teneat: uaq; ꝑ se colen  
 tes utilitati uacare. Egestanis aut seperatim respondendum: quando quidem. si  
 ne Athẽisibus a p̃cipio bellũ cũ Selinũtiis cõtraxerũt: ut id ipi ꝑ se dissoluãt.  
 Nec post hac societatem quẽadmodũ consueuimus faciamus q calamitosis qdẽ



subsidium ferimus: ipsi uero desiderantes subsidium non inuenimus. Tu quoque  
 Questor si & te dignum ducis gerere curam Ciuitatis: & bonus Ciuis existere  
 de integro consulto Athenienses de his: & ad suffragia reuocato: dum scias si ue  
 ris legem dissoluere: rogandis iterum suis non in cursum te crimen esse in ta  
 ta frequentia testium: sed eum Ciuitatis male consultae medicum esse: hoc est recte in  
 cipiendi quisquis de illa cum sit illius prius optime: aut certe uolens nihil male  
 meruit. Haec Nicias post hunc processere alii subinde Athenienses: quoque plerique  
 ad sumendam expeditionem hortabantur: nec reuocanda quae decreta essent non  
 nulla dehortabantur. Omnium autem acerrime urgebat ad ineundam expeditio  
 nem Alcibiades Cliniae filius audax repugnandi Nicias cui erat infestus: cum ob  
 alia circa rei publicae administrationem & quae sui mentionem inuidiose ille fecisset: tum praec  
 ipue quae imperator esse cuperet: sperans se Sicilia pariter atque Charthagine im  
 potestatem redacturum: ac priuatim se si rem prosperè gereret pecunia simul & glo  
 ria actum iri. Nam cum esset apud Ciuitates in honore ambitiosus quam pro modo  
 facultatum uiuebat circa alimenta equorum aliosque sumptus: id quod postmodum  
 non ex minima parte Ciuitatem Atheniensium euertit. Multi enim cum intuerentur  
 eius supra modum in cultu uictuque Lautitiam: & quibuscumque uersabatur in re  
 bus spiritus magnitudinem tanquam tyrannidem affectantis hostes ei extiterunt: & licet  
 publicae res bellicas preclarissime administraret: singuli tamen priuatim studiis  
 eius insensit: & alius alium commendantes non diu post Ciuitatem seduxerunt. Hic  
 itaque procedens Athenienses hunc in modum cohortatus est.

Oratio Alcibiadis apud Athenienses

Imperatorem esse me Athenienses magisquam alium quenquam decet. Hinc  
 enim exhordiri necesse habeo cum me Nicias pupugerit & dignum  
 arbitror. Nam propter quae inter homines celebror ea afferunt cum meis maiori  
 bus ac mihi ipsi gloriam tum uero patriae emolumentum: Quippe meo hoc splendore  
 uitae apud Olympiam spectatores greci validiore suis uiribus nostram Ciuitatem  
 existimant: quam prius debellatam esse credebant: quod ego illuc cum septem curribus  
 adii: cum quot priuatus atea nemo quod uictor extiti & secundus & quartus ac ce  
 tera quae ad assequendam uictoriam faciunt praeparauit quae iure honorifica sunt quaeque dum fuerunt  
 afferunt etiam potentiae opinionem. Hec magnificentiae opera aliaue quibus in Ciuitate cele  
 bror natura sunt illa quae conciuibus inuidiosa: apud hospites uero exterosque potet  
 tiae specimene. Neque uero incommodum est hoc hominis propositum quisque suis sumpti  
 bus non de se ipso tantum: sed et de sua patria bene meretur. Neque improbum de se ali  
 quem sentientem: nolle esse caeteris parem: quia neque infelix ullum habet calamitatis  
 suae socium: sed quemadmodum calamitosi sumus ab aliis contemnimur: ita dum su  
 mus felices feramur ab eisdem quae se contemnamus: parum uicem dum erunt parem adepti  
 statum si uolent repesuris. Nec me fugit huius generis homines & quicumque alia di  
 gnitate praecellunt inuisos fuisse maxime quod paribus: sed non nihil aliis quo  
 que cum quibus una uixerunt: id tamen suo dum taxat aetate eosdem id prosperitati re  
 liquisse: ut multi se horum cognatos esse: & non nulli quae non essent gloriarentur  
 quidem ex eadem patria: unde illi ortum duxissent. profecto non tanquam alieni atque facinoro  
 si: sed tanquam depopularibus suis ac de patria benemeriti. Quorum ego aemulus & ob  
 ista priuatim illustris aduertite si quo alio Ciuem deterius in re publica uersor. Etenim  
 maxima quoque Peloponnesi potentia per me contracta sine uestro magno aut  
 m ii



periculo aut lūptu cōpuli Lacedæmonios uno die ap̄ Mantineā de oī statu suo  
dimicare. Quo ex prælio licet uictores discesserit: tamen ne nūc quidē satis au-  
daciæ habēt. Et hæc mea adolescentia meaq; īscitia quæ præ naturā uidebatur  
posse contra potētā Peloponnēsiū efficit apposite loquendo: atq; fidē uictæ  
faciēdo persuasit: ut neq; nūc de hac ætate pertimescāt. Vex̄ quādiu p̄ hāc au-  
toritatē in ætatē integrā adolesco: & Nicias rem. p. bene gerere uidetur: utimini  
utroq; prout comodiū ē: neq; profectōne in Siciliā reuocandā putetis: tanq̄  
aduersus multas gētes futurā. Nāq; urbes illic sunt p̄miscuis hominibus frequē-  
tes facileq; ad status mutādos atq; uariādos: neq; q̄sp̄iā illic tāq; p̄ priā aut p̄ iis  
quæ ad corpus suū pertinet arma sūmit neq; cōsuetos loci apparatus. Et unusq; q;  
q̄ opīnatur se aut per suā usq; quæ dicit: aut seditiōe orta si se frustret īpes cū  
aliquo peculatu solū eē uersurum ad hoc ipsū se accingit. Ex quo uerisimile est  
huiuscemodi turbam neq; uno aīo uerba orantis exauditurā: neq; cōiter ad res  
agendas se collocaturā. Quæ si quid ad uoluptatē referit eo se festinatē cōfert:  
p̄sertim si quēadmodū audimus seditiōne laborauerit: neq; ī bello armati sint:  
neq; tot numero quot fama ferūtur: cū ne alios quidē grægos tot fuisse cōper-  
tū sit: quot suos eē illorum quicq; iactabant. sed q̄ maxime ī augēdo numero so-  
lita sit grācia mētiri: fere hoc bellio ostēdit: ī quo uix satis fuit armata. Tales igi-  
tur ibi res quantum sentio ex iis quæ audiui atq; adeo faciliores erūt. Nam et  
barbaros multos nobis cū habebimus q̄ Syracusanis sibi inuisis una īferret̄ bel-  
lum: neq; ista erūt īpedimento negotiis nostris si recte cōsuleritis. Si qdē nostri  
p̄genitores cum eisdem quos nunc aiunt esse hostes qui certe nos nauigare p̄-  
mittūt: et præterea Medū hostē haberēt hoc imperium cōparauerūt nullo alio:  
nisi q̄ magnitudine classis pollebant: nec aliam obrem Pelopōnēses & si prepo-  
tentes sint: magis desperauerunt nos debellare posse. Nam q̄ ī terram nostram  
ingrediantur id uero etiā si nauigare suspēdeamus facere possūt: classe nobis ob-  
esse non possūt: quoniā reliquā nostræ nauium par illis est. Itaq; eos aliquid di-  
cere credibile est: aut q̄ ire nos piget: aut q̄ tergiuersamur ferre sociis qui illic  
sunt opem quam ferre debemus: cum id nos facturos illis iureiurando p̄miseri-  
mus: non autem pretendere contra eos: q̄ nec ipsi nobis tulerint opem. Neq;  
enim nos illis iccirco p̄sidium ibi præstamus ut idē uicisim hic ipsi nobis p̄stet:  
sed ut hostibus illic nostris īfesti phibeāt eosdem huc contra nos uenire. Atq;  
hunc ī mōm īperiū parauimus et nos et qcunq; alii reḡ potiti sūt īpigre succur-  
rēdo semper a quibus īplorabamur: siue barbaris siue græcis. Nā si suspēdeamus  
opitulari aut inter genera hominū quibusnam opitulari oporteat delectū ha-  
beamus: paululū quiddam imperiū per hoc acquirētes ipso imperio magis hac  
ipsa re periclitabimur. Eū. n. qui præualet nō mō iuadētē arces sed et p̄occupes  
ne quando iuadat. Neq; uero nobis Licet ærariū repelere usq; dū imperare uo-  
luerimus: sed necesse est quoniā īperiū hēmus aliis īfidiās tendere: alios īfidiari  
non sinere: quia ī discrimen adducimur: cū illi ab aliis subigātur nisi ipsi aliis im-  
peremus. Neq; eadem de causa nobis hēnda est rō quietis ac cæteris: nisi ī eadem  
ī quæ illi studia īmeubamus. Considerātes magis hic a nobis p̄fiscī nauigantes  
illuc tendamus: ut et aīos p̄sternamus Pelopōnēsiū: si p̄ cōtēptū ipsoꝝ ī Siciliā  
traicere uidebimur: non gaudentes huius quiete tēporis: et rebus illic bene ge-  
rēdis totius græciæ ut credibile ē īperiū nāscemur: aut certe q̄ ī nostrā p̄iter  
et sociōꝝ rem sit malo afficiemus Syracusanos. sine noxa aut̄ et manēdi siquid  
p̄ficiemus et abeūdi facultatē naues præstabūt. Nam penes nos arbitriū erit et



omniū Siciliensū. Neq̄ uero uos Niciæ inepta & ad seditionē cōcitandā prīnēs a iunioribus ad seniores traducat oratio: sed pulchro istituto & maiorū nostrorū exēplo: apud quos iuuenes cū senibus cōsultantes rē Atheniensē i hunc statum extulerūt. Quē statū nūc eadē ratione uos p̄ferre experiamini: existimātes iuētutē senectutēq̄ nihil alterā sine altera ualere: simulq̄ & ibecillū & mediocre: & quod plane absolutū ē maxime pollere: cū sint p̄miscua: ac Ciuitatē si sit ī otio in se ac p̄ se ipsā cōteri: more aliarū rerū & omnē apud nos disciplinā consensescere: & per certamīa assidue p̄ficere experimēto: & tutādī sciam se nō loquēdo: sed operibus potius assuecēdo cōparari. Ad sūmā sic sentio Ciuitatē negotiōsā in otīū mutatā: cōfessi meo iudicio destrui: ac tutissimos iter oēs degere eos hoīes: q̄ p̄sentibus moribus ac legibus ēt si minus bona sint utentes: eodem tenore rē. p. administrant. Hæc Alcibiade locuto Egestanisq̄ ac Leōtinorū exulibus q̄ p̄cessere p̄cāribus: & admonēdi iusurādī supplicātibus: ut sibi ferrēt auxiliū Atheniēsēs: multo studiosius q̄ antea expeditionē ire statuebāt. Quos Nicias aiāduerrens nihil sane reuocatos eē sua ratiōe: sed fortasse reuocato iri si magnū ingētēq̄ apparatū p̄ciperet: rursus p̄cedēs hūc i modū ap̄d eosdē locutus est.

Oratio Niciæ apud Atheniensēs

Voniā uos ad hāc militiā obeūdā Atheniensēs prorsus aiāduersos uideo: ope p̄ciū est cōsiderare quēadmodū hoc exeq̄ uelimus. Ego quæ in p̄sentiaq̄ mihi ī mētē ueniūt indicabo. Etenim aduersus Ciuitates quātū audiēdo didici magnas ituri sumus: ne aliā alii optēperantes: neq̄ tales q̄ aut status mutationē desiderent: illi optabilē quæ uiolēta e seruitute in faciliore condictionē trāsiret: aut uerissimiliter seruitiū nostri sint cū sua libertate cōmutaturæ: itēq̄ aduersus p̄multas: ut in una insula græcas Ciuitates. Nam p̄ter Naxū & Catinā quas pp̄ Leontinorū cognationē spero ad nos cōcessuras: aliæ sūt numero septē Ciuitates omnibus rebus instructæ: q̄bus noster exercitus eodēq̄ mō & p̄cipue illæ aduersus quas tendimus Selynis & Syracusæ: Vbi p̄ter q̄ multi sūt & armati & sagittarii & iaculatores: ubi quoq̄ permultū ē nauū ac multitudinis ad illas implēdas: suppeditatē pecūia uel priuata uel q̄ in tēplis est. Nā p̄ter hanc q̄ Selinūtis etiā est: tributa quoq̄ Siracusanis pendūtur a barbaris q̄busdā. Et quo nobis p̄cipue p̄stant equorū copia p̄diti sunt: nec aduectitio frumēto utūtur: sed uernaculo. aduersus hāc itaq̄ potentia opus ē nō classe mō & imbecilli exercitus: sed ut peditatus quoq̄ multus una traiciat: si quid dignū cogitatis agere uolumus: nec eq̄tatu hostiū arceri a terra: p̄serti si metu nostri cōspicerēt inter se Ciuitates: & nihil nobis inuicē p̄stēt ulli alii ex amicis: p̄ter q̄ Egestā quo pacto eq̄ratu ire sistemus. Deforme ē aut reiectos nos abire: aut incōsulte prius rē aggressos: itēq̄ postea accerli. Satius q̄ iam nūc cū iusto apparatu ī hostē cōtendere: gnaros & longe nos a domo nauigaturos: nec equo ī loco castra habituros: nec p̄ aliqua subditorū nostrorū loca transituros. Vnde facile ire liceat ad sūmēda q̄ opus fuerit ex terra amicorū: sed omne iter emensuros p̄ iperīū alienū: ut uix illinc quattuor hibernis mensibus pueniat nuntius. Qua propter mihi uidetur debere uos ducere magnā uim armatorū: tū nostratū tū sociorū: tum subditorū: & si quem ex Peloponneso possumus: aut suadendo aut mercede iducere: ad hæc sagittarios multos & fūdiores: ut hostili Eq̄ratui ob sistāt. p̄terea abūdare nauibus quæ ad subuehenda necessaria facile suppeditēt:



onerariisq; quæ re frumētariā hinc portet: Triticū & Ordeū p̄toridū: ac pistores  
quoq; pars molere cogatur: ut sicubi dephendatur navigare phibiti: hēat exer  
citus necessaria: cuius et p̄pter multitudinē: nec tota urbs una erit capax: deniq;  
cætera oīa qd̄ fieri potest p̄parare: neq; extraneis inīti & i primis pecuniā huic q  
plurimā ferre. Nā quæ ab Egestanis p̄dicat: illic i p̄m̄ptu eē: eā putate uerbo ma  
xime eē i p̄m̄ptu. Etenim si p̄ficiscamur hīc non mō iustis armis iustiq; exerci  
tu p̄ter Egestanorū militū manū: sed etiā rebus oībus p̄pollentes: sic quoq;  
uix ualidi satis erimus ad hos p̄gēdos illos superādos: cū debeat Ciuitas cōsy  
derare nos pergere ap̄d peregrinos apudq; hostes hītatū: & quo primū die i Sici  
liā appulerimus: eodē protinus oportere capere terrā: aut si hoc deficiamus pro  
certo hēre oīa nobis hostilia fore. Quod ego extimescēs atq; intelligens: debere  
nos et atq; et bene cōsultare: ac multo magis foelices eē qd̄ arduū est: cum simus  
hoies: uolo proficisci q̄ minimū memet fortunæ comitres oportunisq; rebus i  
structus ac munitus. Hæc n. reor & cunctæ Ciuitati tutissima fore: & nobis ipe  
ratoribus salutaria. Quod si cui uideret secus huic ego magistratū cedo. Hæc Ni  
cias iquit ratus se aut mole negotiorū Atheniēsēs a sentētia reiecturū: aut si ex  
peditionē ire cogere: tuto saltē hoc mō profectus. At illi a cupiditate nauigā  
di non destiterūt ne in difficultate qdā iustruēdi apparatus: sed multo studiofi  
us p̄perauerūt: ita penes Niciā cōtra ac uolebat uictoria sterit. Nā & ipse benefu  
adere uisus ē: & res eo pacto futura admodū tuta. Adde cupido nauigādi oībus  
pariter incessit: lenibus qd̄: tanq̄ aut redacturis i ditionē ea ad quæ p̄gerent: aut  
magnas uires si nihil aduersi cōtingeret adepturis. Florentibus aut ætate quod  
auebant pegrinā terram subiicere oculis ac uisere sibi: p̄mitterēs se incolumes  
fore: illi uero numerosæ multitudini ac militari p̄pter p̄sentē mercedē: & spē  
āplandi ipeii: unde ipis p̄petuū suppeteret stipēdiū. Ex quo p̄p̄ igētē plariū cu  
piditatē: si cui forte res mius placebat: is metuēs ne refragādo Ciuitati male sēti  
re uideret silētiū agebat. Tādē qdā Atheniēsēs adies Niciā hortatus ē iquies: nō  
debere tergiuersari atq; cunctari sed i omniū cōspectu iā p̄loq; quānā sibi clas  
sem uellet ab Atheniensibus decerni. Ille inuitus se qd̄ inquit cū collegis p̄ otii  
magis cōsultaturū: tamē quātū sibi uideret: nō paucioribus q̄ cētū Triremibus  
nauigādū: & iis atticis quæcūq; uiderentur: quibus ipi Atheniēsēs armati portarē  
tur: alias quoq; sociales accersendas: in quibus oībus tā Atheniensiuū q̄ sociorum  
nō minus eēt: q̄ quicq; milia armatorū: & plus etiā si posset: alias p̄terea copias: ex  
formula: q̄nēt lagittarios & illic & ex Creta funditoresq; ducēdos: & si qd̄ aliud  
oportunū uideret p̄pararēt. Quibus auditis Arhēiēsēs e uestigio sūmā ipeato  
ribus potestātē tribuerūt: tū circa numeꝝ copiarū: tū circa omnē nauigādi rō  
nē: p̄ ut eis maxime futurū ex usu rei Atheniēsēs uideret. Postq; hæc apparatus  
effectus ē: & ad socios missū & apud eos recensitū Ciues. Jam enim se Ciuitas & a  
morbo & ab assiduo bello recreauerat: aucto ē numero tū iuuetutis tū pecūiæ  
p̄p̄ inducias. Ex quo facilius oīa sūt sūministrata. Et isti quidē iā i p̄cinctu erāt.  
Verū interea quicūq; Lapidei Herme intra urbē erāt: Sūt aut Herme ex dome  
stica cōsuetudine opus Quadratū: & ii permulti tā in priuatarū ædiū uestibulis  
q̄ i sacrag: eadē nocte circūcisi sunt: ex maxima pte circa ora. Cuius rei auctores  
nemo scit: & si magnis p̄ iudicio p̄positis p̄miis publice q̄rerent: decretūq; es  
set ut si quod aliud quis admissū piaculū sciret ultro indicaret: nullo timore si  
ue Ciuis: siue hospes: siue seruus: Plurisq; p̄ qualitate hoc factum existimabatur.  
Quippe quod uidebatur esse & p̄fectionis augurium: & coniurationis de rebus



ouadis: & dissoluendi status popularis. Indicatū tamē est p'incolas quosdā ac fa-  
 mulos nihil quidē de Hermis: sed de aliis simulacris nō nihil iā pridē cōcis ab  
 Adolecētibus p puerilitatē ac temulētiā: simulq; de mylteriis q̄ itra domos fe-  
 de fierēt: quaz; rege ēt Alcibiadē isimulabāt: admittētibus delationē: iis p̄cipue  
 q; Alcibiadi erāt itensū: quod ipsis hic foret nō nihil ipedimēto: quomius popu-  
 lo plane p̄ellent: q; arbitrātes utiq; se primores futuros si hominē eiicerēt: rē ex-  
 aggerabat uociferabāturq; quasi ad euertēdā rē .p. p̄tinerēt mysteria & Herma-  
 rū Laceratio: colligentes ex studiis cæterā uitæ sine ip̄o nihil hōz actū: nec; id  
 populare nefas eē. Ille in p̄sens indicia cōtra se reffellebat: patus ēt si qd eaz; rege  
 admittisset iudicio stare: uel anteq; p̄fici sceret. iā .n. q; ad paratū spectabāt collata  
 erāt: & si qd cōmississe cōuinceret: p̄cēnā dare: sin aboluere fūgi suo ip̄eratorio  
 munere. obtestās ne de se abente reciperet crimīa: sed iā si deliquisset morte mul-  
 ctaret. prudentius .n. eē ne talis se criminis reū: priusq; causā cognoscerēt mitte-  
 rent p̄ ip̄eratore tāti exercitus: Veriti eius inimici ne si cōtendere isisterēt abali-  
 enarent ab eo militū aios: ne ue plebs: q; illi obsequebat relāguēsceret: q; p̄pter  
 hūc Argiui comites erāt expeditionis: & nō nulli ex Mantineis id fieri dehorta-  
 ti sūt: sūmissis quoq; aliis Oratoribus ad p̄fectionē maturādā q; dixerūt: tunc  
 ille quidē nauigaret ne distineretur ab itio: sed reuersos ad diē iudicio isisteretur  
 uolētes atrociorē eū iuidia p̄mere: quā i absentē facilius cōfiatū erāt reuocatū  
 ac coactū iudicio contēdere. Ita uisū ē Alcibiadē abire. Post hec medio iam æsta-  
 tis discessū ē i Sicilia & plerisq; locioz; itēq; onerariis frumēta portantibus: atq;  
 aliis nauibus: & quicūq; p̄terea apparatus cōmitabatur: p̄ceptū prius uti ad Cor-  
 cyrā p̄sto eēnt: quo frequētes ad lapigiā p̄montoriū trāsmittēt Ionium mare.  
 Ip̄i aut Atheniēses & si qui aderāt locioz; ad Piræa descendentes prima statū auro-  
 rora ad dictā diem naues ip̄leuere: tāq; tūc uella facturi: cū quibus una descendit  
 omnis p̄pe dixerū turba: q; i urbe erāt tū Ciuū: tū icolaz;. hi domesticos illi ami-  
 cos: alii cognatos alii filios suos: quib; deducētes cū spe p̄iter ac lamentatione  
 spe quidem tāq; lucraturus. Lamentatiōe aut q; reputabāt nū quādo āplius aspe-  
 cturi essent: qui i tā lōgiquā a patria nauigatiōem dimitterentur: & i p̄sentiaz q;  
 mutuo se relicturi i piculo forent: tūc magis tristis cogitatio lubibat: q; cū nau-  
 gandū esse censuissent: aspectu tamen p̄sentis potentiaz tā grādis exercitus fiducia  
 capiebāt. Quietia pegrini ac cætera multitudo ad Spectaculū prexit: tāq; dignū  
 uisu & opiniōe maius. Hæc .n. classis utiq; unius græcæ urbis uibus oium ad il-  
 lā diem prima exiit istructissima ac tūptuosissima. Enim uero classis q; cū pericle  
 missa est: i Epidaurū itēq; cū Agnone i Poidæa: fuit illa qdem nō iterior nu-  
 mero: cū nauū tū armatoz;: quippe q; cōstitit & quattuor milibus Atheniensū  
 armatis: Trecentisq; eq; tib;: Trieribus Centū: Lesbiorūq; atq; Chioz; qnqua-  
 ginta: multo quoq; sociorum comitatu: sed breui cursu ac tenui apparatu. At  
 ista utq; diuturnā expeditiōem erat itura: & ad utrūq; p̄ ut usus exigeret nau-  
 bus simul ac peditatu fuit istructa: p̄ magno cōstitit: tū quando ex ædificata est  
 sūptibus & Trierarchoz; & Ciuitatis: tū singulas Drachmas i singulos nautas  
 quotidie cōferente re. p. & nauibus uelocibus uacuis sexaginta: & q; armatos  
 portaret q; dragita: & hæz administris q; optimæ oium erāt: q; bus trierarchæ ue-  
 hebātur cū thranitibus: qui lōgiores remos trahūt: quibus ab ipsis Trierarchis  
 sup publicā nauitaz; mercedem alia cōtribuebatur. Præter ea alio sūptu isigniū  
 atq; ornamētoz; quibus utebātur p̄ciolis: uno quoq; i lōgissimū p̄parare: ut sua  
 nauis iter cæteras & cōcinitate p̄celleret & cursu. Et peditatus qui cū diligentia  
 delectus erat: & armatura corporis cultu iter se magnope certabat. Accedebat

m. iiii



insup hoc quoq; æmulatiōis quis cui pponeretur: ut potius esset ostentatio uirū atq; potetia apd cæteros græcos: q̄ i hostē appatus. Si qs enim rōem iniret sūptuū Ciuitatis: & priuatoꝝ cuiusq; i se militis Ciuitatis quidē quos fecit: cum duces sua portantes misit: priuatorum autem uel quos quisq; in corporis cultum: uel quos trierarchus in nauem fecit: quosq; facturus erat: preter eos quos citra publicam mercedē credibile est plerōsq; fecisse in uaticum quod ad diurnā militiā pparabāt: p̄terq; ea quæ pmutadi gratia qs uel miles uel negotiator secū tulit: cōperies p̄ multa talēta fecisse & ex urbe uniuersa asportata. Neq; uero mius ob audaciæ miraculū: & cultus splēdorē: q̄ magnitudie classis ceber extitit. exercitus apud eos aduersū quos nauigabatur: p̄serti tā pcul a domo ac maiori conatu atq; spe p̄posita q̄ p uiribus. Vbi naues ipleræ sūt uiris ip̄positaq; oīa q̄ secū ferre debebāt: tuba silentiū idictum ē: tū legitima aē p̄fectiōne uota nūcuparūt nō p̄ singulas naues: sed uniuersi p̄ p̄conē: miscētesq; p̄ omnē exercitū i aureis argēteisq; poculis p̄pinabāt uectores: ducesq; libabāt: uota simul faciente e terra Ciuiū: cætera turba: & si qs alius eis bēuolus aderat. Cū p̄xana cecidissent libamināq; p̄gisset abierūt: & cū abinitio i specie cornu irēt tā certatim usq; ad Eginā cursū tenuerūt. Illi i Corcyrā quo cætera māus sociōꝝ cogebat cōtēderūt. At Syraculis & si sepe numero denūciabat aduersū se uēire classē: diu tamē nihil ē creditū: sed coacta cōtīde orōnes hīræ sūtialia ab iis qui aduētum Atheniēsīs exercitus credebāt: alia ab iis q̄ nō credebant. Quoz Hermocrates Hermonis filius procedens: tanq̄ plane scire se illa confusus: hunc in modum cohortando uerba fecit.

#### Oratio Hermocratis apud Syracusanos

Ncredibilia Quidē quēadmodū aliū nō nulli uidebor & ego forsītā apd uos dicere: classē cōtra nos utiq; uēire. Nec me p̄terit q̄ supra fidē sūt: qui ea narrāt nūtiānt ue: eos nō mō nō persuadere: ueq; et uidere dementes. Sed nō deterritus iccirco desinā cui rei. p̄. periculū ip̄deat: q̄ per suasū habeo aliquid me exploratius asferre q̄ quemuis aliū. Atheniēsēs. n. i nos id. quod uāhemētē admiramini: cū i genti exercitu ueniūt: tū nauali tū pedestri p̄textu: quid Egēstanoz sociōꝝ ac Leontinos domū reducēdi: re autē uera Siciliae auiditate: & i primis urbis nostræ: existimantes si hac urbe potiant. facile se cæteris potituros. Itaq; eis tanq̄ p̄pediem applicaturis cōsiderate quēadmodū ex p̄sentibus copiis pulcherrime resistamus. Nec uelitis cōtemnendo hostē ip̄re parati dephendi: nec rem nō credendo. oīa ducere ommittenda. Quod si cui nō incredibilia uident hęc: is nolī neq; audaciam eoz: neq; copias reformidet. Neq; enī magis lædere nos q̄ ledi a nobis poterūt: idq; q̄ magna cū Classe ueniunt non inuile nobis est: imo adeo utilius multoq; melius & erga alios Sicilienses: quippe qui metu illoꝝ malent a nobis stare: & q̄ siue superauerimus istos: siue infecto quod optāt negotio reiecerimus non enim uereor ne cōsequant. quod expectāt: p̄clarissime nobiscū agef: id quod ut mea fert opinio sperare debemus. Etenim paucis classibus seu græcoꝝ seu barbaroz utiq; magis pcul a domo p̄fectis recte successit. Nā neq; numero sperāt urbana suburbanāq; turbam cōtra quam ueniūt: undiq; i unū se p̄ timore cōgregantem: & si penuria reꝝ necessariarū i alieno solo male rē gerant: quanq̄ id defectu reꝝ cōtigat: tamen uictoriæ famam reliquūt iis quibus arma itulerant isidiatiq; fuerant: q̄ rōe isti ipi Atheniēsēs celebres facti sūt: cū Mediis tanq̄ cōtra Athenas islet plerūq; iniquitate



fortūæ male pugnaret. Cui simile quiddam nobis euenturæ non est despondendum. Quo magis & quod hic opus sunt impigre preperimus: & ad Siculos mittendo: tum alios firmiores reddamus: tum aliorum societate amicitiaque contrahere tenemus: neque ad Siculos modo: uerum ad ceteros quoque Sicilienses mittendo legatos ostendamus eum hoc piculum esse: neque ad hos tantum sed et in Italia: ut aut nobis in bello socii sint: aut ne recipiant Athenienses: neque eo solum sed chartagine uel potius mihi uideatur esse mittendum. Non enim sine fide hoc erit apud illos: assiduo in metu agentes: nequando aduersus urbem suam ueniant Athenienses. Itaque adhuc nuntium fortasse te quoque in discrimine esse existimantes uolent aut clam aut palam: aut alio quo pacto nobis opitulari. Et certe possunt uel maxime omnium qui nunc regem potius si uelint: quippe qui plurimum auri argenti que possideant. Unde & bellum & cetera recte procedunt. Mittendum preterea lacedaemona ac corinthum oratum ut huc prepererint auxilia: & illic in Athenienses bellum moueant. Quodque ego in primis oportunum arbitror: & si uos iam pridem desideras minime acquiescitis: tamen a me dicet per nos Sicilienses si libet uerfos: sin minus plerosque nobis cum deductis cunctis nauibus: cum duorum mensium cibariis occurrendum Atheniensibus ad tarantum & ad lapigia promontorium: eiusque demonstrandum non sibi de Sicilia prius fore certamen: sed de Ionio mari transendo. Ex hoc fecerunt nimis eos maxime deterrebimus: & ad cogitandum et atque et reuocabimus profertur que e sociali terra obuia ut nostram tueamur proficiscerent. Excipiet enim nos tarentum & ipsis cum igitur pelagus sit transendum difficile est omni classi ita transitu seruare ordinem: nobis uero facile factum: ut breui spatio & ordine uentibus inuadere. Quod si ad accellerandum cursu exoneratis nauibus addersatisque uenerit: idque remigando defessos aggrederentur: sin hoc non placebit agere licebit nos subducere tarentum. Iidem si cum exiguo committatu quasi ad nauale plium mare transierit: certe apud deserta loca penuria laborabunt. & aut manendo debellabunt: aut: si abire conabunt ceterum apparatus derelinquent: & cum exploratum habeant: an a Ciuitatibus recipiant: sollicito tamen animo erunt. Eoque ipse hac ratione adducor eos hic exclusos ne soluturos quod esse a Corcyra: sed aut consultando illic speculatoresque mittendo quot numero fumus & quo in loco in hyemis importunitate extrahendos: aut percussos inopiata re appropinquando destitutos. Eo quidem magis quam quantum ego audio pitissimus iter duces eorum iuitus accepit hoc munus libere caturus: si modo quod a nobis per nostram dignitate adat. Prodeat de nobis rumor in maius ut certum habeo euasurus: nam & rumoribus stant hominum inuicem: & magis terrorem incutit ut inuadere uolenti prior occurras: quam ut te repugnaturum significes cum se ille pari in discrimine sic fore existimet: id quod nunc Atheniensibus uisum ueniet: qui in nos tendunt proinde ac non repugnaturus. Neque in merito id sentiunt quod se iuncti lacedaemoniis bello non uexauerimus. Iidem si propter opinionem suam audere nos uiderint magis ex ipsa re inopiata terrebut: quam quanta erit re uera nostra potentia. Credite itaque mihi quod optimum est: ut hoc quod dixi audeatis: sin minus: ut primo quoque tempore quae ad bellum pertinere preparentis: hoc uobis in animum inducentes continere quidem hostem: a quo inuadatis. id uero ita demum declarari si scis ualeas: ipsa uero facta declarare si iam turissimos apparatus cum meru copares: existimans hoc utilissimum fore: si tanquam periculo impendente facias: nam hostes cum classe ueniunt: atque adeo iam aduertant: tantumque non assunt. Hac hermocrates. At in populo Syracusano magna inter se altercatio erat: aliis est si ueniret quod sibi facturi essent Athenienses: dicentibus ut non inuicem plura paterentur aliis contemnendo prius rem in derisum conuertentibus. Paucis omnino Hermocrati fidem habentibus: futuramque timentibus. Tunc Athenagoras qui primarius in populo erat: & ut illis temporibus Vir ad persuadendam plebem appositissimus procedens huiusmodi habuit orationem.



Oratio Athenagoræ apud Syracusanos

Vis quis negat Athenienses: si huc ueniant: dementes esse: & nobis obnoxios fore: is pfecto aut formidolosus est: aut de re. p. nō bene sentiens. Quod qui ad nos deterrendos nūtiat hōz non temeritatē demeror: sed insipientia: nisi si patere se nō arbitrābatur. Et enim qui priuatim sibi aliquid timent si captant Ciuitatem perterrefacere: ut publico metu suū occultēt. Et huc isti nūc rumores tendūt haud quāq̄ sua sponte confici: Sed ab hoibus q̄ semper talia moliūtur. Quod si uos recte cōsuleritis nō ex iis quæ isti nuntiant coniectādo ratiocinari debetis quid credibile sit: sed ex iis quæ perspicaces uiri & multarū regū expti: quales ego Athenienses reor agerent. Non est credibile hos relictis Pelopōnensibus & bello nondū illic plane finito: ad altez bellū nō inferius illo ultro uenire: quos ego arbitror putare bene secū agi: q̄ in se nos non tēdamus: tot Ciuitates atq̄ tam magnæ. Quinēt si ueniāt ut fertur ad eōsdē debellandos Siciliā uel magis iussectura q̄ Pelopōnesum: quāto magis ad oīa est istructior: i mo adeo nrām ipam Ciuitatē ualidiorem esse hoc: qui nūc dicitur uenire exercitu: atq̄ et bis tanto: quippe cū nullus sequatur eq̄tatus qd̄ scio neq̄ hic suppeditaturus sit: nisi paucorū aliquot Egestanorū: & eorū numerus armatorū nequāq̄ nostro cōparandus. Arduū nāq̄ sit uel uacuis exercitu nauibus cursum huc tenere: ceterūq̄ apparatus ferentibus quantū suppetere oportet: aduersus tantam Ciuitatē quæ certe exigua nō est: adeo quidē ab ista ego opinione dissentio: ut si Athenienses Urbē aliā tantā quātā sūt Syracusæ coloniā suā nobis finitimā hēntes illic bellū mouerent: uix fieri posse reat quin p̄fligarētur: ne dū nunc cū omīs sit eis Sicilia hostis. Cōtinebūt .n. castris ex classe cōmunitis: atq̄ extabernaculis necessariorūq̄ apparatu: nō laxē tendētes: ut pote a nostro equitatu exire p̄hibiti. Prorsus ut ne terra quidē eos potituros credā adeo nrās q̄ illoz copias cēseo p̄stantiores. Quod itelligentes quēadmōm Athenienses sua ipsoz ut certū hēo cōseruant. Sed quidā ex hac Vrbe hoīes: ea quæ neq̄ sūt: neq̄ fūt dictitant: quos ego nō nunc primū deprehendi: sed olim huiuscemōi rumoribus: & nō nūq̄ malignioribus: iterdū ut factis uelle iperite multitudini inuicere timorē: ut ipsi Ciuitatis pociātur iperio: qd̄ sæpenumero conātes ne quādo cōsequānt: uereor ne ue nos segnes anteq̄ opprimamur ab istis nō caueamus: & cum itelligamus hoc nō tamen obuiā eis eamus. His. n. de causis raro gescit nrā Ciuitas p̄ multis seditionibus agitata: p̄ multisq̄ certamibus: ac pluribus secū ipsa q̄ cū hostibus: non nūq̄ et tyrani de iniquorūq̄ domiātū: a quibus ego si uos seq̄ uoletis: ut ne qd̄ unq̄ caueas efficere: tēptabo tū p̄suadēdo plerosq̄ uestrū: tū eos qui ista machinant plectēdo nō mō dephensos. Arduū. n. fuerit dephendere: sed et ob ea q̄ & si non potuerūt tamē uoluerūt efficere. Aduersus. n. inimicū nō mō ex eis q̄ agit sumēda defensio: uez et ex iis q̄ cogitat p̄sumēda ē: quoniā nisi qs̄ sibi p̄cauerit prior detrimētū accipiet. Nā sic mihi p̄cipue uideor istos Oligarchiæ studētes a malefitio reuocare: si eorū scā partim coarguā: partim caueā: partim doceā. Eni uero sæpe mecū cōsideraui qd̄ nā uob̄ uelitis adolescētes. Utz ne iā nūc ipia optinere? Ad istuc legitimū nō ē. Nā lex iccirco lata ē ne uos geratis ipia: q̄ nō potestis eā gerere nō ut cōtumeliā faceret uobis ad gerēda idoneis an nō eē pari iure cū ceteris. At istuc quo pacto iustum est eōsdem homiēs non eisdem honoribus affici? Dicat aliquis popularem statum rem esse neque consultam neque æquabilem: sed qui locupletes sint eōsdem optimos esse ad præclarissime iperādum. Ego ue-



ro primū respondeo popularis status noīe intelligi omēm Ciuitatē: paucorū ue  
 ro partē Ciuitatis. Deinde custodes quidem pecuniarū optimos esse locupletes.  
 Ad cōsulēdum aut̄ præclarissime eos qui pollent itelligētia. Cæterorū uero postq̄  
 audierit res optime iudicare: & hæc itē siue per pres siue uniuersū æqualiter di-  
 stribui in democratia. At paucorū status picula q̄dem multis ipartit: cōmodorū  
 aut̄ non mō plus; ueq; et̄ totū sibi uendicat erepta ab aliis sua portione. Quæ sci  
 licet hoc tēpore qui sūt potentes iidemq; iuuenes affectāt rem ipossibilem ī ma-  
 gna Ciuitate. Sed adhuc oīum dementissimi. nisi dicitis qui ad malū pperatis:  
 aut̄ ipitissimi estis oīum quos noui græcorū: aut̄ iustissimi si hoc audetis sciētes  
 Veg; aut̄ a me edocti aut̄ ipsi respicētes: qđ ad totius Ciuitatis bonū pertinet id  
 augeatis: existimetilq; hoc æquū & facius esse: qui bōi ex uobis sūt hoc ē multi-  
 tudinē Ciuitatis rez; eē p̄cipem. Quod si secus uolueritis piculum aditis ne oī  
 parte priuemini; reuicite itaq; nuntios istos tanq̄ p̄cognitos: nec aliquid p̄ficere  
 finatis. Nam et̄ ut ueniāt Atheniēses hæc Ciuitas p̄ sua dignitate ppulsabit: sūt  
 que nobis magistratus qui ista p̄uidebunt qđ si nihil horū ueri fuerit put̄ ego su-  
 spicor: nequaq; uris rumoribus ex pauēfacta Ciuitas sua spōte seruiturē suscipiet:  
 uos sibi duces eligendo: sed ipsa per se se rimata ueritatē de uerbis uris: tanq̄ idē  
 qđ facta pollutibus iudicabit: & præsentem libertatē nō ex rumoribus amittere:  
 sed ex cautione res agēdas cōmittendi tueri conabitur. Hæc Athenagoras. Ibi q̄-  
 dam e magistratibus consurgens aliū ad dicendum procedere permisit nemine:  
 ipse autem quod ad præsens attinebat ita inquit.

#### Alter ex magistratibus Syracusanis

Breccationes quidem uel inuicem dici: uel ab audientibus admitti  
 nequaq; prudentiæ est: sed potius ad ea quæ nūtiantur respicere: quo  
 & priuatim & publice istruamus nos probe ad eos arcēdos: qui ī nos  
 tendunt. & si forte nihil opus fuerit: nihil dāni fiet ex publico apparatu armorū  
 equorūq; ac cæterorū quibus bellū gaudet. Nobis aut̄ curæ erit de hostibus ex-  
 plorare mittēdo ad Ciuitates: atq; speculādo si qđ aliud expedire uidebitur. Hæc  
 iam nos curauimus & qcqđ senserimus id ad uos referemus. Hæc locuto magi-  
 stratu Syracusani e cōcilio abierūt: Atheniēses interea sociiq; iā apđ Corcyram  
 oēs aderāt: Et primū recēsito duces exercitu cōstituerūt quo ordie cursū cōfice-  
 re deberēt: & castra ponere totaq; classe trifariā distributa singulas fortiti sūt par-  
 tes: ne si pariter nauigarent neq; aq; neq; portus: neq; res instatōibus necessariē  
 suppeterēt: utq; cū ī cæteris rebus eēnt copiæ ornatiores: tum uero faciliores ad  
 regēdū sub suo quæq; duce istruētā. dehinc pmiserūt ī Italiā Siciliaq; naues tris  
 quæ referret: Quæ nā Ciuitates eēnt ipsos excepturæ: dato eis p̄cepto ut occur-  
 rerent classi: quo scirent ipsi quortū nauigarent. Post hæc Atheniēses cum tanto  
 apparatu soluentes e Corcyra in Siciliam transfretarūt: triremibus numero Cen-  
 tum triginta quattuor ac duabus Rhodiis biremibus: quæq; triremiū erant atti-  
 cæ Centū & hæc ueloces sexaginta: cæteræ quæ milites ferret̄ reliqua classe chi-  
 orū atq; sociorū. In qbus ad sūmā uehebatur armatorū qnq; milia ac cētū: quorū  
 erāt ex formula Atheniēses mille quigētīq; cū septigētis famulis ad mīsteriū na-  
 uium: cæterorum uero sociorum commilitum partim subditorum: partim Ar-  
 giuorum quingenti. Mantinæorum autem ac mercennariorum ducenti quin-  
 quaginta Sagittariū omīo. Quadrigētī octogita: quorū Cretēses fuere octoginta: &



funditores Rhodiorum septingenti; Megarensiumque exulum leuiter armatorum  
Centum uiginti cum una ruppagine triginta equites portante. His copiis a prin-  
cipio classis in bellum profecta est: cum Triginta onerariis nauibus quæ exercitui ne-  
cessaria ferrent comēatum pistores: tectores cum mistris omnia ad extructionem mu-  
rorum instrumenta. Cumque centum nauigiis quæ onerarias necessario comitabatur. Aliæ  
propterea permultæ naues primæ onerariæ: primæ non onerariæ ultro exercitum seque-  
bantur negociandi gratia: quæ omnes tunc propter e Corcyra sinum Ionium transmiserunt.  
At huius classis alia pars promontorium Iapigia: alia Tarentum: alia alio portu cuius-  
commodum fuit in Italiam appulerunt: a nulla Ciuitatum recepti: neque in mercatum neque  
in Urbem aquatione tantum eis & statione concessa: ac ne his quidem concessis a Ta-  
rentinis atque Locrensibus: donec uentum est Rhegium Italiae promontorium. Vbi con-  
tractis iam copiis extra Urbem quoniam extra muros non recipiebantur castra com-  
munierant ad Diane delubrum: ubi fors uenaliu eis præbitum est: subductisque nauibus  
otium tenuere: & apud Rheginos uerba facere: ut illi quoniam Chalcidenses es-  
sent: Leontinis qui & ipsi erant Chalcidenses auxiliu ferrent: Rhegini negare se al-  
terutris assuturos: sed quicquid italis cæteris comuniter placeret id esse facturos.  
Isti tamen ad res Siculas animu intendentes quoniam optime appelleret præcursorias  
ab Egesta naues postolabantur: scire cupientes de re numinaria numquid ea essent  
quæ Athenis legati Egestani prædicassent. Interea Syracusanis cum aliunde sæpenu-  
mero tum uero a Speculatoribus nuntiabatur: plane naues ad Rhegium stare. Itaque  
non amplius incredibili omni studio ad apparatus se accingebant: circummittere ad  
Siculos ad hos præsidia: ad illos legationes: contrahere ad tutelam ex omni circa regio-  
ne nauigia quæque intra Urbem erant: recensere arma atque equos si qua in publico es-  
sent. cætera comparare tanquam iminenti bello tantumque non præsentia. Atheniensibus autem  
tres ille præcursoriæ naues ab Egesta ad Rhegium postolasse fuere renuntiaruntque nullam aliam  
illuc esse pecuniam quam spopondissent: eam uero uideri tantum triginta Talera. Qua ex re  
duces subito abicere animos quod eos ipsa statim præcipia frustrarent: quod Rhegini una  
militare recusarent: quos primos inducere temptassent: & induci posse maxime credi-  
bile erat. quippe qui & Leontinorum cognati forent: & ipsorum semper studiosi fuissent.  
Et Nicias quidem hæc portu expectauerat ab Egestanis contigerunt: duobus autem  
reliquis ducibus præter opinionem: & n. tale fuit Egestanorum comentum: cum primu  
eos adire legati Athenienses ad explorandas ipsorum pecunias adductis illis ipsanum  
ueneris: quod in eryce sacraria donariæque ostendere. phyalas: trullas: turibula: cæte-  
raque non tenuem suppellectilem: quæ cum forent argentea multo maiorem pecu-  
niæ speciem præbuerunt quod parua Ciuitatis erat. Quinetiam priuati excep-  
tis hospitio Trierarchis: collecta ex omni Egesta & ex omnibus circa Oppidis:  
uel phoenicum uel græcorum corrogata pocula tum aurea: tum argentea inco-  
muniis exhibere: tanquam suam quisque domesticam suppellectilem: cum singuli con-  
uiuatores eodem fere instrumento suppellectilis: uteretur & cum multa ubique  
uasa conspicerentur magno afficiebantur stupore Athenienses: illi ex triremibus  
ut reuersi Athenas diuulgarent ingentem se pecuniæ uim conspexisse. Per quos in  
errorem inductos cum & alii tunc inducti fuissent: ubi palam factum est non esse  
se in Egesta pecunias: res in magna inuidia apud milites erat: duces autem de præ-  
senti rege statu deliberabant. Et Nicias quidem consiliu erat cum omnibus copiis nauiga-  
re in Selinuntem: quo præcipue missi essent: & si Egestani mercedem toti exercitui  
numerarent: ibi de rebus agendis consultare: sin minus ab eisdem postulare: ut sex  
aginta nauibus quot ipsi petissent cibaria præstarent atque ibi permanendo



Selinuntios illis uel ui uel patrone recōciliare: & ita ad alias Ciuitates pficiscēdo: ubi uites Atheniēsis populi ostentassent & in amicos ac socios fidem ipigre declarassent domū rediere: nisi quid breui tēpore aut exopinato prodesse Leontinis possent: aut aliquā aliā Ciuitatū in societate adducere: ne luas quisq; facultates pro re, p. cōsumētes ipso rei, p. statu piclitarētur. Alcibiades negare cū tanta manu profectos debere turpiter itēcto negotio abcedere: sed potius apd oēs Ciuitates pter Selinūtē ac Syracusas denūtiare: misso pcone aduentum suū easq; ad defectionē sollicitare: Siculos quoq; p̄tim a Syracusanis abducere: p̄tim aicos facere: ut illinc frumentū suppeditaret: & copiā & ate oia iducere Mamertinos: eos, n. eē p̄cipue ī trāsitu ac traiectu Siciliā: & illic portū atq; stationē classis exercitusq; capacissimā: atq; in societate Ciuitates euocādo: & quāz quāz partiū eēnt cernēdo: tūc agredi Syracusas ac Selinuntē: saltem ut illi cum egestanis conuenirent: isti leontinos habitare promitterent. Lamachus haud dubie affirmare nauigandū esse Syracusas: & a: Urbem primo quoq; t̄pore p̄liandū: cum adhuc imparati essent: ac maxime p̄territi: omēm, n. exercitum in p̄cipio maxime esse terrificum. Si differret anteq; in conspectum uenirent resumpra p̄ cōsiliū audacia hostem eos cum uiderit magis contemptui habiturum. Sin autem repenti no incidere cum adhuc horribiles expectarentur maxime superiores futuros: & omni ex parte terrorem iniekturos: tum aspectu plurimos enim nunc uideri: tum expectatiōe Cladium quas accepturus ille esset: p̄sertim periculo subitae pugnae eo quidem magis q; credibile esset posse permultos ī agas excipi: cum p̄sumptum habeant classem neutiquā esse uenturam: qui si se in Urbem recepissent non defuturam exercitui rem pecuniariam: si uictores ante Urbem confidissent. p̄sertim reliquos Sicilienses sic iam & Syracusanorū minus & ipsoz magis societatem petiuros: idq; incūctatē cū aiaduertisset utri superiores existerēt. Stationē in sup nauiū dicebat siue se reciperēt siue inuaderēt oportere Megara facere quāz deserta essent: neq; p̄cul a Syracusanis aut mari aut terra. Nec locutus Lamachus sententiā tamē Alcibiadis accedebat. Post hāc Alcibiades Messanā sua nauī trāsuectus apd Mamertinos de societate iēuda uerba fecit. Vbi nō persuadet respōdētibus illis ī urbē qdē se nequaq; recepturos fore: tamē uenaliū p̄bituros traiecit Rhegium. Et confestim impletis sexagita ex oī numero nauibus sumptisq; necessariis duces ī Naxū trās miserūt: uno ex eis cum cætera classe ad Rhegium relicto a Naxiis itra urbē recepti Catinā nauigāt: sed cū a Catinēlibus non reciperentur: aderāt, n. illic quidam Syracusanorū studiosi subierūt Teriam flumen ubi stationem eo die cum habuissent: insequētī Syracusas nauigarunt in corona classe digesta: ac p̄miserunt decem naues in portum magnum quāz subeuntes explorarent siquid nauium ab hoste deductū esset: & ex eis egressi ī terram aliqui denuntiarent Syracusanis: Athenienses uenire ad reducendos in suam p̄riam Leontinos iure societatis atq; cognationis: ideoq; leontini qui Syraculis agerent intrepide transirent ad amicos ac benemeritos Atheniēses. Vbi denuntiarunt situmq; Urbis ac portuum & omēm circa regionem cōtēplati sunt: unde appellentibus sibi oportunitas foret oppugnandi rursus reditum est Catinā. Inito concilio Catinenses abnuere exercitum excipere: ingredi ramen duces & si qd uellēt dicere iussere. Apd quos hēnte orōnē Alcibiades: & ī illā cōtionē cōuersis oppidāis: milites portulā quādā male cōstructā subruerūt: igressiq; mercabāt p̄ Urbē. Hos ubi igressos uidere: q cū Syracusanis sentiebāt catinēses subito terrore pcussi clā pfugerūt: nō adeo multi cæteri decreuere faciēdā cū Athēiēlibus



societatem iubentes reliquum exercitum acciri a Rhegio. Quo postea reuerfi Athenienses iam cū ōni manu mouentes inde; ubi Catinā appulerunt castra cōmuniūt. Atq; illic eis affert e camaria si se cōferant eo ad ipsos defecturā meā Ciuitatem: simulq; Syracusanos classem instruere. Cū omni igitur exercitu ac Classe proficiscūtur aduersus Syracusas primū, ubi cū nihil nauū istrui cōperissent: retro se ī Camarinā receperūt: appulsiq; ad littus præconis uoce se uenisse nuntiant: nec tamē recepti sūt dicētibus illis iusiurandū iterecessisse .ut cum una demum applicates Atheniēses reciperēt: nisi si plures naues ipsi ab Atheniensibus accersissent. Ita infecto negotio discessum est. Cūq; in locū quēdā agri Syracusani e nauibus descendissent: p̄dasq; egissent occurrētibus Syracusanis equitibus & per eos palatis nō nullis ex leui armatura interfectis Catinā reditū est: Vbi offendūt nauē Salaminā Athenis missā: rūt aduersus Alcibiadem cui iubebatur ut remearet ad respondendū crimibus: quoq; publice īsimulabatur aduersus: tū alios quosdā milites: de quibus delatū indicū erat tanq̄ sodalibus illius primū ipolluētis impie mysteriis: primū inuiolādis Hermis . Etenī Atheniēses post abitū classtis quæstionē nihilominus peregerūt de iis: quæ circa Mysteria circaq; Hermaf acta erāt: nec p̄batis indicibus sed suspicionibus oīa rimātes habita facinorissimos quibusq; fide longe oīum modestissimos ciues cōprehehderūt: & ī uīcula cōiecerūt cōducibilius eē arbitrātes scrutari rē & iuenire q̄ p̄ facinus idicis aliquē itegre existimatōis delatū elabi nisi nō cōiūctū. Nāq; is populus auditu cognitū habēs tyrānidē Pisistrati ac filioq; acerbā circa finē extitisse: eāq; p̄terea neq; a se neq; ab Harmodio destructā: sed a lacedæmōis timebat assidue & oīa īpeiore ptē accipiebat quāq; conatus Aristogitonis & Harmodii pp̄ amatoriū cōsorciū sumpsit audaciam: Quā ego rem pluribus cōmemorando ostendam: neq; alios græcos neq; Atheniēses ipsos de suis tyrānis aut de re gesta aliquid comprū loqui. Et. n. cū Pisistratus Senio ī tyrānide decessisset: nō Hipparchus ut pleriq; opinātur sed Hippias qui erat natus maximus optinuit principatū. Erat aut̄ Harmodius quidam flore ætatis cōspiciuus: quē Aristogiton medie inter Ciues cōdiēctionis uir adamabat habebatq;. Is Harmodius ab Hipparco Pisistrati filio appellatus: destupro nō modo expugnatus: sed et̄ querelā ad Aristogitonē detulit. Hic amatorio dolore affectus extimescensq; Hipparchi potentia ne ui adolescentē sibi auferret: p̄tinus insidias tendit ad destruendā pro sua facultate tyrānidem. Interea Hipparchus cū rursus sollicitādo Harmodium nihilo magis induceret: statuerat tamen ui nihil agere sed in loco aliquo occulto. Cūq; ne sic qdē p̄ficeret accigebat se ad eum contumelia prosequendū. Hactenus. n. licebat nec ulteriorem dnātum in suos populares induxerāt isti tyrāni: neq; inuidiosum reddiderant qui plurimā Virtuti atq; prudentiæ operam dabant: uicesimā quoq; tantū ex prouētibus exigebant ab Atheniensibus & Urbē suam egregie exornarunt: ac bella tolerauerūt apud delubra et̄ sacrificauerunt cætera ex superioribus legibus usurpante Ciuitatem præterq; q̄ in hoc incūbebant: ut semper aliquis ex eis erat magistratus. Et alii apud Athenienses ex ipsis annum imperiū tenuerūt. Et pisistratus Hippia filius illius qui tyrānus fuit aui referēs nomen dū īperaret arā duodeci deoz ī foro dedicauit: atq; Appollinis Pythii. Sed epigrāma areæ quæ ī foro posita erat deleuit: postea populus cum eam aram Augustius exedificauit. Nam illud Pythii adhuc extat quīs obscuris litteris tamen uel nunc quoq; apertum in hæc uerba EPYGRAMMA DISTICHON. In Pythii phœbi Pisistratus æde locauit: Imperij Hippia des hæc monumenta sui. Imperasse aut̄ Hippiam q̄ esset inter fratres



natu maximus: non modo asseuerare possum quia factam diligentius ceteris in-  
 dagauit: Vege etiam ex hoc ipso quis licet agnoicatur: solum hunc ex fratribus le-  
 gitimis constat filios sustulisse: quem admodum testatur & ara & lapideus Titulus de  
 tyranno: scelere in arce Atheniensium erectus: in quo nullus Thesiali aut Hipparchi  
 filius scriptus est: sed quibus Hippiae libri quos ille suscepit ex Mirina Calliae Hip-  
 perchide filia. Et sane consentaneum est maximum natu inter fratres primum du-  
 xisse uxorem: qui est in ipso titulari lapide secundum partem primus incriptus legi-  
 tur. Nec non illud non nullam fidem facit quod prius legatus ire & eisdem in tyranni-  
 de numera obire consueuerat: Neque uero mihi uidetur unquam Hippas statim impe-  
 rium retenturus facile fuisse: si Hipparchus in principatu perisset: nec eodem ipse  
 die principatus munia executurus: sed quod diu iam inter populares suos imperio-  
 se & inter auxiliares diligenter se gesserat: ideo nullo prorsus cum periculo im-  
 perium retinuisse neque sicuti frater iunior fecisset trepidasse: cum in ea re iam pri-  
 dem exercitatus esset. Vege ex aduerso rei euentu contigit Hipparcho ut nobili-  
 taretur credereturque a posteris tyrannidem accepisse. Hic igitur cum sollicitudo Har-  
 modium pellicere non posset contumelia huiusmodi persecutus est: Sororem  
 Harmodii puellam nuntiatam uenire in pompa quadam ad gestandum canistrum  
 per suos a ministerio sumouit: dicentes non permittere id magistratum quia indigna  
 est. Quod aegrae ferens Harmodius ob eum multo acrius Aristogiton: comparaue-  
 runt omnia que ad conpirationem pertinebant: operiebantur tamen festa quae  
 dicuntur magna Panathenaea quo tantum die extra suspicionem erat Ciues eos qui  
 Pompam misissent: in armis frequentes esse: & debebant ipsi quidem aggredi opi-  
 tulari aut sine mora si qui erant inter hastatos. Fuerunt autem non multi coniurati  
 occultandae rei gratia: & quia sperabant eos esse qui consilii non erant quilibet pau-  
 cis facinus audentibus: tamen ex repentina re: cum arma haberent libenter se ip-  
 sos pariter in libertatem asserturos. Vbi dies foestus aduenit Hippas exterius in  
 loco qui ceramicus dicitur cum hastatis exornabat quemadmodum oportebat sin-  
 gula in pompa procedere. Harmodius autem atque Aristogiton sumptis iam pugio-  
 nibus ad opus prodissent: conspicientes quendam de coniuratis cum Hippia fami-  
 liariter loquentem: erat autem facilis omnibus ad Hippiam aditus extimuerunt: ar-  
 bitrati rem palam factam esse tantumque non se iam comprehensum iri. Itaque eum aquo  
 fuerant dolore affecti: & per quem omni statu periclitabantur uoluerunt primum  
 ulcisci: si possent atque quo erant habitu uadentes introeunt portas: noctique Hip-  
 parchum in loco qui uocatur leocorum: statim adoriuntur inconsulte: ac per  
 iracundiam praecipue alter ob amasium alter ob dedecus feriunt occiduntque  
 Et Aristogiton quidem hastatos a principio deuicit: ueque concursu multitudi-  
 nis postea comprehensus non leuiter mulctatus est. Harmodius autem e uestigio illic  
 occubuit. Quo Hippas per nuntium cognito apud Ceramicum non in rem pra-  
 sentem: sed ad pompaticos armatos priusquam rem sentirent sine mora contendit. Lo-  
 ge enim prius abierant: & composito ad simulationem Cladis uultu: iuber eos in  
 locum quendam quem monstrauit sine armis abire: quod illi fecerunt rati illum  
 aliquid dicere. Iste Satellitibus admonitis ut arma subtraherent secreuit protinus  
 eos de quibus suspicabatur: & si quis cum pugione deprehensus est: nam cum scu-  
 to & hasta consueuerat agere pompas hunc in modum: propter amatoriam indi-  
 gnationem principum insidiare & inconsulta ob repentinae timoris causa audacia extitit. Har-  
 modio atque aristogitonibus: Et post hoc ipse seruius in Atheniensium tyrannis est instituta: quae



Hippias iam sibi uix hementius metuens complures Atheniensium interemit: & simul ad extrema auxilia respexit: si quod tutelæ aliquando foret: statu mutato. Ideo que post hæc Hippoclo Eantidæ lampfaci tyrani filio Archedice filiâ suam collocauit Athenis lampfaceno quod sciret illos multum apud Dareum Regem posse: cuius scemina monumentum lampfaci hoc hæc Epigramma. Propugnatoris graui quæ sunt Hippia. Hac in humo plures conditur Archedice. Quæ patre germanisque uiro gnatisque tyrani. In nullum tamen est facta superba nefas. Hippias cum tres deinceps annos tyrannidem apud Athenienses tenuisset quarto anno per lacedæmonios & Alcæonidas exules abrogato sibi imperio abiit ex placito in Sigeum & lampacum ad æantidem & illic ad dareum Regem. Vnde postmodum anno uicesimo iam senex in Marathonâ cum Medis in expeditionem uenit. Quæ reputas populus Atheniensis: ac memoria repentes quanta de illis cognouerat fama, exulcerato tunc animo erat: ac suspicans eos quod de Hermis atque mysteriis in simulabatur: ut omnia quæ egissent uideretur ei spectare ad coniurationem status paucorum atque tyrannidis: & tanquam ob hanc rem irasceretur multos & eos splendidos uiros iam in carcerem coniecerat: neque dum tamen uidebatur esse contentus in dies magis ac magis proficiebat sauitia comprehendendi aliquos. In terea quendam ex iis qui etiam coniecti in carcerem qui nocentissimus esse putabatur: persuasit unus ex iis: qui una uincti erant: ut rem indicaret siue uera illa siue non uera esset. In ambas. n. partes argumenta sunt: & liquidam esse nemo aut tunc aut postea dicere potuit. Persuasit autem quod diceret oportere eum uel si nihil admisisset deponere metu & se ipsum & ciuitatem suspitione liberare: certior enim ipsi salutem fore igne conuicti quam pneganti in subeundo iudicio. Ita hic & contra se & contra alios confessus est rem actam de Hermis. Quod populus libenter accipiens ut opinabatur manifestum atroci facti usus: ne prius insidiatores suos ad plebem ferret indicem sine mora missum fecit: ac ceteros quos ille non derulisset. reliquorum autem qui delati erant peracto iudicio alios occidit: quos uidelicet comprehendit: alios fuga elapsos morte damnauit proposita mercede iis qui illos occiderent: cum interim non constaret si qui supplicio affecti erant: utrum iusto supplicio affecti essent nec ne. Et cetera quidem Ciuitas hoc plane in presentiarum lucrificat. de Alcibiade autem inimicis deferentibus iisdem iis qui prius quam proficisceret ingruerat grauius accepit: & ubi de Hermis pro comperto habuit: tunc ei multo magis ille mystica de quibus insimulabatur: una confecto coniurationis in populum uisus est admisisse. Et enim exercitus quidam lacedæmoniorum non sane magnus: per hoc tempus quo circa hæc Athenis turbatio extitit ad Isthmum usque progressus est: ad nescio quid cum Boetiis transigendum: quæ istius opera non Boetiorum causa creditum est ex composito uenisse: & nisi preoccupassent ipsi comprehendere illos inditio delatos fore ut Ciuitas proderetur. Vnde unam quandam noctem apud Thesei templum quod in urbe est sub armis pnoctarunt. Quinque apud Argos Alcibiadis hospites sub idem tempus in suspicionem uenerunt: ne in plebem grassarentur: & ob id Argiuis suorum tunc potestatem fecere Athenienses: quos pro hospitibus acceptos in insulis deposuerant: denique circumstantibus undique Alcibiadem suspitiones. Itaque si qui adductum eum ad iudicium uolebant ut morte mulcerent: mittunt ad ipsum in Siciliam: & ad alios de quibus mentio habita erat nauem Salaminiam: iussis nuntiis præcipere homini ut ad causam dicendam frequenter se non tamen comprehendere habita ratione tum suorum in Sicilia militum atque hostium ne quid turbaretur: tum uel magis Mantinæorum atque Arguorum quos ab Alcibiade inductos ad societatem expeditionis uolebant permanere. Hic igitur habens suam nauem



itemq; ii qui una infimulabant profecti sunt ex Sicilia cum nauī Salaminta tāq; Athenas ituri. Iudicium in Thuriis fuere nō amplius sūt secuti: neq; post hac cōspecti. Siquidē e nauī abierūt metu calumniæ nolentes se illuc conferre. Quos tamē q; missi erāt cum nauī Salamina uestigantes ubi nusq; inuestigant curtū redeuntes peregerūt. Nec peride post ex Thuria Alcibiades nauī transmisit ī Pelopōnesum iā exul. Quem Atheniēses & eos qui cum illo erant deserto iudicio caute condēnarūt. Post hæc reliqui duces Atheniensiuū in Sicilia bifariā diuiso exercitu ac sortito impantes: cū oībus copiis ī Selinuntē nauigant: atq; Egestā ad cognoscendū qdem daturi ne forēt pecuniā Egestani an non: sed ad explorādas quoq; res Selinuntioꝝ discendāq; controuersiam quæ inter illos esset & Segestanos Profecti: ac Sicilia a sinistra habentes qua pte uergit ad sinum tyrenum: Himeram tenuerūt q; una est græca urbs ex oī illa Sicilia ora: Vbi non recepti redierūt: & cū preteruehantur capere Hyccara uicum sicātū quidē sed hostilē Egestanis: Erat autē maritimus quem ubi diripuerē Egestais tradidere. Quoꝝ equitatus iam aderat: ipsi rursus cum peditatu per Siculos peragrādo peruenere usq; Catinam nauibus: quæ p̄dam portabāt circueūtib; Nicias ex Hyccaris p̄tinus Egestam delatus: ibiq; cū alia pecunia: tum uero triginta Talentis acceptis ad exercitum rediit. Præda quoq; deuendita est: confectaq; ex ea centum uiginti Talenta. Illuc circunuecti Siculorum qui socij erant oram: iubebant eos suas copias mittere. Cūq; dimidia exercitus parte ad Hyblam uenerūt in agro Gelatio quæ erat hostilis. Quam tamen non expugnauerunt: Aestasq; excessit. Insequētī statim hyeme Athenienses ad inuadendas Syracusas se apparabāt: Vicissimq; Syraculani & ipsi tanq; in illos ituri. Qui quoniam ad primū terrorem atq; expectationem non protinus inuaserant: Atheniēses quottidie magis ac magis animos summebant: & quia dum orā illam præterueherentur longe ab ipsis ire cōspecti erant: & profecti Hyblam expugnare nequuerant eo uehementius contēnebant: postulabantq; a ducibus pro ut solet præferocia uulgus facere: ut se Catinam ducerent: quando hostis in ipsos non iret. Quinetiam Equites Syraculani ad speculandum assidue ad castra usq; Atheniensium prouecti: cū alia probra ingerebant: tum uero illud nunquid potius ad habitandū secum ī aliena uenissent q̄ ad Leontinos in propria sede collocandos. Quæ cognoscentes Atheniensium duces uolebant tamen illos uniuersos q̄ longissime ab urbe abducere: ut ipsi interea sub noctem cum classe præteruecti locum castris idoneum per otium caperēt: gnari non perinde se ualituros: si autē Classe aduersus præparatos descenderent: aut itinere terrestri euntes cognoscerentur: suæ enim leui armaturæ ac multitudini cui nihil dum equitum adesset ab equitatu Syraculanorum qui permultus esset magnopere noceri. At illo modo se occupaturos locū unde ab equitatu nihil ad modum læderentur. Et locum quidem quem caperēt ab exulibus Syraculani qui ipsos sequebantur edocti sunt: quem & ceperunt ante Olympia. Ipsi autem ut hoc quod uolebāt efficerēt hoc cōmentum machinati sunt: Mittunt quendam probatæ sibi fidei eundemq; ut putabatur ducibus Syraculani ad quos mittebatur: non minus familiarem: qui diceret se uenire a quibusdam Catinensibus. erat autem ipse Catinensis: quorū nomina illi noscent & eos adhuc supereffe suæ factionis studiosos. Is inquit Athenienses intra urbem depositis agitare armis: Si uelint illi certa die prima aurora cūcto cū populo uenire aduersus Atheniensem exercitū: sed hūc exclusuros ab urbe classeq; incensuros. Syraculanos autem facile Atheniēses adortos exercitū deleturos.

n



Permultos fore Catinélium ad rem agendam adiutores ac iam paratos esse: a quibus ipse ueniret: hinc Syracusanorum duces ut qui erant alloqui audaciores: & habebant sua sponte animum eundi cum apparatu aduersus Catinam: multo inconfideratius fidem habuerunt: nec cunctati constituta die qua ad Catinam adesset hominem remiserunt: populoque omni edixerunt: nam enim Selinuntii & alii non nulli ex sociis aderant: ut se nullo delectu ad exeundum expediret. Vbi omnia quae ad apparatus pertinent in expedito fuere: & dies qua constituerant uenire aduentabat: profecti Catinam uersus castra posuere ad Symethum flumen in agro Leontino. Quos ubi aduenientes sensere Athenienses: sumptis omnibus copiis & iuocis & liculorum: & si quis alius illuc accesserat: eisque in naues ac nauigia impositos de nocte tendunt Syracusas: & sub ortum aurorae egrediuntur in magnum portum ante Olympium: tanquam illic castrametaturi. Syracusani interim Equites primi Catinam perlatis cognito omnem classem uela fecisse: regressi nuntiant peditatu. Qua de re cuncti iam reuersi sunt ad ferendas urbi suppeditias: & quae longum ipsis iter faciendum erat. Athenienses interea per otium copias collocauerant oportuno in loco: Unde pro suo arbitrio praesidium inire possent: nec ab equitatu Syracusanorum admodum infestari: uel ante opus uel in opere faciendo: quod murales munitiones atque aedificia prohibeant: super haec arbores & stagnum & loca abrupta. Ipsi quoque caelis circa arboribus & ad mare comportatis cancellatimque confixis naues praetexerunt. Quietiam quae pars castrorum depressior erat: quaeque aditu facillima hostibus eam electis saxis ac lignis arduam festinabundi reddidere. Praeterea pontem per quem remeatur a nauibus soluerunt: quod opus dum fieret nemo ex urbe progressus interpellauit. Primi Syracusanorum equites ad operam ferendam percurrerunt: mox inde uniuersus peditatus conuenit. Et primum ad exercitum Athenienses accessere propius. Dehinc cum ab aliis non praediretur obuiam regressi: ac uia Helorinam transmissa castra posuerunt. Insequenti die Athenienses ac socii se instruxerunt tanquam ad praesidium atque ita steterunt. Dextrum cornu Argiui tenebant & Mantinei: alterum caeteri socii: Athenienses medium. Et dimidium quidem copiarum in fronte octonis ordinibus instructum erat: dimidium uero quod ad tentoria erat: & ipsum octonis quadrato agmine ordinibus: cui preceptum est quancumque maxime partem exercitus cerneret laborantem ad eam se conferret. Intra hos ita instructos posuere Lixas caloneque: Syracusani autem eos qui iustis armis praediti erant instruxerunt denotatos: omnem uidelicet populum & quicumque aderat sociorum. Nam in primis auxilio uenerant Selinuntii: mox Geloi equites ad ducentos & Camarinesi ad uiginti: sagittariique circiter Quinquaginta: quos equites non minus mille ac ducentos in dextro collocare cornu: hos iuxta iaculatores. Ibi cum Athenienses essent priores inrituri praesidium Nicias singulas gentes ut quancumque adibat talibus uerbis adhortabatur.

#### Nicias uerba ad Milites

Ultra apud uos uiri me uti exhortatione quod opus est: Ut certetis quod ad hoc ipsum faciendum adestis. Talis enim apparatus uidebitur mihi per se efficacior esse ad praesidium audaciamque uerba alicuius probe dicta: si imbecillius sit apparatus. Nam ubi sumus Argiui & Mantinei & Arhêteses & primo Res in uulano: quo nam pacto oporteat nos inter tantos ac tales socios non habere integram uictoriae spem? Praesertim aduersus homines non delectos: quales nos sumus:



sed sine delectu uenientes ad resistendū: & eos quodē Sicilienses quod & nos cōtemnūt:  
 nec tamē expectāt quia minus peritiā quā audaciā habent. Id uelim cuique ueltrū  
 ueniat in mentē: nos procul a nostra in haud beniuola terra abesse: quā nequaquam  
 uos nisi pugnando optinebitis. Volo quoque diuersa ratione quā se ipsos ut p-  
 be scio hostes adhortantur uos admonere. Illi enī quod pro priā sibi res est ego quod  
 non licebit postea nisi uincimus priā frui. Aut certe non facile hinc in priam re-  
 uerti. Permulti nanque Eqtes nobis ingruēt. Vos igitur uestrā ipsorum dignitatis  
 memores inuadere strenue hostem: existimātes presentē difficultate atque neces-  
 sitatem quā aduersarios esse terribiliore. Hęc locutus Nicias cōtinuo copias egit  
 in Syracusanos: non expectantes quidem illos eo tēpore tāquam iā sibi fore et dimicā-  
 dum: quorum etiam non nulli in urbem utpote uicinam abierant. Qui tamen  
 festinabundi suos adiuuarent currentes: tardius illi quidem praeuenere: sed ut  
 quisque perueniebat: ibi miscens se pluribus consistebat. Nam eis neque alacritas:  
 neque audacia defuit: aut hac in pugna aut in ceteris nec aī praestantia Atheniensibus  
 inferiores erāt: quātēus itelligētia suppetebat quātēus nō suppetebat iuito aīo ce-  
 debāt. Et tamen quod nō opīabant in se uētuos Athēiēses priores quodque pperere tuta-  
 ri se cogebant: sūptis rapti armis occurrerunt. Et primū exutrisque quod uel de māu  
 uel fūdis lapides iaciūt: & sagittarii leue certamē cōmiserūt fugiēdo fugādoque  
 iuicē ut in leui armatura factū esse credibile est. Deinde & aurispices bene lita-  
 tum esse palā fecerunt: & classico canēte armati coierūt pcesseruntque. Et Syracu-  
 sani quidē plūm inibant pro priā: proque sua quisque & in presens salute & in postere  
 libertate & hostibus aut Athenienses quidē pro aliena terra: sed ut suā optinerēt  
 ne ue illā uicti perderent. Argiui uero & qui ex fociis liberi erāt ut una cū Athe-  
 nensibus pararent illis ea quoque gratia uenerant: utque suā quisque priam uictores  
 reuiferent. Socii autē qui alterius impio parebant alacri aīo erant: p̄cipue ob pre-  
 sentē salutē quā nisi uincerent desperabant: secundo loco si non aliud certe ut  
 indulgentiores haberent illos: quibus parebant quod eorum adiutores in subigenda  
 Sicilia fuissent. Vbi pugna ad manus uenit p̄diu inuicem utriusque absterunt: cū  
 interi contigit ut fulgura & tonitrua aliquot simul & pluuia igēs existeret. Qua  
 ex re Syracusani quodē qui tūc primū pugnabant minime experti belloque: terro-  
 re correpti sūt. Athenienses autē quod expertiores erāt putarunt ea quod fiebant p̄pter  
 anni tēps fieri: & eos quod huic rei nō cederēt multo maiore terrorem aduersariis i-  
 iecturos. Primi tamen oīum Argiui ipressiōe facta: & leuū Syracusanorum cornu:  
 & post Argiuos in oppolitā sibi p̄tē Athenienses reliquas iā Syracusanorum copias  
 prūpunt: atque in fugā uertunt. Verū non longo illos spacio persecuti sūt Atheni-  
 enses eqtatu hostili: qui permultus atque inuictus erat inhibiti. Is enī in armatos  
 hostes si quos longius insequētes carneret inuectus cōpescēbat. Illi tamen con-  
 ferētī quoad turo potuere persecuti retro se recaperunt: Tropheūque statuerunt  
 Syracusani in uia Helorinā cōgregati: & ut poterāt e presenti rege statu depositi  
 praesidiū tamen ad Olympieū: quod ad huc ipsorum erat miserūt: ueriti ne Athe-  
 nenses quod illic erant pecunias amouerent. Ceteri rediere in urbē Athenienses tē-  
 plum illi quoddem non adiere: sed receptis suorum cadaueribus: ac pyrā ipositis ibi-  
 dē p̄noctarūt. Postero die Syracusais uictoriā cōcedētibus mortuos reddidere:  
 numero tamē Ciuū quod sociorum ducentos sexagita. Suorum autē tū sociorum tū Athe-  
 nensium quinquaginta oīo amiserunt: quorum ossibus & hostiū spoliis lectis Catinam  
 nauigauere. Erāt. n. hys neque bellū illic āplius uidebatē geri posse: priusque eqtes  
 & suos ex Athēis accerferēt: & sociales illinc cōtraherēt: ne prius equestri. certa-



mine superarent: utq; res pecuniaria ex eisdē locis conficeret: & ab Athēis afferetur. Quictiam aliquas ad defectionē Ciuitates sollicitarent: quas post pugnam sperabant ad se pronius defecturas: & cū cætera tū uero rē frumētariam: & quæ opus erant ppararent tāq; subuernum tps Syracusas temptaturi. Et hoc quidē consilio ad hybernandū in Naxū & Catinam discessere. Syracusani autē sepultis suis mortuis contionē coegerūt. Ibi procedēs Hermocrates Hermōis filius cū i cæteris rebus prudēter agēdis nulli secūsus: tū in bellicis expertæ strēuitatis cōspicuaq; fortitudinis exhortabatur eos: nec sinebat fortunæ succumbere. Non enim ipsorū cōsiliū fuisse supēratum sed q; ordine caruissēt hoc eis nocuisse: non tamen perinde inferiores fuisse: ut crederent psertim rudes cū eruditissimis græcorū & ppe modum operariis bellogū dimicantes. Vāhemēter etiā officere ducum multitudinē & imperantiū turbā: perant. n. eis quinq; duces & iordanatam rē esse per uices plurium principatū. Quod si pauci forent Imperatores & si piti atq; per eā hyemē armatorū uim compararent: sūministrantes quibus decissent arma: ut esset q; maxīma uis armatorū: & hos ad cæteras belli meditationes adigeret affirmabat: quantū credibile eēt eos aduersariis superiores fore: dū ad pstantiā aīorum: quæ illis adesset ordo regū agendaq; accederet. nam hæc abō inuicem adiuuare & ordinē quidē periculorū meditatione: pstantiam uero aī fiduciā sui per periciam assidue pficere. Quin ipsos iperatores ut paucis ita summa potestate peditos delegi oportere: quibus iusiurādū psetur: præmittendum illis ut quatenus libuerit eatenus imperio suo fungantur. Sic enim quæ celari oporteret: magis celatū iri: & cætera p cōmoditate pparari nullo tergierante. Hermocratem cum audissent Syracusani in eius sententiam oīa decreuerant: ipsumq; impatorem delegerunt: & Heraclidem Lysimachi & Sicanū Excesti filiū hos trīs atq; legatos Corīthū Lacedæmonēq; miserūt ad societate cōtrahēdū: ac Lacedæmonios persuadendos: ut pro se bellū Athenienses administrarent fortius ex professo: aut abducendo ex Sicilia Athenienses: aut aliqd p̄sidium ad illā Siciliensē manū q; ibecilior esset: mittendo. At classis Athēiensis q; ad Catinā erat continuo Messanā se cōtulit: tāq; receptura eā urbē p proditionem. Sed q; tractabant non successere. Si quidē Alcibiades abrogato sibi magistratu cū reuocaret gnarus se exulē fore: derulit idiciū rei: cuius agenda cōscius erat amicis Syracusanorū qui Messanæ agebant. Illi delatos p̄ditionis cū ate oīa iteremissent: & mox orta seditione i armis essēt: optiuere id qd uolebāt: ne reciperent Athenienses. Isti statuis illic tredecī circiter dies habitis: ubi āni tpe uexari coeperūt: & necessaria deesse nec aliqd succedebat: rediere i Naxū: & Thracēs & illic circumdato castris uallo hybernauerūt: missa Athenas trireme pecūiarum & equitatū gratia: ut ea primo statū uere adessent: præter eā hyemē Syracusani muq; ate urbē quācūq; parte spectat epipolas incluso itra fano excitaauerūt: ne si forte male pugnassent q; parte fragilior erat urbs circūuallari possent. Apud Megara quoq; iteq; apud Olympieū aliud p̄sidū posuerūt: quinēt q̄cūq; ex pte descendī a mari i terrā poterat cācellato Vallo p̄cluserūt: & cū scirēt apd Naxū Athenienses hybernare cū oī uulgo: aduersus Catinā i expeditionē ierūt: agroq; eorū uastato & castris Atheniensū tabernaculisq; icensis: domū rediere. Sup hoc cognito ab Atheniēsisibus Camarinā missis legatos p iure societatis iniuræ sub lachete si quo pacto ad se illos inducerēt: & ipi e diuerso misere legationē. Erant nāq; ipis suspecti Camarinēses: q; legnius ea q; miserāt ad supiorem pugnā misissent: ne deiceps opē ferre recusaret: ne ue ad Atheniēses quos cernebat



e plio superiores decessisse ab illis psuasi ex ueteris amicitia accederent: profes-  
tis igitur illuc ex Syraculis Hermocrate cu aliis: Atheniensiu aut Euphemo cu  
caeteris Hermocrates aduocato concilio Camarinensiu quoq; Athenienses pala  
insimulare: hanc habuit orationem.

Oratio Hermocratis apud Camarinenses

On ideo ad uos legati missi sumus utri Camarinai q; timeamus ne  
psenti Atheniensiu exercitu tereamini: sed potius ne prius q; a nob; qp-  
pia aduertitis: illoz q; facturi sunt uerbis iducamini: ueniunt i Sicilia  
sub optentu qdē que audistis: aio autem quonia oēs suspicamur & ut mihi uide  
tur non ad leontinos i sede sua reducēdos: sed ad nos potius a sede nostra abdu  
cēdos. Neq; n. cōsētāeū ē illos eas q; illic Ciuitates sūt ex urbibus ablegare: q; au  
tē hic sunt i urbibus collocare: & Leontinoz curā gerere qsi cognatorum: qa  
Chalcidēses sint: ipos autem Chalcidenes a qbus isti oriundi sūt i seruitute cō  
tinere. Itaq; quo p̄textu illa optinet eodē nūc ista optiere conant. Nā cū a uolūta  
riis eēt tāq; ad ulciscēdū Medum duces cōstituti: lonius caeterisq; q; ex ipsoz co  
lōis focii erāt: eos i potestate suā redegerūt: p̄i qsi desertores fuisset: p̄i q; inter  
se belligeraret: p̄i ob aliā ut i quosq; oportuna hēbāt cām obiectātes. Neq; uero  
aut Athēiēses p; græcoz; aut græci p; sua ipsoz libertate Medo restiterūt: sed ipi  
ut sibi nō Medo seruiretur: illi ad dominū cōmutaret nō p; eo q; mius eū q; ma  
gis sed p; eo q; peius eū q; melius sētiret. Verum et si facile rephēibilis ē Athēiē  
siū Ciuitas: nō tamē ad eā reprahēdēdā nūc uēimus: apud homies plane sciētes  
q; ta illius existat iuria: sed uel multo magis ad rephēdēdos uos: q; cū hēatis exē  
pla græcarū Vrbiū q; illic i seruitutē redactæ sūt: nō tamen defēditis uos met  
ipsoz: nec q; nūc ad uos afferūt sophismata ppullatis leontinoz cognatoz resti  
tutiōes Egēstāoz; socioz; opitulationē: q; bus neq; acq;escētes libērius uolumus  
ostēdere nō eē nos lōes: neq; Hellepōtios neq; Insulāos q; dominū aut Medum  
aut quēlibet aliū cōmutātes seruiūt: sed dōres Libos: e libera Pellopōneso Sicilia  
hitates: hitaturoz; donec oēs oppidati capiamur: cū sciamus ac una uia capi  
nos posse: & ipos ad hāt uia se cōuertisse ut alios suis rebus dissociēt a nob; alios  
sub specie societatis suæ adiucē bellādū ipellāt: alios p; cuiusq; cōditionē iocū  
dum aliqd; dicēdo quoad possiūt detrimēto afficiāt. Et arbitrat aliq; nostrū re  
motiore uicino iā subuerso nō deuenturā in se quoq; calamitatē: sed i eo substi  
turā potius q; prior; passus ē. Quod si q; statuit nō se hostē eē Atheniēsi: sed Sy  
racusanū & durū sibi p; mea p̄ia piclitaris cogitet nō magis p; mea se sed p̄iter  
ac p; æque p; sua: ipsius pugnare dū pugnat i mea. Et qdē tāto citius q; me nō pri  
us e uerso sed sibi socio nō destitutus suscepit bellū: cogitet itē Athēiēse nō ulci  
sci uelle inimicitia Syraculāoz;: sed hoc colore suā nō mius uobiscū amicitia cō  
firmare. Veze si q; aut inuidet nob; aut nos metuit: inuidiæ. n. ac timori i becillioz  
obnoxii sūt potētiores: & ob id uult Syraculas quo simus modestiores dāno affi  
ci: supeē tamē quo ipē tutius degat: hic nō humanæ potestatis aio spat. Neq; n.  
possiūt hoies i suo arbitrio p; æque hēre uotū p̄iter & fortunā. Nam si aliter atq;  
expectauit eueniat tunc calamitatis suæ tædio forsītā uelit rursus ut prius bōis  
meis posse inuidere: qdē iā iposibile est desertori: & q; recusauit eadē suscipe pi  
cula: suscipe inquā non uerbo sed re. Qui. n. nos tuet noie qdē statū nostrū ope  
aut suā ipius salutē tuet: & sane decebat uos p̄cipue q; finitimi estis Camarināos  
n iiii



quicq; secūdū nos piclirami ista p̄spicere: neq; segnes sicut hactenus p̄bere uos  
 socios: sed uestra potius sponte uēientes ad nos exhibere hortatores ne animo  
 succūberemus: nunc eadē nobis allegādo q̄ allegastis ope nostra idigentes: si  
 cōtra uos prius Athēiēses uēisset. Sed neq; uos nūc neq; alii ulli ad hoc agendū  
 accesserūt. Verūtāme meru ius & erga nos & erga hostes nostros seruauit: cā  
 ti uobis esse cū Athēiēsi bus societate: q̄ p̄fecto uos nō cōtra amicos cōtraxistis:  
 sed cōtra hostes: si q̄ uos inuaderēt. utq; Athēiēsi bus eētis auxilio quotiēs eis fie  
 ret ab aliis iuria: nō cū ip̄i quēadmodū nūc uicinis uestris iniuriā facerent: q̄a ne  
 Rhegini qdē & si Chalcidēses sūt uolūt restituere Leōtinos q̄ sunt Chalcidēses.  
 Et certe idignū est si illi hoc opus pulchre iustūq; nulla ratiōe suspectū habētes  
 modeste se gerūt: uos ratiōabili cā uultis iis q̄ natura sūt hostes p̄desse: eos autē  
 q̄ uos naturæ cognatiōe cōringūt p̄dere hostibus iūcti. Sed iniuriū ē ut adiuue  
 tis potius q̄ extimescatis istoz apparatū: q̄ non forer p̄timecēdus: si iter nos oēs  
 cōuēiet: sed si e cōtrario nō cōuēiet id qd̄ isti efficere laborāt q̄ nō aduersus nos  
 solos uenerūt: neq; .n. ea q̄ optabāt: & si plio uictores extitere pegerūt: ueq; pro  
 prius abierūt. Ut credibile sit eos pp̄ paucitatē suā sibi diffidere & ob id tanto  
 pere uelle cū aliis inire societate: plerti uētuos huc e Pelopōneso auxiliis q̄ ho  
 mīes sūt isti in re bellica lōge: p̄tāttores. Neq; illud circūspectū uobis eē uide  
 at: q̄ nobis quidē æquū: uobis autē tutū sit nolle alterutris auxilio eē: tanq̄ utro  
 rūq; sociis. Non. n. ut iure istud ita factū par ē. Nā si p̄pterea qd̄ uos abestis a p̄  
 tibus ii qbus bellū succūbent: & alii uictores existēt: quid aliud nisi hoz salutē  
 non defēditis: illos ne mali fiāt nō p̄hibetis? At qui latius fuerit iniuriā patienti  
 bus & iis quidē cognatis ad eē commune Siciliæ cōmodū tuēdo: & Atheniēses  
 ut aiunt amicos nō sinere peccare. Atq; ut semel oīa contēplamur: nos Syracula  
 ni: tū dicimus nullius negotii eē plane docere: aut uos aut alios ea q̄ nihilomius  
 ipsi cognoscitis: tū uero p̄camur p̄ter & optestamur nisi uerbis nostris aquiesci  
 tis: infidias nobis ab Ionibus tendi p̄peruis hostibus: & a uobis prodi doribus do  
 res. Qui si ab Atheniēsi bus supemur: pp̄ uestra quidē cōsilia superabimur: sed ui  
 ctoria Laus penes illos erit: nullū aliud p̄miū accepturos q̄ eū ip̄sū qui uictori  
 am sūministravit. At si uictoria penes nos fuerit p̄cena lueris: q̄ auctores extite  
 ritis periculoz nostroz. Quare cōsiderate atq; iā nūc eligite: aut p̄sentē sine pe  
 riculo seruitutē: aut hoc ut si uiceritis nobiscū ne turpiter istos dominos susci  
 piatis: & inimicitiam nostram non breuem deuitetis. Hæc Hermocrate locuto  
 Euphemus Atheniensium legatus ita excepit.

#### Oratio Euphemi Atheniensium legati apud Camarienses

Eneramus quidē ad renouandam p̄stinam iter nos & uos Camariēsi  
 societate. Sed quoniam Syraculanus nos icēssit: necessariū ē etiā de ip̄e  
 rio nostro uerba facere: q̄ ratiōe illud merito optineamus. Atq; hu  
 ius rei uel maxie iste testimōiū periberi: qui dixit lōes se per doribus extitisse ho  
 stes: sed ita res se habet. Nos. n. cū simus lōes Pelopōneses autē dores iidemq; &  
 plures nobis & accolæ: dedimus operā ut illis q̄ minimum obediremus: & post  
 Medicū bellū cū classē hēremus a Lacedæmōioz Impio ac ductu exemimus:  
 arbitrātes nihilo magis cōuēire: ut illi nobis q̄ ut nos illis ip̄erarem: nisi q̄ dit  
 plus ip̄i q̄ nos ualuerūt: lidē nos oīum græcoz qui prius Regi paruerāt: princi  
 pes cōstituti: nostra icolimus: existimantes sic minime oportere nos Pelopon



99

nesibus obnoxios esse: habentes uim q̄ uim ppulsemus. Atq; ut ingēue loquamur nō iniuria i nostrā redigimus potestate loes atq; Inululāos: quos & si cognatos nostros: tamē seruire nobis aiūt Syracusāi. Quippe uenerāt cū Medo aduersus nos metropoli suam nō ausi amittere res domesticas: sicut nos qui urbē deseruimus: sed deficiētes a nobis maluerūt & ipsi seruire: & nobis seruitū iducere: Propter q̄ digni sumus qui impemus: & q̄ plus nauū q̄ cetera plusq; aiorū sine ulla tergiuersatiōe p̄stitimus pro grācia: q̄q; ab istis hoc idē enixe p̄stantibus Medo læsi fuimus. Et sup hęc cū uires aduersus Pelopōnēses optemus: neq; alterius auspitia sequi: iure optimo speramus: ut qui uel soli p̄stigauimus barbarū: uel p̄ liberrate cū alioḡ rum p̄cipue istoḡ: ac nostra ip̄oḡ pericula adiuiamus. Itaq; decet & sine iuidia & nos & cuiq; salutē p̄bere: & nūc tutelæ nostræ gratia adesse: cernētes hęc uobis quoq; usui eē: planūq; facere: quid sit unde & nos isti criminant: & uos p̄cipue uobis timendū suspicamini: q̄ tamē scitis eos q̄ pre igēti metu suspicātur aliquid: solere i p̄sētiā orōnis suauitate mulcere eos a quibus suspicant: si exequēdo aut postea id agere q̄ sibi cōducāt. Etenī nos illic ip̄erū tenere ob metū memorauimus: & eadē de causa uenisse huc ut cū amicis res hic tuto cōstituamus: non ut i seruitutē redigamus: imo potius ne hoc patiat̄ur ut phibeamus. Neq; opiet̄ quispiā nos ea q̄ q̄si nihil ad nos attineāt curare: cum sciat statū uestro incolumi dū non estis ad resistēdū Syracusanis ip̄ares minus nocere nobis posse a Pelopōnēsisibus: ad quos minus copiāq; Syracusani sūmitterent. Et ipsi ob hoc p̄cipue nos cōprobastis quod æquū foret restitui Leōtios: nec subditos eē quales sūt eoḡ cōsāguinei ap̄d Euboiā: sed q̄ potētissimos ut istis uice nostra finitimis suis isēti essent & sua terra. Nā bello domestico p̄ nos ipsi sufficimus ad hostē ppulsiandū. Et Chalcidēses quos q̄a subegimus: Syracusanus hic ait absurde nos uelle eos q̄ hic sūt asserere i libertatē: utiles nobis erūt imunes militia tātū pecuniā p̄edentes. Vtiles itē q̄ ap̄d Siciliā sūt Leōtini ac ceteri amici q̄ plurimi potuerūt a nobis asseri i libertatē. Et sane uiro tyrannidē & Ciuitati p̄cipatū optinēti nihil nō honestū qd̄ utile ē: nihil propriū qd̄ nō idē fidū sit. Atq; oibus in rebus uel amicū uel aduersariū fieri oportet ex tēporis cōmoditate: & nobis comodū est hoc loco nō ut amicis noceamus sed ut p̄ amicoḡ potentiā iualidū reddātur inimici. Quod nō debet apud uos carere si de: Nā focus illic nostris ita speramus p̄ ut q̄q; nobis ē utilis. Chiis & Methymnæis ut Classē p̄beāt: cetera ut liberi sint: multis ut maiore pecuniā soluant aliis ut liberi oīo locū sint: tam et si Insulanū ut p̄dā oportuni quia i Pelopōneso adiacēt i locis ad occasionē expositis: Ex quo credibile ē qd̄ facimus hic quoq; ad utilitatē spectare. Atq; hoc qd̄ dicimus p̄riet ad inferēdū terrorē Syracusanis: q̄ uobis dominari affectant imo toti Sicilia: idq; optiere aut ui aut uestra solitudine: si nos re isēta redierimus: a quibus illi uos tanq̄ suspectis abducere uolūt. Quod euenire necesse est: si uos ad eos trāseritis. Nā neq; nobis facultas erit amplius parādī tantū copiāq; neq; isti ualidi contra uos erūt nobis absētibus. Hoc si cui nō uideatur res ipsa arguit. Si qdē cū primū nos adistis hortatiq; estis: nullū aliū metū allegastis: nisi fore ut si neglexissemus uos in Syracusāoḡ uenire potestātē ipsi piculū adiremus. Quominus decet nūc qua rōe postulastis: ut iducemur eadē uos iduci nolle: & hoc quod aduersus istorū uī ualidiore cum classe adsumus insuspitiōne uocare: cū potius de istis diffidere debeatis. Nos nisi uobiscū ne manere qdē hic possumus: si mali effecti res nobis subiiceremus: iualidi ad eas retinēdas tū longitudie nauigatiōis tū difficultate custodiēdi urbes &



magnas: alioqñ & mediterraneis copiis subnixas. At isti non exercitu sed qđ ma-  
ius nostro exercitu est suo populo cū sint finitimi uestri infidiatur uobis assidue:  
quacūq; libi oblatam occasionem non omiffere id quod iam declararūt cum er-  
ga alios tū uero erga Leontinos: & nunc declarāt cum audent cōtra nos a qui-  
bus hęc facere phibentur: & Sicilia hucusq; subigere uos hortari uelut amen-  
tes. At nos e contrario ad multo ueriorē salutē exhortamur: orantes: ne mutuā  
ex utriq; nostrum utilitatē prodatis: sed exiit metis seper istis i uos ēt citra so-  
ciorū auxilia: ppter populi multitudinē esse uiam expeditam: uobis uero nō  
sæpe fuerā facultatē cū tot auxiliariis copiis eos arcēdit: q̄s si aut ob suspitionē  
ifecto negotio aut accepta calamitate finetis absedere: optabitis pfecto aliquādo  
ēt cernere maiores: dū non erit āplius huc uēiendi copia: Sed ne criminationibus  
istoz aut uos Camarinā: aut alii fidē hēant ex posita p nos oī cur suspecti si-  
mus ueritate. Quibus sūmatī in memoriā uestrā redactis oramus ut acquiescatis.  
Non. n. negamus nos quidē aliquot circa populis impitare: ne nobis alius impi-  
ret: sed tamē adesse ad Sicilienses seruitio eximēdos: ne quid ab eis lædamur &  
quo plura custodiēda hēmus: eos ad plura faciēda cogi: & socios tū ātea tū uero  
nunc uenisse iis qui ex uobis inferebatur iniuria non sponte nostra sed uocatu  
uestro. Quos nequaq; uos tanq; facti iudices: aut censores regē a nobis gestarum  
quod tā difficile factū ē: renouare temptetis. Sed quatenus studiū nostrū uobis  
actionesq; conducunt: eatenus in usū uestrum assummat: existimetisq; non oī  
bus per æque ista officere: sed etiam prodesse multo pluribus græcoz non mō  
non officere: sed etiam prodesse. In omni loco ēt ubi non imperamus coguntur  
homines propter armā nostra & ad succurēdum & aduiscendū: parata: & qui  
insidias tendūt ab inferēda iniuria temperare: ut qui sibi iniuriam fieri putāt  
nullo negotio incolumes fieri. Quare eodem quo cæteri modo facientes iun-  
cti nobiscū reddite uices Syracusanis: & ne semper ab eis caueatis aliquādo uos  
ipsis insidias tendite. Hęc Euphemus. At Camarinæoz ita se habebat affectus  
Atheniensibus quidem bene uolebāt: nisi quatenus eos affectare imperium Si-  
ciliæ suspicabantur: Syracusanis autem quibus contermini sunt assidue deside-  
bat: tamen propter hęc ipsam uicinitatem ne sine se illi uincerent: miserunt ad  
eos tunc primum aliquot equites: ac deinceps putauerunt eisdem potius inter-  
uendum sed opera quā possent modestissima: Verū i presentiarum ne minores  
facere uiderent Athenienses: q; i pugnā uictores extiterant: æquale utriq; respō-  
sū ediderunt: cū inter se consulassent hūc imodū. Quoniā bellū inter eos gere-  
ret q; ipsis socii eēt uideri sibi e iureiurādo esse: neutris contra alteros in plēri  
auxilia ferenda. Quo reddito responso utriq; legati abierunt. Et Syracusani qđ  
ad bellū se se oī ope accingebāt: Athenienses aut apđ Naxū statua habentes: qđ  
ad Siculos ptinebat: ut eoz q; plurimi ad se trāsirent operā dabāt. Quoz Sicu-  
loz complures p̄cipue q; plana incolētes Syracusanis parebāt defecerunt: qui ue-  
ro mediterrāea tenebāt: & quoz. Vrbes erāt liberæ ac fuerāt libera semp antea  
domicilia: p̄tinus p̄ter paucos Atheniēsis se applicauerūt: cōmeatūq; ad exer-  
citū cōportarunt. non nulli & pecuniā. Qui deficere a Syracusanis recusabant:  
eos admotis Atheniēses copiis parti ad deditiōnē cōpulerūt: p̄ti ne missa a Syra-  
cusanis auxilia possēt adire phibuerunt lidē p hyemē mouētes e Naxo Catinā  
uenerūt. Vbi castra tua a Syracusanis icēsa rursus excitauerūt: atq; ibidē hyberna-  
uerūt. Vnde ēt Carthaginē cōciliādæ amicitiz grā si qđ pficere possēt triremē  
miserūt: & ad maritimas Ciuitates tyreni maris: quarū nō nullæ ultro se belli



socias fore spoponderunt. Circū miserunt item ad Siculos atq; Egestā iubētes ut equites sibi q̄ possēt pluri mitterent. Cæteraq; quæ ad muꝝ circūducendū: late res: ferrū: & quæcūq; i re erāt p̄parauerūt: tanq̄ ineunte statī Vere bellū iurūt. At legati Syracusanorū q̄ Corinthū ac lacedæmōa missi fuerāt: in præteruehēdo italicas Ciuitates p̄suadere conati sūt: nō esse illis contēnenda quæ ab Atheniensibus fierēt: tanq̄ in eis pariter insidiosa. Appulsi Corinthū uerba fecerūt postulantes ut ipsi p̄ iure cognatōis subuenirēt. Quibus extēplo Corinthii primū oīum decreuerūt oī studio subueniendū: cūq; eis legatos ad lacedæmōios miserunt: ut illos quoq; inducerēt: & ad bellū aptius gerendū cū Atheniēlibus: & ad aliquid auxiliōꝝ in Siciliā mittendū. Hi legati lacedæmonē uenerunt eodēq; & Alcibiades cū iis qui una exules erāt naui oneraria paulopost aduectus: primum ex Thuria in Cyllenē q̄ est agri elei: mox deinde in lacedæmonē ab ipsis lacedæmōiis accitus data ei fide: quoniā illuc accedere uerebatur: pp̄ ea que cū Mantineis transegerat. Contigitq; ut ap̄d conciliū lacedæmōioꝝ eadē & Corinthii & Syracusani & Alcibiades suadendo precarent. Et cū Ephori atq; alii magistratus lacedæmōioꝝ in aiō haberent mittere Syracusas legationē: que illos cū Atheniensibus pacisci p̄hiberēt: nō tamē ad ferenda auxilia prompto animo essent processit Alcibiades eosq; huiuscemodi uerbis excitauit atq; exacuit.

**Oratio Alcibiadis apud lacedæmonios.**

Ecessarium mihi est ante omnia de mea criminatione apud uos uerba facere: ne suspectū hēntes me cū de re. p. loquor nō libēter audiatis. Cum mei p̄ genitores pp̄ accusationē quandā hospitii uestræ Ciuitatis repudiasset: ipse rursus illā istaurauit: coluiq; uos curialibus rebus: tū uero circa Cladē quā ad Pylū accepistis: atq; in hoc erga uos affectu cū ego p̄seuerarem: uos recōciliati cū Atheniēlibus per eos inimicis quidē meis potētia: mihi uero ignominia attulistis. Propter quæ ad partes Mantinæorū Argiuorūq; non immerito transgressus atq; hostis factus uobis quoquo modo nocui. Quod si quis tūc trahebatur mihi cum nocebam: iis certe nunc si uere consideret acquiescere debet. Item si quis q̄ factiōem popularem sectatus sum potius de me peius sentiat: ne hic quidem recte putabit mihi succedendum. Semper enim tyrānis fuimus infesti. Quod aut imperitanti aduersatur id populus nominatur: atq; hinc penes nos popularis auctoritas permanfit: & statu populari uigente plerūq; necesse nobis fuit rebus præsentibus obsequi. Tamen licentia quæ circa re. p. intēperatiæ erat tēperare uti sumus conati cū nō defuisset tā supiore q̄ nrā memoria: q̄ plebē i deteriora deducerēt q̄ & me eiecērūt. Nos aut oī t̄pre quo p̄fuius ita p̄tuumus ut iustū sentireus: q̄ cōditōe florētē maxie ac liberā Ciuitatē qs accepisset i eadē cōseruaret. Nā populare statū cū oēs q̄ aliqd sapius cognitū hēmus: tū uero ipse quo maiore iniuria affectus sū: eo magis uitupio ne qd de cōfessa eius amētia dicat. Hūc aut statū nō uidebat tūtū nob̄ imutare: dū a uob̄ hostibus obside remur. Hactenus de iis quæ mihi iniuriā confluauerunt. Nunc quid ad ea pertinet de quibus uobis deliberandum & si quid quod magis ego compertum q̄ uos hēam cōmemorādū ē cognoscere: i Siciliā eo aiō traiecimus ut Siciliēses primū: si possemus i nrām potestātē redigeremus. Mox deinde Italicos: itū ut carthaginensium sociis: atq; ipsis etiā Carthaginensibus imperare temptaremus: Quæ si procederent aut omnia aut pleraque: tum uero Peloponnesum aggredieremur sumptis illinc Vniuersis græcorū copiis: multisq; barbarorū mercede conductis



& hiberis & aliis: qui sine cūctoy controuerfia illic barbaroy nūc sunt pugna  
 cū illi: ædificatis et permultis turremibus præter nostras affatim materie habē  
 te Italia: quibus Pelopōnesum circūsideremus peditatu pariter a terra inuaden  
 tes Urbium: alias uī expugnando alias circūuallando: sperantes facile nos debel  
 laturōs: & mox omnis græciæ imperio potituros: pecuniam & rem frumentariā  
 ad hæc cōmodius tranſigenda: eiſdem illis oppidis ſuppeditantibus præter eos  
 conuentus qui hic exigerentur. Quæ ad Claſſem quæ mō profecta eſt pertinēt  
 a diſtis ex homie. qui que cogitaueramus exploratiſſima hēt: quæ & ſi diſceſſi  
 illic tamē a reliquis impatoribus cōficiēſ ſi poterunt. Cui rei niſi occurratis ni  
 hil ibi obſtitur: eē iā diſcite. Et .n. Siciliēſes hoies impatores illi quidem ſunt rei  
 militaris tamē ſi conueniant frequentēſq; bellū ī eant nūc quoq; ſupiores fuerit  
 Veꝝ ſoli Syracuſani qui uniuerſi quodā & ī acie uicti ſunt: & a nauigando cohi  
 bentur impares erunt exercitūſq; nō eſt illic Athenieſiū. Quæ Vrbs ſi capiatur  
 reliqua quoq; Sicilia occupabitur: mox & Italia: Atq; hoc qđ prædixi uobis im  
 pendere periculum non diu abierit: quin in uos decidat. Ex quo nemo ſentiat de  
 Sicilia ſolum conſulari: ueꝝ ē de Pelopōneſo: niſi propere hæc executi fueritis:  
 talemq; illuc claſſem dimiſeritis ut iudem remiges ſint & milites: & qđ ipſo hoc  
 exercitu magis expedire opinor: uiz. Spartiatam pro imperatore qui & pſentes in  
 officio teneat: & recuſantes ad eſſe cōpellat. Sic. n. & qui uobis amici ſunt plus ſi  
 aducix habebūt: & qui animo mutant minus timide accedēt. Et quod adhæc lo  
 ca pertinet deberis apertius bellum Athenieſibus inferre: ut Syracuſani ſentien  
 tes curam nos ſui gerere: reſiſtant uæhemētius: & Athenieſes legnius alia auxi  
 lia ſuis mittant. Quinēt deceleam ab Attica muro interſepire: quod Athenieſes  
 ſemper p̄cipue formidat: q; ſolum rentur in hoc bello nō eſſe rēptatum. Et ſane  
 q; ita maximo dāno hoies afficit: ſi quæ illi maxime reformidat: hæc ipſe ubi  
 plæe explorari inferat. Credibile. n. eſt unūquēq; quæ ſibi periculosa ſūt ea & ſci  
 re p̄cipue & timere. Quātopere aut ex hac muri extructōe: uob̄ utiles aduerſariis  
 ī uileſ eritis: & multa omittā: quæ maxia ſūt ſūmatim dicā. Interſepro Athēieſiū  
 agro pleraq; oppida ueſtræ ditionis erūt partī capta: partī ad uos ultro deficiētia:  
 puentus quoq; ex argētifodinis laurii: & quæcūq; illis nūc e terra atq; e iudiciis  
 cōmoda ſuggerūtur itatim ceſſabūt: pleriq; quæ a ſociis obuēniūt minus obuē  
 tura ipſis ſociis iā Athenieſes paruſficiētibus ſi intellexerit uos omī ope bellum  
 adminiſtrare. Quæꝝ reꝝ ut mature aliqd & impigre fiat in uobiſq; ſitum eſt lace  
 dæmonii. Nam & hoc fieri poſſe nec me falli opinione p̄ſus cōfido. Neꝝ uero  
 debeo aut cuiq; ueſtrū uideri deterror: ſi qui inter inſeſtiſſimos uobis hoſtes ali  
 quādo publicola habitus ſum: idem nūc contra rem. p. meam acerrime tēdo aut  
 in ſuſpitiōne ueniret: q̄ ſi emerēdi exilio fauoris gratia loquar. Exulo quidem ſed  
 a peruerſitate illoꝝ qui me eiecerunt: nō aut a ueſtra ſi mihi crederitis utilitate.  
 Neꝝ mihi pro hoſtibus magis habendi uos qui: aliquādo hoſtes nobis nocuiſtis  
 q̄ qui ut amici fierēt hoſtes mihi coegerūt mihi tūc publicolæ nō nūc cū iniuri  
 am patior: ſed cū tuto in rē. p. uerſabar. Quæ cū amplius mihi priā nō ſit: nō re  
 or me aduerſus priā ire: ſed ad eā multo potius q̄ nulla ē recupandā. Atq; iſ rec  
 te armator priæ ē: nō q̄ ſuā cū iuſte amiſerit nō iuadit: ſed q̄ eam quoquomō pōt  
 ob illius deſyderiū recuperare cōnat. Ex quo ego dignū me arbitror lacedæmo  
 niū: quos & ī piculis & ī laboribus oibus itrepide utāmi: cum ſciatis hūc ſermōne  
 uulgo prouerbiū: uēiſſe: q̄ dū hoſtis: eēt uæhemēter nocuit: eūdem ſi amicus ſit  
 ſatis profuturus: eo quidem magis q̄ res Athenieſes cognitas habeo: & ueſtras



coniectura colligo. Postuloq; ut cū de maximi momēti rebus cōsultari sentiatīs ne pigeat expeditionem uos in Siciliam atq; in Atticam suscipere: ut illuc traicientes parua manu: res sibi maximas conseruetis: & Arhenientium potentiam præsente piter & futuram euertatis: ipsi in postero tuto habitaturi & cunctæ græciæ non coacte sed uoluntarie imperio potituri. Hæc Alcibiades. Qua ratione lacedæmonii cum iam antea & ipsi cogitarent bellum Athenis inferre: sed adhuc aliquid circūspectantes cunctarentur: multo tamen magis sunt confirmati: existimantes se audisse: atq; edoctos esse omnia ab eo qui hæc plāissime nosset. Itaq; ad intercludendam iam deceleam aiūm intenderunt: & statim aliquid auxilioꝝ in Siciliam mittere: præficientesq; Syracusanis Gylippum Cleandriæ filiū: iusserunt eū habito cum illis & cum Corinthiis consilio curare: ut q̄ posset maxime ac maturissime illuc aliquid præsidii iret. Ille Corinthios ut in Assinem ad se iam duas naues mitterent iuberet: cæteras appararent quascūq; mittere destinassent: quæ cum tempus adesset ad nauigandum in expedito forent. His constitutis e lacedæmone discessum est. E Sicilia aut̄ triremis Atheniensium quā duces miserant pecuniarū atq; equitum gratia Athenas uenit: Cuius postulata cum audissent Athenienses decreuere & cōmeatum mittendum & equitatum. Atq; hyems excessit ac decimus septimus huius belli ānus quod Thucydides cōscripsit. Insequente Aestate initio statim ueris Athenienses qui in Sicilia erant: mouētes e Catina nauigauerunt aduersus Megara: quæ est Sicilia: unde exterminatis cum Gelone tyrāno oppidanis quemadmodum prius a me commemoratum est: Syracusani agrum possidebant. Hunc agrum egressi nauibus Athenienses populiati sunt: & progressi ad castellum quoddam Syracusanorum cum id non expugnassent rursus tam pedestri itinere q̄ nauigatione ad flumen se Teriam receperunt: transgressiq; campetria uastauerunt: frumentum q; incenderūt: & aliquot Syracusanorū in quos non tamen multos inciderant interfecerunt: atq; ad naues erecto trophæo rediere: reuersiq; Catinam & illic frumentati cum omnibus copiis profecti sunt in Centorippa oppidum Siculum. Quo cum ex conuentione intrassent incensis segetibus Teinessæorū simul & hyblæorū discessere: ac reuerti Catinam offendunt equites ducentos quinquaginta sine ipsis equis: sed cum illorum ornatu tanquā Sicilia equos: sub peditatura: & equestres sagittarios triginta: nec non argenti Talenta trecenta Athenis aduecta. Eodem uere lacedæmonii sumpta aduersus Argos expeditione cum Cleonarum tenuis uenissent: facto terremotu rediere. Post quoꝝ discessum Argiui in Agrum Thyriensem sibi conterminum ingressi: magnam ex lacedæmonis prædam egerunt: quæ diuēdita est talentis amplius Viginti quinque. Neq; ita post eadē astate populus Thespiensis imperū fecit in magistratus: sed res frustra fuit: succursuq; Atheniensiu Thespienses partim cōprehensi sunt: partim Athenas effugerunt. Per eandem Aestatem Syracusani præcepto equitum aduentu ad Athenienses: & in se iam iā futuro arbitantes: si hostis non occuparet: Epipolas locum præruprum Vrbi imminentem se non facile posse circumuallari muro: ne si prælio quidem uincerentur constituerunt loci aditus obseruare: ne latenter illuc hostis ascenderet. nō. n. alia pte cōcēdi posse q̄ cæteræ arduæ eēnt. Hic aut̄ Vrbe tenuis aliquatulum decliuis & itrorisū oīo patēs locus: ideoq; a Syracusanis Epipole uocatus: q̄a enim plurimū alii loco. Itaq; prima statim luce omnis populus Vrbe egressus est in pratium iuxta Anapem amnē ductu eorum qui una cum Hemocrate iam imperium acceperat: ibiq; recensitus atq; recognitus. Ex quo delecti sunt sexcenti



armati ante omnia profecto eis Diomilio Andrio exule qui praesidio essent Epipolis: Et siquid aliud accideret euestigio conuenientes adessent. Ea nocte cum dilucesceret Athenienses recensitis copiis cum iis omnibus e Catina profecti ad locum nomine leonem: ab Epipolis sex septemue stadiis distantem: clam hostem peditatum in terram exposuerunt: & cum Classe Thassum subierunt: quae angusto terrae limite in mare prominens peni insula est: non procul a Syracusis siue terra: siue mari: eam terrae angustiam cancellato uallo cum obsepissent nautici milites quiescere. At peditatus ex templo ad Epipolas cursu contendit: conscendensq; ab Euryclo locum occupat: priusq; Syracusani e prato post recensitione cognita re adessent. Affuerunt autem auxilio cum alii ut quisq; celerrime poterat: tum uero illi sexcento quibus praefectus erat Diomilius. Interiacebat autem a prato usq; ad locum ubi hostibus occurrerunt non minus quinque ac uiginti stadiis. Hunc itaque in modum in illos Syracusani incidentes ac uicti praelio apud Epipolas in Urbem rediere: amisso Diomilio & aliis fere trecetis. Quibus Athenienses reditis hosti uictoriam concedenti trophaeoque erecto descenderunt. Postero die aduersus Urbem: & cum nemo obuiam prodiret regressi castellum apud labdalum excitant in summa crepidine Epipolarum: qua parte uergunt ad Megara: ut esset illud apotheca uasorum atq; pecuniarum: quotiens aut ad pugnandum aut ad murg: extruendum ipsi prodirent. Haec ita multo post superuenerat eis ex Egesta equites trecenti & Siculorum Naxiorumq; & aliorum quorundam circiter Centum: cum ipsorum esset ducenti quinquaginta qui sibi equos partim ab Egestanis Catinensibusq; sumpserunt: partim mercati sunt quorum equitum summa exitit sexcentorum quinquaginta. Imposito itaq; apud labdalum praesidio aduersus Sycam profecti sunt: quam obidentes cum propere muro conclusissent pauorem Syracusanis: ipsa festinatione praebuerunt. Illi tamen ne re negligerent egressi sunt animo pugnandi: sed eos cum utrinq; iam acies instuerentur: uidetes sui duces dissipatos esse: ne facile in ordinem redigi in Urbem reduxerunt: praeter quamdam equitatus q; remansit ad impediendos Athenienses: quominus & lapides legerent & longius uagarentur. Eam una Cohors Athenielium armata atq; omnis pariter equitatus adorti in fugam reuerterant: nonnullosq; occiderunt. Cuius equastris: uictoriae Trophaeum itauerunt: Postero die pars murum aquilonem uersus extribuebat. pars lapides atq; materiam comportabat apud locum cui nomen troglum: depones semper qua parte breuissimus murus fiebat e magno portu ad alterum mare. At Syracusanis non placuit amplius totius populi uiribus in praelio periclitari: praecipueq; ductu Hermocratis: sed q; satius esset murum substruere qua parte illi suum ducturi erant: & si indiscludendo hostem praueuissent: si mulq; si ibidem praesidium posuissent: mittere aliquam partem copiarum ad occupandos aditus atq; inter sepiendos. Hostem enim si opus absoluerit omnes populos ad se alciturum. Egressi itaq; murum excitant ducto ab urbe ipsa exordio subter ambitum muri Atheniensium: ex transuerso excisis olaeis phai ex quibus turres ligneas erexerunt. Adhuc enim ipsi maritima optinebant: nondum Athenensium classe in magnum portum circumducta e Thapso: unde illi terrestri itinere necessaria afferbant. Vbi satis habere & uallum & substructionem muri uisum e: nunq; interpellatibus eos Atheniensibus: qd & ipsi suas munitiões absoluere praeparabat. q; timebat si bisaria agitareret: ne facilius oppugnarent: in urbem rediere una cohorte in praesidium opis relicta. At uero Athenienses tum fistulas aqueductus q; aquae ad portum in Urbem ferebant iter cederunt: tum speculati alios Syracusanorum p meridie



intra tentoria se tenentes: alios in Urbem regressos : alios pro Vallo segniter  
 excubantes constituunt: ut Treceti ex suis armati & ite ex leui armatura aliquot:  
 utrique electi repente incurreret in subiectas hostium munitiões. ceteræ copix  
 bipartito sub suo quæq; duce contenderent: altera ad Urbem si illic succurrere  
 tur: altera ad uallum qua uicinum Pyramidæ portulæ erat aggressi Vallum tre  
 centi illi capiunt: custodibus id deferentibus & ad muæ templo circumdatum re  
 fugientibus: quo pariter irrumpentes qui persequabantur atq; ingressi ui rursus  
 a Syracusanis eiekti sunt: ibiq; aliquot Argiuox atq; Atheniensium occisi: cete  
 ræ copix diruto muro reuulsosq; Vallo: reuerterunt: uallos secum pro se quisq;  
 portantes ac trophæum erexerunt. Postero die locum arduū paludi iminētem  
 muro cinxerūt. Vnde ex Epipolis i magnum portum prospectus est: & qua bre  
 uissimus eis muri ambitus: foret descenditibus per planū & paludem in por  
 tum. Hoc interim spatio Syracusani egressi rursus & ipsi Vallū reparant: incoha  
 rūt ab Vrbe per mediam paludem: fossamq; pariter & aggerem ducunt: ne lice  
 ret Atheniensibus muæ ad mare usq; producere. Illi profecto superius opere ite  
 rum aggredi statuunt. Syracusanox fossam & uallum: itaq; iubent Classē ex  
 Thapso circūagi in portum magnū: ipsi circa aurorā ab Epipolis descendentes i  
 planum per paludem: qua limosa erat & minime dumosa: substractis foribus la  
 tisq; asseribus: ac de super incendentes sub ipm diluculum fossam capiūt: & ual  
 lum præter exiguam partē: mox & id qd reliquū erat plioq; ibi cōmissio uincūt  
 Syracusāos: quox q i dextero cornu steterāt: ad urbē fugerūt: q aut i sinistro ad  
 flumē. Hox trāsitu uolētes itercludere treceti illi delecti Athēiēsiū cursu ad pō  
 tē cōtēderūt. Quod ueriti Syracusani: aderāt aut eis pleriq; equitū: eūt pariter in  
 hos trecetos eosq; i fugā uertūt: & dextrū Athēiēsiū cornu aggressi sūt: ad quo  
 rū ipetū prima cohors eius cornu pterita ē: id itūēs Lamachus a suo sinistro cor  
 nu succurrit: cū nō multis sagittariis alūptis et Argiuis: & cū fossā quādā trāsgres  
 sus esset: destitutus cū paucis qui una trāsgressi fuerant: occubuit cū qnq; sexue  
 Comitibus. Hos statim Syracusani arreptos properauerunt portare trāsfumē  
 in locum tutum: ante alterius manus hostium aduentum: sed illa iam instante  
 abscesserunt. Hæc interea fieri uidentes ii qui inter inītia fugerant ad Urbem &  
 ipsi rursus adito animo aciem instruūt: aduersus sibi oppositos Athenienses: &  
 partem quandā suox ad ambitum qui obiectus erat Epipolis mittunt: rati se de  
 sertum illum intercepturos. Et qui missi sunt occuparunt: illi quidem atque ex  
 pugnarunt exteriores munitiones decem iugerum: expugnaturi etiam ambi  
 tum: nisi a Nicia prohibiti fuissent: qui illic propter malam ualitudinem erat re  
 lictus. Is enim machinas & omnem quæ ante murum erat abiecta materiam: in  
 cenderent mīstris suis imperauit: non uidens alio pacto locum in opia defento  
 rū posse seruari. Atque ita contigit ut seruaretur. Nam Syracusani non ausi prop  
 ter incendium subire propius rursus rediere: quoniam Athenienses qui hostem  
 deorsum fuerat infecutus: iam ad auxilium aduentabat: & naues pariter a Thap  
 so ut dictum est ad portum magnū appellabāt. Quod cernentes illi qui superius  
 erāt Syracusani propere abscessere: reliquisq; omnis exercitus ad Urbem q; exi  
 stimarēt: non satis sibi iam uiriam adesse ad prohibendum quominus ab h oste  
 murus ad mare duceretur. Secundum hæc Athēiēses trophæum erexere: mor  
 tuosque Syracusanis Victoriam concedentibus reddidere: & Lamachum in  
 uicem cum iis qui una perierat recepere. Et cum iam præsto esset omnīs ex  
 ercitus naualis pariter & pedestris: concludere duplici muro Syracusas: per



ducto ab Epipolis rupibusq; ad mare. At quos & cōmeatus undiq; cōportaban-  
 tur ex Italia; & accedebant permulti socii Siculorum: quod antea facere contēp-  
 serunt; & ex ora tyreni maris naues biremes tres; Deniq; omnia ita procedebāt:  
 ut uictoriam spe præsūmerent; quia Syracusanis nec fiducia iam erat bello supe-  
 randi; qđ sibi nihil dū e Pelopōneso auxiliorum ueniret. Itaq; colloquia depa-  
 ciscendō & inter se ipsos & cum Nicia habuere. Is enim iā solus iperator erat de-  
 functo Lamacho; nihil tamen usquequaq; transactum est; multa tantum qualia  
 credibile est agitari inter hoīes consilio nutantes; & arctius q̄ antea oblesos di-  
 cta sunt; cū apud Niciam; tum uero intra Urbē. Quippe muro sibi ex præsenti-  
 bus malis nō nihil suspecti erāt. Ipsos ēt duces sub quibus ista contigerant eis ab-  
 dicauerūt; tanq̄ clades esset accepta; illoꝝ aut infelicitate; aut pditione; & in eo-  
 rum locum alios delegerunt. Heraclidem & Euclea & Telliam. Interea Gylippus  
 lacedæmonius & naues a Corintho iam circa leucadem erant aio q̄ celerrime au-  
 xilia in Siciliam ferendi. Quibus cum atroces nuntii afferentur; omnes in idem  
 mendacium congruētes; iā pr̄sus circūuallatas esse Syracusas; omēm spem Gy-  
 lippus Siciliæ abiēcit; cupiens tamen Italiam tutari cum duabus laconicis nau-  
 bus; & una pythen Corinthius cum totidem Corinthiis quēlocissime transmis-  
 so Ionio Taretum peruenere; dum Corinthii præter suas decem naues duabus  
 leucadiis & tribus ambratiotis instructis posterior nauigare constituerēt. E Ta-  
 rento Gylippus in Thuriam primum prolegato p̄fectus renouata pr̄s memo-  
 ria in administrāda re. p. ut ad defectionem adduceret; cū nihil proficeret abiit;  
 cum preterueherentur Italiam arreptusq; uentis insinu Terinæo; qui obnoxius  
 aquiloni uehementer spirat auferetur in pelagus; rursus tempestate acerrima ia-  
 ctatus Tarentum subit; ac naues quæcunq; tempestate quassatæ erant subduxit  
 refecitq;. Hunc Nicias cursum Syracusas tenentem cum audisset p̄ nauium pau-  
 citate contempnit; id quod & Thurini fecerant; existimans eum potius prædonū  
 ritu nauigare; eoq; nullam adhibendam esse custodiam. Per eadem huius ætatis  
 tempora lacedæmonii cum sociis aduersus Argos armā sumpserunt; magnāque  
 Argiui Agri partē depopulati sunt. Contra quos triginta naues Argiuis auxilio;  
 milere Athenienses; per quos fœdera quæ ipsis erāt cum lacedæmoniis aperte sūt  
 rupta. Nam ad eam diem Iarociniis e Pylo & circa Pelopōnesum potius egerāt;  
 q̄ in laconicam cum Argiuis & Mantinæis ingressi bellum gesserant; & horran-  
 tibus crebro Argiuis ut laconicum cum armis eatenus peragrantes; quatenus ip-  
 si tenerent; & quantulumcunque partem populati secum abirent; nunq̄ id face-  
 re in animū induxerant; tunc uero præfectis Pythodoro Dæspodioq; ac Demara-  
 to in epidaure egressi limeram & Prassias; & alia quædā eius regionis loca popu-  
 lati sunt. Ex quo factum est ut lacedæmonii multo excusatius se contra Atheni-  
 enses tuerēt. Reuersis ex agro cū classe Atheniēsisibus & itē lacedæmoniis Argiui  
 phlasiā icursauerunt; ac pr̄e agri uastata non nullisq; iterēptis domū reuersi sunt.

**THVCYDIDIS ATHENIENSIS BELLIPLO-  
 PONESIACI LIBER SEPTIMVS**

**YLIPPVS** autē ac pythē Posteaq; naues instruxere  
 ad locros qui ad occasum uergunt e Tarento profe-  
 cti sūt; & facti certiores nōdum circūuallatas esse  
 undiq; Syracusas; sed adhuc licere uenientibus cū



exercitu per Epipolas introire:deliberabant utrum dexteriora Siciliae tenentes periculum facerent intrandi:an ad leuam nauigantes Himeram peterent primo Et cōparata tū ex illis tū ex aliis quos iduxissent manu pgerent itinere terrestri. Et constituerūt ad Himeram nauigandū:psertim nondū Rhegiū appulsis quatuor Articis nauibus:quas tamen miserat Nicias:cognito q̄ isti adhuc apud locos essent.Hæc aduentū Gylippus & pythen p̄uertentes:ac per fretū transmittentes cū Rhegiū ac Mesanā tenuissent:ad Himerā perueniūt:ibi cū essent Himeræos ad belli societate & ad se sequendū & ad præbenda suarū nauiū nauis quibus deerāt arma iduxerūt: Naues.n. ibidem subdixerāt:Selinuntios præterea iusserē missis quibusdā ad certū locum sibi occurrere cū omnibus copiis aliquantulū aut: non tamen multū copiarū missuros se ad istos sponderunt: & Geloi & Siculorū nōnulli multo tūc ad transeundū aiosiores:q̄ & Archonides qui apud quosdā id loci Siculos regnasset nuper uita excesserat:non inualidus Atheniensiu Amicus:& Gylippus impigre uenire e lacedæmone uidebatur.Sumptis itaq; Gylippus e suorū nauarū epibatæq; numero quos armauerat ad septingentos:& Himeræorū mille tam leuis q̄ nōn leuis armaturæ.& equitibus ceterum Selinuntiorū aliquot leuiter armatis atq; equitibus:& Geloorū paucis ac Siculis ad mille omnino pergit Syracusas.Nec non corinthii e leucade mouentes cum reliquis nauibus q̄ potuere maturime auxilio uenerunt.Cujus Corinthiæ classis unus e ducibus Gongylus qui postremus una cū nauī profectus erat primus appulit Syracusas paulo ante Gylippum:qui nactus Ciuitatem depacificādo cum hostibus concilium habituram id fieri inhibuit:atque eam exhortatus est:q̄ diceret & alias in cursu esse naues:& Gylippū Cleandri pro duce a lacedæmoniis missum. Quæ ex re Syracusani animo cōfirmati Gylippo protinus iam enim aduentare eum acceperant:anq̄ obuiam ituri cum omnibus copiis prodire. Ille in ipso itinere Igetis Siculorum muro expugnato acie instructa tanq̄ ad prælium contendit ad Epipolas:conscendensque ab Euryclo qua parte Athenienses primum ascenderant:perterxit cum Syracusanis aduersus Atheniensiu mutationes. Atque id temporis quo iste uenit septem octoue stadiorū murus erat ab Atheniensibus ad portum magnum profectus:& iis duplex præter aliquantulum spaciū uersus mare quod adhuc ædificabatur. Nam ex altera & quidē maxima ambitus parte Trogilum uersus lapides maritenu iam coportati iacebāt: & opus alibi perfectum alibi semiperfectum erat relictum. Eo periculi Syracusæ deuenerant: Atheniēses repētino Gylippi ac Syracusanorum aggressu tumultuantes quidem a principio:tamen e diuerso se se instruxere: Ad quos Gylippus positis iuxta armis Caduceatorem præmittit:qui diceret si uelint intra quinque dies Sicilia decedere sumptis rebus suis paratum se foedera cum eis inire. Illi par uifacientes hæc nullo reddito responso Caduceatorem remisere:moxq; ab utrisque ueluti ad pugnam acies instructa. Cæterum Gylippus perturbatos cernens Syracusanos:ægreque in ordines ire:latius duxit eos in locum patētiorē reducere. Nec suos Nicias in hostem egit:sed quietos sub muro castrorum tenebat. Quos ubi non inuadentes se Gylippus animaduerteret:abduxit copias in uerticem nomine Temenitem ibique statua posuit. Postero die cum maiore suorum manu acies admouit admuros Atheniensium,ne illi inuicem sibi succurrerent: ac missa copia pte castellū labdalū cepit. & oē qd̄ ibi nactus est præsidium iteremittit. Non enim cōspiciebatur a reliquis Atheniensibus locus:Eorundem quoq; trizemis eodem die a Syracusanis excepta est: dum portum magnum subirent.



Extruxere quoque secundum hanc Syracusani & socii mure ab Vrbe incipientes  
 per Epipolas Sursum uersus ducentes ad illum altex obliquū & simplicem : ut  
 Athenienses si hoc non impedire: ne Urbem quidē circūuallare amplius possēt.  
 Vex illi absoluto ad mare muro iā se in superiora receperāt: sed eius portō quæ  
 dam fragillis erat: ad quā Gyleppus noctu sumpto exercitu cōtendit. sed cū athe  
 nienses (Extra uallum .n. stationē hēbant) sensissent obuiā se ferrent tacito agmi  
 ne rediit. Hoc demū muro athenienses sublimius excitatos: illic per se excubias a  
 gebant. Nam socios iam reliquis in partibus ubi quisque excubare deberet collo  
 carant Nicias quoque uidebatur muro sepiēdus locus: quē Plēmyrium uocāt: quō  
 est promuntoriū e regione Urbis: quodque pminēs portui magno fauces eius co  
 arctat: & eo septo faciliore fore receptū cōmeatus ac regē necessariā. Et propin  
 quiori. n. se spatio ante portū Syracusanorū ingressurus: non quē admōm tūc lō  
 ginqua portus parte se se recepturos si quid hostes classe molirētur. Et iam cum  
 intēdebat aium magis ad nauale bellū cernens: minus sperandū sibi e mediterr  
 neis locis post Gylippi aduentum: Instructa itaque atque ornata classe exercitu: tria  
 præsidia muro cōmuniuit: ubi & pleraque uasa reposita sūt: & naues magnæ pari  
 ter ueloces & iam in stationē agebant. Propter quod tum primū non ex minima  
 parte facta est iactura hoium: quippe penuria aquæ quæ longius aquarētur labora  
 bant. Et quotiens lignatum nauæ prodibāt ab equitatu Syracusano terram op  
 tinente plerique conficiebātur. Nam tertiam equitū partem Syracusani apud opti  
 dum quod est in Olimpio collocarāt: ne ii qui apud plēmyrium erant ad ipsos le  
 dendos exirent. Cognito in super Nicias cæteras corinthiorū naues aduētare ad  
 eas intercipiendas mittit uiginti suas: cum mandato ut illas in Siciliam trāsmit  
 tentes circa locros & Rhegium & pminentia Siciliae loca captaret : Gylippus &  
 ipse mure inter Epipolas extruit: usus iis lapidibus quos Athenienses in usum su  
 um aggresserant: simulque Syracusanos ac socios in aciem extra munitiōes pduce  
 bat assidue atheniēsis e diuerso suā aciem instruētibus. Cui posteaquē tēpus ad  
 esse uisū est hostē inuadendi princeps ipse inuadēdi extitit: & cū ad manus uētū  
 est contabatur aut Syracusani Equitatus atque sociorū. Itaque inter utrorūque muni  
 tiones ibi nullus usus fuit uicere Atheniēses: uictique mortuos reddidere at tro  
 phæum erexere.

#### Oratio Gylippi obliqua.

T Gylippus conuocatis copiis negat illarū culpam esse sed suam qui  
 usum equitū iaculatorūque eripuisse instructa intra muroque inter ca  
 pedinem acie: nunc autē se rursus illos educturū eē: iubereque eos ut id  
 cogitarent: cū nō minore hēant quā hostes exercitū: nō comittendū sibi qui Pelo  
 ponnēses & dores eēnt: quin Ionios & insulanos & cōuenas hoies uincerēt: & ere  
 giōe depellerēt. post hanc ubi tēpus fuit: itaque eosdē eduxit: Nicias atque Atheniē  
 ses tenebāt et si illi nollēt priores in acie pdirē: tamē sibi necessariū fore nō cō  
 tēnere murū hostilē: quod iuxta suū excitabat: itaque tantū nō ad extremitatē sui acces  
 ferat: qui si accessisset faceret ut Syracusani nō iam oppugnantē: sed oppugnarēt  
 planeque uicerēt ac debellarēt. pderūt igitur i acie aduersus Syracusanos ac con  
 fixerūt. Gylippus autē longius amuris quā nup armatos pduxerat & eqtes atque iacu  
 latores i loco spatio ubi muralia utrorūque opera desinūt trāsuersos hosti collo  
 carat: Cōmissa pugna hic eqtatus sinistree Atheniēsiū cornu: quōd ipsū urgebat in



uadit: atq; i fugā uertit. Ex quo factū ē ut reliquus exercitus a Syracusanis luparef: ad dissipatos in sua munimenta redigeret. Nocte i sequenti uictores pduxerūt murū suū usq; ad hostilē: ita ut nō possent amplius ab illis neq; phiberi ab-  
 ædificando: neq; muro: ne auicentibus qdē circūuallari. Appulere post hęc Corinthioꝝ & Ambracioꝝ & leucadoꝝ quæ reliquæ erāt naues numero duodecī: qbus perat *Quas* Ionides Corinthius: frustratæ Atheniēsiū nauū custodiā a quibus adiuti sunt Syracusani i reliquo muro struendo usq; ad simplicē. Et Gylippus urbe digressus cæteram Sicilia obuiuit ad classē pedestrēq; exercitū comparādum: ad sollicitandas ēt i societate Ciuitates: si quæ aut nō propēse i bellū aut oīno abhorrentes a bello eēnt. Alii quoq; Syracusanōꝝ Corinthioꝝq; legati sūt missi Lacedæmonē & Corithū ut plus copiarū traiceretur: quoquomō posset: siue onerariis nauibus: siue nauigis: siue aliter dū peruenirēt. Præterea tanq; ab Atheniēsiibus ēt copiarū accerferēt: Syracusani classē explēt: & qsi nauibus quoq; hostē aggressuri: huic rei operā dant: & i alia quoq; uahemēter icūbūt. Quæ Nicias aduertens illorum uires augetere magis i dies suasq; decrescere: mittit & ipse identidē Athenas q; referret cum de aliis singulis quæ gererēt: tū uero de præfenti rerū statu quē ancipitē arbitrabat: & de illo actū esse: nisi aut ipsi reuo carent: aut alii non pauci mitterent. Veritus tamē ne eos q; mittebatur aut dicē di facultas: aut memoria mādatorū deficeret: aut uolūtas populo assentādī auerteret: Epistolam scripsit: ratus sententiā suā: nihil a nūtio suppressam: cū didicissent Atheniēses p̄cipue ex uerō consultaturos. Quibus litteris illi quos mittebat acceptis ac mandatis quæ ipsi exposituri erāt abiēre. Interea Niciæ rem castreſē custodire maiori iā curā erat q; uolūtaria picula adire. Sub extremū eiusdem Aestatis Euetion Atheniēsiū dux cū Perdicca p̄multisq; Thracibus bellum ittulit Amphipoli: & cū eā nō expugnasset adductis in Strymonē Annē Liburnicis nauibus ab ipso Strymone urbem oppugnabat ex Himeræo p̄ficiscens. Atq; hæc Aestas excessit. Ineunte hyeme q; missi a Nicia erāt Athēas p̄uenere: & q; mādata erāt uerbis exposuere: & si qd; p̄contabat; respōdere: atq; Epistolā reddidere. Quā p̄cedēs scriba Ciuitatis Atheniēsiibus recitauit i hæc uerba

#### Epistola Niciæ ad Atheniēses

Væ ante hac gesta sūt ex superioribus Epistolis nostris Athēiēses. Nūc tps ē uos cognito q; i cōditiōe simus nihilomius cōsultare. Cū Syracusanos aduersus quos missi sumus aliquot p̄lus supassemus: murosq; extruxissemus itra quos nūc agitamus. Aduēit Gylippus Lacedæmoniū cū exercitu ex Pelopōneso: & ex quibusdā Siciliēsiū Ciuitatū quē prima i pugna uicimus. In secūda ab eq̄tatu frequēti atq; iaculatoribus coacti sumus itra muros nos recipe. Nūc itaq; p̄termisā circūuallatiōe muroꝝ p̄p̄ hostiū multitudinem oriū teneamus. Non. n. possumus oēs i aciē copias educere: cū p̄te armatorū opus sit ad agēdas i statiōibus muroꝝ excubias. Et hostes mure simplicē iuxta nostrū excitauerūt: ut iā eos circūuallare neq̄amus: nisi qs illū multo cū exercitu adortus expugnet. Euenitq; ut q; alios obsidere uidemur: ipsi potius q̄tēus ad terrā p̄tiet obsideamur. Quippe q; haud multū p̄p̄ hostiū eq̄tatū e loco p̄gredimur. Miserūt p̄terea i Peloponnesū legationē accersitū alias copias: & ad urbes Sicilia i societate belli sollicitādas: q; nunc i ptibus nō sunt Gylippū illic pedestres naualesq; copias si poterit adducturum. Constituūt enim quantum audio pariter adoriri



nostras munitiones: peditatu a terra: classe a mari. Neq; cuiq; uestrū hoc arduū  
 eē uideat q; ēt a mari. Nā nostra classis ut illi quoq; cognitū hēnt: inter initia ex  
 colloit: tū licitate nauū tū hoīum ī columitate. Nūc & naues tandiu subsidio  
 agentes: & ī mari putrefactæ & uiri assūpti sūt. Nec licet illas nobis ad reficien-  
 du subducere: ob id q; aduersariæ nostris numero pares sūt: atq; etiā plures: quæ  
 nos se iuasuras assidue significāt: qđ palā ē illos eē facturos cum <sup>en</sup> nos eos sūt: &  
 lacessere pugnā: & suas naues exiccare cōmodius: ut q; obsident alienas naues: q;  
 uix nobis licuit tāta classe abūdātibus: nec dum coactis quēadmōm nūc: oī nos  
 classe tutariq; siqd uel modicū e tutela nostra remiserimus: cōmeatū nullū hē  
 bimus quē nūc quoq; urbē illoꝝ p̄teruehentes ægre iportamus. Qua de re nau  
 rici hoīes: cū antea amissi sūt: tū uero nūc amittūt: cū lignatū: cū aqtū: cū aliqd  
 p̄datū lōgius eūt: ab hostili eqtatu cōfecti: seruitiis quoq; cū ad pugnādū cōsti  
 timus traūgiētibus pegrinoꝝ quoq; militū q; cōscēdere naues adacti suerunt:  
 cōtinuo ī urbes dilabūt: q; uero magnitudie mercedis allecti uenerāt: ratiq; se q;  
 stū facturos potiusq; dimicatuos: ubi p̄ter opinionē ex aduerso classe: & alia ho  
 stilia uiderūt: p̄ti p̄ occasionē ad hostē trāseūt: p̄ti ut cuiq; facultas ē abeāt (spa  
 tiosa. n. Sicilia e). Quidā ēt mācipia hyccarica mercati p̄ualis Trierarchis ut il  
 la p̄ se subituar dūciplinā rei naualis euertūt. Nā itelligētibus aut scribo: breue  
 ad r̄pus ē ille classiarie multitudinis flos pauciq; agēdi nauē ad moderādi p̄iti.  
 Atq; iter hæc oīa ad me maximū sollicitū facit: q; mihi duci nō licet ista phibe  
 re. Nā & ingēia uestra Athēiēses difficilia sūt ad coercedū: nec unde expleamus  
 naues hēmus: id qđ hosti multis ex locis licet: sed necesse est nobis illic sūmere:  
 unde quādo huc uēimus: & q; absūpta sūt: & q; sup̄sūt sup̄simus. Siquidē q; p̄stāt  
 ī locietate Ciuitates iualidæ sūt Naxus & Catia. Quod si hoc unū hostibus acce  
 dar ut oppida Italiæ qbus alimur cognito ī q; cōdictiōe sumus: & q; a uobis nō  
 mittūt auxilia ad illos deficiāt: p̄fecto sine p̄lio debellarū ē: nosq; ab istis expu  
 gnati. His ego iocūdiora uobis scribere poterā: sed nō tamē utiliora. si mō decet  
 uos rebus nostris apte cognitis deliberare: cū p̄fertī hēam urā ingēia p̄b e nota: q;  
 iocūdissima qđ uultis audire. Sed siqd ex his non peride successerint postmodū  
 accusatis. Tutius duxi ueꝝe p̄mere. Et nūc ī his ad q; nos a p̄icipio misistis ita se  
 rite: nihil uos neq; militibus neq; ducibus succēdere posse. Veꝝe cū oīs Sicilia cō  
 spirerit: & alius a Pelopōneso exercitus expectet: discernatis aut nos reuocādos eē:  
 qui ne p̄fertibus quidē hostibus pares sumus: aut aliū huc exercitū mittēdū: nec  
 peditatu miōrē nec Classe: nec cū exigua pecūia: & mihi quoq; successorē: ut po  
 te ad permanēdū iualido ex renibus laborāt. qđ ut īpetrē mereor: quia cū recte  
 ualere ī administrādis magistratibus crebro de uobis benemeritis sū. Quicqd  
 aut facturi estis id ī eūte statū uere neutiq; differēdo facitote: tāq; hostibus res Si  
 ciliēses paulatī sibi cōciliātibus. Nā qđ ad Pelopōneses res attinet cunctatius ille  
 quidē fiet: tamē nisi aiūm adueritis: p̄ti quēadmodū antea uos latebūt: p̄ti p̄oc  
 cubabūt. Hæc Niciæ narrabat epistola: quibus Athēiēses auditis, Niciā quidem  
 magistratu nō amouerūt: sed donec illis collegas mitteret duos eoz: qui cū eo  
 dē erāt delegerūt. Menādrū & Euthydemū: ne solus & idē æger molestia cōfice  
 ret. Aliū quoq; exercitū celsuere mittēdū nauticæq; pedestriūq; copiaz tā locia  
 liū q; suoz: ex formula delectis Niciæ collegis Demosthene Alcisthenis & Eury  
 medōte Thuclis filio. Quē Eurymedōtē statī circa solsticiū hibernū ī Siciliam  
 dimisere cū nauibus dece: Cūq; cētū uiginti Talentis argēti qui ēt nuntiare illis  
 uētura ipsū auxiliā: curāq; eoz. Ciuitati fore Demosthenes ad apparādū p̄fec



tionē remansit: tanq̄ primo statim uere profecturus: ad indicēdūq; sociis delectū: ac cōperādas illis pecunias: naues & armatos. Sup hęc Atheniēses mittūt circa Pelopōnesū naues uiginti ad custodiēdū: ne q̄s e Corītho ac Pelopōneso traiceret i Sicilia. Nā Corinthii posteaq; ad eos uenere legati: & res i Sicilia meliore cōdictiōe eē nūtiauerē: multo magis aīo cōfirmabāt: existimātes nō i tēpestiuā fuisse classē: quā prius misisset. Itaq; admittēdas eodē armatorū copias onerariis in nauibus se se accingebāt: eodē mō ex cætera Pelopōneso Lacedæmōii suas & ipsi copias missuri. Et Corīthii quīq; & uiginti naues impleuerē: ut pugnā naualē experirent aduersus specularias illas q̄ stabant ad Naupactū: ne ab iis Onerariæ suæ trāsire phiberēt: opposituri triremiū p̄sidiū. Lacedæmōii uero p̄t constiuerāt expeditionē apparabāt: urgētibus Syracusanis atq; Corīthiis. cū audisset auxilia ab Atheniensibus i Sicilia mitti: ut ipsa missio phiberet: Lacedæmoniis terrā illoꝝ īgressis Alcibiade quoq; q̄ iis aderat admonēte deceleā muro obsepiendā eē nec bellū ōmittēdū. Et cū hęc tū p̄cipue illud cōfirmabat Lacedæmoniōꝝ aīos quod arbitrabāt Atheniēses duplex gerētes bellū cōtra: ipsos cōtraq; Sicilienses: facilius opprimi posse: & eodē prius foedera rupisse. Nā i superiore bello se id potius admisisse. Quoniā Thebani saluis foederibus plataā iualisset: & cū in prioribus pactionibus diceret: ne arma inferrēt iis q̄ iudicio stare uelēt: ipsi ad hoc ab Athēiēsis uocati stare noluisset: & ob id merito se aduersa fortuna usos: cū i aliis tū uero i illa apud Pylū calamitate. At postq; Atheniēses ex Agro p̄fecti cū nauibus Trigīta quādā Epidaurici agri partē Prasiōꝝq; & alia loca uastauerūt: atq; e Pylo latrocinia agitabāt. & quotiēs ex foedere a Lacedæmoniis repetebātur: res ereptæ & i iudiciū uocabātur disceptationē abnuebāt: tū uero arbitrati sūt pristinā culpā suā i Athenienses refutā esse. Ideoq; alacri ad bellū aīo edixerūt eadem hyeme sociis ut illi feramenta dū ipsi cætera ad extructiōem muroꝝ instrumenta p̄parent. Simulq; tāq; supplemento i Sicilia mittēdo pecūiā & ipsi cōtulerūt: & cæteros Pelopōneses ad cōferendū adegerūt. Hyemēq; exiit ac duodeuicesimus huius ānus belli qđ Thucydides cōscripsit. Sub initiū statū īsequētis ueris Lacedæmōii sociiq; maturriē Atticā i cursa uere: duce Agidē Archidami filio Lacedæmōioꝝ rege: & primū q̄ piacet cāpestria uastauere. Deīde muro deceleā iter sepire coeperunt: distributo per Ciuitates eo ope. Abest aut̄ decelea ab Athēis circiter centū ac uiginti stadiis: tātūdem aut nō multo plus a Boetia. Extruebāt aut̄ murus tū apđ cāpestria tum apđ oportunitifima ad īfestādum loca: ēt Athēas usq; cōspicius. Et Pelopōneses q̄dem ac locū murū i Attica ædificabāt. Interea uero q̄ i Pelopōneso erat armatorū copias i Sicilia miserunt Onerariis nauibus Lacedæmōii lectissimum q̄nq; seruoꝝ atq; ascriptitiōꝝ nūero sexcentos duce Ecrito Sptiata: Boetii trecentos ducibus Xenōe & Nicōe Thebāis Hegesādꝝq; Thespico. Hi iter primos a Tænaro lacōicæ p̄fecti altum tenuere. Nec multo post hos Corīthii q̄ngentos: p̄t ex ipsa Corītho: p̄t ex archadibus mercede cōductis: p̄fecto eis Alexarcho Corīthio: Cūq; Corīthiis Sicyōii ducentos: q̄bus p̄erat Sargeus Sicyōius. Illæ autem quīq; & uiginti Corīthioꝝ naues īstructæ atq; ornatae per hyemem e regiōe uiginti Atticarum nauium q̄ ad Naupactum stabāt i statiōe fuerunt: dum illæ q̄ armatos e Pelopōneso portabāt: onerariæ tam trāsiret: quaz; cā triremes ipæ prius fuerāt īstructæ. ne Athenienses aduersus onerarias potiusq; aduersus triremes aīum intenderent. Inter initia ueris dum decelea muro ītercludebāt: Athēiēses dimiserē Trigīta circa Pelopōnesū naues duce Charide Appolodori: cui mādarū erat: ut p̄fectus Argos ex iure societatis hortaret Argiuos ad explēdas naues arma-



ris. Dimiserunt ite quemadmodum destinarat in Sicilia Demosthenem sexaginta cum nauibus Atheniensium & quinquaginta Chyorum: ferentibus ex formula mille & ducentos Atheniensium armatos. Infula quoque plurimos undique contrahere potuerunt: & ex aliis suae ditionis sociis sicubi aliquos opportunos ad rem militare habebat. Cui preceptum est: ut iusta cum Charide classe circumuecti laconicam, ora infestaret. Et Demosthenes quod in Eginam traiecit ibique si quae suorum reliquaerant: & dum Charicleus Argiuos assumeret optinebat. In Sicilia uero per eadem ueris tempora Gylippus rediit Syracusas agens e Ciuitatibus quas persuaserat quae potuerat maximam undique exercitum conuocatisque Syracusanis igitur. Opere precium esse eos quae plurimas possent naues armare ac pugnam experiri naualem. Sperare, n. se aliquod periculum dignum facinus in eo bello editurum: Ad quod illos etiam Hermocrates hortabatur in primis negans recusandum Classe consistere cum Atheniensibus: non, n. illos hereditaria aut perpetua habere peritiam rei naualis: sed mediterraneos esse magisque Syracusanos: & cogentibus Medis nauticos factos Ceterum audacibus uiris quales sunt Athenienses eos uideri aspicimus: quae & ipsi ex aduerso audaciam ferant. Nam quae finitios suos in potestate redegerunt: id uero non tribuendum esse eorum uiribus: sed audaciae iuadendi: eorumque idem terroris ab aduersariis pati debere. Sequitur dicebat prope nosse Syracusanos ex ipsa audacia obuia eundem Classi Atheniensium: & ex hac re illis opinata terrorem. Incutiendo magis profecturos quam Athenienses ex sua peritia Syracusanorum imperitiae rei naualis offuturos. Capesserent igitur rem nauticam eos iubebat: nec pigeret experiri. His & Gylippi & Hermocratis & si cuius alterius exhortationibus iuncti Syracusanis ad pugnam naualem se expediunt: nauesque implet. Quod ubi factum est Gylippus tota nocte cunctum pedestre agmen duxit: ut eodem momento ipse a terra ad muros quae sunt in Plemmyrio subiret: & naues a mari. Itaque ex composito triremes Syracusanorum portu magno quinquaginta & triginta in aduersum tendunt e portu minoribus naualia eorum erant: quinquaginta & Quadraginta circum agunt: eo consilio ut cum iis quae intrus erant miscerent: & nihilominus Plemmyrium adorirent: quo Athenienses utriusque ualium tumultuarent. At illi prope sexaginta e diuerso nauibus impletis quinquaginta ex iis & uiginti: certamen iniere: cum Syracusanorum quinquaginta & Triginta intra portum magnum ceteris tendunt aduersus eas quae e naualibus circum agebant: cum quibus statim in ore magni portus confluxere. diuque iuicem obstitutum his conatibus penetrare: illis penetrare prohibentibus. Interim dum Athenienses quae erant apud Plemmyrium ad mare descendissent & ad spectaculum pugnae naualis intenti essent: Gylippus prima luce repente muros adorit: & primum e tribus maximum capit: deinde de alios minores non resistentibus custodibus cum uiderent primum tam facile captum. In quo quae fuerant aegre in naues & quaedam onerarias effugerunt: & in castra se receperunt. Insequenti eos una ueloci trireme Syracusanorum quae iam intra portum magnum uictoria nauali potiebatur. Vbi uero & duo reliqua capti sunt muri ibi Syracusanorum haud dubie uictoria erat. Ceterum uictoriae facile fugam capessierunt. Nam Syracusanam illam quae pro faucibus portus decertabat: cum prorupissent obstantes nullo sunt ordine ingressae: sed se iuicem perturbantes hosti prouere uictoriam. Si quidem Classis Atheniensis in istas in fugam dedit: & illas a quibus ipsa intra portum superata fuerat. Quae decem decessit ac per multos in illis mortales interfecit: propter quod ex tribus quos uiuos cepit: tres quoque ipsius naues corruptae sunt. Athenienses extractis hostilibus naufragiis acposito Trophæo parua in Insula quae Plemmyria praecurrit: in sua castra rediere. Atque hunc in modum Syracusani rem gesserunt in pugna nauali apud Plemmyrium: tamen tribus muris potiti: totidem trophæa statuerunt: & e duobus muris posterius captis alterum diruerunt. reliquos praesidio imposito tuebantur. In quibus muris expugnatis & perierunt multi: & capti sunt. capta insuper quae ingens erat: omnis pecunia: quoniam illis uelut aetatio utebantur Athenienses:



ubi multa ierat pecunia negotiatorum: & res frumētaria multa etiā trierarchorū. Quippe relicta illic erat Quadraginta triremiū uela: atq; alia instrumēta & res q̄ subducte erāt triremes: Quæ Plēmyrii expugnatio Atheniēses maxio detrimen-  
to affecit: & i primis qd̄ nō tuto iā necessaria iportabant: sed cū p̄ho iportari  
p̄hibente Syracusanorū nauiū occurſu. Quæ res cū timorē ad cætera exeq̄nda  
militibus: tū lāguorē ai afferebat. Secūdu hęc miserūt Syraculani naues duode-  
ci: cū p̄fecto Agatharcho Syraculano: q̄z una legatos i Pelopōnesū ferret: ad e-  
docēda q̄ apud ipsos gesta essēt: & se in ipē igressos simulq; ad acuēdos ut bello  
ibi gerendo magis icūberent. reliquæ Italiā peterēt: qd̄ rumor erat naues pecu-  
nia onustas ad Athēiēses cursū tenere. Eas naues Syraculanae naētæ magna ex  
pte corruerūt: & materiā ad ædificādas naues idoneā in ora maritima Caulōis  
concurrerūt: q̄ Atheniēsi bus erat p̄parata. Eadē undeci cū locros hīc abissent:  
& illic i statiōe essent: nauis una e Pelopōneso Oneraria i qua Thespii armati ue-  
hebant aduenit: q̄bus i suas naues receptis Syraculani domū redibāt: obseruāti  
bus eos Atheniēsi bus cū uiginti nauibus āte Megara: a q̄bus una oīo i tercepta ē:  
nā plures nō potuerūt. cæteræ Syraculas elapsæ. In ipso quoq; portu pugnatū est  
leui certamiē sub uallū: qd̄ i mari āte uetera naualia Syraculani iecerāt: i tra quod  
ipsoz naues stationē hērent. Huc Atheniēses nauē decē miliū sarcinaz turritā  
& loricatā: ne in aggrediendo sibi nocerēt admouent: uallosq; in mari depactos  
e nauiculis illa queāt: machinamētisq; cōuellūt: quosdā ēt notādo educūt Syra-  
culais i istos ex naualibus istis ex oneraria i illos missilia iaciētibus. Ad extremū  
Athēiēses multū euulsere ualoz. Erāt. n. eis cū cæteri i festu: tū maxime q̄ occul-  
tabant nō extātes ab aqua de idustria sic depacti: ut accedētes naues piculū adi-  
rent: nisi puidissent ne ueluti i pedicā iduerent. Hos tamē urinatores mercede  
solicitati refixerūt: Sed alios rursus Syraculani pāgebāt multæ p̄terea machiati-  
ones iuicē q̄les i ter uicinos exercitus & opposita castra hēntes fieri credibile est  
excogitabant: leuiāq; cōferebāt certamiā: nullū deniq; gēus experimēti p̄termit-  
tebat. Miserūt aut Syraculani legatiōes Ciuitatē Corinthioz Ambracioz Lace-  
dæmonioz nūtiatū. de Plēmyrio recepto: deq; pugna nauali i qua non tā hostiū  
uiribus q̄ sua p̄turbatiōe supati eēt: & qd̄ reliquū erat se bene sp̄are ac postula-  
re: ut sibi foret auxilio Classe p̄ter ac peditatu: ut pote Atheniēsi bus aliū exer-  
citū expectātibz: āte cuius exercitus aduētū si illi p̄fligarēt: sit debellatū. Atq;  
hęc q̄ i Sicilia erant egerūt. Demosthenes aut ubi copias coegit cū q̄bus ad au-  
xiliandū suis i Siciliā erat: trāsmisſurus: Soluēs ex Aegina in Pelopōnesū nauiga-  
uit. Charicliq; q̄ cū triginta uauibus erat cōuictus ē. ac sūptis i naues Argiuoz  
armatis Lacōicam petuerūt. Et primū ptē Limeræ agri Epidaurici depopulati  
sunt. Deīde appulsi i agrū Laonicū e regiōe cytheroz ubi ē Apollinis templū  
nō nihil terræ uastauerūt: & locū quendā Isthmo similem muro cluserūt: quo  
trāsfugerent Lacedæmōioz seruitia: & unde latrōes sicut ex Pylo p̄datū irent.  
Quem locū simul accepit Demosthenes traiecit i Corcyrā: ut illic quoq; sūptis  
socialibus copiis ex templo i Siciliā nauigaret: Charicle dū murus loco circūda-  
retur permanente: qui iposito illic p̄sidio mox & ipse Trigita cū nauibus se re-  
cepit: & Argiui: pariter. Hac eadem æstate uenerunt Athenas e Thracibus ma-  
chærophoris a diaco oriundis Mille ac Trecenti peltati i Siciliā cum Demosthe-  
ne trāsmisſuri. Hos quia seruis uenerāt Athenienses i Thraciam unde uenissent  
remittere cōstituerūt. Nā tenere eos ad bellū qd̄ ex decelea gerebatur fūptuosū  
sane uidebatur. Nāq; hozē singuli quotidie singulas Drachmas accipiebāt. Et



decelea posteaq̄ hac æstate primū ab uniuersis hostiū copiis muro conclusa est: nā postea certo t̄pore spacio p̄sidiis Ciuitatū inuicē succedentibus in seffa ē: magna iacturā fecere res Athenienses: & in primis pecūiarū atq; hominū amissio. Nā ante hac cū ad breue tempus fierent incursiones: non phibebant reliqua p̄te anni frui suis Agris Athenienses. Nūc aut̄ hostibus perpetuo obsidētibus: & non nunq̄ maiore cū manu inuadentibus: aliquādo etiā ex necessitate suæ cuiusq; uicis custodiā ac pr̄das agendi: utiq; Agide pr̄sente Lacedæmoniorum Rege: nec segnem militiā sinente uāhementissime uexabatur. omniq; circa regiōe exuti sunt: & ipsorū seruitia āplius uiginti milibus ad hostē transferūt: eaq; māuarias artes magna ex parte factitantia. Oues quoq; uniuersæ amissæ sūt ac boues. Nec non Equi quotridiana agitatione equitūtū ad deceleā recurrentiū: tū omnē circa regionē tutantium: partim claudi fiebant arido in solo & assidua erumna: partim sauciebantur. Etiam cōmeatus q̄ prius ex Euboia per deceleā breuore uia subuehebatur: nūc circūnauigāte Sūio sumptuosa reddebat. Adeo oīre aduēcticia Ciuitas indigebat: & ex urbe p̄sidium factum erat Ciuibus iterdiu per uices ad pinnas muroꝝ excubantibus: noctu omnibus p̄ter equites. Ita alii sub armis alii super muros: Æstate pariter & hyeme pseuerantes conficiebat: & eo quidē tristitū: q̄ duo simul bella sustinebant: atq; eo puicitiæ uenerāt quam nemo si audisset antea fuerit crediturus. ipsos muro a Pelopōnēsisbus circumseffos: tamē ne sic quidē e Sicilia decedere: sed illic uicissim eodē modo obsidere Syracusas Ciuitatem: nihilo p̄ se q̄ ipsas Athenas inferiorē dantes specimen suæ tū potentia: tū audacia: maius opiniōe græcorū q̄ ab initio belli cōceperāt. Nā alii annū alii Biēniū alii trienniū: nemo diutius eos bellū toleraturos putauerat: si iporū regionē Pelopōnēses itroissēt. At q̄ a primo horū igressu annus septimus decimus agebatur: cū i Sicilia transmiserūt: iā eodē bello exhausti & alterū bellū sumpserūt: nihilo iferius priore q̄ cū Pelopōnēsisbus gerebāt. Vnde & decelea tūc uāhementer afflicta: & incidentibus magis aliis super alios sūptibus: ad tenuitatem rei pecūiariæ redacti sūt: & in locū tributi p̄ id t̄ps uicesimam exegerūt ab iis: quibus impabāt maritimis populis: rati plus sibi hac rōne pecūiæ obueturum. Nā & impensæ nō quales prius: sed tāto maiores fiebāt quanto maius existebat bellū & obuentiones erant extinctæ. Igitur Thraces q̄ post discessum Demosthenis uenerāt ex tēplo inopia rei pecūiariæ missos fecerunt: dato negotio diitrephieos accipiendi: & in pr̄nauigando: transibant enim per Eurypum si qd possent hostibus nocēdi. Nos ille i Tanagrā cū eduxisset: & rapti nō nihil pr̄dæ egisset sub uesperū e Chalcide Euboiaē traiecit Eurypū: & expositos in Boeriam duxit aduersus Mycalessum & per noctem occultus subsedit āte Mercurii fanum: quod a Mycalesso distat sexdecī circiter stadia: ac prima stari luce urbi succedit: eamq; & si magnam tamen in custodiam nactus & nihil minus q̄ aliquos unq̄ a mari tantū facinus ausuros suspicantem capit: qua parte murus iualidus erat: & alicubi collapsus: alicubi humiliter structus: securitate ifidiarū etiam portis apartis. Irrūpentes itaq; in eam Thraces & priuatas & sacras ædes dirripiūt: Oppidanos trucidant: nō senili nō iuuenili ætati parcentes: sed oēs ut in quenq; incidebant: puerosq; ac scæminas. quinetiam iumenta & quascunq; animates uidebāt interimentes. Etenim Thracum genus barbarico proximum ubicunq; non timet: ibi scæuissimum se pr̄bet. Et tunc alia non exigua extirrit perturbatio: & passim funestum Spectaculum. irruentes enim in Ludum puerorum qui illic maximus erat: eos omnes (iam enim scholam introie



rāt)concliderūt:quæ clades:adeo inopinata:adeo acerba toti Ciuitati incidit: ut  
 nulla alteri magis. Cognita re Thebái suppetias eūt adeptiq; Thraces iá digres-  
 sos (nō tamē longe)præda exuūt:perterritosq; persequūtur ad Euripum ulq;:&  
 ad mare ubi naues quibus aduecti fuerāt stabant: plurimos eorū dum naues cō-  
 scendunt nec notandi gnaros occidunt:cum illi qui in nauibus erant uisa suorū  
 fuga retraherent:naues extra ictum sagittarū. At posteaq; iterū se recepere Thra-  
 ces non incompōsite & aduersus equitatum Thebanorum a quo primum inua-  
 si fuerāt pcurrerunt:conglobatiq; & ut tempus ferebat ordiati se se defēfabāt:  
 tum pauci eorū periere nō nulli ēt intra urbem illic iter prædandum deprehen-  
 si. In sūmam ex mille trecētis ducenti omnino & quinquaginta: ex Thebanorū  
 aut & aliisq; suppetias iere circiter uiginti eqtes armatiq; una cū Striphōda The-  
 bano uno ex Boetiis magistratibus:Et Mycaleffiorum pars quædam recepta ē:  
 Cuius Ciuitatis calamitate nullam alterius ut in tam diuticio bello miserabilio-  
 re reor fuisse. Adeo atrox ea fuit. Demosthenes aut e Iaconica post munitū mu-  
 ro locum i Corcyram traiciens nauē onerariam in Phia q; est agri Elei in statio-  
 ne adeptus corrupit. Qui uero in ea erāt elapsi sunt:uiri Corithiū iidemq; arma-  
 ti in Siciliam transmisiuri:& q; mox alia sumpta oneraria transfere. Post hæc  
 in Zacynthum pfectus Demosthenes:& in Cephallenia sumpsit illinc armatos:  
 & ex Naupacto Messenios accer siuit:atq; in oppositā Acarnania continentē tra-  
 iecit:in Alyziam quoq; & Anaclorium qd ab Atheniensibus tenebat. Cui circa  
 hæc loca agitati occurrit Eurymedon e Sicilia remeās:quo cū pecūia ad exer-  
 citum portāda per eam hyemē fuerat missus. Is nūtiat cum alia tū uero se au-  
 disse inter nauigationē Plēmyrium eē a Syracusanis receptū:Conon isuper qui  
 Naupacto p̄erat ad hos:uenit nūtiatū qnq; & uiginti Corinthioꝝ naues q; con-  
 tra Naupactū in statione eēnt non desinere bellū gerere pugnandi cupidas. lube-  
 re igit eos mittere ad se naues q; suæ duo de uiginti ipares eēnt ad cōfigendum  
 cū hostiū quinq; & uiginti. Itaq; mittunt cū Conone Demosthenes & Euryme-  
 don ex iis qs ipsi hēbat uelocissimas decē ad illas q; erāt ad Naupactum. Quibus  
 missis ad delectū agendū se conferūt: Eurymedō qdem in Corcyra pfectus qn  
 decē naues ab illis expleri iussit:& armatos delegit. Nā collega Demostheni iam  
 datus erat:ubi rediit quæadmodū dictū est. Demosthenes aut ex iis q; circa Aca-  
 rnanā sunt locis quoscūq; potuit: sūdiores ac iaculatores coegit. At legati Syra-  
 cusanoꝝ q; post expugnatū Plēmyriū adierāt Ciuitates cū illas orōne p̄uasiffēt:  
 & quæ cōparauerant exercitū adducturi eēnt:& hac re certior factus Nicias mit-  
 tit ad eos Siculos q; transiturus erat hostis:& ad socios cū alios tū Centoripinos  
 & Alcyræos:ne illū trāsire pmittāt: sed cōgregati p̄hibeāt. Non. n. alia uia trāsire  
 cōatur. Nā Agrigentini p suū agrū iter denegabāt. Itaq; Siculi quæadmodū ora-  
 ti ab Atheniēsis erāt: Siciliēsis iā iter igressis ifidias tendūt tribus i locis: ac  
 repēte incautos aggressi ad octingentos ferme occiderūt: oēsq; legatos p̄ter unū  
 Corinathiū. Hic eos q; elapsi sūt ad mille & quingentos p̄duxit Syracusas. Per eorū  
 dē dies ad Syracusanos auxilio uenerūt Camarinæi armati quingenti: iaculatores  
 trecenti ac totidē sagittarii: Miserūt & Geloi naues quicq; iaculatores qdrigen-  
 tos eqtes ducētos. I. n. ois ppe modū Sicilia p̄ter Agrigētiōs q; i ptibus nō erāt:  
 cæteri cōspiratione facta cū hæctenus circūspectasset auxilia ferebāt Syracusais  
 Cōtra Atheniēses. Accepta tamē ap̄ Siculos clade Syracusani cohibebāt ab in-  
 uadēdis p̄tius Athēiēsis: cū Demosthenes & Eurymedō cōparato iā exercitu  
 e Corcyra atq; e cōtinēte trāsmissō mari Iōio tēuerūt Iapygiā pmōtoriu:& illic

o iiii



Choeradas Iapygiae insulas: & Iapygum Centum quinquaginta iaculatores Mes-  
 sopiae gentis iposuerunt in naues: & renouata uetusta quadam amicitia cum Arta eius  
 loci principe qui iaculatores indullerat appulerunt ad Metapontium Italiae: iduxe-  
 runtque Metapontinos admittendos iure societatis trecentos iaculatores: & trire-  
 mes duas. Quae cum accepissent uenerunt Thuriam ubiprehendunt aduersarios  
 Atheniensium proxime per seditionem exactos. Atque illic contractis omnibus copiis uo-  
 lentes recognoscere si quis relictus esset: & simul inducere Thurinos ad capeffen-  
 dam quolibetissime societatem militiae & quando eo fortuna uenisset ad eosdem per  
 hostibus perque amicis habendos quos haberent Athenienses subsederunt atque ista con-  
 fecerunt. Circa hoc idem tempus Peloponenses & Classarii quique illarum & uiginti na-  
 uium quae onerariarum gratia in Sicilia tendentium e regione Naupacti ad Ancoras sta-  
 bant contra Atticas: tanquam ad pugnam naualem se instruebant: impletisque aliis ad huc  
 nauibus: Adeo ut paulo essent pauciores Atticis: stationem habuerunt iuxta eri-  
 neum Achaiae in Rhyptica loco in speciem lunae curuato: quoque ad praesidium in eminē-  
 tibus promuntoriis peditatus utriusque dispositus erat: tum Chorinthiorum: tum indige-  
 narum ipsis nauibus inter se stipatis medium tenentibus: duce earum Polyanthe Cori-  
 nthio. In has e Naupacto tres & Triginta Atticae duce dipphilo contenderunt: Et Co-  
 rinthii principio quidem quiescere. postea uero quam ipsis signum sublatum est: & tempus  
 adesse uisum obuiam Atheniensibus eunt: ac pugnam committunt: in qua per diu ab utrius-  
 que repugnatum est: & Corinthiorum tres naues corruptae Atheniensium: nulla quidem de  
 pressa profus: caeterum septem inutiles ad agendum factae in cursu a prora Corinthiarum  
 crassiora habentium rostra laceratisque remigiorum frontibus. Certatum est autem ancipiti  
 Marte: adeo ut sibi utriusque uictoriam uendicaret: Athenienses tamen naufragiis poti-  
 ti sunt: sed propellente in altum uento: nec in stantibus ultra Corinthiis utriusque directi-  
 ne utriusque alteros insecuti: nec ulli ex alterutris capti: quia Corinthii ac Peloponneses  
 beneficio terrae prope quam dimicabant liberati sunt: & Atheniensium nulla de  
 pressa est nauis. Quibus in Naupactu abeuntibus continuo trophaeum erexere: Co-  
 rinthii ceu uictores: quod plures hostilium nauium inutiles ad cursum reddidisset in-  
 terpretes ob id se non fuisse superatos quod neutri uicissent. Nam & Corinthii uic-  
 tores se esse censebant si non admodum uicti essent: & Athenienses se uictos nisi ad-  
 modum uicissent. Discessu Peloponensium dilapsosque Peditatum Athenienses erexerunt  
 & ipsi trophaeum in Achaia: ueluti uictores cum abessent ab Eurineo ubi Corinthii  
 classem habebant uiginti ferme stadiis. Atque hunc exitum habuit pugna naualis. De-  
 mosthenes autem atque Eurymedon posteaque Thurini ad societatem militiae se expedi-  
 erunt septingenti armati trecenti iaculatores iubent classem in ora tendere Croto-  
 niatam: ipsi recensitum prius peditatum ad fluuium Sybari ducunt per agrum Thuri-  
 num: qui cum ad Amnem Hyliam peruenissent: promississentque ad eos Crotoniatarum quae dice-  
 rent nolle se per suam terram meare exercitum: descenderunt ad mare: ubi Hyliae in  
 illud excurrunt: castra habuere. Vbi naues eis ob id praesto fuerunt: Quibus postera  
 die conscensis abiire subinde adeundo Ciuitates praeterquam Locrensiu: donec ad pe-  
 tram peruenire agri Rhegini. Hos interea Syracusani cognito uenire antequam peruenirent  
 uoluerunt fortunam naualem rursus experiri: atque terrestrem alio peditatu: quem ob id  
 ipsum comparauerunt. Instruxerunt autem tunc & alteram classem tanquam superaturi quod e superi-  
 ori pugna plus aliquid in speciem decurtatisque prius rostra iposuerunt ab iis sublicas  
 praetenderunt ante muces: senorum fere inrisecus cubitorum: quo scilicet modo Corinthii ad-  
 uersus Athenienses ad Naupactum naues instructi e proris pugnaverunt. Quippe pu-  
 tabat Syracusani aduersus Atticas non ut suas aedificatas a praeside: sed graciles: ut quae non



tam aduersa forte q̄ ex circumductu incurrerent non minus ualituras suas : & in magno portu pugnam multaq; nauium non magnū intra spatium futuram se cum facere:q; aduersis pris eisdemq; æratis incurrētes diffracturi essēt suis cras sis ac solidis rostris:uacuas Atheniētiū ac fragiles pras nulla ipsis Atheniētibz facultate:suas naues aut circūagendi aut educendi propter angustias:quo genere pugnandi maxime illi confiderent:quoq; alterq; ne illi elaberentur quo ad possent ipsi:alterq; ne naues iidem circūageret angustia loci præstaret.Itaq; qd̄ i scitia suoz gubernatoz prius contigisse uidebatur:ut pris confingerēt ex hoc se maxie superiores fore:non.n. licitum Atheniensibus nauibus iectu aduersariæ repulis remigare retrorsū:ad iectam iterandū alio nisi terrā uersus:nec id nisi per exiguū & in exiguum tractu:iuxta sua ipoz castra cum cætero portu sint hostes porturi:& suis sicubi succumberent auxilio futuri.illæ uero in arctū redactæ oēs & in eundem locum icidentes inuicem se turbaturæ:qd̄ in oibus naualibus pugnis plurimū Atheniensibus obfuit:quibus non licebat quemadmodum Syracusanis in omnē portum retrocedere : nec circūflexu in apertum mare euadere:cum illi a pelago ingressum tenerent:nec reuolire præsertim futuro ipsis infesto Plēmyrio:& non satis amplo portu igrēssu. Talia Syracusani ex sua pitia suisq; uiribus cōmentati:simulq; iam p̄ superiori prælio ferociore rem aggrediuntur:peditatu pariter & classe. Et peditatum quidem Gylippus paulo prius extra Urbē eductū ad muz Atheniensium:eatenus a dmouet unde sibi i Urbem esset prospectus.Item qui apud olympium erāt armati atq; equites:& leuis armatura Syracusanoz utrinq; muz & ipsi subeunt.Mox deide Syracusanæ naues socialezq; procedūt Atheniēses qui a principio petisse solo peditatu opina bantur: Vbi naues quoq; cernunt exaduerso tendentes subito perturbātur. Isti partim in muros ptim ante muros contra accedentes i acie steterūt. At illoz alii procedunt in equites qui multi erant:iaculatoresq; properato ueniētes ab olympio & ab iis qui exterius erant:alii naues cōscendūt alii in littus auxilium ferūt. Et ubi qnq; & septuagita impletæ sūt naues:obuiā itur hosti cuius naues erāt circiter octoginta.Hæ classes cū diu inuicem eo die incurrissent:resibissent multa tēptassent & neutri possent qppiam alteris eripere dumtaxat memoratu dignū: nisi q; Syracusani unā aut alteram Atheniensiu nauē depresserūt:diromptæ iūt: Simulq; a muris peditatus abcessit.Postero die Syracusani geuere:neutiq; significantes qdnam eēt acturi.Nicias uero cernēs pari euentu fuisse pugnatum:ueritus ne rursus idem conaretur hostis adigit trierarchas ad naues instruendas: si qua qppiam laborasset:onerarialzq; protrahit e uallo:qd̄ inuicem portus conclusi defixū erat:in mari reliquas onerarias binū iugerū spacio inter se distinxit:ut si q; nauis ab hoste supetur:totum ei effugiū foret.& rursus p̄ otium egressio.In hoc apparatu totū diem ad noctē usq; consumpsere Atheniēses.die inlequēti Syracusanis aliquāto maturius:fed eodem conatu & peditatus & classis cōlittere cum Atheniensibus:& cū eodem quo nudius tertius mō ad multū diei classes obrixe cōstitissent:inuicē laceffentes:Ariston Corinthius Pyrrichi filius:ioium qui cum Syracusanis erāt optimus gubernator:suadet prius suæ classis ducibus mittant i Urbē sedulos aliquos:q; iubeāt extēplo omēs q; in Vrbe eēnt:q; qsq; esculentum hēret cōferre:ad mare:exhibereq; foz rex uenaliū:& ad uēdendū adigit:ut egressi nauæ mercatq; statū ad naues præderēt:ac subide alii atq; alii idē facerēt:& eodē die Atheniēses aggredirēt iopinatos.Huic obtēperātes duces nūciū mittunt mercatū apparat.Syracusani sine mora cessim eūtes ad Urbē reueheunt egressi



propere ibidem prandent. Hos rati Athenienses tanquam superatos cessim ire in Urbem ipsi per otium egressi cum ad aliam tum uero ad prandium expediendum se conferunt: ut qui non crederent amplius eo die futuram pugnam naualem. Cum rursus repente Syracusani consensu nauibus iuehantur. Qua de re Athenienses magno tumultu ac plerique ieiuni nullo ordine naues ascendunt: atque ægre obuiam tendunt. Et cum aliquandiu utriusque se mutuo obseruantes disiuncti fuissent: non committendum sibi putauerunt Athenienses: ut differendo a se ipsis labore superarentur: sed quod primum cum hoste decernendum. Ita quoque dato signo ingruentes pugnam cient: Eos Syracusani excipientes aduersis proris: quemadmodum excogitauerant ornauerantque: ære: lacerant illos magna ex parte remigiorum frontes: & ex tabulatis iaculares uahementer eosdem infestabant. sed longe magis qui exilibus nauigiis circuecti: nunc ima subeuntes: nunc latera prætereuntes: missilia illinc in nautas Atheniensium iacebant. Tandem hunc in modum Syracusani omnibus aduocatis uiribus dimicantes superant. Athenienses terga uertentes per onerariarum nauium effugium in sua statione penetrant: hoste usque ad illas insequente: ulterius ire prohibito per antennas onerariarum altius quam ut ingressum impeditum leuatis unde plumbei delphines ad demergendas subeuntes naues pendebant: a quibus duæ Syracusanæ uictoria feroces succedere ausæ corruptæ sunt: & alia cum ipsis defensoribus capta: Syracusani septem nauibus Atheniensium depressis: multis laceratis multisque uiris tum captis tum occisis rediere: ac trophæa utriusque pugnae naualis erexere: sibi pro certo iam suadentes se classe multum Atheniensibus antecellere: pediatu uero inferiores esse. Et hi quidem tanquam rursus hostem utrinque aggressuri: se se præparabant. Demosthenes autem interea atque Eurymedon cum auxiliis quæ acceperant ab Atheniensibus ad uenerunt nauibus tribus ferme & septuaginta: præter mercede conductas cum quibus milibus fere armatorum tam popularium quam socialium: cumque non paucis iaculatoribus & barbaris & græcis. Nec non funditoribus sagittariisque & huiusmodi genus hominum magna uis. Ex quo statim Syracusanos non paruus perculsit pavor: diffidentes ullum sibi exitum esse posse periculi deuitandi: cum uiderent circumuallata decelea: nihilo tamen minus alium exercitum simile paremque priori superuenisse: & undique eximias Atheniensium uires ostendi. quod superiori exercitui tanquam ex imbellibus confecto robur quoddam accessisset. Demosthenes quoniam modo res se haberent animaduertentes censebat non esse terrendum tempus: nec committendum sibi quod Nicias commiserat: qui cum in ipso principio terribilis appulisset: quia non protinus Syracusas adortus est: sed apud Catanam hibernauit: & in contemptum uenisset: & a Gylippo e Peloponneso copias afferente preuentus esset: quas copias ne accersissent quidem Syracusani: si confestim eos Nicias inuasisset: & quia se pares hosti rebantur esse: ubi uidissent se impares esse atque circumuallatos: non perinde est si accersissent copias adiuuari potuissent. Hæc itaque considerans Demosthenes sciensque se tunc primo statim die maxime horribile esse hostibus: uolebat ocuis uti in illos presenti exercitus sui terrore. Et cum cerneret directum Syracusanorum: magis quo se ab Atheniensibus circumuallari prohibuerant: simplicem esse & ad expugnandum facilem: si quis ascensum Epipolæ occuparet: & ite qua illic erant castra: quippe nullis uim Atheniensium laturis properabat: inuasionem experiri spe intra breue momentum bello defungendi. Fore enim ut aut per sperare pugnando potiretur Syracusis: aut illic copias abduceret potiusquam in cassum uexaret omnes: & qui in militia & qui domi erant Athenienses. Igitur egressi Athenienses primum Syracusanorum aggre circa Anapum depopulant: potiti regione que



admodum prius pedestribus copiis pariter & Classe aduersus neutros enim prodiere. Syracusani præter equites atque iaculatores ex olympio : Deinde uilum Demostheni munimenta hostium machinis temptanda. Sed cum illæ munimentis admotæ a Syracusanis superne defensantibus incenderentur : & reliquæ copiarum diuersis in locis subeuntes reppererentur: non amplius tempus cernendum: sed Epipolas inuadendas. Quod ita faciendum Niciæ & aliis Collegis suis persuasit. Cæterum non posse fieri ut accedentes ascendentes hostemque lacerent. Edicit igitur quinque dierum Cibaria eosque qui lapides legerent: ac structores summit: & cæterum missilium apparatus cum omnibus quæ extruuntibus necessaria sunt: si loco potirentur. Ipse a primo somno & Eurymedon & Menæder sumptis omnibus copiis ad Epipolas cõtendit: Niciæ ad muros relicto. Vbi iam loco propinquabant prope Euryleum: qua parte iterum prior exercitus ascendit latuere custodias Syracusanorum: & hostilem qui ibidem erat subeuntes murum capiunt: non nullos custodum occidunt pluribus elapsis: qui prope apud terna quæ in Epipolis erant castra Syracusanorum una: Altera cæterorum Sici-liensium. Tertia aliorum sociorum nuntiant hostes introisse : sed præcipue sexcentis illis Syracusanis qui primi apud hanc partem Epipolarum excubabant. Hos protinus subsidio uenientes naçti Demosthenes atque Athenienses : & si strenue resistentes : tamen in fugam uertunt: ac porro celeriter pergunt: ne præ-senti imperu penetrandi cuius rei gratia uenerant segnius uterentur. Cæteri proximas munitiones Syracusanorum non ualentibus resistere custodibus capiunt: pinnas detrahunt. At Syracusani & locii: & Gylippus cum suis subsidio e propugnaculis eunt: & quando per noctem in expectata hostium audacia premebantur: attoniti cum Atheniensibus congregiuntur: & repulsi inter initia superantur. Sed progredientibus iam longius nullo ordine Atheniensibus quasi uictoribus: quæ uellent omnino nondum expugnata loca hostium quæ uelocissime perire: ne se impressionem remittentibus illi rursus conglobarentur obsistere: primi omnium Thebani & congressi eos fundunt fugantque. Hic ingens iam Atheniensium perturbatio oritur atque difficultas quam agnoscere haud facile erat ab his: neque ab illis quoniam modo singula contigerunt. Nam quæ iterum gesta sunt certius illa quidem: sed neque omnia nouere qui affuerunt. Vix quisque quæ circa ipsum acta sunt nouit: In nocturna pugna hac quæ sola eo bello inter magno exercitus facta est: qua ratione quippiam aperte quis nouerit? Fulgebat quidem luna: sed ita se inuicem conspiciebant : Vt conspici ad lunam per licet specie corporis cernebat: familiarè ab aliè non discernebat: Angusto in loco armati ex utriusque non pauci uersabant. Ex Atheniensibus cum alii iam uincerentur: alii priore adhuc impressione inuicti pergebant: ad quos ex reliquo exercitu plerique aut ascenderant iam aut aduentabant: adeo ut nescirent quoniam tendere deberent. Nam facta iam a primis fuga omnia perturbata ac difficilia ad dignoscendum erant. Siquidem & Syracusani sociique uicètes non paruo clamore in tubedo utebant: quæ neque aliter per noctem quæ uellet: significare: & eos quæ se ferebat obuiam excipiebant. Et Athenienses suos queritabant: & quæcunque occurreret et si autem eent: utique cum iam re fugerent eos hostes esse suspicabant: cumque signum tesseræ prætareret: uidentem quæ nulla re alia iterum potuerat: sibi ipsis igitur perturbationem præbebat: quæ & oes & simul idem percontrabantur: id signum hostibus prodendo: cum eorum ipsi inuicem non ita intellexerent: quia uidentes illi nec dissipati minus agnoscebantur. Itaque si qui hostes in hos incidebant: & si magis ualidos tamen diffugiebant: quæ istorum tes-



feram norint: q̄ si ipsi non simulabant trucidabantur. Cæterum q̄ eis præcipue  
 nocuit fuit modulatio pæonis: qui cum similis utrorumque esset animos confu-  
 debant. Nam ut hostes ira: Argiui & Corciræi & quicquid doricæ gentis cum  
 Atheniensibus erat: ipsos Athenienses perterrefaciebât: quotiès pæanè citassent.  
 Adeo quidem ut ad postremum cum semel perturbati eènt iter seipfos passim  
 in cursantes amici in amicos: populares in populares non modo mecū mutuo  
 facerent: sed et ad mās uenirent pene ad internitione: quoq; multi aliis inseq̄n-  
 tibus p̄ abrupta se se p̄cipitantes iterire: cū artus foret ex Epipolas ad regrediendū  
 descensus: & postq̄ in plana q̄ incolumes inuaserat: ex arduis locis descenderant  
 eoz; pleriq; utiq; q̄ erant ex priore exercitu: præcipue locorū noticia in castra  
 perfugere: eodēq; alii posterius puenere: nō nullos uia deceptos errabundosq; ac  
 palates: ubi illuxit Syracusanorū circūfusulū eq̄tatus oprūcauit. Postero die Sy-  
 racusani duo trophæa statuerūt apud Epipolas: unū q̄ intratū est. alterū ubi pri-  
 mum Boetii restiterūt. Atheniēsēs se uictos cōfessi mortuos receperunt: quorū  
 non exiguus numerus fuit tam ipsorū q̄ sociorū. Plura tamē arma q̄ pro numero  
 cæloz; capta. Nā q̄ ad desiliendū ex abruptis cōpulsū sūt: abiectis scutis inermes  
 p̄tim p̄iere p̄tim euasere. Post hæc Syracusāi p̄spero ex re iopinata successu uelu-  
 ti in pristina audaciā restituti: mittūt Agrigentū qd̄ feditiōibus agitabatur. Sica-  
 nū q̄ndecim cū nauibus ad occupandā si possēt eā Ciuitatē. Gylippus quoq; ter-  
 restri itinere Siciliēsēs Vrbes adiit: rursus alias copias adducturus: ut q̄ spem eēt  
 igrēssus: quādo qd̄ res ita apud Epipolas cōtigisset ut muros Athēiēsū expugnā-  
 di. Interea Athēiēsū duces tū ex calāitate accepta: tū ex p̄sēti cūctis ī rebus exerci-  
 tus ibecillitate cōsultabāt: cernētes neq; successu habuisse conatus suos: & mili-  
 tes perosos eē mālione: ut pote morbo ip̄licitos duci cā & p̄p̄āni tēpus: nā id erat  
 quo p̄cipue ægrotatur: & p̄pter loci sitū ubi erant castra palustrē atq; aspeg;: cū  
 et aliunde nulla spes ostenderetur. Igitur Demostheni non placebat ulterius ma-  
 nere: sed cum constituisset apud Epipolas periclitandum & eum frustratus euen-  
 tus esset: decedere potiusq̄ immorari: dum mare foret idoneum ad transfretan-  
 dum: & ipsi possent iam classis accessione hostium castra superare. Esse. n. cōdu-  
 cibilius priā cū iis bellare qui ī ipsoz; regione hostiles extruerent muros: q̄ cum  
 Syracusanis quos iam expugnare arduum erat: esset neq; conueniēs illi Vrbi in-  
 gentem pecuniam ablūmentes in cassum aslidere. Et Demostheni quidē ita pla-  
 cebat. Nicias aut̄ & ipse male rem habere sentiebat: nolebat tamē id oratione cō-  
 fiteri: ne palam factō ipsorum placito de discedendo rumor ad hostes emanaret:  
 & iccirco multo difficilius cum uellent latere hostem possent. Ad hæc non nihil  
 spei Nicias habebat: quippe qui res hostium magis q̄ collegæ intelligebat: quod  
 credere deterius actū iri cum illis q̄ secum: si in obsidione perseueraretur: exhau-  
 sturosque se pecunia illos cum præsertim mari iam latius recenti classe potiren-  
 tur. Et erant Syracusani non nulli qui rem Atheniensium fouerent. & ad ipsūm  
 mitterent certos nec abire sinerent. Quæ ille intelligens res in ancipiti tenebat:  
 circumspēctansque differebat. Propalam tamen negauit se exercitum illinc esse  
 abducturum. Probe enim se scire hoc si fecissent: non esse ratū habituros Athe-  
 nienses: iniussu suo de prouincia decedere exercitum: nec eosdem de ipsis iudi-  
 caturus: qui rebus agendis interfuisent: quemadmodum Commilitones: nec ita  
 sensuros de ipsis plectendis. Vt ab aliis audissent: sed fidem habituros crimi-  
 nibus quæ q̄s apposite loq̄ndo obiecisset. Quinēt multos imo adeo plerosq; cō-  
 militonū q̄ tūc uociferarēt: tāq̄ dura ī cōdictiōe positū: cū illic redissent diuerla



uociferaturos quasi duces pecunia corrupti discesserint. Nolle itaq; sequi nos: sed Atheniensium ingenia ob turpem cam: atq; inique mulctari ab illis potiusq; ab hostibus: si opus eet priuato piculo hoc ipm pati. Etia deteriore conditione q; suas aiebat ee res Syracusanog; q; sumptu faceret i mercenariis militibus aiendis: pariter & nauticis tantæ classis: idq; ia annu itutadis circa oppidis: & aliæ rerum inopia tolerare: aliæ nullâ inire rōem. duog; Talentog; milia erogasse & multorū ee esse debitores: & si uel quâulucūq; annumerado militibus stipendio cessarent: res eoz; pituras: Vt que magis auxiliari: exercitu starēt q; necessitate qd secus in ipis esset: & ideo debere in obsidēda Vrbe p̄stare: nec tanq; inferiores pecunia: qui multo superiores eēt: abscedere. Hæc Nicias dicendo asseuerabat: p̄certo hēns & inopia pecuniæ esse: Syracusis: & quosdā qui res Atheniensiu p̄petratas cuprent: a quibus mandata accipiebat ne discederet. Sup̄ hæc fretus clas se tūc magis q; antea cū uictus est: Ei Demosthenes neutiq; assentiebat de p̄stando. Cæteræ si non foret iniussu Ciuitatis abducēdus exercitus: sed præstandum dicebat hoc faciendū: ut aut in Thapsum mouerēt castra: a ut in Catinā: unde & peditatu frequēter i hosticū incurstantes: illudq; expugnātes se alerent pariter & hosti nocerent: & non intra angustias: quæ pro hostibus magis eēt: ut nup sed in libero mari decertarent: ubi sua ipis peritia prodesset: ubi & recipiendi se & agrediēdi hostē nō ex breui & ex p̄scripto facultatē hērent. In sūma nulla ratione tibi placere ipos ibidē ulterius manere: sed q; uelocissime ia ac nihil differre pficisci. Huius orationē cōprobabat Eurymedon: sed cōtradicente Nicia segnicies quædā atq; cūctatio exitebat: & p̄terea suspitio ne p̄pter aliquid Nicias qd præ cæteris nosset ita p̄staret. Hūc in mōm negligētiores facti Atheniēses i loco pmā fere cū iterim Gylippus atq; Sycanus remeauerē Syracusas Sycanus quidē ifecto Agrigēti negotio. Nā cū apud Gelam adhuc ageret seditiosa illa pp̄ Syracusanos in gram rediit. Gylippus aut̄ asserēs secū & ex Sicilia magnā uim militū: & ex Pelopōneso eos armatos q; onerariis nauibus illic missi p̄ Ver in Selinuntē appulerant e libya trāsmittētes. Nā delati i libyā cū essent: & eis Cretēses duas triremes dedissent: ac faciēdæ nauigationis duces tulerūt: dū p̄terueherētur auxiliū Euēl peritis qui a libyis opugnabātur: ipsiq; libyis supatis: & illic p̄fecti nouā ad Urbē Cartaginēse Emporiū: unde in Sicilia breuissimus est traiectus duog; omnino dierum & unius noctis nauigatione: & illinc traicientes in Selinuntem applicuerant. Qui postq; aduenerunt tum uero Syracusani confestim se se ex pediebant: tanq; hoitem interim utrinq; agressuri Classe ac pedestribus copiis. Eundem exercitum intuentes Atheniensium duces accessisse: & res suas quottidie non in melius proficere: sed ex omni parte in peius præcipue homibus morbo affectis: p̄nitebat eos q; nō ātea discessissent: & Nicia iam non adeo contradicente: sed tamen postulante ne palam decerneret: edixerunt omnibus q; potuerunt occultis sine abitionem: utq; expediti forent cum quis signum dedisset ita expeditus rebus ubi erāt profecturi luna defecit: Erat enim pleniluniam: Eam rem pro Omnia hēntes: cū Atheniensiu pleriq; ad subsistendū duces hortabant: itū uero Nicias qui miraculis atq; huiusmōi rebus uæhemēter deditus erat: negabat sibi ali quid cōstitutū ee ante ternouē dies: qbus Vates manēdū p̄dicassent: ut tunc primum castra mouerent. Quare Atheniensiu aīs refrigeratis māsū est. Syracusani hoc percepto & ipsi tanto promptiores efficiebātur ad illorum fugam prohibendam: tanq; gnoscētium iam se non esse præstantiores Syracusanis uel Classe uel peditatu: non enim aliter furtiuam molituros abitionem. Et simul nolēbant eosdem illinc profectos alicubi in Sicilia confidere: unde infestiores



hostes essent: Sed primo quoque tempore cogi ad dimicandum pugna nauali: ubi ipsis in  
 comodum esset. Itaque naues implent: & aliquot dies qui satis esse uisi sunt conuiescunt.  
 Vbi tempus istat primo die ad muros Atheniensium succedunt: in quos cum pars quidam non  
 tamen magna armatorum equitumque Atheniensium per quasdam portas egressa impetum dedis-  
 set: aliquot ex armatis capti sunt a Syracusanis: atque in fugam uersi: & cum ingressus esset ar-  
 ctus septuaginta equites amiserunt: & non nullos ex aliis. Atque hoc quidem die se recepe-  
 re Syracusanis. Insequendo autem cum classe perdidit sex & septuaginta nauium: & simul ad  
 muros hostium cum peditatu prexerunt. Aduersus quoque classem Athenienses sua edu-  
 xerunt: sex & octoginta naues confligentesque plurimum conseruere. Dextrum eorum cornu te-  
 nebat Eurymedon. Hunc aduersarias naues circudare conantem & in eas laxiori duc-  
 tu tendentem propius terram Syracusanis ac socii eo facilius media Atheniensium classe su-  
 para primum & ipsum adipiscuntur apud concludam atque profunda portus: eumque cum sua nauis  
 ac ceteris quae comitabantur conficiunt. deinde & reliquam classem insequuntur ad terram  
 usque urgentes. Ea iam superari extraque lignea septa est sua castra praeferi: cum cerneret  
 Gylippus audis occidendi egredientes in terram: & facilitatis praebendam Syracusanis ad  
 retrahendas hostium naues: quae ab amicis terra teneret pergit cum parte quadam copi-  
 arum ad fauces portus suis auxilium laturus. Hos uicissim cernentes Tyreni illic. non  
 praefidio pro Atheniensibus stabant incompotite contendentes: ad succurrendum ueni-  
 unt: in primos irruunt: eosque in fugam uertunt: & in Paludem cui nomen est Lysimelia  
 deturbant. mox ingruente iam maiore Syrcusanorum ac sociorum manu: ipsi quoque Athe-  
 nienses quae de nauibus solliciti erant suppetias ferunt: ac congressi superant atque ple-  
 quuntur occisis armatorum non ita multis: nauiumque suarum plerumque tutati in castra re-  
 tulerunt. Quae e duodeuiginti capere Syracusani ac socii earum defensoribus caesis:  
 & cupientes concremare ceteras oneraria quadam uetusta malleolis rædiisque cum refer-  
 sissent: iniecto igni (erat autem uetus in Athenienses secundus) dimiserunt. Aduersus hanc.  
 Athenienses de sua classe anxii machinamenta ad ignem restringendum adhibuerunt:  
 eaque propius accedere prohibita: restitutaque flamma piculum deuitarunt. Secundum hanc utriusque  
 trophaea statuerunt. Syracusanis quidem naualis uictoriae piter & interceptorum prius ante  
 muros hostiles armatorum militum atque adeo equitum: Athenienses autem tum peditatu  
 prius a Tyrenis in paludem: tum ceterorum a se reliquis deinde repulsoque parata iam in  
 signi uictoria nauali per Syrcusanos qui prius reformidarat classem quam cum Demo-  
 sthene superuenisset. Athenienses exaerati prius erant longe secus atque opinati fuerant  
 euenerat: sed exercitum multo magis poenitere coepit: quae eis demum Ciuitatibus bel-  
 lum esset illatum: quae eisdem institutis & sub statu populari degeret ut ipsi: quaeque classem  
 & equitum & potentiam haberent: & illatum esset a se qui non possent neque inducere diuer-  
 sam factionem specie mutatae aliquid in parte administrationis rei. publicae neque subigere maiori-  
 bus quam illa haberet copiis. Ita & plerumque spe decepti de statu regum suorum anxii erant. Et  
 posteaquam id quod minime opinabantur classe superati sunt: multo uacillatius consternato  
 animo expauescebant. At Syrcusani illico portum praefecti fauces eius pracludere statue-  
 bant: ne posset amplius et si uellet latere in exeundo hostis. Neque enim iam eis de salute  
 sua uictoria curae erat: sed de hostili praehibenda: arbitrantiibus ex praesenti regum fide id  
 quod erat melius agi secum quam cum Atheniensibus: quos una cum sociis in mari piter & ter-  
 ra superare potuissent: splendidum sibi certamen hoc apud graecos uisum iri. quo-  
 niam mox cetera graecia partim seruitute: partim seruitutis metu liberaretur.  
 Non enim fore reliquam Atheniensium potentiam post hac ualidam ad sustinendum  
 bellum quod inferretur. Cuius facti se auctores magnae admirationi futuros tum  
 apud praesentes: tum apud posteros. Et cum praeparat opere precium erat in id certamen  
 incubere: tum uero quae non modo Atheniensium regum et multorum sociorum uictores existe-



rent. Neq; ipi tantu Syracufani ifta cogitabat: fed fi quoq; q auxiliarium copiaz  
duces erat: Corinthiaz ac lacedaemioiaz: q i primis fuas Ciuitates piculo expo-  
fuiffent iuppeditata p̄caeteris magna Clafis parte & egregie nauata opera. Etenim  
gentes ad hac unā Urbem cōfluxerant plurimæ. fecundū eas quæ per hoc bellū  
uel ad Athenienfem uel ad lacedaemioiaz Urbē cōuenerāt. Tot nāq; uel contra  
Siciliam uel pro Sicilia fe illuc contulerunt eoz: alii ut fubaētæ regionis parti  
cipes forent: alii ut fua pariter tutarentur: aut hic aut illinc fteterunt non fecuti  
partes uel iudicio aliquo uel cognationis gratia: potiusq; prout cuiusq; cafus  
tulit: aut emolumentum aut neceffitas. Quorum hæc nomia fūt. Qui uenerunt  
in Siciliam cum Athenienfibus: Athenienfes quidem cum ipfi effent Iones Sy-  
racufanis q funt dores bellum intulerunt ultro: cūq; iis eadem lingua & eifdem  
quoq; inftitutis utentes Lēniū Imbriū æginetæ qui tūc æginā tenebāt. Præter ea  
Hætiænes coloni qui efiæam in Euboia icolunt. Super hos alii partim fubditi  
partim focii fuis uiuētes legibus: partim tributarii. Ex fubditis quidē Tributarij  
que ac fpendiarij: ab Euboia. Erethrenfes. Chalcidēfes. Stryrēfes Caryftii. ab i-  
fulis aut Cer. Andrii. Teii. ab Ionia uero Milefii. Samii. Chii. quoq; Chii tributo-  
rum imunes funt tantū nauibus p̄ftandis obnoxii: cætera liberi: quoq; et pleriq;  
que fūt Iones & factiois Athenienfiū: p̄ter caryftios qui inter dryopes numerā-  
tur. Ifti & fi Iones: tamē aduerfus dores ab Athenienfibus quibus parebant coacti  
funt ipfos feq. præter hos: Aeoles quoq; Metymnæi naues nō tributū pendebāt:  
Tenedii atq; Aēniū uectigales erāt. Hi Boetijs q Aeoles ut & ipi fūt: atq; et eorū  
conditores cū Syracufais neceffitate hoftes fuerūt. Itē Plataēfes ex Boetijs folli  
Boetijs iure inimicitiaz hoftes. Rhodii quoq; atq; Cytherii: dores utriq; fed ta-  
men Cytherii lacedaemioiaz coloni pro Athenienfibus contra lacedaemonios: q  
cum Gylippo erāt tulerunt arma & Rhodii dores ut pote ab Argiuis oriūdi cō-  
tra Syracufaios: qui dores fūt: item cōtra Geloof coloniā fuā militātes cū Syracu-  
fantis utriq; neceffario: Infulaz quoq; circa Pelopōnefū Cephallēfes atq; Zacyn-  
thii liberi illi qdē: tamē q eēt Infulani: Athenienfes potius qui: mari potiebant  
feq cogitabatur. At Cortyræi nō mō dores fed Corinthii plane: Corinthiis atq;  
Syracufanis cū hoz coloni illoz cognati eēt: tamē hoftes erāt tū officii gratia  
erga Atheniēfes: quibus parebāt: tū libeter pp odium Corinthioz: Etiā qui nunc  
Meffeni uocant: e Naupacto ex pylo quæ tūc ab Athenienfibus tenebat. Item  
Megarenfiū exules nō multi numero: Megarēfibus q Selinūtini fūt aduerfi erāt  
aduerfitate fortunæ: cæteroz fociorū magis. uolūtariū cōmilitiū fuit. Nam Ar-  
giui focietatis grā potiusq; inimicitiarū cū lacedaemoniis: & fuæ culofq; ad præ-  
iens utilitatis dores aduerfus dores fecuti fūt Atheniēfes q funt Iones Mātinaī  
atq; alii Archades mercede cōducti: aduerfus aptoz ppetuosq; libi hoftes affueti  
ire: tūc lucri gratia nihilominus eos Archades q cū Corinthiis uenerāt pro hofti-  
bus hebāt. Nec nō cretes & ætoli Stipēdio & ipfi adducti. Contigitq; ut cretes q  
una cū Rhodijs Gelā cōdidiffent: nō p colonis ftarēt: fed cōtra illos ultro ftipē-  
dia facerēt: Acarnanū quoq; nō nulli cū lucri tū multo magis demerēdi Demo-  
fthenis grā: & erga Atheniēfes beniuolētia locia arma i auxiliū cōtulerūt. Et hi  
qdē itra fines Ionii finus. Ex Italicis aut Thurini & Metapōtini q eo neceffitatis  
uenerāt feditōis rei. p. t̄p̄ribus: ut cōtēs militiæ aflumerēt. Ex Siciliēfibus Naxii  
& catinēfes. Barbaroz ægeftai q belli auctores extiterāt: & pleriq; Siculoz. Ex-  
tra quoq; Sicilia nō nulli Tyrrenorū q Syracufais aduerfarij eēt & Iapyges mer-  
cēnarij. Tot adeo gētes Atheniēfiū funt aufpitiā fecuti. E diuerfio aut Syracufais



auxilio fuere Camarinenses illoꝝ finitimi & qui post hos incolunt Geloi. Nā  
 Agrigentini quoꝝ Vrbs ordine proxima est a partibus aberant. Secundum hos  
 firi Selinūtini Syracusanas partes sectati sunt: & qui eam Siciliae partē incolūt  
 quæ in libyam uergit. Ex ea aut quæ i mare Tyrrenum: Himærei qui soli oīum  
 e græcis illinc habitant: soliꝝ illinc auxilio uenerūt. Atq; ii demū ex Sicilia græ  
 cæ nationis. Fuerunt auxilio & dores & qui sui iuris erāt: & ex barbaris soli Sici  
 li quicūq; non transferant ad Athenienses. Ex iis qui extra Siciliam sunt græcis  
 lacedæmonii ducem Spartiatam præstiterūt: cæteros cum mācipiis libertini nu  
 per in Ciuitatē ascripti a lacedæmoniis libertate donati Corithii soli & classē  
 & peditatū: leucadii quoꝝ pp cognationē: abraciꝝ uenerunt: ex Arcadia mer  
 cénarii a Corithiis: & sicyōi necessitate militātes: ex iis q; extra Pelopōnesū sūt  
 Boetiis super has aduēticias copias: ipsi siciliēses magnæ utiq; ciuitates i gentē p  
 inde ui ois generis hoīum suppeditauerūt. Sigdē & armatos sane multos & na  
 ues & equitatum & aliā innumerā multitudinem contraxerūt. Veꝝ p oibus (ut  
 sic dicam) aliis Syracusani ipsi plus copiaz præstiterunt: tum pro Ciuitatis tum  
 pro periculi magnitudine in quo erant. Atq; hæc utrorūq; contracta auxilia fue  
 re: ac tunc præto utriꝝq; parti sua neutriꝝq; alia ulla postmōm superuenerē. Igi  
 tur non immerito Syracusani ac socii pra nauali uictoria pulchre sibi certamen  
 arbitrabantur: debellādo omī Atheniensiu qui tantus esset exercitus: utraq; par  
 te illum mari terraq; effugere prohibentes. Præcludunt itaq; continuo maioris  
 portus os octo ferme stadiosq; transversis muremibus onerariis aliisq; nauibus ea  
 ancoris stabilientes: cæteraq; si adhuc Atheniēses pugnare conētur expediūt: ni  
 hil ēt paruū paruifacientes a quibus Athenienses se intercludi cernentes: & reli  
 qua quæ iidem destinauerāt intelligentes cōsultandum sibi putauerunt: congre  
 gatiq; duces ac pfecti cū propter alias difficultates: tum p̄cipue ppter inopiā cō  
 meatus: quē nec nullum in præsens habebant: quia p̄missis Catinā nuntiis tanq̄  
 profecturi ne quid ad se deueherētur mādarat: nec in posteq; hituri erāt: nisi clas  
 se superarent. censuerunt superiores muros esse deserendos occupatumq; ate na  
 ues locum q; minimo possent muro concludendum: utensilium atq; ægrotorū  
 capacem & hunc præsidio custodiendū: cætero peditatu cūctas naues implēdas  
 quæcūq; & idoneæ & nō idoneæ ad cursum forent omibus rebus in eas conge  
 stis: ac prælium nauale cōmittendum: ut si ex eo uictores discederent Catina se  
 reciperent. sin secus incensa classe pedestri itinere: atq; agniē abirent qua parte  
 breuissime locum aliquē seu barbaricū seu græcum qui aicus eēt adipiscerētur.  
 Quæ posteaꝝ agi placuit illico acta sunt. Nam e superioribus muris ad littus de  
 scenderunt: nauesq; uniuersas cōpleuerunt cunctis ingredi exactis quinq; p æta  
 tem quoquomō idoneus esset. Vniuersæ aut fuere ad centum ac decem. In quas  
 impositi sunt complures sagittarii atq; iaculatores Acarnanum aliōꝝq; mili  
 tum peregrinoꝝ: ac cætera quæcūq; ab hoibus eius necessitatis eiusq; cognatio  
 nis imponi licebat. Hæc cum pleraq; iam in expedito forent: Nicias intuens mi  
 lites consternato esse aīo: qd̄ præter solitū in pugna nauali longe inferiores fuif  
 sent: q; p̄ inopia cōmeatus sumæ rez sine mora facturi essent conuocauit pri  
 us omnes: exhortatusque est in hunc modum oratione habita:

#### Oraio Niciæ ad Milites

Milites et qui Athenienses & qui socii estis certamen quidem quod no  
 bis instat præcipue omnibus cōmune est: ubi de sua q; salute ac pria



non minusq̄ hostes nostri laboramus; qui si uincimus nunc in hac pugna naua-  
 li: licebit nobis suam cuiq̄ Ciuitatem reuifere. Verum non debetis abiecto  
 animo esse; neq; id pati quod inexpertissimi hominū solent: qui si primis in præ-  
 liis male successit nuq̄ deinceps spem habet; semper timentes simile calamitatē.  
 Sed uos quicumq; adestis Athenienses p̄ multa iā bella experti; uosq; socii Athe-  
 niensium perpetui cōmilitones; mementote inopinatos bellorum esse euentus;  
 ancipitemq; fortunā. & si eam a nobis stare sperabamus: Eoq; uos ad pugnandū  
 p̄parare queadmodum pugnare par est: tantam uestrum multitudinem quā ui-  
 detis. Nā quod ad nos attinet quæcūq; ipsi utilia fore aiaduertimus circa portus  
 angustias; & futurū nauium tumultū: contraq; illoz p̄ contabulationibus pro  
 pugnaculisq; apparatusū unde nobis ante hac nocitū est: ea oīa nos cum guberna-  
 toribus ex p̄senti copia prouidimus cōparauimusq;. Nam sagittarii p̄multi atq;  
 iaculatores in naues ascendent; & tanta hominū multitudo quanta pugnātes q̄-  
 dē in libero mari non uteremur: quoniā ad exercendā disciplinā rei naualis ipe-  
 dimento est onus nauiū: sed hic futura utilis ubi e nauibus p̄lium pedestre faci-  
 emus. Excogitauimus p̄terea cū alia quæ in nauibus ædificanda fuerūt: tū uero  
 aduersus crassitudinem Lignorum: q̄ prominet e proris illorum: q̄ p̄cipue nob̄  
 obfuit ferreas manus: q̄ nauem hostilē cū simul incurrerit: retro se recipere pro-  
 hibent. si modo q̄ superstabūt hoc opus exequantur. Huc enī redacti sumus ut  
 de nauibus pedestre p̄lium geramus: & prout cōstat nobis expediat: ut neq; ipsi  
 resiliamus a cōplexu classis aduersæ: neq; illā a nobis resilitē p̄mittamus: p̄serti  
 cum terra futura sit hostilis p̄ter eam ubi noster peditatus exinsistet. Quæ uos  
 tenentes memoria pugnare debetis: quoad suppetunt uires: nec sinere uos ad ter-  
 ram ppelli: & cum nauis ī nauē ipegerit non prius eas dirumendas putare: q̄ ar-  
 matos qui p̄ tabulato hostili stant deiruseritis. Atq; in hæc non minus q̄ nautas  
 uos exhortor: qui iusta arma geritis: sed uel magis quanto eoz hoc opus ē: q̄ de  
 super pugnant: & uestra intereit sicut alesia nunc: quoq; pleraq; pedestri acie ui-  
 cere. In quo ipso uos etiam nauæ hortor atq; obsecro ne admodū percusso aiō  
 sitis ob acceptas calamitates: cum & meliore e tabulatis habeatis apparatusū: &  
 nanes plures. Quietiam illam animo concipite uoluptatem dignum uobis eē: ut  
 uos periculo eximatis: & qui Athenienses nūcupamini & qui nō estis: tamen p̄-  
 pter cōmertium linguæ: ac propter æmulationē nostrorū institutorū: apud oēm  
 græciam incliti extistis consortes etiam imperii nostri: eatenus certe quatenus  
 ad cōmodum uestrum spectabat: ut cum terrori eētis subditis uestris: tum uero  
 ab aliis lædi nequiretis. Itaq; cū soli libere socii sitis ipeii nostri: merito nūc il-  
 lud cauere ne prodatis. Sed cōtemnentes quos sæpenumero superastis Corithi-  
 os pariter ac Sicilienses: quoq; nemo q̄diu nostra classis uiguit resistere ausus ē:  
 eos propulsate ostēditeq; uestram peritiam etiam ægrotantium atq; afflictorum  
 antecellere: alieno robori uel expta foelicitate subnixo. Rursus iis qui iter uos  
 Athenienses sunt hæc ī memoriā redigo. neq; naues alias his similes apud naua-  
 lia: neq; aliam armatorū iuuentutem uobis reliquam esse: & si quid aliud contin-  
 gat uobis: nisi uincere: protius hostem illic huc nauigaturum aduersus nostros:  
 hic relictos qui iualidi erūt ad eos qui illic fuerint: & qui superuenerit tutados.  
 Vosq; continuo p̄tim in Syracusanorū uenietis potestare: contra quos qua men-  
 te uenistis ipsi uobis conscii estis: partī in Lacedæmōiorū qui illic stant. Quare  
 cū uobis de his duabus rebus certamen sit constitutū: si unq̄ ante hac nūc ma-  
 xime annitamini memores & singuli & uniuersi: Classē hāc quæ nunc pugna

P



tura est: eam demum esse Atheniensium: & peditatum & naues & urbem & Ciuitatem reliquam: deniq; magnum nomē Athenarū: pro quibus siqua i re aliū alii p̄stat: aut peritia aliqua: aut animi p̄stātia: is nūq; oportūius q̄ hodie se ostētauerit: ne sibi ipsi utilis & cæteris salutaris futurus. His Nicias suos exhortatus: uestigio iussit ut naues conscenderent: quod Gylippo atq; Syracusanis i promptu erat sentire: q̄ppe illos qui se se ad pugnandū p̄parare cōspicerēt: facti etiam certiores de manibus ferreis: quas i ipsoꝝ naues iniecturi eēt Athēnenses. Ideoq; sicut aduersus alia: ita aduersus hoc remedia adhibuerunt. Proras enim & bona ex parte superiora nauū coris contexerunt: ut in his nihil haberet manus iniecta qd̄ p̄hēderet: sed laberet. Quæ postq̄ p̄parata sūt oīa iudē q̄ hæc militibus p̄parauerūt: duces eoꝝ ac Gylippus talia ap̄ illos uerba fecere.

### Oratio Gylippi ac Syracusanorum ad Milites

Vo. i preclare se habeāt q̄ hætenus gessimus: q̄q; de p̄claris i postere rebus cerramen nobis futuꝝ sit Syracusāi atq; locii ut uideamini pleriq; cognoscitis. Non enī tam p̄opte p̄ælia adissetis: Siquis tamē id non p̄inde ac debet sentit: hunc e docēbimus. Athenienses huc se loci cōtulisse primum ad Siciliam subigendā: Deinde si ceptis bene cessisset ad subigendā Peloponēsum cæterāq; graciā. Hos maximo imperio p̄æditos cūctorum & superiores & nostræ memoriæ græcorū uos primi oīum resistentes classe: qua illi cuncta oprinebant aliquotiens superastis: & nūc ut fides ē superabitis. Nam q̄ bellū iiferunt iis q̄bus p̄æesse se dignos putant: si sæpe decepti & sua quā p̄sumplerāt op̄nione infirmiores succumbāt: hōꝝ mox animus sicut antea supra uires: ita postmōm infra uires est: id quod nunc Athēiētibus accidere credibile est. At uobis q̄ cum adhuc imperiti essetis tamen obistere ausi estis: nūc ualidioribus effectis accedente persuasione uestre strenuitatis eximie: q̄ strenuissimos superastis duplex adēē singulis spes debet: una & ea maxima: q̄ perinde maxima fiducia p̄bet: q̄ multa a nobis ad audiendum cōparata sunt: altera q̄ hæc ipsa ab illis mutuari iumus: non nihil nostro more: nostraq; cōsuetudine facientes: per q̄ nō i cōpositi aduersus singulas eorū naues erimus. At illic cū solito frequētiores armati tabularis supersteterint ex magna parte: ut si dicā terrestres iaculatores ueluti Acarnanes: aliq; id genus hoīum: q̄ ne sedentes q̄dem inuenient quomodo tela emittere debeāt: qui ni stantes i nauibus aberrabunt a nostris hoībus ferēdis: & inter se ip̄os alius alio modo titubātes tumultuabant: quibus ne multitudine quidē nauū proderit. Eas & si plures q̄ nostræ sunt ne quis uestrū reformidet. Illæ. n. cum multæ sint tardiores erūt ad id exequēdum quod gubernatores uolent: oportunitissime autē machinamentis q̄ ad eas affligendas comparauimus: qd̄ uerissimum eē cognoscatis licet ex iis: q̄ uos arbitramur aperte audisse: ingētibus. Isti malis eucti: & p̄senti reꝝ penuria urgēte ad desperationē redacti sūt: nec tam apparatui suo confidūt: q̄ id quod possunt temeritati fortunæ: ut aut p̄rumpentes classem nostram elabātur: & in altum uela faciant: aut si hoc nequeant terrestrem p̄fectionē moliant. numerū ut in hoc reꝝ statu nō deteriora secuturi. Cū istis igit tam cōfuis hominibus: & quos fortuna sua tradidit infestissimoz hostiū aīo pugnam conferamus: existimantes equissimū eē simul de aduersariis qui ad nos uexandos uenerunt summere ultionē: & saturare animi iracundiā: simul inimicos propulsare: rem nobis maxime uoluptati futuram: quo-



tiens alicubi narrabitur. Nam q̄ inimici atq; inimicissimi nobis sint isti oēs co-  
 gnoscitis; q̄ huc ad nos ī seruitutem redigendos trahiēcerūt: si prospere pugna-  
 sent nos uiros summo supplicio nostros liberos atq; uxores extrema deforma-  
 tate: totā deniq; Ciuitatem maxima ignominia affecturi. Quibus de causis ne-  
 mo uestre maolli aīo eē debet; neq; p̄ lucro ducere: q̄ illi abeant nullo piculo  
 nostro. Nā sine periculo nostro abibūt ēt si uicerint: Si uero id effecerimus qd̄  
 facere id debemus & uolumus: ut istos puniamus cunctaq; Siciliae pristinae agri-  
 colationē ac libertatē restituemus etiā certiores q̄ antea fuerat: profecto pul-  
 chrum nobis hoc certamen ē: & rarissima taliū pericula: occasio: ut ex aduer-  
 sa fortuna minimum damni fiat: ex prospera plurimū lucri. His uerbis Syracusa-  
 norū duces ac Gylippus suos & ipsi milites adhortati iuicem naues implent: si  
 mul ac Atheniēses idem facere senserūt. At Nicias p̄senti rerum conditione atto-  
 nitus: q̄ cerneret quale periculum esset q̄q; uicinu: cum tantum non iam p̄ces-  
 suri essent: reputansq; qualia ī atrocibus p̄aliis cōtingere solēt: existimabat ni-  
 hil dum satis p̄parati apd̄ suos esse: ne se satis eosdē alloquutū. Rursus itaq; si-  
 gillatim trierarchas uocat eos honorifice & patrū & tribuū & propriis noibus  
 appellans: oratq; put ī quoq; aliquid decoris erat ne dignitatem suam p̄dat: ne  
 ue ii quoq; egregia maiore facinora extrabant domestica uirtutem ac gloriā ob-  
 literaret Admonebat eosdē priā quā: oīum liberrima esset: & suarū cuiusq; facul-  
 tatum in illa aduictū repositarū. Alia prāterea cōmemorans quā tali t̄p̄e tam  
 positi hoīes dicerent: non q̄ captaret: uideri cuiq; p̄scorū uti oratiōe referēdo:  
 quā de singulis cōuenientia sūt dici: de uxoribus de liberis de diis patriis: sed q̄  
 in p̄senti pauore utilia dictū putantes exclamant. Hęc Nicias non tam sufficiē-  
 tia q̄ necessaria se locutū ratus digreditur: ab iis: ac peditatum ducit ad mare: &  
 in ordines q̄ plurimū potest collocat: ut iis qui in nauibus forent q̄ maxime pro-  
 desset ad fiduciam p̄sumendam: Demosthenes autē & Menander & Euthyde-  
 mus: ii. n. duces in naues Atheniensium ascenderant mouentes a loco castrorū:  
 sine mora nauigarunt ad fauces portus iam p̄occupatas p̄clusasq; nec illac ex-  
 iretur: habentes in aīo perrumpere in exteriora. In quos ut undiq; ingruerent  
 Syracusani ac socii: totidem fere nauibus prius mouentes eaz̄ parte exitum por-  
 tus: parte reliquū portū in orbem turabātur peditatu pariter eis auxiliū ferēte:  
 quocūq; in loco naues substitissent. Prāterant autē clāsi apud Syracusanos Syca-  
 nus & Agatharchus ī suo cornu uterq; mediū: Pythē & Corrahi tenebāt: Athe-  
 nienses postea q̄ ad obsecras fauces subiere primo ipetu congressi sunt: colloca-  
 toq; ex aduerso nauū agmē superauere: illarūq; retiacula soluere temptabāt.  
 Sed mox inuectis in eos undiq; Syracusanis ac sociis: non iā pro angustiis exitus  
 tantum: sed etiam intra portum plium gerebatur: eratq; atrox quale nullum su-  
 periorum multa ēt ferocia utriusq; ad alteros incurfandos per nautas quādo uo-  
 ciferans exhortatio existebat: multa quoq; inter aduersos gubernatores artis ad-  
 uocatio atq; contentio: epibatis subseruientibus quotiens nauis nauem incurre-  
 ret: ne q̄ tabulatis insisterēt aliorum destituti artificio deficerent. Vnusquisq; ī  
 loco sibi assignato nitebatur prius extare. Cæterę confligentibus tot in tā bre-  
 ue spaciū nauibus & eaz̄ plerisq; in angustissimo: exiguū. n. spaciū reliquebāt  
 ducētes naues: rari excursus fiebant: nulla facultate aut retrocedēdi aut excedē-  
 di: sed frequētiore implicaciones: put quæq; nauis ī alteram incidisset. siue in-  
 ter fugiēdū siue inter alteri occurrēdū. Et q̄diu alia nauis iuadebat: tandiu ii q̄  
 pro tabularis erant abunde missilibus utebant iaculis sagittis faxis. Cum uero

p u



conferabant Epibatæ ad manus ueniebant conantes utriq; in alienâ transgredi nauem. Contingebatq; multis in locis cum i arcto stipatæ naues eent: ut hi in illorum: illi i hor; naues transiliret; & alicubi singulas binæ aut plures necessario coartarent & gubernatores aliarum tutela: aliarum isidia: neq; id per uices: sed pariter undiq; circûsisterent: ingeniq; multarû inter se concursantiû nauium sonitus & pauore præbebat: & auditû eor; q; uidebât adimebat. Multa eni utriq; adhortatio præpolitoz; ac uociferatio exitebat: tum ex arte gubernatoria: tum ex p̄senti contentione uicendi Atheniensiu quidem suis ut prumperent exclamantium: utq; si quando alias nunc promptius enterentur pro salute sua: p; in priam reditu Syracusanoz; autem ac socioz; q; eis pulchrum uidebat: ut phiberent eos effugere: & suâ q; priam gloria uicendo augeter. Duces quoq; utriusq; classis hoc amplius sicubi aliquâ animi aduertissent: non necessaria cã nauicessum ire accitum nominati eius Trierarcham pcontabantur. Athenienses quidem nû cederet quia terram iâ hostilissimâ magis hospitale q; mare non exiguo labore optentû arbitraretur. Syracusani uero non quos plane sciret in aïo habere: quoquo modo effugiendi hos fugientes ipse fugeret. Cum apud hos ancipiti Marte dimicatur utrorûq; peditatum ingens certamen & animoz; cõtenio tēdebat Syracusanû de maiori q; parauerat decore sibi cõparado Atheniensis: ne se cum peiusq; cum Classiariis ageretur. Nam cum omnes facultates Atheniensiu in naues impositæ eent: inerant ei futuri metus. Ut nemini tatus & eo uehemētiore q; superne ex edito loco pugna naualem spectare cogebatur. Nã cū eēt e uicino spectaculû & oēs pariter eodem intuerent: siqui suos alicubi uicentes aspexissent aïos attolebât: & ad inuocandos deos ne se salute fraudarent cõuerrebât. Qui aut suos uinci ii planctu atq; uociferatiõe utebantur. Adeo magis aïo frangebatur ex iis q; fieri uidebant: q; ii qui in ipso opere uersabant. Nō nulli sicubi anceps certamen cerneret: q; acre & pertinax eēt ipsis corporibus: pro ut animo affecti erant: præ metu inuebant: gestusq; agebant tanq; & ipsi pugnarent: & i eadē qua illi erumna uersabantur. Assidue nãq; exiguû intra spaciû aut fugiebât aut trucidabantur. Apud eûdem atheniensium exercitum q; diu classes cominus dimicabant licebat omia pariter audire lamenta: Clamores uincentes succubētes: & alia quæcûq; magno i discrimine exercitus ædere plurifariam cogitur: his æqualia patiebatur & ii qui i nauibus erāt. Cæterû Syracusani ac socii cū p diu optinante pugnatum esset Classe Atheniensiu in fugâ uertunt: & inuecti strenue cū magno Clamore atq; exhortatione terrâ uersus persequuntur. Tunc nauticus exercitus alia atq; alia parte quicûq; exteriores capti non erant: Citato cursu castra subierunt: ne peditatus qdē aplius i abiguo eē: sed uniuersi ploratu gemituq; miserantes: ea q; fiebant uno ipetu: pti ad sabueniendû nauibus tendunt: parti ad reliquâ partē murorû tuedâ alii: quæ maxima portio erat: iâ p seipsis qua sibi salutē parerēt circûspectaret. Fuit aut eo momēto pauor tantus ut nullus ex supioribus extiterit maior. Ac tale quiddâ passi sūt quale ipsi fecerunt ad Pylû ubi Lacedæmonii amissa classe perierunt: & illi Insulâ transgressi ita in terra nûc Athenienses: nisi quid inopinatum accideret saluos se fore desperabāt. Post gestâ accerrime pugna nauale: in qua multæ naues ac multi Viri perierunt: Syracusani atq; socii uictoria potiti naufragiis etiâ ac cælorû corporibus potiti sūt: reuectiq; ad Urbē trophæû itauerunt. Athenienses aut præ magnitudine præsentiu malorû: ne cogitauerunt quidē de mortuis ac naufragiis reperendis: sed consultabât de abeundo protinus per noctē & Demosthenes Niciam adiens censebat faciendû:



ut repletis reliquiis nauium sub auroram erumperent portu: si possent q dice-  
 rent plures adhuc ipsis utiles naues supesse q̄ hostibus. Superat. n. eis naues cir-  
 citer sexaginta: hostibus minus quinquaginta. Cui consilio cū Nicias assentire-  
 tur uellentq; naues implere: nauæ introire abnuebāt: ut q̄ perculsi aīo erant: q̄  
 male pugnant nec credebāt se post hac eē superiores. Ita cuncti discedendū a  
 terrestri itinere aīum adiecerūt. Hoc consiliū iuspiciatus Hermocrates Syracu-  
 sanus rarusq; atrocē rem fore: si tantus exercitus itinere pedestri proficiscēs ali-  
 cubi subsideret. Vnde rursus cōtra ipsos faceret bellū adit magistratus: negatq;  
 oportere cōtēni nocturnā hostiū p̄fectionē: cōmemorās hęc & alia q̄ ipsi uide-  
 bant. Sed potius egredi oēs Syracusanos pariter & socios ad obstruēdas uias oc-  
 cupandasq; locorū angusta atq; custodienda. Hoc alii nihilo illi q̄dem minus q̄  
 Hermocrates itelligebāt: & esse faciendū putabant: sed homines ab ingēti certa-  
 mine reuersos libentius iam geturos: & eo ægrius imperata facturos: q̄ dies fœ-  
 stus instaret. instabāt. n. eo die sacrificia Herculis i quo præ iēgenti uictoriæ gau-  
 dio pleriq; se conuerterēt ad potandū: oīa deniq; seperāda: citius illis persuaderi  
 posse q̄ ut in p̄sens sūmerent arma ad exeundū. Talia reputantes ac difficilia fa-  
 ctū existimantes magistratus cū iducere non posset Hermocrates: uere turq; ne  
 Atheniēs per silentiū noctis transeuntes ardua maxime loca occuparent: hoc  
 per se cōmērus ē. Quosdā e comitibus suis equestres mittit ad hostiū castra ob-  
 scura iam nocte: q̄ eo usq; p̄uecti unde q̄s exaudiri posset: quali eēt Atheniensū  
 studiosi q̄les quidā i urbe erāt: Niciā de rebus urbanis certiorē facere soliti: euo-  
 catis certis iuberent referri Niciæ: ne mouerent ea nocte tanq̄ Syracusanis itine-  
 ra obsidentibus: id potitus postridie p̄ otiū instructo agmine faceret. Hęc cum  
 missi dixissent discessere: cūq; eadē ii qui audierāt ducibus Atheniensibus retu-  
 lissent duces ipsi ob eū nūtriū hac nocte cunctandū: censuerūt nullā subesse frau-  
 dem: opinati & quia non statim p̄disserūt ēt die in sequēti: ut se milites p̄ facultate  
 cōmodissime instruerēt manendū: ac relictis cæteris rebus oībus abeūdū: præ-  
 terq; iis quæ ad usum corporis p̄tinerēt. Syracusani interea ac Gylippus cū pedi-  
 tatu priores egressi itinera passim quibus illos transituros credibile erat obstru-  
 xerūt: & ad riuorū ac fluminū uada posuere præsidia: & ad alia oportuna excipiē-  
 da hosti loca: qua uisum ē ut illū transitu arcerent. Sup̄ hęc iuecti classe naues  
 Atheniensū ab littore abstraxerūt: quæ aliquot cōcrematis q̄d facere ipsis quo-  
 q; Atheniensibus i aīo fuerat: cæteras per otiū inhibente nemine: ut quæq; alicu-  
 bi quasata religatas portauerūt i urbē. Post hęc Nicias ac Demosthenes ubi sa-  
 tis ipsis uisum est suos instruxisse: tertio a pugna nauali die mouerūt. Res acer-  
 ba oībus nō eo solū noīe q̄ oī classe amissa decederent: magna spe redacti i di-  
 scrimē & suū & Ciuitatis: uerū q̄ relinquere castra eēt cūctis triste Spectaculū:  
 sensuq; & cogitatione miseræ. Nā cū mortui insepulti eēnt: quotiēs quis aliquē  
 necessariorū iacentem cōspexerat mœrore pariter & metu afficiebatur: sed mul-  
 to mœstiores reddebatur erga uulneratos atq; ægrotos: tanq̄ defunctis misero-  
 res quos relquebant. Nā ad cōplorationē se atq; eiularū conuertentes illi miseri  
 quid agerēt nesciebant ut se loci abducerent obsecrabāt nominatī. Vnū quēq;  
 p̄clamantes: & sicubi quis uidisset ullum aut Sodaliū aut familiariū aut cōtuber-  
 naliū iā abeuntē: p̄dentes ab eis & quoad poterāt insequētes: & si quos prius ui-  
 res membroz defecissent: non sine multis obtestationibus ac ploratibus desere-  
 bāt. Prorsus ut omnis exercitus lachrymis cōpleretur: & præ huiusmodi an-  
 gore non facile discederetur: quis ex hostico & maiore q̄ quē lachrymis osten-



debant: in cerore tū ex iis quæ iam passi erant: tum ex iis quæ intra se ne paterē tur formidabāt. Nec mœsti tantum sed et sibi ipsis ad modum succēssentes. Nihil. n. aliud q̄ expugnata Ciuitati & quidē non exiguæ quæ p̄fugeret similes uidebant. Quippe uniuersa multitudo simul p̄ficiscentiū non erat infra numeꝝ quadraginta miliū: Quoꝝ cæteri oēs ut quisq̄ poterat sibi utilia. Pedites autē Equitesq̄ p̄ter consuetudinē sua ipsorū cibaria sub armis ferebāt: alii inopia comitū alii diffidentia: trāsfugerant. n. serui cum antea multi: tū uero p̄xime plurimi: neq̄ hæc quæ ferebāt sufficientia erāt. Nam rei frumentariæ in castris iā nihil superat. Cum interī huiusmodi erumna quæ alias ob hoc q̄ æq̄lis & cōmunis est cū multis habet aliquid leuamēti: nūc nihilo magis eis tolerabilis uidebatur: p̄fertim cogitātibꝝ quanto & splendore pristinæ dignitatis i quē exitum miserāq̄ recidissent. Etenim hæc maxima nouitas exercitui græco contigit: ut ad quos subigendos uenisset ipse metu ne potius ab illis subigeret abcederet: & qui cū uotis & cāticis in expeditione existēt: rursus ab expeditōe diuersa uoce ac cōtrario sono reuerterēt: ex nauticis facti pedestres: & armato agmini magis q̄ classi uacantes: tamē ipsis hæc oīa toleranda uidebant propter ipendētis iam periculi magnitudinē. Quos Nicias cernens tā affectos aīo esse & uāhementer ab alienatos adiens exhortabatur ex reꝝ conditiōe: cōsolabaturq̄ clamore et utēs magis q̄ uoce: ut ad quosq̄ accedebat: ut illorum aīos excitaret: & cū uelet ut qui plurimū nosset prodesse eis ex p̄senti quoꝝ rerū statu.

#### Oratio Nicie ad Milites

Thenienses inquit ac socii cū non nulli iā ex asperiori q̄ nostra est cōditiōe icolumes euaserint: debetis habere sp̄e: neq̄ supra modū uobis metipsis succensere: aut propter iacturas quas fecistis: aut propter indignitatē quæ nunc sustinetis. Ego quoꝝ nihilo meliore q̄ uos cōditiōe sum non uiribus: nā quomō ex ualitudine affectus sū cernitis non fortunis: quibus cū ad uictū tū ad alia pertinētibus: nulli aliquando inferior cū fueri: nunc tamen i pari periculo inter miserimos cōspicior: quāq̄ multo cultu deos: multa iustitia ac bonitate hoīes p̄secutus sū: propter quæ futuroꝝ sp̄es audax illa quidē est. sed certe uos clades acceptæ iā magis q̄ pro magnitudine p̄terrent: q̄ forsitā alientur. Nā & satis foeliciter cū hostibus actū est: & si cui deorū inuili huc militauimus satis iā dedimus abundeꝝ p̄enaz. Et. n. alii quoꝝ non nulli aliquādo iā bellū aliis intulerūt: qui cū more hominū egissent: tamē tolerabilia passi sūt. Vos quoꝝ cū sperare debetis deū mitius nobiscū esse actuz: quippe qui digniores sumus misericordia numinū q̄ odio: tū non ualde extreme icere: cū itueamini uos ipsos qualis armatura uestra sit: & quantus numerus pergētis agminis. Quæ etiā illud cogitare ubicūq̄ cōsideretis ibi protinus uos ipsos uobis esse Ciuitatē Urbēq̄: neq̄ ab ulla alia Siciliensi Ciuitate: aut uenientes facile receptū: aut alicubi collocatos facile expulsū iri. Iter autē ut tuto & ordine fiat ipsi obseruabitis: nihil aliud suo quis aīo uersantes: nisi quocūq̄ loco quis uestrū pugnare cogetur: se eum optinendo & priam & moenia sua optentuz. q̄ iter opprobriabimus cōtinētī nocte ac die quoniā exiguū hēmus cōmeatū. Et si p̄ueniemus ad aliquod amicū oppidū Siculoꝝ: hi. n. ob metū Syracusanorū in fide p̄stāt: tūc demū sentite tuto uos in loco consistere. Ad quos p̄mittite qui iubeat eos nob̄ occurrere pariter: & cōmeatū afferre. In sūma hoc sentite cōmilitōes necessariū



uobis fortibus uiris eē: ut quibus nullus uicinus locus ē: in quo si ignaue egeri  
tis salui eē possitis: & si hostē euaseritis ceteros quidē e uobis cōsecuturos: quā  
reuilere concupiscitis: Athenienses autē magnā Ciuitatis uestre potētā & si col  
lapsam resuscituros: Viri, n. non moenia & naues sine uiris ciuitas sūt. His Ni  
cias adhortantibus milites adibat: sicubi cernebat eos aut non continēti aut nō  
ordinata serie pgentes: cogendo atq; disponēdo: nihilomius Demosthenes hęc  
aut similia apud suos dicebat q̄drato agmine euntes: Nicię copię sub ipso prio  
res ibant: suę sub Demosthene sequebatur: impedimentis & turba plurima in  
tra armatos recepta. Qui posteaq; ad uada puentū est Anapi amnis offēdūt illic  
istructā Syracusanorū ac lociorū manū: Ea tummota ac transitu potiti ultro p  
grediūtur. Syracusano eq̄tatu assultante: leuiq; armatura iaculis icescente. Atq;  
hac die cōfectis quadraginta ferme stadiis tumulū quēdā isederūt. Posteri die  
diluculo iter igressi cū uiginti circiter stadia pcessissent: descenderūt i cāpestrē  
quēdā locū: ibiq; castra posuerunt. Volentes iūmere cū aliquid esculentū e suis  
q̄sq; rebus: tum hitabat. n. locus tum aquā illic quā secum ferrēt: quoniā multa  
p stadia qua perrecturi erāt nihil ad modū aquę eēt. Interea Syracusani trāsitū  
ulteriore poccupātes iā edificarūt. Erat autē tumulus arduus & utrinq; rupibus  
p̄ceps: cuius uertex uocat̄ lepas. Postero die iter igressi Atheniēses a Syracusanis  
socialibusq; equitibus ac iaculatoribus: quorum magnus erat numerus: utrinq;  
obequitāribus atq; iaculātib; p̄gere phibeātur. & cū diu dimicassent radē i ea  
dē rursus castra redierunt: iā non idē eis suppetēte cōmeatu: q̄bus digredi p̄ hostiū  
equitatu nō liceret. Mane tamē mouētes rursus ire p̄gunt: & ui peruadunt ad  
tumulū: sed cū iuenūt muro p̄clusū & muro supstāre pedestrē aciē ex magna pre  
scuratā. Erat autē arctus locus quē subeūtes Atheniēses expugnare nitēbant: ue  
rū cū a tot uiris e loco eminenti ferirētur: facilius enī superne tela uibrabantur  
nec possent prumpete retro se recepere atq; quieuerē: cū p̄serti existerent toni  
trua pariter & imbres: quales am̄ ipre in autunū iam uergente fieri consueuerē:  
unde exterriti sūt & eo uahemēius q̄ existimarēt i suū exitiū ista oīa fieri. His  
q̄scētibus Gylippus atq; Syracusani partē quādā copiarū mittūt ad hos muro  
itercludēdos: a tergo qua uenerāt: q̄d tamē fieri & isti missis e diuerso q̄busdam  
suorū phibere. Mox cū omni māu regressi p̄pius campū cōsedere. Postero die  
cū p̄gredērēt eos undiq; circūfusi Syracusani adoriūtur: multos sauciant: retro  
q; secū in ipsos iperū Atheniēses facerēt subducebāt. Cum abirent igruēbāt po  
stremis quibusq; p̄cipue infesti: si forte mēbrati illos territando totū agmē auer  
terēt: & diu hūc i modū resistere Atheniēses dehinc p̄gressi quicq; sex ue stadia  
i campo cōquieuerē: ab eisq; i sua castra rediere. Syracusani sub noctē Nicię ac  
Demostheni placitū est quoniā male secū agerēt: itū generali iā inopia cōmeatus  
tum multitudine uulneratorū ab hostibus identidē assultantibus accēsis q̄ plu  
rimis ignibus abducere exercitū: non tamē eadē āplius qua cōstituerāt uia: sed e  
contrario q̄ Syracusani custodiebāt mare uersus. Ferebat autē hęc uia non in ca  
tinam: sed in aduersā p̄rius Siciliae orā: in Camarinā: in Gelā i alias circa urbes  
uel gręcas uel barbaras. Accensis igif plurifariā pyris per noctē pfificūtur: sed  
q̄d oibus: accidere exercitibus solet: p̄sertim maximis & noctu pgentibus: & p  
hosticū & hoste quē timerēt non p̄cul agēte: iceslit eis trepidatio pauor: tumul  
tus: & copię quidē Nicię quēadmodū erāt duces i ordine p̄stiterunt longeq;  
p̄cesserūt. At Demosthenicarū dimidiū pene ac maior pars iterrupta ē ac solu  
tionibus ordinibus p̄gebat. prima tamen luce peruenere ad mare: & ingressi uia

p iiii



nomine Etorinam incedebant ut cum ad Cypari fluuium deuenissent: secundū  
ipsum fluuium iter per superiora & mediterranea tenerent. Sperabant enim si  
bi illac Siculos occurosuros: quos accersissent: ubi ad flumen est uentum offen-  
dunt illic quoq; custodias quasdam Syracusanorum: obsepientes uada munitio-  
nibus ac uallo. Sed illis uisum summotis fluuium transire: perrexerunt rursus ad  
alium nomine Erineum. Hac enim ductores iri iusserat. Interea Syracusani ac  
socii ubi illuxit senseruntq; abesse Athenienses: pleriq; Gylippum in simulabant:  
q; scientes Athenienses dimississet: raprimq; persequentes qua iter Ingressos ha-  
ud difficile nosset adipiscuntur eos sub horam prandii incidentes in Demosthe-  
nicos: & tardius & inordinatius: ut qui noctu perturbati fuissent iter facientes  
repente praelium cientes: circumdarq; equitatu eos in idem loci urgent: eo facili-  
us q; bifariam diuisi iam erant: Nicianis illinc centū quinquaginta stadia pgre-  
sis. Nam Nicias orius suos ducebat existimās minime salutare esse tali in tēpo-  
re cunctari ultro ac dimicare: sed q̄ uelocissime fugere eatenus pugnando quate-  
nus cogeretur. Demosthenes autem multiplici frequenti magis labore implica-  
batur: q; posterior digressus prior ab hostibus urgeretur: & tunc gnarus insequi  
Syracusanos non tam progrediebatur q̄ ad pugnandum se instruebat: donec ita  
cunctatus ab hoste circumueniretur: & magna perturbatione ipse pariter ac mi-  
lites eius afficerentur. Quippe deprehensi intra locum qui munitionibus circū-  
datus esset: & in uia quæ hinc & hinc non in frequentes oleas haberet: circūq;  
q; missilibus incessabantur. Huiuscemodi autem assultibus non pugna stataria  
non ab re utebantur Syracusani. Nam summa rerū periclitari aduersus hoies sa-  
lute desperantes iam non tam ipsorum intererat q̄ Atheniensium: simulq; non  
nihil cauebāt: ne rebus iam proculdubio prospere gestis aliquid interueniret: ar-  
bitrātes hoc modo per domitum hostem a se captum iri. Itaq; ubi toto die mis-  
silibus eum undiq; incessentes uiderūt iam exhaustum uulneribus atq; aliis erū-  
nis: iubent Caduceatorem Gylippus Syracusanisq; ac socii denuntiare primum:  
siquis ad se transire Insulanorum uellet liberum fore. transferuntq; aliquot nō  
tamen multæ ciuitates. Mox deinde omnibus aliis qui cum Demosthene erant  
oblata conditio: si traderent arma neminem eorum mortem obiturum: aut uio-  
lentam: aut in uinculis aut inopia rerum ad uictum necessarium. Atq; ita de-  
didere se ipsos cuncti numero sex milia omnēq; pecuniam depoluerunt: quam ha-  
bebant effundentes in scuta resupinata: & ex ea quattuor scuta repleuerunt: statim-  
q; in urbem a Syracusanis adducti sunt. At Nicias hoc ipso die cum suis ad flu-  
men Erineum praeuenerat: illudq; transgressus in edito quodam loco cōsederat.  
Eum postero die adepti Syracusani inquit Demosthenicos se se dedisse: iubēt  
qui ipsum idem facere ille non habita istis fide paciscitur: ut equitem mitterent  
ad explorandum. Vbi eques reuersus retulit Demosthenicos se se dedidisse: Ni-  
cias per Caduceatorem Gylippo Syracusanisq; responder se paratum esse tran-  
sire Atheniensium nomine: si cum exercitu dimittatur: quos sumptus in bel-  
lum Syracusani fecissent eos oēs restitutum datis obtidibus: Atheniensibus: dū  
pecunia soluerentur singulis talentis in singula obsidum capita taxatis: Ea con-  
ditione non accepta Gylippus atq; Syracusani agresli undiq; telis petiuere ad ue-  
sperum usq; illi & si male accepti inopia commeatu aliorumq; necessarium:  
tamen habentes in animo discedere: seruato silentio noctis arma sumpserūt: sed  
intelligētes se non latere hostem: nam ille rem sentiens peanem canebat: rur-



sus ea deposuere præter trecentos fere qui ui peruadentes hostilem custodia  
 qua potueret per noctem contenderunt. Nicias posteaq̄ dies illuxit agmen du  
 centem Syracusani sociisque inuadunt: eodem quo pridie modo undique lace  
 sentes iaculis sagittisq̄. Inter quæ ex omni parte ferientia equitatu pariter cum  
 etaque multitudine urgente: illi tamen ad amnem assinarum festinabât: tum  
 opinantes fore ut eo trāsito aliquāto facilius haberent: tū potandi desiderio quo  
 miseri tenebâtur. Vbi peruenere nullo iam ordine in illū irrūpunt: p se quisque  
 primus oium trāsire properantes. Sed hostis ingruens difficilē eis transitū redde  
 bat. Nam cū confercti ire cogerētur alius ī aliū incidentes inuicem cōculcabant  
 telisq̄ & armis: quoq̄ alii statī pibant: alii inter se ipliciti defluebât. Hos ex utra  
 que flumis parte Syracusani superstantes (erat at̄ ripa præceps) desup missilibus  
 conficiebant. Multos et̄ auide potantes & inter se utiq̄: icauo flumis Alueo per  
 turbatos. Sed Pelopōnenses p̄cipue illuc descendētes trucidarūt: eos qui ī fluuio  
 erant. Vnde subito aqua corrupta est. Ex qua nihilominus cenosa & cruenta bi  
 bebatur: deq̄ ea inter multos certabatur. Tandem permultis iam cadaueribus  
 aliis super alia iacentibus: profligatoque exercitu: partim apud amnem: partim  
 siqui effugerant ab equitibus: Nicias Gylippo se se dedit: plus ei habens fidei q̄  
 Syracusanis: permittensque sui potestatem tum illius tum alioq̄ lacedæmoniōq̄  
 arbitrio a cæde cæteroz̄ militum abstineri iussit. Post hæc Gylippus iperat non  
 interfici Athenienses sed uiuos capi. Ita cæteri quicūq̄ occultati non essent (mul  
 ti aut̄ hi erant) uiui sunt capti, nec non missis qui persequerentur trecenti illi: qui  
 noctu per custodias euaserant comprehensi. Verum ii omnes in unum contracti  
 haud multi fuerunt: multi tamē qui supprimebantur ex quibus tota Sicilia refer  
 ta est: ut qui non ex pactione quemadmodum illi qui cum Demosthene cap  
 ti essent. Quædam tamen eorum pars neq̄ hæc exigua interit. Vex hæc ma  
 xima strages extitit: & nulla minor ex omnibus: quæ in Sicilia hoc bello extite  
 runt. Nec pauci in itinere faciendo dum subinde inuaderentur absumpti sunt:  
 attamen multi elapsi: quidam statim quidam postea cum seruisent fuga inita: q̄  
 bus in Catinā erat receptus. At Syracusani & socii acceptis q̄ plurimis poterant  
 captiuis ac spoliis frequentes in Urbem redierūt. Et cæteros quidē Atheniēsiū  
 ac socioz̄ quoscūq̄ cæperant in lithotomias demiserunt: tutissimam existiman  
 tes eam esse custodiam. Nicias uero ac Demosthenem necauerunt inuito Gy  
 lippo. Is enim speciosum sibi ducebat præter cætera ex eo bello portare ad lace  
 dæmonios etiā ipsos hostium duces: quoq̄ alter extitisset eoz̄ hostis acerrimus  
 propter illa quæ ad Pylum gessisset: alter ob eadem studiosissimus. Nam illos ui  
 ros apud insulam captos: Nicias præcipuo affectu profecutus dimittendos cura  
 uit: inductis Atheniensibus ad facienda cum lacedæmoniis fœdera. Quo nomi  
 ne & lacedæmonii erant in eius amorem propensi: & ip̄e plurimum Gylippo cre  
 dens se dederat. Sed quia cum illos homines uulgo loquebantur: ueriti tum q̄  
 dam Syracusanoz̄ ut ferebatur: ne ob id tormentis interrogatus tumultum ip  
 sis excitaret ī rebus p̄speris: tū alii & præcipue Corinthii: ne corruptis aliquibus  
 pecunia q̄ locuples erat effugeret: aliqd ī ipsos itez̄ rez̄ nouaz̄ molitū psualis  
 adhuc sociis hominem iteremerunt. Et Nicias quidem ob hanc causam aut hu  
 ic proximam morte affectus est: uir omnium mea ætate græcoz̄ minie dignus  
 q̄ eo deueniret infœlicitatis ob studiū uirtutis qd̄ oē in illam conferebat. Cap  
 tiuos autem qui apud Lithotomias erant Syracusani duriter sane tractauerunt



inter initia. Si quidē cum essent in loco depresso & arcto: tot & subsidio prius i sole & æstu deficiebāt: dehinc superueniente autūnalium noctium gelu: ipsa mutatione contrariorū ualitudinē contrahebāt. præsertim q̄ ppter loci angustiam omnia ibidem faciebant: q̄q̄ cadauera promiscue coaceruata erant: tam eorū qui ex uulneribus q̄ eorū qui ex mutatione & huiusmodi causis decesserāt: itolerabili insuper uexati odore: fame ē ac siti. Namq̄ per octo menses data sunt singulis aquæ singula acetabula panis bina. Deniq̄ nihil non malorū passi sūt eorū q̄ pari credibile est in hoc loco homines q̄ illuc iciderunt. In qua uitæ conditione septuaginta dies stipati traduxerunt. Post hæc præter Athenienses & aliqui Sicilienses Italici ue cū illis militauerant: cæteri omnes sunt diuenditi. Quot autē capti fuerint & si omnes capti: exacte dicere arduum est: tamen non intra septē milia fuerunt. Quod factū huius belli tempore maximum in græcia contigit: & quarum nihil uideretur oīum græcorū factorū maximum: quæ nobis fando sūt cognita: idem uictoribus splendidissimū & uictis calamitosissimū: qui in totū & ex oī parte superati: nec ulla in re tenuiter afflicti funditus ut dicitur euersi sūt peditata: classe nullo deniq̄ non amisso pauculis e multis domum reuersis. Hactenus quæ apud Siciliam sunt gesta.

#### THVCYDIDIS ATHENIENSIS BELLI PELOPONESIACI LIBER OCTAVVS.

Thenis postea q̄ nūtiata res ē: diu fide caruit: ne militibus qdē creditum: qui illinc euaferant plane quæ gesta esset referentibus: ita undiq̄ oīa funditus eē euersa: Sed ubi factū agnouerūt ibi exortare Athenienses aduersus Oratores: qui principes hortatores extiterāt i Siciliā trāmittēdi: tanq̄ nō hoc ipsi decreuissent: irasci insup Ariolis atq̄ uaticinis deniq̄ oibus qui tūc aliqd̄ in his per sacra cōsulentibus: suasisset pfectionē tanq̄ Siciliā subacturis. Undiq̄ itaq̄ oibus in rebus mœstos ob ea quæ acciderāt: circūstitebat ē gens metus cōsternatōque. Exuti. n. & priuati & publice multo peditatu: equatu: uiuētute q̄lem supesse alterā non uidebāt afflictābātur. Simulq̄ nec nauū satis in naualibus: nec pecuniæ i Aerario: nec misteriorū ad nauticos usus cū cernerēt: desperabāt i p̄sens de sua salute: arbitrātes in piræa: aduersus festatim appulsuros classem e Sicilia hostes: p̄sertim tanta illic uictoria subnixos: & iā omni conatu cum uires duplicatas haberent: una cū sociis qui ad ipsos ab Atheniensibus defecissent: terra mariq̄ oppugnaturus. Non tamē uisum est eis succūbere se debere: sed ex p̄sentibus facultatibus naues undecūq̄ possent cōparare: collata ad illas ædificādas materia atque pecunia: ad hæc oppida sociorū stabilire: & p̄cipue Euboia: & i Vrbe non nihil castigare uitæ sūptus: & quēdā magistrū deligere seniorū q̄ de statu p̄senti cū r̄pus afforet p̄ cæteris cōsultarēt. dēiq̄ terrore circūstare: id qd̄ facere uulgus solet: ad oīa recte disponēda accicti erāt: & q̄ agēda uisa executi sūt: atq̄ hæc æstas excessit. In seq̄nti hyeme ob res i Sicilia ab Athēnsibus adeo male gestas uniuersi p̄tinus græci aios erexerāt. Enī uero q̄ neutrorū focii erāt: nō debere se ap̄lius ab eē a bello uel si'a nemie errogarēt cēlebāt: sed ultro aduersus athēnses ire q̄



uidelicet putarent singuli in se illos fuisse uenturos: si in Siciliam rem prosper  
 gessissent: & simul reliquum belli breue futurum: eiusq; se fieri participes fore  
 sibi speciosum. Qui focii erant lacedæmoniog; pperabant ipensius q̄ haftenus  
 fecerāt: eximi se protinus multa erūna. Qui Atheniēsiū iperio parebāt: ii præci  
 pue & supra uires p̄mpto aīo erāt ad rebellandū: auiditate rei discutiēdæ: & nul  
 lam rōem p̄termittendi: q̄a ī sequenti æstate possent euadere uictores. Quibus  
 omibus lacedæmōia Ciuitas fiduciā capiebat: & eo maiorem q̄ credibile erat e  
 Sicilia socios pp̄ accessionē classis necessario iam cū magnis copiis sub initio Ve  
 ris p̄sto futuros. Ita undiq; affulgēte spe statuerūt: nō detrectare bellū ratiocinā  
 tes: si debellarū foret se tū liberatos ipostege tali piculo: quale ipsis ipendebat ab  
 Atheniēsiibus: si Sicilia subegissent: cū illis euersis sine cōtrouersia totius iā græ  
 ciæ principes fore. Igitur eog; Rex Agis cōfesti p̄eadē hyemē p̄fectus ex dece  
 lea: cū aliquāto exercitu: pecuniā exegit a fociiis ad Classē cōparandā: & ad Me  
 lineū defleētens sinum: ingentē Oetog; p̄dam egit: ob uetustas inimicitias: &  
 ex ea pecuniā redēgit. Achæos quoq; phrhiotes & alios circa populos ditioris  
 Thessalog; sibi suspectos: ipsos et Thessalos iūitis pecuniā dare: & aliquātulum  
 oblidū quos apud Corinthū depofuit: cū temptasset eos in societate abducere.  
 Lacedæmōii porro centū naues: ædificādas Ciuitatibus distribuerūt: ita taxātes  
 sibi atq; Boerianis q̄nas & uicenas. Phocensibus ac locris: itē Corinthiis q̄denas  
 Arcadibus & pelenēsiibus & Sicyōiis: itē Megarēsiibus & Troezēiis & Epidauriis  
 & Hermionēsiibus denas. Alia īsuper cōparabant: tanq̄ circa Ver protinus initu  
 ri bellum. Per hanc ipsam hyemē Atheniēses & ipsi quē admōm cōstituerāt: ædi  
 ficandis nauibus operam dedere: pro se quisq; materiā suppeditātes: & Sunium  
 muro præcluserūt: ut naues quæ cōmeatū ipsis subueherent tuto p̄rueheren  
 tur: munitiōibus quas in laconica extruxerāt: cū in Sicilia trāsmiserūt. tūc desti  
 tutis & sicubi qd sumptus nō expedire uidebatur in parsimonia cōtracto: sed in  
 primis ne focii ædificaret p̄spiciebant. Dum hæc ab utrisq; fiūt nihil aliud quā  
 inuicē se ī apparatu belli p̄uenire maturātibus. primi oīum Euboi p̄ hāc hyemē  
 ad Agim legatos de sua ad eum defectione miserūt. Quog; orōne admissa Agis  
 accersiuit e lacedæmone: tāq̄ ī Euboiā missurus duos e primoribus Alcamenem  
 Sthene laidæ filiū & Melanthū: Eog; transitū p̄muniente illi uenerūt trecētis cū  
 libertinis. Lesbii iterea cupidi & ipsi rebellādi uenerūt: a quibus i ductus est Agis  
 utiq; Boerianis adiutoribus: ut ipsoꝝ defectioni opam daret. intermissa Euboi  
 ca Alcamene q̄ ī Euboiā iturus erat: dato p̄fecto cum uiginti nauibus: quarum  
 Agis & Boeriant denas pollicebant: atq; hæc ignara Ciuitate lacedæmōia transf  
 acta sūt. Et. n. penes Agidē fuit uis & copias mittēdi: si quo uellet & cōtrahendi  
 & pecunias exigendi: q̄ diu apud deceleam egit: quo tēpore uel magis propedixe  
 rim ei focii optemperabant: q̄ lacedæmonia Ciuitati. Quippe habēs exercitum  
 protinus ubicūq; libebat impertofus aderat. Et hic quidem: cum lesbis trālegit.  
 Chii autem & erythræi qui & ipsi defectionem parabant: non cum Agide trac  
 tauerunt sed cum Ciuitate: quibus cum uenit legatus Tisaphernis: qui regis da  
 rei filii Arctaxerxis: prætor īferioris puiciæ erat. Is. n. ad hoc Peloponneses inci  
 tabat pollicens se affatim stipendij præbiturum: quoniam nuper e græcis Ciuita  
 tibus prouinciæ suæ pro Rege tributa exegerat: quæ per Athenienses antea lu  
 cri facere nequisset. Ea se tributa magis præcepturum oppugnandis Atheniensi  
 bus arbitrabatur: & simul lacedæmonios regi socios redditurum: atque Armo  
 gem Pissuthni filium nothum Regis: per fugam circa Cariam prout ei Rex



ipse negociū dederat: aut exceptūz: uinum aut interfectūz. Itaq; Chii atq; Tiffaphernes cōmūter eandē rē tranfigebāt. Sub idē aut t̄pus Calligetus Laophōtis Megarēsis: & Timagoras Athēagoræ Cyzicenus sua uterq; priā extorris: a pharnabazo pharnaci filio: cuius hospites erāt lacedæmonē uenerūt ad accipiēdas in Hellepōtū naues: eadē & ipō quæ Tiffaphernes cupiēte cōficere si posset Ciuitates: q̄ i prouincia sua eēnt: ab Atheniēsis abducere: & iter Regē suū ac lacedæmonios cōtrahere societātē. Hæc cū seperati utriq; agerēt q̄ a pharnabazo: & q̄ a Tiffapherne uenerāt: igens iter lacedæmōios cōcertatio extitit: his ut loniā & Chium: illis ut in Hellepōtū prius Classis mitteret̄ psuadere nitētibus. Tandē Chioz & Tiffaphernis postulata multo magis admissa sūt: ut pote Alcibiade cōadiutore: q̄ Endio tūc ephoro idēst Tribuno plebis erat i primis hospes: et̄ pater nus. Vnde pp̄ hospiciū nomē laconicū ei familiæ inditum est. Endius. n. Alcibiades cognomiabatur. Prius tamē in Chiū lacedæmōii phrynē uicinū illis hominē miserunt exploratū: nūquid tāta Classis eoz foret: quātā dicerēt: alia quæ adessent famæ Urbis respōdentia. Hoc renūtiātē ueritatē fame respōdere: ex templo Chios & Erythræos i societātē acceperāt: & quadragita illuc naues mittendas decreuerūt. Cū circa se Chii dicerēt esse nō minus sexagita. Ex quibus quadraginta primū missuri erāt. Decem cū Melachrida Nauarcho: sed cū terremotus extitisset p̄ Melachrida Chalcedū miserūt: & p̄ decē nauibus quinq; i laconica armauerūt: & hyems excessit atq; unde uicesimus huius belli ānus q̄ Thucydides cōscripsit. Ineūte statī Vere iseqntis Aestatis Chiis ut naues sibi mitterent: instātibus q̄ timerēt ne agitata rescisceret̄ Atheniēses. Nā oēs clam illis ierant legationes: miserūt Corinthū lacedæmōii: Viros Spartiatas tris: qui iuberēt Corinthios q̄ celerit̄ ab altero marii id qd̄ Athenas uergit trāsuectis p̄ lsthmū oibus nauibus: tā iis q̄s in lesbū Agis armauerat q̄ cæteris trāsmittere i Chiū. Erāt aut̄ illic sociales naues numero Vnde quadragita. Huius classis in Chiū pficiscētis cū noller̄ esse p̄ticipes Calligetis & Timagoras: Pharnabazi legati pecuniā nō dederūt: quā attulerāt Classis noie. Quinq; & uiginti talenta: sed postea p̄ se alia cōporata Classe cōstituerūt nauigare. Agis ut uidit lacedæmonios in Chiū traicere: ante oīa destinasse: ne ipse qdē celsit aliud tā agendū. Sed socii apd̄ Corinthū cōcilio atq; cōsilio hito decreuerūt: i Chiū sibi primū esse nauigādū: duce Chalcedo q̄ in laconica qnq; naues armauerāt. Deīde i lesbū duce Alcamene quē ēt Agis destinabat. Postremo i Hellepōtū duce Clearcho Rāphii filio. Vex̄ prius nauiū dimidiū trāsportari p̄ lsthmū: idq; statī traicere ne Atheniēses tā i eas animū aduerterēt: quæ pficiscerent̄: q̄ in eas q̄ posterius trāsportarent. Nāq; ab hac ora p̄ palā naues soluebāt: cōtempta Atheniēsiū ibecillitate: quoq; nulla admōdū classis usq; uisebat̄. Vbi id placuit unā & uiginti naues cōtinuo traduxerunt: q̄ & si stimularāt Corinthios ad secū nauigādū: tamē illis cordi nō fuit āte lsthmia quæ tūc istabāt celebrata. Et cū Agis uellet indulgēdo ne foedera lsthmica soluerent̄ suā ipsius Classē facere: Corinthiūq; abnuerūt ac t̄pusterrerēt Atheniēses: acta Chioz certius sensere: ac misso illuc uno e magistribus Aristocrate: in simularūt Chios eosq; pnegātes iusserūt ex formula naues mittere. Atq; ita missæ sunt septem: quarum mittēdaz̄ fuere auctores tum multi rerum agitarum nesciū: tum pauci qui sibi actorum erant consciū: nolentes plebē prius hostilem habere q̄ tutele aliquid accepiissent: cum Peloponnenses qui tandiu non uenirēt non amplius uenturi expectarentur. Interea ludi lsthmici ædebantur. Quibus spectaculis cum interessent Atheniēses (i dicta. n. fuerāt foedera diez̄ festo



rū) eo magis deprehenderūt Chios spectare ad defectionē. Atq; ubi discessū est ita cōfēsti se se ppararūt: ne clā ipis naues a Cenchrīs pficiscerent. Profectæ at sunt illīc post ludos cōfēctos una & uiginti naues Alcamene pfecto: Ad quas cum totidē obuiā euntes Atheniēses primū ī pelagus hostē subducebāt: ubi illæ non lōgo spatio secutæ se auerterūt: ipsi quoq; rediere. Quippe septē Chiis quas in eo numero secū habebat: diffidebat. Sed postea īpletis aliis septem & triginta eisdem pficiscentes psecuti sūt: ad pyræū agri Corinthiis: q̄ est portus desertus & nouissimus: ad cōfinia terræ Epidauricæ. Intra quē Peloponnenses: una quæ ī alio cursū tenebat amissa: cōtractis cæteris se cōtēbāt. Eis Atheniēses & a mari nauibus adorti: & ī terrā egressi tumultū ingentē p̄urbationēq; p̄buerunt: ac naues plerāq; lacerauerūt e terra: atq; Alcamenē interfecerūt: aliquot tamē suoz amissis. Vbi dirempti fuere: naues quæ satis uisæ sūt aduersus hostiles illic collocare cum reliq; ad paruulā insulā non ad mōm distantē: in statione subiere & castra posuere: missō Athenas nuntio subsidia accersitū. Nam postero die Peloponnesium Classi auxiliares Corinthii affuerunt: nec ita multo post alii finitimi. Qui cum cernerent custodiam deserto in loco sibi per q̄ laboriosam fore: ancipiti cōsilio erant: deq; incendēda classe cogitabant. Satius deinde uisum est eam subducere circūdatoq; peditatu tutari: dum aliqua cōmode effugiēdi offerretur occasio. Veg; Agis his cognitis milit ad eos Vig; Spartiatā Thermonem. Fuerant autē & lacedæmōii certiores iā antea facti de discessu nauū ab Isthmo: cum p̄cepisset Tribuni plebis Alcamenē ut cū id fieret nuntium ad se mitteret. Ideoq; maturæ quas apud se hēbant naues quicq; mittēdas censuerūt Chalcideo duce una cū Alcibiade. Deinde cū hi pficiscerēt nuntiūq; de fuga suoz ī pyræū accepissent: aiō sūt cōsternati: q̄ ī bello Ionico auspicando inauspicate cecidisset: eoq; statuerāt non amplius e sua terra classem dimittere: imo adeo quæ dimissa esset reuocare. Quod aiaduertēs Alcibiades rursus suadet Endio: atq; aliis Tribunis plebis: ne relanguerēt a classe mittēda in Chiū: prius, n. illā puenturā: q̄ cladem acceptā Chii sentirent: & se si Ioniā adeat facile socias Atheniēsū Ciuitates ad defectionē iduētuz: cōmemorādo & Atheniēsū imbecillitatē & lacedæmōioz studia: nā p̄ter cæteros si apud illos fidē eē: ipsi autē Endio seperatī dicere speciosū illi fore si p̄ eū & Ioniā fidiceret: & Rex socius fieret lacedæmōioz: neq; hoc Agidis opus eēt. Erat nāq; ipse Agidis aduersarius. Ita Endio atq; aliis Tribunis plebis persuasis abiit cum Chalcideo lacedæmōio: & celeriter cursū cum quinque nauibus confecerunt. Per hoc idem tempus recipiebant se ex Sicilia sexdecim Peloponnesium naues: duce Gylippo post gestum illic cōmuniter bellū: quæ dephensæ atq; uexatæ a septē & uiginti Atticis nauibus: quibus præerat Hippocles Menippi: classis e Sicilia redeūtis reditū obseruātibus circa leucadiam tamē p̄ter unā effugerūt. Corinthūq; tenuerūt: At Chalcideus atq; Alcibiades & in quasque incidebant naues: cōprehendebant: ne ipsoz nauigatio palā fieret. Quas atea missas fecerunt q̄ Corycū q̄ ē icōtinēte tenuisset: & cōgressi cū aliquot Chioz qbus cū res agitabant: iussiq; ab eis cū nemie collocuti ad Vrbe nauigarēt: illic ex iprouiso affuerūt. Et cū pleriq; Chioz admirabūdi attonitiq; essent: per paucos data est opera ut concilium cogeretur. Vbi Chalcideo atq; Alcibiade dicentibus alias quoque permultas uenire naues: nulla de nauium obfione apud Piræum mentione habita: defecerunt Chii ab Atheniēsibus & mox Erythræi. Atque illinc iidem profecti cum tribus nauibus Clazomenas ad defectionem induxerunt. Et cunctatī Clazomeni transgressi incontinentem illic



oppidulū condiderūt: ut siquid timoris in insula foret: quā incolebant: esset quo  
 refugerunt. Et oēs quidē qui rebellauerāt ī moenibus muniendis atq; in appa  
 ratu belli erant occupati. Athenienses autē accepto p̄pere de Chioꝝ defectione  
 nuntio rebātur: magnū circūstare, se maifestūq; periculū: ne cæteri loci post ma  
 ximæ Urbis rebellionē nollent quiescere. Itaq; mille talenta p̄ omē belli tem  
 pus intacta esse cupierāt: de quibus tangēdis: siquis: aut retulisset aut suffragiū  
 tulisset: p̄positis poenis sanxerāt: tūc ex præsentī pauore legibus ab rogatis: mo  
 uenda decreuerūt. Ex quibus naues instruxere nō paucas: & nauium quæ piræū  
 obsederant: octo iam tunc mittēdas quæ infecuta classem qua uehebatur Chal  
 cideus: nec assecuta: duce Strombichide diotimi: omīssa obseruatōne redierant  
 nec multo post alias subsidiarias duodecim Thrasside præfecto: quæ & ipsæ omī  
 serant obfidionē. Nam septē Chiis quæ sociæ fuerant oppugnatōis apud Piræū  
 reductis: seruos qui in eis erāt libertate donarūt: liberis autē uincula indiderunt.  
 Alias item in locum reuersarū raptim armatas: miserunt contra aduentum clas  
 sis Pelopōnesis: habentes in aīo & alias triginta armate. In quibus conficiendis  
 tātū studii adhibuerunt: ut ne tantulū quidē fecerint nisi qd̄ ad succurrendum  
 Chio ptineret: Interea Strombichides octo cū nauibus traiecit ī Samum: & illic  
 sumpta una Samia in Teū: icolalq; loci ut quiescerent exorauit. Eodē & Chalci  
 deus ex Chio cū tribus & uiginti nauibus traiciebat: aderatq; ei Clazomenioꝝ:  
 atq; Erythraoꝝ peditatus. Huius aduentū præsentis Strombichides abscessit:  
 & ubi in altū euectus p̄spexit multas a Chio naues: fugā in Samū intendit: illis in  
 sequentibus. Tei peditatū cum a principio excipere uoluissent: post Atheniensū  
 fugā introduxerunt. Qui expectato aliq̄diu Chalcideo ab infecutione Atheniē  
 sium: nec dum reuertente muros demolitus est: quos Athenienses extruxerant  
 Urbis Teæ qua parte respicit continētē: adiuuantibus eum aliquot qui super  
 uenere barbaris: duce Stage Tissa phernis pro prætore. Chalcideus atq; Alcibia  
 des Samotenus infecuti Strombichidem: apud Chium armauerunt nauim Pelo  
 pōnesium: nautas ibiq; p̄sidio reliquerūt: substitutis in eorū locū Chiis & aliis ui  
 ginti nauibus instructis petiuerunt Miletum: tanq̄ a se defecturā. Nam Alcibia  
 des cui erat cum primoribus Milesioꝝ necessitudo: uolebat in illis inducēdis p̄  
 teruere naues e Pelopōneso uenturas: & tū Chiis tū sibi cum Chalcideo tum  
 a quo missus erat Endio addere hoc decus quē admōm̄ spopōdisset: q; plurimas  
 Ciuitates copiis Chioꝝ cū Chalcideo ad defectionē induxisset. Itaq; occulte ple  
 raq; nauigatiōe facta: nec ita multū præuenientes Strombichidē & Thrasyclea:  
 qui tunc ex Athenis cū duodeci nauibus aderat: illū secutus Miletū ad defectio  
 nē iduxerūt. Horū uestigia p̄secuti Atheniēses: cū ūde uiginti nauibus cū a Mile  
 siis nō recipentē ad ladā Insulā Miletō: p̄iacentē subierūt. Et postea Milesioꝝ de  
 fectionē statim prima societas inter Regē ac lacedæmonios per Tisaphernem  
 atque Chalcideum iuncta est hunc in modum.

#### Societas inter Regem & Lacedæmonios.

Vper his societatem cum Rege ac Tisapherne lacedæmonii sociiq;  
 fecere. Quancunque regionem & quancunque Urbem Rex habet:  
 et siue progenitores habuere ea regis esto. Et ex his Urbibus quic  
 quid pecuniarū aliudue Atheniensibus p̄debat: Rex cōmuniter ac lacedæmo  
 nii focciique prohibentō: ne quid pecuniarum Athenienses aliudue quippiam



accipiant. Item bellum cum Atheniensibus Rex & lacedæmonii sociique communiter gerunt. Bellumq; cū Atheniensibus dissoluere ne liceat: nisi utrisque uideatur Regi ac lacedæmoniis sociisq;. Quod si qui ab Rege defecerint hi hostes sunt lacedæmoniis ac sociis. Si qui uero a lacedæmoniis sociisque ii Regis hostes sunt. In hāc formā societas inita est. Secundū hęc Chii statim adornatis decem aliis nauibus ad Anæa se cōtulerunt: aīo tum audiēdi de Mileto tum Ciuitates ad defectionē sollicitādi: sed accepto nūtio a chalcideo: ut redirēt. quoniam terrestri itinere Amorges cum exercitu afforet nauigarunt ad louis replū Vnde p̄spexere sexdecim naues Atheniensiu uenientes. Quibus perat Diomedō post Thrasyclem Athenis p̄fectus. Quibus cognitis Chii cum una nauī Ephesum cum reliquis in oram Teiam diffugerūt. Sed eaz; quattuor ab Atheniensibus interceptæ sunt: uacuae tamen homibus prius in terrā elapsis: cæteræ Urbē Teiam tenuerūt: & Atheniēses quidē in Samū nauigarūt. Chii aut reliquis nauibus contractis: adiuncto sibi peditatu labedū ad defectionē induxerunt: & item Eras. post qđ & naues & pedites ac suas utriq; domos se receperūt. Circa eadē tēpora Viginti naues Pelopōnensium quas rotidē Athenienses infecutæ fuerāt: & in piræum ingressas obsidebāt: in repentinā erumpentes pugnā Atticas superat: quatuorq; eaz; capiunt. atq; illinc petitis Chencris: de integro adornat classem in Chium atq; in Ioniā nauigaturi: misso eis ex lacedæmōe nauarcho Astycho: penes quē iam esset sūma rei naualis. Digresso peditatu ex Teo aduenit ipse Tisaphernes: & siquid muri reliquū erat demolitus abscellit. Nec multo post eius abitum Diomedon cū decem Atheniēsiū nauibus applicas pepigit cū Teis se & illos recepturę. Et illic p̄fectus Eras cum urbē adortus expugnare nō posset uel la fecit. Per idē tēpus apđ Samū Vulgus una cū Atheniēsiū qui tribus cū nauibus aderāt aduersus primores arma iūperūt: & eoz; ad ducentos qui maxie potentes erant interfecere: quadringentos exilio multauere prædiis illoz; & Urbanis & rusticis inter se distributis: & Atheniensium decreta tanq; i fide post hac p̄mansuris idulcēta libertate per se postea munia Ciuitatis obiere. Urbemq; sociis distributiōis cōmunicauerūt: interdīcta facultate iam ulli e populo aliquid aliud aut ab illis aut illis e locandi cōducendiq;. Post hęc eadem æstate Chii quēadmodum instituerant nihil sedulitatis prætermittētes: etiā absq; Pelopōnēsiū quæ aderant copiis Ciuitates ad defectionē sollicitabant: cū ob alia: tū uero quod uolebant secū q̄ plurimos piclitari. Itaq; i expeditiōem cū tribus nauibus aduersus lesbū tendunt: quēadmodum a lacedæmoniis erat prædictum: secūdo loco eū dum esse in Lesbū & inde i Hellepontum. Nam peditatus & Pelopōnensium qui aderant & indigenarum circa sociorum in Clazomenas & Cumam abierat: cuius præfectus erat Eualas Spartiatis. Nauium uero diniadas ex finitimis subditis: Quibus nauibus Chii primū Methymnā quo prius peruenere: deinde relictis hic quattuor nauibus Mitylenē quo cum cæteris nauibus uenerūt ad defendendum ipulere. At Astyochus Lacedæmonius nauarchus e Cencriis ubi i statione fuerat cum tribus nauibus traiecit in Chium & tertio q̄ aduenerat die: quicq; & Viginti Attice naues Lesbū appulerunt: ducibus Leonte & Diomedōre. Siquidem Leon posterior cum decem nauibus in auxilium ex Athenis aduenerat. Eodem Astyochus eadem die iam aduersa scente: i ductus est: ut sūpta una nauī Chia se cōferret: siquid posse profuturus. & cum uenisset i Pyrram: & postero die i Ereffum ubi certior fuit Mitylenem ab Atheniensibus ipso impetu esse captam. Nam Athenienses ut uenerant ex iprouiso cū portu optinisset naues



Chias superauere; & egressi in terrā iis qui obstiterant prælio uictis Vrbe poti-  
ti erant. Quibus cognitis Astyochus cū nauibus ereffinis & tribus chiis quæ cū  
Eubolo ex Methymna superant: ei ab Atheniensibus cōprehensæ: sed cum Mity-  
lene caperetur elapsæ: una. n. ab Atheniensibus fuerat intercepta non putauit si-  
bi amplius Mitylenem eundum. sed ereffo per defectionem recepta ac cōmuni-  
ta: quos habebat in nauibus armatos itinere terrestri trāsmisit i Antissam & Me-  
thymnam: præposito illis eteonico: ipse quoq; eodem cum nauibus suis ac tribus  
Chiis uela fecit: sperans conspectu sui Methymnæos fiduciam capturos ad per-  
manendum in rebellionē. Sed cum ei omīa apud lesbum in contrarium cederet:  
resumptis suis copiis traiecit in Chium: Vbi rursus oppidatim receptus est pedi-  
tatus: sociorūq; itēq; Classarius q; erat iturus in Hellepontū. Ad quos ēr postea ue-  
nerant e classe sociali Pelopōnesium: quæ ad cenchream stabant naves sex. Athe-  
nienēs autē rebus apud lesbum de integro constitutis: profecti illic castæ Clazo-  
meniorūq; incontinente extructum diruerūt: & Clazomenios itēq; in Vrbe quæ  
in insua est reportarunt: præter defectionis auctores: qui in daphnuntē abscesse-  
rant. Et denuo Clazomene in ditionem Atheniensium cōcessere. Eadem Aesta-  
te Atheniensēs qui in Mileto apud Iadam cum uiginti nauibus in statione erant:  
cum agressi essent expositis in terrā copiis Panormum quod est orā Miletiæ Chal-  
cideum lacedæmonium ducem iterfecerunt occurrentē cum paucis ad uim ar-  
cendam: & tertio post die abierunt: erecto trophæo quod Milesiū tūmouerunt  
tanq; erectum ab iis qui ui eum locū nō optinuisset. At Leon & Diomedon cum  
nauibus quibus præerant Atheniensium ex lesbo & ex oenissis insulis Chio præ-  
iacētibus: ex Sidussa quoq; & ex ptelio: quos muros i Erythraea hēbāt diruerūt:  
atq; e lesbo trāsmittentes in Chium de nauibus cum Chiis præliabantur. Ha-  
bebāt autē epibatas e numero armatorū quos ex formula extorserant: Et ad Car-  
damylam expositis in terram copiis & ad Boollisum fatis acie qui se obuiam tu-  
lerant Chiis: ac multis cæsis: omnia circa oppida in offitio tenuerūt: & altero ad  
phanas plior: ac tertio ad leucomiū uictores: cum contra eos Chii amplius nō pro-  
dissent regionē egregie exornatam & a Medorūq; tēpibus ab illa usq; illeffam ua-  
stauerunt. Et. n. Chii soli oīum quos ego cognouerim: scdm lacedæmonios bea-  
ti & iidem modesti extiterunt: qui quo magis Ciuitas proficiebat: eo magis ei in-  
struendæ atq; ornandæ operam dederunt: neq; prius ipsam defectionem moliri:  
si minus tuto molituri ausi fuissent: q; una cum multis se & egregiis sociis peri-  
clitatos cōpertum habuissent: & nisi intellexissent: ne ipsos quidem Atheniē-  
ses iam negare post acceptam in Sicilia calamitatē: quin de imperio suo actum  
esset. Et si quid opinione elapsi sūt: prout hoīum uita contingere solet: tamē cū  
multos lapsi sunt: quibus fore uidebatur: ut status Atheniensium prope diem  
euerteretur. Itaq; cum & a mari coercerēt & a terra oppugnarētur: conatisūt q-  
dam eorū Vrbe Atheniensibus tradere: quo principes comperto: ipsi quidem  
quiescere. sed sumpto ex Erythris Astyocho nauarcho: cum quattuor quas habe-  
bat nauibus: inspexerunt ut insidias aut obsidibus accipiendis: aut quo alio mō  
quā moderatissime cohiberent. Et Chii quidem talia egerunt. Atheniensium autē  
sub eiusdem Aestatis extremum mille & quinquaginta armati: Argiuorūq; mil-  
le: quorūq; dimidiam partem leuiter armatam: Atheniensēs iustis armis instruxe-  
rant: & sociorūq; totidem cum nauibus duodequingenta quare aliquot erant  
ad armatos portandos: ducibus Phrynicho & Onomocle & Scironida ex Athe-  
nis trāsmiserunt in Samū: & trāseuntes i Miletū castra posuerūt: Aduersus quos



egressi ipsorum Milesiorum octingenti armati: & qui cum Chalcideo uenerat Peloponenses: ac mercenaria Tissaphernis auxilia cum ipso etiam Tissapherne: atque eius equitatu plium conseruere. Et Argiui latius ex porrecto suo cornu precontemptu: tanquam iperum suum Ionibus non laturis: cum inordinatius pergerent a Milesiis superantur: & paulominus trecentis ex ipsis occubere. Athenienses cum a principio uicissent Peloponenses & barbaros, caeteraque turbam propulissent: cum Milesiis non sunt congressi. Nam Milesii fugatis Argiuis ad urbem secesserunt: cum aliud suorum cornu superatum uidissent: & per moenibus iam uictores arma disposuerant. Qua in pugna corripit ut Iones utriusque doru uictores existeret. Athenienses quidem Peloponnesium, Milesii autem Argiuorum. Hinc trophaeo Athenienses erecto se se ad circunuellandam urbem: (est enim locus peninsula) accigebat: existimantes si Miletum reciperent: facile sibi caetera oppida in ditionem uentura. Interea sub occasum iam sero: nutius eis affertur quibus & quinquaginta naues e Peloponneso atque e Sicilia: tantum non adesse. Siquidem Hermocrate Syracusanus in primis auctore apud Sicilienses ferendi auxilium ad reliquas Atheniensium euerendas: uiginti naues Syracusanorum & duae Selinuntiorum ueniebant: & Peloponnesium quae armabantur iam partem erat. Hae classes dato negotio Therameni Lacedaemonio ad Astyochum nauarchum utraque deducendi primum in Eleum traiecerunt insulam: quam ante Miletum iacet: mox illinc cum accepissent in Miletum agere: Athenienses in Iasicum sinum: prius animo noscendi quid rei apud Miletum ageretur. deinde in Tichusam quam est ora Milesiae: ubi stationem habentes de praelio facto docentur ab Alcibiade: qui illuc equo aduectus est: quibus plio gerendo interfuerat: stans pro Milesiis atque Tissapherne: & ab eo admonetur si nolint de Ionia & de caeteris rebus actum esse: maturaret oculus Miletum succurrere: ne uel circunuellari eam per nihil haberent. Ita illi prima luce succurrere statuerunt: Phrynichus Atheniensium dux: ubi de classe hostium ex derro certior factus est: cum uellet college expectare ad decertandum: negabat id se aut comissurum: aut quoad posset illis alteri uel cuiquam promissurum. Quoties licere postea planius nosse aduersus quot hostium naues: quantum ipse nauium satis habere: & per otium instruere ad pugnandum: ne utique turpitudini atque dedecori dandum esse si nolitis: subiere nulla ratione periculum: neque deforme Atheniensibus cum classe cedere ad tempus: sed uel deformius esse: quoquo modo committere ut uicerent: & ciuitas non modo in dedecus: sed et in discrimen maximum adduceret. Quae cum uix deberet praecadibus acceptis, quam posset tutissimo apparatu: aut aliqua prius antecedente necessitate: hoste lacessere: quo tandem modo debeat non coacta: sed ultro adire pericula. Itaque iubere illos sumptis sauis perditatibus & instrumentis duntaxat quae attulissent: caeteris quae ex hostico cepissent ut naues leuarentur relictis quam ocissime uela facere in Samum: & illinc iam contractis in unum omnibus nauibus sicubi foret oportunum hostes adoriri. Haec cum persuasisset fecissetque phrynichus non magis quam in praesens in postea: neque in hoc tantum: sed in omnibus aliis negotiis quae ipsi delegarentur circumspectus est hitus. Hunc in modum Athenienses imperfecta uictoria statim sub uesperam a Miletum abierunt. Et mox e Samo Argiui ob iram cladis acceptae domum reuecti sunt. Peloponneses ipso statim diluculo mouentes e Tichussa in hostem redebant: & cum unum in hoc die consumpsissent: postridie asumptis nauibus Chius quibus cum Chalcideo ante fuerat insecutus hostis statuerunt redire in Tichussam gratia leuorum quos subtraxerant. Quo ut paenerunt eos adiens cum perditatu Tissaphernes: persuadet ut ad Iasum nauigaret: ubi se tenebat Amorges pistuthi filius nothus regis a quo rebellaret hostis. Ita Iasum repente aggressi non



opinantibus: illis hostilis: sed Atticas naues esse expugnant. In quo opere præcipua extitit laus Syracusanorū Peloponnēses Amorgē quē uiuū cæpant Tiffapherni tradiderunt perducendū: si ei liberet ad Regē quēadmodū abfuerat illo iustus lasum ipsā milites diripuerē: magnāq; ad mōm pecuniæ uī absportauerē. Erat. n. oppidum iā ide a priscis tēporibus locuples: Cæterū auxilia quæ circa se Amorges habuerat sine noxa recepere ad se Pelopōneses interq; ordies suos redere q; pleriq; illoꝝ eēnt ex Pelopōneso. Hinc tradito Tiffapherni oppido cū omnibus captiuis tā liberis q; seruis: pacti in singula capita singulos stateres dari eos sibi soluendos redierunt Miletum. Vnde pedaretum Leontis filium quem Lacedæmōii magistratū i Chiū legauerūt mittunt itinere pedestri usq; ad Erythra: cū iis copiis quæ auxiliare Amorgis fuerāt: atq; illic Miletō Philippū p̄ficiunt Aestafq; confecta est. Insequēte hyeme Tiffaphernes posteaq; lasum p̄sidio manuiuit aduenit Miletū: & quēadmodum Lacedæmōe spopōderat: mēstruū stipendium nauibus numerauit singulas uiriti drachmas Atticas: uolens i reliquū tps soluere ternos obolos: donec Regē consuluisset: soluturus ut dicebat si ille iussisset integras drachmas. Verū contradicente Hermocrate Syracusanorū duce: Theramenes. n. cū non esset ipse nauarchus: sed ad tradendā Astyocho classē cū illis nauigare: segnior erat circa rōnē stipendii: conuētū est inter eos: ut p̄ter quicq; naues plusq; terni oboli uiriti soluerent. Nā quicq; & quiquaginta nauibus terna talenta i singulos mēses dabat cæteris nauibus: q; ultra hūc numeꝝ eēnt: ad hāc ipsā rōnem soluebat. Eadē hyeme q; apud Samū agebat Athenienses cū aduenisset illuc: e domo alia classis quicq; & triginta nauiū ducibus Charmino & Strombichide: & Euctemōe cōtractis: & a Chio & aliunde nauibus statuerūt iter se sortiti iuadere naualibus copiis Miletū: & classē atq; peditatū mittere i Chium: quod & fecerūt. Nā Strōbichides & onomacles: atq; Euctemō cū triginta nauibus & parte armatorū q; uenerāt i Miletū: actuariis nauigiis aduecti i Chium quā sortiti fuerāt. Mox eorū collegæ apud Samū remanētes cū quattuor ac septuaginta nauibus ac mare optinētes aduersus Miletū tendūt. Astyocho aut ut erat id tpris apud Chiū obsides deligēs pditionis metu: maturabat eā rē proficere: sed posteaq; sensit Theramenē cū classē uenisse & negotia societatis i melius p̄ficere: acceptis decē Pelopōnēsibus nauibus: & totidē Chiis abiit. & tēptata frustra Ptelei expugnatōe trāsmisit Clazomenas: Ibi eos q; cū Atheniēsibus sentiebant iussit ad se deditōnē facerēt: & migrarent in daphnūrē: qd̄ item iubebat & Tamus loniæ p̄tor: illis facere impata recusantibus: adortus urbē muris carerē: tamē expugnare cū non posset abiit: & igenti uento usus: ipse qdem Phocea & Cumā tenuit: naues aut cæteræ Insulas Clazomenis obiacētes: Marathusā: Pelā: drymiffā & qcūq; circa loca Clazomenis obnoxia erant. Octo dies p̄pter tēpestatē imorata: cū partī diripuissent exhausissentq;: partī oppugnasset i Phocæam & Cumā ad Astyocho remearūt. Is dū ibi agit a legatis lesbiorū aditus est de Insula illi tradenda: & ab eis qdem psuasus. Veꝝ cū Corinthii atq; alii socii propter supiorē cladē minus libēter illuc ire uellēt p̄ficiscit i Chiū. Sed tēpestate difiectæ naues eodē tadē oēs alia aliunde puenerunt. Quo postea peditatus q; fuerat apud Erythras: tūc pedibus iter faciens e Miletō trāsmisit cū iis copiis quas hēbat: habebat aut i iis ad qngētos milites: q; relictī cum armis fuerant ex quicq; Chalcideis nauibus. Ibi cū qdā lesbiorū se defecturos pollicerent: Astyocho retulit rem ad peditatū atq; ad Chios: tāq; expediret ire cū classe ad Lesbū recipiēdā: fore. n. ut aut plus sociorū cōpararet: aut certe Atheniēsibus si qd̄ mīus luc-



cederet nocerēt, Sed cū hoc illi audire nollēt; negaretq; pedaritus naues Chioꝝ se illi pmissurę. Ipse súptis quicq; Coríthiis & sexta Megaride & una Hermioni- depter suas laconicas cū quibus uenerat: Miletū abiit ad suā nauarchiā: sane q̄ minatus Chiis se ne utiq; illis opitulaturę: si qua ope idigerent. Et appellens ad Corycū orā Erythræ illic stationē habebat. Atheniēses autē e Samo cū exerci- tu Chiū petierunt: & ad alteꝝ tumuli latus quo dirimebātur ita stationē habu- erunt: ut utriq; alteris occulti eēnt. Astyochus accepta e pedaritō Epistola quof- dam Erythros captiuos e Samo missos uenisse: Erythras ad moliēdā pditionē extēplo reuectus est: iteq; Erythras ac pagę absuit: qn incidere i Atheniēses. Is ac Pedaritus q ipse quoq; illuc ad eū traiecerat: questioē hīta de iis qui pditionē moliri uiderent: ubi cōpererūt id totū ob salutē ciuitatis e Samo fuisse confic- tum: absolutis illis redierunt: alter in Chiū alter i Miletū: quo destinauerat. In- terea classis Atheniēsis e Coryco pteruehens Arginū: incidit in tris naues longas Chioꝝ: easq; simul ac conspexit ilecuta ē: & exorta ingēti tēpestare ægrā i por- tū Chie refugerūt. Atheniensū autē tres q̄ p cæteris inlruerat: perierūt impactæ moenibus Chioꝝ. Viriq; partī capti sūt: prim̄ interfecti: cæteræ fugā intēderūt in portū Mimātī subiectū noīe Phoenicūte. Vnde postea i leibū pfecti Atheniēses ad munitioēs excitādas se pparabāt. Eadem hyeme Hippocrates Lacedæmōius cū decē nauibus Thurinoꝝ: qbus p̄erat Dorieus Diagoræ unus e tribus: cunq; duabus aliis: Laconica altera: altera Syracusana: ex Pelopōneso traiecit i Gnidū: q̄ iā a Tissapherne defecerat: Cuius classis aduētū ubi sensere: q apd Miletū erāt: iusserūt dimidiū classis Gnidi eē p̄sidio: naues q̄ ad Tiropium stabāt succurrere Onerariis q̄ ab Aegypto transmitterēt. Est autē Triopiū p̄minēs orā Gnidia p̄ montoriū: ubi sitū ē Apollinis tēplū. Eius rei certiores facti Atheniēses p̄fec- ti & Samo sex naues ad Triopiū p̄sidiarias itercepere: classariis i terram elapsis. Mox appellētes Gnidū eāq; adorti urbē muris carentē: pagę absuit qui expugna- rēt. Postero die rursus subeūtes: cū p noctē oppidāi melius urbē oblesisset: & ii subitrasent q̄ ad Triopiū e nauibus diffugerāt: nō iā p̄inde i oppugnado nocue- re: ac puaasto illoꝝ agro i Samū rediere. Per idē tps cū i Miletū uenisset astyo- chus ad classē oīa adhuc q̄ exercitū spectat suppeditabāt Pelopōnesibus: ut qui- bus & stipendiū abunde solueret: & res ex lasso direptæ a militibus magnæ pe- cūniæ supessēt: & Milesiū ipigre onera belli sustinerēt. Cæterę cū supiora fœdera p Chalcideū & Tissiphernē inita Lacedæmōiis uiderent q̄busdā rebus māca: nec- ram p̄ sua facere q̄ p̄ altera parte: placuit de integro inire Theramene adhibito in hæc uerba.

#### Pactioes Secūdæ iter Lacedæmonios & Regem Dareum.

Actioēs inter Lacedæmōios sociosq; & Regē Dareū eiusq; filios ac Tissaphernē ut fœdera sint & amicitia i hāc formulā. Quæcunq; p- uitia atq; urbs Regis est Darei siue ææ patris fuerūt: siue p̄genitoꝝ i has ne eāt: aut belli aut quoquo mō nocēdi ergo uel Lacedæmōiū uel eoz; so- cii neq; tributa ex his urbibus exigāt: aut Lacedæmōiū aut Lacedæmōioꝝ socii: Ne uicissim Rex aliq; ue eoz; qbus Rex p̄est: aduersus Lacedæmōios eoz; ue so- cios eat: belli ergo aut quoquo mō ledēdi. Siqd aut Lacedæmōiū socii ue roga- uerit regē: aut Rex Lacedæmōios socios ue qcqd alterutri psuaserit bene fieri id alteri faciat. Bellū autē qd cū Atheniēsisibus illoꝝq; sociis gerit: uē ab utrisq;

q ii



comuniter geratur. Quod si id dissoluere placuerit comuniter utriq; dissoluat. Nec non quantus exercitus fuerit in Regis puincia ab ipso accitus Rege: tunc rex soluat stipendium. Si qua autem ciuitatum cum Rege confederatae puincia Regis aliqua iuaserit: caeteri prohibeant & Regi quoad poterunt opitulentur. Rursum si quis e puincia Regis: aut quicumque ex urbe qua Rex impium optinet iuaserit regione Lacedaemoniorum sociorumque prohibeat Rex: & quoad potest opituletur. Post has pactioes Therimenes traditis Astycho nauibus celoce profectus e luce abiit. Athenienses autem e Lesbos iam Chium appulsi: terraque ac mari potiti delphinum muro cluserunt: locum alioquin & a terra munitum: & portus habentem nec procul ab urbe Chia direptum. Chii cum multis ante a filiis afflicti tum inter se ipsos non admodum bene animati Sed Tydeo Ione cum suis tanquam cum Atheniensibus sentirent: iam a Pedarito morte affectis & reliqua ciuitate necessario in exiguum redacta quiescebat mutuo suspecti: & ob id neque istos neque eos qui cum Pedarito erant auxiliares idoneos ad pugnam putabant: in Miletum itaque mittunt ad Astyochum: ut ad se tutandos ueniat: & in illo mandata non audiente: scribit de eo Lacedaemonem Pedaritus tanquam laedente re. p. Haecenus apud Chium Athenienses res suas constituerunt. Caeteraque naues eorum quae apud Samum erant: aduersus eas quae ad Miletum stabant ductae sunt: & cum hostes pugnam detractarent: rursus in Samum reductae quiescere. Per eadem hyemem transacto Pharnabazis negotio per Calligetum Megarensem & Timagoram Cyzicenum naues a Lacedaemoniis armatae septem & uiginti e Peloponneso circa solstitium in Ioniam traiecerunt: duce Antisthene Spartiata: cum undecim Spartiatis quos Lacedaemonii ad Astyochum mittebant: ut eorum consiliis uterentur: quorum unus fuit Lichas Archelidae dato eis negotio: ut postquam Miletum peruenissent curarent: ut cum caetera quae optime haberent. tum uero has naues siue tot: siue plures: siue pauciores in Hellespontum ad Pharnabazum si uiderent mitterent. Clearcho Rhaphis profecto qui in eadem classe nauigabat: Astyochum si eisdem placeret amoueret a nauarchia: Antisthenemque subrogaret. Ex Epistolis .n. Pedariti Astyochum suspectum habebat. Igitur haec naues a Malea altum tenentes ad Meleum appulsa nocte sunt. decem Atheniensium naues: quarum tres captae sunt ianes cremataeque: mox isti ueriti ne reliqua qui aufugissent: aduentum suum pro ut contigit notum facerent Atheniensibus Sami statione habentibus Creta petunt: & pleraque nauigatione per custodiam confecta: tenuerunt ad Caunum Cariae. Inde tanquam ex tuto nuntium mittunt ad classem: quae stabat ad Miletum ut ab ea exciperentur. Interea Chii & Pedaritus Astyochum & si cunctantem: nihil tamen minus per nuntios orabant: ut sibi obsessis omni cum classe succurreret: nec maximam ex omnibus sociis in Ioniam urbibus pro derelicta haberet: & a mari interclusa & a terra atrociniis oppressa. Etenim. seruitia cum tot essent quot in una urbe nullo propterquam Lacedaemone: & ob tantam multitudinem seuerius in delictis quam alibi castigaret: ubi exercitus Atheniensis tuto se loco post erectas munitiones collocasse iussus est: ad eum per multa transfugerunt: & prope noticiam regionis plurima pro se detrimeta attulerunt. Itaque aiebant Chii debere Astyochum usque dum spes facta esset muri apud delphinium inhibendi: auxiliium ipsis ferre circueuallantem exercitum ac nauibus ampliori castro hostium castrum: Astyochus quemadmodum tunc fuerat interminatus aliter statuerat: tamen ut uidit socios ad hoc incubetes incurrere statuit. Interim accepto nuntio ex Cauno de uiginti septem nauium & consiliariorum aduentu: caetera omnia post habenda existimauit: satisque esse ut reciperet tot naues per quas mari potiretur: & Lacedaemonii qui ad se explorandum uenissent tuto transmitterent. Igitur omissa nauigatione in Chium sine mora nauigauit in Caunum: Congregauit Meropidem: expositis in terram copias: utique cum propter ue-



hiſ urbē diripuit: & carentē muris & terremotu collapsā: qui in aximus omniū quos meminimus illic cōtigit: & oppidanis in mōtana dilapsis aggre discursantes: p̄das abegerūt p̄terq̄ liberorū hoīum. hos. n. dimittēbāt: p̄fectus ex eo in Gnidū nocte ab exponēdis in terrā nautis reuocatus ē a Gnidiis: ut p̄geret p̄tinus aduersus uiginti naues Atheniensīū: hortatibus quē admōm res se hēbat: quibus Charmilus unus e ducibus quae agebat apud Samū p̄erat: ad Speculādū hanc septē & uiginti nauiū transitū ex Pelopōneso ad quos Astyochus ipse nauigabat. Et. n. in Samo ex Mileto certiores facti Atheniēses de horū aduētū negotiū Charmilo dederāt: ut eas obseruaret circa Symā & Chalce & Rhodū & Lyciā. Quippe iā esse se in Cauno acceperāt. Instat itaq; famā nauigatiōis suae puertere Astyochus tēdes in Symā si forte classē hostilē in alto aspiceret. Sed pluuia in nubilū cælū perturbationē ei p̄buit: ne classē p̄ tenebras moderari posset: adeo ut sub diluculū disiectis nauibus sinist̄e cornu ueniret in cōspectū Atheniēsiū: cū dextrā adhuc circū Insulā deerraret. Has eē naues quos obseruaret e Cauno rati Charmilus atq; Atheniēses extēplo p̄uecti eas adoriant: quae erāt pauiores uiginti: illarūq; tris deprimūt: & alias lacerāt iā plio uictores: donec plures opinione iporū naues apparuerūt: a quibus undiq; circūuenti fugae se mādant: ac septē amissis nauibus in Teugluffā Insulā: cū ceteris & illic in Alicarnassū cōtēderūt. His gestis Pelopōneses in Gnidū classē appulerūt: adiūctisq; sibi uiginti septē ex Cauno nauibus uniuersa cū classe petierūt Symā: ubiq; trophæo polito rursus in Gnidū redierūt. Cognita pugna nauali Atheniēses cū oībus nauibus e Samo in Symā p̄fiscūt: & cū neq; inuaderēt ipsi classē quae ad Gnidū stabat: neq; ab ea inuaderent: sumptis naualibus uasis quae erāt apud Symā & Iorymis in cōtinentē oppugnatis redierūt Samū. Pelopōneses coacta ad Gnidū oī classe: aliqd deerat apparabāt & ex eis undeci uiri cum Tisapherne: quae illuc aduenerat colloquiū habuerūt de rebus iā transactis: si qua illarū eis displiceret: deq; bello futuro qua rōne oprime & ex utrorūq; utilitate maxie gerēdū eēt: & ante oēs Lichas quae trasacta eēt: cōsiderās negare foedera bene in ita tā a Chalcedo quae a Therimene eē: idignū. n. sane sicuicūq; puincia Rex atq; eius p̄genitores impassēt: eā Rex nūc sibi uēdicaret: oportere. n. rursus & Insulas oēs & Theſſaliā & Locros & deiceps Boetia tēus in seruitutē redigere: ac Lacedaemōios p̄ libertate impiū Medorū graeciae iduere. Itaq; iubere alias iniri pacti ones: aut istis stari nō oportere: nec ob eas ullo stipēdio opus esse. Hac de re stomachatus Tisaphernes infecto negotio ac p̄ se indignationē ferēs inde abscessit. Illi a prioribus Rhodiog; publice accersiti cōstituerūt illuc ire: spontes & Insulā tū nauticis tū hoībus pedestribus polētē: se receptos: & societatis huius beneficium: p̄terq; a Tisapherne pecūiā poscerēt posse alere exercitū. Profecti igit p̄tinus p̄ eadē hyemē ex Gnidū cū ad Camig; orā Rhodiā primū appulissent: nauibus quattuor & nōaginta: p̄ multis terrorē interiecerunt ignaris regū quae tractarent: ita ut ab urbe p̄fugerent moenibus p̄ferti carētē. Quibus postea Lacedaemōii cōuocatis & duabus itē Ciuitatibus Lido & Elisso: suaserūt Rhodiis ut ab Athēsiis deficerēt. Atq; ita Rhodus ad Pelopōneses defecit. Id cū sensissent Atheniēses sub idē tps e Samo soluerūt: rē atuertere cupientes: sed cū altum tenerēt in hostiū cōspectum uenerunt: sed iā tardiusculi. Ideoq; cōfestim in Chalce abiēre: & illinc rursus in Samū. Tamē postea & ex Chalce & ex eo & ex Samo traiciētes in Rhodū cū illis belligerabāt. Ibi Pelopōneses subductis nauibus caetera geti p̄ dies octoginta ab Rhodiis duo & triginta talenta coegerūt. Interea & iā inde atēq; Rhodū ad deficiēdū induxissent: dū haec sunt gesta Alci

q iii



biades post Chalcidei necē: & pugna apud Miletū suspitionē Pelopōnetibus ue-  
nit: & de eo iterimendo ex Lacedæmōe ad Astyochū Epistola missa est. Erat. n.  
Agidi inimicus & alioquī infidus habebat. Ob hunc ille metū a p̄cipio ad Tis-  
saphernē secessit: mox apud eū q̄ maxime potuit negociis Pelopōnensiū nocuit  
& edocendis oībus quomō se haberēt rebus auctor fuit iminuēdi stipēdii ut  
p̄ singulis Drachmis Atticis terni Oboli nec ii assidue soluerent: iubens Tissa-  
phernē illis dicere: Atheniēses qui uetustiores essēt peritria rei naualis ternos dū  
taxat obolos Classiariis suis numerare: nec tā p̄pter paupertatē: q̄ ne illi affluētia  
stipēdii abuterēt: p̄ri corpora sua reddēdo deteriora: dū illud in ea demū ipēdūt  
unde ibecillitas cōtigit: primā classē deserēdo dū p̄tē stipēdii sibi debitā nō relin-  
quant obsidē sui. Itē edocuit ut Trierarchos & Ciuitatē duces data eis pecunia  
ad hāc rē sibi cōcedēdā iduceret p̄ter Syracusanos: quoq; dux Hermocrates so-  
lus oīum aduersabat socialis classis noīe. Ciuitatis quoq; q̄ pecunias postularēt  
cōsuebat ipse Tissaphernis uice: q̄ diceret Chios qdē ipēdētes eē: q̄ cū sint oī-  
um græcorū ditissimi & auxiliariis illoq; icolumes effecti: postularēt p̄ sua liber-  
tate alios picitari & corporibus & pecuniis. Alias aut Ciuitates iuste agere: q̄ p̄  
Atheniēsis ab eis deficerēt sūptis facere solita nollēt: nūc p̄ seipsis tantū  
dē aut ēt plus cōferre. Et Tissaphernē nō ab re nūc bellū gerētē suis pecuniis p̄-  
cere redditūq; illis solidū stipēdii: si quādo id ab Rege mitteret: & Ciuitatibus  
p̄ cuiusq; merito p̄futurū. Ad hāc Tissaphernē admōebat: ne admodū icūber-  
ret bello finiēdo: ne ue aut accitis quas istruxerat phoenicū nauibus: aut maiori  
græcorū classē cōducta: tradere Lacedæmōis terræ ac maris impiū uellet: sed si-  
neret utrosq; bifariā hēre potētā. Fore. n. ut semp Regi liceret ī eos a q̄bus offē-  
deret iducere alteros: si uero ad alterutros deueniret: maris ac terræ iperū non  
hiturū eū aductores: q̄bus opprimeret eos: q̄ rerum potirent: nisi uelle ipse ali-  
quādo p̄ se cū igenti & ipēsa & piculo adire certamē. Satius aut eē si aliquantula  
ipensa cū hāc rege difficultate decideret: & si rebus suis saluis: græcos iter se col-  
lideret. Addebat ēt cōmodiores illi fore socios impii Atheniēses: q̄ppe q̄ minus  
ī terra dominari optarēt: & rōnē simul atq; opam belladi utiliozem Regi hēret:  
qd si foret eius socii ī seruitutē redigerēt: sibi qdem ipsis maris p̄tem. Regi aut  
græcos oēs q̄ puincias illius icollerent. Lacedæmōios uero icōtrariū tendere ad  
restituendā libertatē: quos ne utiq; credibile sit: cū græcos nūc a græcis ipis libe-  
rent: nō liberaturos esse a barbaris eosdē: si quos ārea ab illis nō liberaissent. Lube-  
bat ergo illū prius utrosq; cōteri sinere: & cū p̄ciliū esset q̄ plurimū ex Athenien-  
siū uiribus cū demū Pelopōnenses e puincia depelleret. Atq; ita se rē habere Tis-  
saphernes fere sentiebat: quātū ex iis q̄ fiebāt colligere licebat. Alcibiadi. n. ob  
hāc tāq; bene admonenti fidē habens: prius Pelopōnensibus stipēdium dabat  
nec eos bellum gerere permittebat: sed dicēdo tum naues phoenicum uēturas:  
tū illos supramōim auidos esse certādi res euertit: & classē eā q̄ fuerat lōge ual-  
dissima deflorauit. ī cæteris quoq; apertius agens q̄ occultaret se: nō libenter ili-  
lis sociis gerere bellū. Atq; hāc Alcibiades simul q̄ optima factu arbitrabat Tis-  
sapherni pariter & Regi corā suasit: simul q̄ suū ī priam reditū curabat: cuius ī-  
petrādi si eā nō euerteret: sciebat sibi aliquādo fore facultatem. Eūq; ex hac re  
p̄cipue existimabat ipetratum iri: si Tissaphernē cōstaret ipsi eē familiarē quod  
& cōtigit. Nā posteaq; eū apud Tissaphernē pollere senserunt: Milites Athenien-  
ses q̄ ī Samo erāt & ipse ārea ad potentiissimos mādata dederat: ut apud optimū  
quēq; sui restituendi mentionē hērent: uelle. n. se in priam redire sub statu pau-



cor: nō id qdē pernitiōse: sed ne sub statu populari a quo esset eiectus: & cū il  
 lis una administrare rē. p. qbus amicū redderet Tissaphernē. Tum uero pleriq;  
 Trierarchoꝝ Atheniēsiū q̄ erāt apd̄ Samū & potētissimi q̄q; sua spōte iclinaue  
 rūt ad statū populare ātiquādū. Quæ res ī exercitu primū agitata: mox illinc ad  
 urbē psuasit: ut e Samo nō nulli ad Alcibiadē colloquēdi grā uēiebāt. Et illo spō  
 dēre reddituz̄ se illis amicū: Tissaphernē primū. Deīde Regē si mō statū popula  
 rē nō tutarent. sic. n. Regē magis cōsifurū: magnā sane spē cōcipiebāt: cū hostem  
 supāndi: tū uero ipsi primiores Ciuitatis q̄ affligebātur: maxie ad se negotia trās  
 ferēdi. Hi cū Samū rediēt: rē cū idoneis trāsacta cōiurauerūt p̄palā apd̄ multi  
 tudinē dicētes: Regē eis amicū fore: & pecuniā p̄bituz̄ dūtata Alcibiade resti  
 tuto ac statu populari sublatō. Vulgus & si nō nihil iis q̄ tractabat ī p̄sentiaz̄ an  
 gebat: tamē affligere stipēdiū ab Rege subpeditādī spe q̄secebat. At illi q̄ statum  
 populare agitabāt: posteaq̄ uulgo rē cōmunicauerūt: rursus & sibi ipsis & pleriq;  
 sodaliū q̄ foret ab Alcibiade p̄cipiebāt. Et aliis qdē hęc tū ampla: tū explorata  
 uidebātur. Phrynico aut̄ q̄ adhuc dux erat: nihil admōm hōꝝ placebat: & nihilo  
 magis statū paucōꝝ Alcibiades put erat q̄ populare desiderare uidebat: neq;  
 aliud captare nisi quoquo mō disciplina Ciuitatis imutata accitu sodaliū reuer  
 tere: sibi aut̄ ceteris hoc nō negligēdū: p̄fertim: ne seditiōes existerēt: quietiā ne  
 Regis quidē itereē: ut Pelopōnēsibus iā æque ī mari uersātibus: & ī illius impio  
 nō minimas urbes optinētibus: accederet ad Atheniēses: qbus diffideret & nego  
 tiū sibi facerent: cui liceret Pelopōnenses a qbus nihil dū mali passus ē efficere  
 sibi amicos. Præterea se p̄be scire aiebat socias Ciuitates cū denūtiatum eis fo  
 ret hos statū paucōꝝ nō populare uiuere: & ita ipsis eē uiuēdū p̄fecto: nec q̄ de  
 fecisset ad impiū redituras: nec q̄ nō defecisset stabiles p̄māsuras. Neq;. n. p̄opta  
 turas ī paucōꝝ aut̄ populi statu ieruiturē q̄ ī utrorūq; nācisci possent libertatē.  
 Quietiā eos q̄ optimates uocarētur opinaturos nō minus negotii sibi q̄ p̄ popu  
 lare statū. p̄ eos exhibēdū: q̄ largitiōibus uterēt: & duces maloz̄ eēt: unde plura  
 ipsi cōmoda cōsequāt: & sub illis iaudita cā: hoies atq; imanius ad necē esse ra  
 piendos. populare uero statū & effugiū suū & illo coercitorē esse: & hęc ita sen  
 tire ciuitates ex ipsis operibus edoctas: plāe se scire Phrynichus aiebat: ideoq; ni  
 hil eoz̄ sibi q̄ ī p̄sentiaz̄ ab Alcibiade agerent placere. li tamen q̄ cōgregati ī so  
 cietate belli erāt: sicut a p̄cipio placuerāt hęc: ita nūc admiserūt ac legatos qui  
 Athenas mitterent cū alios: tū uero Pisádrū parauerūt: ut de Alcibiadē reducē  
 do ac statu populari ātiquado: deq; cōtrahenda Atheniensibus cū Tissapherne  
 amicitia tractarent. At Phrynichus habendæ orōnis de Alcibiade reducendo  
 gnarus: & eius ab Athēiensibus admittēdæ: ueritus ne ob ea quæ a se ī cōtrariū  
 dicta essent: male secū ageret: si ī arbitriū illius deueniret ad tale genus se cōuer  
 tit: Mittit ad Astyochū Lacedæmōioꝝ nauarchū circa Miletū adhuc agentem  
 Cládestias Epistolas: ī qbus cū alia simpliciter scribebat: tū uero Alcibiadē illo  
 rum negotia corrūpere: q̄ Tissaphernē Atheniensibus cōtiliaret. Sibi ueniā dā  
 dā esse: q̄ aliqd̄ cōsuleret ī p̄niciem hostis: uel cū dedecore suæ ciuitatis. Astyo  
 chus de Alcibiade demulctādo p̄ter q̄ q̄ aplius ille nō ueniebat ī manus: ne cu  
 rauit quidē: sed reuersus ad eū ī Magnesiā apud Tissaphernē: retulit ābobus: q̄  
 sibi scripta essent e Samo: idē ipse rei factus & ut ferebat: tū his tū aliis rebus  
 cōmūicādis Tissapherni se se applicās priuati lucri gratia: eoz̄ libentius ferens:  
 stipendiū nō esse persolutū. Alcibiades nō cūctatus litteras ī Samū ad magistra  
 tus mittit: de iis q̄ a Phrynichō agerent: postulās ut eū mortem mulctarent.



Ob id exestuans Phrynichus: ut qui ob indicium esset in summum omnino adduc-  
 tus: rursus ad Astyochum scribit: in simulans illum superioris facti: quod haud  
 probe occultasset: & nunc se paratum esse tradere omnem Atheniensem exercitum:  
 qui esset apud Samum illis ad internitionem expositis sigillatim omnibus modis:  
 cum Samus muris careret: quibus modis ista exequeretur: neque inuidiosum sibi  
 iam esse cum propter inimicissimos capite periclitetur si hoc & aliud quocumque  
 potius ageret. quam ut ab illis trucidaretur. Hac quoque Astyochus ad Alcibiadem  
 derulit: cuius iniquitatem presentiens Phrynichus tantumque non ab Alcibiade de  
 his rebus Epistolam adesse: preoccupat ipse ad exercitum indicium efferre inqui-  
 ens: hostes in animo habere cum Samus careat muris: nec omnes classis itus ha-  
 beat stationem castra inuadere: & quando quidem ipse pro comperto habeat de-  
 bere Samum illos qui celerrime muro concludere: & in caeteris custodias agere. At-  
 que ipse eos pro impio quo erat ad haec facienda adegit. Et isti quidem parti ad ex-  
 truendos muros res praeparare: partim celeriter extruere non solum ex hac cau-  
 sa: sed etiam tanquam sic Samus esset duratura. At non ita multo post litterae ab Al-  
 cibiade: ueniunt exercitum a Phrynicho proditum iri: & hostes eum inualuros.  
 Ex hoc Alcibiades non ex fide sed ex odio dicere existimatus: & Phrynicho tanquam  
 cum hostibus sententiis opponere: quae ipse facienda ab hostibus prauidisset: ni-  
 hil obicit immo testimonium eo iudicio perhibuit. Item post Tissaphernem al-  
 liciendo induxit: ut amicus Atheniensibus foret timentem quidem Peloponnes-  
 ses: & maiori cum classe quam Athenienses adessent: cupientem tamen si quo pacto  
 posset sibi haberi fidem: praesertim posteaquam sensit eorum apud Gnidum dissen-  
 sionem de foederibus per Therimenem initis. Nam id temporis cum illi apud  
 Rhodum essent iam dissensio extiterat. Inquam post Alcibiadis sermonem cum  
 Tissapherne habitum: Lacedaemonios ire assertum cunctas Ciuitates in liber-  
 tatem: superuenit Lichas negauitque tolerandam esse pacitionem: ut Rex optine-  
 ret Ciuitates: quibus prius aliquando: aut ipse progenitores eius imperassent.  
 Et Alcibiades quidem utpote ad magna conuictus officiose Tissaphernem de-  
 merebatur. Legati autem Atheniensium qui cum Pisandro e Samo missi erant:  
 ubi Athenas peruenerunt uerba apud populum fecere altius repetentes: & ante  
 omnia: licere illis & Regem socium habere: & Peloponneses uincere: si Alci-  
 biadem restituerent: nec eodem modo degerent sub statu populari. Contradicen-  
 tibus multis: partim pro statu populari: partim propter inimicitias Alcibiadis:  
 ac reclamantibus indignum facinus esse: si is rediret qui leges erupisset: in quem  
 Eumolpides praeconeque de mysticis testimonium dixissent: quo nomine exili-  
 um sibi ille consciscisset: quem denique si reuocarent sese deuouissent. Pisander ubi  
 plurimum concertationis erat ac quarellae: adiens ac prehensans singulos con-  
 tradicentium percontabatur: nunquam spem salutis publicae haberent: Peloponnes-  
 sibus nec in mari pauciores quam ipsi naues rostratas habentibus: & socias Ciuita-  
 tes plures suppeditante illis Rege ac Tissapherne pecunias: quae ipsis mille reli-  
 quae essent: nisi quis ad eos Regem traderet. Et cum interrogarent nullam ali-  
 am esse dicerent tunc palam subiiciebat eis. Atqui hoc ut conficiamus fas non  
 est: nisi rem publicam prouidentius administremus: & ad paucorum regimene de-  
 feramus: ut nobis Rex habeat fidem: ne plus de administratione rei. per in presen-  
 tiam quam de salute consulamus: habituri facultatem postmodum si displicebit ista  
 murandi Alcibiadesque hoc unus nunc efficere potest reducamus. Hac audies po-  
 pulus aegre quod a principio ferebat mentione status paucorum: sed Pisandro plane



docente nullam aliam salutem esse inter metum & spem: ut status rei. p. imuta-  
 retur annuit: factumque decretum est: ut Pisander cum decem collegis irent ad  
 transigendum cum Tyssapherne atq; Alcibiade quoquomodo sibi maxie e re.  
 P. fore uideretur: & criminante Pisandro Phrynichus a praefectura cum suo collega  
 Scironide ammotus est: subrogatique in eorum locum Diomedon & Leon & ad clas-  
 sem missi: dedit aut crimini Pisander Phrynico quod diceret eum prodidisse Iassum  
 & Amorgem: Videlicet arbitrabatur eum non idoneum fore iisque ab Alcibia-  
 de transigerentur. Ita Pisander ubi coniurationes omnes quae prius fuerant de iu-  
 diciis ac magistratibus in Ciuitate recitando statum popularem abrogando per  
 factionis suae homines: & qui publice consulerent: caeteraque quae ad praesentem  
 usum pertinerent curauit: ne quod more intercederet ad Tyssaphernem ipse cum  
 decem collegis nauigauit. Et Leon ac Diomedon per eadem hyemem cum ad clas-  
 sem Atheniensium peruenissent Rhodum petierunt. Vbi nacti subductas Pelo-  
 ponnesium naues in quandam locum egressi sunt: ac Rhodiis qui ad arcendam vim  
 occurrerat praelio supatis: Chalce se receperunt. & illic bellum acrius excoerebat:  
 quod inde commotus obseruarent: si quae traicerent Peloponnesium naues. Xenophan-  
 tidas autem Iachon ex Chio in Rhodum uenit a Pedarito nuntiatum iam ad finem peruenisse  
 se Atheniensium magis. Et nisi omni classe subueniat actum esse de Chio. Et isti quod sub-  
 uenire statuerunt. Attamen Pedaritus interea & qui cum eo auxiliares erant atque Chii  
 admotis omnibus copiis munitiones Atheniensium circumdatas classis oppugnat: &  
 eius parte expugnata aliquot nauibus quae subductae erant potiuntur. Sed eo suc-  
 curreribus Atheniensibus primi in fugam uersi sunt Chii: mox Pedaritus ipse re-  
 liquis circa fassis occubuit: ac multi Chiorum pluraque arma capta post haec multo  
 quam antea Chii arctius obsidebant: & a terra & amari et fame inuadescere. Pisander  
 autem legatibus collegae ubi ad Tyssaphernem uentum est: uerba fecerunt de pactio-  
 nibus ineundis. Ille quoniam magis extimesceret Peloponnesios & quemadmodum ab Alcibi-  
 ade erat edoctus uellet utrosque adhuc ueremur ceteri non se certum omnino Alci-  
 biadi praebat. Ea de re ille ad tale genus se conuertit: ut inter Athenienses & Tyssaphernem tanquam  
 nimia postulantem non conueniret. Quod ut inuideretur etiam  
 Tyssaphernes uolebat ipse quidem propter metum. Alcibiades autem quod ubi ad-  
 uertit illum ut uidebatur non affectare conuentionem: nolebat uideri Athenien-  
 sibus inualidis ad hoc ei persuadendum: sed iam persuasione & uolenti ad Athenien-  
 ses se conferre ipsos: Athenienses non idonea offerre. Postulauit enim Alcibi-  
 ades coram Tyssapherne cuius uice ipse in loquendo fungebatur: adeo quem-  
 modum supergrederentur: ut per Athenienses & si ingentibus sane postulatis  
 acquiescerent: starent quominus conueniretur: Nam postulauit omnem Ioniam  
 tradi rursusque in Insulas Ioniae adiacentes quae cum non abauerent Athenienses:  
 tandem in tertio congressu ne plane deprehenderetur: partim pollere petiit ut si-  
 nerent Regem aedificare naues: & iis terram ipsorum obire quot & quotiens li-  
 buisset. Ad haec postulata nihil tam amplius assensere Athenienses: sed ea intole-  
 rabilia arbitrantur: & se ab Alcibiade esse deceptos: cum iracundia digressi se Sa-  
 mum receperunt: post haec rursus Tyssaphernes eadem hyeme contulit se in Cau-  
 num animo Peloponnesios iterum reuocandi Miletum: initisque aliis quibus-  
 cumque posset pactioibus stipendium soluere: ne prorsus sibi hostes redderet: ti-  
 mens tamen ne aut coacti pugnare cum Atheniensibus classe ex magna parte stipen-  
 dio fraudata succumberent: aut ea exarmata ad uotum sine se Atheniensibus suc-  
 cederent: tum uel magis ne illi stipendium paradi gratia continentem peruastarent.



Hæc igitur rex omnium respectu atque prudentia ut quæ admōm optabat græcos inter se coeque accitis Peloponensibus stipendiū numerat: fœderaque cum eis tertio init in hæc uerba.

#### Pactiones Tertiae inter lacedæmonios & Regem societatis.

Ertio decimo Regni darei anno Alexippida apud lacedæmonem Tribuno Plebis pactiones initæ sunt apud Mæandri capum inter lacedæmonios sociosque ac tyssaphernæ: & Hieramenæ Pharnaciique liberos de Regis deque lacedæmiorū & sociorum negotiis. Quæcumque Plaga Regis in Asia est: Regis esto: deque sua puicia Rex deliberato pro suo arbitrio lacedæmiorū socii uel puicia Regis ne aduentu nocendi ergo. Ne uel Rex lacedæmiorum sociorum uel regionem adito ullius mali ergo. Quod si quis lacedæmiorū aut sociorum nocendi ergo. Regionem lacedæmiorū sociorum prohibito. Et si quis e ditoe Regis adierit lacedæmios sociosue nocendi ergo Rex prohibeto. Nauibus quæ nunc assunt Tyssaphernes stipendiū prestato ex pacto dum naues Regis adueniat: quæ ubi aduenerit lacedæmiorū sociorum suam classem si uolent alio. Si a Tyssapherne alii uolent Tyssaphernes stipendiū prestato. Eam pecuniā finito bello quanta acceperit lacedæmiorū sociique Tyssapherni reddito. Postquam classis Regia uenerit & illa & lacedæmiorum & sociis communiter bellum geruto: quatenus Tyssapherni uideat lacedæmoniosque ac sociis. Quod si societatem belli contra Athenienses dissociare libuerit: ex æquo dissociato. Atque hæc pactiones initæ fuerunt. post quas Tyssaphernes opera dedit ut naues phœnices quæ admōm dictum est adduceret: atque alia quæ ipso dederat alio est ostendit se quæ ad ipsum pertineret apparare. Sub extremum iam hyemis Boetiæ Oropum interceptum: perditio Atheniensium quæ ibi erat presidio opera est non nullorum Eretryensium: & ipsorum Oropienses captates Euboia ad defectionem inducere. Nam cum id oppidum sit situm in Eretria quæ Athenienses tenebant fieri non poterat: quoniam magna iactura afficeret. & Eretria & cetera Euboia. Porro igitur iam Oropo Eretrienles in Rhodum uenerunt accitum Peloponenses in Euboia. Illi Chio potius quam uexabat succurrerunt cum statuisserunt: & e Rhodo soluentes omni cum classe circa Triopium nauigaret: percipiunt Atheniensium naues a Chalce alio tenentes: & cum neutri in alteros tenderet abierunt. Athenienses quædam in Samum Peloponenses aut in Miletum cernentes non posse se Chio succurrere sine certamine: Hyems hæc cõfca est: & uicissimus huius belli annus quæ Thucydides cõscripsit. Ineunte statim proximo aestatis uere Dercylidas Vir Spartiata haud magna cum manu missus est itinere pedestri in Hellepontem: sollicitatum ad defectionem Abydum: quæ est Milesiorum colonia. Chii quoque: quoadiu Astyochus deferendo auxilio abigit: obsidione urgente ad cõfligendum impulsus sunt nauali certamine. Acceperunt autem post mortem Pedariti Astyochus adhuc apud Rhodum agente leonte e Miletum Vir Sparciatam pduce: quæ cum Antisthene uenerat in Epibata: & duodecim naues Miletum presidarias: quæ Thuriarum erant quinque: Syracusarum quattuor: & Aneira & Milesia & leonis singula. Egressi itaque populariter Chii & tuto quodam loco occupato una cum sex & triginta suis nauibus aggressi sunt Atheniensium duas & triginta & cum atrox esset pugna naualis neque in ea Chii atque socii foret inferiores: tamen iam non erat uestigia in urbe redierunt. Secundum hæc cum Dercylidas pedestri itinere ad Hellepontum perisset: statim ad eum & ad Pharnabazum Abydus de fecit: & duos post dies lapsacus. Hoc cognito Strombichides e Chio repetere suppetias uenit: nauibus quattuor & uiginti Atheniensium: inter quas erant militares quæ portabant armatos: & plio superis lapsacenis quæ obuia perierat ipso impetu lapsacum muris carente



capiti: ac homines uasa abripit: ac restituta in eam liberis hoibus ad Abydum accessit. Sed cum Abyde nos neq; ad deditione ipellere: neq; oppugnatione temptata expugnare posset ad Sestum transfretauit Urbem: in Cheronelo e regione Abydi sita: qua Medi aliquando tenuerant. ibiq; presidium iposuit ac totius Hellepontii tutelam. Interea & Chii copotes maris effecti sunt: magis & qui ad Miletum erat. atq; Astyochus tum audita puga nauali: tum discessu Strombichidis audacior. Itaq; omnino duabus nauibus in Chium pfectus Astyochus supsit: q; illic erant naues & tota iam classe contendit in Samum. Et cum hostes non exirent obuia q; mutuo suspecti erat rursus rediit Miletum. Nam p hoc tempus atq; et prius Athenis antiquatus erat status popularis. Siquidem postq; Pisander cum collegis ac Thyssapherne redierunt Samum re illic castrensem ad suum magis arbitrium transfulerunt: & Samii ipsi horrabantur optimates ad capebundum secum statum paucorum: & si inter se ad seditionem concitaret ne sub statu paucorum degeretur. Quinet Atheniensibus qui illic erant cum & ipsi inter se contulissent: placuit Alcibiadem quado quidem hoc ei non esset cordi missum facere. Non enim apertius idoneum fore: si ueniret statui paucorum: sed se iam quorum de piculo ageret per se despiciere oportere: quoniam & res ista non remitteret: & bellica sustineret: uno quoque ex sua re familiari impigre pecunia: & si qua re alia opus est conferente: ut qui non aliis iam sed sibi ipsis laboraret. Talia tunc exhortati continuo Pisandrum & dimidium legatorum domum dimiserunt ad res ibi transigendas: dato insuper eis negotio: ut in quascumq; subditorum Ciuitates possent: statum paucorum instruerent. Atq; dimidium in alia item subditorum oppida: alio alium: nec non diotrephem ad prouinciam sibi mandata in Thracia administrandam: tunc agentem circa Chium. Is Thassum pfectus statum ibi popularem aboleuit. A cuius discessu Thassii altero fere mese Urbem mox circulerunt: tanquam nihilo iam indigentes cum Atheniensibus statu optimatum: sed libertatem a lacedaemoniis prope diem expectantes. Nam eorum exules qui non penes Athenienses sed apud lacedaemonios erant: cum suis qui intra Urbem erant necessariis: ope anxii sunt: ut & naues reciperetur & Ciuitas rebellaret. Itaq; ipsis quidem euenit ex insula: ut & Ciuitas citra piculum seruitio eximeretur: & populus qui fuerat refragaturus administratione sumoueret: caeteris autem Atheniensium studiose e contrario qui statum paucorum illic constituerat: Neque id in Thalo tantum ut mihi uidetur: sed in aliis quoque multis subditorum Ciuitatibus: quae resipientes a nullo metu eorum tractabatur: illaque fallaci sub Atheniensibus legitime uiuendi conditione post hinc: ad eam quam pculdubio erat libertatem transierunt. At Pisander cum Collegis pfecti statum popularem ut ipsi uidebatur ex Urbibus sustulerunt: & ex aliquot eorum armatis in socios sumptis Athenas reuerterunt: ubi conperit iam plerumque a sodalibus perpetrata. Et enim Androclum quendam in statu populari longe principe & qui inter primos extiterat auctor Alcibiadis expellendi non nulli iuniorum conspirati clam optrunccarant duplici causa: tum quod erat maxime apud populum auctoritatis: tum uel magis aliquanto Alcibiadis demerendi: tanquam reuersuri: & Thyssaphernem eis amicum reddituri: aliosque non nullos tanquam non oportunos eodem clam modo sustulerant. Oratioque ab eis ex composito popalari hinc est: neque mercedem aliis dari debere: nisi militibus neque plures esse principes regum gerendae quam quicquam milia: & eos precipue qui & pecuniis & corporibus prodesse possent. Erat autem haec res decora apud plerumque: ut qui administrationem Ciuitatis imutassent: eadem Ciuitatem administrarent. Adhuc namque & populus & concilium ex consuetudine congregabatur: ita tamen ut nihil consultaretur: nisi quod conspiratis probaretur. Ex quoque et numero erant qui continerentur: pensatis prius iter se qui foret dicenda: nemine iam aliorum contradicente: praeter metu: cum tantam



cerneret cōspiratorū manū. Quod si quis cōtra hisceret cōfestim aliquo idoneo mō necabatur: neq; de percussoribus iurebatur: aut siq; suspecti erāt supplicii sūmebatur: sed itra silentiū populus se tenebat adeo pterrefactus: ut taciturnitatē suā lucrifacere se putaret: si nihil uiolētiae pateret: & cū multo pluriū q̄ erat cōspirationē suspicaret: iāio succūbebat. Nec id licebat explorare tū ppter magnitudinē Ciuitatis: tū pp mutuā ignorationē. Neq; uero fas erat ob hoc ipsū cuiq; apd̄ alium miserari ac lamētari uicē suā: q̄si de ulciscēdo secreta cōsilia agitatet. Siue, n. notū siue ignotū nactus esses quē alloq̄ris infidus uidebatur: singulis e populo suspitiose iuicē se adeūtibus: ueluti p̄ticipes forēt eoz; q; agerent: quoniā ex eo paucoz; numero erāt: quidā quos nemo unq; suspicatus eet ad eā se factio- nem cōueriuros: qui p̄cipue & apud multitudinē ut fides nō haberet effecerāt: & apud statū paucoz; ut multū firmamētī esset uel hoc ipso q; populares ad mu- tuam diffidētīā i ducebāt. Sub hoc igitur tēpus Pisander collegæq; ueniētes statī cætera peregerūt: & ante oīa coacto populo sniam dixere de decē scribis deligē- dis: penes quos liberū iperū esset qui cōscriptā rogationē certa die ad populū fer- rent: qua rōe Ciuitas optime degeret: ubi dies dca aduenit aduocata contione in æditum locū ubi tēplū Neptūi est situm: decē ferme ex Urbē stadiis pmulgarūt decem Viri illi: nihil aliud q̄ hoc demū licere: quocūq; q; uelit Atheniensiu de- ceterum refellere: refellētēq;: siq; aut scripserit aduersus leges facere: aut quoquo alio mō læserit i gentibus p̄cenis sanxerūt. Hic uero clare locuti sūt: nullū iā pri- stino istituto magistrū ualere: neq; stipendiū numerari: sed qnq; deligi p̄fides: a quibus rursus centū Viri deligant: q; singuli ternos sibi cooptēt penes quos nūe- ro quadringentos: cū i curiā uenerit ipsum sit exeq̄ndi: q̄ optia factu esse ienserit: & quicq; milia Ciuiū quotiens eis uideret cōgregare. Fuit qdem q̄ hāc rogatio- nē tulit: Pisander q; ut i cæteris ita i hoc statū popularē libentissime ppala abro- gabat. Qui uero totū negotiū cōposuit: q̄ rōe ad hoc deuēret: iā pridē id p̄medi- tatus fuit Antiphon Vir Atheniesiū sui t̄pris nulli scdus uirtute: atq; idē p̄statif- simus i cōminiscendo: & i iis q̄ sentiret p̄mendis: qui neq; ad populum neq; ullā incōtentionē uoluntarius p̄dibat: sed suspectus uulgo pp opinionē facultatis in- dicēdo: cessaret ab agēdo: tamē hic unus ut cuiq; aliqd̄ aut i iudicio aut apd̄ popu- lum agenti cōsulebat: plurimū posse p̄desse existimabat. Et qui postmōm cū ita tu q̄dringentoz; collapsio: acta illoz; populus ultum iret: ipseq; in iuditiū uocare- tur: tanq; unus ex istaz; reg; auctoribus: uidet̄ mihi optime oīum ad meā usque memoriā: cām capitis dixisse. Præstabat aut̄ se se & Phrynicus p̄q; studiosū circa statum paucoz; Alcibiadis metu: quē intelligebat cuncta apud Samum a se cum Astyocho tractata rescuuisse ratus ut credibile erat eum nūq; sub paucorum sta- tu reuersum. Et aduersus atrociam quā iis non succubuerat plurimum: de sua uir- tute spondisse uidebatur. Theramenes quoq; Agnonis filius inter primos eo- rum extitit: qui statū popularē dissoluerūt: uir neq; ad dicēdū neq; ad intelligēdū iualidus. Itaq; opus a uiris & multis & circumspectis agitātū & si arduum tamen nō immerito p̄cessit. Arduū, n. fuit populū Atheniensē centesimo fere ab ex- actis tyrānis āno libertate priuare: ne eū mō nullius impio subiectū: sed plusq; hu- ius t̄pris dimidio ipm̄ aliis impare assuetū. Vbi aut̄ cōrio nemine refragāte: sed rata hēnte q̄ pmulgabatur soluta est: aliquanto post in Curiam introducti sunt: quadringenti hanc in mōm. Erant Athenienses assidue sub armis propter hostes apud deceleā agentes: partī in muris partī in statiōibus suo quisq; loco. Igit̄ illo die eos qui cōsicii non erant ex consuetudine abire permittunt: dato præcepto



cōiuratis: ut permanerent non apud arma: sed seorsum. & si quis ad res quæ ageretur notandas restitisset hūc sumptis armis id facere phiberent. Fuerūt autē ii quibus id negotiū datum est quæ ad hoc ipsum uenerant cum suis armis Andrii & Tenii & Carystioꝝ trecenti: & æginetæ incolæ quos illuc habitatum miserāt Athenēises. His itaq; dispositis quadrigēti uiri occulto quisq; pugione ueniētes comitantibus centum uiginti adolescentibus: quibus utebantur sicubi manu illorum opus erat circūstunt intra Curiam Senatores quiq; magis eligebantur: eisq; præcipiunt ut sumptus e mercede egrederentur. Attulerant autē ipsi mercedem illis totius reliqui temporis & eam egredientibus persoluerunt. Itaque hūc in modum Senatus nihil refragatus e curia prorepit: nec cæteris quidem Ciuiibus aliquid innouantibus: sed quiescentibus. Tunc illi ingressi Curiam: quæstiones e suo corpore sortiti sunt quibuscūq; uotis atq; hostiis magistratus inuenti. uis postea ualde immutati ritu status popularis: præterq; q̄ exules Alcibiadis gratia non restituerunt: in cæteris imperiose gerebant: & non nullos licet aut multo q̄ uidebatur idonei qui in locum ipsosq; substituerentur: interemerūt nō nullos in carcerē coniecerunt: quosdā relegauerunt. ad Agidem quoq; regem lacedæmonioꝝ (Erat apud Deceleam) misere Caduceatōre: qui diceret uelle se redire in grām: & contentaneū esse ut ille ipsis potiusq; infido populo qui amplius non excitaret assentiretur. At iste non quieto animo Ciuitatem esse existimans: neq; sibi populum subito uetusta libertatē tradituro: nec quieturo: si magnum exercitum conpexisset: ideo non tantum fidei hēns illis in præsens quin crederet et turbari posse nihil de conuētōne respōdit: ii q̄ a q̄drigētis aduenerāt: sed accito e Pelopōneso igēti exercitu: haud multo post ipse cū iis copiis & his quæ ad Deceleā excubabāt descendit ad ipsa moenia atheniensium: sperans eo magis turbatos athenienses in suum arbitrium puerturos: aut uoluntarios aut ipso impetu ppter tumultū: intra extraq; eredibiliter futuro q̄ neq; n. de fore quin muros maiores pp illoꝝ solitudines occuparent. Cum ergo copias pprius moenia admouisset Athenienses ne tantulum quidē intra Urbem mouerent. sed e misso equitatu: ac pte quadam grauis & leuis armaturæ sagittarioꝝ depulerūt eos qui pprius subiissent: armisq; atq; corporibus quorūdā interfectosq; potiti sunt. Ita re Agis cognita rursus eduxit exercitum. & ipse quidem & qui cū eo fuerant illic apud Deceleā loca manserūt. Eos autē qui superuenerant: postq̄ illic aliquos dies fuerant cōmorati domum remisit. Secundum hæc quadrigēti uiri ad eum legationem misissent: & hic nihilominus etiam magis cūctaretur & ad hoc ipos hortaretur lacedæmonem mittunt ad pauciscendum legatos cupidi pacificandi Mittūt item in Samū decem Viros adleniēdos milites docēdosq; cū alia quæ dicere oporteret: tū uero illud non perniciem Ciuitatis constitum esse statu paucosq; sed in salute esse omnium: & quinque milia hominum esse non quadringētos solum qui negotia administrarent: Nec unq; ad eam diem propter expeditiones & peregrinas occupationes ad ullam rem consultandam quātumlibet arduam plures quinque milibus conuenisse. Nos tamen statim ab ipsa status sui cōstitutōe miserūt: ueriti ne id qd̄ euenit nautica multitudo nollet sub eo statu māere: & illic icohato malo ipsis mouerēt. Et. n. iā apd̄ Samū circa statū paucos res talis erat inouata eaq; p̄ ipm̄ tps̄ cōtigit quo q̄drigēti sūt. cōstituti. Nā Saiosq; q̄ tūc aduersus p̄ceres surrexerāt: cū atea fuisse status popularis: s̄d̄ imutati rursus p̄uasionē Pisandri dū uēit & athēiēsiū ī Sāo cōspicuosq; scā cōiuratōe: ad q̄drigētos hoies: statuerāt aggredi cæteros taq; illi populus foret: & Hipbolū q̄ndā atheniēsem hoīem nefariū exulatē nō potētæ dignitatilue metu: sed ppter scelera



& dedecus Ciuitatis interemerūt: una tū Charmo uno e ducibus & qbus secū Atheniēsisibus quibus fidē hēbant. Et cū iis alia huiusmōi ppetrarūt aiati & plures iuadere. Hāc rē qui fenserant futurā nudauerūt tū e ducibus Leontini ac Diomedonti. Hi. n. q. a populo honore affecti essent & inuiti statum paucogz ferebant. Tunc Trassibulo ac Thrassilbo quogz alter erat Trierarchus: alter armatis p̄erat. Itēqz ceteris q̄ p̄cipue uidebant illi cōspirationi semp aduersi: obsecruntqz ne se ipsos morti destinatos ne Samū ab Atheniēsisibus alienatā: p̄ quam una magistratus i id t̄p̄ris p̄mansisset contēnerent. Hoc illi audito singulos milites adeūt orātqz ne quo mō id p̄mittāt: & i primis eos q̄ dicunt parali hoies Athenienses atqz liberos oēs q̄ i ea nauī uehebant statui paucogz nec dū p̄senti semp in foesti. Quibus Leon ac diomedō quotiēs aliquo nauigabāt: soliti erāt aliqd nauī um custodiendā relinq̄re: adeo cū trecēti illi i Samios ipetū fecissēt: isti oēs i teruentu suo plerosqz Samiogz piculo exemerūt: & trigita e nūero trecētogz oprūcarunt: & eoz tres maxie nocentes exilio mulctarūt: ceteris ignoscētes restituto populari statu i postegz: cōmūiter rē. p. admistrarūt. Hanc itaqz nauē paralogz cū ipsoz p̄fecto Chærea: q̄ statu mutato nauauerat opam: p̄perant Sami atqz milites Athenas mittūt: ad ea q̄ acta eēt nūtiāda: nōdū. n. rescuerāt quadrigētos uiros iperio potitos. Cū Athēas nauis puenisset: ea p̄tinus quadrigēti ablata Paralogz: aliquot duobus tribus ue uincla ididerunt: reliquos i aliā militare nauē ipositos: mādarūt per Euboiā custodiēdos. Chærea simulac ea q̄ agerent aīaduerrit: ut cūqz latitās rursus i Samū reuerfus retulit militibus q̄ fierent Athenis: oīa in maius ui orōis exasperās: uniuersos ab iis q̄ rē. p. admistrarent uerberibus affici: nec contra eos qcq̄ hiscere licere. q̄neriā hōz uxoribus liberisqz uī afferri sedem quoqz statuisse oīum qui i Samo militarēt: qui ab ipsoz sniam discreparēt: p̄pin quos cōprehēdere atqz coercere: nisi sibi optēperatuz sit eos it̄erfecturi. Alia ēt permulta mētiēdo adiecit. Quæ audiētes milites nō mō eos qui statū paucogz ītroduxerāt: sed ēt eos qui p̄cipies erāt statuerūt a p̄cipio occidere. Deīde ab iis qui se i terposuere p̄hibiti atqz edocti ne hostibus i festa classe uenientibus rem Atheniensē p̄derent: absterūt. Ac postea uolentes iā aperte rē Samiā ad statū popularē reuocare: Thrassibulus lyci ac Thrassillus isti. n. p̄cipui auctores extiterāt status inouādī: adegerūt ad maximū iusiurādū: cū ceteros milites: tū uero eos qui erant e statu paucogz capeffituros se rē. p. popularē: idemqz qd̄ ipsi sensuros bellū aduersus Pelopōnenses ipigre gesturos: trecētos uiros p̄ hostibus habituros: ac nihil admōm cū illis per Caduceatorē trāfacturos i eadem uerba iurauerunt. Ex Samiis oēs qui per ætatem ferre arma poterāt: cū quibus oīa negotia & q̄ ex periculis euetura forēt: milites sibi cōmūia eē uoluerūt: arbitrātes neqz sibi neqz illis ullā reliquā salutem fore: sed utrisqz pereundū siue quagrīgēti uiri uicerent: siue hostes e Mileto atqz hoc t̄pus percōcertatōe omne cōsumptū est: militibus Athenas ad popularē statū: illis hos ad paucogz cōpellentibus. Sed milites coacta p̄tinus cōtiōe superiores duces: & siquē Trierarchū suspectū hēbant magistrātū amouerūt. Aliosqz suffecerūt Trierarchos ducesqz: quoz extitere Thrassibulus Thrassillusqz: qui ad dīcedū surgētes ceteros exhortati sūt: cū aliis rationibus nō debere ipsos aīo labare: q̄ Ciuitas sua defecisset: tū uero his q̄ a se q̄ & plures essent & oībus magis abūdarent illa secessisset. Nā cū ipi oēm classē hēant posse se Ciuitates qbus p̄essent adigere ad pecuniā p̄ uiribus dādā: si illic abirent Samū supereē: Urbē non inualidā: sed quatenus maritimum robur Atheniēsiū: q̄ soli optinere contenderāt: eo ibecillitatis recidisset: satis ualidam ad hostes &



eadem loco arcendos: unde iteꝝ arcuissent: & se propter classem potentiores q̄  
 eos qui in Vrbe eēnt: ad comperandū comeatū: cū ēt ipōꝝ beneficio q̄ Samo p̄  
 sideret: haētēnus licuisset illis in Piræū applicare: q̄ non liceret i reliquū si rē. p.  
 eisdem restituere recusarent. Itaq; magis se posse illos prohibere usu maris q̄ ab  
 illis phiberi. Nam illud exiguū q̄dam eē & nullius momēti faciendū: illos Vr-  
 bē ab hoste eripere: si hoc ipis utile sit & eosdē nihil amisisse: suā hēant quā mit-  
 rāt pecūiā: sed eā milites ipī erogēt: sed senatū constituisse & eius grā ciuitas hēat  
 exercitus: imo i hoc ēt eos reliq̄sse q̄ prias leges resciderit. Si uero debere & suæ  
 salutē cōsulere: & tēptare ut illos ad officū terraherent: nec deteriores illis eosdē  
 censendos q̄ aliqd melius cōsultarent: Alcibiadē quoq; p̄posita sibi per ipōs se-  
 curitate atq; restitutōe societate iter eos ac regē cupide conciliaturum. q̄q; ma-  
 ximum sit si cætera frustrarent: certe cū tantā classem hēant: hoc non deesse ut  
 secedāt aliquo ex multis locis: ubi & Vrbes & agros iueniāt: talibus se se alogis  
 mutuo i cōtiōe hortati sūt: & nihilo segnus ea q̄ ad bellū gerēdū ptiebat appa-  
 rabāt. Quæ sentiētes decē legati a q̄dringētis uiris in Samū missi erant: cum iā  
 in populo uersarent ibidem siluere. Per hoc tēpus Classiarii Pelopōnensiū mili-  
 tes qui erant Mileti inter se succlamabant tanq; negotia ab Astyocho pariter at-  
 que Thyssapherne p̄derent: ab Astyocho quidē: q̄ neq; prius pugnare uoluerit:  
 q̄diu ipōꝝ classis p̄potens Atheniensiuū tenuis fuit: neq; nūc uelit cū Athenien-  
 ses inter se dissidere dicātur: nec eoꝝ naues eodē in loco eē: sed tēpus terat opiē-  
 do phoenices a Thyssapherne naues noīe nō re piculū certamīs facturas: a Thyf-  
 sapherne autē q̄ has naues nō accierit: q̄q; neq; solidū neq; assiduū stipendiū sol-  
 uendo classem Pelopōnensē destruat. Itaq; negabat ulterius expectare oportere:  
 sed pugna nauali decernere ad qd̄ p̄cipue Syracusani instabāt. hoc murmur gli-  
 scere sentiētes loci: atq; Astyocho: cōcilio hīto censuere decertandū: quādoqui-  
 dem seditionē apd̄ Samū eē nuntiabat. Ergo cū oībus nauibus numero Centū  
 ac duodecim Micalē p̄ficiscūtur: iussis eo Milesiis adesse pedestri itinere: i Glau-  
 cis aut Micales stationē Atheniēses hēbant duo & octoginta naues e Samo p̄fe-  
 ctæ. Distat aut paululū a cōtinēte Samus: qua parte Micalē spectat. Qui quom  
 prospexissent pelopōnensiacas naues ex aduerso ueniētes secesserūt in Samū: su-  
 as non satis esse ad subeundū de sūma reꝝ piculū & simul expectante: p̄scierant  
 enī hostem e Mileto uenire cupidam pugnādi Strombichidem in Helleponto  
 succursuꝝ cū ea classe qua se e chio Abydum cōtulerat: ad quē p̄miserant nūci-  
 um cū se in Samū Atheniēses subduxissent pelopōnēses ad Micalē classe appul-  
 sa: illic castra posuere. Et cū eis Milesioꝝ peditatus atq; accolaz. Postero die cū  
 aduersus Samū nauigare statuisent accepto nūrio Strombichide ab Hellepon-  
 to rediere: illico Miletū reuecti sūt: aduersus quā uicissi Atheniēses post accessio-  
 nem alterius classis cōtendūt: Centū atq; octo nauibus p̄posito decertandi. Sed  
 nemie obuiā se dante: rursus i Samū reuertūt. Statū secūdū hęc eadē Pelopōnen-  
 ses tā numerosa classe: tamē nō idē eos se arbitrātes ad pliū cōserendū: iopes cō-  
 siliū unde tot nauibus pecūia suppeteret: p̄serti Thyssapherne malē soluēte mit-  
 tunt ad pharnabazū: qd̄ iam ide ex Pelopōnelo p̄ceptū erat Clearchū Rhāphii  
 filiū quadraginta nauiuū p̄fectū. Euocauerat. n. eos pharnabazus p̄bere stipen-  
 diū: paratus pactusq; p̄ legatum se illis Byzantium ad defectionē ipulsuꝝ. Ita na-  
 ues Pelopōnētes datis uelis altrū petentes: ut i cursu faciendo hostem laterent: co-  
 horta tempestate tactatæ sunt: & earum aliæ quæ Delum tenuerūt plures erant  
 quibus Clearchus uehebatur: posterius miletum reuersæ sunt. Sed rursus eas



recepit Clearchus i Helleſpontū pedibus itinere conſecto. Veꝛ æa q̄ in Helleſpontum euaserant cum Helixo Megaræi decem naues Byzantiū traxere ad deſectionem; qđ poſtea cum reſciſſent Athenienſes qui ad Samū ſtatiua habebant: miſerunt auxilio atq; præſidio loci claſſem in Helleſpontum: & breuis quædam pugna cōmiſſa eſt ante Byzantium inter Octonas utrinq; naues: inter eoſdē ii q̄ rebus præerant: & ante omnes Thraſſybullus cum ſemper alias: tum uero poſtq̄ ſtatum immutauerat: in eadem ſn̄ia fuit ut Alcibyadem reuocaret: ac tandē frequenti Militū contione ad hoc perſuaſa: factq; de creto reducendum dōatā uenia Alcibyadem ad Thyſſaphernem nauigauit: Alcibyademq; deduxit in Samū: una ſpem fore exiſtimans: ſi ille Thyſſaphernem a Pelopōneſibus ad ipſos trāſferret. Alcibyades coacta contione iacturas exiliū ſui queſtus eſt: & deplorauit: multaq; loquutus de re. p. non in paruam ſpem futuroꝝ ad audientes adduxit: ſupra modum amplificando ſuam apud Thyſſaphernem gratiam: ut ii qui Holigarchiam domi gerebant ipſum extimeſcerent: tum uel magis cōiurationes diſſoluerentur: ſimulque ut ab iis qui Sami erant plus fiducia caperetur: ac pluriſ ipſe fieret. Atq; hoſtes Thyſſaphernem q̄ maxime optrectarent: & a ſpe in qua erant deciderent. Enim uero aſſeuerabat ampliſſimis uerbis ſibi recepiſſe Thyſſaphernem nunq̄ ceſſaturq; dare ſtipendiū Athenieſibus: ſi modo eis cōfideret: quoad ipſi quippiam reliquum foret: ne ſi oporteret quidem ſe ad extremum uendare torum ſuum. Naues quoque Phœnicum quæ iam in Aſpendo eſſent ad Athenienſes non ad Peloponneſes adducturum. Ita demum ſe Athenieſibus habiturum fidem: ſi ipſum ad eos reuerſum excepiſſent. hæc illi aliaque multa ſimul atq; audire in collegium ſuperiorū Imperatoꝝ cooptauere: uſq; reꝝ omnium permiſere: tantā ſubito ſpem ſinguli præſumentes: ut nihil minus quæ de ſua ſalute deꝝ ſupplitio Quadringentoꝝ dubitarent: parati ét iam tum ppter ea quæ ille dixerat contēptis qui aderant hoſtibus nauigauere in Piræū: ad qđ faciendum cum multi inſtarent: ille uæhementer abnuuit: negans omiſſo qui propius eſſet hoſte in piræū eſſe nauigandum: & quādo quidē ipſe delectus eſſet Imperator: ſe rationes belli ante omnia curaturq; adito Thyſſapherne: atq; tēplo ex ea cōtione abiit: uideri uolens uniuerſa cum illo cōmunicare: & maioris apđ illū præcii eſſe: oſtentando ſe q̄ Imperator iam delectus eſſet illi: que prædeſſe poſſet & obeſſe. Atq; huic contigit ut per Thyſſaphernem terrefaceret Athenieſes inuicem per Athenienſes Thyſſaphernes. Pelopōneſes qui Mileti erant audito Alcibyadis reditu: cum iam antea Thyſſaphernem pro infido haberent. multo iā magis optrectabāt: delatum. n. multis e locis ad eos fuerat: quia recuſaſſent prodire obuiam claſſi Athenieſi ad Mileti uſq; ultro laceſſenti: Thyſſaphernem multo languidiori effectum eſſe ad mercedem ſoluendam: & iam antea Alcibyadē operam datam ut idem ipſis inuiſis eſſet. Itaq; inter ſe milites alius alium conueniētes: quæadmodum prius fecerant: conſpirauerunt & alii quidam auctoritatis homines: non ſolum q̄ neq; ſolidum unq̄ ſtipendium acciperent: & id breuis tēpris atq; intermiſſum niſi quis eos aut in prælium duceret: aut aliquo abduceret unde alerentur deſerere naues: culpam omnē i Aſtyochum refundētes: qui priuati lucri gratia Thyſſapherni indulgeret. Cum aut in huiuſmodi conſpiratione iſti eſſent: Conſtatus eſt quidam Aſtyochum tumultus hunc in modū Syracuſāoꝝ a naute Turinoꝝq; quo liberior multitudo erat: licētius ingruentes ſtipendium repopoſcere. Quibus pteruius quoddā reſpōlū reddidit: intermiatufq; eſt i Herocratē: nauis ſuis aſtipulatē leuauit fuſtē. hoc cernētes cōmilitōes utiq; nauæ



cum clamore Astyochum ut ferirent impetum faciunt. Quod ille praeuidens ad aram quandam confugit: atque ita percussus non est. Sed illic in diverso discessu caeperunt & Milesii furtim adorti Castellum Thyssaphernis illic, extructum & praesidium quod ibi erat eiecerunt. Quae res probata est cum aliis sociis tum praecipue Syracusanis: Lichae tamen displicuit affirmati debere Milesios aliosque qui sub ditone regis essent iteruire: atque obsequium Thyssapherni in iis quae moderata essent: donec rationes belli recte disponentur. At Milesii ob haec illi & alia huiusmodi successentes: mox defunctum huius morbo humari prohibuerunt eo loco: quae aderat lacedaemone uolebat per hanc regem discordiam ipsos Thyssaphernemque & Astyochum superuenit ex lacedaemone: successor Astyochi Mindarus nauarchaque suscepit Impium & Astyochus abscessit. Cum quo Thyssaphernes Gauletem quendam ex iis quos secum habebat nomine cara legatum misit: utriusque linguam gnauis: tum ad simulandum Milesiorum factum circa castellum: tum ad se purgandum sciens sui succlamandi gratia praecipue illuc Milesios ire. & cum eis hermostrate qui asseruaret ipsum cum Alcibiade res Peloponnesos destruere impartibus uacillare. Erat. n. illius in hunc perpetua similitudo pro stipendii solutione. Quae ad extremum iam Syracusanis extorrem: cum alii duces Syracusanorum nanius Poramis Miscon & Demarchus Miletum uenisset: insectatus est Thyssaphernes multo acrius ac crimini dedit cum alia: tum uero quae quia pecuniam postulatam aliquando non impetrasset: inimicitias secum gereret. Igitur astyochus Milesiique & hermostrates a Miletum Lacedaemone petierunt. & Alcibiades rursus a Thyssapherne Samum: ubi dum adest: legati ex Deo adueniunt quadringenti quos uiri mittebat: ad demulcendos eos: quae Sami erat & coacto concilio conatus eos loqui uolebant initio auscultare milites: sed succlamantes iubebant interfici: qui statum popularem sustulissent. Mox tamen uix reticentes exaudierunt illico memorare non excidii Publici sed salutis causa: neque ut ciuitas hostibus perderetur factum esse status inuersionem. licuisse. n. cum hostis ad urbem subisset sibi id facere: quae ciuitati praesentem aliosque quosque milibus: quoniam oes aliquatenus principes essent: neque domesticos eorum aut iniuria quemadmodum Charea iudiose retulisset: aut illo damno affici: sed in suis quoniam locis passim manere: & cum alia multa commemoraret noluerunt eos ulterius exaudire quae aderat quoniam aegre ferebant & alii aliam sententiam dicebant: sed in primis de nauigatione in Pyreum: ubi Alcibiades primum uidetur de prius unde fuisse: meritis & ut nemo magis: propterantibus. n. atheniensibus e Samo aduersus athenienses nauigare: ex quo planissime fuissent: hostes protinus Ioniam & Hellepontum potituri intercessit: quo tempore nemo alius concipienda multitudini idoneus esset extitisset: ille & publice cupidus a nauigatione cohibuit: & priuatim irascetes legatis ne coniurarentur inhibuit: & legatos ipsos remisit per se redire respolito: se quinque milia quidem agubernatione non prohibere. quadringentos autem ut amoueret iubere: consiliisque restituere: quemadmodum prius fuisset quingentorum porro quidem alevados inopes se positum esse: quo magis stipendium militibus suppeteret: se magnopere probare & alia ut hortaret iussit ne uel se hosti dederent. Nam Ciuitate in columi multa spes esse: et inter se conueniendi: si uero semel alterutri succuberent: aut isti quae Sami aut illi quae athenis essent: neminem iam fore pro quem inuicem gratiam rediret. Aderat autem & Argiuorum legati pollicetes factum populari quae erat illic auxilio futuros. Quos Alcibiades collaudatos & cum quos eos uocaret ut adessent rogatos: ita dimisit. Venerant autem cum Paralio quibus tunc inuentum fuerat a quadringentis uiris ut nauimilitari Euboeam lustraret: & legatos a quadringentis missos lespondiam & Aristophontem & Melesiam deducerent lacedaemone. At isti ubi Argos appulerunt conuenientes eos argiuis

r



tradiderūt: ueluti e numero illorū in primis statū popularem antiquassēt. Neq; isti posthac Athenas rediere: sed hoc ex agro legatos Samū quā hēbant triremi aduxere. Eadē ætate atq; hoc tēpore Tyssaphernes quo p̄cipue iūius Pelopōnēsibus erat: cū propter alia: tū uero p̄ Alcibiadē restitūtū: tāq; plane cū Atheniēsibus sentiēs huius iuidiæ abolendæ grā ut uidebat: apparabat p̄fectionē ad classem Phoenicē: q̄ ad aspēdiū stabat: iubēs secū ire Lichā substituto Tamo ut dicebat suo p̄fecto: q̄ quoad ipse abesset exercitui stipendiū p̄beret. fert nō ea grā ab ipse nec facile cognitu ē: quo consilio abierit ī Aspēdū cū illic classē nō appor- tarit. Quippe cētū q̄draginta naues Phoenicū Aspēdotēus uēisse cōstat: cur aut nō puenerūt multifariā hoīes itēptāt: Alii ut res Peloponnēsiū quēadmodū cōsti- tuerat destineret abscessu suo. Ideoq; nihilo melius stipēdiū Tamo cui ipera- tū fuerat: sed deterius p̄buit. Alii ut: p̄ductos ad Aspēdū Phoenices exacta pecu- nia missos faceret: utpote quibus nihil admodū ufurus eēt. Alii uitandæ iuidiæ q̄ apud Lacedæmonē flagrabat hoc esse factū: ut nō iniurius eē uideret: sed pla- ne ad classē se contulisse uere armatā. Mihi uero euidētissimū uidet cā memoriā di distīnēdiq; grecoꝝ negotia classē nō deportasse: ut q̄diu abesset illic & cūsta- retur: ad exitū illa deduceret: utq; dū neutro accedit neunos reddēdo p̄ualidos utroq; exaq̄ret. Qui si uoluisset utiq; aptū geri bellū nō āceps p̄fecto ut credibi- le ē Lacedæmonis. Nā ad eos se cōtulisset uictoriā tradidisset: q̄ppe cū p̄ se quo- q; magis pari q̄ inferiori classe cōtra hostes steterit. Et. n. maxī e euidētis tergiuersa- tiōis fuit: q̄ cābat cur naues nō appor- tasset: q̄ uidelicet pauiores q̄ iussisset Rex naues eēt cōtractæ. Sed ipse maiorē apud Regē gratiā inite studebat: si nō ma- gno sūptu pecuniæ Regiæ: sed paruo tamē eadē cōfecisset. Quodcūq; igit̄ p̄po- sito Tyssaphernes Aspēdū petierit: Peloponnēses illo iubēte tanq̄ ad naues misē- rūt Philippū hoīem Lacedæmoniū duabus cū triremibus: & ipse cū Phoenici- bus cōgressus ē. Quē Alcibiades ubi sensit ī Aspēdū nauigare: & ipse sūptis tre- deci nauibus eodē cōtēdit: pollicēs iis q̄ Sami essent tutū atq; amplū beneficiū se collaturū: quoniā Phoenicē classē aut ad Athenienses afferret: aut ad Pelopon- nēses afferri p̄hiberet: gnarus ut cōsentaneū ē ex longa cōsuetudinē Thyssapher- nis p̄positi: q̄ illā nō esset adducturus: aīo ēt q̄ maxime obnoxii criminibus eū faciēdi apud Pelopōnēses ī suū & Atheniēsīū fauorē: ut eo magis ille cogeret: p̄ hoc ipsū ad Atheniēses accedere. Et hic qdē continuo p̄fectus superiora Pha- selidis & Cauni tenebat. legati aut̄ a quadringētis uiris missi ubi e Samo puene- re Athenas: Alcibiadis mādata iubere illū ut hosti restiteret: nec quiq̄ cōcederet: hēre. n. plurimū spei & recōciliādi eis exercitū & Pelopōnenses superādi. Hæc: uerba multo uehēmētius cor roborauere multos: q̄ tā pridē grauabātur cōfor- tium collegarū ī statu paucorū: & q̄ libenter se illic dū tamē tuto explicarēt. In iā tūc uno quodā cōsensu negotia carpere hēntes ī hoc duces lōge principes illius status atq; magnatū: Theramenē Agnōis: & Aristooratē Sicellii: & alios q̄ iter primos qdē regē participes erāt: sed ut aiebāt meruentes exercitū Samiū atq; Al- cibiadē: legatos mature sane Lacedæmonē miserāt: ne qd Ciuitatē Athēnienses si- ne maiori parte offēderēt. Ita. n. uitari posse ne res ad paucos admodū deuēret: Sed quicq; milia re. nō noīe declarare oportere: & rē. p. ī alteꝝ statū trāfferri. Præ- tēdebāt aut̄ mētione rei. p. cū tamē pleriq; eorū priuata ad hoc ambitioē icūbe- rēt. Qua rōne p̄cipue aboleret status paucorū e populari effectus. Cūcti nāq; suo quisq; die ī orbē p̄erāt: nō ut pares eēt: sed ut singuli cæteris lōge p̄fessēt. hi sta- tu aut̄ populari ī quo magistratus p̄ electionē fiūt: facilius ferat q̄sq; ea q̄ euent



unt: tãq̃ nō repulsus a paribus. Et p̃culdubio ualidã res Alcibiadis ap̃d̃ Samũ  
 hos extulerũt: q̃q̃ paucorũ status ips̃is haud stabilis futurus eẽ uidebat. Certa-  
 tim igit̃ anitebat unũquisq̃ ut ip̃e potissimũ in populo princeps existeret. Huius  
 rōni refragabant maxime & quadringētis uiris q̃ primores erãt Phrynichus: q̃  
 aliquãdo dũ ap̃d̃ Samũ dux eẽt ab Alcibiade discedit. Et Aristarchus i primis ac  
 iã pridẽ statui populari & aduersus & Pisander & Antiphō & alii potētissimi. Hi  
 & prius cũ rē rapidissime cõstituisent: & posteaq̃ ea i Samo inuata e: legatos e  
 corpore suo Lacedæmonẽ miserũt: & statui paucorũ pp̃situs uocabãt: & mu-  
 x̃ i loco quẽ uacãt Eetiõea: multo eẽt q̃ ãnea magis excitabãt. Et post reditũ suorũ  
 e samo legatorũ aiaduertẽtes cõplures eẽt e suis: q̃ prius p̃ fidis hiti fuissẽt: eẽt eẽ i-  
 mutatos: miserũt pp̃pere Antiphontẽ & Phryniciũ decẽq̃ alios cum mandatis: ut  
 quoquomō dũ tolerabili cõditõẽ transigerent cũ lacedæmõis: q̃ scilicet time-  
 rẽt & q̃ illuc fierẽt & quã i Samo & eo studiosius mu- x̃ i Eetionea extruebant.  
 Cuius extruẽdi hoc cõsiliũ fuit: ut aiebat Theramenes & qui cũ eo erãt: nō ut il-  
 li e Samo si ifesti uenirent nō reciperent iam i piræũ: sed ut potius hostiũ quo-  
 tiens uellent & classis & peditatus reciperẽt. Forceps. n. piræi est Eetionea: & iu-  
 xta eam statũ nauis ingressus. Hic igit̃ sic cũ eo extruebãt: qui ãtea erat terrã uer-  
 sus muro. Ut illuc pauci ifidentes itroitus nauis arbitri essent: quoniã ad ipsam  
 alterã portus cuius os angustũ est: turri termiatur: ut ãtiquus murus terram uer-  
 sus & interior nouus mare uersus: pxime hũc statũ itra piræum ædificauerũt: &  
 porticum maximã cuius ipsi potiebant: i quã cogebant suũ quenq̃ frumentũ se  
 ponere: qd̃q̃ itra Urbẽ esset: qd̃eq̃ mari adueherẽt: & illuc pm̃etes uenundare.  
 Theramenes ista & iã pridẽ tumultuã denũciauit: & postea q̃ legati e lacedæ-  
 mone p̃rfus ifecta pactiõẽ cũ uniuersis rediere: aiebat fore ut ob hũc mu- x̃ pe-  
 riclitareẽ icolumitas Ciuitatis. Nã sub hoc idẽ t̃pus affuerũt pariter ex Pelopõ-  
 neso duæ & quadragita naues eorũ: q̃ Euboi cognomiant: quarũ nō nulle erãt e  
 Tarento & locris Italicã & Sicilientẽ: & quãdã iã statõẽ hita ad lan orã laco-  
 nicã: & iftructã ad trãsiendũ i Euboiã: p̃fecto Agisandrida Agisandri Spartiata  
 ut dicebat Theramenes nō tã i Euboiã euntes: q̃ ad extructores Eetiõea muri:  
 & nisi q̃s iã custodia ageret furti exitio allaturã. Erat aut̃ eorũ q̃ rephẽdebatur  
 nō nihil ueri: nec oio detrahẽdi studio dictũ. Tã p̃oprabãt illi maxie in statu pau-  
 corũ Ciuitatis: ac sociorũ princeps esse. Si mius certe hẽntes classẽ & muros sub  
 arbitrio uiuerẽ: hoc quoq̃ exclussi ne a populo rursus restituto: ip̃i ãte oẽs euer-  
 tẽtur: uolebãt. sed introducẽdo hostes absq̃ muris & nauibus paci(ici cũ eis: q̃-  
 lẽcũq̃ Ciuitatis statũ: dum mō de corporibus suis securi essent. Ideoq̃ hũc mu- x̃  
 ac portulas seruabãt: itroitusq̃ & recepracula hostiũ studiosẽ ædificabãt: ne p̃-  
 uẽirent absoluere p̃perãtes. Et a p̃cipio qd̃ẽ iter paucos hec ac furti potius di-  
 cebantur. At ubi reuersus Phrynichus e lacedæmõẽ legatus: a quodã excubato-  
 rum ifidiis: freq̃nti iforo uulneratus est: nec ita post e curia abiens cõtinuo disces-  
 sit: & p̃cussore eius elapso: adiutor tamẽ eius hō Argiuus a quadringētis uiris cõ-  
 phensus: ac tortus: nullius nomẽ a quo iussus esset ptulit. nihilq̃ aliud q̃ scire se  
 cõplures hoies i Peripoliarchi: atq̃ alias ædes cõuenire solitos: tũ uero nihil fac-  
 tum cũ esset: ex hoc noui Theramenes iã audentius Aristocratesq̃: & alti q̃cũq̃  
 uel ex ips̃is quadringentis: uel extra hos eiu(dem sniã erãt negotia capesserũt. Nã  
 sup̃ hæc classis a La: iã circũuecta ad Epidaurũ stationẽ hẽns Eginã excursioni-  
 bus ifestabãt. Quo magis negare Theramenes credibile esse: si in Euboiã tende-  
 rent naues i sinum Aeginã fuisse deflexuras: & rursus i Epidaurũ se recepturas:

r ii



nisi uenirent exhortandū ad ea pagenda: q̄ ipse sepe accusasset: eoq; nō posse se  
ulterius q̄scere. Ad postremū multis & leditiosis suspitionisq; sermonibus hitis  
iā opere aggrediēdā rē eē cōsueuerūt: siqdē hoies grauis armaturæ: q̄ in Piræo  
mugz Eetioneæ extruebāt: i qbus & Aristocrates erat p̄fectus: certa ei delegata  
custodia: cōphēdūt Alexiclé itercollegas status paucoz: p̄cipua dignitate p̄ditū:  
& domū adductū cohibent. Cōphēdūt itē cū alios quosdā: tū uero Hermonē  
p̄fectū uigilū q̄ apd̄ Munychum excubabāt: & ex uoluntate maxie armatoz: par  
tis. Quod simul ac renūtiatū est: quadrigentis uiris cōsidebāt aut i curia præter  
eos qbus ista nō placebāt: parato aio erāt ire ad arma: ac Therameni & iis qui cū  
eo erant nuntiabant. Theramenes purgans se dicere p̄tum esse iā ire cū ipsos ad  
illos rapiendos. Et sumpto secū uno e ducibus sic uoluntaris p̄git ad Piræū: ad  
iuuabat eum Aristarchus & equitū iuuetus. Erat aut̄ tumultus igens atq; horri  
bilis. Nā & qui i Vrbe degebant Piræa iā captū: eūq; qui cōphēnius esset morte  
affectū esse. & qui i Piræū rātū nō adesse contra se Urbicos statū suspicabantur:  
uixq; senioribus istos ne ad ferenda arma discurrerēt p̄hibentibus: & Thucydi  
de Pharfalio qui tūc aderat hospes publicus offitiose apud singulos itercedente:  
atq; exclamāte: ne priam hoste ipsis isidiāte p̄derent: resedit ipetus: & i diuersa di  
gressi sunt. Theramenes ut uēit i Piræū: erat aut̄ & ipse magratus irā i hoies gra  
uis armaturæ itra uociferationē ille quidē exeruit. Aristarchus aut̄ & qui aduer  
sarii erāt re uera excanduerūt: Nihilomius illi i ope faciēdo p̄gere: nec facti p̄ce  
nitere: iterogare rātū Theramenē nūquid ei uideret ex utilitate extrui mugz an  
satius foret dirui. Atq; hoc respondente si ipsis placeret dirui sibi quoq; placere.  
Hinc e uestigio cōscendūt mugz: & alii multi eoq; qui erāt i Piræo eūq; demolitū  
tur: Vulgus exhortantes his uerbis. Quicūq; ualet quicq; milia q̄ q̄dringentos p̄f  
se Ciuitati eum debere ad id opus accedere. Occultabāt. n. rē adhuc sub noīe qn  
q; miliū; ne quis eoq; qui p̄esse uellēt p̄palā statū populare nuncuparet metu:  
ne quid aliquis cū alio loqns per iscitā lapsus p̄ tali utiq; haberet. & iccirco qua  
dringenti uiri neq; esse uolebāt illos quiquies mille: neq; q̄ nō esset: manifestum  
esse existimātes: si tot numero uiri p̄cipies gubernatiōis fierēt: haud dubie statū  
eē populare. Hoc aut̄ occultatū mutuo terrore p̄bebat. Postera die quadringenti  
uiri & si aio fluctuantes i curia tamē congregantur. Itē apud Piræum armati cū  
Alexiclé que cōphēderāt missū fecissent: ac murū demoliti essent concessere ad  
Theatrū diōysiacū: qd̄ ante Mūychiū ē itra Piræū & positis armis cōciliū habu  
erūt: & ex placito oīum p̄pere petētes Urbē: arma istationē deposuerūt: ad quos  
uenerūt quidā a quadringētis & alloqntes uirum ut queq; uidebāt esse mitti ro  
gabāt: suadebātq; ut & ipsi q̄scerent: & alios q̄etos efficerēt: dicētes ut qnq; mi  
lia hoīum nūcuparent: & i eoq; p̄tem q̄tenus illoz uolūtas ferret: ipsos q̄dringē  
tos ne quomō Ciuitatē p̄derent: ne ue hostibus obiectaret. His uerbis q̄ & multa  
& multis iculcabātur multitudo armatoz: placatior q̄ fuerat effecta est: maxieq;  
extimescens p̄ uniuersa. rē. p. cōsensit: ut ad certā diē conciliū hēretur i æde dio  
nysii hoc est Bacchi de cōcordia. Vbi uero ad ædē Bacchi uentū est: tantūq; nō  
contio coacta erat: nūtiat̄ duas & q̄draginta naues i Agisandridam a Megaris in  
Salaminem curiū tenere: quod nemo hoc ex turba hoc ipsum existimauit eē:  
quod olim a Theramene & ab iis qui cum eo erat dicebatur classem ad murum  
iter habere: eoq; utiliter esse dirutum. Agisandridas autem forsitan quidem ex  
composito iuxta Epidaurum atq; illa circa loca uerfabatur: tamē credibile est:  
etiam propter præsentem Atheniēsiū seditiōem affluente spe: si offerretur oc



casio illic eum substituisse. Athenienses ea re ipsis nuntiata: citato cursu uniuersi in Piræum contenderunt: tanq̄ bellum domesticum maius, q̄ hostile: nec lōginquum sed ante portum esset. Itaq; eorū alii naues quæ aderant ingrediuntur: alii alias deducunt: alii ī muros qui p̄ faucibus portus sunt suppetias ferunt. At classis Pelopōnensiu aduentās superato Iunio tenuit inter Thorycum & Prasia: mox appulsa est ad Oropum Athenienses raptim & qui ad manus erāt nautis uti coacto qualia contingunt in Ciuitate seditionibus laborāte: ac magno discrimini occurrere festinante. Nam Euboiam eis omnia erat interclusis Attica mittunt Thymocarem duce cum classe in Eretriam: quæ classis ubi peruenit: sex & triginta nauium cum iis quæ prius in Euboia erant: coacta est: protinus dimicare. Nam Agisandridas iam prāsus ab Oropo classem ducebat. Abest aut̄ Oropus ab Vrbe Eretrienſi stadiis fere sexaginta tractu maris. Dum itaque illa infesta ueniret classe Athenienses propere suas naues cōscendunt: opinantes sibi milites iuxta futuros. At illi cibaria ī prandium mercabantur non ex foro: sed domesticim ex ultima Urbis parte. Nam ne quid in foro uenderetur Eretrienſes prospexerant: Vt dū cūctāter naues ingrediūt ab hoste p̄uenirēt. Et ita dū ille īgruīr isti dū cūq; īpletas naues educere cogerēt. Et signū ex Eretria hosti ad Oropū sustulere: quādo mouere cōtra Atheniēſes debere. Tali atheniēſes apparatu p̄uecti: pugna supra portū Eretriēſe cōmissa: tamē aliquātisp̄ restitere. Deīde in fugam uersos usq; ad litus īsecutus est hostis. Quorū quicūq; ad Urbem Eretriensem ut amicam confugerunt: indignissime ab Eretrienſibus īterfecti sūt. Qui uero in munitiones quas ipsi in Eretria tenebant incolumes fuere: Itemq; nauium quæcūque in Chalcidem peruenerunt: Earum duabus & uiginti cum remige: multaq; captis Pelopōnensēs: & captiuorū aliis īterfectis: aliis cōseruatis: trophæum statuerunt. Neq; multo post omnem Euboiam ad defectionem cōpulerunt: preter oreum: quod Athenienses ipsi tenebant: & alia circa loca cōposuerūt. Postq̄ hæc ad Euboiam gesta Athenis nuntiata sunt: p̄uor eos ad illam diem maximus circumstet. Neq; enim accepta in Sicilia calamitas & si tunc ingens uisa neq; aliud unq̄ tanto terrori fuit: ut pote cum exercitus apud Samum abest: neq; alia adesset classis neq; qui illas conscenderent ipsis seditione diffidētibus: & incertum quando inter se conuenturis tantum eis calamitatis īciderat: qua cum & classis & Euboia esset amissa. Vnde plusq; ex Attica e molimēti p̄ciperetur: quoniam modo non forent consternati: & eo quidem uāhemtius propter summam loci uicinitatem: ne continuo uictoria feroces ad uacuum nauium Piræum appelleret: quos tantum non adesse suspicabantur id quod illi si audatiores fuissent facile ꝛecissent. Ex quo aut̄ aggredientes urbem magis in seditionem concitassent ciuitatem: aut manendo obsidissent: cogentes ab Ionia classem & si aduersariam statui paucorum: tamē suis rebus domesticis atq; uniuersæ ciuitati succurere. Atq; interea & Hellespontus & Ionia & Insulæ & omnia Euboia tenuis: & ut sic dicam omne Atheniēſium imperium ipsos celsisset. Verum non in hoc tantum bello Lacedæmonii sed in aliis etiam multis omnia hostium Atheniēſibus utilissimi extitere: qui quod plurimum inter se moribus differentes essent: Alii properi: Alii conctabundi & alii manu prompti: Alii formidolosi: præcipue ī gubernanda classe plurimum Atheniēſibus profuere: quod maxime declarauerunt Syracusani: qui concordēs inter se præclarissime belligerauerunt. Ad hunc nuntium Athenienses uiginti tamen naues armauerunt: contionemq; cogere semel statim: tum primum in locum quem uocant



Pyncen: ubi etiam alias consueverunt in qua contione quadringentis uiris am-  
 tis decreuerunt administratione rerum quinque Milibus tradendam esse autem  
 ex eo numero: quicumque arma gestarent: neque ullo pro magistratu mercedem ac-  
 cipere. Si secus fecissent execrabiles esse. Aliæ quoque deinceps crebræ sunt habi-  
 tæ contiones: in quibus & legum Lationes: & alia ad rem publicam pertinentia  
 constituerunt. Atque inter iniuria uidentur mihi Athenienses non parum commo-  
 de rem publicam administrasse: iter utranque factionem paucorum: & multitudi-  
 nis in unum redactam egregio temperamento. Quæ res ex improbis factis quæ  
 fiebant prima salutinur civitatem decreuerunt preterea Alcibiadem cæterosque  
 qui cum eo essent reuocandos in patriam: & ad eum milites que qui in Samo eunt  
 mittendum: iubentes ut administrandam rem publicam accederet. Inter hæc sta-  
 tim rerum mutationem Pilander Alexiclesque cum suis: & qui præcipui fuerant:  
 e statu paucorum se in Deceiam subdixerunt. Solus ex eis Aristarchus: erat eni-  
 dux sumptis repente aliquot sagittariis: qui essent barbarissimi: ad Oenoem per-  
 git murum Atheniensem in Boetia confiniis: quem Corinthii propter suorum  
 a Decelea se recipientium cædes que factæ fuerant ex Oenoe obsidebant uolun-  
 tarii quique Boetianis accitis: cum his habito colloquio Aristarchus seduxit eos  
 qui erant apud Oenoem: quod diceret quando quidem populares sui intra ur-  
 bem de cæteris rebus cum Lacedæmonis transgressissent: debere & ipsos eum lo-  
 cum tradere Boetianis. De hoc enim transigi. Cui ut duci fidem habentes illi: qu-  
 pe qui omnium rerum ignari & oblectati erant: sub pactione abierunt. Hunc imo-  
 dum & Boetiani relictam Oenoem receperunt: & Athenis status paucorum. Se-  
 ditioque cessauit. Per eadem huius ætatis tempora: Peloponeses apud Miletum:  
 cum nemo eis stipendium numeraret illorum quibus a Tyrsapherne mandarum  
 erat: dum contulit se in Aspendum: neque classis Phoenicum: ac ne ipse quidem Tyf-  
 saphernes ueretur: & qui cum eo missus erat Philippus ad Mindarum nauarchum  
 scriberet classem non esse uenturam: idque ipsum Hippocrates uir Spartiata: qui  
 apud Pharselidem agebat significaret: tunc intellexerunt se prorsus decipi a Tyf-  
 sapherne. Itaque sollicitante eos Pharnabazo: qui optabat conducta ea classe reli-  
 quas prouintia suæ urbes compellere ad deficiendum ab Atheniensibus: quæ-  
 admodum Tyrsaphernes: Mindarius spe aliquid plus ab isto opinèdi: multa di-  
 ligentia presentique edicto ut lateret hostem: qui erat in Samo: solués e Mileto tri-  
 bus & septuaginta nauibus petiit Hellepontum: quo prius per hanc eandem æsta-  
 tem duodecim alia naues concesserant: & partem quandam cursuionibus infe-  
 stauerant. Sed Cheronesi tempestate usus ad Icarum coactus est appellere. Vbi  
 propter difficultatem nauigandi quinque sexue moratus dies peruenit Chium:  
 quem a Mileto soluisse certior factus Thraisylos: apud Samum & ipse cum qui-  
 bus & quinquaginta nauibus proficiscitur: appropereans ne ille preueniret in Helle-  
 sporum. Cæterum cognito apud Chium esse hostem: ratusque illic sublestrum:  
 speculatores quidem collocat in Lesbos: & in continete opposita: ne se lateret ille si quod  
 noueret: ipse cum reliqua classe Mechymna profectus: farina ordeacia atque alia oppor-  
 tuna apparari iubet: itaque e Lesbos Chium petiturus: si diutius illic moraretur hostis.



Et simul uolebat i Ereſum nauigare: defecerat enim Ereſus a leſbo recepturus eam ſi poſſet. Nam Methymnæi exules non e poſtremis ſumptis e cuma qui quaginta ferme armatis actiſſima familiaritate coniunctis: & e continente alius mercede conductis ad trecentos: cuncti Anaxarcho Thebano ob cognatione ducẽ delecto: primum ad ortu fuerant Methymnam, quod irritum fuit inceptu: propter præſidium Athenienſe: quod e Mytilena adueniens commiſſa pugna: ruruſ eos extra urbem eiecerat. Verum recepti per noctem Ereſum ad defectionem compulerant. Aduerſus hanc igitur cum tota claſſe aduentus Thraſyluſ de aggredienda cogitabat. Sed eodem anteuertat Thraſybuluſ cum quinque nauibus e Samo dum ei de hoc exulum traiectu allatum eſſet. Poſt quẽ Thraſyluſ cum appuliſſet ad Ereſum ſtatione habebat. Acceſſere præterea duæ naues ex Helleſponto domum remeantes. Itaque tam Methymnææ quã cæteræ naues aderant numero ſeptem & ſeptuaginta. Quarum nauales copię & machias & omnis generis oppugnationes preparabant ad Ereſum expugnandam ſi poſſent. Interea Mindaruſ cum claſſe Peloponnentiſi biduo re frumentaria comparata ex Chio: ac datis a populo Chio ternis & quadraginta numis Chiis i ſingulis tertio die illinc uela in altum dedere: ne in naues quæ ad Ereſum ſtabat in ciderent: & a ſiniſtra Leſbum habentes per pelaguſ in continente peruenere: ac ſubeuntes portum qui eſt in Carteriſ terra Phocaidis: ubi poſtquam præſi ſunt præteruecti oram Cumanam Cœnauere in Arginuſſis: quæ ſunt in continente aduerſus Mitylenem. Vnde multa nocte proficiſcentes: cum ueniſſent in Harmarunte: quæ eſt eregione Mitymne in continente: ſumpto raptim prandio prætereuntes lectum & lariffam & Amaxitum & alia circa loca perueniunt in Rhœteum: quod iam eſt Helleſponti: Media nocte i diluculũ declinante: quæ nonnullæ tenuerunt ad Sigæum: atque ad alia circa littora. Athenienſes qui apud Seſtum erant duodeuiginti naves ubi conſpexere: & ex ſpeculis ignes qui iſtis pro ſigno ſiebant: & frequentes in hoſtico Pyras repente collucere: intellexerunt ingreſſos eſſe Peloponnentiſes: & hac ipſa nocte quantum maturare potuerunt: ſubeuntes Cherroneſum nauigarunt in Eleunte: uolentes hoſtilem claſſem in apertum mare uitare. Et ſexdecim quidem naues quæ ad Abydum erant latuere: quibus premonitas a ſocia: quæ adueniebat claſſe: ut exitum Athenienſium nauium obſeruarent. Cæterum ſub ipſum ſtarim diluculũ i conſpectũ uenerunt claſſes Midari & e ueſtigio fugã ſe madaſunt: neque tamẽ oẽs fugã occuparunt: ſed quæ plures erant i continente: & in Lemnũ eſtugerunt: quatuor in curſu poſtremæ prope Elaunte circũuẽtæ ſunt: una cum ipſis oppugnationibus: iſta iuxta delubrum Proteſilai: duæ ſine oppugnationibus: una uacua ante imbrũ cõbuſta. Poſt hac coniuſtis ex Abido aliſque nauibus ſex & Octoginta unieſæ: hoc ipſo die oppugnauere Elaunte: quæ cum ad deditiõem compelli nõ poſſet: petierunt Abydum. Athenienſes clam ſe non diſceſſuram hoſtium claſſem opinantes per otium Ereſi moenia oppugnabant: ſed ubi cognouere ſpeculatores fuiſſe fruſtratos: relictã protinus oppugnatione in Helleſpontum ſuppeticas ire: duasque Pelopõneſium naues quæ perlequendi ferocius: hoſtibus in pelaguſ euecta inciderat: in eos exceperunt. Poſtero die in Eleunte peruenere: ubi ſtationem habentes quæcunque ex imbro diſſugerant naues receperunt: Et quinque dies i apparatu pugnae naualis conſumpſerunt. Poſt quos dies hunc in modum pugnatũ eſt. Athenienſis Claſſis inſtructa in cornua ſeſtum uerſus terram legebat. Eius aduentu precepto Peloponnentiſis claſſis: & ipſa obuiã ex Abydo procedit. Atque ubi aĩad-



uerterunt ad pugnandum iri: utriq; cornua exporrexere: Lacedæmonii quidem ab Abydo usq; ad dardanum nauibus octo & sexaginta: quarum dextrum cornu tenebant Syracusani: alterum ubi erant uelocissimæ quæq; naues ipse Mindarus. Athenienses autem Cherronesum uersus ab Idaco usq; ad Arriana nauibus sex & octoginta: quorum sinistrum cornu Thrasylus regebat: Dextrū Thrasibulus: cæteri duces assignato quisq; loco. Et maturauere Peloponnēses priores confligere: ut sinistro suo dextrum Atheniensium cornu intercluderent: eos facultate extrinsecus prodeundi si possēt: medium uero ad terram repellere nō procul distantem. Quo animaduerso Athenienses qua parte statuerant ipsos intercludere aduersarii eadem parte perumpere: euectiq; nauigatione præstabāt. Sinistrum autem cornu iam promontorium exceßerat: quod uocant canis sepulchrum. Quo facto medium classis inualidis ac dissipatis nauibus cōstabat: & preterea minus plenis locusq; circa sepulchrum canis habebat acutum & angularem ambitum ita ut ea quæ supra illum fiebant extra conspectum horū eēt. Huc igitur Peloponneses inuecti propellunt usq; in Sicum Athenienses: & cū forent prælio superiores in tetram defiliunt. neq; uero huic mediæ classi succurrere poterant: aut a dextro qui cum Thrasybulo erant propter multitudinē nauium in ipsos ingruētium: aut a sinistro qui cum Thrasyllo propter promontorium canis sepulchrum. quo interiecto hæc res illorū oculis subiecta nō erat: qui presertim ab acie Syracusanarum aliarumq; non pauciorum nauium urgebantur: donec Peloponneses uictoria freti secure alibi: aliam in sequendo nauē cœperunt: quadam sui parte ordiens soluere. Quod animaduertentes Thrasibulus cum suis omissa iam contentione circum agendi cornu: conuersi protinus in eas a quibus cohibebantur repellunt: atq; in fugam uertūt. nactiq; partē classis hostilis quæ uicerat palatam feriunt: & earum plerisq; etiā sine pugna terrorē inferrunt. Syraculani quoq; qui & ipsi iam cedebant iis: qui cum Thrasyllo erāt eo magis dedere se in fugam: ubi alios etiam fugere uiderunt. Postq; terga data sunt: & Peloponneses fugerunt præcipue ad flumen Pydium: deinde Abydum paucas quidem cepere naues Athenienses: quoniam angustia Helleponti breue hostibus effugia præbebant. Sed opportunissimam hanc naualis prælii optinere uictoriam. Quippe extimescentes tunc Peloponnesium classem propter calamitates: cum proximam tum illam in Sicilia acceptam: deserunt & se ipsos obiurgare: & hostes iam in re nautica magnificare. De quibus has naues cepere Chiorum octo: Corinthiorum quinque: Ampraciotarum & Boetianorum binas: leucadiorum & Lacedæmoniorum & Syracusanorum & Pellenesium singulas. Ex suis autem quindecim amiserunt. Ac posito super promontorium ubi canis sepulchrum est trophæo: attractisq; naufragiis & mortuis ex foedere hosti redditis nūtiū Athenas uictoriæ tritremi miserūt. Quæ nauis ubi puēt: audita illi foelicitate sibi insperata: pp clades quæ & circa Euboiam & per seditionem iam contigerant: uæhementer animo confirmati sunt: arbitrantes posse res suas & si impigre anniterētur euadere superiores. Quarto autem quam pugnatum est die: resectis properanter apud Sestum nauibus: Athenienses in Cyzicū cum nauigabant que ab ipsis defecerat Comspicatique ad harpagiū & Priapū octo profectas e Byzantio ag gressi sūt: ac supatis prælio q̄ i terra erant illas itercepere. & platis Cyzicum muris carente iteq; receperūt: allinēq; pecunias exegerunt. Pelopōnenses iterea profecti ex abydo in Elæuntē: ex suis nauibus captiuis quencū que integre erant acceperūt. Nam cæteras Elæuntii cōcremarant: & in Euboia



Hippocratem & Epiclem ad æferendas illic alias miserunt. Per hæc eadē tem-  
 pora Alcibiades tredecim cum nauibus e cauno & Phaselide Samū remeavit:  
 nuntiatum se naues Phœnicum auertisse: ne ad Peloponneses irent:& fecisse  
 Tyssaphernem in Atheniensiu beniuolentiam propensioem quam fuisset: &  
 instructis præter eas quas habebat noue nauibus ab ali carnassais igentē pecuniā  
 exegit:& Conmuro conclusit . Quo præfecto magistratibusq; illic constitutis  
 Samū iam sub Autūnum rediit. Et Tyssaphernes cognito classem pelopōnēsens  
 e Mileto in Hellepontum profectā: soluens ex Aspēdo properauit in Ioniam  
 Dumq; Peloponneses apud Hellepontū agitant: Antandrii: sūt aut Aeloes assū-  
 ptos ex Abydo armatos terrestri per Idā montem itinere introduxerūt in Vr-  
 bem: q; scilicet iniuria afficerentur ab Arfaco Persa Tyssaphernis præfecto.  
 Qui Delios quoq; qui ab Atheniensibus Delū per causā lustrationis illic eiecti ī  
 Adramyttū cōmigrarāt: dissimulato oculo odio cū optimatibus eoz amicitia  
 ac societatis specie expeditionē iduxisset: eduxerat:& obseruato: dū illi præderēt  
 circūdata suoz manu iaculis eos cōfixerat. Qua de re Antandrii illū formidan-  
 tes: ne quid in se aliquādo sæuiretur:& alioquin q; alia quæ ab eodē iponebatur  
 ferre nō posset: p̄sidium eius eiecere ex arce. Quo et Pelopōnensium factō Tyssaphernes:  
 p̄ter illa ī Mileto & in gnido unde et fuerant deiecta p̄sidia eius exi-  
 stimans: insigni se affectū esse contumelia: ac ueritus ne quid amplius læderet.  
 ad hæc ægre ferens si Pharnabazus minore & sumptu & tempore magis pro-  
 ficeret aduersus Athenienses: conductis Pelopōnensibus statuit ad eos ire ī Hel-  
 lepontum: daturus crimini quæ gessissent apud Antandrum:& crimina sua cū  
 alia tum uero de nauibus Phœnicū q̄ acōmodatissime purgaturus. Et cū Ephe-  
 sum primum uenisset: Dianæ sacrificium fecit: Dum hyems Aestatem hāc īse-  
 cuta finiet: Primus quoq; ac Vicissimus annus finiet.

**THVCYDIDIS ATHENIENSIS HISTORICI GRAVISSIMI LIBER  
 OCTAVVS ET VLTIMVS:**

**FINIT.**

**L A V S D E O**



BARTHOLOMAEVS PARTHENIVS BENACENSIS FRANCISCO  
 THRONO LVDOVICI. F. VENETI EXERCITVS PROVISORI. S.

Apud flauium Philostratum: Dirionem Sardensem Dionysio Milesio scilicet  
 ti respondisse legitur peculiare uiri sapientis esse se ipm noscere & alios non  
 ignorare: curis sapientissimū uiri responsum: & si aquoq; grauissimo amplec  
 tendum: nobis ēt hoc quidem tempore non asperandum: quo & Thucydi  
 dis recognitō aicis uel urgentibus fuit demādata: quæ res & si non admodū  
 ardua erat attamen mihi uel occupatissimo pdificilis ob iuris ciuilib sapiētia  
 pdilicendam: quæ totum hoīs ingenium pōstulat & exquirat. Veg; quoniā  
 amicoꝝ precibus obtēperare plerūq; opere precium est: malui hac in re ri  
 dis potiusq; difficilis iudicari. Prouintiāq; hāc nobis iniunctā aggressi sumus  
 exemplari græco adhibito: sine quo labores nostri cassi iritq; proculdubio  
 fuissent. Nam: pleraq; locoꝝ noīa librarioꝝ uitio adeo deprauata erant: ut  
 absq; græcoꝝ fontis ueritate uix ad nos uera puenire potuissent: & non hi  
 ste dūtaxat sed & in cæteris non mediocrem curam adhibuimus: Laurenti  
 umq; Thucydidis interpretem non minus integrū q̄ ueꝝ reddidimus. Hoc  
 unum legentibus non in iocundum fore duximus: si tanti historici uitam a  
 græcis scriptam: latinis legendam traderemus: quā non inuito quoad fieri p  
 nos potuit absoluimus: nominiq; tuo dicauimus. Neq; n. quisq; hoc tēpore  
 te idoneior se se nobis occurrit: cui de rebus bellicis belloꝝ tempore aptius  
 hęc omnia demandarentur: quippe qui rebus urgentibus militiae assidue in  
 cūmbis & præes. Nam ex. S. C. uniuersum exercitum ad pontis obscuri pro  
 pugnacula iuxta padi deltam miro ordine instructa adeo integre moderaris  
 atq; gubernas: ut te uno prouisore stationarii illi milites: cæteriꝝ quotquot  
 sunt mixe in mōm & gratulentur: & te sūmo amore honoreq; psequantur  
 Non ea recensio quæ ī foro iulii per te bellicis temporibus strenue gesta sūt:  
 Quodq; gradiscam Ciuitatem barbaroꝝ excursionibus oppositam: quā ue  
 neti tui optimates ad fonti amnis ripam condidere ita uallo aggere mœ  
 nibus ponteque ac turribus munitam reddideris: ut illoꝝ ppileatas acies am  
 plius nō horrescere possint. Quibus oibus sit ut arbitratu sim hac p̄cipue  
 tempestate huiusce Historici grauissimi lectione te plurimū oblectari posse  
 quippe q̄ Stratagēmata pleraq; & acies istructas: adeo miro ordine cōscribat  
 ut ante oculos ponere uideat. Contionibusq; in aumeris utitur: q̄bus gran  
 dis admōm assurgit: estq; in his breuis densus: & sibi instās: ut fabius & Cice  
 ro meminere: neutroq; pro scēmīno sapiētiā uti ut Suidas refert. Verū  
 si q̄ sp̄ia plura de huiusce Historici obseruatōne scire affecter: Dionysii Haly  
 carnasei libꝝ quē de illius idiomate composuit pcurrat. Floruit autē olympi  
 ade octuagesima septima pauloante platonis ortum: ut Eusebius in chroni  
 cis & Suidas pariter meminuit: Refertq; idem Suidas in adolescentia Herodo  
 tum audiuisse: cuius ingenii uim cū Herodotus admiraretur genitori hęc  
 retulisse Beatam facio te olore: quādoquidē filium genuisti cuius ingenium  
 ad bonaz artium disciplinas capescēdas natura comparum est: genuit & ip  
 se filium Timothem nomine. In ætate uero Senili constitutus Gorgia leon  
 tino Contionante plurimum oblectabatur: ut philostratus in gorgiae uita  
 meminuit. sed quoniam æquius est Marcellinum de huiusce Historici uita dis  
 serentem copiosius audire: pleraq; quæ impræsentiarum recenseri potuis  
 sent consulto omissimus. Vale.



EX MARCELLINO GRAECO THVCYDIDIS ATHENIENSIS VITA  
BARTHOLOMEO PARTHENIO BENACENSI INTERPRETE.

Thucydidae Atheniensis Olori filio Threitium genus fuit: nam pater eius olorus ex Thracia nome accepit: fuit autem ex affiniibus Miltiade: Vnde & ubi Miltiades apud Coelam tibi & Thucydides sepulcrus est. Miltiades Hegespylen Thracum regis filiam i uxorem duxit fuitq; discipulus Antiphonis Rhamnutii qui indicendo grauis: in iudiciis suspectus habitus est propter: quod cu ipsu orantem non facile iudicia tollerarent: orationes scribere aggressus est: & quibus eo opus erat exhibuit: de quo Tacydides discipulus testimoniū phibait: quod cuiusque cōsiliū dedisset: ille i iudicio uictor euadebat. Sed Antiphō iprobis est existimatus: & circa finē belli peloponesiāci proditiōnis acuiatus est: quippe qui Lacedaemoniis optima legationis tempore: Atheniensibus uero inutilissima consuluisse deprehensus est: simulque cu eo Archeptolemus & Onomacles corrupti fuere: quorū domus funditus euerse sūt: & eorū genus partim abolitum: partim honore priuatum: cum autē Thucydides i ipatoria dignitate constitutus: negligentior factus esset: acceptaq; fide de metallis quae circa Thasum erant diues & potens factus est. Bello uero Peloponesiaco pditionis accusatus est ob tarditatē & negligentiam. Forte enī Brasidas cepit urbes Atheniensium in Thracia ab Atheniensibus deficiēs ad Lacedaemonios eo que cum oporteret celeritus nauigare: & seruare eiona prope positam: & Vendicare amphipolim Atheniensibus precipuā: etona quidem praueniens seruare potuit: amphipolim perdidit. Atqui Cleon suppetias ferens urbibus Thraciae: nauigauit in āphipolim: sed tamen cōmissa pugna a Brasida Lacedaemonio uictus est: peritque a Myrcinio peltato uulneratus. Verum tamen & Brasidas uictoriam adeptus mortuus est: & āphipolis ab Atheniensibus ad Lacedaemonios desciiuit: ubi & agnonia aedificia cu diruissent āphipolitae Brasidia apellauerunt: coloniam atticam odio habentes: & Laconum partes etiam in hoc fouentes. atque honorem i Lacedaemona transferentes. Thucydides uero cum exularet belli peloponesiāci Historiam scripsit: & propter hoc Lacedaemoniis plurimum gratificari uidetur: Atheniensiu aut tyranidē & avaritiam aculare: cu alia contra eos scribendi nō prestaretur oportunitas Corithis accusatibus: Lacedaemoniis luculentibus: & Mityleneis culpātib; grandis in Atheniensiu crimina i surgebat: laconicasq; uictorias oratōe extollens: & atticas calamitates augēs: eas praecipue: quae in sicilia acceptae fuerūt. Historiam autem clausit i bello nauali quod gestum est circa cynossema hoc est circa Hellepontum ubi uidentur & Atheniensis uictoriā Cōparasse. Que uero secuta fuerūt aliis scribēda reliq; xenophonti uidelicet & Theopōpo Nam plura prelia postea cōmissa sunt. Neq; n. complexus est secūdā pugna naualem circa cynossema quam Theopompus scripsit neque eā quae circa cyzicū cōmissa ē: i q; Thraissibus Theramenes & alcibiades uictoriā retulerūt: neq; q; i arginuis scā ē ubi Athēiēses lacedaemonios superarūt: neq; q; ca put atticog; malog; fuit: gesta in fluuiis Caprae: ubi & naues & spē deiceps pderūt Atheniēses. Tūc enī murus eorū eueriusest: & tyrānis. xxx. uiroz constituta: & i multas calaitates icidit ciuitas quas diligentis scripsit. Theopōpus Thucydides autē iter Atheniensis clarissimos unus fuit: cuq; grauis inscribendo uideatur: prius quā scriberet rebus pfuit Primā autē grauitatis in dicēdo demōstrationē hāc fecit. Pylāpes .n. qdā ex ciuib; uirum amicū &



desyderatū: domestici cuiusdam nimio amore interfecit. Hac autem causa in Ariopago mota: q̄ longe sapiens esset ostendit: nam cum pro pyrillampe causam ageret: & pericles accusaret obtinuit: unde imperator ab Atheniensibus delectus princeps populi fuit: Blatus autem in rebus factus: tanq̄ auaritia detenus: iccirco non passi eum amplius p̄esse populo. Primum enim a xenocrito ad Sybarim peregre profectus: cum athenas reuersus esset: perturbationem iudicii fugiēs captus est: Postea uero in exilium missus per decennium: fugiens autem in ægina cōmoratur: & illic dicitur historias composuisse. Tūcq; cupiditatem suam maxime admiratus patefieri: omnes æginetas scēnore opprimens exhaustit. Post ab solutum historiam proceuiū ab auctore ordinatum fuisse referunt: quoniam de his quæ in bello gesta sunt in eo meminit: ut de Deli purgatione quam circa septimum annum ab Euthyno præfecto factam fuisse dicunt. Mentionem quoque in eo fecit de sine belli: dicens: i finem huius belli. Sed & i initio dicit motus enim hic maximus græcis fuit: & parti cuidam barbarog: & ut ita dicam maxime parti hominum. Cum autem octauam historiam absoluisset morbo: extinctus est. Falluntur enim qui dicunt non Thucydide esse octauam: sed alterius historici. mortuus autem athenis sepultus est iuxta portas Miltiadag: in loco atticæ regiōis qui appellatur Coela: seu cum rediisset Athenas ab exilio: completo tempore præscripto: & in ppria patria occubuisse: seu trāsatis eius ossibus ex Thracia: cū illic decessisset: in utranq; enim partem dicitur: & columna quædam in coela erecta est hoc monstioho insignita. Thucydides Olori iacet hoc Alimus antro?



et  
 in  
 omnes  
 x  
 archiepiscopus  
 dum dicit  
 i  
 aut per  
 dicit  
 ad mare  
 & agens  
 in  
 decem  
 subditum  
 omnium  
 novem  
 a  
 itaque  
 sed dicit  
 e quo  
 neque  
 o  
 vadit  
 rationem  
 ubi nulla  
 tam eorum  
 p  
 no minus  
 reus accipit  
 in rebus  
 nobis scribitur  
 p  
 egressi ipse  
 cedet  
 hic videri  
 eorum non  
 i  
 cum dicitur  
 ut tunc  
 ratio illic  
 et tunc

Laurentius  
 Thymidis  
 O  
 d  
 & ante  
 solunt  
 prima  
 egi  
 c  
 tubigere  
 tantum  
 quatuor  
 tribus  
 d  
 locutionem  
 omnia  
 re die  
 creditur  
 c  
 & primum  
 deinde  
 perreterat  
 non scribit  
 i  
 creditur est  
 prohibetur  
 dicit  
 i pater  
 e  
 ut exitum  
 se conuict  
 accipit  
 eorum non  
 h  
 cum scribitur  
 quodam  
 tunc  
 dicitur  
 i  
 egi  
 et



a  
Laurentii  
Thucydidis  
Quia  
b  
& ante  
soluunt  
prima  
egit  
c  
subigere  
tutissimi  
quattuor  
tribus  
d  
societatem  
oratio  
re die  
creditur  
e  
& priuatim  
deditione  
perterrefecerāt  
non ferebāt  
f  
credibile est  
prohibendis  
datis  
ī puberes  
g  
ut exiremus  
se contulit  
acuebat  
cedamonioge  
h  
eum reuellere  
quicquid  
fretum  
ditis locis  
i  
anteq̄  
esset

uenire  
futurum  
k  
omnes  
xerunt  
atheniensium  
dum dāni  
l  
aut per  
diem  
ad muros  
& argiuis  
m  
decem  
subsidium  
omnium  
nouandis  
n  
itemq̄  
sed sine  
e p̄lio  
nelibus  
o  
uadit  
tionem  
ubi multa  
rant cōciderūt  
p  
nō minus  
tiens alicubi  
ut repletis  
uobis fortibus  
q  
egressi ip̄oge  
cederet  
hic urbem  
coḡ non  
r  
cum clamore  
unt tanq̄  
casio illic  
et simul















LA  
t  
T  
H



~~319~~

LAUREN-  
tij Vala  
Thucididis  
Historia.

Biblioteca de Santa Cruz

IyR 51



ΕΝ  
Α  
Β  
Γ  
Δ  
Ε  
Ζ  
Η  
Θ  
Ι  
Κ  
Λ  
Μ  
Ν  
Ξ  
Ο  
Π  
Ρ  
Σ  
Τ  
Υ  
Φ  
Χ  
Ψ  
Ω